

Dr. Alican DOVLETOV

Çözümlere Ulaşmak
İçin Kodu Tarat!

GUY-DGUY

GELİR UZMAN YARDIMCILIĞI-DEVLET GELİR UZMAN YARDIMCILIĞI

9

Tamamı
Dijital
Çözümlü

DENEME

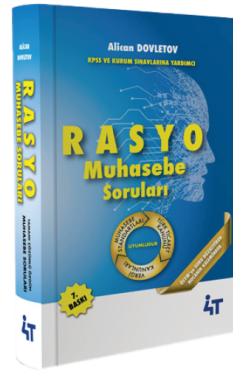
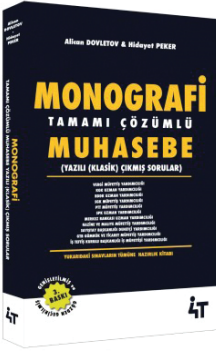
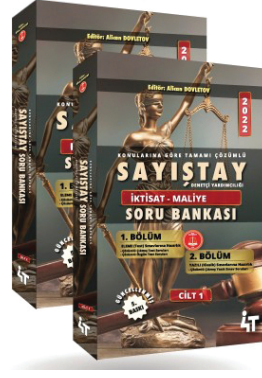
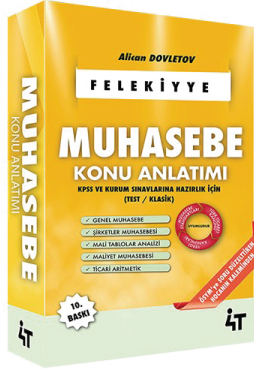
16.12.2023 GUY SINAVI

EŞ DEĞER SORU VE ÇÖZÜMLERİ

2013-2015-2016

DUY SINAV SORU VE ÇÖZÜMLERİ

QR KODLU HEDİYE

/alican.dovletov

/Alican_DOVLETOV

/Dovletov ile Muhasebe

İzinsiz ticari amaçla çoğaltmak yasaktır.

CEVAP ANAHTARI

DENEME 1	1.D	2.D	3.D	4.C	5.D	6.B	7.D	8.D	9.C	10.D	11.B	12.D	13.A	14.D	15.C	16.B	17.A	18.C	19.C	20.B
	21.D	22.C	23.D	24.C	25.B	26.A	27.D	28.D	29.B	30.D	31.D	32.C	33.A	34.C	35.D	36.D	37.B	38.A	39.A	40.C
	41.C	42.A	43.B	44.D	45.C	46.B	47.A	48.A	49.D	50.C	51.D	52.C	53.D	54.B	55.B	56.B	57.D	58.B	59.D	60.B

DENEME 2	1.C	2.D	3.A	4.C	5.C	6.A	7.D	8.B	9.A	10.C	11.A	12.B	13.C	14.A	15.D	16.D	17.B	18.D	19.C	20.C
	21.D	22.C	23.A	24.B	25.C	26.A	27.C	28.D	29.D	30.B	31.C	32.D	33.A	34.C	35.C	36.A	37.B	38.A	39.C	40.B
	41.B	42.D	43.B	44.C	45.A	46.A	47.A	48.A	49.A	50.C	51.B	52.D	53.D	54.C	55.D	56.B	57.D	58.D	59.C	60.C

DENEME 3	1.A	2.D	3.D	4.D	5.C	6.C	7.B	8.D	9.A	10.B	11.C	12.B	13.B	14.A	15.A	16.C	17.B	18.C	19.A	20.C
	21.B	22.A	23.D	24.B	25.A	26.D	27.A	28.A	29.B	30.B	31.B	32.A	33.B	34.D	35.D	36.D	37.D	38.A	39.C	40.B
	41.B	42.A	43.B	44.D	45.D	46.C	47.D	48.C	49.D	50.B	51.A	52.C	53.D	54.A	55.D	56.B	57.D	58.D	59.B	60.D

DENEME 4	1.A	2.D	3.C	4.D	5.A	6.D	7.A	8.D	9.C	10.D	11.C	12.B	13.A	14.D	15.B	16.D	17.A	18.A	19.D	20.D
	21.C	22.B	23.B	24.D	25.A	26.D	27.C	28.A	29.C	30.B	31.D	32.C	33.A	34.A	35.C	36.D	37.A	38.B	39.B	40.D
	41.B	42.A	43.B	44.D	45.C	46.C	47.A	48.D	49.B	50.C	51.B	52.B	53.D	54.D	55.C	56.D	57.B	58.A	59.D	60.C

DENEME 5	1.B	2.C	3.B	4.B	5.D	6.A	7.C	8.D	9.A	10.C	11.D	12.D	13.C	14.C	15.D	16.C	17.B	18.C	19.A	20.A
	21.A	22.A	23.B	24.B	25.C	26.B	27.A	28.B	29.C	30.A	31.D	32.C	33.D	34.D	35.B	36.D	37.D	38.B	39.D	40.A
	41.D	42.D	43.A	44.D	45.B	46.C	47.A	48.D	49.C	50.B	51.D	52.A	53.B	54.A	55.D	56.C	57.C	58.D	59.C	60.B

DENEME 6	1.B	2.D	3.C	4.C	5.D	6.A	7.D	8.D	9.D	10.C	11.B	12.D	13.C	14.C	15.D	16.D	17.C	18.D	19.A	20.B
	21.B	22.D	23.A	24.D	25.C	26.A	27.B	28.B	29.B	30.A	31.B	32.C	33.D	34.D	35.C	36.C	37.A	38.D	39.D	40.D
	41.C	42.B	43.C	44.A	45.D	46.D	47.D	48.C	49.C	50.C	51.C	52.C	53.C	54.D	55.C	56.B	57.B	58.D	59.D	60.C

DENEME 7	1.D	2.C	3.A	4.C	5.B	6.D	7.B	8.C	9.D	10.B	11.D	12.D	13.C	14.D	15.A	16.D	17.A	18.D	19.A	20.D
	21.B	22.B	23.A	24.C	25.B	26.C	27.A	28.D	29.A	30.D	31.B	32.A	33.B	34.C	35.D	36.D	37.A	38.B	39.B	40.B
	41.D	42.D	43.D	44.D	45.C	46.D	47.D	48.D	49.C	50.A	51.D	52.B	53.D	54.B	55.B	56.A	57.A	58.D	59.D	60.D

DENEME 8	1.A	2.C	3.B	4.D	5.B	6.B	7.B	8.C	9.B	10.C	11.D	12.D	13.B	14.A	15.C	16.B	17.B	18.B	19.C	20.B
	21.B	22.C	23.B	24.C	25.B	26.C	27.D	28.A	29.D	30.A	31.B	32.B	33.D	34.B	35.B	36.D	37.A	38.D	39.D	40.B
	41.A	42.C	43.D	44.A	45.A	46.A	47.C	48.A	49.C	50.D	51.A	52.D	53.A	54.B	55.C	56.A	57.B	58.D	59.A	60.A

DENEME 9	1.D	2.A	3.B	4.B	5.A	6.A	7.B	8.D	9.C	10.D	11.C	12.D	13.C	14.C	15.B	16.B	17.D	18.C	19.B	20.C
	21.D	22.A	23.D	24.A	25.B	26.C	27.B	28.C	29.C	30.C	31.D	32.D	33.A	34.D	35.C	36.D	37.C	38.A	39.A	40.C
	41.B	42.C	43.D	44.A	45.C	46.C	47.D	48.B	49.D	50.C	51.C	52.D	53.B	54.A	55.C	56.C	57.D	58.C	59.A	60.D

16.12.2023 GUY SINAVI

1.B	2.D	3.C	4.D	5.A	6.B	7.B	8.D	9.A	10.C	11.C	12.C	13.A	14.B	15.A	16.D	17.C	18.C	19.B	20.C
21.A	22.D	23.A	24.B	25.B	26.A	27.X	28.C	29.B	30.C	31.D	32.A	33.B	34.C	35.C	36.B	37.A	38.B	39.C	40.B
41.D	42.D	43.C	44.B	45.C	46.X	47.D	48.C	49.D	50.A	51.B	52.C	53.A	54.D	55.D	56.B	57.C	58.A	59.C	60.D
61.D	62.C	63.A	64.C	65.C	66.B	67.B	68.C	69.C	70.C	71.B	72.A	73.B	74.C	75.B	76.A	77.D	78.C	79.B	80.C
81.A	82.B	83.C	84.B	85.A	86.D	87.A	88.B	89.B	90.C	91.A	92.D	93.A	94.D	95.B	96.B	97.C	98.D	99.A	100.D

24.11.2013 DUY SINAVI												
İktisat												
1.C	2.A	3.D	4.D	5.B	6.C	7.C	8.B	9.X	10.A	11.C	12.D	13.A
14.C	15.C	16.D	17.D	18.D	19.C	20.D	21.A	22.C	23.A	24.C	25.D	
Maliye												
1.B	2.D	3.C	4.D	5.A	6.B	7.B	8.D	9.A	10.C	11.C	12.C	13.A
14.B	15.A	16.D	17.C	18.C	19.B	20.C	21.A	22.D	23.A	24.B	25.B	
Hukuk												
1.B	2.D	3.C	4.D	5.A	6.B	7.B	8.D	9.A	10.C	11.C	12.C	13.A
14.B	15.A	16.D	17.C	18.C	19.B	20.C	21.A	22.D	23.A	24.B	25.B	
Muhasebe												
1.B	2.D	3.C	4.D	5.A	6.B	7.B	8.D	9.A	10.C	11.C	12.C	13.A
14.B	15.A	16.D	17.C	18.C	19.B	20.C	21.A	22.D	23.A	24.B	25.B	

08.03.2015 DUY SINAVI																			
İktisat																			
1.A	2.C	3.B	4.A	5.D	6.B	7.D	8.C	9.D	10.B	11.D	12.C	13.X	14.B	15.B	16.A	17.D	18.D	19.B	20.A
Maliye																			
1.A	2.B	3.D	4.B	5.C	6.A	7.B	8.D	9.C	10.A	11.C	12.A	13.D	14.C	15.B	16.B	17.C	18.C	19.D	20.A
Hukuk																			
1.C	2.A	3.B	4.D	5.A	6.C	7.C	8.B	9.A	10.D	11.B	12.B	13.D	14.B	15.C	16.D	17.A	18.C	19.D	20.A
Muhasebe																			
1.A	2.B	3.B	4.D	5.D	6.C	7.X	8.D	9.X	10.A	11.C	12.B	13.D	14.C	15.C	16.A	17.B	18.A	19.C	20.D

20.03.2016 DUY SINAVI																			
İktisat																			
1.D	2.D	3.A	4.B	5.D	6.C	7.D	8.A	9.C	10.A	11.B	12.C	13.D	14.C	15.A	16.C	17.B	18.A	19.C	20.D
Maliye																			
1.B	2.C	3.D	4.A	5.B	6.C	7.B	8.C	9.A	10.C	11.D	12.C	13.A	14.A	15.B	16.B	17.A	18.C	19.B	20.D
Hukuk																			
1.B	2.D	3.D	4.C	5.A	6.C	7.A	8.D	9.B	10.A	11.A	12.C	13.B	14.D	15.B	16.D	17.C	18.B	19.B	20.C
Muhasebe																			
1.C	2.D	3.A	4.B	5.C	6.A	7.A	8.C	9.B	10.B	11.C	12.D	13.B	14.A	15.D	16.C	17.D	18.C	19.D	20.B

İÇİNDEKİLER

DENEME 1 ÇÖZÜMLERİ	6
DENEME 2 ÇÖZÜMLERİ	31
DENEME 3 ÇÖZÜMLERİ	54
DENEME 4 ÇÖZÜMLERİ	79
DENEME 5 ÇÖZÜMLERİ	106
DENEME 6 ÇÖZÜMLERİ	129
DENEME 7 ÇÖZÜMLERİ	153
DENEME 8 ÇÖZÜMLERİ	175
DENEME 9 ÇÖZÜMLERİ	194
16.12.2023 GUY SINAVI EŞ DEĞER SORU ÇÖZÜMLERİ.....	220
24.11.2013 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORULARI (İKTİSAT)	265
24.11.2013 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORU ÇÖZÜMLERİ (İKTİSAT)	268
08.03.2015 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORULARI (İKTİSAT)	279
08.03.2015 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORU ÇÖZÜMLERİ (İKTİSAT)	282
20.03.2016 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORULARI (İKTİSAT)	293
20.03.2016 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORU ÇÖZÜMLERİ (İKTİSAT).....	294
24.11.2013 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORULARI (MALİYE)	302
24.11.2013 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORU ÇÖZÜMLERİ (MALİYE)	305
08.03.2015 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORULARI (MALİYE)	315
08.03.2015 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORU ÇÖZÜMLERİ (MALİYE)	318
20.03.2016 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORULARI (MALİYE).....	330
20.03.2016 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORU ÇÖZÜMLERİ (MALİYE)	333
24.11.2013 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORULARI (HUKUK)	349
24.11.2013 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORU ÇÖZÜMLERİ (HUKUK)	352
08.03.2015 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORULARI.....	362
08.03.2015 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORU ÇÖZÜMLERİ (HUKUK)	365
20.03.2016 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORULARI (HUKUK)	374
20.03.2016 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORU ÇÖZÜMLERİ (HUKUK)	377
24.11.2013 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORULARI (MUHASEBE)	387
24.11.2013 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORU ÇÖZÜMLERİ (MUHASEBE).....	393
08.03.2015 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORULARI (MUHASEBE).....	404
08.03.2015 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORU ÇÖZÜMLERİ (MUHASEBE)	410
20.03.2016 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORULARI (MUHASEBE)	422
20.03.2016 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORU ÇÖZÜMLERİ (MUHASEBE)	426

1. Milli Mücadele döneminin zor bir dönemini oluşturan bu yenilginin ardından mecliste Müdafaa – i Hukuk Grubu ve Mustafa Kemal Paşa üzerinde baskılar oluşmaya başlamış ve Mustafa Kemal Paşa mecliste oy çokluğu ile alınan karar sonrasında “Başkomutan” unvanıyla meclisin yetkilerini geçici bir süre kullanma hakkı elde etmiştir.

Bu kanunun çıkartılmasındaki en temel amaç olağanüstü şartlarda hızlıca kararlar almak ve bu kararları hızlı bir biçimde uygulayabilmektir.

Bu kanunun ve uygulama olağanüstü şartlarda alındığından ulusal irade gözetilmemiştir. Milletlin iradesi tek bir kişiye bırakılarak bu ilkeye aykırı hareket edilmiştir. Ulusal iradenin hakim kılınması yasama yetkisinin meclisin sorumluluğunda olmasını gerektirir.

Devletin üç erkenden biri olan yasama yetkisi halkın temsilcilerinden oluşan meclise ait olmalı ve onun salahiyyetinde gerçekleşmelidir. Bu yetkinin bir kişiye bırakılması günün olağanüstü şartlarında anlaşılır olsa da yasanın üstünlüğünü pekiştirdiği söylenemez.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

2. Lozan’ın ara döneminde toplanan Türkiye (İzmir) İktisat Kongresinde yeni kurulamaya çalışılan Türk devletinin izleyeceği ekonomi politikaları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kongrede kapitülasyonlara karşı çıkılarak cephede savaşla kazanılan siyasi bağımsızlığın, iktisadi bağımsızlıkla desteklenerek kalıcı olması amaçlanmıştır.

Teşvik – i Sanayi Kanunu 1927’de çıkartılarak 15 yıl yürürlükte kalmıştır. Kanun ile ülkede ihtiyaç duyulan sanayi alanındaki kalkınma için devletin teşvikte bulunması ve ülkedeki iktisadi refah ve bağımsızlığın teminine çalışılmıştır.

1929 Dünya Ekonomik Bunalımının da etkisi ile ülkede oluşan toplumsal huzursuzluk yeni Türk devletinin bir an önce ekonomik kalkınmasını sağlamanın zorunluluğunu net bir biçimde göstermiştir. Devletin her türlü teşvikine rağmen istenilen düzeye ulaştırılamayan milli sermayenin yetersizliğini telafi etmek için devlet iktisadi alanda faaliyette bulunarak planlı ekonomiye geçilmesini ve ülkenin ekonomik bağımsızlığını sürdürme yoluna gitmiştir.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

3. Temmuz 1908’de İttihat ve Terakki Cemiyeti mensupları tarafından, II. Abdülhamit’in istibdadına karşı Selanik ve Makedonya’da başlatılan bir ayaklanma sonucu, II. Abdülhamit 1878’de tatil ettiği meclis için seçimlerin yenilenmesi ve askıya alınmış durumdaki Kanun – i Esasi’nin yeniden yürürlüğe konulmasını kabul ve ilan etmek zorunda kalmıştır.

İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin girişimleri ile ilan edilen II. Meşruiyetle birlikte seçimler yapılmış ve seçimi çok büyük farkla İttihatçılar kazanmıştır. İttihat ve Terakki meclis üzerindeki gücü sayesinde kanunların hazırlanmasına müdahale etmekte ve bir takım yeni kanunları kendi isteği doğrultusunda çıkartmaktaydı. İttihat ve Terakki’nin politikalarından memnun olmayan ve İstanbul’da güçlü bir konuma sahip kesim ise İttihat ve Terakki muhalifi (bu dönemde İttihat ve Terakki meşrutiyyetle denk tutulmakta ve meclis de İttihatçılıkla özdeşleştirilmiş durumdaydı.) bir gazeteci olan Hasan Fehmi’nin öldürülmesi sonrasında ayaklanmıştı. 13 Nisan’da başlayan olay karşısında, İstanbul’da yeterli gücü olmadığı için müdahale edemeyen İttihat ve Terakki Selanik ve Edirne’de oluşturulan Hareket Ordusu ile yola çıkarak İstanbul’a ulaşmış, burada Meclisin çalışmasını engelleyen, meşrutiyyet karşıtı, monarşi yanlısı kesimlerin isyanını bastırmıştır.

Meşrutiyyet karşıtı, monarşi yanlısı bu kesimlerin ayaklanmasının bir nedeni de monarşi (istibdat) döneminde elde etmiş oldukları bir takım haksız kazançları kaybetmiş olmalarıdır. İttihat ve Terakki yönetiminde kaybettikleri bu haksız kazanımlarını geri almak amaçları arasında olmuştur.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

4. Malın fiyatı(P) 10₺ ve gelir(M) 40₺ olduğu için tüketim miktarı talep fonksiyonunda yerine yazılarak bulunur.

$$Q = 90 - P + 0,5M$$

$$Q = 90 - (10) + 0,5(40)$$

$$Q = 90 - 10 + 20$$

$$Q = 100 \text{ olur.}$$

Soruda yanlış ifadesi için tüm seçenekleri değerlendirmemiz gerekmektedir.

Bu nedenle;

A Seçeneği: Verilen talep fonksiyonunda talebin fiyat esnekliği formülüne ulaşabilmek için

$e_d = -0,1$ olduğu için A seçeneği doğrudur.

B Seçeneği: Verilen talep fonksiyonunda talebin gelir esnekliği formülüne ulaşabilmek için

$e_m = 0,2$ olduğu için B seçeneği doğrudur.

C Seçeneği: Toplam harcama ile esneklik arasındaki ilişkiyi aşağıdaki tablo yardımı ile açıklarsak:

	Fiyat düşerse	Fiyat artarsa
ed = 0	Toplam harcama azalır	Toplam harcama artar
0 < ed < 1	Toplam harcama azalır	Toplam harcama artar
ed = 1	Toplam harcama sabittir.	Toplam harcama sabittir.
ed > 1	Toplam harcama artar	Toplam harcama azalır
ed = ∞	Toplam harcama sıfırdır.	Toplam harcama sıfırdır.

Talebin fiyat esnekliği A şıkkındaki çözümden anlaşıldığı gibi $ed = -0,1$ olduğundan esneklik sıfırla bir arasında değer alır. Bu aralıkta malın fiyatı düşerse toplam harcama da azalır. Bu nedenle C seçeneği yanlıştır.

D Seçeneği: Verilen talep fonksiyonu

$Q = 90 - P + 0,5M$ şeklinde olduğu için bağımsız değişkenin (fiyat ve gelir) önündeki işaretler bağımlı değişken ile olan ilişkisini açıklar. Fiyatın önündeki “-” işareti malın fiyatı ile miktarı arasındaki ters yönlü ilişkiyi açıklar. Yani malın fiyatı artarsa talep edilen miktar azalır (Tersi de doğrudur.)

Gelirin önündeki “+” işareti tüketicinin geliri ile miktarı arasındaki doğru yönlü ilişkiyi açıklar. Yani tüketicinin geliri artarsa talep edilen miktar artar (Tersi de doğrudur.)

Yani fiyat ile miktar arasındaki ters yönlü ilişki talep kanununa uygunluğu ifade ederken gelir ile miktar arasındaki doğru yönlü ilişki malın normal mal olduğunu ifade etmektedir.

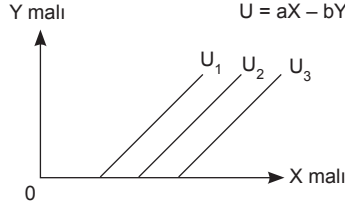
Doğru yanıt “C” seçeneğidir.

5. Verilen fayda fonksiyonu kötü mala ait olan pozitif eğimli bir farksızlık eğrisini ifade etmektedir. $U = 10X - Y$ şeklindeki fayda fonksiyonunda;

X malının önündeki “+” işaret faydaya pozitif katkı sağladığını ifade etmektedir. Yani X malı tüketimi arttığında tüketici faydası artmaktadır (X malı iyi maldır.)

Y malının önündeki “-” işaret faydaya negatif katkı sağladığını ifade etmektedir. Yani Y malı tüketimi arttığında tüketici faydası azalmaktadır (Y malı kötü maldır.).

Grafiğe aktarmak için verilen fayda fonksiyonuna ait farksızlık paftası çizilebilir. Ancak şekli görmek adına y malının kötü mal olduğu bir farksızlık eğrisini çizilirse;

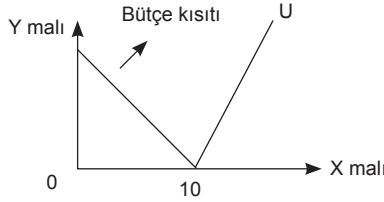
Bu durumda tüketici dengeye gelebilmek için bir bütçe kısıtı altında tüm parasını sadece iyi mala harcayarak faydasının maksimize etmek ister. Bu nedenle tüketilen toplam mal miktarı 10 birim ise tamamı X malından tüketilmiş demektir. Tüketici iyi mal ekseninde köşe dengesinde dengeye gelmiştir.

İki mal tüketen tüketiciye ait bütçe kısıtı $M = P_x \cdot X + P_y \cdot Y$ şeklindedir. Kötü malın tüketim miktarı sıfır olduğuna göre;

$$M = P_x \cdot X + P_y \cdot Y$$

$$M = P_x \cdot X + P_y \cdot 0$$

$$M = P_x \cdot X \text{ şeklindedir.}$$

Malın fiyatı 10₺, toplam tüketilen mal miktarı ise 10 birim olarak verilmiştir. Tüketim miktarının tamamı X malında kullanıldığından tüketici geliri;

$$M = P_x \cdot X$$

$$M = 10 \cdot 10$$

$$M = 100₺ \text{ dir.}$$

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

6. Bir monopol (tek) firması $MR = MC$ noktasındaki üretim düzeyinde karını maksimize eden üretimi belirler. Bu nedenle önce marjinal hasılat ve marjinal maliyet eğrilerinin denklemlerine ihtiyaç vardır.

$P = 70 - Q$ şeklinde fiyat fonksiyonu soruda verilmiştir. Toplam hasılat;

$$TR = P \times Q$$

$$TR = (70 - Q) \times Q$$

$$TR = 70Q - Q^2 \text{ olarak bulunur.}$$

Bu malın marjinal hasılatını bulmak için toplam hasılat fonksiyonunda türev alınarak eğimi bulunur (toplam hasılatın eğimi marjinal hasılattır.)

$$MR = \frac{\partial TR}{\partial Q}$$

$$MR = \frac{\partial (70Q - Q^2)}{\partial Q}$$

$$MR = 70 - 2Q \text{ olarak bulunur.}$$

Toplam maliyet denklemi soruda $TC = 20Q + 5$ olarak verilmektedir. Toplam maliyet fonksiyonunun türevi alınarak marjinal maliyet denklemi bulunur (toplam maliyetin eğimi marjinal maliyetdir.)

$$MC = \frac{\partial TR}{\partial Q}$$

$$MC = \frac{\partial (20Q + 5)}{\partial Q}$$

$$MC = 20 \text{ olarak bulunur.}$$

Firma $MR = MC$ noktasında kar maksimizasyon üretimini belirler.

$$MR = 70 - 2Q \text{ ve } MC = 20 \text{ olduğuna göre}$$

$$MR = MC$$

$$70 - 2Q = 20$$

$$70 - 20 = 2Q$$

$$50 = 2Q$$

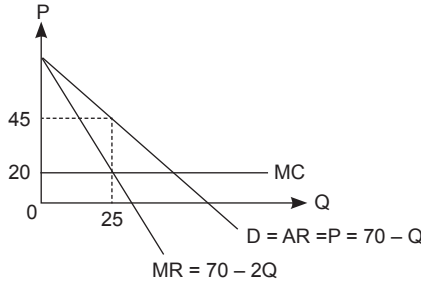
$$Q = 25 \text{ monopolün üretim düzeyidir.}$$

Bu üretim düzeyi, monopol firmasının fiyat denklemi olan $P = 70 - Q$ denkleminde yerine yazılırsa:

$$P = 70 - Q$$

$$P = 70 - (25)$$

$P = 45$ malın satış fiyatını ifade eder. Bu veriler grafiğe aktarıldığında;

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

7. Tam rekabetçi piyasada verilen arz ve talep denklemlerini grafiklere aktarmak için önce eksenleri kestiği noktalar bulunmalıdır.

Düz talep denklemi $Q = 120 - P$ olarak verilmiştir.

$P = 0$ için $Q = 120$

$Q = 0$ için $P = 120$ çıkmaktadır. Verilen talep denklemi miktar eksenini 120 birimde fiyat eksenini ise 120₺ de kesen negatif eğimli bir doğrudur.

Düz arz denklemi $Q = 60 + 2P$ olarak verilmiştir.

$P = 0$ için $Q = 60$

$Q = 0$ için $P = -30$ çıkmaktadır. Verilen arz denklemi miktar eksenini 60 birimde fiyat eksenini ise -30 da kesen pozitif eğimli bir doğrudur.

Bu noktalar grafiğe aktarıldığında;

Tam rekabetçi piyasada malın satış fiyatı ve miktarını bulmak için piyasa talebinin piyasa arzını kestiği A noktasında denge fiyat ve miktar bulunur.

Bu nedenle $Q = 120 - P$ ile $Q = 60 + 2P$ birbirine eşitlenirse;

$$Q_d = Q_s$$

$$120 - P = 60 + 2P$$

$$120 - 60 = 2P + P$$

$$60 = 3P$$

$P = 20$ olarak malın piyasadaki satış fiyatı bulunur. Bulunan bu fiyat talep veya arz denklemlerinde yerine yazılarak malın piyasa miktarı bulunur.

Talep denkleminde yerine yazılırsa;

$$Q_d = 120 - P$$

$$Q_d = 120 - (20)$$

$$Q_d = 120 - 20$$

$$Q_d = 100$$

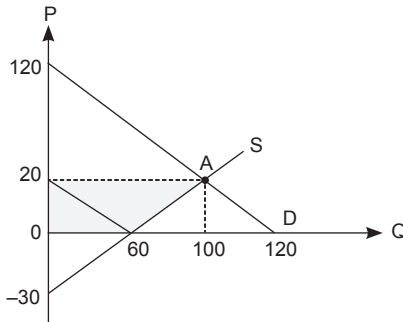
Arz denkleminde yerine yazılırsa;

$$Q_s = 60 + 2P$$

$$Q_s = 60 + 2.(20)$$

$$Q_s = 60 + 40$$

$$Q_s = 100$$

Fark edildiği üzere malın piyasa fiyatı 20₺ iken bu fiyattan 100 birim mal üretilmiş (Q_s) ve 100 birim mal tüketilmiştir. (Q_d)'dir. Bu noktalarla beraber artık üretici rantını bulabilmek için üretici rantının tanımına gidilir. Üretici rantı malın piyasa fiyatı ile arz eğrisi arasında kalan ortak alan olarak ifade edilmektedir. Grafikteki taralı olan yamuğun alanı üretici rantını temsil etmektedir. Bu nedenle;

Buradaki yamuğun alanı üretici rantına eşittir.

Yamuğun alan formülü = Orta taban x Yükseklik

$$\text{Yamuğun Alanı} = \frac{\text{Alt Taban} + \text{Üst Taban}}{2} \times \text{Yükseklik}$$

$$\text{Yamuğun Alanı} = \frac{(60 + 100)}{2} \times 20$$

$$\text{Yamuğun Alanı} = \frac{160}{2} \times 20$$

$$\text{Yamuğun Alanı} = 80 \times 2 = 1600\text{t}$$

olarak üretici rantı elde edilmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

8. Firmanın çıktı fonksiyonu (Y), hem emek (L) hem de sermaye (K) faktörlerine bağlı olarak verilmektedir. Sermayenin marjinal ürününü (MPK) bulmak için çıktı fonksiyonunda sermayeye göre türev aldığımızda;

$$\text{MPK} = \frac{\partial(Y)}{\partial(K)}$$

$$\text{MPK} = \frac{\partial(3K^{0.2} \cdot L)}{\partial(K)}$$

$$\text{MPK} = 3 \cdot 0,2 \cdot K^{-0.8} \cdot L$$

$$\text{MPK} = 0,6 \frac{L}{K^{0,8}}$$

olarak karşımıza çıkmaktadır.

- Sermayenin marjinal ürünü hem emek hem de sermaye miktarından etkilenmektedir.
- Emek miktarı (payın değeri) arttığında sermayenin marjinal ürünü artar.
- Sermaye miktarı (paydanın değeri) arttığında sermayenin marjinal ürünü azalır.
- Bu nedenle hem A hem de B seçenekleri doğrudur.

Emeğin marjinal ürününü (MPL) bulmak için çıktı fonksiyonunda emeğe göre türev aldığımızda;

$$\text{MPK} = \frac{\partial(Y)}{\partial(L)}$$

$$\text{MPK} = \frac{\partial(3K^{0.2} \cdot L)}{\partial(L)}$$

$\text{MPL} = 3 \cdot K^{0.2}$ olarak karşımıza çıkmaktadır.

- Emeğin marjinal ürünü sadece sermaye miktarından etkilenmektedir
- Emek miktarı (payın değeri) arttığında emeğin marjinal ürünü değişmez
- Sermaye miktarı (paydanın değeri) arttığında emeğin marjinal ürünü artar

Bu nedenle C seçeneği doğrudur. Ancak D seçeneğindeki "Emek miktarı arttıkça emeğin marjinal ürünü azalır" ifadesi hatalıdır. Çünkü emek miktarındaki değişim emeğin marjinal ürününü değiştirmez.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

9. Piyasada enflasyon oranının artması yönündeki beklentiler hem tahvil arzını hem de talebini etkilemektedir. Nominal faiz oranları sabitken beklenen enflasyon oranının artması reel faizlerin düşmesine neden olarak tahvilin beklenen getirisini azaltacaktır. Bu da tahvil piyasasında tahvil talep eğrisinin paralel olarak sola kayması anlamına gelmektedir. Nominal faiz oranları sabitken beklenen enflasyon oranının artması aynı zamanda reel borçlanma maliyetini düşüreceği için tahvil arzı artacak ve tahvil arz eğrisi de sağa kayacaktır. Soruda talep eğrisi üzerindeki etki sorulduğu için tahvilin beklenen getirisi azalır, tahvil talep eğrisi sola kayar doğru cevaptır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

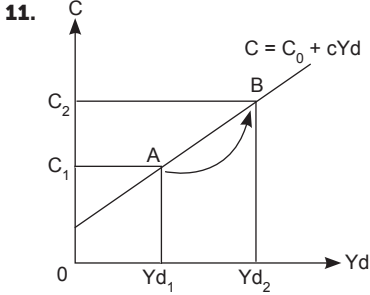
- 10.** Bir ekonomide tam istihdam harcama düzeyi ile reel gelir düzeyi arasındaki negatif fark deflasyonist açık durumunu göstermektedir. Deflasyonist açık durumunda $AE < Y$ 'dir. Bu durumda ekonomide toplam harcamalar artırılarak denge durumu sağlanmaktadır.

Deflasyonist açığın 40 milyar TL olduğu bir ekonomide milli gelirdeki açık 160 milyar TL ise çarpan katsayısı 4'tür.

$\Delta Y = \Delta G \cdot k$ ve kamu harcamalarının (ΔG) deflasyonist açık kadar artırılması (40 Milyar TL) durumunda $\Delta Y = 40 \cdot 4$

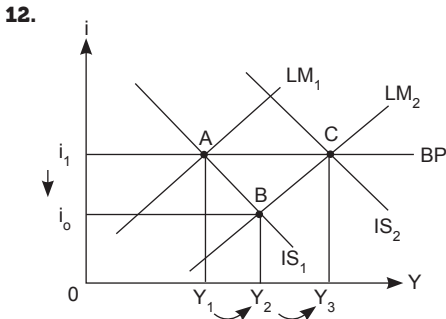
$\Delta Y = 160$ Milyar TL olur ve milli gelir açığının tamamı kapanır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

Tüketim fonksiyonu C toplam tüketimi, C_0 otonom tüketimi, c marjinal tüketim eğilimini ve Y_d harcanabilir geliri göstermek üzere $C = C_0 + cY_d$ şeklindedir. Tüketim grafiği dikey eksen- de tüketim miktarı yatay eksen- de harcanabilir gelir olmak üzere dikey eksen- i kesen (otonom tüketimlerden dolayı) po- zitif eğimli bir eğri şeklindedir. Marjinal tüketim eğilimindeki de- ğişim tüketim grafiğinin eğimini de- ğiştirmekte, otonom tüketimdeki de- ğişim de konumunu de- ğiştirmektedir. Yatay eksen- de bulunan harcanabilir gelirin de- ğişmesi ise tüketim grafiği üzerinde hareketlenmeye neden olacaktır. Basit key- nesyen modelde marjinal tasarruf ve marjinal tüketim eğilimlerinin toplamı bire eşittir. Soruda otonom tüketim ve marjinal tasarruf eğiliminin sabit olduğu bilinmekteyse başlangıçta A noktasında ger- çek- leşen tüketim harcanabilir gelir düzeyi harcanabilir gelirin artması ile B noktasına kayacaktır. Bu da tüketim fonksiyonu üzerinde yukarı doğru bir hareketlenme anlamına gelmektedir. Harcanabilir ge- lirin azalması durumunda ise tüketim fonksiyonu üzerinde aşağı doğru bir hareketlenmeye neden olacaktır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

Tam sermaye hareketliliğinin olduğu durumda BP eğrisi yatay eksene paralel çizilir. Uygulanan geniş- letici para politikası LM eğrisini paralel olarak sağa kaydırır. Başlangıçta A noktasında dengede olan eko- nomi genişletici para politikasıyla B noktasında den- geye gelir. B noktasında ekonomide dış ticaret açığı vardır ve döviz talebi yüksektir. Ekonomide esnek kur sistemi geçerli olduğu için döviz talebinin yükselme- siyle kurlar yükselir, TL değersizleşir, ihracat artar, ithalat azalır, net ihracat artar, net ihracatın artmasına bağlı olarak IS eğrisi de paralel olarak sağa kayar ve yeni denge C noktasında oluşur. Bu noktada faiz dü- zeyi de- ğişmemiş (A noktasına göre) gelir düzeyi artmıştır. Bu durumda tam sermaye hareketliliğinin olduğu Mundell-Fleming modelinde esnek döviz kuru sistemi geçerli iken uygulanan genişletici para politikasının tam etkin olduğu söylenebilmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 13.** Temel psikolojik yasa, harcanabilir gelir arttığında tüketiminde arttığı ancak tüketimdeki artışın ge- lirdeki artıştan daha küçük olduğu durumdur. Bu nedenle harcanabilir gelirden meydana gelen 1000 birimlik artış tüketimi 1000 birimden daha az artırır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

14. Bir ülkenin dış ticarete müdahalede kullandığı tarifeler şu şekilde sıralanabilir;

İrade Beyanına Göre Tarifeler

- **Otonom tarife:** Ülke yasaları ile dış ülkelerin tamamına aynı şekilde uygulanan tarifiedir
- **Sözleşmeye dayalı tarife:** En az iki ülkenin ortak kararı ile belirlenen tarifiedir.

Amaca Göre Tarife

- **Hasılat tarifes:** Ülke içinde hiç üretilmeyen maldan alınan tarifiedir. İç piyasada koruyucu etki yaratmaz
- **Koruyu tarife:** Yerli üreticiyi kısmen koruyan tarifiedir
- **Engelleyici tarife:** Yerli üreticiyi tam koruyan tarifiedir.

Uygulama Tekniğine Göre Tarife

- **Advalorem tarife:** Dünya fiyatını, dünya fiyatının tarife oranı ile çarpımı kadar artırır

$$[P_w + (P_w \times \%T.O)] \rightarrow \text{Oransal olarak alınır}$$
- **Spesifik tarife:** Dünya fiyatını uygulanan tarife kadar artırır

$$[P_w + T] \rightarrow \text{₺ olarak alınır}$$
- **Bileşik tarife:** Malın ham değerinden spesifik, mamul değerinden advalorem alınan tarifiedir

Bu durumda soruda bahsedilen tarife:

- Ülkenin kendi yasaları ile belirlenmesinden dolayı "**OTONOM TARİFE**"
- Ülke içinde hiç üretilmeyen maldan alındığı için "**HASILAT TARİFESİ**"
- Yerli üretici olmadığı için "**YERLİ ÜRETİCİYİ KORUMAZ**"
- Yüzdesel alındığı için "**ADVALOREM TARİFE**"
- Advalorem tarife dünya fiyatını, dünya fiyatının tarife oranı ile çarpımı kadar artırır

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

15. • Kuzey Amerika Ülkeleri Serbest Ticaret Anlaşması (NAFTA)

- Latin Amerika Serbest Ticaret Birliği (LAFTA)
- **Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC)**
- Avrupa Serbest Ticaret Birliği (EFTA)

Soruda bahsedilen Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği'nin amacı üye ülkeler arasında ticaretin ve yatırımın serbestleştirilmesidir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

16. Teknolojik dışsallıkta, üretim ya da fayda fonksiyonunda kaymalara neden olarak reel etkiler meydana getirirler. Örnek A tüketicisinin otomobil kullanımı sonucu ortaya çıkan zehirli gazlar, B tüketicisinin faydasını azaltacaktır¹.

Öz bir ifadeyle, ortaya çıkan dışsallık para ile ifade edilebiliyorsa parasal; para ile ifade edilemiyorsa, üretim ya da fayda fonksiyonunda doğrudan etki meydana getiriyorsa teknolojik dışsallık söz konusu olmaktadır².

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

¹ Bir çiçek bahçesindeki çiçekleri koklayan tüketicinin elde ettiği tatmini, para ile ifade etmek mümkün olmayacaktır. Bu durumda teknolojik dışsallık söz konusu olmaktadır.

² Ayrıntılı bir analiz için, bazı çalışmalarda, tüm dışsallıklar parasal dışsallık olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışmalara göre, teknolojik dışsallığın varlığı halinde tüketici ya da üreticiler maksimizasyon davranışlarında ayarlamalar yapacaklar bu da fiyatlarda değişikliklik ortaya çıkaracaktır.

17. Kamu harcamalarının özellikleri arasında, daha öncede ifade edildiği gibi, genel olarak artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Kamu kesiminin ekonomideki payı, kamu harcamalarının GSMH'ya oranıdır. Bu oran, en fazla 1 [milli gelirin tamamı kadar] olabilir. Bir ekonomide kamu harcamalarının üst sınırı milli gelirin tamamı iken; kamu harcamalarının alt sınırı, temel nitelikteki [adalet, asayiş ve milli savunma gibi] kamu hizmetlerini gerçekleştirmek için yapılan harcamaları ifade etmektedir.

Bu oranın ne olması gerektiği konusunda net bir yaklaşım bulunmamaktadır. Bir başka ifadeyle kamu harcamalarına evrensel sınırların çizilmesinin söz konusu olmağı görülmektedir. **Böyle bir geçerli/evrensel/objektif bir sınır çizilememesinde;** ülkelerin devlete bakış açılarının [devletten beklentilerinin] değişik olması, ülkeye egemen olan siyasal anlayışların birbirinden farklı olması, toplumların vergi konusundaki alışkanlıkları ve tepkilerinin farklı olması, ülkelerin karşılaştıkları savaş, deprem gibi olağanüstü koşullar, ülkelerin farklı gelişmişlik düzeyleri etkili olabilmektedir. Dolayısıyla her ülkenin kendi özgün koşulları nedeniyle evrensel sınırların çizilmesi söz konusu olamamaktadır.

Ancak, Colin Clark gibi iktisatçılar, kamu gelirlerindeki sınıra paralel olarak, kamu harcamalarının ekonomi içindeki payının **%25'i** aşması halinde iktisadi sistemde sakıncalar ortaya çıkacağını öne sürmektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

18. Piyasa başarısızlıkları, statik ve dinamik olmak üzere iki biçimde değerlendirilebilmektedir. Statik piyasa başarısızlıkları, piyasanın işleyiş mekanizmasından kaynaklanmakta iken, dinamik piyasa başarısızlıkları piyasalardan beklentilerin karşılanamaması halinde, arzulanan sonuçların ortaya çıkmaması halinde söz konusu olmaktadır.

Öz bir ifadeyle statik piyasa başarısızlıklarını mikro temelli başarısızlıklar; dinamik piyasa başarısızlıklarını ise, makro temelli başarısızlıklar olarak nitelendirmek mümkündür. İktisat/maliye literatüründe, piyasa başarısızlıkları ile yaygın olarak statik piyasa başarısızlıkları kastedilmektedir.

Statik Piyasa Başarısızlıkları

- Sosyal malların varlığı [dışlama yok, tüketimde rekabet yok]³
- Piyasada tekelleri eğilimlerin varlığı [Tekellerin ortaya çıkış biçimleri]⁴
- Ortak mülkiyet konusu malların varlığı [Dışlama yok-Tüketimde rekabet var/ Ortakların trajedisi⁵ - tutuklu açmazı⁶]
- Dışsallıkların varlığı⁷
- Bazı mal piyasalarının bulunmaması⁸
- Bilgi eksikliği

³ Tam kamusal malların piyasa başarısızlığı olarak ortaya çıkmasının temel nedeni, bireylerin bu mal ve hizmetlere yönelik taleplerini gizlemeleri nedeniyle piyasa tarafından üretilmemesidir.

⁴ Tekeller dört biçimde ortaya çıkabilmektedir: Doğal tekeller [Üretimde sürekli azalan maliyetlerin varlığı halinde ortaya çıkan tekeller; elektrik, su, doğalgaz dağıtımı, demiryolları gibi], zincirleme tekeller [Bir firma, bir ürün açısından hem tek alıcı hem de tek satıcı ise zincirleme tekeller söz konusu olmaktadır; geçmiş dönemlerdeki TEKEL, ÇAYKUR gibi], yasal tekeller ve patent/buluş yoluyla ortaya çıkan tekeller.

⁵ [Mera, göl, akarsu gibi] Ortak mülkiyet konusu mallardan yararlananların kendi çıkarlarını maksimize etme yönündeki davranışları nedeniyle ortak mülkiyet konusu malları aşırı kullanarak bu malların aşınması, yıpranması ya da yok olmasına ortakların trajedisi adı verilir.

⁶ Tarafların, karar alma sürecinde kendi çıkarlarını maksimize etme peşinde koşmaları nedeniyle başlangıç düzeyinden daha kötü duruma düşükleri işbirlikçi olmayan oyunlara **tutuklu açmazı** adı verilir.

⁷ Özel mallarda bedelini ödemeyen, ilgili maldan fayda sağlayamamaktadır. Oysa pozitif dışsallıklarda üretici ya da tüketiciler, bedelini ödemeseler dahi bazı mal ve hizmetlerden fayda sağlamaktadır. Çiçek üreticisinin arıcılık faaliyetiyle ilgilenen üreticiye fayda sağlamasına rağmen, arıcının çiçekçiye bir ödemede bulunmaması, örnek gösterilebilir.

⁸ İhtiyaç ile talep arasında en temel fark, talebin satın alma gücüyle desteklenmiş olmasıdır. Sigortacılık sektöründe [gelecek piyasaları olarak kabul edilir], sağlık, yangın, hayat sigortası bir ihtiyaç olması rağmen, bireylerin çeşitli nedenlerle bu ürünleri talep etmemeleri, bu ürünlerin üretilmemesine neden olmaktadır.

- g. Asimetrik bilgilenme [Ters seçim ve ahlaki risk]⁹
- h. Risk ve belirsizliklerin varlığı
- g. Ücretlerin ve fiyatların yapışkanlığı¹⁰
- h. Arz ve talep arasındaki gecikme
- ı. Negatif eğimli arz ve pozitif eğimli talep eğrisi¹¹

Dinamik Piyasa Başarısızlıkları

- a. Makul ve istikrarlı bir büyüme oranına ulaşılamaması,
- b. İşsizlik, enflasyon, deflasyon, stagflasyon vb. makroekonomik istikrarsızlıkların ortaya çıkması,
- c. Ekonomide emek, sermaye, girişim ya da doğal kaynaklar gibi üretim faktörlerinin yetersizliği nedeniyle üretim sürecinde aksaklıkların ortaya çıkması,
- d. Zaman miyopsisi [Latin Amerika'nın laneti] ya da geleceği yüksek bir oranda iskonto etme eğiliminin varlığı,
- e. Gelişmemiş finansal piyasalar nedeniyle sanayinin finansmanı için yeterli kaynak temin edilememesi,
- f. Küresel ekonomiye önemli ölçüde entegre olunmasına karşın gelişmekte olan ülkelerin gelişmiş ülkeler düzeyine yakınsayamaması ve aradaki gelişme makasının her geçen gün artması [Irak-sama sorunu] sayılabilmektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 19.** Konversiyon işlemi; başa baştan [basit], başa başın altında, fark isteme suretiyle, kademeli ve tersine [anti] konversiyon olmak üzere beş biçimde yapılabilmektedir. Tüm konversiyon yöntemlerini karşılaştırabilmek açısından; başlangıç koşullarının aynı olduğunu varsayalım. Örnek olarak; 100 TL nominal bedelli tahvil başlangıçta %10 faizli olarak ihraç edilmiş; izleyen dönemde ise piyasa faizleri %5'e düşmüş olsun.
- Başa baştan [basit usulde] yapılan konversiyon: 100 TL nominal bedelli ve %10 faizli tahvil, konversiyon işleminde; 100 TL nominal bedelli ve %6 faizli [konversiyona katılımı teşvik etmek için piyasa faizinin bir miktar üzerinde faiz oranından konversiyon yapılmalıdır] tahville değiştirilmektedir. Bu uygulamada anapara ödemesi değişmezken, faiz ödemelerinde azalış meydana gelmektedir. Böyle bir uygulamada, faiz düşüşü kadar [%10'dan %6'ya] reddedilmiş bulunmaktadır. Bu yöntem borcun reddi ile eş anlamlı olarak kullanılan konversiyon yöntemidir¹².

⁹ Asimetrik bilgilenme, bir alış-verişte alıcı ve satıcının bilgilenme düzeylerinin simetrik olmamasını ifade etmektedir. Stiglitz'e göre, boş CD alış-verişi, simetrik bilginin olduğu alış-verişe örnek olarak gösterilebilir. Asimetrik bilginin varlığı halinde iki olumsuz sonuç ortaya çıkmaktadır. Ters seçim, söz konusu işlemde taraflardan biri ters seçmiş olmaktadır. Örnek, sigortacılık sektöründe firmanın düşük riskliyi sigortalaması gerekirken yüksek riskliyi sigortalaması. Ahlaki risk de ise, taraflardan biri işleminden sonra davranışını değiştirmektedir. Örnek olarak, hırsızlık sigortası yaptırdıktan sonra, bireyin eskisi kadar özenli davranmamasıdır. Özellikle bankacılık sektöründe ahlaki risk kaynak önemli sorunlar ortaya çıkabilmektedir. 2020 yılı itibarıyla Türkiye'de yurt içi mevduatlarda 150 bin TL'ye kadar Hazine [TMSF] güvencesi bulunmaktadır. Mevduat güvencesi bulunmadığı bir ortamda, tasarruf sahipleri düşük getiri sağlamasına rağmen kamu bankalarını tercih ederken, mevduata güvence sağlandıktan sonra yüksek getiri sağlayan özel bankaları tercih etmektedir. Bankalar ise, mevduat güvencesinin bulunmadığı ortamda düşük riskli firmalara kredi vermeyi tercih ederken, mevduat güvencesi sağlandıktan sonra yüksek riskli firmalara kredi vermeyi tercih etmektedir. Bir başka ifadeyle, ahlaki riskte taraflardan biri işleminden [mevduata güvence sağlandıktan] sonra davranışını değiştirmekte ve daha fazla risk almaktadır.

¹⁰ Yeni Keynesyenlere göre, fiyat yapışkanlığı; menü maliyetleri ve histeri etkisinden kaynaklanmakta iken ücret yapışkanlığı; zımnı kontratlar modeli, etkin ücret hipotezi ve içerdeki dışarıdakiler modelinden kaynaklanmaktadır.

¹¹ Normalde arz eğrisi pozitif eğimlidir. Ancak, belirli bir ücret düzeyinden sonra ücret artmasına rağmen emek arzı azalmaktadır. Talep eğrisi normalde negatif eğimlidir. Ancak, başkalarından geri kalmama etkisi, Veblen [gösteriş tüketimi] etkisi ve snop [züppe] etkisi nedeniyle bazı durumlarda talep eğrisi pozitif eğimli olabilmektedir.

¹² Vergi ile borç arasındaki en temel fark, vergi karşılıksız iken borcunun karşılığının olmasıdır. Bu yöntemde faiz oranının düşürülmesi ile birlikte, faiz düşüşü kadar **borcun karşılığı** kaybolmaktadır.

- Başabaşın altında yapılan konversiyon: 100 TL nominal bedelli ve %10 faizli tahvil ihraç edilmiş olsun. Piyasa faiz oranları %5'e düşünce devlet 100 TL nominal bedelli ve %6 faizle tahvil ihraç ederek konversiyon işlemi gerçekleştirebilir. Fakat devlet faizlerin daha da düşmesini hedefliyorsa [anapara ödemeleri bütçede yer almazken, faiz ödemeleri bütçede yer almaktadır ve vergi gelirlerinden karşılanmaktadır. Nitekim, borç yönetiminin amaçları arasında borç anapara ve borç faiz ödemelerinin, kamu gelirleri üzerindeki baskısını azaltmak yer almaktadır]; 93 TL ve %3 faizli tahvil ihraç ederek konversiyon işlemi gerçekleştirilmektedir. Bu durumda devlet, tahvil sahiplerine 100 TL'lik tahvil yerine daha fazla miktarda 93 TL'lik tahvil vermektedir [Tahvil sahiplerine sağlanan yan çıkarlar arasında, çıkarılabilecek daha yüksek getirili tahvillerin alımında eski tahvillerin kullanılabilmesi yer almaktadır]. Tahvil sahibi elindeki 100 TL ve %10 faizli tahvili devlete vererek, karşılığında [100/93] 1,075 adet tahvil almaktadır. Vade sonunda devlet 93 TL'den sattığı tahvilleri yatırımcıdan 100 TL'den geri almakta ve 100 TL üzerinden %3 faiz ödemesi yapmaktadır. Bu uygulamada devletin borç [stoku/anaparası] miktarı artarken, faiz yükünde azalış meydana gelmektedir.
- Fark isteme suretiyle yapılan [fark-üstelik ödemeyi gerektiren] konversiyon: Bu uygulamada devletin faiz yükünde herhangi bir değişiklik olmamaktadır. Ancak alacaklılara elde edecekleri faiz miktarını koruyabilmeleri için [piyasa faiz oranları düştüğü için] devlete ek bir sermaye ödemeleri [ek borç vermeleri] için zorlama yapılır. Talep edilen ilave sermaye miktarı, piyasa faiz oranı ile tahvil faiz oranı arasındaki farka karşılık gelmektedir. Yani bir anlamda, piyasa faizi ile tahvil faizi eşitlenmektedir. Bu yöntemle ilişkin bir başka tanımlama ise, piyasa faiz oranlarındaki düşüş dolayısıyla ortaya çıkan karın devletleştirildiği konversiyon yöntemidir. Faiz oranının değiştirilmediği tek yöntem de aynı zamanda bu yöntemdir. Piyasa faiz oranları %10'dan %5'e düşünce, yatırımcının elindeki tahvilin değeri de 100 TL'den 200 TL'ye çıkmaktadır. Devlet, başlangıçtaki [belirlenmiş sabit faiz oranından] 10 TL faizi ödeyebilmek için yatırımcıdan tahvil fiyatındaki 100 TL'lik artışı ödemesini talep etmektedir.
- Kademeli konversiyon: Bu uygulamada devlet faiz oranlarını kademeli olarak düşürmeyi tercih edebilir. Bunun nedeni, tahvil sahiplerinin uğrayacakları kaybı alacaklılara aniden hissettirmektir. Bu uygulamada ya tahvil sahiplerine belirli bir süre sonunda konversiyon yapılacağı ya da belirli bir zaman dilimi içinde faiz oranlarının hangi oranlarda indirileceği bildirilir. Bir başka seçenek de devlet piyasa faiz oranları düzeyine kadar birkaç konversiyon işlemi gerçekleştirir. Öncelikli olarak, 100 TL ve %10 faizli tahvil, 100 TL ve %9 faizli tahville; belirli bir süre sonra %9 faizli tahvil ile %8 faizli tahvil ile değiştirilir ve bu uygulama konversiyonun sonuna [piyasa faiz oranlarına yaklaşına] kadar devam eder.
- Tersine konversiyon: Bu yöntemde, devlet daha önceden ihraç etmiş olduğu tahvillerin faiz oranlarını artırmaktadır. Örnek olarak, 100 TL %10 faizli tahvil ihraç edildiğinde enflasyon beklentisi %7 olsun [Reel faiz, nominal faiz ile enflasyon beklentisi arasındaki fark olan %3'tür]. Ancak, izleyen dönemde gerçekleşen enflasyonun yükselmesi nedeniyle yatırımcıların reel getirileri düşebilir hatta [gerçekleşen enflasyonun %10'u aşması halinde] negatif dahi inebilir. Böyle bir durumda, devlet yatırımcıları korumak ve reel kayıplarını telafi etmek amacıyla daha önceden ihraç etmiş olduğu tahvillerin faizini yükseltebilir bir başka ifadeyle 100 TL %10 faizli tahvili 100 TL %11 [%12, %13, enflasyondaki artışa bağlı olarak daha yüksek oranlar] faizli tahvil ile değiştirmektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

20. Endeksli tahviller, yatırımcı ve tasarruf sahiplerini enflasyona karşı korumakta ve piyasa faiz oranına göre daha ucuz fon temin edilmesini sağlayabilmektedir. Buna karşın bazı sakıncaları da vardır:

- Tahvillerin endeksli olması nedeniyle, enflasyonun borç yükünü hafifletmesi engellenmiş olur,
- Enflasyon dönemlerinde tüketim artışını teşvik etmektedir,
- Enflasyonu kontrol altına alma konusunda hükümet üzerindeki **baskıyı hafifletmektedir**,
- Enflasyonun varlığı, hükümetçe kabul edildiği anlamına gelmektedir [Ancak bu, hükümetin enflasyonu desteklediği anlamına gelmez],
- Ayrıca, endeksli tahvil ihracı, hükümetin enflasyonla mücadelesini zayıflatmaktadır.

Enflasyona endeksli tahvil ihracının olumlu yönleri:

- Enflasyonun yoksullar üzerinde yarattığı eşitsizlikleri azaltmaktadır¹³,
- Gelecekteki fiyat hareketleri önceden tahmin edilebildiği için doğabilecek risklerin azalmasını sağlar,
- Borçlanma maliyetini düşürür,
- Enflasyonun gelir dağılımı ve kaynakların kullanımı yönünden doğabilecek olumsuz etkilere karşı tam çalışma politikasını kolaylaştırır,

Diğer anti enflasyonist tedbirler alınmasına karşı ileri sürülebilecek eleştiri ve baskıları azaltır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

21. Enflasyonun artışı dolayısıyla bir yandan borç faiz ödemeleri artarken diğer taraftan milli para cinsinden borç anapara ödemelerinin reel değeri düşer. Bu durum pratikte pek farklılık ifade etmiyor gibi görünmesine karşın devlet açısından büyük önem taşımaktadır. Çünkü borç faiz ödemeleri bütçe yer almakta iken borç anapara girişleri ve geri ödemeleri bütçe yer almaz Hazine tarafından özel hesaplarda izlenmektedir¹⁴. Dolayısıyla enflasyonun yükselmesi, bütçedeki faiz yükünü artırırken, Hazine'nin anapara ödeme yükünü azaltmaktadır.

Operasyonel açık, bütçe açığından faiz ödemelerinin tamamı değil; sadece enflasyon nedeniyle artmış olan faiz miktarının çıkarılması ile bulunmaktadır.

- Operasyonel açık = Birincil Açık + Reel Faiz Ödemeleri

İşlemsel açığı, enflasyon oranı ve faiz oranlarını da içeren daha ayrıntılı bir formülle ise,

$$O_A = [G - T + i \cdot B_s - p \cdot B_s]$$

$$O_A = BA + [i - p] \cdot B_s$$

$$O_A = BA + R \cdot B_s$$

O_A : Operasyonel açık

B_A : Birincil açık

G: Faiz dışı kamu harcamaları

T: Toplam kamu gelirleri

i: Ortalama nominal faiz oranı

p: Enflasyon oranı

B_s : Kamu kesimi toplam borç stoku

olarak ifade edilebilir.

¹³ Enflasyon dolayısıyla gelirlerinde artış meydana gelen mükelleflerin daha yüksek vergi dilimlerinden vergilendirilmesine **nominal vergi çengeli/gelir dilimi sürüklenmesi/ soğuk artan oranlılık** adı verilir. Enflasyon yükseldikçe, tahvil sahiplerine yapılan faiz ödemeleri de artar ve tahvil sahipleri artan oranlı vergi tarifesine göre daha fazla vergi öderler.

¹⁴ Borç anapara girişleri ve geri ödemelerinin [çıkışlarının] bütçe dışına çıkarılması 1985 yılında Borçlanma yetkisinin Maliye ve Gümrük Bakanlığı'ndan alınıp Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'na devredilmesiyle gerçekleştirilmiştir. O nedenle, borç faiz ödemeleri bütçede yer alırken, anapara ödemeleri Hazine tarafından özel hesaplarda izlenmektedir. Hazine Müsteşarlığının kapatılarak, kamu mali yönetiminin Hazine ve Maliye Bakanlığı çatısı altında toplanması, bu olguyu değiştirmemektedir. Bütçede toplanan vergilerle ödenen kısım, borç faiz ödemeleridir. Enflasyon oranlarında meydana gelen artış [nominal faiz oranlarını yükselterek], bütçeden çıkacak faiz ödemelerini artırırken, Hazineden çıkacak anapara ödemelerinin [borç anapara ödemeleri endekslenmemiş ise] reel değerini düşürecektir.

B A = Geleneksel açık – Borç faiz ödemeleri
B A = Kamu harcamaları – Kamu gelirleri – Borç faiz ödemeleri
BA = 700 – 600 - 80
BA = 20 MTL
OA = BA + [i – p]*B_s
OA = 20 + (0,08 – 0,05)*500
OA = 35 MTL

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

22. Enflasyonla mücadelede, uzun dönemde, verilecek vergi teşvikleri ile toplam arzın artırılabilmesi söz konusu olabilmektedir. Bu teşvikler;

- Hızlandırılmış amortisman usulünün uygulanması,
- Vergi kredisi uygulamasına yer verilmesi,
- Geçmiş yıl zararlarının nakli¹⁵,
- Vergi istisna ve muafiyetlerinin genişletilmesi,
- Vergi tatili uygulaması,
- İndirimli kurumlar vergisi
- Sosyal güvenlik prim destekleri,
- Yatırım indirimi,
- Otofianisman olanaklarının desteklenmesi

gibi uygulamalardır. Bu vergi teşvikleri ile toplam arzın artırılabilmesi için temel şart, vergi teşvikleri-ne duyarlı geniş bir girişimci sınıfının bulunması ve ekonomide kapasite kullanım sınırlarına henüz ulaşılmamış olmasıdır.

Doğru yanıt “C” seçeneğidir.

23. Tanım olarak, istikrar programı, birkaç yıldan fazla olmayan bir dönem için, enflasyon, bütçe açıkları, ödemeler dengesi problemleri gibi [talep fazlalığı kaynaklı] sorunları çözmeye yönelik kapsamlı önlemler dizisini ifade etmektedir. Programlar çoğu kez IMF desteği ile yürütülmektedir. Bu durumda program koşula bağlı olmaktadır. Bunun anlamı, üye ülkenin, IMF'nin finansal desteğini sağlayabilmesi için, kabul edilebilir bir istikrar programı izlemesini/izleyeceğini taahhüt etmesini gerektirmektedir.

İstikrar programlarını genel olarak Ortodoks ve heterodoks olarak ikiye ayırmak mümkündür. Ortodoks programlar, ayrıntılı düzenlemeler ve mikro yapısal reformlar içermeksizin daha çok makro büyüklükler üzerindeki politika seçeneklerini içermektedir.

Tipik bir [Ortodoks] IMF programı;

- Devalüasyon veya döviz kuru ayarlamaları,
- Dış ticarete liberalizasyon,
- Para arzı artışının sınırlandırılması,
- Yurtiçi fiyat ayarlamalarının yapılması [Kamu ürünlerine zam yapılması],
- Kamu harcamalarının azaltılması,
- Vergilerin artırılması,
- Dış borç ödemelerinin gerçekleştirilmesi ve
- Kısa ve orta dönemli borçların sınırlandırılması

gibi önlemleri kapsamaktadır.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

¹⁵ Musgrave ve Domar, uzun dönemde toplam arzı artırmak amacıyla enflasyonla mücadelede uygulanan vergi politikalarından “geçmiş yıl zararlarının geleceğe aktarılması” özel yatırımların riskini azalttığını ileri sürmüştür.

24. Mali yükümlülüklerin, muhatapları tarafından farkına varılmaksızın yerine getirilmesi durumu mükelleflerin ödedikleri verginin bir şekilde farkına varmamaları durumunda geçerli olacaktır. Dolayısıyla şayet mükellef vergiyi kendisi öderse bu durum söz konusu olmayacaktır. Ancak fiyat içerisine gizlenerek bir başka ekonomik birime yansıtılan vergilerde mali anestezi söz konusu olabilmektedir. Bu durumda seçeneklerde yer alan vergi yansımalarının diğerlerine göre daha kolay olduğu dolaylı bir vergi sorunun cevabı olacaktır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

25. Aşağıda yazılı kurumların kazançları Kurumlar Vergisi'ne tabidir.

- Sermaye şirketleri [anonim, limited, eshamlı komandit şirketler ile bu şirketlerin niteliğinde olan yabancı kurumlar ve yatırım fonları];
- Kooperatifler;
- İktisadi Kamu Müesseseleri;
- Dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler [sendikalar dernek olarak; cemaatler ise vakıf olarak değerlendirilmektedirler, tüzel kişiliklerinin olmaması mükellefiyetlerini engellemez].
- İş ortaklıkları, [aşağıda belirtilen hallerin varlığı söz konusu olması halinde iş ortaklığı kurumlar vergisi mükellefi olur, tüzel kişiliğinin olmaması mükellefiyeti etkilemez].

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

26. Vergi usul kanunu hükümlerine göre düzenlenmesi gereken belgeler; fiş, fatura, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, gider pusulası, serbest meslek makbuzu, yolcu listesi ve müstahsil makbuzu, banka dekontu, sigorta poliçesi ve komisyon gider belgesi, günlük müşteri listesi, adisyon ve ücret bordrosudur.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

27. Tebligat;

- Posta yoluyla,
- Memur eliyle,
- İlan yoluyla,
- Şayet mükellef kabul ederse vergi dairesinde ve
- Elektronik ortamda yapılabilmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

28. Şans Oyunları Vergisi harcamalar üzerinden alınan vergiler içinde yer almaktadır. Diğer vergiler servet ve server transferi üzerinden alınmaktadır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

29. Çoğunluk İlkesi bir bütçe ilkesi değildir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

30. Gelir vergisi kanununun 94. Maddesine göre "Kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar."

1. Hizmet erbabına ödenen ücretler ile 61 inci maddede yazılı olup ücret sayılan ödemelerden (istisnadan faydalananlar hariç), 103 ve 104 üncü maddelere göre,
2. Yaptıkları serbest meslek işleri dolayısıyla bu işleri icra edenlere yapılan ödemelerden (Noterlere serbest meslek faaliyetlerinden dolayı yapılan ödemeler hariç);

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

31. Türkiye Büyük Millet Meclisi, her yıl Ekim ayının ilk günü kendiliğinden çağrısız toplanır. Meclis, bir yasama yılında en çok 3 ay tatil yapabilir. Ara verme ise 15 günü geçemez. Siyasi parti grupları Başkanlık için aday gösteremezler. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi 2 yıldır, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi ise o yasama döneminin sonuna kadar devam eder.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliklerinde boşalma olması halinde, yalnız boşalan üyelikler için boşalmanın gerçekleştiği yerlerde ara seçime gidilir. Ancak, boşalan üyeliklerin sayısı, üye tamsayısının yüzde beşini bulduğu hallerde, son boşalmadan itibaren ara seçimlerin 3 ay içinde yapılması zorunludur. Bu durumda ara seçim, her seçim döneminde bir defa yapılır ve genel seçimden 30 ay geçmedikçe ara seçime gidilemez hükmü geçerli değildir. Ancak buna rağmen yine de genel seçimlere 1 yıl kala, ara seçimi yapılamaz. Ara seçim, her seçim döneminde bir defa yapılır ve genel seçimden 30 ay geçmedikçe ara seçime gidilemez ve genel seçimlere 1 yıl kala, ara seçim yapılamaz. Ayrıca bir ilin veya seçim çevresinin, Türkiye Büyük Millet Meclisinde üyesinin kalmaması halinde boşalmayı takip eden 90 günden sonraki ilk Pazar günü ara seçim yapılır. Bu durumda ara seçim, her seçim döneminde bir defa yapılır ve genel seçimden 30 ay geçmedikçe ara seçime gidilemez ve genel seçimlere 1 yıl kala, ara seçimi yapılamaz hükümleri geçerli değildir.

Yuk.2 hal dışındaki diğer her türlü boşalmalarda ise ara seçim yapılması için TBMM' nin ara seçimle ilgili karar alması mümkündür ama "Ara seçim, her seçim döneminde bir defa yapılır ve genel seçimden 30 ay geçmedikçe ara seçime gidilemez ve genel seçimlere 1 yıl kala, ara seçim yapılamaz" hükümleri bu durumda dikkate alınır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

32. Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir. Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ancak,

- milli güvenlik,
- kamu düzeni,
- suç işlenmesinin önlenmesi,
- genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir. Kamu yararı amacı bu hakkın sınırlanma sebepleri arasında sayılmamaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

33. Anayasa mahkemesi kanunların, meclis içtüzüğünün, olağan dönem **Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin** ve anayasa değişikliklerinin anayasaya uygun olup olmadığı konusunda denetim yapar. Anayasa değişikliklerine diğer normlara yapılabilen esas denetiminin yapılması mümkün değildir. Anayasa Mahkemesi anayasa değişikliklerini sadece şekil bakımından denetleyebilir. Şekil bakımından yaptığı bu denetim de sadece teklif ve oylama çoğunluklarına uyulup uyulmadığı bir de ivedi görüşme yasağına uyulup uyulmadığı konularını denetleyebilmektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 34.** Merkezi idare, mahalli idareler üzerinde, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller çerçevesinde idari vesayet yetkisine sahiptir. Aslında, kural olarak yerinden yönetim kuruluşları özerktirler. Dolayısıyla idari vesayeti istisnai bir durum olarak kabul etmek gerekir. Anayasada bahsi geçen hükmünden de anlaşılacağı üzere idari vesayetin kullanılabilmesi için idari vesayet ile ilgili yetkilerin kanunlarda açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Örneğin, YÖK ve Üniversiteler arası ilişkiler ile büyükşehir belediyeleri ve ilçe ya da ilk kademe belediyeleri arasındaki ilişki Barolar Birliği ile Ankara Barosu arasındaki ilişkide olduğu gibi.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 35. Yanıt:** Merkezi idare içinde, aktif olarak faaliyet gösteren ve belli bir hizmeti doğrudan yanı sıra bu idari kuruluşlara görüş bildirme, öneri ve tavsiyelerde bulunma suretiyle yardımcı olan kurullara da rastlanılmaktadır. Bu kurullar, yaptıkları çalışmalarla faal idarenin işlemlerinin hazırlanmasını sağlamakta ve faal idarenin faaliyetlerine yön ve yol göstermektedir. Bu kuruluşlar 4 tanedir. Bunların ayrı kamu tüzel kişilikleri yoktur.

- MGK
- Danıştay
- Sayıştay
- Yüksek Askerî Şûra

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 36.** Bir mal kamunun ortak kullanımına bırakılmış ya da kamu hizmetine özel olarak tahsis edilmişse o mal kamusal mal buna karşılık bu iki şarttan ikisi de yoksa o mal özel maldır.

Kamu mallarının özellikleri

1. Devredilemez: Kamusal malın tersine özel mallar devredilebilir. Kamusal mallar sadece kanunla devredilebilir.
2. Kamulaştırılmaz; kamulaştırma sadece özel mallar için mümkündür.
3. Zamanaşımı yoluyla kazanılamaz; belli bir süre kullanan malın kendisinin olduğuna dair iddiada bulunamaz.
4. Tapu siciline tescili zorunlu değildir. Bir yol ya da meydan tapuda devlet adına tescil edilmeyecektir.
5. Haczedilemez: Devlet tüzel kişiliğinin hem kamusal hem özel malları buna karşılık diğer kamu tüzel kişilerinin yalnızca kamusal malları haczedilemez, özel malları haczedilebilir. Kamu yararına çalışan dernekler ve vakıfların malları da hacze konu olabilir.
6. Üzerinde sınırlı ayni hak kurulamaz. Kamu malı üzerinde bir kişi ya da eşya lehine irtifak hakkı kurmak mümkün değildir.
7. Kamu mallarıyla ilgili uyuşmazlıklar idari yargıda çözümlenir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

37. Hukuki işlemler belirli bir hukuki sonuç doğurmaya yönelmiş irade açıklamalarıdır.

Hukuki işlemler açıklanması gereken irade sayısına göre 3'e ayrılır:

1. **Tek Taraflı hukuki işlemler:** Sadece tek bir kişinin yaptığı irade açıklamasına hukuki bir sonuç bağlanmışsa tek taraflı hukuki işlem söz konusu olur. Vakıf kurma, evlilik dışı dünyaya gelen çocuğun babası tarafından tanınması, vasiyetname, mirasın reddi, takas beyanı tek taraflı hukuki işlemlerdir.
2. **İki taraflı hukuki işlemler,** diğer bir deyişle sözleşmeler (mukavele, akit), istenilen hukuki sonucun meydana gelebilmesi için iki tarafın karşılıklı ve birbirine uygun irade açıklamalarında bulunmalarının gerekli olduğu hukuki işlemlerdir. Satış sözleşmesi, bağışlama sözleşmesi, kira sözleşmesi, vekalet sözleşmesi, kefalet sözleşmesi gibi

NOT: Bir hukuki işlemin tek taraflı olması ile bir sözleşmenin sadece bir tarafı borç altına sokması birbiri ile karıştırılmamalıdır. Sözleşmelerin çoğunda her iki tarafta karşılıklı borç altına girse de az sayıda sözleşme türlerinde sadece bir taraf borç altına girmekte, diğer taraf için herhangi bir borç doğmamaktadır. Örneğin bağışlama bir sözleşmedir ve iki taraf söz konusudur: Bağışlayan ve bağışlanan. Ancak sadece bağışlayan borç altına girmektedir.

3. **Kararlar:** Bir kişi topluluğunda hukuki bir sonucu gerçekleştirmek üzere yeterli sayıda kişinin iradelerini aynı yönde açıklamalarıyla oluşan hukuki işlemlerdir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

38. Geçersizlik, hukuksal işlemin kanunun aradığı koşullara uyulmadan yapılması durumunda ortaya çıkar. Geçersizliğin iki çeşidi bulunmaktadır:

1. Yokluk

2. Butlan (Hükümsüzlük)

Yokluk, bir hukuksal işlemin hukukun öngördüğü **kurucu öğelerinden** en az birine uyulmaması dolayısıyla o işlemin hiç oluşmamış sayılmasıdır. Böyle bir işlem hiç doğmamış, hiç ortaya çıkmamıştır. Sözleşmelerde irade açıklamaları birbirine uygun değilse sözleşme doğmamıştır yani yok hükmündedir. Örneğin evlendirme memuru önünde yapılmayan bir evlenme yok hükmündedir. Çünkü yasa, evlenmenin evlenme memuru huzurunda yapılmasını kurucu koşul olarak aramıştır. Aynı şekilde yazılı olarak yapılmayan kefalet sözleşmesi de yoktur. Çünkü kefalet sözleşmesinde yazılı şekil, kurucu öğedir. Yine iradenin maddi baskı altında açıklanmış olması durumunda, örneğin bir senedin enseye dayanmış bir silahın korkusuyla imzalanması halinde söz konusu hukuksal işlem için yokluk yaptırımı söz konusudur. Bu etki altında imza atan kişinin iradesi bozulmuştur. Geçerli bir sözleşmenin söz konusu olabilmesi için iradenin özgürce açıklanması şarttır.

Yokluk yaptırımıyla sakat bir işlemin yokluğunun mahkeme kararıyla tespiti için dava açmaya gerek yoktur, ayrıca yokluk her zaman ileri sürülebilir.

Butlan, kamu yararı düşüncesiyle, hukuk düzenince konulmuş bir yaptırım türüdür. Bir işlemin, baştan itibaren hukuksal sonuçlarını yerine getirememesi ve sonradan da geçerli kılınamaması anlamına gelir. Butlan, mutlak ve nispi olmak üzere ikiye ayrılır.

Mutlak Butlan (Hükümsüzlük): Bir hukuksal işlemin yasanın öngördüğü kurucu öğeleri taşımakla birlikte, yasanın emredici kurallarına aykırı olmasıdır. Türk Borçlar Kanununa göre

- kanunun emredici hükümlerine, (C şıkkı)
- ahlâka, (D şıkkı)
- kamu düzenine,
- kişilik haklarına aykırı
- konusu imkânsız olan

sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür.

Mutlak butlanla sakat bir işlemin sonradan düzeltilmesi olanaklı değildir. Mutlak butlanla sakat sözleşmeler yapıldıkları andan itibaren hiçbir hüküm ve sonuç doğurmaz.

Nispî butlan, bir menfaati korunan kişinin lehine getirilmiş olan bir koşul yerine getirilmeden yapılmış olan işlemin durumunu anlatır. Hükümün amacı, özel bir çıkarı korumak olduğundan, ona aykırı olarak yapılan hukuksal işlem, var olan eksikliğe karşın, kendiliğinden geçersiz/batıl olmaz. Ancak ilgili tarafın (menfaati olanın) bu eksikliği defî yoluyla ileri sürmesi durumunda, hukuksal işlemin sonuç doğurması engellenebilir. Örneğin sözleşmenin geçerli olabilmesi için kişinin iradesiyle, dışarıya yansıyan beyanının birbirine uygun olması gerekir. Sözleşmenin yanlarından birinin iradesi

- hata (yanılma) (B şıkkı),
- hile (aldatma)
- ikrah (zorlama, korkutma) ile sakatlanmışsa işlem, tümüyle batıl olmaz ancak ortaya hukuksal açıdan sağlıklı bir sonuç da çıkmaz. Bu durumlardan biriyle iradesi sakatlanan kişi, bir irade açıklamasıyla bu işlemi baştan itibaren tümüyle geçersiz hale getirebilir.

Nispî butlan nedenlerinin var olup olmadığına yargıç kendiliğinden dikkate almaz.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

39. ZİLYETLİK: Zilyetlik, bir eşya üzerinde elinde bulundurma iradesi ile kurulan fiili hakimiyettir. Dolaşısıyla zilyetlik 2 unsurdan oluşur:

- Fiili hakimiyet
- Elinde bulundurma iradesi (isteği)

Zilyetlik çok farklı ölçütlere göre sınıflandırılmaktadır.

Malik Sıfatıyla ya da Başka Sıfatla Zilyetlik

Eşya üzerindeki zilyetliğin mülkiyet hakkına dayandığı durumlarda malik sıfatıyla zilyetlik vardır. Mülkiyet dışındaki bir aynî ya da kişisel hakka dayanan zilyetlikte ise başka sıfatla zilyetlikten söz edilir. Söz gelişi, eşya emanete, kiraya, kuru temizlemeye verilmişse, emanetçi, kiracı, kuru temizlemeci başka sıfatla zilyettirler.

Tek Başına ya da Birlikte (Toplu) Zilyetlik: Tek başına zilyetlik, bir kişinin bir eşya üzerinde yalnız olarak kullandığı zilyetliktir. Buna karşılık, birlikte (toplu) zilyetlik, bir eşyanın birden fazla kişinin zilyetliğinde bulunmasıdır.

Aslî Zilyetlik ya da Fer'î Zilyetlik: Aslî zilyetlik, eşya üzerinde malik sıfatıyla zilyet olarak hareket edilmesidir. Fer'î zilyetlik ise, eşyada mülkiyetten başka bir aynî (irtifak hakkı, taşınmaz yükü veya rehin) ya da kişisel (kira, ödünç, saklama gibi) hakka dayanan zilyetliktir.

Doğrudan Zilyetlik - Dolaylı Zilyetlik: Doğrudan zilyetlik, bir kimsenin, fiziksel egemenliği bizzat, herhangi bir aracı olmadan ve eşya üzerinde doğrudan kullanmasına denmektedir. Buna karşılık, egemenlik, bizzat değil, başkası aracılığıyla; yani, o kimsenin kendisi tarafından değil, araya giren başka bir kişi tarafından kullanılmaktaysa dolaylı zilyetlik ortaya çıkar.

Haklı Zilyet - Haksız Zilyet: Zilyetliğin belirli bir hakka dayanması halinde haklı zilyetlikle karşılaşılır. Örneğin, kira sözleşmesinin verdiği hakka dayanarak eşyada zilyet olan kiracının zilyetliği haklı zilyetliktir. Hukuken korunan bir hakka dayanmayan ve sadece fiilî bir elde tutma olarak ortaya çıkan zilyetliğe haksız zilyetlik denir. Haksız zilyetlik, zilyetliğin başlangıçta meşru bir menfaate dayanmamasından kaynaklanabilir.

Örneğin, hırsızın zilyetliği daha başlangıçtan haksız zilyetliktir. Başlangıçtaki meşru menfaatin sonradan dayanağını yitirmesi durumunda da haksız zilyetlik ortaya çıkabilir. Örneğin, bir kimsenin, daha önce üzerinde kira sözleşmesiyle fer'î ve doğrudan zilyet olduğu eşyada aslî, dolaylı zilyet olan malikin mülkiyetini reddetmesi ve kendi mülkiyetini iddia etmesinde durum budur.

İyiniyetli Zilyet - Kötüniyetli Zilyet: Zilyedin, zilyetliğinin haklı bir nedene dayanmadığını bilmediği veya bilmesi gerekmediği zilyetliğe iyiniyetli zilyetlik denir. Örneğin telefon mağazasından çalıntı bir cep telefonunu bilmeden satın alan kişinin iyiniyetli olduğu kabul edilir.

Zilyetliğin haklı bir nedene dayanmadığının bilinmesi veya bilinmesi gerekmesi durumunda kötüniyetli zilyetlikten söz edilir. Böylelikle, zilyetliğinin haklı bir sebebe dayanmadığını bilen veya bilmesi gereken kişi kötüniyetli zilyet olarak adlandırılır.

Başkasına ait bir malı sadece kullanma yetkisine sahip olan kimseler ise zilyet yardımcısıdır. Bu kimseler, eşyayı sadece başkasına hizmet etmek amacı ile elinde bulundurur. Buna hizmet zilyetliği de denir. Bir başkasının evini temizlemek amacı ile yine o kimseye ait süpürgeyi kullanan hizmetçinin süpürge üzerinde zilyetliği yoktur. Bunlar sadece zilyet yardımcısıdır.

Soruda Ahmet asli ve dolaylı, Mehmet ise feri ve doğrudan zilyettir. Çünkü Ahmetin zilyetliği mülkiyet hakkına dayanmakta ancak zilyetliğini Mehmet aracılığı ile kullanmaktadır. Mehmetin zilyetliği ise bir kişisel hakka dayanmakta ancak kitap onun elinde olduğu için zilyetliği doğrudan yani bir başkasına ihtiyaç duymadan kullanmaktadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 40.** Tüzel kişiler, gerçek kişiler dışında kalan ve hukuk düzenince kendilerine haklara sahip olma ve borç edinme olanağı sağlanmış varlıklardır. Tüzel kişiler kişi topluluğu ya da mal topluluğu niteliğinde olabilir.

Medeni Kanuna göre başlı başına bir varlığı olmak üzere *örgütlenmiş* kişi toplulukları ve belli bir amaca özgülenmiş olan bağımsız mal toplulukları, kendileri ile ilgili özel hükümler uyarınca tüzel kişilik kazanırlar. Tüzel kişilerin hak ehliyeti ve fiil ehliyetini kazanması birbirinden farklı olup hak ehliyetini kazanma fiil ehliyetini de kazanma anlamına gelmez.

Hak Ehliyeti: Kişi ve mal toplulukları tüzel kişilik kazanmakla birlikte hak ehliyetine de sahip olur. O halde tüzel kişiler kanuna uygun bir şekilde kurularak tüzel kişilik kazandıkları andan itibaren hak ehliyetine de sahip olurlar. Tüzel kişiler, cins, yaş, hısımlık gibi yaradılış gereği insana özgü niteliklere bağlı olanlar dışındaki bütün haklara ve borçlara ehildirler.

Fiil Ehliyeti: Fiil ehliyetinin şartları açısından ise gerçek ve tüzel kişiler birbirinden ayrılır. Zira erginlik ve ayırt etme gücüne sahip olma koşulları doğal olarak tüzel kişilerde aranmaz.

Tüzel kişilerde bu noktada organlar önem kazanır. Çünkü tüzel kişiler, kanuna ve kuruluş belgelerine göre gerekli organlara sahip olmakla, fiil ehliyetini kazanır. Ayrıca fiil ehliyetlerini de organları aracılığı ile iradelerini açıklayarak kullanırlar.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 41.** Ticaret sicili, tescile tabi hususun hukuken doğmuş sayılıp sayılmayacağı açısından kurucu veya açıklayıcı, üçüncü kişilerin iyiniyetli sayılıp sayılmayacağı açısından ise olumlu veya olumsuz etki gösterir.

Şayet tescil edilecek husus ancak sicile kayıtlı doğuyorsa tescil kurucudur. Zaten doğmuş, varlık ve geçerlilik kazanmış olan bir husus sonradan sicile bildiriliyorsa tescil açıklayıcıdır. Örneğin, ticari işletmenin tescili, tacir sıfatının kazanılması yönünden açıklayıcıdır. Yani, işletme sicile kayıtlı olmasa dahi, sahibi olan gerçek kişi, kanunda öngörülen şartların gerçekleşmesiyle tacir sıfatını kazanır.

Ticaret sicilinin etkisi kural olarak açıklayıcı olup şu istisnai hallerde kurucu etkisi vardır:

1. Ticari işletme rehninin kurulması
2. İşletme adı ve ticaret unvanının özel olarak korunması
3. Ticaret şirketlerinin kuruluşu
4. Ticaret şirketlerinin birleşmesi, bölünmesi ve tür değiştirmesi
5. Anonim şirketlerde kuruluşun sonradan devralmaya ilişkin sözleşmelerin geçerli olması
6. Anonim şirketlerde anasözleşme değişiklikleri ve esas sermaye artırımlarının üçüncü kişilere karşı hüküm doğurması

Olumlu ve olumsuz etkiler ancak kanunen tescile bağlı kılınan hususlarda geçerlidir. Ayrıca bu etkiler, üçüncü kişilerin sicil kaydına bakarak yapacakları hukuki işlemler açısından kendisini gösterir; yoksa sicil kayıtlarının haksız fiiller açısından iradeler üzerinde bir etkisi söz konusu olamaz. Olumlu etkiye göre, Kanun bir hususun tescilini öngörmüş ve bu husus tescil edilmiş ise artık üçüncü kişiler o hususu bilmedikleri iddiasında bulunamazlar. Tescil edilen hususları herkesin bildiği varsayılır.

Olumsuz etkiye göre ise, tescilli gerektiği hâlde tescil edilmemiş veya tescil ve ilân gerektiği hâlde tescil edilip ilân edilmemiş hususlarda üçüncü kişilerin iyiniyetli oldukları kabul edilir. Aksini iddia eden ispatla yükümlüdür. Aynı şekilde, tescile tabi olmadığı halde bir husus her nasılsa tescil edilmişse yine üçüncü kişilerin iyiniyetli oldukları var sayılır. Aksini iddia eden ispatla yükümlüdür.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 42.** Ticari temsilci; işletme sahibinin, ticari işletmeyi yönetmek ve işletmeye ilişkin işlemlerde ticaret unvanı altında, ticari temsil yetkisi ile kendisini temsil etmek üzere, açıkça ya da örtülü olarak yetki verdiği kişidir. Ticari temsilci, basit bir temsilcinin çok ötesinde olup onu diğer temsilcilerden ayıran husus, güvene dayalı, geniş ve kural olarak sınırsız yetkiler ile donatılmış olmasıdır.

Ticari temsilcinin atanması şekle bağlı değildir. Temsilci yazılı veya sözlü, açık veya örtülü olarak atanabilir. Atama keyfiyetinin ticaret siciline tescili zorunlu olmakla birlikte, bu tescil bildirici niteliktedir.

Ticari temsilci, kural olarak işletme sahibi tarafından atanır. Velayet altındaki küçüğe ait işletmelerde, ticari temsilci veli tarafından atanabilir iken vasi kısıtlı adına ticari temsilci atayamaz. Tüzel kişilerde ise ticari temsilci yetkili organlar eliyle atanabilir. Buna göre; kolektif şirketlerde tüm ortakların oybirliğiyle; komandit şirketlerde komandite ortakların oy birliğiyle; anonim şirketlerde, yönetim kurulu kararıyla ve limited şirketlerde şirket sözleşmesinde başka bir şekilde düzenlenmedikçe genel kurul kararıyla ticari temsilci atanabilir. Ticari temsilci, bir başka ticari temsilci atayamaz. Temsil yetkisi şahsa bağlı bir yetki olduğu için bir başkasına devredilemez, ticari temsilci tarafından bizzat kullanılmalıdır.

İşletme sahibi ticari temsilci atamak zorunda değildir. Ancak, merkezleri Türkiye dışında bulunan işletmeler, Türkiye'deki şubeleri için yerleşim yeri Türkiye'de bulunan tam yetkili bir ticari temsilci atamak zorundadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 43.** Çek emre yazılı olmakla birlikte nama ya da hamiline de olabilir. Çek hamiline ise ya da belirli bir kişinin ismi ile birlikte hamiline kaydını içeriyorsa (bu çeklerde hamiline yazılı çek sayılır.) teslim yolu (zilyetliğin devri) ile devredilir. Hamiline yazılı bir çek ciro ile devredilmişse bu durum çekin hamiline olma niteliğini değiştirmez. Sadece ciranta müracaat borçlusu olarak sorumludur.

Nama yazılı bir çek alacağın temlik ve teslim yolu ile devredilir. Emre yazılı çek ise ciro ve teslim yolu ile devredilir. Çekte temlik ve tahsil cirosu yapılabilir. Bono ve poliçeden farklı olarak çeklerde rehin cirosu yapılamaz. Çek muhataba ciro edilemez. Çekin muhatap bankaya cirosu makbuz hükmündedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 44.** Ödeme emrindeki borçlunun, borçlu olmadığını ya da alacaklının takip yapma yetkisinin olmadığını icra dairesine bildirmesine ödeme emrine itiraz denir. Ödeme emrine itiraz icra dairesine, ödeme emrinin tebliğinden itibaren 7 gün içinde yapılır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 45.** Doğrudan iflas halleri olarak ifade edilen sebepler genel itibariyle, İcra ve İflas Kanunu 177 ve m. 178'de sayılmıştır.

İcra ve İflas Kanunu n177. maddesine göre doğrudan iflas halleri şunlardır:

- Borçlunun yerleşim yerinin belli olmaması
- Borçlu taahhütlerinden kurtulmak amacıyla kaçmışsa veya kaçması muhtemelse
- Borçlunun alacaklıların haklarını ihlal eden hileli işlemlerde bulunması veya bunlara teşebbüs etmesi olasılığı varsa
- Borçlu haciz yolu ile yapılan takip sırasında mallarını saklarsa
- Borçlu ödemelerini tatil etmişse (ödeme araçlarında sürekli yoksunluk olmalıdır. Geçici yoksunluk/ödemelerde kesintiye uğratması olmaz)
- Konkordatonun tasdik edilmemesi
- Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin, aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden düzenlenen ara bilançoya göre borca batık ise
- İlama bağlı alacağın icra emriyle talep edilmesine rağmen ödenmemiş olması

- Kolektif şirkete verilen depo kararının şirket ortaklarına da tebliğ edilmesi, depo kararının yerine getirilmemesi

İcra ve İflas Kanunun 178. maddesine göre doğrudan iflas halleri şunlardır:

İhtiyari iflas talebi; iflasa tabi olan borçlu aciz halinde olduğunu bildirerek iflasını isteyebilir. Borçlunun aciz hali muaccel borçlarını ödemek için gerekli olan ödeme araçlarından süreklilik arz eden yoksunluğu ifade eder.

Zorunlu iflas talebi; iki halde borçlu iflasını istemekle yükümlüdür; İlk durum, borçlunun malvarlığının yarısının haczedilip kalanının da borçlunun mevcut ve bir yıl içinde muaccel hale gelecek borçlarını ödemeye yetmemesidir. Bu iflas sebebi, gerçek kişiler ile şahıs şirketleri için uygulama alanı bulur. İkinci durum ise, sermaye şirketleri ile kooperatiflerin pasifinin aktifinden fazla hale gelmesidir. Borca batıklık gerçek kişiler için bir iflas nedeni değildir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 46. Dönemsellik Kavramı:** Bu kavram gereği işletmenin sınırsız kabul edilen ömrünün karşılaştırma ve analizlerin yapılabilmesi için belli dönemlere ayrılması ve her dönem faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanması gerekir. Bu kavram gelir ve karların aynı döneme ait gider ve zararlar karşılaştırılması gerektiğini ifade eder. Bu kavram gereği sonuç (gelir ve giderler) hesapları tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilir (tahsil esasına göre değil). Yani işletme cari döneme ilişkin bir geliri (gideri) tahsil etmese (ödemese) bile bu gelir (gider) cari dönem hesaplarında tahakkuk ettirilir. Diğer yandan işletme cari dönemde gelecek döneme ilişkin bir geliri (gideri) tahsil etse (öde) bile bu gelir (gider) gelecek dönem hesaplarında izlenir. Bu nedenle faaliyet sonuçlarında en önemli envanter işlemi dönem bakımından kontroldür.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 47. İtibari (Nominal / Saymaca) Değer:** Her türlü senetle, hisse senedi ve tahvillerin üzerinde yazılı olan değerdir.

İtibari Değerle Değerlenecek Bazı Kalemler:

- Kasa Hs (Milli para)
- İhraç edilen (çıkarılan) tahviller, bonolar ve hisse senetleri
- Alınan Çekler
- Verilen Çek Ve Ödeme Emri

Borsa Rayıcı: Menkul kıymetler ve kambiyo borsasına ve ticaret borsalarına kayıtlı olan iktisadi kıymetlerin değerlendirilmeden önceki son işlem gününde, borsadaki işlemlerinin ortalama değerlerini ifade eder.

Borsa Rayıcı ile Değerlenecek Kalemler:

- Hisse Senetleri ile Fon portföylerinin %51'i Türkiye'de kurulu bulunan şirketlerin hisse senetlerinden oluşan yatırım fonu katılma belgeleri, alış bedeli ile değerlendirilmelidir.
- Bu sayılanlar dışındaki **tüm satın alınan menkul kıymetler** borsa rayıcı ile değerlendirilir.
- Ancak, borsa rayıcı bulunmayan, getirisi ihraç edenin kâr ve zararına bağlı olarak doğan ve değerlendirme günü itibariyle hesaplanması mümkün olmayan menkul kıymetler **alış bedeli** ile değerlendirilmesi yapılmalıdır.
- Yabancı paralar borsa rayıcı ile değerlendirilir, eğer borsada rayıcı yoksa değerlemeye uygulanacak kur Maliye Bakanlığınca tespit olunur.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

48. Bilanço kalemlerini yerlerine yerleştirirsek:

X İşletmesi			
Aktif	... Tarihli Bilançosu		Pasif
Alınan Çekler	40.000	Banka Kredileri	15.000
Alıcılar	20.000	Satıcılar	35.000
İlk Madde		Alınan Depozito	
ve Malzeme	25.000	ve Teminat	5.000
Demirbaşlar	5.000	Özkaynaklar	?
Aktif Toplamı	90.000	Pasif Toplamı	90.000

Tablodan bilançonun aktif toplamının 90.000 TL olduğu görülmektedir. Bilanço eşitliği kuralından dolayı pasif toplamının da 90.000 TL olması gerekir. Ancak soruda Özkaynaklar toplamı sorulduğundan, cevap pasifte kalan farktır.

Pasif = Yabancı Kaynak + Özkaynak

90.000 = 55.000 + Özkaynaklar

Özkaynaklar = 35.000 TL

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

49. **380 Gelecek Aylara Ait Gelirler Hs:** Bilançada, Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar bölümünde yer alan pasif bir hesaptır.

158 Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı Hs (-): Bilançada, Dönen Varlıklar bölümünde, Stoklar grubunda yer alan aktif düzenleyici pasif karakterli bir hesaptır.

181 Gelir Tahakkukları Hs: Bilançada, Dönen Varlıklar bölümünde yer alan aktif bir hesaptır.

640 İştiraklerden Temettü Gelirleri Hs: Gelir Tablosunda, 64 Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar grubunda yer alan bir hesaptır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

50. **108 Diğer Hazır Değerler Hs:** Hazır değer sayılan ve işletmenin ihtiyacı için satın alınan posta, damga ve harç pulları ile vadesi gelmiş kuponlar, yoldaki paralar ve gelen posta havaalelerinin izlendiği hesaptır. Bu değerler elde edildiğinde hesabın borcuna, elden çıkarıldığında da alacağına kaydedilir ve borç kalanı verir.

Yardımcı Hesapları:

108 00 Vadesi Gelmiş Hisse Senedi Temettü ve Tahvil Faiz Kuponları

108 01 Yoldaki Paralar

108 02 Posta Havaaleleri

108 03 Banka Havaaleleri

108 04 Pul Kasası (Pullar)

108 05 Kredi Kartı Sipleri (bloke süresi beklenmeyen)

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

51. Kayıta görüldüğü gibi bir senet azalırken diğer bir alacak senedi artmıştır. Bu işleme senet yenilemesi denir. Eğer müşteri borcun vadesini uzatmak isterse vade farkı konarak senet vadesi uzatılabilir. Bu durumda alacaklı için faiz geliri doğarken, borçlu için finansman gideri doğar.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 52. Amortisman kaydı (7/A):** Amortisman kaydında ayrılan tutar duran varlığın kullanıldığı departmana gider yazılır.

----- / -----
760 Paz. Satış ve Dağ. Gid. Hs XX
257 Birikmiş Amortisman Hs XX
----- / -----

Amortisman kaydı (7/B): Ayrılan amortisman tutarı şirket departmanlarına ayrılmadığından, giderler türüne göre gider yazılır.

----- / -----
796 Amortis. ve Tüken. Pay. Hs XX
257 Birikmiş Amortisman Hs XX
----- / -----

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 53. a. Sayaç okuma:** Maliyetlerini aylık dönemler itibarıyla belirleyen ve fiili maliyet yöntemini uygulayan işletmelerde bütün giderlerin fiilen ortaya çıkmasını, gerçekleşmesini beklemek büyük zararlara yol açabilir. Bu bakımdan fiili maliyet yönteminde, aylık dönemler itibarıyla gerçekleşmesi mümkün olmayan giderlerin önceden bütçelenmesi ve maliyetlerin buna göre hesaplanması gerekir. Tekdüzen Hesap Planında yer alan 373 Maliyet Giderleri Karşılığı hesabı bu fonksiyonu yerine getirmek amacıyla oluşturulmuş bir hesaptır.

----- / -----
770 Genel Yönetim Gideri 5.000
373 Maliyet Gider Karşılığı 5.000
----- / -----

b. Fatura geldiğinde yapılacak kayıt: Elektrik faturası geldiğinde daha önce tahmini olarak kayda alınan tutarla karşılaştırılır eğer arada olumlu veya olumsuz sapma söz konusuysa düzeltilir. Ancak bu sapma hesaplanırken KDV dikkate alınmaz. Tahmini yüklenen tutar (373 Maliyet Gider Karşılığı Hs) 5.000 TL ve gelen fatura 6.000 TL. Bu durumda ortaya 1.000 TL eksik yükleme çıkar. Daha önce 770 Genel Yönetim Gideri Hesabına 5.000 TL yüklendiği için burada üzerine 1.000 TL daha yüklenerek hesap borçlandırılacak, tahmini tutar da kesinleştiği için 373 Maliyet Gider Karşılığı Hs kapatılacak ve toplam 6.600 TL'lik tutar 336 Diğer Çeşitli Borçlar Hesabına (alacaklı) aktarılacaktır. Elektrik su doğal gaz faturalarından doğan borçlar ticari borç olmadığı için 320 Satıcılar Hesabında izlenmez.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 54. a) Sayaç okuma:** Maliyetlerini aylık dönemler itibarıyla belirleyen ve fiili maliyet yöntemini uygulayan işletmelerde bütün giderlerin fiilen ortaya çıkmasını, gerçekleşmesini beklemek büyük zararlara yol açabilir. Bu bakımdan fiili maliyet yönteminde, aylık dönemler itibarıyla gerçekleşmesi mümkün olmayan giderlerin önceden bütçelenmesi ve maliyetlerin buna göre hesaplanması gerekir. Tekdüzen Hesap Planında yer alan 373 Maliyet Giderleri Karşılığı hesabı bu fonksiyonu yerine getirmek amacıyla oluşturulmuş bir hesaptır.

----- / -----
770 Genel Yönetim Gideri 5.000
373 Maliyet Gider Karşılığı 5.000
----- / -----

b) Fatura geldiğinde yapılacak kayıt: Tahmini yüklenen tutar (373 Maliyet Gider Karşılığı Hs) 5.000 TL ve gelen fatura 3.000 TL. Bu durumda ortaya 2.000 TL fazla yükleme çıkar. Daha önce 770 Genel Yönetim Gideri Hesabına 5.000 TL yüklendiği için burada 2.000 TL azaltılmak amacıyla hesap alacaklandırılacak, tahmini tutar da kesinleştiği için 373 Maliyet Gider Karşılığı Hs kapatılacak ve toplam 3.300 TL'lik tutar 336 Diğer Çeşitli Borçlar Hesabına (alacaklı) aktarılacaktır. Savaş okunarak kayıt yapıldığında 654 Karşılık Gideri Hesabı kullanılmadığı için burada fazla ayrılan karşılık kapatılırken 644 Konusu Kalmayan Karşılıklar Hs kullanılmaz. Çünkü bu işlem ihtiyatlılık kavramı gereği yapılmamıştır, dönemsellik kavramı gereği yapılmıştır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

55. 540 Yasal Yedekler Hs: Türk Ticaret Kanunu hükümleri uyarınca anonim şirketlerin ayırmak zorunda oldukları yedekler bu hesapta gösterilir. I. Tertip yedek Akçe ve II. Tertip yedek Akçe olarak ikiye ayrılır.

541 Statü Yedekleri Hs: Şirket ana sözleşmesi hükümleri çerçevesinde ayrılan yedekler bu hesapta yer alır.

542 Olağanüstü Yedekler Hs: Yetkili organlar tarafından alınan kararlar uyarınca şirket genel kurulunda, yönetim kurulunun önerisi ile ayrılan yedekler bu hesapta izlenir.

549 Özel Fonlar Hs: İşletmede bırakılması ve tasarrufu zorunlu yasal fonlar ile diğer amaçlarla ayrılan fonların izlendiği hesaptır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

56. Üretilen Mamullerin Maliyeti	175.000
Dönem Başı Mamul Stok	+ 25.000
Satılabilir Mamullerin Maliyeti	200.000
Dönem Sonu Mamul Stok	- 50.000
Satılan Mamullerin Maliyeti	150.000

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

57. Direkt ve endirekt malzemenin üretime sevk:

----- / -----	
710 Dir. İlk Mad. ve Mal. Gid. Hs.	20.000
- Direkt Hammadde	
730 Genel Üretim Gideri Hs	5.000
- Endirekt Hammadde	
150 İlk Madde Ve Mal. Hs	25.000
----- / -----	

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

58. Finansman Oranı: İşletmenin özkaynakları ile yabancı kaynakları arasında uygun bir oran olup olmadığını analize imkân veren bir orandır. Özkaynakların toplam kaynaklar içindeki yüzdesini gösterir.

- Oranın 1 olması istenir. Oranın birden yüksek olması işletmeyi borç baskısından kurtarır.
- Oranın yüksek olması varlıkların büyük bir kısmının işletme sahiplerince finanse edildiğini gösterir.

$$\text{Finansman Oranı} = \frac{\text{Öz kaynaklar}}{\text{Yabancı Kaynaklar}}$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

59. Asit Test Oranı $\frac{\text{Dönen Varlıklar} - \text{Stoklar}}{\text{KVYK}} = \frac{10 - \text{Stoklar}}{5} = 1$

$$\text{Asit Test Oranı} = \frac{200.000 - \text{Stoklar}}{150.000} = 1$$

$$\text{Stoklar} = 50.000$$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

60. Hasılat = 100 TL

$$\text{Maliyet} = 100 - 20 = 80 \text{ TL}$$

$$80 \text{ } \swarrow \searrow \begin{matrix} \% 20 \text{ kar} \\ \% X \text{ kar} \end{matrix}$$

$$100 \text{ } \swarrow \searrow \begin{matrix} \% 20 \text{ kar} \\ \% X \text{ kar} \end{matrix}$$

$$80 X = 20$$

$$x = \frac{20}{80} = 0,25 (\%25)$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

1. Milli Mücadele döneminde çıkartılan İstiklal Mahkemesi Kanunu Milli Mücadele'nin son bulması-na rağmen yürürlükte kalmaya devam etmiş ve Cumhuriyet döneminde de ihtiyaç halinde uygulanmaya konulmuştur. Cumhuriyet döneminde Şeyh Said İsyanı sonrasında çıkartılan Takrir – i Sükun Kanunu'nun uygulanmasında da İstiklal Mahkemeleri görevlendirilmiştir. Bu mahkeme ayrıca Atatürk'e Suikast Girişimi davasında da kurulmuş ve daha sonra başka bir olayda görev almamıştır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

2. Türk inkılap hareketinin milli mücadele aşamasında yerel kongrelerle başlayıp Temsil Heyeti ve TBMM ile yürütülmesi ile devam etmiştir. Bu sürecin hemen her aşamasında halkın onayı gözetilmeye ve halkın bu mücadeleye katılmasına özen gösterilmiştir. Buradaki çabanın en önemli gayesi halkın milli mücadeleye katılımını sağlamanın yanı sıra halk adına yürütülen bu mücadelenin meşruiyetini temin etmek olmuştur.

Türk inkılap hareketinin milli mücadele sonrasındaki aşamasında yapılan inkılaplar sürecinde de toplumsal ya da siyasal bir adım atılacağı zaman halkın tepkisine göre hareket edilerek bir halk hareketi haline getirilmeye ve halkın oyları ile belirlenen meclis onayına sunularak demokratik ilkelere uygun hareket edilmeye çalışılmıştır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

3. I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti kendi sınırlarında savaştığı gibi sınırları dışındaki cephelerde de müttefiklerine yardım amacıyla savaşmıştır. Yardım cepheleri olarak gruplandırılan bu cepheler; Galiçya, Romanya ve Makedonya Cepheleridir.

Osmanlı Devleti kendi sınırları içerisinde ise bazı cephelerde taarruz etmiş bazı cephelerde de kendini müdafaa etmiştir. Taarruz cepheleri Mısır (Süveyş – Kanal) Cephesi ve Kafkas (Doğu) Cephesi iken müdafaa cepheleri Çanakkale Cephesi, Irak (Basra) Cephesi, Hicaz – Yemen Cephesi ve Suriye – Filistin Cephesidir. Toplamda 3 Yardım, 2 Taarruz ve 4 Müdafaa Cephesi olmak üzere, 9 cephede birden savaşmıştır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

4. Tam rekabetçi firmalar için kapatma kararına ya da üretim kararına yönelmelerindeki tek neden faaliyet karı kavramıdır. Bir firmanın üretim yapabilmesinin koşulu o malı üretmesi için gerekli olan ham madde ve üretimdeki işçilerin ücretleri gibi üretimle beraber değişen maliyetlerin karşılanma önceliğidir. Bu nedenle firmanın ilk amacı elde ettiği toplam hasılatla katlandığı toplam değişken maliyeti karşılamaktır.

Yani:

Faaliyet Karı = Toplam Hasılat - Toplam Değişken Maliyet

Bu firmanın faaliyet karı pozitif, negatif yada sıfır değerini alabilir.

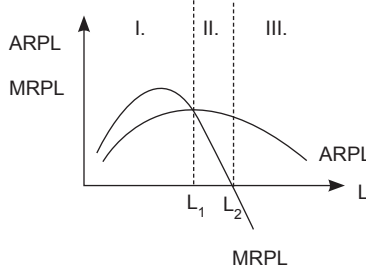
Yani;

- Faaliyet Karı > 0 firma üretime devam eder
- Faaliyet Karı < 0 firma kapanır
- Faaliyet Karı = 0 Kapanma noktasıdır. (Firma gelecek beklentisine bakarak üretime devam edebilir ya da kapatabilir.

Firmanın kapanma noktasında üretim yaptığı bilindiğine göre firmanın faaliyet karı sıfırdır ve üretime devam edip etmeme kararı tamamen piyasa beklentisi ile ilgilidir. Bu nedenle firma için kesinlikle üretime devam eder ya da kesinlikle üretimi durdurur yorumları yapılamaz.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

5.

Faktör talebi firmaların kısa dönemli üretim kararı verdiği ikinci bölgeden türetilmektedir. Bu nedenle Ortalama ürün hasılatının maksimum olduğu noktanın altında kalan marjinal ürün hasılatının negatif eğimli ve pozitif değerli olan kısmı emek talebi ile özdeş kabul edilir. Yani emek talebi(L_d) = MRPL olarak kabul edilir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

6. Bir mala ait talep fonksiyonu tanımlandığında birçok değişkenden etkilendiğini görebiliriz. Bir mala olan talebin belirlenmesinde ilgili malın fiyatı, diğer malların fiyatları (ikame ve tamamlayıcı), tüketici geliri, zevk ve tercihler, beklentiler (gelir ve fiyat beklentileri) ve nüfus etkilidir. Tüketici talebinin açıklanmasında "ceteris paribus" varsayımının kullanılması analize kolaylık kazandırmaktadır. İlgili malın fiyatı dışındaki tüm değişkenlerin sabit varsayıldığı durumda malın talep edilen miktarı sadece malın fiyatı tarafından etkilenmektedir. Böylelikle fiyat ile miktar arasında ki ters yönlü ilişkiye talep kanunu diyebilmekteyiz. Ancak talep edilen miktar ile talep değişimi arasındaki farkı da bu şekilde ayırabiliyoruz. Eğer malın fiyatı değişiyorsa talep doğrusu üzerinde aşağı yukarı hareket ederek talep edilen miktarın değişiminden bahsediyorken, ceteris paribus'un değişimi ile talep bütün halinde sağa ya da sola hareket etmektedir.

Bu denemle B,C ve D seçenekleri, ceteris paribus varsayımı nedeniyle talep doğrusunu paralel hareket ettirmektedir.

Ancak A seçeneği ile tüketilen mal eğer döviz kurlarından etkileniyorsa bu doğrudan malın satış fiyatı üzerinde etkilidir. Satış fiyatının değişimi de talep doğrusu üzerinde harekete neden olarak talep edilen miktarı değişir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

7. Toplam fayda kavramı kardinal iktisatçılara ait olduğu için bu kavramdan önce marjinal fayda denklemi türetilir. Bunun için yapılması gereken toplam fayda fonksiyonunda malın miktarına göre türev almaktır;

$$MU_x = \frac{\partial(TUX)}{\partial(X)}$$

$$MU_x = \frac{\partial(20X - X^2)}{\partial(X)}$$

$$MU_x = 20 - 2X$$

Kardinallere göre tüketici dengesi faydanın maksimize edilmesi sonucu $MU_x = P_x$ noktasında gerçekleşir. Kardinallere göre marjinal faydanın negatif eğimli ancak pozitif değerli kısmı bireysel taleple özdeşdir. Bireysel talep denklemi türetildiğinde;

$$MU_x = 20 - 2X$$

$$MU_x = P_x \text{ olduğuna göre}$$

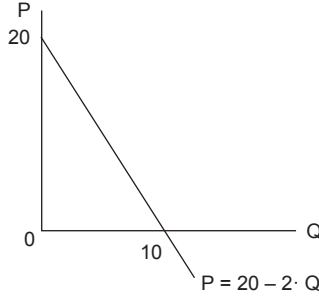
$$P_x = 20 - 2X$$

ya da

$P_X = 20 - 2Q_X$ olarak bireysel talep türetilebilir. Bu denklem grafiğe aktarıldığında;

$P_X = 0$ için $Q_X = 10$

$Q_X = 0$ için $P_X = 20$ olarak bulunur.

- Bireysel talep denkleminin fiyat eksenini kestiği nokta 20₺
- Bireysel talep denkleminin miktar eksenini kestiği nokta 10 birimdir
- Marjinal faydanın sıfır olduğu yerde 10 birim mal tüketilerek toplam fayda maksimize edilir
- Malın fiyatına bağlı olarak $MU_X = P_X$ noktalarının tamamında (bireysel talep doğrusu üzerindeki tüm noktalarda) fayda maksimize edilir. Ancak bu toplam faydanın maksimizasyonu demek değil sadece tüketici dengesini ifade etmektedir.

Bu nedenle :

A seçeneğindeki "X malının tüketim miktarı bir birey için daima 10birimdir." ifadesi yanlıştır çünkü malın talep denklemi üzerindeki her fiyat düzeyinde farklı tüketim miktarlarında tüketim yapabilmek seçeneği tüketiciye sunulmuştur.

B seçeneğindeki "X malının satış fiyatı ne olursa olsun faydasını maksimize etmek isteyen birey bu maldan 20 adet tüketmelidir" ifadesi hatalıdır. Çünkü fayda maksimizasyonu için malın satış fiyatı bilinmelidir. Ayrıca bu tüketicinin bireysel talep eğrisi miktar eksenini 10 birimde kestiği için maksimum tüketim miktarı 10 birimle sınırlıdır.

C seçeneğindeki "Bu malın tüketim miktarını artırmak hem toplam faydayı hem de marjinal faydayı aynı anda artırır" ifadesi hatalıdır. Çünkü;

- Bir malın tüketim miktarı arttıkça elde edilen marjinal faydası azalır. (Azalan marjinal fayda kanunu – I. Gossen Kanunu)
- Bir malın tüketim miktarı arttıkça toplam fayda önce artan, maksimum olduktan sonra ise azalan bir parabolüdür.

D seçeneği doğrudur. Çünkü "X malı serbest mal ise malın tüketim miktarı 10 birimdir." ifadesindeki serbest mal bir bedel ödmeden satın alındığını ifade etmektedir. Malın talep denklemi $P_X = 20 - 2Q_X$ şeklinde verildiği için $P_X = 0$ (serbest mal) olduğunda $Q_X = 10$ birim olur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

8. Tekel firmasının elde edeceği üretim düzeyi $MR=MC$ noktasında gerçekleştirilir. Bu nedenle marjinal hasılat ve marjinal maliyet denklemlerinin türetilmesi gerekmektedir.

Marjinal hasılatı bulmak için önce toplam hasılat bulunur. Daha sonra ise türevi alınarak marjinal hasılat elde edilir.

Soruda $P = 20 - Q$ şeklinde fiyat fonksiyonu verilmiştir. Toplam hasılat;

$$TR = P \cdot Q$$

$$TR = (20 - Q) \cdot Q$$

$$TR = 20Q - Q^2 \text{ olarak bulunur.}$$

Bu malın marjinal hasılatını bulmak için toplam hasılat fonksiyonunda türev alınarak eğimi bulunur. (Toplam hasılatın eğimi marjinal hasılattır.)

$$MR = \frac{\partial(TR)}{\partial(Q)}$$

$$MR = \frac{\partial(20Q - Q^2)}{\partial(Q)}$$

$$MR = 20 - 2Q \text{ olarak bulunur.}$$

Soruda marjinal maliyet ise 10₺ olarak verilmektedir.

Firma $MR=MC$ noktasında kâr maksimizasyonundaki üretim düzeyini belirler.

$MR = 20 - 2Q$ ve $MC = 10$ olduğuna göre kar maksimizasyonundaki üretim düzeyini belirler.

$$MR = MC$$

$$20 - 2Q = 10$$

$$20 - 10 = 2Q$$

$$10 = 2Q$$

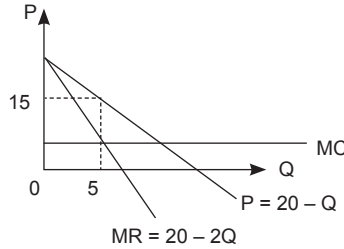
$$Q = 5 \text{ monopolün üretim düzeyidir.}$$

Bu üretim düzeyi monopol firmasının fiyat denklemini olan $P = 20 - Q$ denkleminde yerine yazılırsa:

$$P = 20 - Q$$

$$P = 20 - (5)$$

$P = 15$ monopolün satış fiyatını ifade eder. Bulunan bu noktalar grafiğe aktarıldığında;

Tam rekabet üretimini bulmak için $P = MC$ noktasına gidilir;

$$P = MC$$

$P = 20 - Q$ ve $MC = 10$ olduğu bilindiğine göre;

$$20 - Q = 10$$

$$20 - 10 = Q$$

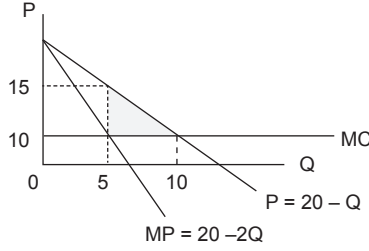
$Q = 10$ tam rekabetin üretim düzeyidir.

Fiyat denkleminde yerine yazıldığında;

$$P = 20 - Q$$

$$P = 20 - (10)$$

$P = 10$ tam rekabetin satış fiyatıdır.

$$\text{Üçgenin Alanı} = \frac{\text{Taban} \times \text{Yükseklik}}{2}$$

$$\text{Üçgenin Alanı} = \frac{(10 - 5) \times (5 - 10)}{2}$$

$$\text{Üçgenin Alanı} = \frac{5 \times 5}{2}$$

$$\text{Üçgenin Alanı} = 12,5$$

Piyasa tam rekabetten monopole dönüştüğünde üretimdeki azalmadan dolayı kaybedilen bölge sosyal refah kaybıdır. Bu da taranmış olan o üçgenin alan formülüdür.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

9. Marjinal tasarruf eğilimi 0,4 ise marjinal tüketim eğilimi 0,6'dır. ΔY milli gelirdeki değişimi, ΔG kamu harcamalarındaki değişimi ΔT vergi oranlarındaki değişimi göstermek üzere;

Harcama çarpanı $ko = \frac{1}{1-c}$

$$\Delta Y = \frac{1}{1-c} \cdot \Delta G$$

$$\Delta Y = \frac{1}{1-0,6} \cdot 10$$

$$\Delta Y = \frac{1}{0,4} \cdot 10$$

Vergi çarpanı $kt = \frac{-c}{1-c}$

$$\Delta Y = \frac{-c}{1-c} \cdot \Delta T$$

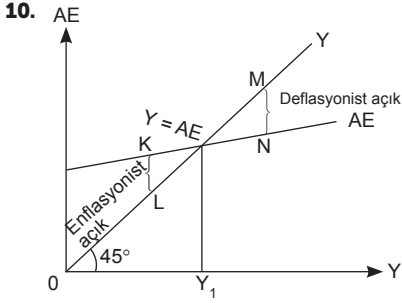
$$\Delta Y = \frac{-0,6}{1-0,6} \cdot 10$$

$$\Delta Y = \frac{-0,6}{0,4} \cdot 10$$

$$\Delta Y = -15$$

$$\Delta Y = 25 - 15 = 10 \text{ birim artar.}$$

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

anlamına gelmektedir. Buna bağlı olarak ekonomide $AE > Y$ durumunda gerçekleşen yatırımlar planlanan yatırımlardan daha küçüktür.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

11. Okun yasasına göre ekonomideki 2,25'in üzerindeki her yüzde birlik artış işsizlik oranını 0,5 oranında azaltacaktır. Soru incelendiğinde işsizlik oranının %3 azaldığı görülmektedir. İşsizliğin %3 azalabilmesi için ekonominin 2,25'in üzerinde %6 büyümesi gerekmektedir. 2,25'in üzerindeki her %1'lik büyüme denildiği için $\%6 + \%2,25 = 8,25$ büyüme oranını verecektir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

12. Bütçe açıklarının borçlanma yerine para basma yöntemiyle finanse edilmesi enflasyonu çok fazla artırmayacaktır. Yani borçlanmak para basmaya oranla daha fazla enflasyonist bir ortam yaratacaktır. Bu görüş "Hoş Olmayan Monetarist Aritmetik" yaklaşımıdır ve yeni klasik iktisatçılar olan T.J. Sargent ile N. Wallace tarafından ortaya atılmıştır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

13. Bir ekonomide klasik mübadele denklemi M para arzını, V paranın dolaşım hızını, P fiyatlar genel düzeyini ve Y reel milli gelir düzeyini göstermek üzere; $M \cdot V = P \cdot Y$ şeklinde yazılır. Bu denklemden reel para arzını elde ettiğimizde $\frac{M}{P} = \frac{Y}{V}$ eşitliğine ulaşılır. Bu da reel para arzının, reel milli gelir/paranın dolaşım hızı oranına eşit olduğunu gösterir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

14. Ülkelerin karlı dış ticaret yapabildiği üstünlüğü belirlerken mutlak üstünlük teorisini geliştirerek günümüzdeki dış ticaretin temellerini atan iktisadi analiz ile ilgili eksiklikler ve eleştiriler;

- Modelde ülkelere arasındaki iş gücü verimlilik farklılıklarının nedenleri açıklanmamıştır.
- Model yalnızca emek-değer teorisine dayanmaktadır.
- Model talep koşullarını göz önüne almamakta ve sadece arz yanlı bakış açısı bulunmaktadır.
- Modelde iş gücü yalnızca ülke içerisinde tam hareketli ve ülkeler arasında hareketsiz olması gerçek dışıdır.
- Model statik olarak incelenmektedir.
- Model statik maliyetlere ve tam uzmanlaşmaya dayanmaktadır.
- Üretim aşamaları ayrılmamaktadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

15. İlk olarak Fransada 1975 yılında kurulan G-8 grubunun ilk yedi üyesi:

- ABD
- Fransa
- İtalya
- İngiltere
- Japonya
- Kanada
- Almanya

Ancak bu gruba Rusya daha sonra eklenerek gelişmiş ülkeler grubu olan G-8 adını almıştır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

16. Bu mal ve hizmetlerde hem bireysel hem de sosyal fayda vardır [eğitim ve sağlık hizmetleri gibi] ve bu sosyal fayda tüm topluma yöneliktir. Bu mal ve hizmetler; faydası ölçülebilir ve bölünebilir, pazarlanabilir, fiyatlandırılabilir, özel sektörde üretilebilir. Fakat özel sektörün dışı taşan faydaları dikkate alınması nedeniyle, eksik üretim söz konusu olmaktadır. Bu nedenle de kamu sektörü tarafından da üretilmelidir. Öz bir ifadeyle yarı kamusal mal ve hizmetlerin devlet tarafından da üretilmesinin temel nedeni pozitif dışsallıklarıdır.

Bu mal ve hizmetlerden yararlananların sayısındaki artış, hem bu mal ve hizmetlerin marjinal maliyetini hem de bu hizmetler için yapılacak toplam harcama tutarını artıracaktır. Dolayısıyla, yarı kamusal mallar için kalabalıklaşma maliyeti söz konusu olmaktadır. Bu mal ve hizmetlerde özel faydanın yanında ortaya çıkan sosyal fayda tüm topluma yönelik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

17. Fonksiyonel sınıflandırmada kamu harcamaları yapılan hizmetler esas alınarak gruplandırılmaktadır. Farklı bir ifade ile kamu harcamaları, devlet faaliyetlerine, fonksiyonlarına göre sınıflandırılmaktadır.

Fonksiyonel [hizmet bazlı] [işlevsel] sınıflandırmada, kamu harcaması "ne için yapılmış?" sorusuna yanıt bulmak mümkündür. Bu sınıflandırmaya göre, harcamalar; bayındırlık harcamaları, savunma harcamaları, eğitim harcamaları, sağlık harcamaları, sosyal/kültürel harcamalar gibi alt ayrımlara tabi tutulabilmektedir.

Fonksiyonel sınıflandırmaya gidilmesinin çeşitli amaçları bulunmaktadır. Bunlar;

- İlgili yılda hangi harcamaların öncelikli olduğu görülmekte,
- Hangi hizmet için ne kadar harcama yapıldığı tespit edilerek hizmet maliyetleri görülebilmekte,
- Kamu harcamalarında hizmet tekrarını önleyerek tasarruf sağlanabilmekte,
- Ülke hakkında bilgi edinilebilmekte,
- Kamu harcamalarının denetimi kolaylaşabilmekte,
- Plan ve program arasında koordinasyon sağlanabilmekte,
- Kamu hizmetleri aksatılmadan kamu giderlerinin azalması sağlanabilmekte ve
- Fayda ve maliyet analizi

kolaylıkla yapılabilmektedir.

Türkiye'de geçerli bütçe sistemi açısından [5018 sayılı KMYKK'na göre] fonksiyonel sınıflandırma on ayrı kategoride karşımıza çıkmaktadır. Bunları; Genel kamu hizmetleri, Savunma hizmetleri, Kamu düzeni ve güvenlik hizmetleri, Ekonomik işler ve hizmetler, Çevre koruma hizmetleri, İskân ve toplum refahı hizmetleri, Sağlık hizmetleri, Dinlenme, kültür ve din hizmetleri, Eğitim hizmetleri, Sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetleri olarak sıralamak mümkündür.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 18.** Wagner, devlet sosyalizminin kurucusu olarak kabul edilmektedir. Bu yaklaşım, ekonomik büyüme arttıkça kamu sektörünün ekonomi içindeki payının arttığını ileri sürer. Buna göre kamu sektörü kaçınılmaz olarak ekonominin bütününden daha hızlı büyür. Wagner, 1883 yılında yaptığı çalış- ma ile bu tezini ortaya koymuştur. Ekonomi büyüdükçe, kişi başına gelir düzeyi arttıkça kişiler artan ölçüde kamusal mal ve hizmet talep edeceklerdir. Buna bağlı olarak devletin daha önceden sunmadığı mal ve hizmetleri sunmaya başlaması ve/veya sunduğu mal ve hizmetlerin kalitesini iyileştirmeye yönelik harcamalar, kamu harcamalarının artmasına neden olacaktır. Devlet, sanayi- leşme çabaları [ve buna bağlı ortaya çıkan kentleşme] ve vatandaşların sosyal gelişme taleplerini karşılamaya yönelik olarak kamu harcamalarını artırmaktadır. Wagner'e göre, kentleşme ile birlikte yerel yönetimlerin bir zorunluluk olarak ortaya çıkması ve faaliyet alanlarındaki genişleme, kamu harcamalarında artışa neden olmaktadır.

Wagner'e göre, eğitim ve sağlık harcamalarına olan talep, gelir artışından daha fazla artar. Wagner'e göre bu mal ve hizmetler lüks mal niteliği taşımaktadır. Aynı şekilde, devletin iktisadi kalkınma için uygun ortam hazırlamak amacıyla, güvenlik ve adalet gibi genel yönetim harcamalarını artırması gerekmektedir. Ayrıca, Wagner'e göre, büyüme ve kalkınma ile birlikte altyapı harcamalarına ve tekel niteliği olan hizmetlere ihtiyaç ortaya çıkmaktadır.

Wagner'e göre, dar anlamda kamusal hizmetlerine olan talebin gelir esnekliği 1'den büyüktür. Bu durum, kamu hizmetlerine talebin milli gelirden daha hızlı büyüdüğü anlamına gelir $[(\Delta G/G) / (\Delta Y/Y)] > 1$. O nedenle Wagner, kamunun ekonomideki göreceli payının sürekli artış gösterdiğini ileri sürmektedir. Kamu harcamaları ile milli gelir arasındaki nedensellik ilişkisi, milli gelirden kamu harcamalarına doğ- rudur. Oysa, Keynesyen yaklaşımda, nedensellik ilişkisinin yönü, kamu harcamalarından milli gelire doğrudur. Wagner kanunu, kamu harcamalarının sürekli artışı kanunu ya da devlet faaliyetlerinin sürekli genişlemesi kanunu şeklinde de adlandırılabilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 19.** Borç sürdürülebilirliği açısından faiz dışı fazla verilmesi gerekmektedir. Bu anlamda kamu gelirle- rinin faiz dışı kamu harcamalarından büyük olması gerekir. Faiz dışı fazlayı ya da borç stokundaki değişimi, büyüme oranı ve reel faiz oranından hareketle hesaplamak mümkündür.

FDF: Faiz dışı fazla

B_s : Borç Stoku R: Reel faiz oranı g: Büyüme oranı

ΔB_s : Borç stokundaki değişim olmak üzere;

$\Delta B_s = B_s (R - g) - FDF$

FDF = Faiz dışı kamu harcamaları – Kamu gelirleri

FDF = (500 – 90) – 400

FDF = -10 MTL

Burada, faiz dışı fazla değil; faiz dışı açık olduğu hatırdan çıkarılmamalıdır. Çünkü, faiz dışı fazla olabilmesi için, kamu gelirlerinin, faiz dışı kamu harcamalarından büyük olması gerekir. Oysa örnekte faiz dışı kamu harcamaları (410 MTL), kamu gelirlerinden (400 MTL) büyüktür. Dolayısıyla burada, faiz dışı fazla değil; faiz dışı açık vardır.

$\Delta B_s = B_s (R - g) - FDF$

$\Delta B_s = 300(0,10 - 0,05) - (-10)$

$\Delta B_s = 25 \text{ MTL}$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

20. Borç swapı daha çok dış borçlanmaya yönelik bir yöntem olmakla birlikte 2001 yılında Türkiye'de iç borçlarda da kullanılmıştır. Tanımı, öz olarak, borç yükümlülüğünün **kur açısından bileşiminin değiştirilmesidir**. Örnek olarak, anapara ödeme yükümlülüğü dolar cinsi olan borcun EURO ya da TL cinsi ödeme yükümlülüğüne çevrilmesidir. Buna anapara swap'ı adı verilir. Aynı şekilde faiz ödeme yükümlülüğünün kur cinsinin değiştirilmesi ise faiz swap'ı olarak adlandırılır¹.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

21. Olağan dış borç yönetimi, vadesi gelmiş borç anapara ve faiz ödemelerinin zamanında yapılmasını ifade etmektedir. Borçlanma literatüründe, dış borçlar açısından olağanüstü borç yönetim işlemlerine pek yer verilmediği görülmektedir. Bunun temel nedeni, alacaklı ülkeler, çeşitli [iktisadi, siyasi, mali ve askerî] yaptırımlarla, alacaklarını tahsil edebilmektedir. Drago doktrini, borç ödemelerinin aksamasının ya da hiç yapılamamasının, toprak işgallerinin nedeni olamayacağını ifade etmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

22. Ekonominin dışa kapalı ve vergilerin otonom olduğu bir ekonomide, denk bütçe çarpanı, 1'e eşittir. Buna Havelmoo kuralı adı verilir.

Örnek: Dışa kapalı ve vergilerin otonom olduğu bir ekonomide kamu harcamaları aynı tutarda vergi artışı ile finanse ediliyorsa denge milli gelir düzeyindeki artış ne kadardır?

$$\Delta Y = [1 / [1 - c]] \cdot \Delta G - [c / [1 - c]] \cdot \Delta T$$

$$\Delta Y = [1 / [1 - c]] \cdot [c / [1 - c]] \cdot \Delta G [\Delta T]$$

Bu durumda, denge milli gelir düzeyi, yapılan kamu harcaması [alınan vergi tutarı] kadar artış gösterecektir. Dolayısıyla, denk bir bütçe dahi ekonomide genişletici etkiler meydana getirmektedir. Ancak dikkat edilmesi gereken nokta, denk bütçe çarpanının 1'e eşit olması, bir başka ifadeyle, denk bütçenin genişleyici etki gösterebilmesi için yapılan harcamanın transfer harcaması değil kamu [reel] harcaması olması; vergilerin otonom olması; ekonominin dışa kapalı olması; kamu harcamalarından yararlananlar ile vergi ödeyenlerin marjinal tüketim eğilimlerinin birbirine eşit olması ve kamu harcaması artışı nedeniyle [faiz oranlarında bir artışın] özel sektör yatırımlarında herhangi bir azalışın meydana gelmemesi gerekmektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

23. Deflasyonla mücadelede yapılması gereken vergilerde indirimle gidilmesidir. Temel sorun ise hangi vergi türünün ekonomide daha fazla genişleyici etkiler meydana getireceğinin tespit edilmesidir. Bu nedenle;

- Gelir vergisi konjonktürel esnekliği en yüksek vergidir. Gelir vergisinde yapılacak indirimler toplam talebi artırıcı işlev görecektir.
- Bunun için marjinal tüketim eğilimi çok yüksek gelir [düşük gelir grupları] gruplarında yani vergi tarifesinin birinci diliminde indirimle gidilmelidir. Bunun nedeni, birinci gelir dilimindeki mükelleflerin yapılacak vergi indirimlerinin büyük bir kısmını hatta tamamını harcayacak olmalarıdır.
- Bu kapsamda, düşük gelirliye yönelik pozitif ayrımcı uygulamalarda olumlu katkı sağlayacaktır. En az geçim indirim uygulaması ya da indirim tutarının artırılması; ayırma ilkesi uygulaması hem toplam talebi artırmakta hem de gelir adaletsizliğini azaltıcı işlev görmektedir.
- Gider vergilerinde yapılacak [KDV gibi dolaylı vergilerde] indirimler, toplam talepte genişleyici etkiler meydana getirecektir.
- Gider vergilerinde yapılacak indirimler, gelir üzerinden alınan vergilerde yapılacak indirimlere göre daha etkindir. Bunun temel nedenleri şu şekilde ifade edilebilir:

¹ Elinde Türkiye dış borç tahvili bulunan yatırımcılara bu tahvilleri karşılığı kamu işletmelerinin hisse senetlerinin verilmesi halinde ise borç-sermaye swap'ı söz konusu olmaktadır.

- Gider vergisi indirimleri, kısa bir zaman içinde fiyat indirimi olarak tüketicilere yansıyacaktır; oysa [beyana dayanan sistemlerde] gelir vergisi indirimleri izleyen yıl etki gösterecektir. Dolayısıyla gider vergisi indirimleri daha hızlı etki gösterecektir.
- Tüketicilerin vergi indirimlerinden yararlanmaları ancak indirim yapılan mal ve hizmetleri tüketmelerine bağlı olduğu için talebi artırıcı işlev gösterecektir. Oysa gelir vergisindeki indirimin bir kısmı tasarruflara giderek, tamamen toplam talepte artış olarak etki göstermeyebilir².
- Tüketim yetersizliği yerine ülkede yatırım yetersizliğinin söz konusu olması halinde gelir üzerinden alınan vergilerdeki indirimler olumlu etki göstermektedir³.
- Servet vergilerinde yapılacak indirimin etkisi ise, diğer vergi türlerine göre çok daha sınırlı [düşük tüketim eğilimleri nedeniyle] olacaktır. Servet vergilerinde yapılacak indirim, servet sahiplerinin istikrarlı ve düşük tüketim eğilimleri nedeniyle toplam talebi desteklemekte yetersiz kalacaktır.
- Bu dönemde yapılacak vergi indirimlerinin dar tabanlı vergiler [Damga vergisi, şans oyunları vergisi gibi] yerine geniş tabanlı vergilerde [gelir vergisi, katma değer vergisi gibi] uygulanması gerekmektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 24.** Mükelleflerin vergileme ile ilgili bilgilerin açıklanması, mahremiyet esaslarına uymak durumunda olan kişiler Vergi Usul Kanununun beşinci maddede belirlenmiştir. Buna göre; maddede belirtilen kimseler görevleri dolayısıyla, mükellefin ve mükellefle ilgili kimselerin şahıslarına, muamele ve hesap durumlarına, işlerine, işletmelerine, servetlerine veya mesleklerine ilişkin olmak üzere öğrendikleri sırları veya gizli kalmaları gereken diğer hususları ifşa edemezler ve kendilerinin veya üçüncü şahısların menfaatine kullanamazlar.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 25.** Devletin ekonomiye müdahale etmemesi ve kamu hizmetlerinin sınırlı düzeyde kalması gerektiğini öne süren bütçe teorisi klasik mali anlayış doğrultusunda oluşturulmuş olan klasik (geleneksel) bütçe teorisidir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 26.** Terkin; silme anlamına gelmektedir. Vergi alacağının çeşitli nedenlerle idare tarafından tek taraflı bir tasarrufla silinmesidir. Aşağıdaki durumlarda terkin söz konusu olabilmektedir:

- Doğal afetler nedeniyle,
- Vergi hatalarının düzeltilmesi nedeniyle,
- Yargı kararları nedeniyle,
- Önemsiz tutardaki vergi alacaklarından vazgeçilmesi nedeniyle,
- Verginin tahsiline imkan bulunmaması nedeniyle.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

² **Mali uçurum [maliye politikası uçurumu]:** Kamu harcamalarının kısılması ve vergi harcamalarının azaltılması sonucu daralan kamu açığının ekonomik küçülmeye ve işsizlikte artışa neden olmasına mali uçurum adı verilir.

Mali tuzak: Bütçe açığını azaltmaya yönelik politikalar [vergilerin artırılması ve/veya kamu harcamalarının kısılması] nedeniyle büyümenin yavaşlamasına bağlı olarak vergi gelirlerinin azalması ve artan işsizliğe bağlı olarak artan transfer harcamaları [işsizlik maaşları ve sosyal yardımlar] nedeniyle artan bütçe açıklarının daha da fazla kemer sıkma [daraltıcı maliye politikaları] politikaları uygulama ihtiyacını ortaya çıkarmasıdır.

³ Enflasyonun kaynaklarına ilişkin bakış açısı, genel olarak deflasyonda da geçerlidir. Bu anlamda nasıl enflasyon nasıl ağırlıklı olarak tüketim fazlalığı olarak değerlendiriliyorsa, deflasyonda daha çok tüketim yetersizliği olarak değerlendirilmektedir. O nedenle deflasyonla mücadelede gider vergilerindeki indirim daha etkindir. Ancak, deflasyonun temel nedeni yatırım düzeyinin yetersizliği ise, gelir üzerinden alınan vergilerde [gelir vergisi ve kurumlar vergisi] yapılacak indirimler daha etkin olacaktır.

27. Bütçenin tevzin ilkesi bütçenin denk bir şekilde hazırlanmasını öngörmektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

28.

Yıllar	Kesinleşmiş Gelirler	
2014	80	% 25 artış
2015	100	% 20 artış
2016	120	% 15 artış
2017	138	3 dönem ortalama % 20 artış
2018	$138 + (138 \times 20 / 100) = 165,6$	

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

29. Vergi incelemesine başlanılmadan veya takdir komisyonuna sevk edilmeden önce verginin ziyaa uğradığına yönelik deliller bulunduğu dair yetkili merciler tarafından yapılmış ön tespitler hakkında tespit tarihine kadar ihbarda bulunulmamış olması kaydıyla mükellefler izaha davet edilebilir. Kendisine izaha davet yazısı tebliğ edilen mükellefler, davet konusu tespitle sınırlı olarak, Vergi Usul Kanununun 371 inci maddesinde yer alan pişmanlık hükümlerinden yararlanamazlar.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

30. Adi komandit şirketin komanditer ortağı şirketteki sermayesi üzerinden gelir elde eden ortaktır. Dolayısıyla elde edilen gelir kazanç değil irat olacaktır. Bu nedenle adi komandit şirketin komanditer ortağının ticari faaliyetten elde ettiği kazanç menkul sermaye iradıdır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

31. Anayasanın 140. Maddesine göre;

- Hâkimler ve savcılar adli ve idari yargı hâkim ve savcılar olarak görev yaparlar. Bu görevler meslekten hâkim ve savcılar eliyle yürütülür.
- Hâkimler, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre görev ifa ederler.
- Hâkim ve savcılarının nitelikleri, atanmaları, hakları ve ödevleri, aylık ve ödenekleri, meslekte ilerlemeleri, görevlerinin ve görev yerlerinin geçici veya sürekli olarak değiştirilmesi, haklarında disiplin kovuşturması açılması ve disiplin cezası verilmesi, görevleriyle ilgili veya görevleri sırasında işledikleri suçlarından dolayı soruşturma yapılması ve yargılanmalarına karar verilmesi, meslekten çıkarmayı gerektiren suçluluk veya yetersizlik halleri ve meslek içi eğitimleri ile diğer özlük işleri mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre **kanunla** düzenlenir.
- Hâkimler ve savcılar **65 yaşını** bitirinceye kadar hizmet görürler.
- Askeri hâkimlerin yaş haddi, yükselme ve emeklilikleri **kanunda** gösterilir.
- Hâkimler ve savcılar, kanunda belirtilenlerden başka, resmi ve özel hiçbir görev alamazlar.
- Hâkimler ve savcılar **idari görevleri** yönünden Adalet Bakanlığına bağlıdır.
- Hâkim ve savcı olup da adalet hizmetindeki idari görevlerde çalışanlar, hâkimler ve savcılar hakkındaki hükümlere tabidirler. Bunlar, hâkimler ve savcılara ait esaslar dairesinde sınıflandırılır ve derecelendirilirler, hâkimlere ve savcılara tanınan her türlü haklardan yararlanırlar.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 32.** Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler. Kamu Baş denetçisi Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından gizli oyla dört yıl için seçilir. İlk iki oylamada üye tamsayısının üçte iki ve üçüncü oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. Üçüncü oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılır; dördüncü oylamada en fazla oy alan aday seçilmiş olur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 33.** Anayasanın 69. Maddesine göre: Siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin kanuna uygunluğunun denetimini Anayasa Mahkemesi tarafından yapılır. Bu denetim görevini yerine getirilirken Anayasa Mahkemesi Sayıştay'dan yardım sağlar. Anayasa Mahkemesinin bu denetim sonunda vereceği kararlar kesindir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 34. Hiyerarşi:** aynı kamu tüzel kişiliği içindeki farklı makamlar arasındaki ilişkiyi ifade eder. Hiyerarşide ast – üst vardır ve üstün asta verdiği emir suç niteliğinde olmadığı sürece yerine getirilir.

Üstlerin astları üzerinde,

- Atama,
- Sicil verme,
- Yükseltme,
- Disiplin cezası uygulama,
- Görev yerlerini değiştirme,
- Üstler, astların işlemlerini yapılamadan önce denetleyebileceği gibi yapıldıktan sonrada denetleyebilir,
- Üstlerin yaptığı denetim hukuka uygunluk denetimi olabileceği gibi yerindelik denetimi de olabilir.
- Üst, astın işlemlerini; geri alabilir, düzeltebilir, uygulanmasını geciktirebilir, kaldıracabilir, onayabilir veya onamayabilir. Ancak üst, astın yerine geçip işlem yapamaz. Aksi takdirde yapılan işlem yetki tecavüzü oluşturur.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 35.** İdari yargılama Usulü Kanununun 28. maddesine göre; Danıştay, Bölge İdare Mahkemeleri, İdare ve Vergi Mahkemelerinin yürütmeyi durdurma kararlarına idare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde kararın idareye tebliğinden başlayarak 30 günü geçemez.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 36.** İdari yargı örgütünde ilk derece mahkemeleri, idare ve vergi mahkemeleri ile bazı davalarda Danıştay'dır. Bölge idare mahkemeleri ilk defa 1982 yılında hukuk sistemimize dahil olmuştur. Bölge idare mahkemesinin yapısı ve görevleri 2014 yılında 6545 sayılı Kanun ile önemli değişikliğe uğramıştır. Bu değişiklikle idari yargıda itiraz yolu kaldırılmış, istinaf yolu kabul edilmiştir. Ayrıca özellikle dikkat edilmesi gereken bir husus ise, bölge idare mahkemelerinin ilk derece mahkemesi olmadığıdır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

37. EDİM: Borçlunun borcunun konusuna “edim” adı verilir. Edim, borçlunun yerine getirmekle yükümlü olduğu davranıştır. Edim verme, yapma veya yapmama tarzında gerçekleşir.

Edimler pek çok ölçüte göre sınıflandırılabilir. Bu sınıflandırmalar arasında en önemlisi edimin belirlenme şekline göre yapılan ayırmadır. Borcun konusu türe göre belirlenmişse, yani tür belirtilmek suretiyle, miktar, sayı olarak tayin edilmişse çeşit borcu söz konusu olur. Borç bireysel özellikleri, nitelikleri ifade edilerek belirlenmişse, yani bireysel olarak, ferdin tayin edilmişse parça borcu söz konusu olur.

Parça borçlarında ise mutlaka borçlanılan şeyin verilmesi gerekir.

Çeşit borçlarında borç kural olarak imkânsızlığa uğramaz. Borçlu 5 ton buğday teslim etmeyi borçlanmışsa ve buğday teslimden önce yanmışsa borçlu aynı miktar buğdayı borçlu olmaya devam eder. Parça borçlarındaysa ifa imkânsızlığı söz konusu olabilmektedir. Parça borcunda edim yerine getirilmeden borcun konusu borçlunun kusuru olmadan ortadan kalkarsa imkânsızlık olur ve borçlu borçtan kurtulur.

Borcun ifa yeri, tarafların açık veya örtülü iradelerine göre belirlenir. Aksine bir anlaşma yoksa, aşağıdaki hükümler uygulanır;

1. Para borçları, alacaklının ödeme zamanındaki yerleşim yerinde,
2. Parça borçları, sözleşmenin kurulduğu sırada borç konusunun bulunduğu yerde,
3. Bunların dışındaki bütün borçlar, doğumları sırasında borçlunun yerleşim yerinde, ifa edilir

Soruda edim bireysel olarak, şahsi özellikleri ile belirlenmiş bir parça borcunu oluşturmaktadır. Dolayısıyla ifa yeri, sözleşmenin kurulduğu sırada borç konusunun bulunduğu yerdir.

Doğru yanıt “B” seçeneğidir.

38. Borcun Nakli (Üstlenilmesi): Borçlar kanunu, borcun 3.kişiye geçirilmesine ve böylece borçlunun değişmesine imkân tanımıştır. Bunun için özellikle borcun iç yüklenilmesinin yapılması gerekir. Bu mevcut borçlu ile 3.kişi arasında yapılan bir sözleşmedir. Bu sözleşmeyle 3.kişi borçluyu borcundan kurtarmayı vaat eder.

Borcun iç yüklenilmesiyle borç 3.kişiye geçmiş olmaz. Bunun için 3.kişinin ayrıca alacaklı ile anlaşarak borcun nakli sözleşmesini (Borcun dış yüklenilmesini) yapması gerekir.

Borcun iç yüklenilmesinde bulunan 3.kişi, mevcut borçluyu borcundan kurtarma borcu altına girmiştir. 3.kişi bu yükümlülüğünü

- ya alacaklıya borçlunun borcunu ifa ederek
- ya da alacaklı ile borcun nakli sözleşmesini yapmak ve bu surette borçluyu borcundan kurtarma yoluyla yerine getirebilir.

3.kişi bu yükümünü yerine getirmesse, borçluya karşı sorumlu olur. Ancak borcun iç yüklenilmesi ivazlı olarak yapılmışsa, 3.kişi, borçlu borcunu ifa etmedikçe taahhüdünü yerine getirmekten kaçınabilir. Kanun henüz borçtan kurtulmamış olan borçluya, borcun iç yüklenilmesini yapan 3.kişiden teminat isteyebilme hakkını da tanımıştır.

Borcun Nakli Sözleşmesi (Borcun Dış Üstlenilmesi): Borcun nakli, 3.kişinin alacaklıyla yapacağı bir sözleşmeyle (B şıkkı) borcu üzerine almak suretiyle borçluyu borcundan kurtararak o borcun borçlusu durumuna girmesidir. Borcun nakli sözleşmesi çoğu kez borcun iç yüklenilmesini yapan 3.kişinin bu yükümünü yerine getirmesi için yapılsa da bu şart değildir. 3.kişi borcun iç yüklenilmesi olmadan da borcun nakli sözleşmesi ile borcu üzerine alabilir.

Kurulması: Borcun nakli sözleşmesinin kurulması için borcun borçludan 3.kişiye geçmesi hususunda alacaklı ile 3.kişinin karşılıklı ve birbirlerine uygun irade beyanları şarttır. (İcap ve Kabul) İcap 3.kişi veya bu kişinin müsaadesiyle mevcut borçlu tarafından yapılabilir. Alacaklı bu öneriyi açık veya zımni olarak kabul edebilir. Burada istisnai olarak susma da “kabul” sayılmaktadır. Alacaklı öneriyi belli bir süre ile sınırlandırmamışsa her zaman kabul edebilir. 3.kişinin önerisinden sonra başka bir kişi de icapta bulunursa, ilk öneriyi yapan bununla bağlı olmaktan kurtulur.

Borcun Nakli Sözleşmesinin Hükümleri

- Borcun nakli sözleşmesinin yapılmasıyla bu sözleşmenin konusunu teşkil eden borç, borçludan, borcu devralan 3.kişiye intikal eder. Burada borç varlığını sürdürmeye devam ederken, borçlu kişi borçlu olmaktan çıkar ve yerine 3.kişi borçlu durumuna girer. (D şıkkı)
- Borcun nakli, borcun bünyesinde değişiklik yapmaz. Bu nedenle alacaklı alacağına bağlı olan hakları yeni borçluya karşı haiz olmaya devam eder.
- Borç için borçlu tarafından verilen teminatlar yeni borçlu içinde devam eder. Borca ait teminatlar 3.kişi tarafından verilmişse, (kefil gibi) bunlar teminat verenin borcun nakline razı olduğunu söylemesi ve teminatları aynı şekilde kurması halinde yeni borçlu içinde geçerli olur. Aksi halde, alacağına bağlı olan ferî haklar sona erer.
- Borcu devralan yeni borçlu, eski borçlunun şahsına ait olan savunmaların dışında, borca ait olan tüm savunmaları alacaklıya karşı ileri sürebilir. (C şıkkı)

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 39.** Tapu kütüğündeki tescile iyiniyetle dayanarak mülkiyet veya bir başka aynî hak kazanan üçüncü kişinin bu kazanımı korunur. Olayımızda Ü'nün durumu budur ve Ü'nün kazanımı korunur.

Ü'nün mülkiyeti kazanması G adına yapılan tescilli kendiliğinden düzelmez. Bir aynî hak yolsuz olarak tescil edilmiş veya bir tescil yolsuz olarak terkin olunmuş ya da değiştirilmiş ise, bu yüzden aynî hakkı zedelenen kimse tapu sicilinin düzeltilmesini dava edebilir. Dava açılması gerekir.

İ'nin taşınmaz mülkiyetini kazanması olağan zamanaşımı koşullarının gerçekleşmesi ile mümkündür. Buna göre tapu sicilinde yolsuz olarak taşınmaz maliki gözükene kişi, bu taşınmazı malik sıfatıyla 10 yıl çekişmesiz olarak iyiniyetle zilyetliğinde bulundursa, o taşınmazın mülkiyet hakkını iktisap eder. Koşulları:

- 1. Taşınmaza ilişkin koşul:** Sadece "tapuya kayıtlı" ve özel mülkiyete konu olabilen taşınmazlar bu yolla iktisap edilebilir. Devletin hüküm ve tasarrufunda bulunan orman arazisi başkasının adına tapuya kayıt edilse dahi bu yolla kazanılamaz.
- 2. Şahsa ilişkin Koşul:** Mülkiyeti kazanacak kişinin adının geçerli bir hukuki sebep olmaksızın mülkiyet sütununda malik olarak yazılması "yolsuz tescil" gerekir. Bu şahıslar kendileri 10 yılda, bunlardan "iyiniyetle satın alan iyi niyetli kişiler tescil anında mülkiyeti kazanırlar".
- 3. Zilyetliğe ilişkin Koşul:** Yolsuz kayıt sahibinin herşeyden önce taşınmaza "malik sıfatıyla zilyet" olması gerekir. Fer'i zilyetlik kazandırmaz.
- 4. Zilyetlik Süresi:** Yolsuz kayıt sahibinin taşınmaz üzerinde, "iyiniyete dayanan zilyetliği 10 yıl boyunca sürmelidir".
- 5. Zilyetliğin Çekişmesiz Olması:** Gerçek malikin yapacağı ihbar veya üçüncü bir şahsın kaydın yolsuzluğunu bildirmesi, yolsuz kayıt sahibini kötüniyetli duruma getirir.
- 6. Zilyetlik Sürelerinin Birleştirilmesi:** Kazandırıcı zamanaşımından istifade edebilme imkanına sahip "her zilyet, kendinden önceki aynı şartlara sahip zilyetlerin, zilyetlik süresini kendi zilyetlik süresine ekleyebilir". Çifte tapu kaydı halinde ikinci tapu kaydına dayanarak aynı hak iktisap edilemez. Çifte tapu halinde "doktrine göre iyiniyet halinde adı, iyiniyetli olmama halinde olağanüstü kazandırıcı zamanaşımı söz konusu olabilir"

Olağan kazandırıcı zamanaşımının sayılan koşulları gerçekleştiği anda eski malik mülkiyet hakkını kaybeder. Adına yolsuz kayıt olan, mülkiyet hakkını kayıt anından itibaren yani geçmişte etkili olarak kazanır.

Tapu sicilinin tutulmasından doğan bütün zararlardan Devlet sorumludur. Devlet, zararın doğmasında kusuru bulunan görevlilere rücu eder.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

40. Birlikte mülkiyetin bir türü olan paylı mülkiyette birden çok kimse, maddî olarak bölünmüş olmayan bir şeyin tamamına belli paylarla maliktir. Başka türlü belirlenmedikçe, paylar eşit sayılır. Paydaşlardan her biri kendi payı bakımından malik hak ve yükümlülüklerine sahip olur. Pay devredilebilir, rehnedilebilir ve alacaklılar tarafından haczettirilebilir.

Paylı mülkiyetin sona erme şekillerinden birisi de paydaşlardan birisinin paylaşma isteminde bulunmasıdır. Ancak;

- Hukukî bir işlem gereğince veya paylı malın sürekli bir amaca özgülenmiş olması sebebiyle paylı mülkiyeti devam ettirme yükümlülüğü varsa paydaşlar malın paylaşılmasını isteyemez. (A ve D şıkları)
- Paylaşmayı isteme hakkı, hukukî bir işlemle en çok on yıllık süre ile sınırlandırılabilir. Sınırlama yapılmışsa yine paylaşım istenemez.
- Taşınmazlarda paylı mülkiyetin devamına ilişkin sözleşmeler yapılabilir. Bu sözleşmeler resmî şekle bağlıdır ve tapu kütüğüne şerh verilebilir. Böyle bir sözleşme varsa yine paylaşım istenemez. (C şıkkı)
- Uygun olmayan zamanda paylaşma isteminde bulunulamaz.

Paylaşma, malın aynen bölüşülmesi veya pazarlık ya da artırımla satılarak bedelinin bölüşülmesi biçiminde gerçekleştirilir. Paylaşma biçiminde uyuşma sağlanamazsa, paydaşlardan birinin istemi üzerine hâkim, malın aynen bölünerek paylaştırılmasına, bölünen parçaların değerlerinin birbirine denk düşmemesi hâlinde eksik değerdeki parçaya para eklenerek denkleştirme sağlanmasına karar verir. Bölme istemi durum ve koşullara uygun görülmezse ve özellikle paylı malın önemli bir değer kaybına uğramadan bölünmesine olanak yoksa, açık artırımla satışa hükmolunur. Satışın paydaşlar arasında artırımla yapılmasına karar verilmesi, bütün paydaşların rızasına bağlıdır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

41. Ticaret unvanı, tacirin ticari iş ve eylemlerinde kullandığı adıdır. Her tacir ticari işletmesiyle ilgili işlemlerinde bu adı kullanır. Unvan taciri tanıtmaya ve diğer tacirlerden ayırd etmeye yarar. Ticaret unvanı, çekirdek kısım + ihtiyari veya zorunlu eklerden meydana gelir.

Çekirdek Kısım

Kollektif Şirket: Ticaret unvanında tüm ortakların veya hiç olmazsa birisinin kısaltılmaksızın ad ve soyadı ile şirket ve türünü gösteren ibare bulunmalıdır. Örneğin, Ali Taş ve Veli Kaya Kollektif Şirketi ya da Ali Taş Kollektif Şirketi gibi.

Anonim ve Limited Şirket ile Kooperatif: Bunların unvanlarında mutlaka işletme konusu ile şirket ve türünü gösteren ibare bulunmalıdır. Örneğin, "İnşaat ve Ticaret Anonim Şirketi" (veya AŞ), "Turizm ve Seyahat Limited Şirketi", "Yapı Kooperatifi" gibi. Fakat unvana bir gerçek kişinin ad ve soyadı eklenirse, şirket ve türünü gösteren ibareler kısaltılamaz.

Ek ise kural olarak kullanılması zorunlu değildir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

42. Pay sahipleri şirket işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanırlar. Pay sahibi, paylarından doğan haklarını kullanmak için, genel kurula kendisi katılabileceği gibi, pay sahibi olan veya olmayan bir kişiyi de temsilcisi olarak genel kurula yollayabilir. Temsilcinin pay sahibi olmasını öngören esas sözleşme hükmü geçersizdir.

Murahhas üyelerle en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantısında hazır bulunmaları şarttır. Diğer yönetim kurulu üyeleri genel kurul toplantısına katılabilirler. Denetçi genel kurulda hazır bulunur. Üyeler ve denetçiler görüş bildirebilirler.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

43. Çekte aynı poliçe gibi 3 lü bir ilişki vardır ancak çekte muhatap mutlaka bir bankadır. Keza çekte muhatap bankanın çeki kabulü mümkün değildir. Çek bono ve poliçenin aksine kredi değil bir ödeme aracıdır. Ön şartlar:

- Muhatabın banka olması
- Banka ile düzenleyen arasında çek anlaşmasının bulunması
- Çekin ödenmesi için ibraz edildiği anda muhatap banka nezdinde karşılığının bulunması

Ursulları:

1. Çek kelimesi
2. Belirli bir bedelin ödenmesi için kayıtsız şartsız havale
3. **Muhatab:** Mutlaka banka olmalıdır
4. **Ödeme yeri:** Ayrıca ve açıkça gösterilmemişse muhatabın unvanı yanında yazılı olan yer ödeme yeri sayılır.
5. **Düzenleme tarihi ve yeri:** Çekin düzenlendiği tarih mutlaka yer almalıdır. Çekte vade olmaz. Düzenleme yeri ayrıca belirtilmemişse düzenleyenin isminin yanında yazılı yer düzenleme yeri sayılır.
6. **Düzenleyenin imzası:** Mutlaka el yazısı ile atılmış olmalıdır.

Mutlaka yer alması gereken unsurlardaki eksiklik çeki geçersiz kılar.

Çekte lehtarın gösterilmesi zorunlu değildir zira çek hamiline yazılı olarak düzenlenebilir.

Çekte vadede yoktur ve ibraz edildikleri zaman ödenir. Çekin ibraz süresi 3 şekilde düzenlenmiştir. İbraz süresi çekin düzenlendiği günün ertesi günü başlar. Çekte yazılı olan düzenleme tarihi esas alınır. Taraflar ibraz süresini uzatıp kısaltamazlar.

- a. Çek düzenleneceği yerde ödenecekse 10 gün
- b. Düzenlendikten başka yerde ödenecekse 1 ay
- c. Başka bir ülkede ödenecekse o ülke aynı kıtada ise 1 ay; başka kıtada ise 3 ay ibraz süresi öngörülmüştür. Bir Avrupa ülkesinde düzenlenip de Akdeniz'e sahili olan bir ülkede ödenecek veya aksine çekler, aynı kıtada düzenlenmiş ve ödenmesi şart kılınmış sayılır.

Çek emre, nama ya da hamiline olmak üzere hangi türde düzenlenmişse o türün kuralları gereği devredilir. Ciro yolu ile devir durumunda ciro ibraz süresi içinde yapılmalıdır. İbraz süresinden sonra yapılan ciro alacağın temliki hükmündedir. Ayrıca çekte rehin cirosu yapılamaz. Çekte muhatabın cirosu batıldır. Muhataba yapılacak ciro ise makbuz hükmündedir.

Çek ibraz süresi içinde ödenmek üzere yetkili hamil tarafından bankaya ibraz edilmelidir. İbraz süresi geçtikten sonra bankanın ödeme yükümlülüğü yoktur. Ancak çekten cayılmamış ise Banka ödeme yapabilir. İbraz süresi dolduktan sonra ibraz edilmiş çekin karşılığı bulunmasa bile karşılıksız çekte bağlanan sonuçlar doğmaz. Banka ibraz eden kişinin yetkili hamil olup olmadığını ciro zincirine bakarak araştırmalıdır. Soruda çekin keşide yeri ile ödeme yeri farklı yerlerdir ve aynı kıtada olduğu için 1 aydır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

44. Borçtan kurtulma davası, genel haciz yoluyla takipte **imzaya itiraz halinde** açılabilir. Borçtan kurtulma davasında borçlu senet altındaki imzanın kendine ait olmaması nedeniyle borçlu olmadığını ispat etmeye çalıştığında bu dava aslında özel bir çeşit **menfi tespit** davasıdır.

Borçtan kurtulma davası, itirazın geçici kaldırılması kararının borçluya tefhim ve tebliğinden itibaren 7 gün içinde, borçlu tarafından genel mahkemelerde açılır. Bu süre hak düşürücü süredir. Borçlu, 7 gün içinde borçtan kurtulma davası açmazsa itirazın geçici kaldırılması kararı kesin kaldırmaya döner. Ayrıca borçlunun mallarına geçici haciz konulmuşsa geçici haciz de kesin hacze döner.

Borçtan kurtulma davasının dinlenebilmesi için genel dava şartları yanında, ayrıca özel bir dava koşulu vardır. Borçlu dava konusu alacağının %15'i oranında teminat göstermek zorundadır. Yoksa dava reddedilir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

45. İflasın kaldırılmasıyla borçlunun müflislik sıfatı sona erer.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

46.

TTK'ya Göre Açılış Onayı Zorunlu Defterler	• Yevmiye Defteri • Defteri Kebir • Envanter Defteri • Pay Defteri • Yönetim Kurulu Karar Defteri • Genel Kurul Toplantı ve Müzakere Defteri
VUK'a Göre Açılış Onayı Zorunlu Defterler	• Yevmiye Defterleri • Envanter Defterleri • İşletme Defteri • Çiftçi İşletme Defteri • İmalat ve İstihsal Vergisi Defterleri (Basit İstihsal Vergisi Defteri Dahil) • Nakliyat Vergisi Defteri • Yabancı Nakliyat Kurumlarının Hâsılat Defteri • Serbest Meslek Kazanç Defteri
TTK'ya Göre Kapanış Onayı Zorunlu Defterler	• Yevmiye defteri • Anonim şirketler için yönetim kurulu karar defteri • Limited şirketler için müdürler kurulu karar defteri

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

47. **Uyarı:** Yevmiye maddesinde yapılan hatalı kayıt düzeltilirken yapılan kayıt ters kayıtla iptal edilerek yerine doğrusu kaydedilmez. Burada dikkat edilmesi gereken husus hatalı kayıta doğru olan kısma dokunmadan sadece yanlış olan kısım düzeltilmelidir.

İşletmenin burada borç alacak eşitliğini bozarak tutarda hata yapmıştır. Bu durumda, eksik tutarı tamamlayacak şekilde kayıt yapılır. Böyle bir kayıt sadece elle kayıt yapılması durumunda ortaya çıkabilir. Ancak günümüzde muhasebe programları kullanıldığından ve programların borç alacak eşitliğini bozan kayıtlara izin vermeyeceğinden böyle bir durumla karşılaşılması pek de mümkün değildir.

Baştan yapılması gereken doğru kayıt: Düzeltme kaydı bu kayda benzetilmeye çalışılmalıdır.

----- / -----
 320 Satıcılar Hs 20.000
 100 Kasa Hs 20.000
 ----- / -----

Düzeltme kaydı: Görüldüğü gibi Kasa Hesabında sorun yoktur, sadece Satıcılar Hesabının kalanı tamamlanmalıdır.

----- / -----
 320 Satıcılar Hs 18.000
 ----- / -----

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 48.** Soruda belirtilen “vergiye esas kar” Gelir Tablosunda, dönem karını ifade eden 690 Dönem Kârı veya Zararı Hesabı kastedilmektedir.

Gelir Tablosu
A. Brüt Satışlar (+)
B. Satış İndirimleri (-)
C. Net Satışlar
D. Satışların Maliyeti (-)
Brüt Satış Karı Veya Zararı
E. Faaliyet Giderleri (-)
Faaliyet Karı Veya Zararı
F. Diğer Faaliyet Olağan Gelir Ve Kar (+)
G. Diğer Faaliyet Olağan Gider Ve Zarar (-)
H. Finansman Giderleri (-)
Olağan Kar Veya Zarar
İ. Olağandışı Gelir Ve Karlar (+)
J. Olağandışı Gider Ve Zararlar (-)
Dönem Karı Veya Zararı
K. Dönem Karı Vergi Ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları (-)
Dönem Net Karı Veya Zararı

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

- 49. 129 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hs (-):** Tahsili şüpheli hale gelen senetli ve senetsiz alacaklar için ihtiyatlılık kavramı gereği ayrılan karşılıkların izlendiği aktif düzenleyici pasif karakterli bir hesaptır. İşletme alacağını vadesinde tahsil edemez ve yazılı olarak istenmesine rağmen borçlu borcunu ödemezse VUK’a göre şüpheli hale gelir ve şüpheli alacak kaydı yapılır. Daha sonra da önceki eğilimler değerlendirilerek bu alacağa kısmen veya tamamen karşılık ayrılır.

Alacağın şüpheli hale gelmesi:

128 Şüpheli Ticari Alacak	15.000
121 Alacak Senedi	15.000

Şüpheli hale gelen alacağa %50 karşılık ayrılması:

654 Karşılık Gideri	7.500
129 Şüpheli Ticari	
Alacak Karşılığı Hs	7.500

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

2. DENEME ÇÖZÜMLERİ

50. Şüpheli hale gelen alacak	15.000
Ayrılan karşılık tutarı	- 7.500
Tahsil edilmesi beklenen alacak	7.500
Tahsil edilen alacak	- 5.000
Zarar	2.500
----- / -----	
100 Kasa Hs	5.000
129 Şüpheli Ticari	
Alacak Karşılığı Hs	7.500
681 Önceki Dönem	
Gider ve Zararı Hs (*)	2.500
128 Şüpheli Ticari Alacak Hs	15.000
----- / -----	

(*) Alacak sonraki dönemde tahsil edilebildiği içi ortaya çıkan kar veya zarar önceki döneme aittir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

51. Bakım - Onarım hizmeti satan firmanın kaydı: (sorulan)

KDV Tutarı	=	1.440.000 x 20/120	=	240.000 TL
KDV'siz Tahsilat	=	1.440.000/1,20	=	1.200.000 TL
Aylık Gelir	=	1.200.000/12	=	100.000 TL
2020 Geliri	=	5 ay x 100.000	=	500.000 TL
2021 Geliri	=	7 ay x 100.000	=	700.000 TL
-----01.08.2020-----				
100 Kasa Hs		1.440.000		
600 Yurtiçi Satışlar Hs (*)			500.000	
480 Gelecek Yıllara Ait Gelir Hs			700.000	
391 Hesaplanan KDV Hs			240.000	
----- / -----				

(*) Firmanın bakım- onarım hizmetinden sağladığı gelir esas faaliyet geliri olduğu için bu hesap kullanılır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

52. Makinelerin bakım - onarım hizmetinin giderinin kaydı:

01.08.2020 - 31.09.2020	01.10.2020 - 31.12.2020	01.01.2021 - 31.03.2021	01.04.2021 - 31.06.2021	01.07.2021 - 31.07.2021
Cari dönem: 2 ay x 100.000 = 200.000 TL	Yakın gelecek: 3 ay x 100.000 = 300.000 TL	Uzak gelecek: 3 ay x 100.000 = 300.000 TL	Uzak gelecek: 3 ay x 100.000 = 300.000 TL	Uzak gelecek: 1 ay x 100.000 = 100.000 TL
730 Genel Üretim Giderleri Hs	180 Gelecek Aylara Ait Giderler Hs	280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hs	280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hs	280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hs

-----01.05.2016-----	
730 Genel Üretim Giderleri	200.000
180 Gelecek Aylara Ait Gider	300.000
280 Gelecek Yıllara Ait Gider	700.000
191 İndirilecek KDV Hs	240.000
100 Kasa	1440.000
----- / -----	

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

53. Duran varlıklara aktife alındıkları yıl amortisman ayrılır ancak yeniden değerlendirme uygulanmaz. Yapımı devam eden duran varlıklar henüz kullanıma hazır olmadıkları için amortisman uygulanmaz. Binek otomobillere, aktife alındığı yıl kullanıldığı ay sayısı kadar amortisman ayrılır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

54. Nominal değer in altında (başabaş in altında) ihraç edilen tahvil senetlerin nominal değeri ile piyasa değeri arasındaki olumsuz farklar pasifi düzenleyici aktif karakterli bir hesap olan 308 Menkul Kıymet İhraç Farkı Hesabının borç tarafına kaydedilir.

----- 01.11.2020 -----	
102 Bankalar Hs	88.000
308 Men Kıy. İhraç Farkı Hs	12.000
305 Çık. Bonolar ve Senet Hs	100.000
----- / -----	

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

55. b) Dönem sonu kaydı (31.12.2020):

$$\begin{aligned}\text{Aylık İhraç Farkı} &= 12.000 / 6 \text{ ay} = 2.000 \text{ TL/ay} \\ 2020 \text{ İhraç Farkı} &= 2.000 \times 2 \text{ ay} = 4.000 \text{ TL} \\ 2021 \text{ İhraç Farkı} &= 2.000 \times 4 \text{ ay} = 8.000 \text{ TL}\end{aligned}$$

Dönem sonunda, 308 Menkul Kıymet İhraç Farkı Hesabına kaydedilen 12.000 TL'lik farkın 2 aylık kısmı dönemsellik kavramına göre 780 Finansman Giderleri Hesabına aktarılır.

-----31.12.2020-----	
780 Finansman Gideri Hs	4.000
308 Men Kıymet İhraç Farkı Hs	4.000
----- / -----	

01.11.2020 – 31.12.2020 arası (2 aylık) işleyen faiz tahakkuk ettirilir.

$$\text{Faiz Tahakkuku} = \frac{100.000 \times 15 \times 2}{1.200} = 2.500 \text{ TL}$$

----- / -----	
780 Finansman Giderleri Hs	2.500
381 Gider Tahakkuku Hs	2.500
----- / -----	

Toplam finansman gideri = 4.000 + 2.500 = 6.500 TL

Doğru yanıt “D” seçeneğidir

56. Optimal Sipariş Miktarı (Q): Tanım: Stok bulundurma maliyeti ile sipariş maliyetinin en az olduğu noktadır. Optimal sipariş miktarını alış iskontosu da etkiler.

$$Q = \sqrt{\frac{2 \times \text{Sipariş Maliyet} \times \text{Yıllık Gerek sin im}}{\text{Alış Fiyatı} \times \text{Stok Bulundurma Maliyeti}(\%)}}$$

$$Q = \sqrt{\frac{2 \times 30 \times 12.000}{7,5 \times 0,15}} = \sqrt{\frac{720.000}{1,125}} = 800$$

Doğru yanıt “B” seçeneğidir

57. Fazla Çalışma (Mesai) Ödemelerinin Muhasebeleştirilmesi: Normal çalışma saatleri dışında çalışılan zaman için işçilere yapılan fazla çalışma ödemesidir.

- Normal çalışma ücreti ve fazla çalışma normal ücretleri direkt işçilik ve 720 Direkt İşçilik Gideri Hs'nda izlenir.
- Fazla çalışma zammı (primi) işletme tam kapasite çalışırken yapılmışsa ve siparişin yetişmesi için yapılmışsa 720 Direkt İşçilik Gideri Hs'nda izlenir.
- Fazla çalışma zammı kapasite yetersizliğinden kaynaklanıyorsa ve hangi siparişe ait olduğu bilinmiyorsa 730 Genel Üretim Gideri Hs'nda izlenir.

Normal Çalışma Ücreti = 8 saat × 20 TL = 160 TL

Fazla Çalışma Ücreti = 2 saat × 20 TL = 40 TL

Fazla Çalışma Zammı = 2 saat × 10 TL = 20 TL

Toplam İşçilik Maliyeti = 55 TL

720 Direkt İşçilik Gideri Hs	200	
- Normal Çalışma Ücreti		
- Fazla Çalışma Ücreti		
730 Genel Üretim Giderleri Hs	20	
- Fazla Çalışma Zamları		
335 Personele Borçlar Hs		} 220
360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hs		
361 Öden. Sosyal Güvenlik Kesintileri Hs		

Doğru yanıt "D" seçeneğidir

58.

Fon Kaynakları:	
1. Pasif Kaynaklarındaki Artış • Kısa vadeli Borçlarda artış • Uzun Vadeli Borçlarda artış • Öz Kaynaklarda artış	Pasifteki Artışlar
2. Aktif Kalemlerdeki Azalış • Dönen Varlıklarda azalış • Duran Varlıklarda Azalış	Aktifteki Azalışlar
Fon Kullanımları:	
1. Pasif Kaynaklarındaki Azalış • Kısa vadeli Borçlarda azalış • Uzun Vadeli Borçlarda azalış • Öz Kaynaklarda azalış	Pasifteki Azalışlar
2. Aktif Kalemlerdeki Artış • Dönen Varlıklarda artış • Duran Varlıklarda artış	Aktifteki Artışlar

Doğru yanıt "D" seçeneğidir

59. NÇS KAYNAKLARI

Faaliyetlerden Sağlanan Kaynak

Olağan Kar

Amortismanlar

Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler

Fon Girişi Sağlamayan Gelirler

Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynakları

Olağandışı Kar

Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler

Fon Girişi Sağlamayan Gelirler

Duran Varlık Tutarındaki Azalış

Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar

Sermaye Artırımı

Hisse Senetleri İhraç Primleri

Doğru yanıt "C" seçeneğidir

60.

$$F = \frac{A \times n \times t}{36.000}$$

$$385 = \frac{12.000 \times n \times 54}{36.000}$$

$$n = 32,5$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir

1. Cumhuriyet döneminde gerçekleştirilen; Aşar Vergisinin kaldırılması ile Osmanlı Devleti'nde köylülerin ürettikleri tarım ürünlerinden %10 oranında alınan vergiden vazgeçilerek özellikle nüfusun büyük bölümünü oluşturan kırsal kesimde tarımla uğraşan halkın ekonomik açıdan ferah düzeyini artırmak amaçlanmıştır.

Yeni Türk harflerinin kabulü ve Türk Medeni Kanunun Türk toplumun çağdaşlaşması amacıyla atılmış adımlardır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

2. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. Maddesine dayanarak ülkede işgallere başlayan İtilaf Devletlerine direnecek ordu yine Mondros Ateşkesi hükümleri gereği dağıtılmış vaziyetteydi. Ayrıca ülkenin idaresinden sorumlu hükümet işgal kuvvetlerine direnmenin faydasız olduğunu savunmuş (II) ve halkın temsilcilerinden oluşan Mebusan Meclisi de dağıtılarak seçimlerin yenilenmesi engellenmiştir. Ülkedeki bu ağır şartlar altında direniş gösterilmesini savunanlar özellikle işgal bölgelerinde yerel direniş cemiyetleri kurarak bölgesel kurtuluşu hedeflemişlerdir. (III) Yerel düzeydeki bu cemiyetleri genellikle Müdafaa – i Hukuk ve Redd – i İlhak adıyla kurulurken bu cemiyetleri Sivas Kongresi'nde ARMHC çatısı altında toplanarak (I) yerel düzeydeki hareketi merkezileştirmeye ve topyekun kurtuluşu hedeflemeye başlamıştır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

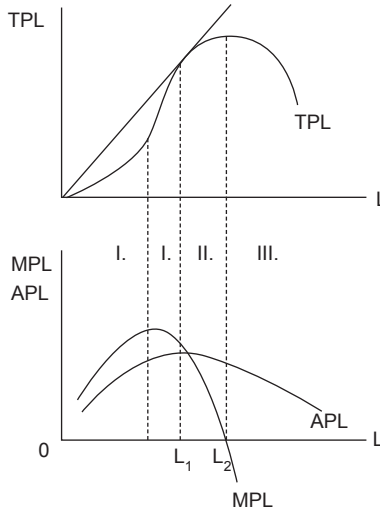
3. Mondros Ateşkes Anlaşması'nın yapılmasıyla Osmanlı ordusu terhis edilmiş, sadece iç güvenliğin sağlanmasına yetecek kadar askeri birliğin varlığına izin verilmiştir. Yine Mondros Ateşkesi'nin 7 ve 24. maddeleriyle de işgallere hukuki bir zemin yaratılarak, ülke savunmasız ve işgallere açık hale getirilmiştir. Ayrıca işgallerin başlamasının akabinde ülke genelindeki valiliklere hükümetin gönderdiği telgraflarla "işgallerin geçici olduğu ve direnç gösterilmemesi" yönünde buyruklar verilerek Anadolu ve Rumeli halkı savunmasız olarak kaderine terk edilmiştir.

Mondros Ateşkesi sonrasında oluşan durumdan faydalanmak isteyen azınlık grupları (Rum ve Ermeni) öteden beri Anadolu ve Rumeli'nin muhtelif bölgelerinde kurmaya çalıştıkları, kendi devletleri için harekete geçmiş ve destek gördüğü işgal kuvvetleri aracılığı ile kurdukları cemiyetlerle bu tarihi emellerine ulaşmaya çalışmışlardır.

Mondros Ateşkesi sonrasında Türklerin; azınlıkların işgal güçleriyle beraber hareket ederek Anadolu ve Rumeli'de Türkleri yok sayan hareketleri (I), ülkeyi savunmakla görevli İstanbul Hükümeti'nin yaşananlara sessiz kalması (II) ve işgal güçlerinin Mondros Ateşkesindeki 7nci maddeye göre işgallere başlaması (III) üzerine Anadolu ve Rumeli halkı örgütlenerek yerel direniş cemiyetleri kurmuşlardır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

4. Bu soru kısa dönemdeki verimlilik analizi ya da diğer adıyla bölge analizi grafikleri kullanılarak çözümlenebilir.

Bir firmanın ikinci bölgesinde üretim L_1 ile L_2 işçi arasındaki noktalarda gerçekleşmektedir. Firma bu aralıkta işçi çalıştırma kararı verir. Bu nedenle toplam ürün, marjinal ürün ve ortalama ürün kavramlarının görüntüleri, eğimi ya da değeri incelendiğinde;

- Toplam ürünü azalarak artandır.
- Marjinal ürünü azalandır.
- Ortalama ürünü azalandır.
- Toplam ürün pozitif eğimlidir.
- Marjinal ürün negatif eğimlidir.
- Ortalama ürün negatif eğimlidir.
- Toplam ürün pozitif değerlidir ama bölge sonunda maksimum değerini alır.
- Marjinal ürün pozitif değerlidir ama bölge sonunda sıfır değerine ulaşır.
- Ortalama ürün pozitif değerlidir.

Bu nedenle öncüllerin tümü doğrudur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

5. Tam rekabet firmasının karını maksimize eden üretim düzeyi $MR = MC$ dengesinde sağlanmaktadır. Firmanın marjinal hasılatı altında tam rekabet koşulu gereği ($D = AR = P = MR$) fiyata eşittir. Bu nedenle $MR = 10\text{₺}$ olarak kabul edilir.

Aynı zamanda firmanın toplam maliyet fonksiyonunda türev olarak marjinal maliyete de ulaşılabilir.

$$TC' = MC$$

$$MC = 0,2Q \text{ bulunur.}$$

Tam rekabetçi firma için $MR = MC$ noktasına gidilir ise karını maksimize eden üretim düzeyi bulunur;

$$MR = MC$$

$$10 = 0,2Q$$

$$Q = 50$$

Bulunan kar maksimizasyon üretimi(50 birim) ve malın satış fiyatı (10₺) iktisadi karı bulmak için formülde yerine yazılır:

İkisadi kar = Toplam hasılat – Toplam maliyet

İkisadi kar = $P \cdot Q - (20 + 0,1Q^2)$

İkisadi kar = $10 \cdot 50 - (20 + 0,1 \cdot 50^2)$

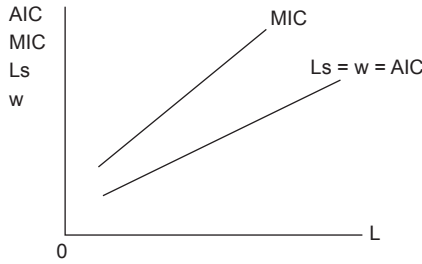
İkisadi kar = $500 - (20 + 250)$

İkisadi kar = $500 - (270)$

İkisadi kar = 230₺ olarak bulunur.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

6. Faktör piyasasında işgücü Monopsoncu piyasada çalışıyor ise; firmanın ek bir birim eleman çalıştırmasının maliyeti olan marjinal girdi maliyeti ücretten ayrılarak dikleşir. Çünkü firma hem işçi sayısını artırmak için ücreti artıracak hem de halihazırda çalışan iş gücüne ücret eşitlemesi yapmak durumunda kalacaktır. Bu nedenle firmanın marjinal girdi maliyeti dikleşerek artar. Bu durumda firmanın emek arzı(Ls) ücret(w) ve ortalama girdi maliyeti(AIC) ile özdeşken marjinal girdi maliyeti(MIC) daha yukarda ve dik olarak ortaya çıkar.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

7. Vergi soruları üç adımla çözülmelidir;
- Vergi uygulamadan önceki piyasa fiyat ve miktarı bulunmalı
 - Vergi sonrası değişen arz denklemi bulunmalı
 - Vergili yeni denge fiyat ve miktarı bulunmalıdır

1. Adım

Devletin vergi ile müdahale etmeden önceki piyasa fiyatı ve üretim miktarını bulmak için arz ve talep birbirine eşitlenir:

$$D = S$$

$$P_d = P_s$$

$$10 - 2Q = 2 + 2Q$$

$$10 - 2 = 2Q + 2Q$$

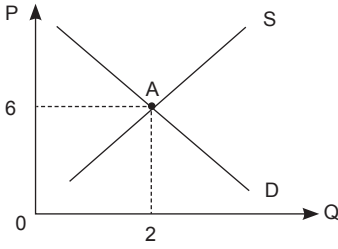
$$8 = 4Q$$

$Q = 2$ birim mal bu piyasada üretilmektedir.

Bu malın fiyatı ister talep ister arz denkleminde yazılarak malın satış fiyatı bulunur:

Talep denkleminde	Arz denkleminde
$P_d = 10 - 2Q$	$P_s = 2 + 2Q$
$P_d = 10 - 2 \cdot (2)$	$P_s = 2 + 2 \cdot (2)$
$P_d = 10 - 4$	$P_s = 2 + 4$
$P_d = 6$	$P_s = 6$

Bu piyasaya devlet müdahale etmeden önce malın satış fiyatı 6₺ ve üretim miktarı ise 2 birimdir. Grafiğe aktarıldığında;

2. Adım

Devletin vergi uygulaması sonucu üretici üzerine konulan vergi ile arz eğrisi bütünüyle sola kayar ve S_1 arz eğrisine kavuşur. Bu arz eğrisinin denklemini bulmak için:

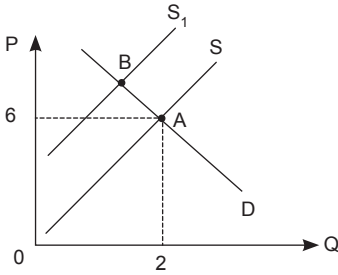
$$S_1 = P_s + (t)$$

$$P_{s1} = 2 + 2Q + (t)$$

$$P_{s1} = 2 + 2Q + (4)$$

$$P_{s1} = 6 + 2Q$$

şeklinde yeni arz denklemine ulaşılır.

3. Adım

Piyasaya devlet müdahalesi sonucu yeni arz doğrusu (S_1) piyasa talebi ile kesiştiği noktada vergi sonrası malın satış fiyatı ve miktarı bulunur:

$$D = S_1$$

$$P_d = P_{s1}$$

$$10 - 2Q = 6 + 2Q$$

$$10 - 6 = 2Q + 2Q$$

$$4 = 4Q$$

$Q = 1$ vergi alınabilir üretim miktarını ifade etmektedir.

Bu üretim ister talepte isterse yeni arz denkleminde yerine yazılarak vergi sonrası malın satış fiyatı bulunur.

Talep denklemleri (D)

$$P_d = 10 - 2Q$$

$$P_d = 10 - 2 \cdot (1)$$

$$P_d = 10 - 2$$

$$P_d = 8$$

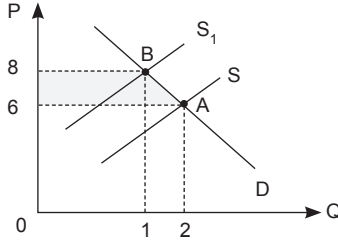
Yeni arz denklemleri (S_1)

$$P_s = 6 + 2Q$$

$$P_s = 6 + 2 \cdot (1)$$

$$P_s = 6 + 2$$

$$P_s = 8$$

Malın vergi sonrası üretim düzeyi 1 birim, satış fiyatı ise 8₺'dir.

Soruda bize tüketici rantındaki değişim sorulduğu için taralı olan yamuğun alanı ranttaki azalışı temsil etmektedir.

$$\text{Yamuğun Alanı} = \frac{(\text{Alt Taban} + \text{Üst Taban})}{2} \times \text{Yükseklik}$$

$$\text{Yamuğun Alanı} = \frac{(1 + 2)}{2} \times (8 - 6)$$

Yamuğun alanı = 3₺ olarak tüketici rantındaki değişim (azalış) elde edilmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

8. Soruda verilen değerler düzenlenirse:

$$P_1 = 3$$

$$P_2 = 12$$

$$Q_1 = 20$$

$$Q_2 = 5$$

Talebin fiyat esnekliği için iki ayrı fiyat düzeyinde iki farklı miktarın verildiği esneklik formülüne gidilir. Bu nedenle talebin fiyat esnekliği:

$$ed = \frac{\frac{Q_2 - Q_1}{Q_1}}{\frac{P_2 - P_1}{P_1}} = \frac{\frac{5 - 20}{20}}{\frac{12 - 3}{3}} = \frac{\frac{-15}{20}}{\frac{9}{3}} = \frac{-\frac{15}{20}}{\frac{9}{3}} \cdot \frac{3}{9} = -0,25$$

ed = -0,25 olarak talebin fiyat esnekliği bulunur. Bu nedenle :

- Esneklik değeri -0,25'dir.
- Esneklik talep kanunu nedeniyle negatif değerlidir.
- Esneklik değeri mutlak değer içinde birden büyüktür.
- $ed > 1$
- $\% \Delta Q > \% \Delta P$
- Malın fiyatı %1 artarsa talep edilen miktar %0,25 azalır
- Malın fiyatı %1 azalırsa talep edilen miktar % 0,25 artar
- Malın fiyatı %1 arttığında talep edilen miktar %1'den daha az azalır
- Malın fiyatı %1 azaldığında talep edilen miktar %1'den daha az artar
- Malın fiyatı %10 arttığında talep edilen miktar %2,5 azalır
- Malın fiyatı %10 azaldığında talep edilen miktar %2,5 artar
- Malın fiyatı %10 arttığında talep edilen miktar %10'dan daha az azalır
- **Malın fiyatı % 10 azaldığında talep edilen miktar %10'dan daha az artar**

Bu yorumların hepsi esneklik için yapılabilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

9. Bütçe Fazlası = Vergiler – (Kamu Harcamaları + Transfer Harcamaları)
 $60 = \text{Vergiler} - (4000 + 40)$
 $60 + 4040 = \text{Vergiler}$
 $\text{Vergiler} = 4100$

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

10. Bir ekonomide diğer şartlar sabitken iş gücü verimliliğinin artması iş gücü talep eğrisini paralel olarak sağa kaydırır ve reel ücretler artar.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

11. Toplam harcama (Massetme) yaklaşımı Alexandre'a aittir. Yaklaşımına göre gelir düzeyi ile toplam harcama arasındaki fark ($Y-AE$), ihracat ile ithalat arasındaki farka bağlıdır. Yaklaşımına göre ekonomideki eksik istihdam durumunda yapılan devalüasyon gelir düzeyini artırarak dış ticaret açığını azaltır ve başarılı olur.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

12. $GSYH_{2022} = P_x \cdot Q_x + P_y \cdot Q_y$
 $GSYH_{2022} = 4 \cdot 40 + 8 \cdot 60$
 $GSYH_{2022} = 640$
 $GSYH_{2023} = P_x \cdot Q_x + P_y \cdot Q_y$
 $GSYH_{2023} = 8 \cdot 120 + 12 \cdot 80$
 $GSYH_{2023} = 1920$
 $\text{Büyüme Hızı} = \frac{Y_t - Y_{t-1}}{Y_{t-1}} \cdot 100$
 $\text{Büyüme Hızı} = \frac{Y_{2023} - Y_{2022}}{Y_{2022}} \cdot 100$
 $\text{Büyüme Hızı} = \frac{1920 - 640}{640} \cdot 100$
 $\text{Büyüme Hızı} = 200$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

13. NAIRU (Non-Accelerating Inflation Rate of Unemployment) enflasyonu hızlandırmayan işsizlik anlamına gelmekte ve doğal işsizlik oranı olarak anılmaktadır. NAIRU friksiyonel (geçici) işsizlik ile yapısal işsizliğin toplanması ile elde edilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

14. Hecksher – Ohlin'e ait olan faktör donatımı teorisinden türetilen teoremler:

- Faktör Fiyatları Eşitliği Teoremi
- Stolper Samuelson Gelir Dağılımı Teoremi
- Rybczynski Teoremi

Ancak Hecksher – Ohlin teorisine olan güvenin azalması sonucu ortaya çıkan yeni teoremler ise:

- Nitelikli İşgücü Teoremi-Keesing ve Kenen
- Teknoloji Açığı Teoremi- Posner
- Ürün Dönemleri Teoremi- Vernon
- Tercihlerde Benzerlik Teoremi – Linder
- Ölçek Ekonomileri Teoremi – Krugman- Helpman
- Monopolcü Rekabet Teoremi – Chamberlin

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

15. Gelişmekte olan ülkeleri temsil eden ve İstanbul da 22 Ekim 1996'da kurulan D-8 ülkeleri;

- Bangladeş
- Nijerya
- Mısır
- Türkiye
- Pakistan
- Endonezya
- İran
- Malezya

Hindistan D-8 ülkeleri arasında yer almaz.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

16. Artan küreselleşme olgusuyla birlikte çağımızda devletin biçimi de değişime uğramıştır. Bir yandan, ulusal firmaları, küresel pazarlarda rekabetçi bir yapıya kavuşturma [emek maliyetlerinin düşürülmesi, tarımsal girdi fiyatlarının düşürülmesi, doğrudan ya da dolaylı teşvikler vb.] arayışı söz konusu iken, diğer yandan artan küreselleşmenin yarattığı mağdurların kısmen korunabilmesi için artan kamusal harcamalar [yapılmış ampirik çalışmalar paradoksal olarak dışa açıklık artıkça, gelişmiş ülkelerde sosyal harcamaların payında artışa işaret etmektedir] karşımıza çıkmaktadır.

Bu anlamda, ülkelerin küresel ekonomiye entegrasyonda benimsemiş oldukları stratejiye [düşük vergi geliri, daha az kamu harcaması, yabancı sermayeye teşvikler [vergi rekabeti¹] ya da yüksek vergi geliri, yüksek ve işlevsel kamu harcamaları, nitelikli işgücü [harcama rekabeti²]] bağlı olarak devletin yüklenmiş olduğu işlevler de çeşitlenmektedir.

Daha öz bir ifadeyle, proaktif-yeni kalkıncı devlet modelinde, "karar alıcılar, ekonomilerini küresel ekonomiye entegre etmek, ülkeye yabancı sermaye yatırım çekmek ile içerideki bölüşüm sorunlarını hafifletmek arasında bir optimum bir denge arayışı içindedir".

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

¹ Vergi rekabeti, ülkelerin, mobil üretim faktörlerini kendi ülkelerine çekebilmek amacıyla, diğer ülkelerden daha düşük efektif vergi uygulamaları olarak tanımlanmaktadır.

² Harcama rekabeti, vergi rekabetinin yarattığı olumsuzlukları azaltabilmek amacıyla, ülkelerin doğrudan yabancı sermaye yatırımlarını kendi ülkelerine çekebilmek için daha iyi kamu hizmetleri, daha güçlü altyapı hizmetleri ve nitelikli işgücü sağlamaya yönelik olarak kamu harcamalarını artırmalarını ifade etmektedir.

17. Transfer harcamaları, ilke olarak karşılıksız harcamalardır ve toplam talebi etkilememekte ve milli gelire dolaylı olarak katılmaktadır. Öğrenim kredileri, emekli maaşları, borç faiz ödemeleri, arazi alımı, arsa alımı, eski bina alımı, kamulaştırma ve devletleştirmeler için ödenen bedeller karşılıklı transfer harcaması olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrenim kredileri ya da emekli maaşlarında, daha sonra geri ödeme ya da önceden prim ödeme söz konusu olsa da öğrenim kredisi ya da emekli maaşı alırken devlete bir mal teslimi ya da hizmet ifası söz konusu olmamaktadır. O nedenle karşılığı olmasına rağmen transfer harcaması olarak değerlendirilmektedir. Devletin eski bina, arsa, arazi satın alması ya da kamulaştırma ve devletleştirme yapması sonucunda ödediği bedeller sermaye teşkili için yapılan transfer harcamalarıdır. Bu harcamaların karşılığı olmasına rağmen, transfer harcaması olarak değerlendirilmesinin temel nedeni yeni gelir akımı yaratmamalarıdır³.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

18. Kamu harcamalarının görünüşte artış nedenlerinin temel ortak noktası; kamu hizmet miktar ve/veya kalitesinde bir artış söz konusu olmamakla birlikte, kamu harcamaları sadece parasal olarak artmaktadır. Kamu giderlerinin görünüşte artış nedenlerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- Ekonominin parasallaşması: Geçmişte para karşılığı gör[dür]ülmeyen kamu hizmetlerin artık günümüzde para karşılığı yapılmaya başlanmasıdır.
- Bütçe usullerinin değişmesi [Safi usulden gayri safi usule geçiş]: Safi bütçe usulünde, kamu gelir ve giderleri netleştirilerek bütçeye kaydedilmektedir. Bu yöntemde, giderin yapılması sürecinde tahsil olunan gelirler, bu giderin yapılmasında kullanılabilir. Oysa, gayrisafi bütçe usulünde kamu gelir ve giderleri gayri safi olarak bütçeye kayıtlıdır ve hiçbir gelir hiçbir gidere tahsis edilemez. Bu durumda, sunulan hizmet miktar ve kalitesinde değişim meydana gelmeksizin kamu giderleri görünüşte artış gösterir⁴.
- Paranın satın alma gücünün düşmesi: Enflasyon ya da devalüasyon nedeniyle paranın satın alma gücünün düşmesine bağlı olarak, geçtiğimiz dönemde sunulan kamu hizmet miktar ve kalitesi değişmemekle birlikte aynı hizmet sunumu daha maliyetli olarak gerçekleştirilmektedir.
- Nüfus artışı ve ülke sınırlarının büyümesi [Ülke nüfusu ve ülke topraklarının kamu harcama artışından daha fazla artması]: Bu neden, en fazla karıştırılmaya müsait bir görünüşte artış nedenidir. Burada, kamu harcamaları geçtiğimiz döneme göre artış göstermektedir. Fakat ülke nüfusunun kamu harcamalarının artışından daha fazla artışı nedeniyle, kişi başına düşen harcama tutarı ve kamu hizmetlerinin kalitesinde düşüş meydana gelmiş olabilir. Bu nedenle kamu harcamalarındaki bu artış görünüşte artıştır. Aynı şekilde, ülke sınırlarının genişlemesi nedeniyle kamu harcamaları artış göstermiş olmakla birlikte; ülke sınırlarındaki genişlemenin kamu harcamalarındaki artıştan daha fazla olması nedeniyle, birim ülke toprağı başına kamu harcama tutarı azalmış olabilir. Kamu harcamalarının nüfus artışından daha hızlı artması halinde kişi başına düşen hizmet miktar ve/veya kalitesi artacağı için kamu harcamaları gerçekte artış gösterecektir. Nüfus artışı, kamu harcamalarını hem görünüşte hem de gerçekte artırmaktadır. Nüfus artışının kamu harcamalarını görünüşte ya da gerçekte artırması, kamu harcamaları ve nüfusun artış hızlarına bağlı olmaktadır. Kamu harcamaları, ülke yüzölçümü genişlemesi oranında artıyorsa görüştü; kamu harcamaları ülke yüzölçümünün genişlemesinden daha yüksek oranda artıyorsa gerçek artış söz konusu olmaktadır. O nedenle, ülke sınırlarının genişlemesi de nüfus artışı gibi, kamu harcamalarının hem görünüşte hem de gerçek artış nedenidir. Artışın görünüşte ya da gerçek artış olduğuna karar verebilmek için kamu harcamaları ve ülke sınırlarının genişleme oranlarına bakmak gerekmektedir.

³ Eski bina alımı, [sermaye teşkili-oluşumu için yapılan] transfer harcaması iken, bu [eski] binanın bakımı için yapılan harcamalar reel harcama olacaktır. Çünkü, yeni bir gelir akımı yaratmakta; personel istihdamı, mal ve hizmet kullanımı söz konusu olmaktadır. Aynı şekilde arazi alımı, sermaye teşkili için yapılan transfer harcaması iken, bu arazinin etrafının dikenli telle çevrilmesi için yapılan harcamalar reel harcama olarak nitelendirilecektir.

⁴ Aynı şekilde ülkelerin gelir ve gider paylaşım yapılarında meydana gelen değişiklikler de kamu harcamalarının görünüşte artmasına neden olabilmektedir. ***Daha önceden yerel yönetimler tarafından sunulan hizmetlerin, merkezi yönetim tarafından sunulmaya başlanması merkezi yönetim harcamalarını görünüşte artıracak ya da yerel yönetim harcamalarını görünüşte azaltacaktır.***

- **Devletleştirme:** Özel sektör mülkiyetinde bulunan bir işletmenin mülkiyetinin kamu sektörüne geçmesine rağmen ürün/hizmet kalitesinde bir değişim olmaması halinde söz konusu olmaktadır. Ancak, bir işletmenin devletleştirilmesi sonucunda sunulan hizmetin miktar ve/veya kalitesini artırmaya yönelik harcamalar, kamu harcamalarını gerçekte artırmaktadır.

Kamu harcamalarının görünüşte artışı olabildiği gibi, görünüşte azalışı da söz konusu olabilmektedir. Örnek olarak, geçmişte para karşılığı sunulan hizmetlerin ayın karşılığı sunulması; gayrisafi bütçe usulünden safi bütçe usulüne geçilmesi, ulusal paranın değerinin yükselmesi, revalüasyon yapılması, ulusal paradan sıfır atılması gibi durumlarda **kamu harcamaları görünüşte azalış** gösterecektir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

19. Borcun sürdürülebilirliği için borç stokunun sabit kalması gerekmektedir. Bu açıdan borç stokunun sabit kalması için borç stokundaki değişimin sıfır olması gerekmektedir.

$$\Delta B_s = B_s (R - g) - FDF$$

Borç sürdürülebilirliğinin bir başka göstergesi de borç stokunun GSMH'ya oranının sabit kalmasıdır. Bir başka ifadeyle, borç yükünün sabit kalması gerekmektedir. Bu bağlamda borç sürdürülebilirliğini etkileyen unsurları; kamu harcamaları, kamu gelirleri, faiz harcamaları, nominal faiz oranları, enflasyon oranı, reel faiz oranı, borç stoku, ekonominin büyüme oranı ve GSYH/GSMH olarak sıralamak mümkündür.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

20. Gerek Sosyal Güvenlik Kurumu ve gerekse İşsizlik Sigortası Fonunda biriken fonların önemli ölçüde DİBS'lerde değerlendirilmesi zorunluluğu bulunmaktadır. İşte kısmen gönüllülük [yüksek ve risksiz getiri nedeniyle] nispeten de zorunluluk esasına göre Sosyal Güvenlik Kurumları, iç borçlanmanın kaynakları arasında yer almaktadır [İşsizlik Sigortası Fonu, TL ve döviz mevduatı ile hazine kâğıtları dışında bir araca yatırım yapamamaktadır].

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

21. Devlet, tahvilleri satarken üzerinde yazılı [nominal] değerden daha düşük bir değere satış yapmayı ve vade sonunda nominal değerden geri almayı kabul-taahhüt etmektedir.

Bu yöntemin avantajları: Böyle bir uygulama tahvillerin cazibesini artırarak tahvillere yönelik talebi artırmaktadır.

Bu yöntemin sakıncaları:

- Borç stokunu ağırlaştırır,
- [Eğer bu DİBS'leri daha çok yüksek gelirlieler satın alıyorsa] Gelir dağılımını olumsuz etkiler,
- Açıklık ilkesini zedeler, kırtasiyeciliği-bürokrasiyi artırır ve tahvil koşullarının anlaşılabilirliği zorlaştırır,
- Gelecekte konversiyona başvurma olanağını azaltır.
- Borç yükü gelecek nesle kayar,

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

22. Otomatik stabilizatörlük nedeniyle, nominal gelir düzeyinde ortaya çıkması önlenen değişiklik oranı olarak tanımlanmaktadır. Örnek olarak, otomatik stabilizatörlük ölçüsü [OSÖ], %60 ise, gelir artışının %60'ı vergi sistemi tarafından emilmekte ve gelir ve talepteki artış daha sınırlı gerçekleşmektedir. OSÖ, sıfıra eşitse, vergi sistemi otomatik istikrar gücünden yoksundur. OSÖ, bire eşit ise otomatik stabilizatörlük tamdır. Bir başka ifadeyle vergi sistemi nominal gelirdeki artışın tümünü emmekte ve gelir değişmemektedir.

$$OSÖ = 1 - \Delta Y_t / \Delta Y$$

ΔY_t : Vergilerin bulunduğu bir ekonomide [vergi gelire bağlı], kamu harcamaları ya da yatırımlarındaki değişiklik nedeniyle denge milli gelir düzeyinde meydana gelen değişiklik miktarı

ΔY : Vergilerin bulunmadığı bir ekonomide [vergi otonom], kamu harcamaları ya da yatırımlarındaki değişiklik nedeniyle denge milli gelir düzeyinde meydana gelecek değişiklik miktarı

Marjinal tüketim eğiliminin [c] 0,75 ve vergi oranının [t] 0,20 olduğu bir ekonomide otomatik stabilizatörlük ölçüsü [OSÖ] kaçtır?

$$OSÖ = 1 - \Delta Y_t / \Delta Y$$

$$OSÖ = ct / [1 - c[1 - t]]$$

$$OSÖ = 0,375 \text{ olacaktır.}$$

Bir başka ifadeyle, denge milli gelir düzeyindeki artışın %37,5'i vergi sistemi tarafından emilerek azaltılmaktadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

23. Rostow, "İktisadi Gelişmenin Merhaleleri - Komünist Olmayan Bir Manifesto" isimli çalışması ile kalkınma ve büyümenin beş aşamasını incelemektedir. Bunlar; geleneksel toplum aşaması, kalkış için ön koşulların oluştuğu aşama, kalkış [take off] aşaması, olgun ekonomi aşaması ve yüksek kitle tüketimi aşaması. Bu bağlamda, kalkınmanın başlangıç aşamalarında sermaye birikimini oluşturmaya yönelik alt-yapı yatırımları yüksektir. İzleyen aşamalarda ise alt yapı yatırımlarının payı azalırken [özellikle kalkış aşaması ve izleyen aşamalarda] kamu tüketim ve sosyal harcamaların payında artış görülmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

24. Türkiye'de genel bütçe gelir teklifi Cumhurbaşkanlığı tarafından, diğer bütçelerin gelir teklifleri ilgili idarelerce hazırlanır

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

25. Bütçeler takip eden iki yılın bütçesi ile birlikte hazırlandığı için 2018 yılı bütçesinin hazırlanması aşamasında yani 2017 yılında 2018-2019 ve 2020 yıllarının bütçeleri bilinmektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

26. İşe başlamayı bildirmekle yükümlü olan mükellefler:

- Vergiye tabi ticaret ve sanat erbabı,
- Serbest meslek erbabı,
- Kurumlar vergisi mükellefleri,
- Kollektif ve adi şirket ortaklarıyla komandit şirketlerin komandite ortakları. Vergi mükellefiyeti oluşmasını gerektirecek bir işe başlanması durumunda, gerçek kişilerde işe başlama bildirimleri, işe başlama tarihinden itibaren 10 gün içinde şahsen [1136 sayılı Avukatlık Kanununa göre ruhsat almış avukatlar veya 3568 sayılı Kanuna göre yetki almış meslek mensuplarınca da gerçekleştirilebilir.] vergi dairesine başvurmak suretiyle gerçekleştirilir. Şirketlerin kuruluş aşamasında ise işe başlama bildirimleri, işe başlama tarihinden itibaren 10 gün içinde ticaret sicili memurluğunca ilgili vergi dairesine yapılır.
- Şirketlerin işe başlama bildirimleri dışında yapılacak bildirimler ile işi bırakma ve değişiklik bildirimleri:

Bildirilecek olayın gerçekleştiği tarihten itibaren 1 ay içerisinde mükellef tarafından vergi dairesine yapılır.

- Bina ve arazi değişikliklerinde bildirim: Defter tutmaya mecbur olmayan mükelleflerden okuma ve yazması olmayanlar bildirimleri sözlü yapabilirler. Sözlü yapılan bildirimler tutanakla tespit olunur. Tüccarlarda, bir işyeri açarak bilfiil ticari veya sınai faaliyete geçmek, işyeri açmamış olsa dahi ticaret siciline veya mesleki teşekküle kayıt olmak ve kazançları basit usulde tespit edilenlerin işe bilfiil başlaması işe başlama hükmündedir. Serbest meslek erbabında; muayenehane, yazıhane, atölye gibi özel bir işyeri açmak, çalışılan yere tabela, levha gibi mesleki faaliyetin bulunduğu dair alametler asmak, her ne şekilde olursa olsun devamlı olarak mesleki faaliyette olduğuna dair ilanlar yapmak ve mesleki faaliyette bulunmak üzere mesleki teşekküle kaydolmak işe başlamadır. Yeni inşaatta inşaatın bittiği ve kısmen kullanılmaya başlanılmışsa her kısmın kullanılmaya başlandığı ve diğer değişikliklerde tadili gerektiren durumun gerçekleştiği tarihten itibaren başlayarak 2 aydır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

27. Gayrimenkul sermaye unsurları üzerine konulan vergi dolayısıyla, vergilendirilen malın değerinde piyasa cari faiz oranına karşılık gelen tutarda meydana gelen azalma Verginin amortismanıdır. Vergilendirilen bir gayrimenkul unsurunun üzerindeki verginin kaldırılması halinde, gayrimenkulün değerinde piyasa cari faiz oranına karşılık gelen tutarda artış meydana gelmesi işlemine ise verginin kapitalizasyonu adı verilmektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

28. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ancak Maliye Bakanlığı ile anlaşması bulunan kişilerin basabileceği belgeleri, Bakanlık ile anlaşması olmadığı halde basanlar veya bilerek kullananlara iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

29. Vergi ilkeleri ya da vergilerin taşınması gereken özellikler ilk defa A. Smith tarafından 1776 yılında yazılan "Ulusların Zenginliği" isimli eserde incelenmiştir.

A. Smith'in vergi ilkeleri;

1. **Adalet [Eşitlik] ilkesi:** Bir devletin uyruğunda bulunan kişiler, mümkün olduğunca kendi güçleriyle orantılı olarak, kamu harcamalarına katılmalıdır. Verginin herkesin elde ettiği gelirle orantılı bir şekilde ödenmesini öngörmektedir.
2. **Belirlilik [Açıklık- Kesinlik] ilkesi:** Herkesin ödeyeceği vergi miktarı keyfi olmayıp kesin olmalıdır. Ödeme şekli, ödeme zamanı ve miktarı herkes için açık ve kesin olmalıdır.
3. **İktisadilik ilkesi:** Bu ilke maliyeciler tarafından iki farklı biçimde yorumlanmaktadır:
Ucuzluk ilkesi: Vergi için yapılan masrafların mümkün olduğu kadar düşük olmasını öngörmektedir.
Tarafsızlık ilkesi: Vergilerin, iktisadi faaliyetleri, kaynak tahsis kararlarını etkilememesi ya da en az etkilemesini öngörmektedir.
4. **Uygunluk ilkesi:** Verginin mükellef için en uygun zaman ve biçimde, mükellefe en az rahatsızlık verecek şekilde tahsil edilmesini öngörmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

30. Vergi tarifesindeki en yüksek vergi oranından en düşük vergi oranının düşülmesi şeklinde hesaplanan yükseklik farkı verilen vergi tarifi için %35'dir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

31. Somut norm denetiminin şartları

- Görülmekte olan bir davanın varlığı,
- Bu davaya bakmakta olan merciin bir mahkeme hüviyetini taşıması
- Somut norm denetimine konu olacak kanun veya kanun hükmünde kararnamenin o davada uygulanacak bir norm olması
- Dava mahkemesinin, söz konusu hükmün anayasaya aykırılığına re'sen kanaat getirmesi veya taraflardan birinin ileri sürdüğü anayasaya aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması.

Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır.

Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelişinden başlamak üzere 5 ay içinde kararını verir ve açıklar. Bu süre içinde karar verilmezse mahkeme davayı yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandırır. Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği ret kararının Resmi Gazetede yayımlanmasından sonra 10 yıl geçmedikçe aynı normun Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

32. Yalnızca şekil bozukluğuna dayanan iptal davasının ise, iptali istenen kanunun veya Anayasa değişikliğinin yayımlandığı tarihten itibaren 10 gün içinde açılması gerekir. Bu davayı Cumhurbaşkanı veya Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki üyeler açabilir. Yalnızca esas açısından iptal davası açma hakkı, iptali istenen kanun, kanun hükmünde kararname veya içtüzüğün Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altmış gün sonra düşer. Bu davayı Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki üyeler ile iktidar ve ana muhalefet partisi Meclis grupları açabilir.

Şekil ve esas açısından iptal davası açma hakkı, iptali istenen kanun hükmünde kararname veya içtüzüğün Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altmış gün sonra düşer. Bu davayı Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki üyeler ile iktidar ve ana muhalefet partisi Meclis grupları açabilir.

İktidarda birden fazla siyasi partinin bulunması halinde, iktidar partilerinin dava açma hakkını en fazla üyeye sahip olan parti kullanır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

33. Kamu hizmetlerinin görülme usulleri şu şekildedir:

A seçeneğinde yer alan **iltizam usulü**: Mültezim adı verilen bir özel kişiye götürü veya orantılı bir kazanç ya da ücret karşılığında bir kamu hizmetinin gördürülmesidir.

B seçeneğinde yer alan **emanet usulü**: Kamu hizmetlerinin kamu kesiminde yer alan tüzel kişilere gördürülmesidir. Bu yöntemde kamu hizmeti, Devlet veya öteki kamu tüzel kişileri tarafından doğrudan doğruya, örgüt ve hizmete tahsis edilen aynı ve şahsi vasıtalarla görülmesi usulüdür. Emanet usulü için belirleyici özellik, bir kamu hizmetinin doğrudan doğruya Devlet veya kamu tüzel kişilerince görülmesidir. **Yanıt B seçeneğidir.**

C seçeneğinde yer alan **ruhsat usulü**: Kamu hizmeti olarak kabul edilen bir faaliyet, eğer idare lehine tekel konusu yapılmamış ise, bu faaliyet idarenin vereceği bir izin ile özel kişilere gördürülmesidir. Ruhsat usulünde gördürülen kamu hizmetinin asli sahibi ve sorumlusu idare olduğundan, idarenin hizmeti gören özel kişi üzerinde geniş bir denetim yetkisi vardır.

D seçeneğinde yer alan **imtiyaz usulü**: İdarenin bir özel kişi ile yaptığı sözleşme uyarınca belli bir kamu hizmetinin masrafı, kar ve zararı özel kişiye ait olmak üzere, özel bir kişiye kurulması veya işletilmesi usulüdür.

Müşterek Emanet Usulü: Kamu hizmetinin masrafları, hasar ve zararı idareye ait olmak üzere, gelir üzerinden belli bir pay veya götürü bir ücret karşılığı özel bir kişiye gördürülme usulüdür.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 34.** Kamulaştırmanın konusunu özel kişilerin mülkiyetinde bulunan taşınmazlar oluşturur. Kamu tüzel kişilerinin ve kurumlarının sahip oldukları taşınmaz mal, kaynak veya irtifak hakları diğer bir kamu tüzel kişisi veya kurumu tarafından kamulaştırılmaz. Kamu mallarının ya da kamu tüzel kişilerinin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazların kamulaştırılması mümkün değildir. Kamulaştırma Kanunu'nun 30. maddesine göre, bir kamu tüzel kişisi veya kuruluşunun elindeki taşınmaz bir mala bir başka kamu tüzel kişisi veya kuruluşu gereksinim duyar ise, ödeyeceği bedeli de belirtmek suretiyle, taşınmaz malın maliki olan kamu tüzel kişisi veya kuruluşuna yazı ile başvurur. Taşınmaz malın maliki kamu tüzel kişisi veya kuruluşu taşınmazın devrine muvafakat etmez veya altmış gün içinde cevap vermez ise, anlaşmazlık taşınmazı isteyen kamu tüzel kişisi veya kuruluşunun başvurusu üzerine **Danıştay'ın** ilgili idari dairesince (Birinci Daire) iki ay içinde kesin karara bağlanır. **Y**

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 35.** Anayasanın 126. Maddesine göre, "Türkiye, merkezi idare kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır. İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır" hükmüne yer verilmiştir. Görüldüğü üzere yetki genişliği ilkesi il idaresine tanınmıştır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 36.** İdari yargı örgütünde ilk derece mahkemeleri, idare ve vergi mahkemeleri ile bazı davalarda Danıştay'dır. İlk derece mahkemeleri, bölgelerin coğrafi durumu göz önünde tutularak Adalet Bakanlığına kurulur ve yargı çevreleri tespit olunur. İlk derece mahkemelerinin, kuruluş ve yargı çevrelerinin tespitinde, İçişleri, Maliye İle Gümrük ve Ticaret Bakanlıklarının görüşleri alınır. Bu mahkemelerin kaldırılmasına veya yargı çevrelerinin değiştirilmesine, İçişleri, Maliye Bakanlıklarının görüşleri alınarak, Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Kurulunca karar verilir. Aynı yargı çevresinde birden fazla idare veya vergi mahkemesi kurulduğunda mahkemeler arasındaki iş bölümü HSYK tarafından belirlenir. Bu mahkemelerin kurulmaları, kaldırılmaları ve yargı çevrelerinin değiştirilmeleri hakkındaki kararlar Resmi Gazete'de yayımlanır.

İlk derece mahkemelerinde bir başkan ve yeteri kadar üye bulunur. Mahkeme kurulları bir başkan ve iki üyeden oluşur. Kurul halinde toplanırlar ve oy çokluğu ile karar alırlar. Dolayısıyla ilk derece mahkemeleri daire halinde değil, kurul olarak çalışır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

37. Borcun doğru zamanda ifası, her borcun muaccel olduğu zamanda ifası demektir. Muacceliyet, kaba olarak bakıldığında, bir yandan, borçlunun borcu zaman bakımından gereği gibi ifa etmiş sayılması için en son tarihi ifade eder. Taraflar, borcun ifa edileceği zamanı diledikleri gibi kararlaştırabilirler. İfa zamanı taraflarca kararlaştırılmadıkça veya hukuki ilişkinin özelliğinden anlaşılmadıkça her borç, doğumu anında muaccel olur. Borçlu, muacceliyet tarihinden önce de ifa teklifinde bulunabilir. Bu, borçluya yasayla tanınmış bir yetkidir. Gerçekten, Sözleşmenin hükümlerinden veya özelliğinden ya da durumun gereğinden tarafların aksini kastettikleri anlaşılmadıkça borçlu, edimini sürenin sona ermesinden önce ifa edebilir. Fakat alacaklı, yararına belirlenmiş bir vade varsa alacaklı, erken ifa teklifini kabul etmek zorunda değildir. Bu gibi durumlarda alacaklı erken ifa teklifini reddederse temerrüde düşmüş olmaz.

Sözleşme, işin niteliği, kanun ya da örf ve âdet ile önce ifa yükümlüsü belirlenmiş değilse aynı anda ifa kuralıdır. Taraflar arasındaki anlaşmayla kimin borcunu önce ifa edeceği belirlenmiş olabilir.

İşin niteliği de taraflardan birinin borcunu diğerinden önce ifa etmesini gerektirebilir. Örneğin işin niteliği gereği telefon, elektrik, su ya da doğal gaz sunucusu ile tüketici arasındaki abonelik sözleşmelerinde önce sunucu sözleşme konusunu kullanıma sunmakta (ifa) sonra da tüketici kullanım karşılığı bedeli ödemektedir.

Kanun da ifada sıralamayı düzenlemiş olabilmektedir. Böylece, örneğin kira sözleşmesinde, kiraya verenin, hizmet sözleşmesinde, işçinin, taksitle satışta, satıcının, ön ödemeli taksitle satışta ise alıcının borcunu önce ifa yükümlülüğü kanunen öngörülmüş bulunmaktadır.

Örf âdet de ifada önce yükümlü olanı belirleyebilmektedir. Örneğin lokantada önce yemek, sonra ücret verilmesi; kira sözleşmelerinde, önce kira parasının verilmesi, örf ve âdetlerdir.

Borcun doğumundan sonra ifası için bir zaman dilimi belirlenmişse buna süre, bir zaman noktası belirlenmişse buna vade denilmektedir.

Borcun ifası için gün olarak bir ayın başlangıcı, sonu ya da ortası belirlenmişse, sırasıyla ayın birinci, sonuncu ve on beşinci günü; gün yerine sadece ay belirlenmişse, bundan o ayın son günü anlaşılır. Vade tarihi hafta olarak kararlaştırılmışsa son haftanın sözleşmenin kurulduğu güne ismen uyan günü vade tarihidir.

İfa için, bir süre sonundaki vade tarihi ay olarak kararlaştırılmışsa son ayın sözleşmenin kurulduğu gününe denk düşen gündür. Son ayın sözleşmenin kurulduğu gününe denk düşen günü yoksa ay sonu vade tarihidir. Sözleşmenin ifa zamanı sözleşmede belirlenmemişse ana kural gereği doğduğu anda ifası gerekeceği için bu durum sözleşme için esaslı bir unsur değildir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

38. Muvazaa bir sözleşmede tarafların iradeleri ile beyanları arasında bilerek ve isteyerek yaratılan uyumsuzluk halidir. Muvazaada her iki taraf da bu uyumsuzluğu bilmekte ve istemektedir. Muvazaanın iki türü vardır:

a. Mutlak muvazaa: Taraflar aslında istemedikleri halde 3. kişileri yanıltmak için bir sözleşme yapmaktadırlar. Daha doğrusu bu göstermelik bir sözleşmedir. Bu durumda yapılan bu sözleşme irade ile beyan arasında bilerek yaratılan uyumsuzluk olduğu için mutlak butlan türünde geçersizdir.

Örn: Bir vergi mükellefinin ödemesi gereken vergi borçlarını zamanında ödememesinden dolayı vergi dairesinin cebri icra takibinden mallarını korumak için bu malları sanki önceden satmış gibi bir başkasıyla anlaşarak işlem yapması durumunda. Aynı şekilde bir kişinin sanki alacaklılarından mal kaçırmak için gayrimenkulünü yakın bir arkadaşına bağışlamış göstermesi durumunda mutlak muvazaa söz konusudur. Bu olaylarda görünürdeki işlem olan satım ve bağış sözleşmeleri muvazaalıdır.

b. Nisbi muvazaa: Burada ise taraflar arasında aslında yapmak istedikleri bir hukuki işlem vardır. Ancak taraflar bunu 3. kişilerden gizlemek için bir hukuki işlem daha yapmaktadır. Burada biri gizli biri görünürde 2 hukuki işlem vardır. Görünürdeki hukuki işlem, tarafların iradelerine uygun olmadığı için geçersiz, gizli hukuki işlem ise kanunun istediği şekil şartlarını taşıması koşulu ile tarafların asıl istedikleri hukuki işlem olduğu için geçerli olabilecektir.

Örn: Kişinin, oğluna bağışlamak istediği evi, diğer çocukları hak talebinde bulunmasınlar diye satmış gibi sözleşme yapması

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 39. 1. Kişisel hakların şerhi:** Aynı hak olmamakla birlikte, tapu siciline tescili kabul olunan ve böylelikle üçüncü kişilerin bilgilerine sunulabilir olan kişisel haklar vardır. Bu bakımdan, şerh edilebilir kişisel haklarda yasallık veya sınırlı sayı ilkesi geçerlidir. Bu anlamda, her kişisel hak değil, ancak yasada öngörülmüş sınırlı sayıdaki kişisel hak tapu siciline şerh olunabilir. Ayrıca kişisel hakların şerhi, süreye bağlıdır. Örneğin önalım, alım ve geri alım haklarının en çok on yıllık süreyle şerh edilebileceği düzenlenmiştir. Buna karşılık taşınmaz satış vaa dinin şerhinin etkisi beş yıllık süreyle sınırlandırılmış bulunmaktadır. Ayrıca TMK 871. madde uyarınca aynı taşınmaz üzerinde farklı sıralarda kurulmuş bulunan rehin haklarından birinin terkin edilmiş olması, sonraki sırada yer alan rehinli alacaklıya boşalan dereceye geçme hakkı vermez. Terkin edilen rehin hakkı yerine yeni bir rehin hakkı kurulabilir. Sonraki sırada yer alan rehinli alacaklılara boşalan dereceye geçme hakkı veren sözleşmelerin geçerliliği, resmî şekilde yapılmalarına; aynı etki sağlamaları, tapu kütüğüne şerh verilmelerine bağlıdır.

Şerh için; (1) şerh anlaşması, (2) şerh talebi ve (3) şerh işlemi gerekmektedir.

Taraflar arasında şerh anlaşması yapılması ve malikin ya da yetkili temsilcisinin tapu görevlisinden şerh yapılmasını talep etmesi gerekmektedir. Yalnız taşınmaz satış vaadi ve arsa payı karşılığı inşaat sözleşmelerinde şerh anlaşması ve şerh talebinin malikten gelmesi gerekmez. Çünkü, Tapu Kanunu ile, bu sözleşmelerde taraflardan herhangi birinin şerh isteminde bulunabileceği öngörülmektedir. Bu şerh, eşyaya bağlı borç etkisi doğurur. Eşyaya bağlı borç, hak kullanıldığı sırada her kim malik ise, onun borçlu olması demektir. Kişisel hakların şerhinin bir de ek (munzam) etkisi vardır. Ek etki, şerh edilen hakkın sahibine, o taşınmaz üzerinde şerh tarihinden sonra kazanılmış olup, hakkın içerdiği yetkilerle çatışan yetkiler veren tüm hak sahiplerine karşı hakkını ileri sürme olanağı sağlar. Şerh şahsi hakkın güçlenmesini sağlar ancak aynı hak haline gelmesine yol açmaz.

2. Tasarruf yetkisini kısıtlayıcı şerhler: Bunlar, çekişmeli hakların korunmasına ilişkin mahkeme kararları; haciz, iflâs kararı veya konkordato ile verilen süre; aile konutu; aile yurdu kurulması, artmıracı atanması gibi kanunen şerh verilmesi öngörülen malikin tasarruf yetkisinin kısıtlamalarına ilişkin şerhlerdir. Örneğin, satıcı malik tarafından üstlenilen taşınmazın mülkiyetinin devri borcu yerine getirilmediğinde açılan tescile zorlama davasında mahkemece çekişmeli hakkın korunmasına yönelik tedbir olarak böyle bir şerhe karar verilmesi mümkündür. Bu tür şerhlere konu hak ya da hukuksal durumların kendilerine özgü hükümleri olmakla birlikte, bunlar, genelde üçüncü kişilerin iyiniyetini ortadan kaldırma işlevi görürler. Böylece, o taşınmazda sonradan hak kazananlara karşı ileri sürülebilirler.

3. Geçici tescilin şerhi: Bir hakkın tescili için gereken koşulları henüz taşımadığı, fakat herhangi bir işlem görmemesi, böylelikle de tapu siciline gösterilmemesi halinde hak kaybına yol açma tehlikesinin bulunması hallerine özgü olarak, bu tehlikeleri önleyici nitelikte öngörülmüş bir işlemdir. Bu çerçevede, iddia edilen bir aynı hakkın güvence altına alınması veya tasarruf yetkisini belirleyen belgelerin sonradan tamamlanması söz konusu olduğunda geçici tescilin şerhi istenebilir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

40. Evlenmenin Hükümsüzlüğü:

i. Evlenmenin Yokluğu: Yokluk sonucunu doğuran haller şunlardır:

- Evlenmenin ayrı cinsten iki kişi arasında yapılmamış olması,
- Evlenmenin resmi memur önünde yapılmamış olması,
- Taraflardan birinin iradesini açıklamamış olması.

Bu hallerin varlığı durumunda mevcut bir evlilikten söz edilemez, evlilik baştan itibaren yoktur dolayısıyla iptal davası açmak suretiyle olmayan bir evliliği de sona erdirmek mümkün değildir. Olmayan bir evlenmenin geçerli duruma getirilebilmesi de hiçbir şekilde mümkün değildir.

ii. Evlenmenin Butlanı: Butlanla sakat olan Evlenme sözleşmesinde evliliğin esaslı unsurları mevcuttur fakat

taraflarda yahut iradelerinde kanunun aradığı niteliklerden bazıları gerçekleşmemiştir. Bu nedenle, batıl olan evlenmeler hâkimin hükmüyle iptal edilinceye kadar geçerli bir evlenmenin bütün hüküm ve sonuçlarını doğurur. Batıl bir evlilik ancak hâkimin kararıyla sona erer. Mutlak butlan hâlinde bile evlenme, hâkimin kararına kadar geçerli bir evliliğin bütün sonuçlarını doğurur.

Evlenmenin butlanı Medeni Kanun'da mutlak ve nisbi butlan olmak üzere ayrı ayrı düzenlemiştir. Fakat her iki butlanın sonucunda da evlilik sona ermektedir. Bu iki butlan türü arasında var olan farkları sıralayacak olursak:

Sebepleri Bakımından: Mutlak butlanda kamu yararı ve kamu düzeni düşüncesi hakim olduğu halde, nisbi butlanda ilgililerin özel menfaatleri söz konusudur.

Davacıları Bakımından: Mutlak butlan kamu düzeni ile ilgili bulunduğundan butlan davasını sadece eşler değil, cumhuriyet savcısı ve ilgililer de açabilmektedir. Nisbi butlan davasını açma hakkı ise, sadece karı - kocaya ve izinsiz evlenmelerde de yasal temsilcilere tanınmıştır.

Süresi Bakımından: Mutlak butlan iddiasının ileri sürülmesi bazı istisnalar dışında bir süreyle sınırlandırılmış değildir. Oysa nisbi butlan davası 6 aylık ve 5 yıllık hak düşürücü sürelerle bağlanmıştır

Ortadan Kaldırılması Bakımından: Mutlak butlan sebebiyle sakatlanmış olan evlilik eşlerin, savcı ve ilgililerin dava açmamalarıyla geçerlilik kazanamaz. Oysa nisbi butlanda eşler ve yasal temsilciler dava açmamak suretiyle nisbi butlan sebebini etkisiz hale getirebilirler ve böylece de sakat olan mevcut evlilik geçerli hale gelmiş olur.

1. Mutlak Butlan Sebepleri: Aşağıdaki hâllerde evlenme mutlak butlanla batıldır:

- Eşlerden birinin evlenme sırasında evli bulunması,
- Eşlerden birinin evlenme sırasında sürekli bir sebeple ayırt etme gücünden yoksun bulunması,
- Eşlerden birinde evlenmeye engel olacak derecede akıl hastalığı bulunması,
- Eşler arasında evlenmeye engel olacak derecede hısımlığın bulunması.

2) Nisbi Butlan Sebepleri:

Ayırt etme gücünden geçici yoksunluk (MK.m.148): Evlenme sırasında geçici bir sebeple ayırt etme gücünden yoksun olan eş, evlenmenin iptalini dava edebilir.

Yanılma (MK.m.149): Aşağıdaki durumlarda eşlerden biri evlenmenin iptalini dava edebilir:

- Evlenmeyi hiç istemediği veya evlendiği kişiyle evlenmeyi düşünmediği hâlde yanılarak bu evlenmeye razı olmuşsa,
- Eşinde bulunmaması onunla birlikte yaşamayı kendisi için çekilmez bir duruma sokacak derecede önemli bir nitelikte yanılarak evlenmişse,
- Aldatma (MK.m.150): Aşağıdaki durumlarda eşlerden biri evlenmenin iptalini dava edebilir:

Eşinin namus ve onuru hakkında doğrudan doğruya onun tarafından veya onun bilgisi altında bir başkası tarafından aldatılarak evlenmeye razı olmuşsa,

Davacının veya altsoyunun sağlığı için ağır tehlike oluşturan bir hastalık kendisinden gizlenmişse.

- Korkutma (MK.m.151): Kendisinin veya yakınlarından birinin hayatı, sağlığı veya namus ve onuruna yönelik pek yakın ve ağır bir tehlike ile korkutularak evlenmeye razı edilmiş eş, evlenmenin iptalini dava edebilir.
- Yasal temsilcinin dava hakkı: Küçük veya kısıtlı, yasal temsilcisinin izni olmadan evlenirse, izni alınmayan yasal temsilci evlenmenin iptalini dava edebilir. Bu suretle evlenen kimse sonradan on sekiz yaşını doldurmak suretiyle ergin olur, kısıtlı olmaktan çıkar veya karı gebe kalırsa evlenmenin iptaline karar verilemez.

Mutlak Butlan Davası: Mutlak butlan davası, Cumhuriyet savcısı tarafından re'sen açılır. Bu dava, ilgisi olan herkes tarafından da açılabilir.

Ayırt etme gücünün sonradan kazanılması veya akıl hastalığının iyileşmiş olması durumlarında mutlak butlan davasını yalnız ayırt etme gücünü sonradan kazanan veya akıl hastalığı iyileşen eş açabilir. Evliyken yeniden evlenen bir kimsenin önceki evliliği mutlak butlan kararı verilmeden önce sona ermişse ve ikinci evlenmede diğer eş iyiniyetli ise, bu evlenmenin butlanına karar verilemez.

Nisbi Butlan Davası: İptal davası açma hakkı, iptal sebebinin öğrenildiği veya korkunun etkisinin ortadan kalktığı tarihten başlayarak altı ay ve her hâlde evlenmenin üzerinden beş yıl geçmekle düşer. 6 aylık süre geçici olarak kaybedilen ayırt etme gücünün yeniden kazanılmasından, iptal sebebinin öğrenilmesinden veya korkunun etkisinin ortadan kalkmasından itibaren 5 yıllık süre evlenmenin yapıldığı günden itibaren işlemeye başlar. Küçük veya kısıtlı, yasal temsilcisinin izni olmadan evlenirse, izni alınmayan yasal temsilci evlenmenin iptalini dava edebilir. Bu suretle evlenen kimse sonradan on sekiz yaşını doldurmak suretiyle ergin olur, kısıtlı olmaktan çıkar veya eşi gebe kalırsa evlenmenin iptaline karar verilemez.

Butlan Kararının Hukuki Sonuçları:

Çocuklar yönünden: Mahkemece butlanına karar verilen bir evlilikten doğan çocuklar, ana ve baba iyiniyetli olmasalar bile evlilik içinde doğmuş sayılırlar. Çocuklar ile ana ve baba arasındaki ilişkilere boşanmaya ilişkin hükümler uygulanır.

Eşler yönünden: Evlenmenin butlanına karar verilirse, evlenirken iyiniyetli bulunan eş bu evlenme ile kazanmış olduğu kişisel durumunu korur. Eşler arasındaki mal rejiminin tasfiyesi, tazminat, nafaka ve soyadı hakkında boşanmaya ilişkin hükümler uygulanır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 41.** Türk Hukuku'nda esasen mirasbırakana terekesi üzerinde tasarruf serbestisi tanınmıştır ve fakat bu, mirasbırakanın tereke üzerinde sınırsız şekilde tasarruf edebileceği anlamına gelmez. Nitekim mirasbırakan, kanunen belirlenmiş bazı mirasçılara hiç mal mülk bırakmazlık edemez. İşte mirasbırakan tarafından müdahale edilemeyen bu miras paylarına, saklı pay (mahfuz hisse); saklı payı olan mirasçılara ise saklı pay sahibi (mahfuz hisseli) mirasçılar denir. Şu hâlde saklı pay, mirasın, mirasbırakanın (sağlar arası kazandırmaları veya ölüme bağlı tasarrufları ile) başkasına devretmesine izin verilmeyen bölümdür.

Saklı pay sahibi mirasçılar ve saklı pay oranları sınırlayıcı *şekilde* TMK m. 506'da sayılmıştır. Mirasbırakanın saklı pay sahibi mirasçıları; altsoyu, eşi ve ana babasıdır. Bunların haricinde kalan yasal mirasçıların saklı payları yoktur. Dolayısıyla mirasbırakanın saklı pay sahibi mirasçısı yoksa mirasını dilediği şekilde tasarruf edebilecektir. Saklı pay sahibi mirasçıların saklı pay oranları şöyledir:

- Altsoy için yasal miras payının yarısı
- Ana ve babadan her biri için yasal miras payının dörtte biri
- Sağ kalan eş için, altsoy veya ana ve baba zümresiyle birlikte mirasçı olması hâlinde yasal miras payının tamamı, diğer hâllerde yasal miras payının dörtte üçü.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

42. Poliçede 3'lü bir ilişki vardır. Düzenleyen, muhataba, poliçede gösterilen kişiye yani lehtara senette yazılı bedeli ödeme emri verir. Poliçe bu 3'lü yapısı ile havale ilişkisinin özel bir türüdür.

UNSURLARI:

1. Poliçe kelimesi-Zorunlu unsur
 2. Belirli bir bedelin ödenmesi hususunda kayıtsız şartsız havale-Zorunlu unsur
 3. Ödeyecek kişinin(muhatabın) adı veya ticaret unvanı-Zorunlu unsur
 4. **Vade:** Olması zorunlu değildir. Poliçede 4 tür vade olabilir:
 - **Belirli bir günde:**Örn: 11.07.2013 gibi
 - **Düzenlendikten belli bir süre sonra**
 - **Görüldüğünde:** Vade yazılmamış poliçeler görüldüğünde ödenecektir. Bunların düzenlendikleri tarihten itibaren 1 yıl içinde ödenmek üzere muhataba ibraz edilmeleri gerekir. Bu tür vadelerde kabul için ibraz söz konusu değildir. Ödeme için muhataba ibraz edilir ve muhatap ödeme yapmaz ise ödememe protestosu çekilerek diğer sorumlulara başvuru hakkı kullanılabilir.
 - **Görüldükten belirli süre sonra:** Bunlarında düzenlendikten itibaren 1 yıl içinde muhataba kabul için ibrazı gerekir. Kabul için muhatabın yazacağı tarihe göre vade saptanır.
 5. **Ödeme Yeri:** Zorunlu unsur değildir. Açıkça yazılmamış ise muhatabın isminin yanında yazılı olan yer ödeme yeri sayılır.
 6. **Lehtar:** Ödemenin yapılacağı şahıs isim ya da unvan olarak gösterilmelidir. Zorunlu unsur
 7. **Düzenleme (Keşide) Tarihi ve yeri:** Tarih muhakkak olmalıdır. Düzenleme yeri zorunlu unsur değildir. Açıkça yazılmamış ise düzenleyenin isminin yanında yazılı olan yere bakılır.
 8. Düzenleyenin el yazısı ile atılmış imzası-Zorunlu unsur
- Zorunlu unsurların poliçede var olmaması poliçeyi geçersiz kılar.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

43. Kanun gereği ayrılması gereken yedek akçe kanuni yedek akçe olarak adlandırılır. TTK 519. Madde gereği A.Ş'lerde yıllık kârın yüzde beşi, ödenmiş sermayenin yüzde yirmisine ulaşınca kadar genel kanuni yedek akçeye ayrılır.

TTK 521. Madde gereği Yedek akçeye yıllık kârın yüzde beşinden fazla bir tutarın ayrılacağı ve yedek akçenin ödenmiş sermayenin yüzde yirmisini aşabileceği hakkında esas sözleşmeye hüküm konabilir. Esas sözleşme ile başka yedek akçe ayrılması da öngörülebilir ve bunların özgülenme amacıyla harcanma yolları ve şartları belirlenebilir. Buna ihtiyari yedek akçe denir.

TTK 522. Maddesi gereği Esas sözleşmede şirketin yöneticileri, çalışanları ve işçileri için yardım kuruluşları kurulması veya bunların sürdürülebilmesi amacıyla veya bu amacı taşıyan kamu tüzel kişilerine verilmek üzere yedek akçe ayrılabilir. Buna yardım akçesi denir.

Gizli yedek akçe, bilançoda açıkça yer almayan, ancak gerçekte mevcut olan ve muhasebe kayıtlarına intikal etmediği için bilançoda gizli olan yedeklerdir. Bilançoda gösterilmemiş olduklarından yalnızca idare meclisi ve murakıplar tarafından bilinir. Yeni TTK'ga gizli yedek akçe yer almamaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

44. CARİ HESAP SÖZLEŞMESİ: Cari hesap sözleşmesi, iki kişinin herhangi bir hukuki sebep veya ilişkiden doğan alacaklarını teker teker ve ayrı ayrı istemekten karşılıklı olarak vazgeçip bunları kalem kalem alacak ve borç şekline çevirerek hesabın kesilmesinden sonra çıkacak artan tutarı (bakiyeyi) isteyebileceklerine ilişkin bir sözleşmedir. Cari hesaba geçirilen alacaklar bu şekilde münferiden talep ve dava edilemez.

Cari hesap sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması zorunludur. Bu husus, geçerlilik şartıdır.

Anlaşma Süresi ve Hesap Devresi: Cari hesap sözleşmesinde, birbirinden farklı iki süre bulunmaktadır. Bunlar: anlaşma süresi ile hesap devresidir.

Anlaşma süresi, cari hesap sözleşmesinin geçerli olacağı süredir. Bu sürenin uzunluğu taraflarca kararlaştırılabilir. Cari hesaba geçirilen alacak ve borç kalemleri ayrılmaz bir bütün oluşturduğu için, cari hesabın kesilmesinden önce taraflardan hiçbiri, alacaklı veya borçlu sayılamaz.

Hesap devresi, hesapların zaman zaman gözden geçirilmesine yarayan bir süredir. Bu sürenin uzunluğu sözleşme veya ticari teamül ile belirlenmiş olabilir. Sözleşme veya ticari teamül bulunmaması halinde her takvim yılı bir hesap devresi olarak kabul edilir. Tespit edilen bakiyeyi gösteren cetveli alan taraf, aldığı tarihten itibaren 1ay içerisinde noter aracılığıyla veya taahhütlü mektupla, telgrafla veya güvenli elektronik imza içeren bir yazıyla itirazda bulunmamışsa bakiyeyi kabul etmiş sayılır.

Cari hesap sözleşmesinin yapılmasından önce doğmuş bulunan bir alacak, tarafların onayıyla cari hesaba kaydedilirse, aksi kararlaştırılmamışsa bu alacak yenilenmiş olmaz.

Bir alacağın cari hesaba kaydedilmesi bu alacak için faiz işletilmesini gerektirir. **Cari hesaba geçirilen alacaklar hesap devresi sonunda takas edilir.** Cari hesaba geçirilen alacakların üçüncü kişilere devredilmesi ve rehnedilmesi mümkün değildir.

Bakiyenin Haczi: Cari hesap sözleşmesinin taraflarından birisinin alacaklısı borçlusuna ait bakiyeyi haciz ettiği gün hesap kapatılarak bakiye tespit edilir ve hesap devresi sonunda kendisine ödeme yapılır. Borcundan dolayı kendisine haciz tebliğ edilen taraf, 15 gün içerisinde haczi kaldırmazsa, diğer taraf sözleşmeyi feshedebilir.

Cari Hesabın Sona Ermesi

Belirli Süreli Cari Hesap Sözleşmelerinde:

- Sürenin sona ermesi
- Taraflardan birinin iflası
- Taraflardan birinin alacaklısı bakiyeyi haczettirir ve borcundan dolayı haciz tebliğ edilen taraf 15 gün içerisinde haczi kaldırmazsa diğer taraf sözleşmeyi feshedebilir.
- Taraflardan birinin ölümü veya kısıtlanması halinde, her iki taraf, 10 gün önceden haber vermek şartıyla sözleşmeyi feshedebilir.

Belirsiz Süreli Cari Hesap Sözleşmelerinde

- Taraflardan birinin sözleşmenin feshini ihbar etmesi
- Taraflardan birinin iflası

Cari hesaba ilişkin davalarda 5 yıllık zamanaşımı süresi vardır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

45. İcranın iadesini yapmak icra dairesinin görevleri arasında yer almaktadır. İcra mahkemesinin görevleri ise şunlardır:

- İcra ve iflas dairelerinin işlemlerine karşı şikâyetleri incelemek
- İtirazın kesin / geçici kaldırılması taleplerini karara bağlamak.
- Hacizde ve iflasta istihkak davalarını incelemek (iflasta istihkak davalarında mal 3. Kişinin elinde ise kamu alacaklarından dolayı kesin veya ihtiyaten uygulanan hacizler nedeniyle açılacak istihkak davalarında genel mahkemeler görevlidir).
- İstihkak davasına karşı açılan iptal davaları
- Şikâyet yolu ile gelen ihalenin feshi istemlerini incelemek
- Takibin iptal ve talikine karar vermek.
- İcra ve iflas suçlarını incelemek ve ceza vermek
- Kıymet takdirine ilişkin şikâyetleri inceleme.
- Alacağı ipoteğe bağlanmış bir alacaklının borcu almaktan ve ipoteği çözmekten kaçınması halinde, ipotek kaydının terkinini istemek
- 6183 sayılı kanun uyarınca, vergi dairelerince yapılan taşınmaz ihalesinin feshine yönelik şikâyetleri incelemek
- İlamlı icrada icranın geri bırakılmasına bakmak
- Gecikmiş itirazları incelemek
- Hacizde ve iflasta sıra cetveline karşı şikâyetleri incelemek

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

46. **Özün Önceliği Kavramı:** İşlemlerin muhasebeye yansıtılmasında ve onlara ilişkin değerlendirmelerin yapılmasında biçimlerinden çok özlerinin esas alınması gereğini ifade eder. Burada mali nitelikteki işlemin konusu ile özü arasında bir farklılık varsa özünü dikkate alarak kaydetme yapılması gerekliliği belirtilmiştir. Mali nitelikteki işlemin konusu hukuki açıdan durumunu, özü ise gerçek hayattaki oluşma biçimini ifade eder. Örneğin çekte vade olmaz. Eğer dönem sonunda vadeli çek tespit edilirse bu kavram gereği alınan çekler Alacak Senetleri Hesabı veya verilen çekler Borç Senetleri Hesabında izlenmelidir.

İhtiyatlılık Kavramı: Muhasebe olaylarında temkinli davranılması ve işletmenin karşılaşılabileceği risklerin göz önüne alınması gerektiğini ifade eder. Bu kavramın sonucu olarak; işletmeler muhtemel giderleri ve zararları için karşılık ayırırlar, muhtemel gelir ve karları için ise gerçekleşme dönemlerine kadar herhangi bir muhasebe işlemi yapmazlar. 654 Karşılık Giderleri Hesabı bu kavram gereği vardır.

Tutarlılık Kavramı: Muhasebe uygulamaları için seçilen muhasebe politikalarının, birbirini izleyen dönemlerde değiştirilmeden uygulanması gereğini ifade eder. İşletmelerin mali durumunun, faaliyet sonuçlarının ve bunlara ilişkin yorumların karşılaştırılabilir olması bu kavramın amacını oluşturur. Gerektiğinde uygulanan muhasebe politikaları değiştirilebilir. Ancak bu değişikliklerin ve bunların parasal etkilerinin bilanço ve gelir tablosu dipnotlarında tam açıklama kavramı gereği belirtilmesi gerekir. Buna aykırı davranılırsa hem tutarlılık hem tam açıklama kavramına aykırı davranılmış olur.

Tarafsızlık ve Belgelendirme: Muhasebe kayıtlarının gerçek durumunu yansıtan ve usulüne uygun olarak düzenlenmiş objektif belgelere dayandırılması ve muhasebe kayıtlarına esas alınacak yöntemlerin seçilmesinde tarafsız ve ön yargısız davranılması gerektiğini ifade eder.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

47. Dönem Sonu Envanter İşlemleri Sırasında Yapılması Gereken Temel İşlemler:

- Mevcut mallar fiilen sayılarak değerlendirilmesi yapılır.
- Stok sayımında fiili durumla kayıtlı durum karşılaştırılarak noksanlık veya fazlalık varsa nedeni araştırılmalı ve KDV de dikkate alınarak gerekli düzeltme işlemleri yapılmalıdır.
- Stok sayım ve değerlemesinden sonra satılan malın maliyeti tespit edilerek kayıtlara alınmalıdır.
- Stoklarda değer düşüklüğü varsa takdir komisyonuna başvurup gerekli karar alınmalıdır.
- Aktifleştirilen iktisadi kıymetlerin cari yıl amortismanları Maliye Bakanlığıınca ilan edilen oranlara göre hesaplanmalıdır ve binek otomobilleri için Kıst Amortisman uygulanır. **(A seçeneği)**
- Kuruluş ve örgütlenme giderleri ile özel maliyetler gibi aktifleştirilen giderlerin yıllık itfa payları hesaplanıp gider yazılmalıdır.
- Peşin ödenen giderler ve peşin tahsil edilen gelirler için dönem ayarlaması yapılmalıdır.
- Alıcılar, satıcılar ve bankalarla ilgili cari hesap mutabakatları yapılmalıdır ve mutabakat sonucuna göre gerekirse ilgili kayıtlar yapılmalıdır.
- Kasa sayımı yapılarak kayıtlı durumla fiili durum karşılaştırılmalı farklılık varsa düzeltilmelidir.
- Döviz kasası ve Bankadaki döviz hesapları Maliye Bakanlığıınca belirlenen kurlar esas alınarak değerlendirilmeli ve gerekli kayıtlar yapılmalıdır.
- Alınan çekler ve verilen çeklerin reeskonta tabi tutulması halinde oluşan gelir veya gider tutarları vergilemede dikkate alınmamalıdır.
- Alacak senetleri reeskonta tabi tutulursa borç senetleri de mutlaka reeskonta tabi tutulmalıdır. **(B seçeneği)**
- Yabancı para birimi üzerinden düzenlenen alacak ve borç senetleri de reeskonta tabi tutulabilir. Senetlerde faiz oranı belli edilmemiş ise, Londra bankalar arası faiz oranı (LIBOR) esas alınmalıdır.
- Bankalardaki vadeli mevduat ile yapılan repolarda dönemsonu hesaplanan faizler gelir kaydedilmeli.
- Kullanılan banka kredileri ile ilgili dönem sonuna kadar oluşan faiz tutarı gider kaydedilmelidir.
- Çalışanlar için kıdem tazminatı hesaplanarak karşılık ayrılmalıdır. **(C seçeneği)**
- Dönem giderlerinin yansıtma kayıtları yapılarak, gelir ve gider hesaplarının tamamı dönem kâr veya zarar hesabına aktarılmalıdır.
- Yapılan bağış ve yardımların tamamı önce K.K.E.G. olarak beyanname üzerinde kazanca eklenmeli. Daha sonra bağış ve yardımların tutarı kazancın %5'ine kadar olan kısmı beyannameye gösterilerek kazançtan indirilmelidir.
- Serbest bölgelerden elde edilen gelirlerin istisna olarak dikkate alınması sağlanmalıdır.
- Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında elde edilen kazançlar KV'sinden istisnadır.
- Türk Gemi Siciline kayıtlı gemilerin işletilmesinden sağlanan kazançların varlığı halinde bu kazançların kurumlar vergisi istisna edildiği unutulmamalıdır.
- KVK kapsamında kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlar kurum kazancından indirilmelidir.
- 2007'de yenilemek amacıyla satılan duran varlıkla ilgili yenileme fonu tutarı, ilgili iktisadi kıymet yenilenmemişse 2010 kazancına eklenmelidir.

Mal alma, borç alma – ödeme senet/çek tahsili/ödenmesi vb işlemleri ne zaman yapılırsa yapısın dönem içi işlemidir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

48.

Gelir Tablosu Hesaplamaları
Net Satışlar = Brüt Satışlar – Satış İndirimleri
Brüt Satış Karı veya Zararı = Net Satış – Satışların Maliyeti
Faaliyet Karı veya Zararı = Brüt Satış Karı/Zararı – Faaliyet Giderleri
Olağan Kar veya Zarar = Faaliyet Karı/Zararı + Diğer Faaliyet Olağan Gelir Ve Karlar - Diğer Faaliyet Olağan Gider ve Zararlar - Finansman Giderleri
Dönem Karı veya Zararı = Olağan Kar/Zarar + Olağandışı Gelir ve Karlar - Olağandışı Gider ve Zararlar
Dönem Net Karı veya Zararı = Dönem Karı/Zararı - Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılığı

Doğru yanıt “C” seçeneğidir.

49. Aralıklı Envanter yöntemin esası, işletmedeki mal mevcudunun ancak, belirli aralarla yapılacak sayım ve değerlendirme ile bulunmasına dayanır. Bu yüzden dönem sonunda envanter çıkarılır ve Ticari Mallar Hesabı gerçek mal mevcudunu gösterir hale getirilir. Bunu yaparken satılan malın maliyeti dönem sonunda fiili sayım sonuçlarına dayanılarak belirlenir ve kayda alınır. Bu yüzden STMM Hesabı dönem sonunda bir kez kullanılır.

I. Aralıklı (Süreksiz) Envanter Yöntemi		
B	153 TİCARİ MALLAR HS	A
Artış (+)		Azalış (-)
D. Başlı Mal Mevcudu		Alıştan İadeler
D. İçi Mal Alımı		Alış İskontoları
Mal Alış Giderleri		
Kalan (toplam satılabilir mal)		Kapanışı (dönem sonu)

Dönem Başı Mal + 760.000

Dönem İçi Alınan Mal + ?

Ticari Mal Hs borç kalanı + 3.500.000

D. İçi Alınan Mal = 3.500.000 – 760.000 = 2.740.000

D. İçi Alınan Malın KDV'si = 2.740.000 x %25 = 685.000

KDV dahil Dönem İçi Alınan Mali = 3.425.000

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

50. Ticari Mal Hs borç kalanı + 3.500.000

D. Sonu Mal Mevcudu -540.000

STMM 2.960.000

-----/-----

STMM Hs 2.960.000

Ticari Mallar Hs 2.960.000

-----/-----

Aralıklı envanter yönteminde %5'lik satıştan iade sayım sonucuna (dönem sonu mal mevcudu) yansıtacağı için hesaplamada tekrar dikkate alınmaz.

Doğru yanıt “B” seçeneğidir.

51. Yurtiçi Satışlar	4.000.000
Satıştan İadeler (4.000.000 x %5)	- 200.000
Net Satışlar	3.800.000
STMM	- 2.960.000
Brüt Satış Karı veya Zararı	840.000

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

52. Kambiyo Karı (Zararı) = Bozdurulan Döviz x (son kur – ilk kur)

Döviz bozdurularak 2.613 TL elde edilmiş ve bunun 469 TL'si kur farkından kaynaklanan karıdır. Eğer döviz bozdurulduğunda kur farkı olmasaydı bu durumda kar söz konusu olmazdı.

$2.613 - 469 = 2.144$ TL değerinde kayıtlı Euro satılmıştır. Kayıtlı döviz kuru ise 1 Euro = 1,60 TL'dir

Bu durumda bozdurulan döviz = $2.144 / 1,60 = 1.340$ Euro

Yani 1.340 Euro satılarak 2.613 TL elde edilmiştir.

Kambiyo Karı (Zararı) = Bozdurulan Döviz x (son kur – ilk kur)

$469 = 1.340 \times (\text{son kur} - 1,60)$

Bozdurma kuru = $(2.144 + 469) / 1.340 = 1,95$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

53.

Amortisman Kayıt Yöntemleri

1. Direkt kayıt yöntemi (Tarihi Maliyet Kavramına aykırıdır)
2. Endirekt kayıt yöntemi (MSUGT bu yöntemi benimsemiştir)

VUK-321: Hesaplanan amortismanların, hesaplarda ayrıca gösterilmek şartıyla ilgili bulundukları değerlerden doğrudan doğruya indirilmesi (direkt yöntem) veya aktifte ayrı bir karşılık hesabında toplanması (endirekt yöntem) caizdir (uygundur).

1. Direkt kayıt yöntemi: Direkt kayıt yöntemine göre yapılacak kayıta ayrılan yıpranma payı doğrudan duran varlığın maliyetinden düşülür. Hesaplanan amortismanın doğrudan duran varlığın maliyetinden indirilmesi nedeniyle hem duran varlığın maliyet bedelini hem de biriken amortisman miktarını görme olanağı vermez sadece her dönem sonunda duran varlığın net aktif değerini verir.

770 Genel Yönetim Gideri Hs	XX
255 Demirbaşlar Hs	XX

2. Endirekt kayıt yöntemi: Hesaplanan amortismanın ayrı bir hesapta tutulması yoluyla hem duran varlığın maliyet bedelini sürekli olarak gösteren hem de biriken amortisman miktarını görme olanağını veren yöneme denir. Endirekt kayıt yöntemine göre yapılacak kayıta ayrılan yıpranma payı doğrudan duran varlığın maliyetinden düşülmez, duran varlığın ekonomik ömrü sona erinceye kadar 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabında (düzenleyici hesap) izlenir.

770 Genel Yönetim Gideri Hs	XX
257 Birikmiş Amortisman Hs	XX

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

54. 520 Hisse Senedi İhraç Primleri Hs	3.500
521 Hisse Senedi İptal Karları Hs	5.000
522 MDV Yeniden Değerleme Artışları Hs	3.000
523 İştirakler Yeniden Değerleme Artışı Hs	1.500
524 Maliyet Bedeli Artış Fonu Hs	2.000
Toplam Sermaye Yedekleri	15.000

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

55. Özel Fonlar	4.000
Yasal Yedekler	2.000
Statü Yedekleri	1.000
<u>Olağanüstü Yedekler</u>	<u>500</u>
Toplam Kar Yedekleri	7.500

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

56. Boşa giden işçiliğin nedeni işletme tarafından önlenebilir nitelikteyse: (Yani İşletmeden kaynaklanıyorsa - Makinelerin bozulması)

720 Direkt İşçilik Gideri Hs	XX
Esas İşçilik	
730 Genel Üretim Giderleri Hs	XX
Boşa Geçen İşçilik	
335 Personele Borçlar Hs	} XX
360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hs	
61 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hs	

Boşa giden işçiliğin nedeni işletme yönetiminin elinde olmayan nedenlerdence: (Yani İşletmeden kaynaklanmıyorsa -Enerji kısıntısı)

720 Direkt İşçilik Gideri Hs	XX
Esas İşçilik	
680 Çalışmayan Kısım	
Gider ve Zararları Hs	XX
Boşa Geçen İşçilik	
335 Personele Borçlar Hs	} XX
360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hs	
61 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hs	

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

57. Endirekt İlk Madde ve Malzeme Maliyetleri: Üretimde kullanılıp, direkt malzemelerin dışında kalanlara endirekt malzeme denir ve ikiye ayrılır:

A) Yardımcı malzemeler: direkt ilk madde ve malzemeler gibi üretim sırasında kullanılıp, ürünün bünyesine girer ancak miktar ve değer olarak mamulün temel unsurunu oluşturmazlar. (Ayakkabı üretiminde kullanılan tutkal vb.)

B) İşletme malzemeleri: ise üretim sırasında kullanılır ancak mamulün bünyesine girmeden üretimin kesintisiz sürmesine yardımcı olurlar. (Akaryakıt, kırtasiye malzemeleri, makine yağları)

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

$$58. \text{Hisse Başına Kar} = \frac{\text{Dönen Net Karı}}{\text{Hisse Senet Sayısı}} = 8$$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

$$59. \text{Fiyat Kazanç Oranı} = \frac{\text{Hisse Piyasa Değeri}}{\text{Hisse Başına Kar}} = \frac{10}{8} = 1,25$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

$$60. \text{Fiyat Oranı} = \frac{\text{Hissenin Piyasa Değeri}}{(\text{Özsermaye} / \text{Hisse Senedi Sayısı})}$$

$$\text{P/D Oranı} = \frac{10}{(1.000.000 / 100.000)} = 1$$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

1. Sivas Kongresi'ne özellikle işgal altındaki bölgelerden gelen delegelerin savunduğu Amerikan Mandası altına girme fikri kongrede tartışılmış ancak kongredeki tartışmalara rağmen reddedilmiştir. Kongrede manda ve himaye fikrini reddeden bu karar kongrenin "ulusal bağımsızlık" fikrini benimstedikleri anlamını taşımaktadır. Manda fikrinin reddi ile "ulusal egemenlik" fikri bağdaştırılmaz. Ulusal egemenlik ülke idaresinde milletin temsilcileri aracılığıyla söz sahibi olması, kendini yönetecek kişileri kendisini belirlemesi gereklidir. Ulusal egemenlik kavramının var olabilmesi için ulusal bağımsızlık bir öncüdür. Ancak her "ulusal bağımsızlık" mutlaka "ulusal egemenlik" ile tamamlanmaz.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

2. Ocak – Nisan 1920 tarihleri arasında varlığını sürdüren Son Osmanlı Meclis – i Mebusanında alınan ve Milli Mücadelenin parolası halini alarak Lozan Barış Görüşmelerinde gerçekleştirilmeye çalışılan Misak – ı Milli Kararları arasında;

Yeni Türk Devleti'nin sınırları

Azınlıklara verilecek haklar

Osmanlı borçları

Kapitülasyonlar

Boğazların durumu konuları yer almıştır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

3. Milli Mücadele sürecinde yayımlanan önemli belgelerden biri olan ve aynı zamanda bir ihtilal bildirgesi niteliği taşıyan Amasya Genelgesi'nde IX. Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa (ve diğer imzacılar; Kazım Karabekir, Rauf Orbay, Refet Bele, Ali Fuat Cebesoy, Mersinli Cemal Paşa) İstanbul Hükümeti'nin faaliyetlerine açıkça karşı çıkan ve meydan okuyan bu ifadeyi kullanmışlardır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

4. Tüketicinin malların birbiri ile ilişkisine bağlı olarak gösterdiği tüketici davranışı da farklıdır. Eğer mallar arasındaki ilişki önceden öngörülebiliyorsa buna bağlı tüketici dengesi de belirlenir.

Tüketilen mallar birbirinin sınırlı, tam ya da artan ikamesi olabileceği gibi tam tamamlayıcı, ilişkisiz (bağımsız, nötr) ya da kötü olan malı tüketen tüketiciye ait farklı denge durumları öngörülebilir.

Ancak soruda verilen $U = 3X + Y$ farksızlık eğrisi negatif eğimli ve doğrusal olduğu için mallar arası tam ikame mal gruplarından bahseder.

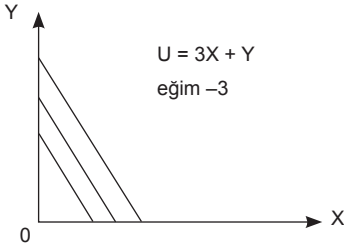
($U = X + Y$ tam ikame malları ifade etmektedir)

Bu fonksiyondan ilk bakışta yapılacak yorum:

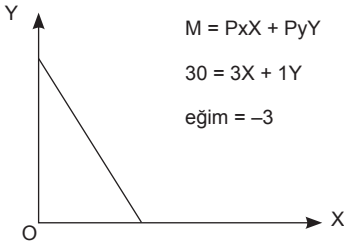
X malının katsayısı faydaya yapılan katkısı ifade eder. Yani X malı 1 birim artırıldığında faydası 3 kat artmaktadır.

Y malının katsayısı faydaya yapılan katkısı ifade eder. Yani Y malı 1 birim artırıldığında faydası 1 kat artmaktadır.

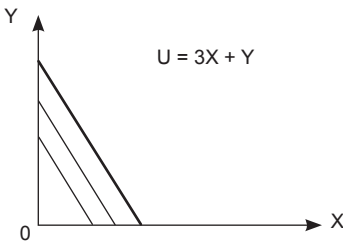
Kısaca 3 adet Y malı 1 adet X malı ile aynı faydaya sahip olduğundan tam ikame mal gruplarını ifade eder. Aynı şekilde farklı $U = 3X + Y$ fayda fonksiyonuna ait farksızlık paftası türetilindiğinde:

Tüketicie bir bütçe kısıtı ve malların fiyatları verildiği için bir de bütçe kısıtı elde edilebilir:

Tüketicinin dengeye gelebilmesi için bir elde edilen bu bütçe kısıtı farksızlık paftası üzerinde en yüksek fayda düzeyini temsil eden noktaya eriştiğinde tüketicinin faydasının maksimize eden tüketim miktarları yani denge noktası bulunabilir. Soruya göre dengenin oluşacağı noktalar:

Şekilde görüldüğü üzere farksızlık eğrisinin eğimi ve bütçe kısıtının eğimi birbirine eşittir. Bu nedenle Tüketici için denge sonsuz ayrı noktada oluşabilir. Tüketici tüm geliri ile;

- Sadece X malı tüketerek dengeye gelebilir.
- Sadece Y malı tüketerek dengeye gelebilir.
- Hem X malı, hem de Y malı tüketerek dengeye gelebilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

5. Tam rekabetçi firmalar için kapatma kararına ya da üretim kararına yönelmelerindeki tek neden faaliyet karı kavramıdır. Bir firmanın üretim yapabilmesinin koşulu o malı üretmesi için gerekli olan ham madde ve üretimdeki işçilerin ücretleri gibi üretimle beraber değişen maliyetlerin karşılanması önceliğidir. Bu nedenle firmanın ilk amacı elde ettiği toplam hasılatla katlandığı toplam değişken maliyeti karşılamaktır. Yani:

$$\text{Faaliyet Karı} = \text{Toplam Hasılat} - \text{Toplam Değişken Maliyet}$$

Bu eşitliği bir özdeşlikle iktisadi kâr üzerinden de yorumlayabiliriz. Ancak bunun için bazı kavramları hatırlamalıyız;

$$\text{İktisadi Kâr} = \text{Toplam Hasılat} - \text{Toplam Maliyet}$$

$$\text{Toplam Maliyet} = \text{Toplam Sabit Maliyet} + \text{Toplam Değişken Maliyet}$$

$$\text{Toplam Değişken Maliyet} = \text{Toplam Maliyet} - \text{Toplam Sabit Maliyet}$$

Bu iktisadi kâr ve toplam değişken maliyet fonksiyonlarını kullanarak firmanın faaliyet karını yeniden tanımlayabilir;

$$\text{Faaliyet Kârı} = \text{Toplam Hasılat} - \text{Toplam Değişken Maliyet}$$

$$\text{Faaliyet Kârı} = \text{Toplam Hasılat} - (\text{Toplam Maliyet} - \text{Toplam Sabit Maliyet})$$

$$\text{Faaliyet Kârı} = \text{Toplam Hasılat} - (\text{Toplam Maliyet} - \text{Toplam Sabit Maliyet})$$

$$\text{Faaliyet Kârı} = \text{Toplam Hasılat} - \text{Toplam Maliyet} + \text{Toplam Sabit Maliyet}$$

$$\text{Faaliyet Kârı} = (\text{Toplam Hasılat} - \text{Toplam Maliyet}) + \text{Toplam Sabit Maliyet}$$

$$\text{İktisadi Kâr} = (\text{Toplam Hasılat} - \text{Toplam Maliyet})$$

$$\text{Faaliyet Kârı} = \text{İktisadi Kâr} + \text{Toplam Sabit Maliyet}$$

Bu durumda elde edilen iki faaliyet kârı kavramı ile tüm şıklar değerlendirilebilir.

A seçeneğinde ifade edilen "Toplam sabit maliyetini karşılayamayan firmalar kapatır" ifadesi yanlıştır çünkü faaliyet kârı kavramı pozitif değerliyse üretime devam edilir

$$\text{Faaliyet Kârı} > 0$$

$$\text{Toplam Hasılat} - \text{Toplam Değişken Maliyet} > 0$$

$$\text{Toplam Hasılat} > \text{Toplam Değişken Maliyet}$$

olması anlamına gelmektedir. Bu nedenle firmalar sadece değişken maliyetini karşıladığı sürece üretime devam eder. Ya da firmalar toplam değişken maliyetini karşılayamadığı zaman kapatma kararı alır. Bu nedenle sorunun doğru cevabı A seçeneğidir.

B seçeneğinde ifade edilen "Firmanın zarar elde ettiği durumda firmalar faaliyet kârı, faaliyet zararı ya da sıfır faaliyet kârı elde edebilir" seçeneği doğrudur. Çünkü

$$\text{Faaliyet Kârı} = \text{İktisadi Kâr} + \text{Toplam Sabit Maliyet}$$

Bir örnek ile açıklayacak olursak bir firmanın sabit maliyetinin 200₺ olduğu durumda hep zarar elde ettiği durum incelenmiştir.

İKTİSADİ KÂR	TOPLAM SABİT MALİYET	FAALİYET KÂRI
-70	200	+130
-200	200	0
-230	200	-30

Bu firmanın faaliyet kârı zarar durumunda pozitif negatif ya da sıfır değerini almıştır. Yani;

- Faaliyet Kârı > 0 Üretime devam edilir.
- Faaliyet Kârı < 0 Firma kapanma kararı alır.
- Faaliyet Kârı = 0 Kapanma noktası (Firma gelecek beklentisine bakarak üretime devam edebilir ya da kapatabilir).

Bu nedenle iktisadi anlamda zarar eden bir firma üç çeşit faaliyet karı elde edebilir.

C seçeneğinde firma "Firmanın normal kar durumunda elde ettiği faaliyet karı toplam sabit maliyetine eşittir" ifadesi doğrudur. Çünkü;

$$\text{Faaliyet Karı} = \text{İktisadi Kâr} + \text{Toplam Sabit Maliyet}$$

$$\text{İktisadi kâr} = 0 \text{ olduğu için}$$

$$\text{Faaliyet Kârı} = 0 + \text{Toplam Sabit Maliyet}$$

$$\text{Faaliyet Kârı} = \text{Toplam Sabit Maliyet} \text{ olarak karşımıza çıkar.}$$

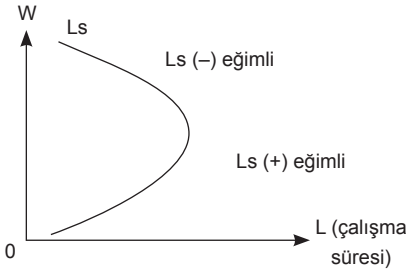
D seçeneğinde ifade edilen "Firmanın iktisadi kârı ile toplam sabit maliyetinin toplamı faaliyet kârını gösterir" ifadesi doğrudur çünkü faaliyet kârı kavramının iki tanımından birisi de budur.

$$\text{Faaliyet Kârı} = \text{İktisadi Kâr} + \text{Toplam Sabit Maliyet}$$

İKTİSADİ KÂR	TOPLAM SABİT MALİYET	FAALİYET KÂRI
225₺	200₺	425₺

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

6. Bireye ait olan tersine doğru bükülen emek arz eğrisi farklı ücret düzeylerinde çalışmaya razı olunan sürelerin geometrik yerini gösterir. Çok düşük ücret düzeylerinde bireyler temel harcamalarını yapabilmek için çalışmak zorunda olduğu için ücret artışlarıyla çalışma süreleri uzar ve emek arzı pozitif eğimli bir görüntü elde eder. Daha sonra doyuma ulaşan birey belli bir ücret düzeyinden sonra ücret artışları ile daha az çalışmayı öngöreceği için emek arz eğrisi bükülerek negatif eğimli bir görüntüye sahip olur;

Bireysel arz eğrisi üzerindeki noktalar değerlendirildiğinde;

Emek arzı "+" eğimli iken; ücret artışları ile çalışma süresi artan bireylerin gelirleri de artar. Artan gelire rağmen daha fazla çalışmayı tercih ederek boş zaman taleplerini azaltırlar. Bu nedenle gelir artışları ile talebi azaldığı için boş zaman düşük maldır.

Emek arzı "-" eğimli iken; ücret artışları ile çalışma süresi artan bireylerin geliri de artar. Artan gelir ile

daha az çalışmayı tercih ederek boş zaman talebini artırırılar. Bu nedenle gelir artışları ile talebi arttığı için boş zaman normal maldır.

Boş zaman fiyatı ücret olarak değerlendirilir. Çalışılan ücret aslında boş zaman olarak geçecek sürenin satılmasıdır. Emek arzının negatif eğimli olduğu noktalarda ücret artışı ile boş zamanın fiyatı da artmaktadır. Aynı zamanda birey boş zaman talebini de artırdığı için; boş zaman fiyatı artar ve boş zamanın talep edilen miktarı da artar. Emek arzının negatif eğimli olduğu noktalarda boş zaman gelir artışından dolayı normal, fiyat artışından dolayı giffen mal olur.

İkame etkisi: Bireylerin ücret artışları sonucu boş zaman yerine çalışmayı ikame etmesi sonucu ortaya çıkar. Boş zaman ile ücret arasındaki ters yönlü ilişki **ikame etkisinin negatif** olmasının sebebidir.

Ücret artar, Çalışma süresi artar, Boş zaman talebi azalır

Gelir etkisi: Bireylerin ücret artışları sonucu çalışma yerine boş zamanı tercih etmesi ile ortaya çıkar. Boş zaman ile ücret arasındaki doğru yönlü ilişki **gelir etkisinin pozitif** olmasının sebebidir.

Ücret artar, Çalışma süresi azalır, Boş zaman talebi artar

Bir gün içinde iki etki aynı anda işler eğer birey ücret artışı ile daha fazla çalışmayı seçiyorsa aynı zamanda boş zaman talebi de azalıyor demektir. Bu nedenle ikame etkisi daima negatif, gelir etkisi ise daima pozitifdir.

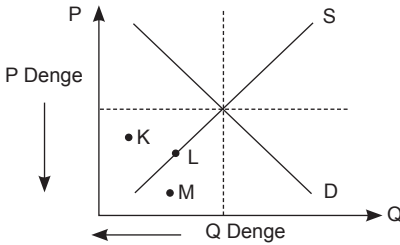
Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

7. Firmanın $Q = 3KL$ şeklindeki üretim fonksiyonları Cobb-Douglas tipi ($Q = A \cdot K^a L^b$) üretim fonksiyonudur. Bu fonksiyonların özellikleri;

- 3 katsayısı teknolojiyi (A) ifade eder
- ($a + b = 2$) ölçeğe göre getiri 1 den büyük değer aldığı için artandır
- Emek ve sermaye faktörleri arasında sınırlı ikame ilişkisi vardır.
- İkame esnekliği 1'dir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

8.

- K noktası; arz azalır, talep azalır
- L noktası; arz sabit, talep azalır
- M noktası; arz artar, talep azalır

Bu noktaların bize açıklamaya çalıştığı durum malın fiyatı ve miktarını azaltan durumun oluşabilmesinin sebebi arzın azalıp, artabilir ya da sabit kalabilirken talebin azalması gerektirir. Bu nedenle seçenekleri incelediğimizde;

A seçeneğindeki "A malının satış fiyatı artar, üretici maliyetleri düşerse" ifadesi bunun sebebi olamaz. Çünkü A malı fiyatındaki artış, A malının talep edilen miktarını azaltırken X malına olan talebi artırır; üretici maliyetleri düşerse arz artar. Talebin artıyor olması bu duruma sebep olamaz.

B seçeneğindeki "A malının satış fiyatı artar, üretici maliyetleri artarsa" ifadesi bunun sebebi olamaz. Çünkü A malı fiyatındaki artış A malının talep edilen miktarını azaltırken X malına olan talebi artırır; üretici maliyetleri artarsa arz azalır. Talebin artıyor olması bu duruma sebep olamaz.

C seçeneğindeki "Tüketici geliri artar, devlet piyasaya vergi ile müdahale ederse" ifadesi bunun sebebi olamaz. Çünkü tüketici geliri artarsa mala olan talebi artırır; devletin piyasaya vergi ile müdahalesi sonucu arz azalır. Talebin artıyor olması bu duruma sebep olamaz.

D seçeneğindeki "Nüfus azalır, girdi fiyatları artarsa" ifadesi bunun sebebi olabilir. Çünkü nüfus azalırsa B malının talebi azalır; girdi fiyatları artarsa firmanın maliyetlerinde ki artış nedeni ile arzı azalır. Talebin azalıyor olması bu duruma sebep olabilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

9. A seçeneği yanlıştır çünkü Keynes'e göre tüketim ve tasarrufun belirleyicisi sürekli gelir değil harcanabilir gelirdir. B ve D seçeneği basit keynesyen modellerle ilgili değildir. Yanıt C seçeneğidir. Keynes'e göre ekonomi eksik istihdam denge düzeyindedir ve eksik istihdamı kapatmak için toplam talep artırılmalıdır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 10.** AD eğrisinin eğimi IS ve LM eğrisinin eğimini belirleyen unsurlara bağlıdır. IS eğrisinin eğimini belirleyen yatırımın faize duyarlılığının artması hem IS eğrisini hem de AD eğrisini yatıklaştıracaktır (eğimi azaltacak) tersi durumda dikleştirecektir (eğimi artıracaktır). Marjinal tüketim eğiliminin artması (azalması) ya da vergi eğiliminin azalması (artması) harcama çarpanının değerini artıracaktır (azaltacaktır) ve toplam talep eğrisi de yatıklaşacaktır (dikleşecektir).

Para talebinin faize olan duyarlılığı azaldıkça (artıkça) LM eğrisi dikleşecek (yatıklaşacak) AD eğrisi yatıklaşacaktır (dikleşecektir). Para talebinin gelire olan duyarlılığı azaldıkça (artıkça) LM yatıklaşacak (dikleşecek), AD dikleşecektir (yatıklaşacaktır).

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 11.** i faiz oranını, n vade (yıl) göstermek üzere,

$$\text{Tahvilin Piyasa Değeri} = \frac{\text{Tahvilin Nominal Değer}}{(1+i)^n}$$

$$150 = \frac{600}{(1+i)^n}$$

1 yıl vadeli denildiği için n = 1'dir.

$$150 + 150i = 600$$

$$450i = 150$$

$$i = 0,33$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 12.** Keynesyen ekonomide likidite tercihi teorisine göre bireyler işlem amacı, ihtiyat (tedbir) amacı ve spekülasyon olarak para talep ederler. Likidite tercihi teorisine göre işlem amaçlı para talebi hem gelirin hem de fiyatlar genel düzeyinin doğru yönlü fonksiyonu iken ihtiyat amaçlı para talebi yalnızca gelirin doğru yönlü fonksiyonudur. Spekülasyon amacı ile para talebi ise faizin ters yönlü fonksiyonudur.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 13.** Monetaristler duruma göre politika yerine kurala göre politika konulmasını savunurlar. Monetaristlere göre para arzı sabit bir oranda reel büyüme oranında artırılmalıdır. Monetaristlere göre para arzının reel büyüme oranından daha fazla oranda artırılması enflasyonist, daha az artırılması ise deflasyonist bir süreç yaratır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 14.** Bir akü firmasının maliyeti 850₺ iken malını yurtdışında 300₺'ye satması damping olarak adlandırılır. Yani maliyetinin altında bir fiyattan mal satmasıdır. Bu durumun tek sebebi girdiği dış piyasadaki rakipleri batırarak tekel gücüne ulaşmaktır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 15.** GATT 23 ülkenin katılımı ile Cenevre'de 1947 yılında imzalanmıştır. 1995 yılında yerini Dünya Ticaret Örgütü'ne bırakmıştır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

16. Klasik iktisat ekolünün maliye alanındaki uzantısı, daha doğru bir ifadeyle klasik iktisadın temel varsayım ve çözümlemelerin maliye alanına aktarılması ile ortaya çıkan yaklaşıma klasik maliye anlayışı, mali gelenekçilik, geleneksel maliye ya da Ortodoks maliye yaklaşımı adı verilmektedir. Ortodoks maliye yaklaşımının temel ilkelerinin, temel yaklaşımlarının altında yatan bazı varsayımlar bulunmaktadır. Bu varsayımları üç ana kategoride toplamak mümkündür.

Tüketici Devlet Varsayımı

Klasiklere göre devletin faaliyetleri sınırlı olmalıdır. Devlet sadece, iç-dış güvenlik, diplomasi ve adalet hizmetleri ile ilgilenmelidir. Klasiklere göre devletin temel niteliği, beceriksiz ve tüketici oluşudur. Say'a göre devlet kötü bir girişimci, kötü bir aile reisi, kötü bir aşçıdır. Bu nedenle iktisadi kaynakların devlet elinde kullanılması bu kaynakların tüketimiyle sonuçlanır. Devlet üretmez, tüketir; devlet vergi mükelleflerinden iktisadi değerleri alır ve bunları onlara iade etmez.

Kamu Girişimlerinin Özel Girişimlerden Her Zaman Daha Az Verimli Olduğu Varsayımı

Klasik maliyecilere göre, özel girişimler kamu girişimlerinden her zaman daha verimlidir. Bu nedenle devlet vergi mükelleflerinden iktisadi kaynakları alıp tüketmek yerine, kamu girişimlerinden her zaman daha verimli olan özel girişimlerde bıraksa özel sektör daha çok üretim yapacaktır. O nedenle devletin iktisadi ve sosyal hayatta girişimci olarak yer alması arzu edilmemektedir.

Tarafsız Vergi ve Tarafsız Kamu Harcamaları Varsayımı

Ekonomik ve sosyal hayatta doğal düzenin var olduğu kabul edilince ve bu düzenin iyi işlediğine genel olarak inanılıyorsa vergi ve kamu harcamaları ile bu düzeni bozmamak gerekiyordu. Ortodoks maliye yaklaşımında iyi vergi, tarafsız, adil ve verimli olan vergi idi. Kamu harcamalarının tarafsız olması için, karşılıklı olması, küçük olması ve ekonomik-sosyal faaliyetlere yönelmemesi gerekmektedir. Örnek, olarak, milli savunma, iç güvenlik hizmetlerinin gelir dağılımı üzerindeki etkisinin nör olduğu varsayılmaktadır.

Ortodoks maliye yaklaşımının temel ilkeleri

- Devlet harcamaları hacimce küçük olmalıdır,
- Devlet bütçesi denk olmalıdır,
- Bu iki temel önermeye bağlı olarak, kamu gelirleri de kamu harcamaları nispetinde doğal olarak sınırlı düzeyde tutulmalıdır,
- Borçlanma, ancak savaş gibi dönemlerde başvurulabilecek olağanüstü bir kamu geliridir,
- Kamu giderleri dolaylı vergilerle finanse edilmelidir. Çünkü, bu yaklaşıma göre, dolaylı vergiler iktisadi faaliyetler karşısında tarafsızdır ve nispi fiyat yapısı üzerinde etkili olmamaktadır. O nedenle devlet, piyasa aktörleri tarafından oluşturulmuş olan "optimum" kaynak dağılımına müdahale ederek onu optimumdan uzaklaştırmamalıdır,
- Bütçe açıkları kısa vadeli borçlanmalarla kapatılmamalıdır,
- Borçlanmanın kısa vadeli fonların toplandığı para piyasası yerine uzun vadeli fonların toplandığı sermaye piyasasından yapılması salık verilmektedir. Aksi halde bankacılık sektörü daha çok özel sektörün kısa vadeli fon ihtiyacının karşılandığı piyasalar olduğu için kamu kesiminin özel kesimin fon kullanım olanaklarını daraltmaması istenmektedir.¹

Bu dönemde devletten beklenen işlevler nitelik itibarıyla tam kamusal mallardan oluşmaktadır. Bu tam kamusal mal/hizmetler; milli savunma, iç güvenlik, adalet ve diplomasi hizmetleridir. Bu yaklaşımın en önemli temsilcileri, Smith, Ricardo, Malthus, Say, J.S.Mill ve Bentham'dır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

¹ Dışlama [crowding-out] etkisi; kamu kesiminin fon kullanımının özel kesim fon kullanım olanaklarını daraltması olarak tanımlanmaktadır. Bir başka ifadeyle, devlet borçlanmasındaki artışın, faiz oranlarını yükselterek özel sektör yatırımlarını azaltmasıdır.

17. Kalkınma cari harcamaları, nitelik itibarıyla, cari harcama iken, ülkenin üretken kapasitesini artırması, faydalarının izleyen yıllara taşması ve maddi sermaye malı üretimine yönelik olmaması nedeniyle, eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik harcamaları **[burada emekli maaşları ya da eğitim-sağlık çalışanlarının maaşları, kırtasiye harcamaları vb. değil]**, mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesi, beceri kazandırma kursları gibi istihdam programları, önleyici sağlık hizmetleri için yapılan [cari] harcamalar kastedilmektedir] gibi harcamalar kalkınma carileri ya da yatırım carileri olarak nitelendirilir².

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

18. Kamu sektöründe; politik, yarı-politik ve piyasa fiyatı olmak üzere üç fiyat türü bulunmaktadır. Politik fiyat, kamu hizmetlerinin finansmanı için **vergilerin** kullanılmasını ifade etmektedir. Politik fiyat, piyasa karşılığı bulunmayan kamusal mal ve hizmetlerin finansmanında kullanılan fiyattır. Yarı-politik fiyat ise, **harç** uygulamasında söz konusu olmaktadır ve devlet, hizmet maliyetinin altında/üzerinde bir bedeli harç tutarı olarak tespit edebilmektedir. Piyasa fiyatı ise, devletin üretmiş olduğu ve **piyasa konusu olan mal ve hizmetlerin fiyatlamasında** kullanılmaktadır.

Marjinal maliyet fiyatlaması: Marjinal maliyetin, marjinal hasılatla eşit olduğu noktada kamusal fiyatın tespit edilmesidir. Bu yöntem, birinci en iyi fiyatlama yöntemi olarak kabul edilmektedir.

Ortalama Maliyet fiyatlaması: Ortalama maliyet eğrisi ile ortalama hasılat eğrisinin kesiştiği noktada tespit edilen fiyatı ifade etmektedir. İkinci en iyi fiyatlama yöntemi olarak kabul edilmektedir. Kamu hizmeti niteliği ağır basan kamu tekellerinin [Kamu İktisadi Kuruluşlarının³], zarar etmemek ve sadece normal bir kâr elde etmek için izlemesi gereken fiyat politikası, ortalama maliyet fiyatlamasıdır. Bu yöntemde devlet, birbirine ikame olan iki maldan birinin [kömür] fiyatını marjinal maliyetin üzerinde belirlediği takdirde, ikame malın [doğalgaz] fiyatını da marjinal maliyetin üzerinde belirlemektedir.

Tek bir ürün üreten doğal tekelerde ölçek ekonomisi ortaya çıkmaktadır. Ancak, doğal tekelerin aynı girdileri kullanarak, birden fazla mal üretmesinin maliyetleri düşürmesine kapsam ekonomileri adı verilmektedir. Bu tip doğal tekeler, dikey entegrasyonu sağlayabilmek amacıyla, karlı sektördeki firmalarından elde edilen gelirle, zarar eden sektördeki firmalarını finanse etmektedir. Buna çapraz sübvansiyon adı verilmektedir. Buna örnek olarak, dağıtım firmalarının yakın mesafe posta hizmetlerinin daha düşük bedelle sunulurken, uzak mesafe hizmetlerinin yüksek bedelle sunulması gösterilebilir.

İki parçalı fiyatlama: Hizmetten yararlananlar açısından, sabit maliyetlerin herkesçe eşit paylaşımı amacıyla, öncelikle bir **abonelik tesis bedeli** alınır ve ardından tüm aboneler **kullanım düzeylerine** göre ödemede bulunurlar. Elektrik, su ve telefon hizmetleri gibi.

Fiyat ayrımcılığı: Farklı tüketici gruplarına farklı fiyat uygulaması söz konusu olmaktadır. Ulaşımda öğrencilere indirimli bilet uygulaması ya da konut elektriği ile sanayi elektriğinin farklı tarifelerden fiyatlanması gibi.

Yoğun dönem fiyatlaması: Bu uygulamada, hizmetten yararlanmada belirli periyotlarda sapmalar meydana gelmektedir. Köprü geçişlerinde yoğun olarak kullanıldığı günlerde; elektrik kullanımı ya da telefon görüşmelerinin yoğun olarak yapıldığı saatler arasında daha yüksek fiyat uygulaması söz konusu olabilmektedir.

Monopolcü fiyatlama: Devletin, toplum için tüketimi zararlı [içki, sigara vb.] ürünlerin tüketimini kısmak ve üretimini düzenlemek amacıyla fiyatını yüksek tutmak biçiminde uyguladığı fiyatlama monopolcü fiyatlama modelidir. Devlet, bu yüksek fiyat politikası ile sağladığı kaynakları topluma faydalı ürünlerin finansmanında kullanıyorsa bu fiyatlamaya da çapraz finansman adı verilir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

² Tarım sektöründe tarım ıslahı, sulama yöntemleri, hayvancılıkta ırk ıslahı, çiftçilerin ilaçlama ve gübreleme konusunda eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi de kalkınma cari harcamaları kapsamında değerlendirilmektedir.

³ Sermayesinin tamamı Devlete ait olup, tekel niteliğindeki mal ve hizmetleri kamu yararı gözeterek üretmek ve pazarlamak üzere kurulan ve gördüğü bu kamu hizmeti dolayısıyla, ürettiği mal ve hizmetler imtiyaz sayılan kamu iktisadi teşebbüsüne Kamu İktisadi Kuruluşu adı verilmektedir.

19. Operasyonel açık, bütçe açığından faiz ödemelerinin tamamı değil; sadece enflasyon nedeniyle artmış olan faiz miktarının çıkarılması ile bulunmaktadır.

Operasyonel açık = Geleneksel açık – Faiz ödemelerinin enflasyona uğrayan kısmı

Operasyonel açık = Kamu harcamaları – Kamu gelirleri – (Enf.oranı*Faiz harcamaları)

Operasyonel açık = 500 – 400 – (0,20*70)

Operasyonel açık = 86 MTL

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

20. Merkez Bankasının karşılıksız para basarak Hazineye borç vermesine nominal borçlanma adı verilir. Hazine'nin geçici harcama-gelir dengesizliklerini giderebilmek amacıyla, yıl içinde Merkez Bankası tarafından Hazine'ye kısa vadeli avans kullanılmaktadır. Kullanılan bu kısa vadeli avansın ilgili yılsonuna kadar Merkez bankasına geri ödenmesi gerekmekte iken, uygulamada bunların gelecek yıllara sarkması söz konusu olmuştur. Ayrıca, Merkez Bankası, ihraç edilen Hazine kâğıtlarına birincil piyasadan alıcı olabilmekte idi. Bir başka ifadeyle Hazine Merkez Bankasına tahvil-bono satabilmekteydi. İşte bu nedenlerle Merkez Bankası, iç borçlanmanın kaynakları arasında yer almaktadır. 5 Mayıs 2001 tarihinde yürürlüğe giren yasa ile Hazine'nin kısa vadeli avans kullanabilme ile TCMB'nin birincil piyasadan DİBS satın alabilme olanakları ortadan kaldırılmıştır. **Sonuç olarak, Merkez Bankası, normalde iç borçların kaynakları arasında yer almaktadır. Ancak, Türkiye'de [geçerli mevzuata göre] TCMB, iç borcun kaynakları arasında yer almaz.**

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

21. Konversiyon, yüksek faizli tahviller ile düşük faizli tahvillerin değiştirilmesi olarak tanımlanabilmektedir. Bir başka ifadeyle daha önceden çıkarılmış bulunan yüksek faizli tahvillerin faizlerinin düşürülmesidir.

Konversiyonun başarılı biçimde gerçekleştirilebilmesi için aşağıdaki **koşulların** bulunması gerekir:

- Piyasa faiz oranlarının düşmesi gerekir,
- Devlet mali açıdan sıkışık olmamalıdır. Nedeni, konversiyon işlemini kabul etmeyen alacaklılar için devletin ödeme yapma gereği söz konusu olacaktır,
- Konversiyon işlemi mümkün olduğu kadar anlaşılır ve basit biçimde yapılmalı ve halka bu işlemin gerekliliği, kazanım ve potansiyel kayıplar [varsa fedakârlık nedenleri] açıkça anlatılmalıdır,
- Konversiyona [gönüllü] katılımı teşvik etmek amacıyla, yeni tahvillerin faizi piyasa faiz oranının bir miktar üzerinde olmalıdır,
- Tahvil fiyatları ikincil piyasada başa başın üzerinde bir değere yükselmiş olmalıdır⁴.

Doğru yanıt “C” seçeneğidir.

22. Kamu harcamalarının iç borçlanmayla finanse edildiği maliye politikasına pür maliye politikası adı verilmektedir. Keynesyen yaklaşıma göre, kamu harcamalarının genişletici etkisi, vergi indirimlerine göre daha yüksektir. Aynı zamanda likidite tuzağında genişletici maliye politikası faiz oranlarında bir yükselişe neden olmaz ve dışlama etkisi ortaya çıkmaz. Maliye politikası tam etkindir.

Doğru yanıt “B” seçeneğidir.

⁴ Özellikle fark ödemeyi gerektiren konversiyon yapabilmek için piyasa faiz oranlarının düşmesiyle birlikte, tahvil fiyatlarının yükselmiş olması gerekir.

- 23. Mali Kaldıraç:** Musgrave tarafından, tam istihdam bütçe açığına [yapısal açık] alternatif bir ölçü olarak geliştirilmiştir. Mali araçların dönemsel hareketler üzerindeki etkisini ölçümlemekte kullanılmaktadır. Mali kaldıraç, tam istihdam dengesinin altındaki bir ekonomiye, tam istihdam dengesine ulaştırmak için, verilmesi gereken bütçe açığı desteğini göstermektedir. Bir başka tanımlamaya göre mali kaldıraç, bütçenin dönem sonu bütün genişletici etkilerini ifade etmektedir.

$$MK = [\Delta G - \Delta T] * k$$

$[\Delta G - \Delta T]$ bütçe değişimlerinin toplam talep üzerindeki başlangıç genişletici etkisini göstermektedir. Çarpın ile çarpımı ise toplam talep üzerindeki dönem sonu toplam etkiyi göstermektedir. Bir başka ifadeyle, gerçekleşen bütçeye ilişkin bir etkidir.

$$MK = [\Delta G - \Delta T] * k$$

$$MK = [100 - 80] * 3$$

$$MK = 60 \text{ MTL}$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

24. Verginin Gelir Etkisi

Vergi ödeyen mükelleflerin, gelirlerindeki azalmayı telafi etmek, eski yaşam düzeylerini koruyabilmek için, boş zaman tercihini azaltarak daha fazla çalışmasını ifade etmektedir.

Vergi sonrası gelir düzeyini koruyabilmek için mükellef, dinlenme zamanını azaltıp, çalışma zamanını artırmaktadır. Bu gelir etkisini aynı zamanda ödeme etkisi adı da verilmektedir.

Verginin İkame Etkisi

Uygulamaya konulan vergi dolayısıyla mükellef, daha çok çalışmak yerine dinlenmeyi tercih etmektedir.

Mükellefin, [marjinal vergi oranının yüksek olması nedeniyle], vergi sonrası boş zaman tercihini artırmasına ikame etkisi adı verilmektedir. Bu ikame etkisine aynı zamanda nispi fiyat etkisi adı da verilmektedir.

Verginin Karar Etkisi

Vergi uygulaması dolayısıyla, mükellefin tüketim, yatırım ya da tasarruf kararlarını değiştirmesini ifade etmektedir. Vergi oranlarındaki değişiklik dolayısıyla, mükellef yatırım yaptığı sektörü, plasman tercihlerini ya da tüketim yapısını değiştiriyorsa, buna karar etkisi ya da nispi karlılık etkisi adı verilmektedir.

Verginin Amortismanı

Gayrimenkul sermaye unsurları üzerine konulan vergi dolayısıyla, vergilendirilen malın değerinde piyasa cari faiz oranına karşılık gelen tutarda meydana gelen azalmaz. Bir gayrimenkulün değeri bilinmiyorsa, kira gelirinden hareketle emsal değeri hesaplanır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 25. Mali Anestezi [Mali His İptali]:** Mali yükümlülüklerin, muhatapları tarafından farkına varılmaksızın yerine getirilmesini ifade etmektedir. Vergi sisteminin karmaşık yapısı, vergilerin fiyatların içine gizlenerek tüketiciye aktarılması ve kaynakta tevkif suretiyle vergilendirmenin yaygınlığı mali anestezi etkisini artırmaktadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

26. Vergilendirmeyi ilgilendiren ve hüküm ifade eden hususların yetkili makamlar tarafından mükellefe veya ceza sorumlusuna yazı ile bildirilmesi işlemine verginin tebliği adı verilmektedir. Buna göre Verginin Tebliği: Mükellefi, vergi ile ilgili işlemlerden haberdar etmek ve varsa itirazlarını karşılamak amacıyla yapılan işlemlerin bildirilmesidir. Vergi Usul Kanunu'na göre tebliğ ise, vergilendirmeyi ilgilendiren ve hüküm ifade eden hususların yetkili makamlar tarafından mükellef ya da ceza sorumlusuna yazı ile bildirilmesidir.

Kimlere tebligat yapılabilir:

- Mükellefe,
- Mükellefin kanuni temsilcisine,
- Mükellefin umumi vekiline,
- Vergi cezası kesilenlere.
- Mükellefin işyerinde devamlı statüde çalışanlara
- Mükellefin ikametgahında 18 yaşından büyük görünümlü akli baki olduğu varsayılan kimselere yapılabilmektedir.

Tebliğat;

- Posta yoluyla,
- Memur eliyle,
- İlan yoluyla ,
- Şayet mükellef kabul ederse vergi dairesinde ve
- Elektronik ortamda yapılabilmektedir.

Beyana dayanan vergiler ile tahakkuku tahsile bağlı vergilerde, tarh ve tebliğ bir arada gerçekleşmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

27. Vergi matrahının kısmen veya tamamen defter, kayıt ve belgelere veya kanuni ölçülere dayanılarak tespitine olanak bulunmayan hallerde takdir komisyonlarınca ya da vergi inceleme yetkisini haiz denetim elemanlarınca düzenlenen vergi inceleme raporlarında belirtilen matrah ya da matrah farkı üzerinden vergi tarh edilmesi durumu Re'sen tarhtır.

Aşağıdaki hallerden birinin bulunması halinde, vergi matrahının tamamen veya kısmen defter ve belgelere veya kanuni ölçülere dayanılarak tespitinin mümkün olmadığı kabul edilmektedir.

- Vergi beyannamesinin kanuni süresi geçtiği halde verilmemesi,
- Vergi beyannamesi kanuni veya ek süreler içinde verilmekle beraber beyannamede vergi matrahına ilişkin bilgilerin gösterilmemiş olması,
- Vergi Usul Kanununa göre tutulması zorunlu olan defterlerin hepsinin veya bir kısmının tutulmamış olması, tasdik ettirilmemiş olması veya vergi inceleme yapmaya yetkili olanlara herhangi bir sebeple ibraz edilmemiş olması,
- Defter kayıtları ve bunlarla ilgili belgelerin, vergi matrahının doğru ve kesin olarak tespitine imkan vermeyecek derecede noksan, usulsüz ve karışık olması,
- Tutulması zorunlu olan defterlerin veya verilen beyannamelerin gerçek durumu yansıtmadığına dair delil bulunması,
- Serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavirlerce imzalanma mecburiyeti getirilen beyanname ve eklerinin imzalatırılmaması veya tasdik kapsamına alınan konularda yeminli mali müşavir tasdik raporunun zamanında ibraz edilmemesi, gibi şartların mevcut olması durumunda vergi, vergi idaresince re'sen tarh edilir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

28. Vergi yansımaları türleri aşağıda açıklanmıştır:

1. İleriye-Geriye Yansımaları

Verginin yüksek fiyat içinde tüketicilere aktarılmasına ileriye [ileri] yansımaları; verginin üreticilere ya da üretim faktörlerine yansıtılmasına geriye [geri] yansımaları adı verilir.

2. Sınırlı-Sınırsız Yansımaları

Sınırlı yansımada vergi, belirli bir yönde yansımakta ve belirli üretim faktörleri üzerinde yoğunlaşmakta ya da kalmaktadır. Oysa sınırsız yansımada, vergi kişiden kişiye aktarılmakta ve tüm topluma yayılarak hissedilmez hale gelmektedir.

3. Kanuni Yansımaları-Fiili Yansımaları

Vergisel düzenleme yapılırken, kanun koyucunun öngördüğü üretim faktörlerine verginin yansıtılması halinde kanuni yansımaları; kanun koyucunun öngörüsü dışında verginin başka aşamaya ya da üretim faktörlerine yansıtılması halinde fiili yansımaları söz konusu olmaktadır.

4. Biçimsel Yansımaları-Efektif Yansımaları

Biçimsel yansımada, verginin kim tarafından ödendiği önem taşımakta iken, efektif yansımada, mükellefin uygulamaya konulan bu vergiye tepkileri ve bu tepkilerin sonuçları önem taşımaktadır.

5. Tam Yansımaları-Kısmi Yansımaları

Fiyatlardaki artış ya da ücretlerdeki azalış, vergi artışı kadar gerçekleşiyorsa tam yansımaları; fiyatlardaki artış ya da ücretlerdeki düşüş, vergi artışından daha düşük düzeyde ise kısmi yansımaları söz konusudur.

6. Mutlak Yansımaları-Diferansiyel Yansımaları

Belirli bir vergideki artışın gelir dağılımı üzerindeki etkisini göstermektedir. Diferansiyel yansımaları ise, uygulamada olan bir verginin bir başka vergi ile değiştirilmesi halinde [kamu harcamaları sabit olmak üzere] gelir dağılımında meydana gelen değişimi göstermektedir.

7. Çapraz Yansımaları

Esnekliği yüksek olan bir mal üzerine konulan bir verginin, esnekliği düşük olan başka bir malın fiyatını artırmasıdır.

8. Çift Yansımaları

Nagaro tarafından ileri sürülen bu yansımada, uygulamaya konulan KDV gibi bir dolaylı verginin satıcının karını azaltmak yerine artırması söz konusu olmaktadır. Burada, üretici vergiyi fiyata yansıtılırken vergi artışının içerisine karını da ekleyerek, fiyatları vergi artışından daha fazla arttırmaktadır.

9. Tek Dereceli-Çok Dereceli Yansımaları

Ödenmiş olan vergi yalnızca tek bir aşamaya [ileri ya da geri] yansıtılıyorsa tek dereceli yansımaları; ödenmiş olan verginin [ileri ya da geri] birden fazla aşamaya [örneğin iki aşamaya] yansıtılması halinde çok [örneğe uygun biçimde iki dereceli] dereceli yansımaları söz konusu olmaktadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

29. GELİR BÜTÇESİNİN HAZIRLANMA YÖNTEMLERİ

1. Otomatik Tahmin Yöntemi

a. Bir Önceki Yıl Usulü

Bir önceki tamamlanmış yılın gelir gerçekleşmesinin ilgili yıl bütçesi için gelir tahmini olarak kullanılması şeklindeki yöntemdir.

b. Ortalama Tahmin Usulü

Tamamlanmış son birkaç yılın (Genellikle üç yıl) gelir rakamlarının ortalaması alınarak ilgili yıl bütçesi için gelir tahmini olarak kullanılması şeklindeki yöntemdir.

c. Ortalama Artış Usulü

Tamamlanmış son birkaç yılın (genellikle üç dönemlik) gelir rakamlarının artış oranlarının ortalaması alınarak tamamlanmış son yılın geliri bu oranda artırılarak tahmini rakama ulaşılması şeklinde uygulanan tahmin yöntemidir.

2. Serbest Tahmin Yöntemi

Ülkemizde kullanılan yöntemdir. Ülkenin makro ekonomik koşulları göz önünde bulundurularak her yıl ilişkin tahmini rakamların idare tarafından belirlenmesi şeklinde uygulanan yöntemdir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

30. Bütçe öngörülerinin gerçek durumu yansıtmaması, giderlerin gerçekte olduğundan daha az veya gelirlerin olduğundan daha fazla gösterilmemesini konusunda kötü niyetli davranılmamasını öngören bütçe ilkesi samimilik ilkesidir. Doğruluk İlkesi (Objektif Doğruluk İlkesi): Bütçe ileriye yönelik bir tahmin olduğu için, devlet faaliyetlerinin aksamaması bütçenin gerçekçiliğine bağlıdır. Doğruluk ilkesi bütçe hazırlanırken gerçeğe yakın tahminler yapılmasını gerektirmektedir. Bu ilke geçmiş yıl verilerinin de dikkate alınarak doğru tahminlerin yapılmasını ifade etmektedir. Açıklık ve Alenilik İlkesi: Bütçe ile ilgili tüm belgelerin bütçe süreci boyunca kamuoyuna açıklanması ve yayımlanmasını gerektirmektedir. Açıklık ilkesi, devlet bütçesinin sadece uzmanların değil ilgi duyan vatandaşların da anlayabileceği şekilde hazırlanmasını gerektirmektedir. Bütçe ile ilgili bilgi ve belgelerde herhangi bir gizlilik olmamalıdır. Alenilik ilkesi, bütçeyle ilgili tüm işlem ve uygulamaların kamuoyundan gizlenmeksizin gerçekleştirilmesi anlamında kullanılmaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

31. Hukuk devleti, yönetilenlere hukuk güvenliğinin sağlandığı devlet düzenidir. Hukuk devletinde herkesin kanun önünde eşit olması, temel hakların güvence altına alınmış olması gerekir. Hukuk devletinin gerekleri aşağıda belirtildiği gibidir:

- Kuvvetler Ayrılığı
- Temel hakların güvence altına alınmış olması
- Yasama işlemlerinin yargısal denetimi
- Yürütme işlemlerinin yargısal denetimi
- Yargı bağımsızlığı
- İdari işlemlerin yargısal denetimi ve idarenin mali sorumluluğu
- Kanuni hâkim güvencesi
- Hukukun genel ilkelerine ve Ceza Hukukunun evrensel ilkelerine bağlılık

Görüldüğü üzere tekli devlet (üniter) yapısı Hukuk Devletinin gerekleri arasında yer almamaktadır. Çünkü çoklu devlet yapısı içinde de hukuk devletinin özellikleri uygulanmaktadır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 32.** Anayasanın 76. maddesinde milletvekili seçilme yeterliliği ile ilgili şu hükümlere yer verilmiştir: En az ilkokul mezunu olmayanlar, kısıtlılar, **askerlikle ilişkili olanlar**, kamu hizmetinden yasaklılar, taksirli suçlar hariç toplam 1 yıl veya daha fazla hapis ile ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar; zimmet, ihtilas, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla, kaçakçılık, Resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma, terör eylemlerine katılma ve bu gibi eylemleri tahrik ve teşvik suçlarından biriyle hüküm giymiş olanlar, affa uğramış olsalar bile milletvekili seçilemezler.

21.01.2017 tarihli ve 6771 sayılı Kanunun 3. maddesiyle, yapılan değişikliğe göre: 25 yaş olan milletvekili seçilme yaşı 18 olarak değiştirilmiştir. Ayrıca "yükümlü olduğu askerlik hizmetini yapmamış olanlar," ibaresi "askerlikle ilişkili olanlar," şeklinde değiştirilmiştir. Dolayısıyla yükümlü olduğu askerlik hizmetini tamamlamayan biri tecilli olması halinde milletvekili seçilmesinde herhangi bir engel bulunmamaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 33.** İdari yargıda açılması gereken bir dava diğer yargı kollarında açılırsa; mahkeme görevsizlik kararı ile birlikte davayı reddeder. İdari Yargılama Usulü Kanunun 9. Maddesine göre; Çözümlemesi, idari yargının görev alanına girdiği halde, adli yargıda dava açılmışsa veya görevsizlik sebebi ile reddedilen davalarda, görevsizlik kararının kesinleşmesini izleyen günden başlayarak **30 gün** içinde görevli mahkemede dava açılabilir. Görevsiz yargı mercisine başvurma tarihi, Danıştay'a, idare ve vergi mahkemelerine başvurma tarihi olarak kabul edilir. Dolayısıyla dava asliye hukuk mahkemesine açıldığı tarihte hüküm ve sonuç doğurmuş olacaktır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 34.** İvedi yargılama 2014 yılı 6545 sayılı kanun ile hukukumuzda dâhil edilmiştir. İvedi yargılama usulünün benimsenmesindeki amaç yargılamayı hızlandırmaktır. **İvedi yargılamanın konusuna giren uyuşmazlıklar şöyledir:**

- İhaleden yasaklanma hariç ihale işlemleri
- Acele kamulaştırma işlemleri
- Özelleştirme yüksek kurulu kararları
- Turizm teşvik kanunu uyarınca yapılan satış, tahsis ve kiralama işlemleri
- Çevre kanunu uyarınca idari yaptırım kararları hariç çevresel etki değerlendirmesi sonucu alınan kararlar
- Afet riski altındaki alanların dönüştürülmesi hakkında uyarınca alınan Bakanlar Kurulu kararları

Dikkat edilirse tüm ihale işlemleri ivedi yargılamanın konusuna girmemektir. Kanun bu konuda ayırım yapmıştır. Ancak ihaleden yasaklanma dışındaki ihale işlemleri ivedi yargılamanın konusuna girmektedir. Bu ayrımı özellikle dikkat etmek gerekir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

35. Anayasanın 123 – 137 maddelerinde idare ile ilgili düzenlemeler yer almaktadır. Anayasada idareyi etkileyen ilkeler şunlardır:

- Hukuk devleti
- Kanuni idare ilkesi
- Sosyal devlet ilkesi
- Eşitlik ilkesi
- Laiklik ilkesi
- Merkezden ve yerinden yönetim ilkesi
- Kamu tüzel kişiliği
- İdarenin bütünlüğü ilkesi (İdarenin bütünlüğü içerisinde “idari vesayet” ve “yetki genişliği” ilkeleri yer almaktadır)

Yukarıda anayasada belirtilen ilkelerin dışında teamüller gereğince kabul edilen ilkelere bulunmak-
tadır. Bu ilkeler ise şunlardan oluşmaktadır; İdarenin düzenliliği, Yetki ve usulde paralellik, İdarenin
tarafsızlığı, değişkenlik, süreklilik ilkelerinden oluşmaktadır. Görüldüğü üzere süreklilik ilkesi anayasal
değil teamüller gereğince kabul edilen ilkedir.

Doğru yanıt “C” seçeneğidir.

36. İdari işlem ancak, kamu gücü kullanma yetkisine sahip, makam veya görevliler tarafından yapılır. İda-
re kamu gücüne dayanarak ilgiliilerin iradesini dikkate almadan işlem yapabilir. İdari işlemler hukuka
uygunluk karinesinden yararlandıkları için yapıldıkları anda hukuka uygun kabul edilir. İdari işlemin
hukuka aykırılıklarının ileri sürülmesi halinde dava edilen işlemin yürütülmesi durmaz. İlgililer hukuka
aykırılığını ileri sürdükleri bir işlemin yürütülmesinin durdurulmasını talep etmelidirler. Bu talep mah-
kemece kabul edilmesi halinde idari kararın yürütülmesi durdurulmuş olur. İspat yükü idareye değil
özel kişiye aittir. İdari işlemlerin İcrailiği sebebi ile idarenin iradesini açıklayarak gerçekleştirdiği işlem,
hukuk dünyasında derhal etki ve sonuç doğurur. Dolayısıyla idari işlemler kararın uygulanmasından
sonra değil, idarenin iradesini açıklamasından itibaren derhal sonuç doğurmaktadır.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

37. Cayma Parası: Sözleşme kurulurken bir tarafça diğerine peşin olarak verilmiş olan bir miktar para,
sözleşmeden serbestçe cayabilme yetkisini göstermek için verilmişse buna cayma parası (cayma
akçesi) denmektedir. Cayma parasında, veren taraf, istediği zaman bunu alan tarafa terk ederek
sözleşmeden cayabilir. Ancak cayma parasını alan taraf da aldığı için iki katını karşı tarafa vererek
sözleşmeden cayabilir. Başkaca bir tazminat ödemesi gerekmez. Cayma parası, sözleşmenin geçerli
olarak doğması koşulu ile talep edilebilir. Geçerli olarak doğmamış bir sözleşmeden caymak mümkün
olmadığı için cayma parasının istenmesi de mümkün değildir.

Yasada cayma parasının tutarına bir sınır öngörülmüş değildir. Bu bakımdan, cayma parası tutarını
belirlemede serbesti olduğu ifade edilebilir.

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

- 38. Alacağın Devri (Alacağın Temlik):** Bir borç ilişkisinden doğan münferit bir alacak hakkının borçlunun rızası aranmaksızın üçüncü bir kişiye kazandırılmasına alacağın devri denilmektedir. Diğer anlatımla, alacağın devri, bir borç ilişkisinde borçlu ve alacak değişmeksizin, sadece alacaklının değişmesidir. Sözleşmesel (iradi), yasal ve yargısal olmak üzere üç tür alacağın devri vardır.

Yasal devir örnekleri olarak mirasın mirasçılara kendiliğinden geçişi, Yargısal devir için de aile hukukunda evlilik birliğinin korunması amacıyla eşin borçlularına ifayı davacı eşe yapmalarının yargıç tarafından emredilmiş olması gibi örneklerden söz edilebilmektedir.

Alacağın sözleşmesel devriyle yasal ya da yargısal devri farklılıklar arz eder. Alacağın sözleşmesel devrinde, borçlunun rızası aranmazken yasal ya da yargısal devirde alacaklının da rızası aranmaz. Keza, alacağın sözleşmesel devrinin geçerliliği şekle bağlanmış iken yasal ya da yargısal devirde herhangi bir şekil gerekmez.

Alacağın Sözleşmesel Devrinin Koşulları: Alacağın bu yolla devri için devredilebilir bir alacak, devir sözleşmesi, alacakta tasarruf yetkisi bulunması şarttır. Alacağın devri için herşeyden önce devredilebilir bir alacağa ihtiyaç vardır. Kural olarak her türlü alacak -yasaklanmış olmadıkça- devredilebilir. Mevcut ya da müstakbel bir alacak olması arasında fark yoktur.

Alacağın devrinin hüküm doğurabilmesi için devre engel bir durumun bulunmaması gerekmektedir. Devre engel durumlara devir yasakları da denilmektedir. Devir yasakları, yasadan, sözleşmeden ya da alacağın niteliğinden kaynaklanabilir. Yasayla bir alacağın devrinin hükümsüz olduğu kabul edilebilir. Bu gibi durumlarda yasal devir (temlik) yasağından söz edilir. Örneğin manevi tazminat istemi, zarar gören tarafından ileri sürülmüş olmadıkça üçüncü kişilere devredilemez.

Sözleşmesel istisnalar (sözleşmesel devir yasağı) da bulunabilir. Alacaklı ve borçlu, olağan hâlde devredilebilir nitelikteki bir alacağın devrini yasaklayan bir anlaşma yapabilirler.

Bir alacağın niteliği de o alacağın devre elverişliliğini ortadan kaldırmış olabilir. Söz gelişi bizzat alacaklıya ifası gereken alacaklar temlik edilemez. Örneğin, nafaka alacakları böyledir.

Alacağın devri için devir sözleşmesi yapılmış olmalıdır. Sözleşmenin tarafları, mevcut borç ilişkisindeki alacaklı (devreden) ile devralan (üçüncü kişi yeni alacaklı) dır. Borçlunun devir anlaşmasında taraf sıfatı ya da diğer herhangi bir rolü yoktur. Bu nedenle, devreden ve devralanın karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarının varlığı yeterlidir. Bir de borçlunun devre rıza göstermesi aranmaz. Belirtelim ki alacak yasal ya da yargısal olarak devredilmiş ise devreden alacaklının da rızası aranmaz. Sözleşmenin geçerliliği şekle bağlıdır. Alacağın devri sözleşmesi, adi yazılı şekilde yapılmadıkça geçerli olmaz. Yasal veya yargısal devir için geçerlilik şekli aranmayacağı yasanın hükmüdür.

Alacağın devrinde devreden tasarruf yetkisinin varlığı zorunludur. Kural olarak her alacaklı alacağı üzerinde tasarruf yetkisine sahiptir. Fakat bu kuralın da istisnası yok değildir. Gerçekten kimi durumlarda alacaklı alacağı üzerinde tasarruf yetkisinden yoksundur. Örneğin iflasta iflas masasına dahil olan malların üzerinde iflas etmiş olan alacaklının tasarruf yetkisi bulunmaz.

Alacağın Devrinin Hükümleri: Devredenle borçlu arasındaki ilişkiye bakılacak olursa; yineleyelim ki alacağın devri, borçlunun rızasını, herhangi bir diğer tarzda katılımını ya da hatta bilgilendirilmesini gerektirmez. Yalnız kendisine devir hakkında bildirimde bulunulmamış, böylelikle devirden haberdar olmayan borçlu iyi niyetli kabul edilir. Kendisine devir bildirilmiş olmasına rağmen borcu eski alacaklısına ifa etmiş olan borçlu, bu ifayla borcundan kurtulmaz. Diğer bir deyişle bu ifa, gereği gibi ifa sayılmaz. O, bir kez de alacağı devralan yeni alacaklıya ifada bulunmak zorunda kalır. Alacağı devreden ile devralan arasında devir sözleşmesinin tamamlanmasıyla alacak devreden malvarlığından devralanın malvarlığına geçer. Alacağa bağlı fer'i haklar da bununla birlikte devralana geçer. Devir için bir karşılık (ivaz) belirlenmişse devreden, devralana karşı alacağın varlığını ve borçlunun ödeme gücünü garanti etmiş sayılır. Fakat, devir karşılıksız yapılmış ise devreden ne borcun varlığından ne de borçlunun ödeme gücünden dolayı sorumluluk altına girer.

Borçlu ile alacağı devralan arasındaki ilişkide ise borçlu, alacakla ilgili itiraz ve def'ileri ileri sürebilir.

Borcun Üstlenilmesi (Borcun Nakli): Borcun borçlu tarafının yerine üçüncü bir kişinin geçmesine borcun üstlenilmesi denmektedir. Alacağın devri ile tamamen ters yapılardır. Orada alacak devredilirken burada borç üstlenilir. Alacak kısmen devredilebilirse de borç kısmen üstlenilemez (nakledilemez).

Borcun İç Üstlenilmesi: Borcun iç üstlenilmesi sadece borçlu ile üstlenen arasında borcunun borcunu üstlenmeye dair yapılan bir borçlandırıcı sözleşmedir. Bu alacaklıya aksettirilmedikçe iç ilişki olarak kalır. Bu noktayı çağrıştırmak için buna borcun iç üstlenilmesi denmektedir. Bu sözleşmenin tarafları borçlu ile üstlenendir. Alacaklının bu sözleşmede rolü yoktur.

Yasada geçerliliği için herhangi bir şekil öngörülmemiştir. İç üstlenme sözleşmesi ivazlı olabileceği gibi ivazsız da olabilir. Daha açık deyişle, üstlenen borçlu tarafından kendisine bir ivaz taahhüt edilmesinin karşılığında borcu üstlenmeyi taahhüt etmişse ivazlı; aksi hâlde ivazsız borç üstlenme söz konusu olur. Borçlu, üstlenene taahhüt ettiği ivazı ifa etmedikçe üstlenen de taahhüdünü yerine getirmekten kaçınılabilir. Yani, üstlenen bu durumda üstlendiği borcu yerine getirmeme hakkına sahiptir.

Borcun iç üstlenilmesi sözleşmesi adi yazılı şekle tabi tutulmaktadır.

Borcun Dış Üstlenilmesi: Borcun iç üstlenilmesi, borcun üstlenilmesinin birinci adımındır. Bunun ikinci bir adımla tamamlanmasıyla borcun üstlenilmesi sonucuna erişilmiş olur. İkinci adımda ise üstlenen, alacaklıyla bu konuda bir sözleşme yapar. Borcun dış üstlenilmesinde alacaklının o zamana kadar tanıdığı borçlusunun yerine bundan sonra tanımadığı üçüncü bir kişi borçlu olacağı için alacaklının oluru (muvafakatı) sağlanmalıdır. İşte, üstlenenin alacaklıyla akdettiği ve alacaklıya karşı da borcu üstlenmeye söz verdiği sözleşmeye borcun dış üstlenilmesi sözleşmesi denilmektedir.

Borcun iç üstlenilmesi sözleşmesi dış üstlenme sözleşmesinin önerisi (icabı) sayılmaktadır. Yalnız bunun için, "iç üstlenme sözleşmesinin, üstlenen veya onun izni ile borçlu tarafından alacaklıya bildirilmesi" gerekmektedir. Alacaklı, genelde de olduğu gibi öneriyi kabul edip etmemekte serbesttir. Ancak, üstlenen veya önceki borçlu, kabul için bir süre koyabilir. Alacaklı bu sürenin bitimine kadar susarsa öneri reddedilmiş sayılır. Fakat öneriye süre konulmamış ve alacaklı üstlenme önerisine sessiz kalmış ise bu onun dış üstlenme sözleşmesini kabulü olarak yorumlanacaktır.

Üstlenmenin usulünce tamamlanmasıyla eski borçlu borçtan kurtulmuş olur artık o borç için alacaklıya karşı yalnız üstlenen sorumlu tutulur. Diğer bir deyişle, alacaklı ifa için artık yeni borçluya başvuracaktır. Alacaklı, asıl borçla birlikte üstlenenin borçları hâline gelmiş olan faiz, ceza koşulu gibi fer'i hakları da yeni borçluya karşı ileri sürebilir.

Borcun güvencesi olan kefalet veya rehin, güvence verenler borcun üstlenilmesine yazılı olarak rıza vermişse yeni borçlunun dönemi için de güvence niteliklerini korurlar. Kefil ya da rehin veren, borcun üçüncü kişi tarafından üstlenilmesine yazılı rıza açıklamazsa kefalet veya rehin, kendiliğinden hükümden düşmektedir.

Üstlenen, eski borçlunun da sahip olduğu üstlenilen borçla ilgili olan def'i ve itirazları ileri sürebilir. Fakat dış üstlenme sözleşmesinden aksi anlaşılmadıkça üstlenen önceki borçlunun kişisel def'ilerini savunmasında kullanamaz.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

39. Temsil, bir hukuki işlemin bir kişi ad ve hesabına olmak üzere bu kişinin yetkilendirdiği ya da yasa gereği yetkilendirilmiş bir diğer kişi tarafından yapılması olarak açıklanabilir. Olağan olarak temsilde yapılan hukuki işlem temsil edilenin hukuki alanında hukuki sonuç doğurur. Temsil ilişkisinde 3 kişi bulunmaktadır: Temsil edilen, temsilci ve kendisi ile sözleşme yapılan 3. kişi.

Temsil açısından çeşitli ayrımlar yapılır. Bunlardan en önemlileri

- temsilin hukuki temeline göre yapılan yasal ve iradi temsil ayrımı
- temsilcinin nasıl hareket ettiğine ve böylece hukuki işlemin temsil edileni bağlamasının şekline göre yapılan doğrudan ve dolaylı temsil ayrımı
- temsilcinin temsil yetkisine sahip olarak hareket edip etmemesine göre yapılan yetkili ve yetkisiz temsil ayrımıdır.

Doğrudan temsil yetkili bir temsilci tarafından bir başkası adına ve hesabına yapılan hukuki işlemin sonuçlarının, doğrudan doğruya temsil olunanı bağlamasıdır. Doğrudan temsilden bahsetmek için, yetkilendirilmiş temsilcinin bir başkası adına (ve hesabına) hareket etmesi gerekir. Bu şekilde hareket edince hukuki işlem doğrudan temsil edilen ile üçüncü kişi arasında hüküm doğurur. Buna karşılık temsilci kimin adına hareket ettiğini açıklamaksızın kendi adına, ama temsil edilen hesabına hareket

etmişse, artık bu durumda hukuki işlem doğrudan temsil edilen ile üçüncü kişi arasında meydana gelmez. Keza temsilci kendi ad ve hesabına hareket etmişse ortada temsil hukukunu ilgilendiren bir durum yoktur.

Temsilci, hukuki işlemi yaparken bu sıfatını bildirmezse, hukuki işlemin sonuçları kendisine ait olur. Bir diğer ifade ile temsilci, bilerek bu sıfatını ifade etmemiş ve temsil edilen hesabına hareket etmişse, hukuki işlem kendisi ile üçüncü kişi arasında doğar. Bu durum dolaylı temsil olarak ifade edilmektedir. Dolaylı temsilde temsil edilen ile üçüncü kişi arasında bir hukuki işlem yapılmış olmaz.

Doğrudan temsilden bahsetmek için temsilcinin temsilci olduğunu karşı tarafa bildirmesine her zaman gerek yoktur. Eğer karşı taraf bir temsil ilişkisinin varlığını durumdan çıkarıyor veya çıkarması gerekiyor ya da üçüncü kişi açısından hukuki işlemi temsilci veya temsil olunandan biri ile yapması farksız ise, hukuki işlemin sonuçları doğrudan doğruya temsil olunana ait olur.

Temsil olunan, temsil yetkisini sınırlandırma ya da geri alma hakkından önceden feragat edemez.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

40. Yetkisiz zilyet, taşınır eşyanın maliki veya malikin yetkili temsilcisi durumunda olmayan zilyetleri ifade eder. Kural olarak yetkisiz zilyetten hak iktisabı korunmamıştır. Ancak bazı hallerde iyi niyet korunmaktadır.

İYİNİYETİN KORUNDUĞU HALLER

1. **Emin sıfatıyla zilyet:** Malikin malı, kendi zilyetliğini devam ettireceği umuduyla kendi rızası ile bıraktığı kişilere emin sıfatıyla zilyet denir. Yetkisiz olan bu zilyetten iyiniyetle hak iktisabı korunur. Bunun için iki koşul gerekir.
 - a. **Emin Sıfatıyla zilyet olması:** Emin sıfatıyla zilyedin vasıtasız veya vasıtalı olması fark etmez. Zilyet yardımcıları da emin sıfatıyla zilyet değildir.
 - b. **İktisab edilen hak, aynı bir hak olmalıdır.** Eğer iktisap edilen hak şahsi bir hak ise malike karşı ileri sürülemez. Örn. A bir eşyasını B'ye ariyet olarak vermiş ve B de bu eşyayı Ü ye kiralayarak ona teslim etmiştir. Olayda Ü nün kazandığı şahsi bir hak olduğundan kira sözleşmesini A ya karşı ileri süremez. Fakat B, bu malı rehnetseydi, taşınır rehni aynı bir hak sağladığından, bunu malik A ya karşı ileri sürebilirdi.
2. **İktisab edilen şey para veya hamiline yazılı senet ise, hatta sahibinin elinden rızası dışında çıkmış olsa bile iyi niyetle kazanılır.**
3. **Malikin elinden rıza dışı çıkmış olsa bile çekişmesiz ve kesintisiz 5 yıl geçmiş ve kişi iyi niyetli zilyet ise mülkiyeti kazanır.**

İYİNİYETİN KISMEN KORUNDUĞU HALLER

Mal sahibinin elinden rızası dışında çıkmış ve iyiniyetli şahıs taşınırı, pazardan veya benzeri eşyaların satıldığı yerden iyiniyetle satın alsa bile yine onun maliki olamaz. Yalnız ödemiş olduğu bedel kendisine verilmedikçe taşınırı geri vermez.

İYİNİYETİN KORUNMADIĞI HAL

Mal sahibinin elinden rızası dışında çıkmışsa şahıs iyi niyetli olsa da iktisabı korunmaz. Ancak 5 yıl kazandırıcı zaman aşımının geçmesiyle mülkiyeti kazanabilir.

Soruda kitap Y'nin elinden rızası dışında çıkmıştır. Mal pazardan ya da benzer eşya satılan yerlerden satın alınmamıştır. Bu sebeple M bu kitabı ancak kesintisiz ve çekişmesiz 5 yıl iyiniyetle elinde bulundurursa mülkiyetini kazanabilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

41. KİŞİLİĞİN KORUNMASI: Kişilerin gerek maddi varlıkları gerekse manevi değerleri üzerinde sahip oldukları haklar vardır ki bunlara kişilik hakları denir. Kişiler maddi, manevi ve ekonomik değerleri ile bir bütündür. Örn: vücut bütünlüğümüz, onurumuz, resmimiz, ismimiz, özel hayatımız üzerinde sahip olduğumuz haklar. Kişilik hakları:

Mutlak niteliktedir. Yani herkese karşı ileri sürülebilir, herkes bu haklarımıza uymak zorundadır.

- Kişilik haklarından vazgeçilmesi ya da başkalarına devri mümkün değildir. Kişilik haklarını ihlal eden sözleşmeler, mutlak butlan yaptırımına tabidir. Örn: organını satmak isteyen kişinin yaptığı satış sözleşmesi
- Bu haklar, kişinin ölümü ile birlikte sona erer, mirasçılara geçmez. Ayrıca kişilik hakları zamanaşımına da uğramaz.

Kişilik haklarının korunması için birtakım yollar öngörülmüştür:

- 1. Sona Erdirme Davası (Men):** Kişilik haklarına yönelik ve halen devam etmekte olan bir saldırının sonlandırılması için açılan davadır. Örn: gazetede ünlü bir şarkıcının eşini aldattığına yönelik olarak halen devam eden yazı dizisi için açılan dava
- 2. Tespit Davası:** Sona eren bir saldırının etkisinin devam etmesi haline, hukuka aykırılığının tespiti için açılan davadır. Örn: yazı dizisi bittikten sonra aldatma haberleri sebebi ile konserleri iptal edilen şarkıcının açtığı dava
- 3. Önleme Davası:** Henüz başlamamış ama birtakım emarelerden yakın bir gelecekte başlaması beklenen haksız bir saldırının henüz başlamadan önlenmesi amacı ile açılan davadır. Örn: Gazetede yazı dizisi başlamadan önce, 3 gün sonra yazı dizisinin başlayacağına yönelik haberleri gören şarkıcının açtığı dava
- 4. Tazminat Davası:** Kişilik haklarına yönelik saldırı sonucu maddi ve manevi zarara uğrayan kişinin, uğradığı zararın tazmini için açtığı davadır. Tazminat davasında, haksız saldırıda bulunan kişinin kusurlu olması gerekir.

Olayda Ahmet, saldırı halen devam ettiği için men davası, saldırı sona erdiğinde etkilerinin sürüyor olma ihtimaline karşı hukuka aykırılığının belirlenmesi için tespit davası, zarar görmüşse de tazminat davası açabilir. Önleme davasını ise açamaz zira saldırı başlamıştır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

42. Anonim şirketlerde Genel kurullar, TTK'Da veya esas sözleşmede, aksine daha ağır nisap öngörülmüş bulunan hâller hariç, sermayenin en az dörtte birini karşılayan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığıyla toplanır. Bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır. İlk toplantıda anılan nisaba ulaşılamadığı takdirde, ikinci toplantının yapılabilmesi için nisap aranmaz. Kararlar ise toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğu ile verilir.

Aşağıdaki genel kurul kararları, temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması hâlinde alınabilir:

- a. Şirket işletme konusunun değiştirilmesi.
- b. Oyda imtiyazlı esas sermaye paylarının öngörülmesi.
- c. Esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılması, yasaklanması ya da kolaylaştırılması.
- d. Esas sermayenin artırılması.
- e. Rüçhan hakkının sınırlandırılması ya da kaldırılması.
- f. Şirket merkezinin değiştirilmesi.
- g. Müdürlerin ve ortakların, bağlılık yükümlüne veya rekabet yasağına aykırı faaliyette bulunmalarına genel kurul tarafından onay verilmesi.
- h. Bir ortağın haklı sebepler dolayısıyla şirketten çıkarılması için mahkemeye başvurulması ve bir ortağın şirket sözleşmesinde öngörülen sebepten dolayı şirketten çıkarılması.
- i. Şirketin feshi

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

43. Komandit Şirketler: Ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla kurulan, şirket alacaklılarına karşı ortaklardan bir veya birkaçının sorumluluğu sınırlandırılmamış ve diğer ortak veya ortakların sorumluluğu belirli bir sermaye ile sınırlandırılmış olan şirket komandit şirkettir. Komandit şirketin beş unsura bağlı olarak kurulduğu kabul edilebilir.

1 Ortaklar: Komandit şirket, tıpkı kolektif şirketler gibi, en az iki kişi tarafından kurulabilir. Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketin kuruluşunda ise en az beş kişi gerekir. Ancak, hangi tür olursa olsun, ortaklardan en az birinin sınırsız sorumluluk taşıması gerekir. Sınırsız sorumluluk taşıyan ortağa "komandite ortak, sınırlı sorumluluk alanlara ise "komanditer ortak" adı verilir. Komanditer ortağın sorumluluğu, taahhüt ettiği sermaye miktarını aşamaz. Komandite ortaklar ile komanditerler arasındaki farkları şu şekilde özetlemek mümkündür: • Komandite ortakların gerçek kişi olması zorunludur. Tüzel kişiler ancak komanditer ortak olabilirler. • Komandite ortaklar, emek sermayesi getirebilirken, komanditer ortaklar sadece nakit veya aynı sermaye taahhüt edebilirler. • Komandite ortaklara şirketin yönetim ve temsilinde yetki tanındığı hâlde, komanditer ortaklar şirket işlerine müdahale edemezler. • Komandite ortaklar rekabet yasağına tâbi olmasına rağmen, komanditerler bu yasağın dışında kalırlar.

2-Ticari İşletme: Komandit şirketlerin faaliyet konusu, iktisadi nitelik taşıyan ve kanunda yasaklanmamış olan her türlü işten oluşabilir. Kanunda, hangi işle iştigal ederse etsin, komandit şirketin kurduğu işletme, bir ticari işletme olarak kabul edilmiştir.

3-Ticaret Unvanı: Komandit şirketin ticaret unvanında, kolektif şirketlerdeki gibi, ortaklardan birinin adı ve soyadı ile komandit şirket ibaresi bulunmalıdır. Ancak, unvanda adı ve soyadı yer alacak ortağın, komandite ortaklardan biri olması şarttır. Komanditer ortağın ad ve soyadının unvana yazılması, şirket unvanının geçersiz olmasını sağlamaz, sadece bu ortağın komandite ortak gibi sorumlu sayılmasına neden olur.

4 Sorumluluk: Komandit şirketin ortakları, tek tip sorumluluk taşımaz. Ortaklardan bir veya bir kaç, kolektif şirketin ortakları gibi sınırsız sorumluluk taşıırken, diğer ortaklar anonim şirket ortaklarına benzer şekilde sınırlı sorumluluk sahibidir. Böylece, komandit şirketler, sorumluluk açısından adeta kolektif şirket ortakları ile anonim şirket ortaklarının bir araya gelmesinden oluşmuştur. Komandit şirket, en az birer adet olması koşuluyla hem sınırlı sorumlu ortak hem de sınırsız sorumlu ortakları bünyesinde bulundurur.

5 Tüzel Kişilik: Komandit şirkette ortaklar, bir tüzel kişilik çatısı altında iktisadi faaliyette bulunmak üzere bir araya gelmiş olmalıdır. Bunun için, kanunda öngörülen şartların yerine getirilmesi ve şirketin tüzel kişilik kazanmasının sağlanması gerekir. Komandit şirket, ticaret siciline tescil edildiği andan itibaren tüzel kişilik kazanır.

Kuruluşu: Komandit şirketlerin kuruluşu, kolektif şirketler ile büyük benzerlikler gösterir.

1 Şirket Sözleşmesinin Düzenlenmesi: Komandit şirket sözleşmesi yazılı şekilde yapılmak zorundadır. Şirketin komandit olup olmadığı sözleşme hükümlerine göre belirlenir. Komandit şirket sözleşmesi, esas itibarıyla kolektif şirket sözleşmesinde yer alması gereken hususları kapsar. Bir komandit şirket sözleşmesine kolektif şirket sözleşmesinde bulunması gereken hususlardan başka her komanditer ortağın sermayesinin miktarı, cinsi ve ortak sıfatından kaynaklanan ve bir yönetim hakkı niteliğinde olmaması gereken, komanditer ortaklara verilen yönetim görevleri açıkça belirtilir. Ancak, komanditer ortak, kişisel emeğini ve ticari itibarını sermaye olarak koyamaz, komanditer ortaklar sadece nakit veya aynı sermaye getirebilirler. Şirket sözleşmesi incelendiğinde, sözleşmedeki hükümlerden şirketin komandit olduğu anlaşılmıyorsa, o şirket kolektif olarak kabul edilir. Bu yüzden, şirket sözleşmesinin, ortakların komandit şirket kurma iradesini ortaya koyacak açıklıkta olması gerekir. Aksi hâlde, ortakların iradesinden tamamen farklı bir şirket (kolektif) kurulmuş olur.

2 Noter Onayı: Kanunda öngörülen unsurları taşıyan ve şirketin komandit olduğunun anlaşılmasına imkân veren hususları içeren komandit şirket sözleşmesinin, kurucu ortakların tamamı (komandite ve komanditer ortaklar) tarafından imzalanması ve bu imzaların noter tarafından onaylanması gerekir.

3 Ticaret Siciline Tescil ve İlan: Komandit şirket sözleşmesi, noter onayından sonra ticaret sicili müdürlüğüne tevdi edilerek tescil ve ilan ettirilir. Komandit şirket, tescil işlemiyle birlikte tüzel kişilik kazanır ve iktisadi faaliyete başlar.

Komandit Şirket Türleri: Komandit şirketin iki türü vardır: Adi komandit ve sermayesi paylara bölünmüş komandit.

Adi komandit şirketler, şahıs şirketi niteliği taşırlar. Bu bakımdan, komandit şirkete özgü hususlar dışında kolektif şirket hükümlerine tâbi olurlar. Dolayısıyla, adi komandit şirketin hisse senedi çıkarılması veya halka açılması söz konusu olamaz. Adi komandit şirket, az ortaklı ve karşılıklı güvene dayanan bir şahıs şirkettir. Şirketi yönetim ve temsil yetkisi, ortaklarına (komandite ortaklara) aittir. Sözleşmede aksine hüküm yoksa bir ortağın şirketten çıkması mümkün değildir.

Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler, sermayesi paylara bölünen ve ortaklarından bir veya birkaçı şirket alacaklılarına karşı bir kolektif şirket, diğerleri bir anonim şirket ortağı gibi sorumlu olan şirkettir. Bu şirketler, komandit şirketlerin bir türü olmalarına rağmen, sermaye şirketleri arasında yer alırlar. Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler, anonim şirketlerden farklı olarak en az beş kişi tarafından kurulurlar. Hisse senedi çıkarma ve halka açılma imkânları da vardır. Kanunda hüküm bulunmayan hâllerde anonim şirket hükümlerine tâbi olurlar.

Şirketin İşleyişi: Komandit şirketin işleyişinde, adi komandit şirketler için kolektif şirket kuralları, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket için ise anonim şirket kuralları geçerlidir.

Şirketin Yönetimi: Komandit şirketin yönetimi, bütün ortaklara verilmemiştir. Şirketi yönetme yetkisi, sadece komandite ortaklara aittir. Komandite ortakların yönetim hak ve görevi, şirket sözleşmesi veya ortakların kararıyla belirlenir. Sözleşmede bir düzenleme yoksa ve ortaklarca da bir karar alınmamışsa, komandite ortakların her biri şirketi idareye yetkili sayılır. Komanditer ortaklar, şirket işlerini görmeye yetkili ve görevli olmadıkları gibi, yönetim hakkını haiz olanların yetkileri içinde yaptıkları işlere de engel olamazlar. Ancak, olağanüstü iş ve işlemlerde, şirket sözleşmesinin değiştirilmesi, tür değiştirme, birleşme ve bölünme gibi yapısal değişikliklerde; şirkete ortak alınması, çıkarılması ve payın devri türünden temel işlemlerde komanditerler de oy hakkını haizdirler.

Şirketin Temsili: Komandit şirketi temsil yetkisi, komandite ortaklara aittir. Komandite ortakların tek başına mı yoksa birlikte mi temsil yetkisini kullanacakları, şirket sözleşmesiyle belirlenir. Komanditer ortaklar ise, şirketi temsil yetkisini haiz değildirler.

Ortakların Sorumluluğu: Komandit şirket ortaklarının sorumluluğu, komandite ortaklar ile komanditerler açısından farklı kurallara tâbidir.

1. Komandite Ortakların Sorumluluğu: Komandite ortaklar, şirket borçlarından dolayı sınırsız, müteselsil ve ikinci dereceden sorumluluk taşırlar. Komandite ortaklar, sorumluluk bakımından kolektif şirket ortakları ile aynı şekilde sorumludurlar.

2. Komanditer Ortakların Sorumluluğu: Bir komanditer ortağın sorumluluğu, taahhüt ettiği sermaye miktarını aşamaz. Bu ortaklar, anonim şirket ortakları gibi sınırlı sorumluluk taşırlar. Dolayısıyla, şirket alacaklılarının komanditer ortakları takip etmesi, ödenmemiş sermaye borcuyla sınırlıdır, komanditer, sermaye taahhüdünü yerine getirmişse şirket alacaklılarına karşı sorumlu değildir. Komanditer ortakların sorumluluğu bazı hâllerde genişler:

a Şirket Unvanında Ad ve Soyadının Yer Alması: Komandit şirketin ticaret unvanında komandite ortaklardan birinin adı ve soyadı bulunur. Komanditer ortakların adı ve soyadı unvana yazılmaz. Adı şirket unvanına dâhil olan komanditer, üçüncü kişilere karşı komandite ortak gibi sorumlu sayılır.

b Şirketi Temsilen İşlem Yapması: Şirketi idare ve temsil yetkisi, komandite ortaklara verilmiştir. Şirketle işlem yapan üçüncü kişiler, kendileriyle muhatap olan ortakların, sınırsız sorumluluk taşıyan kişiler olduğunu düşünür. Ticari mümessil, ticari vekil olarak hareket ettiğini açıkça bildirmeksizin şirket adına işlemlere girişen komanditer ortak, bu işlemlerden dolayı iyi niyet sahibi üçüncü kişilere karşı komandite ortak gibi sorumlu olur.

c Şirketin Tescilinden Önce İşlem Yapılması: Komandit şirket, ticaret siciline tescil edilmeden önce işlemler yapılmışsa, komanditer ortak, bu tür şirket borçları için, üçüncü kişilere karşı, sorumluluğunun sınırlı olduğunun onlar tarafından bilindiğini ispat etmediği takdirde, komandite ortak gibi sorumlu tutulur.

d. Sermayeye Biçilen Değerin Gerçeğe Aykırı Olması: Alacaklı, komanditerin koyduğu sermayeye biçilen değer, bu sermayenin konulduğu andaki değerinin altında olduğunu ispat edecek olursa, komanditer, aradaki fark tutarınca alacaklıya karşı sorumludur.

e .Komanditerin Taahhüt Altına Girmesi: Komanditer ortağın sorumluluğu, şirket sözleşmesinde gösterilen ve taahhüt etmiş olduğu sermaye miktarıyla sınırlıdır. Komanditer ortak, şirkete getirmeyi taahhüt ettikleri sermayeyi aşan bir miktar ile sorumluluğu üzerine aldığı yazılı şekilde beyan veya ilan etmişse, üçüncü kişilere veya beyanın muhatabına karşı bu meblağ miktarı kadar sorumlu olur.

Şirketin Sona Ermesi ve Tasfiye: Kolektif şirketlerin sona ermesine, tasfiyesine ve ortakların şirketten çıkma ve çıkarılmasına ilişkin kanun hükümleri komandit şirketlerde de uygulanır. Ancak, şirket sözleşmesinde aksine bir hüküm bulunmadıkça komanditerin ölümü veya kısıtlanması şirketin sona ermesi sonucunu doğurmaz.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 44.** Şirket sözleşmesinde, ortakların şirkete sermaye (payı) koymaları gerekir. Kural olarak ekonomik değer taşıyan her şey (para, taşınır-taşınmaz mal, hak, alacak, kişisel emek, ticari itibar gibi değerler birlikte veya ayrı) sermaye olarak getirilebilir. Ortaklarca getirilecek sermayenin mutlaka eşit değerde ve aynı nitelikte olması gerekmez. Ticaret şirketlerine, ekonomik değer taşıyan her şeyin sermaye olarak konulabileceği kuralının istisnaları da vardır. Gerçekten bazı şirket türlerine konulabilecek sermaye konusunda özel düzenlemeler vardır. Örneğin, halka açık anonim ortaklıklarda, halktan toplanan sermayenin nakit olması zorunludur; bankaların nakit sermaye ile kurulması gerekmektedir. Yine hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacaklar, anonim şirketlere ve limited şirketlere sermaye konulamaz; bir komanditer ortak da kişisel emeğini ve ticari itibarını komandit şirkete sermaye koyamaz.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 45.** İflâsın açılmasıyla duran hukuk davaları, ikinci alacaklılar toplantısından 10 gün sonra devam edilebilir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 46. Özün Önceliği Kavramı:** İşlemlerin muhasebeye yansıtılmasında ve onlara ilişkin değerlendirmelerin yapılmasında biçimlerinden çok özlerinin esas alınması gereğini ifade eder. Burada mali nitelikteki işlemin konusu ile özü arasında bir farklılık varsa özünü dikkate alarak kaydetme yapılması gerekliliği belirtilmiştir. Mali nitelikteki işlemin konusu hukuki açıdan durumunu, özü ise gerçek hayattaki oluşma biçimini ifade eder.

Tam Açıklama Kavramı: Mali tabloların, bu tablolardan yararlanacak kişi ve kuruluşların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır olmasını ifade eder. Mali tablolarda finansal bilgilerin tam olarak açıklanmasının yanında, mali tablo kalemleri kapsamında yer almayan ancak alınacak kararları etkileyebilecek, gerçekleşmesi muhtemel olaylara yer verilmesi bu kavram gereğidir.

Önemlilik Kavramı: Bir hesap kalemi veya mali bir olayın nispi ağırlık ve değerinin, mali tablolara dayanılarak yapılacak değerlemeleri veya alınacak kararları etkileyebilecek düzeyde olmasını ifade eder. Mali tablolar hazırlanırken üretilen bilgiler özetlenerek, bilgi kullanıcılarına sunulurken, tutarlar küçük olsa bile onu doğuran olay önemli ise bu kalem diğer kalemlerle birleştirilmemeli ve ayrıca gösterilmelidir.

Sosyal Sorumluluk Kavramı: Muhasebenin işlevini yerine getirme hususundaki sorumluluğunu belirtmekte ve muhasebenin kapsamını, anlamını, yerini ve amacını göstermektedir. Bu kavramı muhasebenin organizasyonunda, muhasebe uygulamalarının yürütülmesinde ve mali tabloların düzenlenmesi ve sunulmasında; belirli kişi veya grupların değil, tüm toplumun çıkarlarının gözetilmesi ve dolayısıyla bilgi üretiminde gerçeğe uygun, tarafsız ve dürüst davranılması gerektiğini ifade eder.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

47. Bilanço kalemlerini yerlerine yerleştirsek:

X İşletmesi			
Aktif	... Tarihli Bilânçosu		Pasif
Kasa	11.000	Banka Kredileri	12.500
Banka	500	Özkaynak	?
Alacaklar	1.500		
Ticari Mallar	12.000		
Taşıtlar	15.000		
Aktif Toplamı	40.000	Pasif Toplamı	40.000

Tablodan bilançonun aktif toplamının 40.000 TL olduğu görülmektedir. Bilanço eşitliği kuralından dolayı pasif toplamının da 40.000 TL olması gerekir. Ancak soruda Sermaye toplamı sorulduğundan, cevap pasifte kalan farktır.

Pasif = Yabancı Kaynak + Özkaynak

40.000 = 12.500 + Özkaynak

Özkaynak = 27.500 TL

Özkaynak = Sermaye – Geçmiş Yıllar Zararı = 27.500 TL

27.500 = Sermaye – 2.500

Sermaye = 30.000 TL

500 Sermaye Hs 5 özkaynaklarda bulunan pasif bir hesap olduğundan açılış kaydında 30.000 TL alacaklandırılır.

580 Geçmiş Yıllar Zararı Hs (-) 5 özkaynaklarda bulunan pasifi düzenleyici bir hesap olduğundan açılış kaydında 2.500 TL borçlandırılır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

48. **Bilanço:** Bir işletmenin belli bir tarihte sahip olduğu varlıklar ile bu varlıkların sağlandığı kaynakları gösteren tablodur. Bilançonun sol tarafına Aktif denir ve işletmenin varlıklarını, sağ tarafına ise Pasif denir ve işletmenin kaynaklarını gösterir.

Temel Bilanço Eşitliği: Bilançoda bulunan her varlığın kaynağı olmak zorundadır. Bu kaynak kendi kaynağımız (sermaye) olabileceği gibi yabancı kaynak (borç) da olabilir. Yani işletme ne kadar kaynağa sahipse o kadar varlık temin edebilir yani varlıkları her zaman kaynaklarına eşit olmak zorundadır. İşte bu denkleme bilanço eşitliği denir.

Temel Bilanço Eşitliği (Denkliği)
Aktif (Varlıklar) = Pasif (Kaynaklar)
Varlıklar = Yabancı Kaynaklar + Özkaynaklar
Varlıklar = Borçlar + Sermaye - Zarar
Varlıklar – Yabancı Kaynak = Sermaye + Kar
Varlıklar – Kaynaklar = 0
Dönen Varlık + Duran Varlık = KVYK + UVYK + Özkaynak

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

- 49. Mizan:** Yevmiye defterine tarih sırasına göre kaydedilen hesapların, defteri kebire ve yardımcı defterlere, matematiksel olarak, doğru aktarılıp aktarılmadığını kontrol etmeye yarayan çizelgelerdir. İşletmenin dönem sonu envanter işlemlerinden önce yaptığı mizana genel geçici mizan, dönem sonu envanter işlemlerinden sonra yaptığı mizana ise kesin mizan denir.

Hesap: Mali nitelikli olayların bilanço unsurlarının her birinde ve faaliyet sonucunda her bir kaleme meydana gelen değişimlerin izlenmesinde kullanılan çizelgelere hesap denir.

Bilanço: Bir işletmenin belli bir tarihte sahip olduğu varlıklar ile bu varlıkların sağlandığı kaynakları gösteren tablodur.

Gelir Tablosu: Gelir tablosu, işletmenin belli bir dönemde elde ettiği tüm gelirler ile aynı dönemde katlandığı bütün maliyet ve giderleri ve bunların sonucunda işletmenin elde ettiği dönem net kârı veya zararını gösteren bir tablodur.

Doğru yanıt “B” seçeneğidir.

- 50. Hisse Senedi satın alınması:**

Alış Bedeli = 1.000 x 21 = 21.000 TL

----- / -----

110 Hisse Senetleri Hs 21.000

102 Bankalar Hs 21.000

----- / -----

Nominal değer in bilgi nazım hesaplarda izlenmesi:

----- / -----

994 Menkul Kıymet Nominal

Değeri Borçlu Nazım Hs 20.000

995 Menkul Kıymetler Nominal

Değeri Alacaklı Nazım Hs 20.000

----- / -----

Bilanço günü değerleme kaydı:

Değer azalışı = 1.000 x (19 - 21) = - 2.000 TL

----- / -----

654 Karşılık Giderleri Hs 2.000

119 Menkul Kıymet Değer

Düşüklüğü Karşılığı Hs 2.000

----- / -----

Doğru yanıt “C” seçeneğidir.

51. Değeri Kısmen Düşen Malın Kaydı (değer kaybı muhtemel):

----- / -----	
157 Diğer Stoklar Hs	8.000
153 Ticari Mallar Hs	8.000
----- / -----	
Değer düşüklüğü = 5.000 – 8.000 = 3.000 TL	
----- / -----	
654 Karşılık Giderleri Hs	3.000
158 Stok Değer	
Düşüklüğü Karşılığı Hs	3.000
----- / -----	

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

52. **120 Alıcılar Hs:** İşletmenin vadeli (kredili) olarak mal ve hizmet satışlarından doğan senetsiz alacakların izlendiği hesaptır. Kredili mal (hizmet) satıldığında ortaya çıkan alacak, bu hesabın borcuna kaydedilir. Alacak nakden veya mahsuben alındığında ise bu hesabın alacağına kaydedilir. 12 Ticari Alacaklar grubunda bulunan bu hesapta sadece ticari mal (hizmet) satışı sonucu olan alacaklar izlenir. Ancak işletmenin esas faaliyeti dışında işlemlerinden doğan alacakları 13 Diğer Alacaklar grubunda izlenir. Bu nedenle B seçeneğinde yer alan bütün işlemlerinden doğan alacakların izlendiği hesap ifadesi yanlıştır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

53. Her yıl ayrılan amortisman = 40.000 / 10 = 4.000 TL

8. yılında kaza yapıldığına göre 7 yıl boyunca amortisman ayrılmıştır = 4.000 x 7 = 28.000 TL

Maliyet bedeli (254 Taahhüt Hs alacaklı) = 40.000 TL

257 Birikmiş Amortisman Hs borçlu = - 28.000 TL

Kaza öncesi Net aktif Değer 12.000 TL

Sigortadan alacak (*) 15.000 TL

Kar (679 Olağandışı G/K Hs alacaklı) = 3.000 TL

(*) Bu işlem ticari bir işlem olmadığı için 136 Diğer Çeşitli Alacaklar Hesabında (borçlu) izlenecektir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

54. **540 Yasal Yedekler Hs:** Türk Ticaret Kanunu hükümleri uyarınca anonim şirketlerin ayırmak zorunda oldukları yedekler bu hesapta gösterilir. I. Tertip yedek Akçe ve II. Tertip yedek Akçe olarak ikiye ayrılır.

541 Statü Yedekleri Hs: Şirket ana sözleşmesi hükümleri çerçevesinde ayrılan yedekler bu hesapta yer alır.

542 Olağanüstü Yedekler Hs: Yetkili organlar tarafından alınan kararlar uyarınca şirket genel kurulunda, yönetim kurulunun önerisi ile ayrılan yedekler bu hesapta izlenir.

549 Özel Fonlar Hs: İşletmede bırakılması ve tasarrufu zorunlu yasal fonlar ile diğer amaçlarla ayrılan fonların izlendiği hesaptır.

Kar dağıtım kaydı: Kar dağıtım kaydında, geçmiş yıllar zararı ve yedekler ayrıldıktan sonra kalan tutardan ortaklar adına sorumlu sıfatıyla işletme %15 Gelir Vergisi stopajı kesmelidir.

Yasal Yedek = 5.000 TL (TTK gereği yedek)

Statü Yedeği = 2.000 (ana sözleşme gereği yedek)

Olağanüstü yedek = 3.000 TL (Y. Kurulunun önerisiyle)

Toplam Temettü = 40.000 – (5.000 + 2.000 + 3.000)

Toplam Temettü = 30.000 TL

Gelir Vergisi Stopajı = 30.000 x %15 = 4.500

Net Temettü = 30.000 – 4.500 = 25.500 TL

----- / -----

570 Geçmiş Yıllar Karları Hs (*) 40.000

540 Yasal Yedekler 5.000

541 Statü Yedeği 2.000

542 Olağanüstü Yedek Hs 3.000

331 Ortaklara Borçlar 25.500

360 Ödenecek Vergi ve Fon 4.500

----- / -----

(*) Her yılın karı bir sonraki dönemde dağıtıldığı için bu hesap kullanılmıştır.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

55. Yedeklerin sermayeye ilave edilmesi: Sermayeye eklenen her unsur sonucunda sermaye artacaktır. Dolayısıyla sermaye artışları sermaye taahhüdü ve taahhüdün yerine getirilmesi olarak iki aşamada gerçekleşir.

Yasal Yedek = 5.000 TL (TTK gereği yedek)

Statü Yedeği = 2.000 (ana sözleşme gereği yedek)

Olağanüstü yedek = 3.000 TL (Y. Kurulunun önerisiyle)

Toplam yedek = 10.000 TL

----- / -----

501 Ödenmemiş Sermaye 10.000

500 Sermaye Hs 10.000

----- / -----

540 Yasal Yedekler 5.000

541 Statü Yedeği 2.000

542 Olağanüstü Yedek 3.000

501 Ödenmemiş Sermaye 10.000

----- / -----

Doğru yanıt “C” seçeneğidir.

56. Y: Toplam maliyet

a: Toplam sabit maliyet

bX: Karma maliyet

b: Birim değişken maliyet

X: Faaliyet hacmi

$$Y = a + b X = 1.000 + 20X = 1.000 + 20 \times 200 = 5.000 \text{ TL}$$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

57. **En Yüksek-En Düşük Noktalar Tekniği:** Bu teknikte belli bir dönemde gerçekleşen en yüksek ve en düşük faaliyet hacimlerinden hareketle maliyet fonksiyonu oluşturulur. Bu tekniğin eksikliği teknik maliyet denklemi bulmada sadece iki uç noktanın kullanılmasıdır.

	DİS	BAKIM MALİYETİ
En Yüksek	1.500	190.000
En Düşük	500	100.000
Kalan	1.000	90.000

$$\text{Değişken Maliyet Oranı} = 90.000 / 1.000 = 90 \text{ TL/DİS}$$

$$\text{Karma Maliyetler} = \text{Sabit Maliyet} + \text{Değişken Maliyet}$$

$$\text{Sabit Maliyetler} = \text{Karma Maliyet} - \text{Değişken Maliyet}$$

$$\text{Sabit Maliyetler} = 190.000 - (90 \times 1.500) = 55.000 \text{ TL}$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

58. **Cari Oran:** Dönen Varlıklar ile kısa vadeli yabancı kaynaklar arasındaki ilişkiyi gösteren bir orandır.

- Cari oran, işletmenin genel likidite durumunu ortaya koyarak işletmenin net çalışma sermayesinin yeterli olup olmadığını ortaya koyar. Bu nedenle orana çalışma sermayesi oranı da denilmektedir.
- Dönen varlıkların toplamının Kısa vadeli yabancı kaynaklardan yüksek olması istenir. Cari oranın 1'den büyük olması işletmenin ödeme gücünün emniyet marjı olarak görülmektedir. Genel olarak oranın 2 olması yeterli kabul edilir.
- Oranın küçük olması durumunda stok devir hızı ve alacak devir hızı yüksekse kısa vadeli yabancı kaynakların ödenmesinde zorluk çekilmeyebilir.

$$\text{Cari Oranı} = \frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{KVYK}}$$

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

59. Ödenen Faiz = 672.000 – 240.000 = 432.000 TL

$$F = \frac{A \times n \times t}{100} = \frac{240.000 \times n \times 2}{100}$$

$$n = 90$$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

60. Malların 4 adedi % 25 kârla, kalan 5 adedi % K kârla satılsın.

$$4 \times 25 + 5 \times K = 9 \times 20 \text{ (Toplam Kâr)}$$

$$K = 16$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

1. İlk kez 29 Nisan 1920'de 2 numaralı Hıyanet – i Vataniye Kanunu çıkartılmış ve 12 Nisan 1991'e kadar yürürlükte kalmıştır.

Bu kanun ile TBMM meşruiyetine isyan eden sözle, fiille veya yazı ile muhalefette bulunanlar vatan haini sayılmış ve vatan hainlerinin asılarak idamına edilir kararı alınmıştır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

2. I. TBMM'nin ekonomik sıkıntıları aşabilmek için elinde pek az imkan bulunmaktaydı. Bu konuda ilk attığı adımlardan biri aşar vergisini dört katına çıkarmak olurken bir başka adım Zonguldak'ta bulunan maden ocaklarından çıkartılan her bir ton yıkanmış kömür için ton başına belli bir miktar para kesilmesi olmuştur. Ancak işgal altındaki ülkede kıt imkanlarla içinde bulunulan durumun vahametinden dolayı Eskişehir – Kütahya Savaşı sonrasında meclis başkanı Mustafa Kemal Paşa'ya meclisin yetkileri Başkomutanlık Kanunu ile geçici olarak verilmesi üzerine Başkomutan Mustafa Kemal Paşa "Tekalif – i Milliye Emirleri" adıyla bir belge yayımlamış ve 10 maddeden oluşan bu emirlerin uygulanmasında İstiklal Mahkemeleri görevlendirilmiştir. Emir bir çeşit olağanüstü vergi niteliği taşımaktadır ve amacı ordunun ihtiyaçlarının halk tarafından karşılanmasıdır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

3. Temsil Heyeti'nin kurulmasına dair fikir ilk kez Amasya Genelgesi'nde ortaya atılmıştır. (Bilgi: Amasya Genelgesi'nde, İstanbul Hükümeti'nin üzerine düşen sorumluluğu yerine getiremediği, bu durumun milleti yok olmuş gibi gösterdiği ile ilgili maddesinin de bulunduğunu unutmayın.) Erzurum'da bölgesel olarak toplanan (sadece Anadolu'nun doğusundaki bazı vilayetlerden temsilci katıldığı için) Erzurum Kongresi'nde Mustafa Kemal Paşa başkanlığında doğu illeri adına oluşturulan Temsil Heyeti, Sivas Kongresi'nde yine Mustafa Kemal Paşa başkanlığında üye sayısını da artırarak ulusal hale gelmiştir. Bu heyet ilk toplantısını yaptığı Sivas Kongresi sonrası aldığı karar ile atama faaliyeti gerçekleştirmiştir.

Ülkede yürütme erkinin yetki alanı içinde yer alan, atama faaliyetini gerçekleştiren Temsil Heyeti, artık İstanbul'daki Hükümeti'n yetkisiz olduğu ve bu erkin kendi kudreti altında bulunduğunu göstermiştir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

4. Tüketici elindeki bütçe ile sabit fiyatlardan satın alabileceği maksimum mal sepetlerini gösteren noktaların birleştirilmesi ile elde edilen geometrik şekle bütçe kısıtı denir. Şekli negatif eğimli ve doğrusaldır. Denklemi ise;

$$M = P_x \cdot X + P_y \cdot Y$$

Ancak soruda verilen bütçe denklemi

"Y = 40 – 4bX" şeklindedir. Bu denklem orijinal haline çevrildiğinde;

$$Y = 40 - 4bX$$

$$Y + 4bX = 40$$

Ancak verilen bütçe 1000₺ iken denklemde sadeleştirilmiş hali 40₺ olarak çıkmaktadır. Bu nedenle verilen denklem 25 ile genişletildiğinde;

$$Y + 4bX = 40 / 25$$

$$25 \cdot Y + 25 \cdot 4bX = 25 \cdot 40$$

$$25 \cdot Y + 100bX = 1000$$

$$P_y \cdot Y + P_x \cdot X = M$$

Yani;

$$P_y = 25$$

$$P_x = 100.b$$

M = 1000 olarak karşımıza çıkar. Soruda X malı fiyatı 5₺ olarak verildiği için;

$$P_x = 100b = 5$$

$$b = 5/100$$

$$b = 0,05\text{'dir.}$$

Sorunun seçenekleri değerlendirilirse;

A seçeneğinde verilen "b parametresinin değeri 0,05'dir." ifadesi doğrudur.

B seçeneğinde verilen "Y malı fiyatı 2,5₺'dir" ifadesi yanlıştır. Çünkü Y malı fiyatı çözümde 25 olarak bulunmuştur.

C seçeneğinde verilen "Bütçe kısıtının eğimi -0,2'dir." ifadesi doğrudur. Çünkü;

$$\text{Bütçe kısıtının eğimi} = -\frac{P_x}{P_y}$$

$$\text{Bütçe kısıtının eğimi} = -\frac{5}{25}$$

$$\text{Bütçe kısıtının eğimi} = -0,2\text{'dir.}$$

D seçeneğinde verilen "Tüketici bütçesi ile 100 birim X malı, 20 birim Y malı tüketebilir" ifadesi doğrudur. Çünkü;

$$M = P_x \cdot X + P_y \cdot Y$$

$$1000 = 5 \cdot X + 25 \cdot Y$$

$$1000 = 5 \cdot (100) + 25 \cdot (20)$$

$$1000 = 500 + 500$$

1000 = 1000 şekli den gerçekleşmektedir. Yani tüketici tüm gelirinin tamamını D seçeneğindeki tüketimi gerçekleştirerek kullanabilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

5. Düşük mala ait olan toplam etkinin ayrıştırılması ayrıştırılması için aşağıdaki tablodan yararlanılır.

	İkame Etkisi	Gelir Etkisi	Toplam (Fiyat) Etkisi
Düşük Mal	-	+	-
	P düşer, Q artar	P düşer, Q düşer	P düşer, Q artar

Soruda verilenleri de yorumladığımızda;

$$\text{İkame Etkisi} = \text{Gelir Etkisi} \times 3$$

Bu nedenle malın fiyatı "a" azalırsa;

- İkame etkisi nedeni ile malın tüketim miktarı "3a" artar.
- Gelir etkisi nedeni ile malın tüketim miktarı "a" azalır.
- Toplam etki nedeni ile malın tüketim miktarı 2a artar. (3a - a = 2a)

Talebin fiyat esnekliğine gidilerek talep edilen miktar bulunabilir;

$$ed = \frac{\% \Delta Q}{\% \Delta P}$$

$$-2 = \frac{\% \Delta Q}{\% 10}$$

$$\% \Delta Q = +\% 20$$

Fiyat "a" azalırsa	İKAME ETKİSİ	GELİR ETKİSİ	TOPLAM ETKİ
DÜŞÜK MAL	+ 3a	a	+ 2a
Fiyat %10 azalırsa	Talep edilen miktar %30 artar	Talep edilen miktar %10 azalır	Talep edilen miktar %20 artar

Yani malın fiyatı %10 azalırsa;

- İkame etkisi nedeni ile (+ %30) artar
- Gelir etkisi nedeni ile (%10) azalır
- Toplam (fiyat) etki nedeni ile (+ %20) artar.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

6. Tam rekabet firmalarının üretimi durdurma ya da firma kapatma kararları sadece kapanma noktasında gerçekleşir. Bu durum faaliyet karının sıfır olduğu yani firmanın sadece toplam değişken maliyetlerini karşıladığı durumu ifade etmektedir.

Faaliyet karı = Toplam Hasılat – Toplam Değişken maliyet

Faaliyet karı = 0 ise;

Toplam Hasılat = Toplam Değişken Maliyet

$$TR = TVC$$

$$TR / Q = TVC / Q$$

$$P = AVC_{MIN}$$

Bu durumda firmanın önce toplam değişken maliyeti bulunarak miktara bölünüp ortalama değişken maliyet bulunur;

Toplam Maliyet = Toplam Değişken Maliyet + Toplam Sabit Maliyet

$$TC = TVC + TFC$$

$$TC = Q^3 - 6Q^2 + 100Q + 50$$

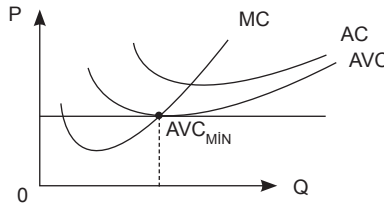
Olduğu için firmanın;

Toplam Değişken Maliyeti $TVC = Q^3 - 6Q^2 + 100Q$ olarak bulunur. Daha sonra ortalama değişken maliyeti bulmak için miktara bölünür ve ortalama değişken maliyet;

$$TVC / Q = AVC$$

$$AVC = \frac{Q^3 - 6Q^2 + 100Q}{Q}$$

$AVC = Q^2 - 6Q + 100$ olarak elde edilir. Firmanın kapanın kapanma noktası ise,

Tam rekabet firması $P = MC = AVC_{\min}$ olduğu noktada ortalama değişken maliyet minimum değer aldığı anda aynı zamanda eğimi de sıfırdır. Bu nedenle bu parabolün türevi alınıp sıfıra eşitlendiğinde eğimin sıfır olduğu noktadaki üretim düzeyi elde edilir;

$$AVC' = \frac{\partial(Q^2 - 6Q + 100)}{\partial(Q)}$$

$$AVC' = 2Q - 6$$

$$AVC' = 0$$

$$2Q - 6 = 0$$

$$2Q = 6$$

$$Q = 3$$

birim firmanın kapanma noktasındaki üretim düzeyini ifade eder. Bu üretim fiyatı bulmak için $P = MC = AVC_{\min}$ eşitliği nedeni ile ortalama değişken maliyet fonksiyonunda yerine yazılır.

$$AVC = Q^2 - 6Q + 100$$

$$AVC = (3)^2 - 6 \cdot (3) + 100$$

$$AVC = 9 - 18 + 100$$

$AVC = 91\text{₺}$ aynı zamanda kapanma noktasındaki malın satış fiyatını göstermektedir.

Yani tam rekabetçi firma kapatma kararı aldığı noktada malın satış fiyatı 91₺ iken 3 birim mal üretmektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

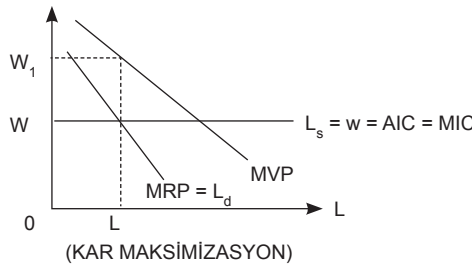
7. Ürettiği malı monopol piyasada satan firmanın satış fiyatı, malın son biriminden elde edilen hasıllattan fazla olduğu için; $P > MR$ 'dir. Bu nedenle firma;

- Marjinal ürün değeri ($MPL \times P = MVP$)
- Marjinal ürün hasılatı ($MPL \times MR = MRP$)
- Marjinal ürün değeri > Marjinal ürün hasılatı olur.

İş gücünü ise tam rekabetçi piyasadan talep ettiği için çalışan emek sahipleri ücreti veri olarak kabul etmektedir;

- Ücret (w)
- Marjinal girdi maliyeti (MIC)
- Ortalama girdi maliyeti (AIC)
- $MIC = AIC = w$ olur.

Buna göre piyasa dengesi çizildiğinde;

Firma karını maksimize eden işçi sayısını ve ödenen piyasa ücretini $MIC = MRP$ noktasında belirler. Bu işçi sayısı marjinal ürün değeri (MVP)' de yerine yazılırsa işgücünün hak ettiği ücret (w_1) düzeyi bulunur.

Bu denge durumuna bakarak seçenekler yorumlanacak olursa;

A seçeneğindeki "Firmanın marjinal ürün değeri marjinal ürün hasılatının daha üstünde yer alır" ifadesi doğrudur.

Çünkü $MVP > MRP = L_d$ (emek talebi) olur.

B seçeneğindeki "Tekel firması işgücünü hakkettiği ücretin altında çalıştırmaktadır." ifadesi doğrudur.

Çünkü hak edilen (w_1) ücret > piyasa ücreti (w)'dir.

C seçeneğindeki "Firma marjinal girdi maliyetinin marjinal ürün değerine eşit olduğu noktada karını maksimize yapan işçi düzeyini belirler" ifadesi yanlıştır. Çünkü firma marjinal ürün hasılatının (MRP) marjinal girdi maliyetine (MIC) eşit olduğu noktada belirler.

D seçeneğindeki "Bu durumda firma monopol sömürü elde eder" ifadesi doğrudur. Hak ettiği ücretin (w_1) altında piyasa ücretinden (w) işgücü çalıştırdığı için her işçi başına tekel olmasından dolayı sömürü elde eder.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 8.** Tekel firmasının elde edeceği üretim düzeyi $MR=MC$ noktasında gerçekleştirilir. Bu nedenle marjinal hasılat ve marjinal maliyet denklemlerinin türetilmesi gerekmektedir.

Marjinal hasılatı bulmak için önce toplam hasılat bulunur. Daha sonra ise türevi alınarak marjinal hasılat elde edilir.

Soruda $P = 100 - Q$ şeklinde fiyat fonksiyonu soruda verilmiştir. Toplam hasılat;

$$TR = P \cdot Q$$

$$TR = (100 - Q) \cdot Q$$

$$TR = 100Q - Q^2 \text{ olarak bulunur.}$$

Bu malın marjinal hasılatını bulmak için toplam hasılat fonksiyonunda türev alınarak eğimi bulunur (toplam hasılatın eğimi marjinal hasılattır.)

$$MR = \frac{\partial(TR)}{\partial(Q)}$$

$$MR = \frac{\partial(100Q - Q^2)}{\partial(Q)}$$

$$MR = 100 - 2Q \text{ olarak bulunur.}$$

Soruda marjinal maliyet ise toplam maliyet fonksiyonunun türevi alınarak elde edilir.

$$TC = 20 + Q^2$$

$$MC = \frac{\partial(TC)}{\partial(Q)}$$

$$MC = \frac{\partial(20 + Q^2)}{\partial(Q)}$$

$$MC = 2Q \text{ olarak bulunur.}$$

Firma $MR = MC$ noktasında kâr maksimizasyon üretimini belirler.

$$MR = 100 - 2Q \text{ ve } MC = 2Q \text{ olduğuna göre}$$

$$MR = MC$$

$$100 - 2Q = 2Q$$

$$100 = 4Q$$

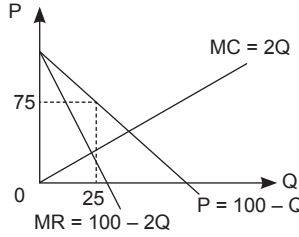
$$Q = 25 \text{ monopolün üretim düzeyidir.}$$

Bu üretim düzeyi monopol firmasının fiyat denklemi olan $P = 100 - Q$ denkleminde yerine yazılırsa:

$$P = 100 - Q$$

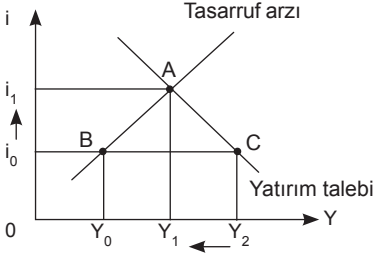
$$P = 100 - (25)$$

P = 75 monopolün satış fiyatını ifade eder. Bulunan bu noktalar grafiğe aktarıldığında;

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

9.

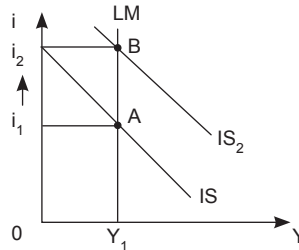
IS eğrisi üzerindeki her noktada tasarruf arzı yatırım talebine eşittir. Tasarruf arz eğrisi pozitif eğimli bir eğri iken yatırım talebi eğrisi negatif eğimli bir eğridir. Başlangıçta denge noktası A noktasıdır. Soruda tasarruf arzının yatırım talebinden küçük olduğu belirtilmiştir. Bu da B - C aralığını ifade etmektedir. Mal piyasasında yeniden denge sağlanabilmesi için A noktasına dönmelidir. Bu nedenle faiz oranı yükseltilmeli gelir düzeyi düşürülmelidir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

10. Otomatik stabilizatörler; ekonomik dengenin korunması ve sağlanması amacıyla ekonomide oluşan bir istikrarsızlığı herhangi bir müdahaleye gerek duymadan ortadan kaldırmak üzere mali sistemin yapısında bulunan artan oranlı vergiler, işsizlik sigortası ödemeleri, bütçe açık ve fazlaları, birey-aile ve kurum tasarrufları ile toprak mahsullerine ödenen mali yardımlar (sübvansiyon vs.) gibi araçlardır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

11.

Tam dışlama durumunda LM eğrisi gelir düzeyini gösteren yatay eksene diktir. IS eğrisi negatif eğimlidir. Denge noktası IS ve LM eğrilerinin kesiştiği A noktasıdır. Genişletici maliye politikası IS eğrisini sağa kaydırır faiz oranları artar gelir düzeyi değişmez.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

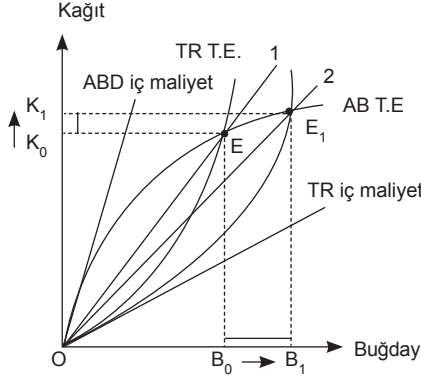
- 12.** Tüketim fonksiyonu $C = 240 + 0,8Y$ şeklinde verilmiştir. 0,8 marjinal tüketim eğilimini (c) göstermektedir. Harcama çarpanı formülü $k = \frac{1}{1-c}$ dir. Vergi çarpanı formülü ise $kt = \frac{-c}{1-c}$ şeklindedir. Verilenler yerine yazıldığında $k = \frac{1}{1-0,8} = \frac{1}{0,2} = 5$ ve ise $kt = \frac{-0,8}{1-0,8} = \frac{-0,8}{0,2} = -4$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 13.** Monetaristler duruma göre politika yerine kurala göre politika konulmasını savunurlar. Monetaristlere göre para arzı sabit bir oranda reel büyüme oranında artırılmalıdır. Klasiklere göre para yansız ve reel sektörü etkilemezken monetaristlere göre para arzında meydana gelecek artışlar fiyatlar genel düzeyini para arzı artışından daha fazla artıracaktır. Bu durum uzun dönemde enflasyonist bir süreç yaratacaktır. Soruda verilenlere göre nominal para arzındaki 3 kat artış fiyatlar genel düzeyini 3 kattan daha fazla artıracaktır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 14.** Türkiye'de halkın zevk ve tercihleri ithal malı lehine artarsa;

- Türkiye'nin teklif eğrisi sağa kayar
- İthal malının fiyatı yükselir
- İhraç malının fiyatı düşer
- Dış ticaret haddi doğrusunun eğimi azalır
- Türkiye'nin dış ticaret haddi kötüleşir çünkü ithal malı fiyatı artarken, ihraç malı azalır
- Türkiye'nin dış ticaret hacmi iyileşir çünkü dış ticarete konu olan mal miktarı artar

C seçeneğindeki "Türkiye'nin dış ticaret hacmi kötüleşir." ifadesi hatalıdır. Teklif eğrisinin sağa kayması sonucu yeni dengede dış ticarete konu olan mal miktarı artar. Bu da olumlu bir sonuç doğuracaktır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 15.** Türkiye EFTA'ya (Avrupa Serbest Müdahale Birliği) üye değildir. Avrupa Konseyi, Birleşmiş Milletler ve G-20'nin kurucu üyelerindendir.

Avrupa Konseyi'ne 1949, G-20'ye 1976, Birleşmiş Milletlere 1945 yılında kurucu üye olarak dahil olmuştur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

16. Bu çerçevede konuyla doğrudan ilintili olmamakla birlikte, devletin ekonomide yarattığı başarısızlıkları da saymak gerekmektedir. Devletin ekonomide başarısızlıklara neden olduğu görüşü daha çok neo-klasik iktisatçılarca dile getirilmektedir.

Bu başarısızlıklar;

- Bütçe açıklarının finansman biçimi ve dışlama etkisi,
 - Politik miyopluk,
 - Rant kollama faaliyetleri,
 - Bürokrat davranışları ve kamu kaynaklarının israfı,
 - İdari işlemlerin maliyetleri,
 - Oy ticareti,
 - Merkeziyetçilik,
 - Kayıt dışı ekonomi,
 - Rekabetin ortadan kaldırılması,
 - Mali yanılma [yanılsama¹],
- olarak sayılabilmektedir.

Dışsallıkların varlığı, devlet başarısızlıkları değil; piyasa başarısızlıkları arasında yer almaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

17. Klasik maliye anlayışının etkinlik kaybı ile birlikte modern maliye anlayışı ortaya çıkmıştır. Modern maliye anlayışının ortaya çıkışında [klasik maliyenin etkinlik kaybında] etkili olan olay ve olgular; I. Dünya Savaşı, 1929 Ekonomik Bunalımı, Bilimsel çalışmalar, II. Dünya Savaşı ve Refah devleti görüşleridir. Bu beş temel olay/olgu arasında en önemlisi kuşkusuz 1929 Ekonomik bunalımıdır. Bu görüşün temsilcileri; Robinson, Stackelberg, Srafa ve Keynes'dir.

Müdahaleci devlet [modern maliye] anlayışı ile klasik maliyenin varsayımları da değişime uğramıştır. İlk değişim, tüketici devlet anlayışından süzgeç [yeniden dağıtıcı] devlet anlayışına geçiş biçiminde olmuştur. Buna göre, ekonomiden vergi ve diğer adlar altında alınan kaynaklar bütçede toplamakta ve bu kaynakların tamamı tekrar ekonomiye katılmakta-yeniden dağıtılmaktadır. Bu dağıtım üç biçimde gerçekleşir: **Piyasa gibi dağıtım** [iktisadi esaslara göre kurulmuş bulunan kamu işletmeleri tipki piyasa aktörleri gibi özel hukuk hükümlerine tabi özel işletmeler olarak çalışmaktadır], **piyasadan farklı dağıtım** [devlet tarımsal destekleme politikaları gibi politikalarla, üreticiyi korumak için yüksek fiyattan satın aldığı tarım ürünlerini tüketicileri korumak amacıyla düşük fiyatla piyasaya sürebilmektedir] ve **gerçek [hakiki] yeniden dağıtım** [Devlet piyasadan mal ya da hizmet almadan karşılıksız olarak transfer harcamaları ile geliri, gelir grupları arasında yeniden dağıtmaktadır].

İkinci değişim ise, kamu girişimlerinin her zaman özel işletmelerden daha verimsiz olmadığına ilişkindir. Kamu işletmelerinin günümüzde her zaman daha az verimli olduğunu ileri sürebilecek ampirik gözlemler bulunmamaktadır.

Üçüncü değişim ise, günümüzde tarafsız harcama ve tarafsız vergiden söz edilemeyeceğine ilişkindir. Miktar-Aksiyon Teorisi bazı olayların yeterli şiddetle ortaya çıkmadıkça açıkça anlaşılmasını ifade etmektedir. Bu bağlamda, modern maliye ile birlikte devletten beklentilerin farklılaşması, devletin harcamalarında önemli artışlara neden olmuştur. Çünkü kamu harcamaları ve vergilerin günümüzde ulaştığı boyut nedeniyle kaçınılmaz olarak müdahaleci etkiler meydana getirmektedir. 1870'ler ortamında gelişmiş ülkelerde kamu harcamalarının milli gelir içindeki payı² %9-12 düzeyinden günümüzde %40-50 düzeyine ulaşmıştır³. O nedenle de bu kadar devasa boyutlara ulaşan kamu harcamalarının müdahaleci etkileri açıkça görülebilmektedir. Bu yaklaşımda mali araçların **hem mali [fiskal] hem de mali olmayan [ekstra fiskal]** amaçlarla kullanılması gerektiği savunulmaktadır. Modern maliye anlayışına göre, devlet, iktisadi ve sosyal hayata müdahale etmelidir. Zaten modern maliye anlayışında, devletin yüklediği mali olmayan amaçları gerçekleştirebilmesi için vergi ve harcamaların tarafsız olmaması gerekmektedir.

Gerçek [hakiki] yeniden dağıtım ile transfer harcamalarının kastedildiği bu noktada önem taşımaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

¹ Vatandaşların kamu hizmet maliyetini algılayamamaları nedeniyle, kamu hizmet talebinin ve kamu harcamalarının artışı ifade etmektedir. Bu durum **Santa Claus Sendromu** olarak da ifade edilir.

² Bir ekonomide kamu kesiminin nispi büyüklüğü, kamu harcamalarının GSMH'ya oranı ile ölçülmektedir.

³ Danimarka'da 1996 yılı itibarıyla kamu harcamalarının GSMH'ya oranı %68 gibi bir düzeye dahi ulaşmıştır.

18. Bu ayırmada, karşılanacak ihtiyaçların ve yapılacak harcamaların **ortaya çıkış sıklığı** ya da yapılması söz konusu olacak giderlerin **önceden öngörülebilirliği** dikkate alınmaktadır. Dolayısıyla her yıl tekrarlanır nitelikteki harcamalar adi; bir yıldan daha uzun zaman aralıklarıyla ortaya çıkan harcamalar olağanüstü harcama ya da önceden öngörülebilir ve tahmin edilebilir harcamalar adi, diğerleri olağanüstü harcama olarak kabul edilmektedir. Faydası ilgili yılla sınırlı olan harcamalar adi; faydası izleyen yıllara da taşan harcamalar olağanüstü harcamalardır. Olağan kamu gelirleri [vergi vb.] ile finanse edilen harcamalar adi, özelleştirme gibi olağanüstü kamu gelirleri ile finanse edilen kamu harcamaları olağanüstü harcama olarak nitelendirilmektedir.

Doğru yanıt “C” seçeneğidir.

19. Tahakkuk etmiş vergi gelirlerinden, tahsil edilen vergi gelirlerinin çıkarılmasıyla vergi açığı elde edilmektedir. Tahsil edilen vergi gelirlerinin tahakkuk edilen vergi gelirlerine oranı ise, fiili vergi gayreti olarak tanımlanmaktadır.

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

20. Vadesi gelmiş borçların uzun vadeli ya da sürekli [süresiz] borç haline getirilmesine konsolidasyon [tahkim] adı verilmektedir.

Konsolidasyona başvurma gerekçeleri şunlardır:

- Vadesi gelen borçların ödenmesinde mali güçlükler olabilir,
- Borcun vadesinde ödenmesi piyasa koşullarında önemli dalgalanmalara [piyasada paranın bollaşması nedeniyle enflasyona] yol açabilir.

Bu gerekçelerden de görüleceği gibi, konsolidasyonda, Devletin ödeme gücü içinde olmasından ya da borcun itfası [ödenmesi] halinde ortaya çıkacak parasal genişlemenin yaratacağı enflasyonist baskılardan endişe edilmektedir.

Özellikle enflasyon dönemlerinde, uygulanması önerilen olağanüstü borç yönetim işlemi, konsolidasyon olarak karşımıza çıkmaktadır.

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

21. İç borçlanmada kullanılan araçlar; Hazine [plasman] bonusu, Devlet tahvili, Hazine'ye kısa vadeli avans, Hazine kefaletini haiz bonolar, Müteahhitlik [yüklenici] bonoları, Gelir ortaklığı senetleri, Gelire endeksli senetler, kira sertifikası ve emanet paralarıdır. Bu araçlardan Devlet tahvili, gelir ortaklığı senetleri, gelire endeksli senetler ve kira sertifikası uzun vadeli borçlanma aracı iken, diğerleri kısa vadeli borçlanma aracıdır.

İlk olarak 1983 yılında çıkarılan Gelir Ortaklığı Senetleri; köprü, baraj, elektrik santrali, karayolu, denizyolu, telekomünikasyon sistemleri gibi kamu kurumlarına ait alanların gelirlerine gerçek ve tüzel kişilerin ortak olması için çıkarılan senetlerdir [Keban Barajı Gelir Ortaklığı Senetleri, Boğaziçi Köprüsü Gelir Ortaklığı Senetleri gibi].

Buradaki önemli nokta ortaklık ilişkisinin yalnızca bu alanlarının gelirlerine yönelik olmasıdır. Aksi halde, bu kamusal alanlara ortaklık söz konusu değildir.

Bu senetlerin ihraç edilme amacı, istikrarlı ve güvenilir gelir sağlayarak tasarrufları genişletmek, [finans temelli olarak] sabit getirili menkul kıymetlere yatırım yapmak istemeyen tasarruflar bağlamında borçlanma alanlarını genişletmek ve bu kaynaklarla kamu yatırımlarını artırmaktır.

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

22. Maliye politikası araçları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Vergiler,
- Kamu harcamaları,
- Borçlanma,
- Borç yönetimi,
- Gelirler Politikası⁴,
- Bütçe politikası.

Maliye politikası araçları ile ilgili tespit edilmesi gereken önemli nokta, bir politika ya da düzenlemenin maliye politikası aracı olup olmadığının, kamu kesiminin inisiyatifinde yer almasına bağlı olmasıdır. Bu bağlamda, kurumlar vergisi oranı, gelir vergisi oranı, KDV oranı maliye politikası aracı niteliğinde iken, kurumlar vergisi hasılatı, gelir vergisi hasılatı ve KDV hasılatı ekonomik faaliyet hacmine bağlı olarak ortaya çıkacaktır. Devlet hasılatı belirleyemez.

O nedenle, kurumlar vergisi oranı maliye politikası aracı iken, gelir vergisi hasılatı gerçek anlamda maliye politikası aracı değil; bir sonuçtur.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

23. Bu politikada amaç, piyasadaki likiditeyi bollaştırmak ve ekonomideki satın alma gücünü artırmaktır. Bu nedenle;

- Devlet, Merkez bankasından borçlanmalıdır. Merkez Bankasının karşılıksız para basması nedeniyle herhangi bir biçimde dışlama etkisi söz konusu olmayacak ve tüketim ve yatırımları caydırıcı etki göstermeyecektir.
- Merkez bankasının yanında kaydı para yarattığı için mevduat bankalarından borçlanmalıdır.
- Bu dönemde birey ve şirketlerden borçlanma tavsiye edilmemektedir. Çünkü bu dönemde zaten tüketim ve yatırım yetersizliği söz konusudur. Ancak, birey ve şirketlerin harcamalarını kısmaksızın, atıl fonlarının aktive edilmesini [ekonomiye katılmasını] sağlayabilmesi koşuluyla birey ve şirketlerden borçlanmalıdır.
- Birey ve şirketlerin tüketim ve yatırımlarının azalmaması için borçlanma faizlerinin düşük düzeyde tutulmasına ihtiyaç vardır.
- Devletin borçlanma yoluyla ekonomiden çektiği kaynakları tekrar kamu harcaması olarak ekonomiye kanallama etmesi gerekmektedir.
- Bu dönemde yapılacak borçlanmaların kısa vadeli olması gerekmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

24. Gelir vergisi Dünyada; üniter gelir vergisi sistemi, sedüler gelir vergisi sistemi ve birleşik [karma] gelir vergisi sistemi olmak üzere üç farklı biçimde uygulanmaktadır. Buna göre;

a. Üniter Gelir Vergisi

Üniter gelir vergisi sistemi, sübjektif karakterli bir vergidir. Sistemde elde edilen gelirlerin tamamı toplanır ve bu toplamdan; en az geçim indirimi, özel indirim, bağış ve yardımlar, yapılan giderler düşülür. Ardından bulunan toplam tutara artan oranlı vergi tarifi uygulanır. Üniter vergilendirilmede, mükelleflerin ödeme gücüne göre vergilendirme ve vergi adaletinin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Türkiye'de 1950 yılından beri Üniter Gelir Vergisi Sistemi uygulanmaktadır. Ancak vergi sistemimiz içinde yer alan stopaj uygulamaları nedeniyle sedüler birtakım uygulamaların olduğu da göze çarpmaktadır.

⁴ Gelirler politikası, devletin ücret ve fiyatların oluşum sürecine doğrudan müdahale etmesi olarak tanımlanmaktadır. Taban/tavan fiyat uygulamaları, asgari ücret uygulaması, Borçlar Kanununda kira artış sınırlarının belirlenmesi bu kapsamda değerlendirilebilir.

b. Sedüler Gelir Vergisi

Sedüler gelir vergisi, gelirin unsurlarına sedül adı vermekte ve her bir sedülün kendi içinde ayrı ayrı vergilendirilmesini öngörmektedir. Sedüler gelir vergisi sistemi çeşitli kaynaklardan elde edilen gelirlerin, ayrı kategoriler olarak ele alınıp her kategori için öngörölmüş tarifeye göre vergilendirilmesi şeklinde uygulanmaktadır.

c. Birleşik [Karma] Gelir Vergisi

Üniter gelir vergisi sistemi vergi ödeme gücünü dikkate alması bakımından avantajlıdır. Sedüler gelir vergisi sisteminde ise her bir sedül kendi içinde ayrı ayrı vergilendirildiği için indirimin hangi sedülden yapılacağı belirlenemez. Bu nedenle vergi ödeme gücünün korunması çok zordur. Ancak sedüler gelir vergisi sistemi ayırma kuramına uygun bir yöntemdir. O halde her iki sisteminde kendine has avantajları bulunmaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

25. [Haldun] Laffer eğrisi, vergi oranları ile vergi hasılatı arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Bu eğriye göre, vergi oranları artırılırken vergi hasılatı artar, vergi oranı optimuma ulaştığında vergi hasılatı da maksimuma ulaşır. Vergi oranları artırılmaya devam edilirse, vergi hasılatı azalış göstermektedir. Laffer'e göre, "vergilemede çoğu kez iki kere iki dört değil bir eder". Mevcut bir verginin oranının artırılmasına rağmen vergi gelirlerinde artık bir artışın olmadığı nokta verginin mali sınırıdır. Bu eğriye aynı zamanda Dupuit eğrisi adı da verilmektedir. Arz yanlı iktisatçıların önermelerine paralel olarak, ABD, İngiltere ve Türkiye'de 1970'lerin sonu ve 1980'lerin başında yapılan vergi indirimleri vergi hasılatını artırmak yerine azaltmıştır. Bu da doğal olarak kamu açıklarını artırmıştır

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

26. Gelir kavramını dar anlamda ve geniş anlamda olmak üzere ikili bir şekilde açıklamak mümkündür.

a. Dar Anlamda Gelir Kavramı [Kaynak Teorisi]

Kaynak teorisine göre; kişilerin sahip oldukları üretim faktörlerini çeşitli üretim faaliyetlerinde kullanılmaları sonucu elde ettikleri değerlere gelir denilmektedir.

Buna göre;

Emek faktöründen elde edilen gelire ücret denilmektedir.

Sermaye faktöründen elde edilen gelire faiz denilmektedir.

Doğal kaynak faktöründen elde edilen gelire rant denilmektedir.

Girişim yeteneği faktöründen elde edilen gelire ise kar denilmektedir.

Birden fazla üretim faktörünün birlikte faaliyete konulması dar anlamda gelir kavramını genişletmeyecektir.

Kaynak teorisi, kaynağı belli olan üretim faktörlerinden elde edilen değerlerin vergilendirilmesini öngörmektedir. Bu durum ortaya bazı sorunlar çıkarmaktadır. Bu sorunlardan en önemlisi üretim faktörlerinin dışında elde edilen menfaatlerin vergilendirilememesidir. Örneğin; piyango, miras vs. unsurlar kaynak teorisine göre gelir sayılmamaktadır.

b. Geniş Anlamda Gelir Kavramı [Safi Artış Teorisi]

Safi artış teorisine göre gelir, bir kimsenin belirli bir dönemdeki tüketimi ile aynı dönemdeki servetinde meydana gelen net artıştır. Başka bir anlatımla belirli bir dönemde; dönem sonu mal varlığından dönem başı mal varlığının çıkarılması sonucu kalan kısım gelirdir.

Gelir = Tüketim + servet değişimi.

Bu teoriye göre, belirli bir dönemdeki tüketime ve servet artışına kaynak teşkil eden her şey gelirdir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

27. Vergi yansımaları etkileyen faktörler olarak; vergilendirilen malın arz ve talep esnekliklerini, uygulanan verginin değer ya da miktar esaslı olmasını, vergilendirilen malın ya da üretim faktörü olmasını, vergilendirmenin mal ya da emek piyasasına yönelik olmasını, verginin uygulandığı piyasadaki rekabet koşullarını, uygulanan verginin sınırlı mal grubunu kapsaması ya da genel bir vergi olmasını, ekonominin dışı açık ya da kapalı olmasını saymak mümkündür.

- Vergilendirilen malın arz ve talep esnekliği eşit ise, vergi üretici ve tüketici arasında eşit olarak paylaşılır,
- Vergilendirilen malın talep esnekliği arz esnekliğinden büyük ise, verginin üreticiye yansıyan kısmı tüketiciye yansıyan kısmından daha büyüktür,
- Vergilendirilen malın arz esnekliği talep esnekliğinden büyük ise, verginin tüketiciye yansıyan kısmı üreticiye yansıyan kısmından daha büyüktür,
- Vergilendirilen malın arz esnekliği sıfır ise, vergi tamamen üretici üzerinde kalmaktadır,
- Vergilendirilen malın talep esnekliği sıfır ise, vergi tamamen tüketici üzerinde kalmaktadır,
- Tam rekabet piyasasında uygulanan verginin değer ya da miktar esaslı olması yansıma açısından farklılık arz etmemektedir,
- Tekelci piyasada advalorem vergi uygulamasında, spesifik vergiye oranla üretim azalışı daha az gerçekleşmektedir,
- Tekelci piyasada vergi, firmanın ürettiği mal üzerine konuluyorsa fiyatlar aracılığıyla kısmen tüketiciye yansıtılabilirken, firma karı üzerine konulan vergi tamamen firmanın üzerinde kalmaktadır,
- Emek piyasasında da yansımanın yönü ve derecesini, emek arz ve talep eğrilerinin esneklikleri belirlemektedir. Doğal kaynaklar üzerine konulan vergi, arazi ya da doğal kaynak sahibi üzerinde kalmaktadır,
- Özellikle tasarruf yetersizliği çekilen ülkelerde, sermayeye yönelik uygulanan vergi, finansman maliyetlerini artırarak ileriye doğru yansıyacaktır,
- Ekonomide uygulanan verginin kapsamına göre, vergi yansımalarının şiddeti farklı olacaktır. Motorlu taşıtlar vergisindeki vergi artışı ile KDV gibi bir genel satış vergisindeki vergi artışlarının yansıması tüm ekonomiye yayılacaktır,
- Vergi yansıması, kısa ve uzun dönemde farklılık arz eder ve uzun dönemde fiyatlama davranışları vergiden bağımsız faktörler tarafından şekillendirilebilir,
- Ekonominin dışı açık ya da kapalı olması vergi yansıması üzerinde etkilidir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

28. Bütçenin mali yıla girmeden önce kanunlaşmış olması gerektiğini ifade eden bütçe ilkesi önceden izin ilkesidir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

29. Devri (Kontrollü) Bütçe Teorisi (Alvin HANSEN): Devri Bütçe Teorisi de Bütçede mali denkliliği öngörmektedir. Ancak Bütçe denkliliğinin yıllık olarak düşülmesi yerine, daha uzun süreli devreler halinde dikkate alınması esasına dayanmaktadır. Dolayısıyla devri bütçe teorisinde ektrafiskal amaçlara yönelik uygulamalar söz konusu olmayacaktır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 30.** Üretim sürecinin yalnız bir aşamasında vergilendirme yapılması şeklindeki harcama vergileridir. Toplu muamele vergisinin üretim - tüketim zinciri içinde alındığı aşamanın adına göre üç çeşidi vardır. Bunlardan birincisi malın ilk üretim aşamasında vergilendirilmesidir ki. Buna istihsal vergisi adı verilir. İkincisi malın toptancıdan perakendeciye aktarılması sırasında vergilendirilmesidir ki bu aşamada alınan vergiye toptan satış vergisi adı verilir. Üçüncüsü ise malın tüketiciye intikali sırasında yani perakendeciler tarafından tüketicilere yapılan mal teslimleri dolayısıyla vergi alınmasıdır, buna da perakende satış vergisi [İstihlak vergisi] adı verilir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 31.** Anayasanın 77. Maddesine göre; Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri 5 yılda bir aynı günde yapılır. Süresi biten milletvekili yeniden seçilebilir.

Anayasanın 116. Maddesine göre; seçimler, TBMM ve Cumhurbaşkanı kararı ile yenilenebilir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, üye tamsayısının beşte üç çoğunluğuyla seçimlerin yenilenmesine karar verebilir. Bu halde Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır. Cumhurbaşkanının seçimlerin yenilenmesine karar vermesi halinde de Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır. Cumhurbaşkanının ikinci döneminde Meclis tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde, Cumhurbaşkanı bir defa daha aday olabilir. Seçimlerinin birlikte yenilenmesine karar verilen Meclisin ve Cumhurbaşkanının yetki ve görevleri, yeni Meclisin ve Cumhurbaşkanının göreve başlamasına kadar devam eder. Bu şekilde seçilen Meclisin ve Cumhurbaşkanının görev süreleri 5 yıldır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 32.** Anayasanın 159. Maddesine göre;

- Hâkimler ve Savcılar Kurulu, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kurulur ve görev yapar.
- Kurul, görevlerini yerine getirirken ve yetkilerini kullanırken bağımsızdır. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi Kurul'a emir veremez.
- Hâkimler ve Savcılar Kurulu **13 üyeden** oluşur; **2 daire** halinde çalışır.
- **4 üye** Cumhurbaşkanı tarafından; **7 üye ise** TBMM tarafından seçilir.
- Kurulun Başkanı Adalet Bakanıdır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 33.** Maddi açıdan idari işlemler şart işlem ve sübjektif işlem olmak üzere ikiye ayrılır.

Şart (nesnel) işlem: Bir kişi veya nesneyi daha önceden belirlenen genel, objektif ve kişilik dışı bir statüye dâhil edilmesidir. Bir kişinin memur olarak atanması veya emekliye ayrılması, öğrenci olma ya da mezun olma, kamulaştırma gibi işlemler statü değişikliği oluşturan işlemlerdir.

Sübjektif işlem: Bu işlemlerde kişi nesnel bir statüye sokulmaz bulunduğu statüsünün sonucuna göre işlem yapılır. Örneğin, Memura disiplin cezasının verilmesi, vergi tarh ve tahakkuk işlemleri, öğrenciye not verilmesi gibi işlemlerdir

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 34.** Yürütmeyi durdurma kararlarına karşı, kararın tebliğini izleyen günden itibaren 7 gün içinde bir defaya mahsus olmak üzere itiraz edilebilir. İtiraz edilen merciler, dosyanın kendisine gelişinden itibaren 7 gün içinde karar vermek zorundadır. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir. 2012 yılında 6352 sayılı kanun ile yapılan düzenlemeye göre, yürütmenin durdurulmasına ilişkin verilen kararlar 15 gün içinde yazılır ve imzalanır.

Yürütmenin durdurulması istemleri hakkında verilen kararlar; Danıştay dava dairelerince verilmişse konusuna göre Danıştay İdari veya Vergi Dava Daireleri Kurullarına, Bölge idare mahkemesi kararlarına karşı, en yakın bölge idare mahkemesine, İdare ve vergi mahkemeleri ile tek hâkim tarafından verilen kararlara karşı bölge idare mahkemesine itiraz edilir.

Ancak **Danıştay İdari veya vergi dava daireleri kurullarının** Danıştay'ın temyiz mercii sıfatıyla baktığı davalar, Bölge idare mahkemesinin itiraz mercii sıfatı ile baktığı davalar, 2014 yılı 6546 sayılı kanun gereğince ilk derece mahkemelerinin ivedi yargılama yöntemi ile görülen davalar hakkında yürütmenin durdurulması kararlarına karşı itiraz edilemez. Sonuç olarak Danıştay'ın ilk derece mahkemesi olarak baktığı davalar hakkında yürütmenin durdurulması kararına itiraz edilebilirken Danıştay idari veya dava daireleri kurulunun verdiği kararlara karşı yürütmenin durdurulması kararına itiraz edilemez.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 35.** İdari yargının görev alanına girmeyen uyuşmazlıklar şunlardır:

- Abonman Sözleşmeleri
- İdari Para Cezaları
- İdarenin Özel Kişilere Açtığı Davalar
- İdarenin Özel Hukuk Sözleşmelerinden Doğan Davaları KİT'lerin 3. Kişilerle yaptığı sözleşmeler
- Kamu Görevlilerine Karşı Açılan Davalar
- Tapu Sicili Düzeltme Davaları
- Kamulaştırma Kanunun Uygulanmasından Doğan Davalar Nüfus Kayıt Düzeltme Davaları
- İdareye Ait Araçların Verdiği Zararlardan Dolayı Açılan Davalar
- Hizmet Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıklar
- İcra ve İflas Dairesi Görevlilerinin Kusurlarından Doğan Tazminat Davaları

İdarenin özel hukuk sözleşmesinden doğan davalar adli yargıda görülürken sözleşmenin yapılmasından önce çıkan uyuşmazlıklar idari yargının görev alanına girer.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 36.** Dava, dava dilekçesinde öngörülen koşullara uymayan bir dilekçe ile açılmışsa dilekçe reddedilir. Eksiklikler davacı tarafından 30 gün içinde giderilerek yeniden yargı yoluna başvurulabilir. Dava açılırken, posta ve harç ücretleri yatırılmamışsa ya da eksik yatırılırsa davacıya 30 günlük süre verilir buna rağmen yatırılmazsa, tekrar bir 30 günlük süre verilir, bu sürede de yatırılmazsa davanın açılmamış sayılmasına karar verilir. Davanın görüldüğü sırada, zamanında tam verilen ücretlerin yetmeyeceği anlaşılırsa davacıya yukarıda olduğu gibi 30+30 günlük süre verilir buna rağmen yatırılmazsa dosyanın işlemden kaldırılmasına karar verilir bu karardan itibaren 3 ay içinde dosya işleme konmazsa davanın açılmamış sayılmasına karar verilir. Dava dilekçesinde bulunan eksiklikler için öngörülen süre 30 günken harçlar ile ilgili eksikliklerde bu süre 30+30 ve 3 ay olarak değişmektedir. Dolayısıyla bu ayrıntıya dikkat etmek gerekir. Bu sebepten dolayı D seçeneği yanlıştır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

37. Tam iki taraflı sözleşmelerde taraflar edimlerini aynı anda ifa edilmesi gerekir. Karşılıklı borç yükleyen bir sözleşmenin ifası isteminde bulunan tarafın, sözleşmenin koşullarına ve özelliklerine göre daha sonra ifa etme hakkı olmadıkça, kendi borcunu ifa etmiş ya da ifasını önermiş olması gerekir. Buna *ödemezlik* def'i denilmektedir. Tam iki taraflı sözleşmelerde ifayı talep eden kişinin kendi edimini de teklif etmiş olması gerekir. Aksi hâlde karşı taraf ifa etmekten kaçınabilir. Ödemezlik def'i taraflara karşı edim ifa edilinceye veya hiç değilse ifası teklif edilinceye kadar, borcunu ifa etmekten kaçınma imkânı sağlamaktadır.

Bir borcun birden fazla borçlusu olup ta müteselsil borçluluk söz konusu değilse yani adi (paylı) borçluluk hali söz konusu ise borçlular alacaklıya karşı borcun tamamından değil, paylarına düşen miktardan sorumludur. Alacaklı borçlulardan bu miktardan daha fazla bir talepte bulunursa, borçluların payına düşen miktarı ödeyip kalanlarından kaçınma hakkına taksim defi denir.

Zamanaşımı defi, borcun kanunen talep edilebileceği sürenin dolması halinde borçlunun borcu ödemekten kaçınma imkanını ifade etmektedir.

Adi kefalette alacaklı, borçluya başvurmadıkça, kefil takip edemez. Alacaklının asıl borçluya başvurmadan doğrudan kefile başvurarak edimi yerine getirmesini talep etmesi halinde kefil tartışma definin ileri sürerek önce asıl borçluya başvurulmasını isteyebilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

38. Geçerlilik şekli, bir hukuki işlemin geçerli olabilmesi için uyması gereken şekli ifade eder. Geçerlilik şekli açısından geçerli olan temel kural *şekil* serbestisidir. Sözleşmelerin geçerliliği, kanunda aksi *öngörülmedikçe*, hiçbir şekle bağlı değildir. Kısacası bir sözleşmenin geçerliliği, belirli bir şekilde yapılmasına bağlı değildir. Bu nedenle taraflar bir hukuki işlemi sadece sözlü olarak yapabilecekleri gibi isterlerse yazılı şekilde ya da notere giderek düzenleme şeklinde yapabilirler. Salt sözlü sözleşme hiçbir sorun olmadan olağan kurala göre geçerlidir.

Geçerlilik Şeklinin Türleri:

A. Sözlü şekil: Bazı hallerde bazı işlemlerin sözlü şekilde yapılması zorunluluğu karşımıza çıkar. Örneğin TMK uyarınca "Evlendirme memuru, evleneceklerden her birine birbiriyle evlenmek isteyip istemediklerini sorar. Evlenme, tarafların olumlu sözlü cevaplarını verdikleri anda oluşur. Memur, evlenmenin tarafların karşılıklı rızası ile kanuna uygun olarak yapılmış olduğunu açıklar." Görüldüğü üzere evlenme açısından sözlü *şekil şartı* bulunmaktadır. İki kişi yazılı olarak iradelerini evlendirme memuruna bildirirler bile evlenme geçerli bir şekilde kurulmaz.

B Yazılı şekil: Yazılı şekilde taraflar sözleşmeyi basit bir şekilde (el yazılı, daktilo, bilgisayar vs.) yazıp imzalamaları söz konusu olur. Hukukumuzda yazılı şekilde yapılması gereken sözleşmelere örnek olarak alacağın devri (temlik), kefalet sözleşmesi, fikir ve sanat eserleri üzerindeki mali hakların devri, Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunda düzenlenen taksitle satış ve tüketici kredi sözleşmeleri verilebilir.

C. Resmî yazılı şekil: Resmî şekilde işin içine resmî makam veya memurun girmesi gerekir. Hukukumuzda resmî şekli gerçekleştirme görevi kural olarak noterlerdedir. Noterleri bu şekilde düzenledikleri belgelere resmî senet denir. Kanunda ayrıca belirtilmemişse, resmî şekli noterler gerçekleştirir. Ancak kanunda istisnai olarak başka makam ya da memurların resmî şekli gerçekleştirmeleri gereği düzenlenmiş olabilir. Örneğin tapuda yapılacak işlemler (satış, sınırlı ayni hakların kurulması vs.) açısından tapu memurluğu görevlidir. Bu açıdan noterde yapılan işlemler istenilen hukuki sonucu doğurmaz. Ancak taşınmaz satış vaadi açısından noterlerin de yetkisi bulunmaktadır.

Paylı mülkiyette bir paydaşın taşınmaz üzerindeki payını tamamen veya kısmen üçüncü kişiye satması hâlinde, diğer paydaşlar önalım hakkını kullanabilirler. Önalım hakkından feragatin resmî şekilde yapılması ve tapu kütüğüne şerh verilmesi gerekir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

39. Kişi topluluğu niteliğinde tüzel kişiler olan dernekler, en az yedi gerçek kişi veya tüzel kişinin kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları, tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarıdır. Derneklerin kar paylaşımına yönelik bir ortak amacı yoktur. Hukuka ve ahlaka aykırı amaçlarla dernek kurulamaz. TMK md.57'ye göre, Herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir. Dernek kurucularının fiil ehliyetine sahip olması gerekir.

TMK md 58 ve 59'a göre, her derneğin bir tüzüğü bulunur. Dernek tüzüğünde derneğin adı, amacı, yerleşim yeri, kurucuları, gelir kaynakları, üyelik koşulları, organları ve örgütü ile geçici yönetim kurulunun gösterilmesi zorunludur. Dernek tüzüğü, kanunun emredici hükümlerine aykırı olamaz. Dernekler, kuruluş bildirimi, dernek tüzüğünü ve gerekli belgeleri yerleşim yerinin bulunduğu yerin en büyük mülki amirine verdikleri anda tüzel kişilik kazanır.

Onbeş yaşını bitiren ayırt etme gücüne sahip küçükler; toplumsal, ruhsal, ahlakî, bedensel ve zihinsel yetenekleri ile spor, eğitim ve öğretim haklarını, sosyal ve kültürel varlıklarını, aile yapısını ve özel yaşantılarını korumak ve geliştirmek amacıyla yasal temsilcilerinin yazılı izni ile çocuk dernekleri kurabilir veya kurulmuş çocuk derneklerine üye olabilirler. Oniki yaşını bitiren küçükler yasal temsilcilerinin izni ile çocuk derneklerine üye olabilirler ancak yönetim ve denetim kurullarında görev alamazlar. Çocuk derneklerine onsekiz yaşından büyükler kurucu veya üye olamazlar.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

40. Yerleşim yeri, bir kimsenin oturmakta olduğu, iş ve aile ilişkilerinin merkezi olan yer olarak tanımlanmaktadır. Yerleşim yeri kavramı üçlü bir ayrıma tabi tutulmaktadır. Bunlar, "iradi yerleşim yeri", "İtibari yerleşim yeri" ve "yasal yerleşim yeridir.

- İradi yerleşim yeri, bir kimsenin kendi isteği ile seçtiği ve kural olarak oturmakta olduğu yerleşim yeridir. Gerçekten de, TMK. m. 19/1'e göre, "Yerleşim yeri bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerdir". Söz konusu hükme göre bir yerin iradi yerleşim yeri olabilmesi için, öncelikle kişinin orada fiilen oturması gerekir.
- İtibari yerleşim yeri iki farklı durumda söz konusu olur. Bunlardan biri, iradi bir yerleşim yeri bulunmayan kimseler bakımından ortaya çıkar. Kişi iradi yerleşim yeri edinmemişse onun meskeni yasa gereği yerleşim yeri olarak kabul edilir. Diğer ise kişilerin mutlaka bir yerleşim yeri olması gerektiği kuralına dayanır ve Kanunda düzenlenmiştir. Gerçekten de, TMK. m 20/II'ye göre, "Önceki yerleşim yeri belli olmayan veya yabancı ülkedeki yerleşim yerini bıraktığı halde Türkiye'de henüz bir yerleşim yeri edinmemiş olan kimsenin halen oturduğu yer, yerleşim yeri sayılır.
- Yasal yerleşim yeri, bazı kimseler için kanunun doğrudan belirlediği yerleşim yeridir. Gerçekten de, TMK. m. 21'e göre, "Velayet altında bulunan çocuğun yerleşim yeri, ana ve babasının; ana ve babanın ortak yerleşim yeri yoksa çocuğun kendisine bırakıldığı ana veya babanın yerleşim yeridir. Diğer hallerde çocuğun oturma yeri, onun yerleşim yeri sayılır". Bu hükümden anlaşıldığı üzere, yasal yerleşim yeri,
 - velayet altındaki küçükler ile
 - vesayet altındaki kişiler bakımından söz konusudur. Vesayet altındaki kişilerin yerleşim yeri, bağlı oldukları vesayet makamının bulunduğu yerdir. Velayet altındaki küçüğün yerleşim yeri ise kural olarak ana ve babasının yerleşim yeridir.

Evli kişiler için yerleşim yeri ile ilgili olarak özel bir durum öngörülmemektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

41. Derneklerin Sona ermesi

I. Kendiliğinden Sona Erme: Dernekler, aşağıdaki hâllerde kendiliğinden sona erer:

1. Amacın gerçekleşmesi, gerçekleşmesinin olanaksız hâle gelmesi veya sürenin sona ermesi,
2. İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması,
3. Borç ödemede acze düşmüş olması,
4. Tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hâle gelmesi,
5. Olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması.

II. Genel kurul kararı ile: Genel kurul, her zaman derneğin feshine karar verebilir.

III. Mahkeme kararı ile: Derneğin amacı, kanuna veya ahlâka aykırı hâle gelirse; Cumhuriyet savcısının veya bir ilgilinin istemi üzerine mahkeme, derneğin feshine karar verir. Mahkeme, dava sırasında faaliyetten alıkoyma dahil gerekli bütün önlemleri alır.

Genel kurul kararı ile feshedilen veya kendiliğinden sona erdiği tespit edilen derneğin para, mal ve haklarının tasfiyesi, tüzüğünde gösterilen esaslara göre yapılır. Tüzükte tasfiyenin ne şekilde yapılacağına genel kurul kararına bırakıldığı hallerde, genel kurul tarafından bir karar alınmamış veya genel kurul toplanamamışsa yahut dernek mahkeme kararı ile feshedilmişse, derneğin bütün para, mal ve hakları, mahkeme kararıyla derneğin amacına en yakın ve kapatıldığı tarihte en fazla üyeye sahip derneğe devredilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

42. Bir yerin şube sayılması için gerekli olan unsurları şunlardır.

İçişlerinde Merkeze Bağımlı Olma: Şube merkeze bağımlı olmalıdır. Bağımlılık iki anlama gelir. Birinci şubeler merkeze bağımlıdır ve merkezden aldığı emir ve talimatlar doğrultusunda çalışır. İkincisi şubenin ayrı bir tüzel kişiliği yoktur. Merkezin nam ve hesabına çalışır. Yani kar ve zararı merkeze aittir.

Dış İlişkilerde Bağımsızlık: Şube merkezden aldığı yetkiye istinaden hareket etmesine rağmen dış ilişkilerinde bağımsızdır. Bu şu-benin merkezden emir ve talimat almadığı anlamına gelmeyip şubenin merkezin yaptığı işlem ya da işlemleri ayrı bir izin almaksızın kendi başına yapabileceğidir.

Yer ve yönetim ayrılığı: Şube ile merkez arasında yer ve yönetim bakımından ayrılık vardır. Yer ayrılığı çok kesin anlaşılmamalıdır. Çünkü bir şube merkezden ayrı bir şehirde bulunabileceği gibi merkezle aynı binada dahi bulunabilir. Şubenin merkezden ayrı bir muhasebesi ve ticari defterleri vardır. Her şube, kendi merkezine ait ticaret unvanını, şube olduğunu belirterek kullanmak mecburiyetindedir." Buna göre şubenin ayrı bir tüzel kişiliği yoktur. Buna bağlı olarak şubenin kendi ticaret unvanı da yoktur. Şubeler merkezlerinin ticaret unvanlarını şube olduklarını belirterek kullanmak zorundadırlar.

Şube, temsil yetkisi bakımından da Önemlidir. Örnek olarak ticari mümessilin temsil yetkisi şube ilişkileriyle sınırlandırılabilir. Ticari işletmenin devri esas itibarıyla şubelerinde devri sonucunu doğurur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 43.** Kanunda tanzim olunan hususlarla bir ticarethane yahut ticari şekilde işletilen diğer bir müesseseyi ilgilendiren bütün muamele, fiil ve işler ticari işlerdendir. İlk olarak TTK'da düzenlenen tüm hususlar ticari işler. Bunlara mutlak ticari iş denilir.

İkinci olarak bir ticari işletmeyi ilgilendiren tüm işler de ticari iş sayılır. TTK'da düzenlenmeyen fakat bir ticari işletmeyi ilgilendiren iş ya da işlemler de ticari iş sayılır.

Buna göre tüzel kişi tacirin yaptığı işler mutlaka ticari iş sayılır, yani tüzel kişi tacirin yaptığı işlerin mutlaka ticari işletmesini ilgilendireceği kabul edilir. Bunun aksi ispatlanamaz, kesin bir kuraldır. Gerçek kişi tacirin ise yaptığı her iş ticari işletmesini ilgilendirmeyebilir. Gerçek kişi tacir o işi yaptığı anda karşı tarafa o işin ticari işletmesini ilgili olmadığını açıkça beyan ederse veya işin durumundan onun ticari işletmesiyle ilgili olmadığını anlaşıyorsa o iş ticari sayılmaz.

Taraflardan yalnız biri için ticari iş niteliğindeki sözleşmeler kanunda aksine hüküm olmadıkça sözleşmenin karşı tarafı için de ticari iş sayılır.

Gerçek kişi tacirin yapmış olduğu işten açıkça ticari faaliyetle bir alakası olmadığı anlaşılabilirse iş ticari iş sayılmayacaktır. Dolayısıyla gerçek kişi tacirin ailesinin oturacağı eve kefil olması durumunda borcun konusunun ticari nitelikte olmadığı açıktır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 44.** Bazı istisnai durumlarda ticari işletme mevcut olmasa bile ticari işletme açmış gibi muamelelerde bulunan kişiler iyiniyetli 3. kişilere karşı tacir gibi sorumlu olur. Bu kişiler sadece tacir olmanın getirdiği yükümlülüklerle tabi olurlar. Ticaret sicil memurunun işletmenin tescilini resen yapması mümkün değildir. Tescil talep üzerine yapılır. Tacirler işletmelerini diğer işletmelerden ayırt etmek adına bir işletme adı seçip kullanabilirler.

Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, tescili isteme süresi onbeş gündür. Bu süre, tescili gerekli işlemin veya olgunun gerçekleştiği; tamamlanması bir senet veya belgenin düzenlenmesine bağlı olan durumlarda, bu senet veya belgenin düzenlendiği tarihten başlar. Ticaret sicili müdürlüğünün yetki çevresi dışında oturanlar için bu süre bir aydır.

Sicil memurluğunca, ilgililerin tescil, tadil veya terkin talepleri üzerine verilen kararlara karşı tebliğden itibaren sekiz gün içinde sicilini bulunduğu yerdeki ticari davalara bakmakla görevli Asliye Hukuk Mahkemesine dilekçe ile itiraz edilebilir. Gerçeğe aykırı tescil dolayısıyla zarar görenler tazminat talep edebilirler.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 45.** İcra iflas kanunun 82. Maddesine göre; borçlunun ve ailesinin 2 aylık yiyecek ve yakacakları ve borçlu çiftçi ise gelecek mahsul için lazım olan tohumluğu haczedilemez.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 46. Tam Açıklama Kavramı:** Mali tabloların, bu tablolardan yararlanacak kişi ve kuruluşların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır olmasını ifade eder. Mali tablolarda finansal bilgilerin tam olarak açıklanmasının yanında, mali tablo kalemleri kapsamında yer almayan ancak alınacak kararları etkileyebilecek, gerçekleşmesi muhtemel olaylara yer verilmesi bu kavram gereğidir.

- Bu kavram gereğince mali tablo bilgi ve işlemleri tam açıklayıcı olmalı, bu mümkün değilse dipnotlarla gerekli açıklamalar yapılmalıdır.
- Nazım Hesaplar mali nitelikli olmayan ancak önemli işlemlerin sonuçlarının unutulmaması için ve bilgi vermek amacıyla Tam Açıklama kavramı gereği kullanılır.
- Bu kavram gereği, muhasebe kayıtlarında yardımcı hesaplar (Ak Bank, ABC AŞ, vb.) kullanılır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

47. 600 Yurtiçi Satışlar Hs	8.500
610 Satıştan İadeler Hs	- 400
611 Satış İskontoları	- 600
Net Satışlar	7.500
STMM Hs	- 4.500
Brüt Satış Karı veya Zararı	3.000

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

48. Vade sonunda faiz tahakkuku: (tahsil edilebilir durumda olan faiz)

----- / -----	
108 Diğer Hazır Değer Hs	X
- Vadesi Gelmiş Kuponlar	
642 Faiz Gelirleri Hs	XX
----- / -----	

Dönem Sonunda Faiz Tahakkuku: (tahsil edilebilir durumda olmayan faiz)

----- / -----	
181 Gelir Tahakkukları Hs	XX
642 Faiz Gelirleri Hs	XX
----- / -----	

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

49. Brüt Satış Karı = $360.000 \times (20/120) = 60.000$ TL

STMM = $360.000/1,20 = 300.000$ TL

D. Başlı Mal Mevcudu	XX
D. İçi Mal Alımı	+ 280.000
Ticari Mal Hs Borç Kalanı	XX
D. Sonu Mal Mevcudu	- 30.000
STMM	300.000

Ticari Mal Hs Borç Kalanı = $300.000 + 30.000 = 330.000$ TL

D. Başlı Mal Mevcudu = $330.000 - 280.000 = 50.000$ TL

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

50. ARALIKLI ENVANTER YÖNTEMİNE GÖRE ÇÖZÜM

a) Vadeli mal satılmasında yapılacak kayıt:

----- / -----	
120 Alıcılar Hs	XX
600 Yurt İçi Satışlar Hs	XX
391 Hesaplanan KDV Hs	XX
----- / -----	

b) İade alınan malın iadesi durumunda yapılacak kayıt:

----- / -----	
610 Satıştan İadeler Hs	XX
191 İndirilecek KDV Hs	XX
120 Alıcılar Hs	XX
----- / -----	

DEVAMLI ENVANTER YÖNTEMİNE GÖRE ÇÖZÜM

a) Vadeli mal satılmasında yapılacak kayıt:

----- / -----	
120 Alıcılar Hs	XX
600 Yurt İçi Satışlar Hs	XX
391 Hesaplanan KDV Hs	XX
----- / -----	
621 STMM Hs	XX
153 Ticari Mal Hs	XX
----- / -----	

b) İade alınan malın iadesi durumunda yapılacak kayıt:

----- / -----	
610 Satıştan İadeler Hs	XX
191 İndirilecek KDV Hs	XX
120 Alıcılar Hs	XX
----- / -----	
153 Ticari Mal Hs	XX
621 STMM Hs	XX
----- / -----	

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

51. Satıcının iskonto yapması durumunda alınan malın maliyeti azalacağından 153 Ticari Mallar Hs iskonto tutarı kadar alacaklandırılır. Bu durumda mal alışında ödenen KDV tutarı (5.000 x %18) 900 TL ters KDV hesabıyla azaltılarak 391 Hesaplanan KDV Hs alacaklandırılır.

Soruda mal alış "peşin yapıldığı" için bu iskonto tutarı tahsil edilene kadar 127 Diğer Ticari Alacaklar Hs borçlandırılır. Eğer mal daha önce vadeli alınmış olsaydı yapılan iskonto sonucunda bu tutar borçtan düşülerek 320 Satıcılar Hs borçlandırılacaktı.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

52. **Dönem karı üzerinden hesaplanan verginin kaydı:** Hesaplanan Kurumlar Vergisi 250.000 TL toplam vergi yükümlülüğüdür. Bu vergi kesin ödenecek tutar olmadığından hemen 360 Ödenecek Vergi ve Fon Hesabına kaydedilemez. Çünkü dönem içinde ödenen geçici vergiler ve 4. çeyrek geçici vergini özendikten sonra toplam vergi yükümlülüğünden indirilmesi gerekir. Dönem boyunca ödenen vergiler dönem sonunda hesaplanan vergiden mahsup edildikten sonra ödenecek vergi tutarı kesinleşir (tahakkuk/beyanname). Bu nedenle kurumlar vergisi hesaplandığında yapılan kayda karşılık kaydı denir. Bunun için vergi öncesi kardan (690) indirilerek net karın tespit edilebilmesi için 691 Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılığı Hs borçlandırılır. Diğer yandan ödenen geçici vergiler mahsup edilene kadar tutulmak üzere 370 Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılığı Hs alacaklandırılır.

----- / -----	
691 Dönem Karı Vergi ve Diğer	
Yasal Yükümlülük Karşılığı	250.000
370 Dönem Karı Vergi ve Diğer	
Yasal Yükümlülük Karşılığı Hs	250.000
----- / -----	

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 53. 193 Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar Hs:** İşletmenin vergi yasaları gereğince, peşin ödediği ve bir yıl içerisinde indirim konusu yapılabilecek vergilerin kaydedildiği hesaptır.

Dönem içinde geçici vergilerin ödenmesi kaydı:

----- / -----		
193 Peş. Öd. Vergi ve Fon Hs	100.000	
360 Öden. Vergi ve Fon Hs		100.000
----- / -----		
360 Öden. Ver. ve Fon Hs	100.000	
100 Kasa Hs		100.000
----- / -----		

Peşin ödenen vergilerin mahsup edilmek üzere kapatılması (sorulan): Görüldüğü gibi dönem içinde ödenen 100.000 TL'lik geçici vergi, aktif 193 Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar Hesabının borcunda izlenmektedir. Ancak 250.000 TL'lik toplam kurumlar vergi yükümlülüğü 370 Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılığı Hesabının alacağına izlenmektedir. Ödenen 100.000 TL'lik geçici verginin mahsup edilebilmesi için 371 Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabının (-) borcuna aktarılması gerekir. Burada "neden ödenen vergiler toplam vergi yükümlülüğünden hemen mahsup edilmiyor?" sorusu akla gelebilir. Bunun nedeni henüz 4. çeyrek geçici verginin ödenmemiş olmasıdır. Çünkü o da ödendikten sonra tüm ödenen vergiler toplam vergi yükümlülüğünden (370) indirilecektir.

----- / -----		
371 Dönem Karının Peşin Ödenen		
Vergi Ve Diğer Yükümlülük Hs	100.000	
193 Peşin Öde. Vergi ve Fonlar Hs		100.000
----- / -----		

Beyanname düzenlendiğinde yapılacak kayıt: Beyannamenin verilmesi verginin kesinleşmesi anlamına gelmektedir. İşletmenin dönem karı üzerinden hesapladığı vergi tutarı 250.000 TL ve peşin ödediği vergi ise 100.000 TL.

Kalan vergi borcu = 250.000 – 100.000 = 150.000 TL

----- / -----		
370 Dönem Kârı Vergi ve Diğer		
Yasal Yükümlülük Karşılığı	250.000	
371 Dönem Karının Peşin Ödenen		
Vergi ve Diğer Yükümlülük Hs	100.000	
360 Ödenecek Vergi ve Fon		150.000
----- / -----		

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 54. Bankadan kredi çekilmesi:** İşletmenin borçları için katlandığı her türlü gider (faiz, komisyon, bsmv) borçlanma maliyeti kapsamındadır ve 780 Finansman Giderleri Hesabında izlenir.

----- / -----		
102 Bankalar Hs	XX	
780 Finansman Giderleri Hs	XX	
- Banka komisyonu		
300 Banka Kredileri Hs		XX
----- / -----		

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

55. Dönem sonunda tüm gelirler alacak kalanı verdikleri için borcuna kapatılarak 690 Dönem Karı veya Zararı hesabına aktarılır. Giderler de bunun tersidir. Ancak kayıta verilen 380 Gelecek Aylara Ait Gelir Hs bilanço hesabıdır ve Bilanço hesapları kendi aralarında ters kayıtlı kapatılırlar.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

56. **Sabit Maliyetler:** Faaliyet hacmine bağlı olmayan ve sürekli toplam olarak sabit kalan maliyetlerdir.

- Üretim arttıkça birim başına sabit maliyet azalır ancak toplam sabit maliyet değişmez
- Üretim azaldıkça birim başına sabit maliyet artar ancak toplam sabit maliyet değişmez
- Faaliyet hacmi 0 olduğunda sadece sabit maliyetlere katlanılır. Faaliyet hacmi arttığında karma maliyet toplamı da artar.

Sabit Maliyet (FC)	Toplam FC	Birim FC
Üretim Artarsa	Değişmez	Azalır
Üretim Azalırsa	Değişmez	Artar

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

57. **Eksik veya Fazla Yüklenen Genel Üretim Maliyetlerinin Kaydı:** Tahmini yüklenen GÜM dönemsonunda filli GÜM'den fazlaysa, genel üretim maliyetlerinin fazla yüklenmesi söz konusudur. Bu durumda 730 Genel Üretim Giderleri Hesabı ile 731 Genel Üretim Giderleri Yansıtma Hesabı ters çevrilerek kapatılır, fazlalık kadar 620 Satılan Mamullerin Maliyeti Hesabının alacak tarafına kayıt yapılacaktır. Eksik yüklemede ise eksiklik kadar 620 Satılan Mamullerin Maliyeti Hesabının borç tarafına kayıt yapılacaktır. Dönemsonunda siparişlerin tamamı tamamlanmamış, ya da bir kısmı satılıp bir kısmı halen stoklarda ise, Genel Üretim Maliyetlerinin yüklenmesinden ortaya çıkacak eksik ya da fazla yüklemeler sadece 620 Satılan Mamullerin Maliyetine yansıtılarak değil de, 152 Mamuller, 151 Yarı Mamuller - Üretim ve 620 Satılan Mamullerin Maliyeti hesaplara orantılı olarak dağılması gerekir.

Dağıtılacak Kalemler	Yüklenen Gider	Eksik Yükleme 600 – 570 = 30	
620 SMM Hs	3.500	$(3.500/10.000) \times 30$	10,5
152 Mamul Hs	1.500	$(1.500/ 10.000) \times 30$	4,5
151 Yarı Mamul Üretim Hs	5.000	$(5.000/10.000) \times 30$	15
Toplam	10.000		30

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

$$58. \text{Oran} = \frac{\text{Hazır Değerler}}{\text{KVYK}} = \frac{\text{Hazır Değer}}{200.000} = 0,9$$

Hazır Değerler = 180.000

Kasa + 100.000

Bankalar + ?

Hazır Değerler 180.000

Bankalar = 80.000

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

$$59. \text{Cani Oran} = \frac{\text{Dönem Varlıklar}}{\text{KVYK}} = \frac{\text{Dönem Varlıklar}}{200.000} = 1,25$$

Dönen Varlıklar = 250.000

Kasa + 100.000

Bankalar + 80.000

Stoklar + ?

Dönen Varlıklar 250.000

Stoklar = 70.000

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

60. Dönen Varlıklar	+ 250.000
Demirbaşlar	+ 300.000
Birikmiş Amortisman	- 50.000
Aktif Toplamı	500.000

Finansal Kaldıraç Oranı $\frac{\text{Yabancı Kaynak}}{\text{Pasif (Aktif)}}$

$$\text{Finansal Kaldıraç Oranı} = \frac{\text{Yabancı Kaynak}}{500.000} = 0,6$$

Yabancı Kaynaklar = 300.000

Kısa Vadeli Yabancı Kaynak + 200.000

Uzun Vadeli Yabancı Kaynak + ?

Yabancı Kaynaklar 300.000

Uzun Vadeli Yabancı Kaynak = 100.000

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

1. Amasya Görüşmeleri ardından İstanbul Hükümeti temsilcisi Salih Paşa ile yapılan protokol gereği, Meclis – i Mebusan için seçimlerin yapılarak İstanbul'da toplanması sağlanmıştır.

İstanbul'a gidecek mebuslarla yaptığı görüşmede Temsil Heyeti başkanı Mustafa Kemal Paşa kendisini meclis başkanı olarak seçilmesini isterken; işgal altında bulunan İstanbul'da millet yararına karar almasının mümkün olmayan meclisin – olası bir tehlike sırasında – meclis başkanı olarak, meclisi işgal altındaki İstanbul dışında toplamayı amaçlamıştır. Ancak bu istek yerine getirilmedi.

Temsil Heyeti başkanı Mustafa Kemal Paşa, mecliste Müdafaa – i Hukuk Grubu'nun kurulmasını ve Misak – ı Milli Kararlarının burada kabul edilmesini isterken, işgal altındaki vatanın bütünlüğü ve bağımsızlığı yönünde kararların alınmasını sağlamaya çalışmıştır. Mustafa Kemal Paşa'nın taleplerinden olan Müdafaa – i Hukuk Grubu'nun kurulması gerçekleşmese de (Felah – ı Vatan adıyla başka bir meclis grubu oluşturulmuştur.) Misak – ı Milli Kararları kabul edilmiştir. Hatta İstanbul'un 16 Mart 1920'de işgali bu kararların kabul edilmesi nedeniyle gerçekleştirilecektir.

Bu süreçte henüz TBMM ortada yoktur. TBMM İstanbul'daki Son Osmanlı Meclis – i Mebusanı'nın dağıtılmasının ardından Ankara'da toplanabilecektir. Ayrıca Milli Mücadele sürecinde amaç ülkedeki işgallere son vererek, bağımsızlığın temin edilmesi olduğu için rejim ile ilgili meseleler gündeme gelmemiş, bu mesele bağımsızlığın temin edilmesinden sonraki süreçte gündeme gelmiştir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

2. Mondros Ateşkisi sonrasındaki işgaller karşısında Anadolu ve Rumeli'deki halk direnişleri konusundaki haklılıklarını duyurabilmek adına mücadele etseler de ellerindeki imkansızlıklar ve işgal kuvvetlerinin kamuoyu gücünden dolayı uzun süre seslerini duyuramamışlardır. Ancak İzmir'in işgali sonrasında bu liman şehrinde yaşanan sorunların Avrupa kamuoyuna ulaşması diğer bölgelerden daha erken gerçekleşmiştir. Bu liman şehrinde ticari faaliyetlerini yürütmekte zorlanan ve Anadolu'nun içlerine kadar ulaşan ticaret ağlarından gelen olumsuz haberler üzerine Amiral Bristol başkanlığında oluşturulan heyet Batı Anadolu'ya gelerek bölgede çalışmalar yürütmüştür. Yapılan çalışmaların sonucunda, Yunan delegasyonunun Paris Barış Konferansı'nda sunduğu raporların aksi içeriği sahip bir rapor sunarak, Anadolu'daki Yunan işgalinin haksızlığını vurgulamış ve bu belge Milli Mücadele'de Türk tarafını destekleyen ilk uluslararası belge olma niteliği taşımıştır.

Milli Mücadele sürecine dair bir diğer uluslararası nitelikte rapor ise Anadolu'nun doğusundaki çalışmalar sonucunda oluşturulan General Harbord Raporudur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

3. Milli Mücadele sürecindeki işgallere ve azınlıkların faaliyetlerine karşı örgütlenen halk bölgesel nitelikli, direniş örgütleri meydana getirmiştir. (Bilgi: Milli Mücadele'de yararlı cemiyetler Sivas Kongresi'nde Anadolu ve Rumeli Müdafaa – i Hukuk Cemiyeti çatısı altında toplanarak merkezileştirilecektir.)

Bölgesel nitelikli olarak kurulan bu yararlı cemiyetler, sadece kendi bölgeleriyle ilgili meselelere ağırlık vererek faaliyette bulunmuşlardır. Bu cemiyetlerden Kilikyalılar Cemiyeti Çukurova bölgesindeki Fransız işgaline ve bölgedeki Ermeni cemiyeti olan Hınçak'a karşı mücadele etmiştir. (A)

Mavri Mira Cemiyeti Megali İdea hedefi doğrultusunda hareket eden bir Rum cemiyetidir. (Bu hedefe yönelik hareket eden bir diğer Rum cemiyeti ise Etnik – i Eteryu olmuştur.) Milli Mücadele sürecindeki zararlı cemiyetlerden olan Mavri Mira İstanbul merkezli Bizans İmparatorluğu'nu yeniden kurma hedefinde olmuştur. (B)

İzmir'de kurulan Müdafaa – i Hukuk Cemiyeti, Paris Barış Konferansı'nın toplandığı süreçte İzmir'in Yunanistan tarafından işgali tartışmalarının yapılması sonrasında bu işgalin engellenmesi için oluşturulmuş bir cemiyettir. Ancak bu cemiyet İzmir'in işgalini engelleyememiş ve hedefine ulaşamamıştır. Cemiyeti kuranlar bu kez İzmir'in Yunanistan tarafından ilhak edilmesi (Megali İdea) ihtimaline karşı örgütlenerek İzmir Redd – i İlhak Cemiyeti'ni meydana getirmişler, bölgedeki Kuvayı Milliye oluşumlarını desteklemişlerdir. (C)

Hınçak Cemiyeti 1887'de kurulmuş sosyalist bir Ermeni cemiyetidir. Milli Mücadele döneminde Mondros Ateşkesi'nin uygulanmaya başlamasıyla oluşan Anadolu'daki otorite boşluğundan faydalanarak, Anadolu'da Çukurova'dan başlayarak Karadeniz'in doğusunu da içine alacak bir biçimde bir Ermeni devleti kurmayı hedeflemiş bir örgüttür. (D)

Kürt Teali Cemiyeti faaliyetlerini İstanbul'da sürdürmüş bir cemiyettir. Sevr Antlaşması'nda da yer alacak biçimde Fırat'ın doğusunda, hilafete bağlı bir Kürt devleti meydana getirmek amacıyla kurulmuştur. (E)

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

4. Bir piyasada toplam sosyal refah tüketici ve üretici rantlarının toplamından elde edilir. Bu nedenle verilen talep ve arz denklemleri önce grafiğe aktarılıp daha sonra ise rant bölgeleri toplanır. Grafiği çizebilmek için önce eksenleri kesilen noktalar bulunur. Daha sonra grafiğe aktarılır.

Talep

$$P = 100 - 2Q$$

$$P = 0 \text{ için } Q = 50 \text{ ve } Q = 0 \text{ için } P = 100$$

Arz

$$P = 10 + Q$$

$$P = 0 \text{ için } Q = -10 \text{ ve } Q = 0 \text{ için } P = 10$$

Piyasa dengesini bulabilmek için ise arz ve talep denklemleri birbirine eşitlenir:

$$S = D$$

$$10 + Q = 100 - 2Q$$

$$3Q = 90$$

$$Q = 30 \text{ (denge miktarı)}$$

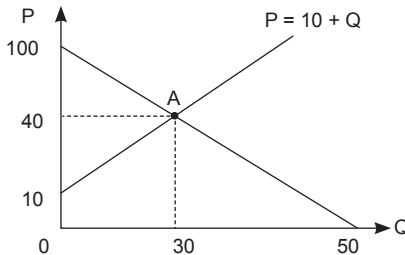
Bu miktar ister arz ister talep denkleminde yerine yazılınsa piyasa denge fiyatını gösterir.

$$P = 100 - 2Q \text{ ve } Q = 30 \text{ için}$$

$$P = 100 - 2(30)$$

$$P = 100 - 60$$

$$P = 40 \text{ (denge fiyatı)}$$

Toplam rantı bulmak için talebin altında ve arz eğrisi üstünde kalan üçgenin alanı bulunmalıdır. Bu alanı bulmak için

$$\text{Taban } (100 - 10 = 90), \text{ yükseklik } (h = 30)$$

$$(90 \cdot 30)/2 = 2700/2 = 1350 \text{ ₺ toplam sosyal refah oluşur.}$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

5. Piyasadaki denge düzeyine devlet taban fiyat uyguladığında denge fiyatı %20 oranında artar. Bu durumda talep edilen miktar azalırken, arz edilen miktar ise artmış olur ve ekonomide arz fazlası meydana gelir. Bu üretim ve tüketim düzeyleri için esnekliklerden yararlanıldığında;

$$ed = \frac{\% \Delta Q_d}{\% \Delta P}$$

$$-2 = \frac{\% \Delta Q_d}{+ \%20}$$

$$\% \Delta Q_d = - \%40$$

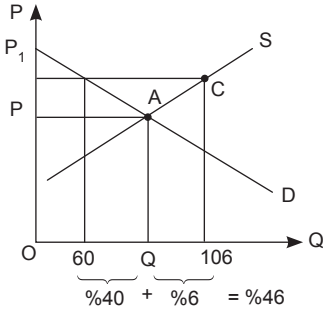
Talep edilen miktardaki azalma %40 olarak bulunur.

$$es = \frac{\Delta QS}{\% \Delta P}$$

$$0,3 = \frac{\% \Delta QS}{+ \%20}$$

$$\% \Delta QS = + \%6$$

Arz edilen miktardaki artış %6 olarak bulunur.

Soruda %'lik değer verildiği için denge miktarı 100 kabul edildiğinde talebi kestiği nokta %40 azaltıldığında 60 olacaktır. Arz kestiği nokta %6 artırıldığında 106 olacaktır. toplamda %46'ya ulaşılacaktır.;

Arz Fazlası = %40 + %6

Arz Fazlası = %46 olur. Bu durum grafikte açıklandığında;

Piyasada taban fiyat sonucu ilk üretim düzeyinin %46'sı kadar arz fazlası oluşur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

6. Hicks modelinin mallar açısından ortaya çıkardığı sonuçlar özetlenecek olursa;

Normal mallar için;

- İkame etkisi negatiftir
- Gelir etkisi negatiftir
- Toplam (fiyat) etkisi negatiftir
- Fiyatı düştüğünde ikame, gelir ve toplam etki nedeni ile talep edilen miktar artar
- İkame etkisi Hicksgil talebini gösterir ve negatif eğimlidir
- Toplam etki Marshall talebini gösterir ve negatif eğimlidir
- Talep kanununa uygundur
- Marshall talebi Hicks talebine göre daha yatıktır
- Alışılmış talep telafi edilmiş talebe göre daha düşük eğime sahiptir
- Alışılmış talep tanzim edilmiş talebe göre daha yüksek esnekliğe sahiptir

Düşük mallar için;

- İkame etkisi negatiftir
- Gelir etkisi pozitifdir
- Toplam (fiyat) etkisi negatiftir
- Fiyatı düştüğünde ikame ve toplam etki nedeni ile talep edilen miktar artar, gelir etkisi nedeni ile fiyat düştüğünde talep edilen miktar azalır
- İkame etkisi Hicksgil talebini gösterir ve negatif eğimlidir
- Toplam etki Marshall talebini gösterir ve negatif eğimlidir
- Talep kanununa uygundur
- Marshall talebi Hicks talebine göre daha diktir
- Alışılmış talep telafi edilmiş talebe göre daha yüksek eğime sahiptir
- Alışılmış talep tanzim edilmiş talebe göre daha düşük esnekliğe sahiptir

Giffen mallar için;

- İkame etkisi negatiftir
- Gelir etkisi pozitiftir
- Toplam (fiyat) etkisi pozitiftir
- Fiyatı düştüğünde ikame etkisi nedeni ile talep edilen miktar artar, gelir ve toplam etki nedeni ile fiyat düştüğünde talep edilen miktar azalır
- İkame etkisi Hicksgil talebini gösterir ve negatif eğimlidir
- Toplam etki Marshall talebini gösterir ve pozitif eğimlidir
- Talep kanununa uygun değildir (istisnası)
- Marshall talebi Hicks talebi ile çakışıkır
- Alışılmış talep pozitif eğimli iken telafi edilmiş talep negatif eğimlidir
- Gelir etkisi pozitif olduğu için bir düşük maldır.
- Her giffen mal bir düşük maldır, her düşük mal bir giffen mal değildir.

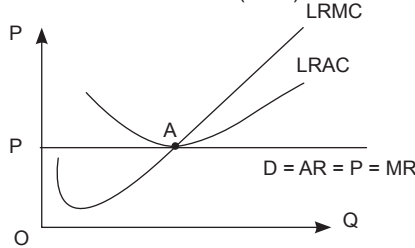
Bu bilgiler ışığında sorunun seçenekleri yorumlandığında;

D seçeneği sorunun cevabını oluşturur. Çünkü D seçeneğindeki "Giffen malı fiyatı düştüğünde ikame etkisi nedeni ile talep edilen miktarı da düşer" ifadesi hatalıdır. Çünkü giffen malının fiyatı düştüğünde;

- İkame etkisi nedeni ile talep edilen miktarı artar
- Gelir etkisi nedeni ile talep edilen miktar azalır
- Toplam (fiyat) etki nedeni ile talep edilen miktar azalır

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 7.** Tam rekabetçi piyasanın uzun döneminde piyasaya giriş-çıkış serbestliği (mobilite) nedeniyle tam rekabet piyasasındaki tüm firmalar daima normal (sıfır) kar elde eder. Bu nedenle;

Denge durumunda olan bir firma için şu yorumlar yapılabilir;

- Uzun dönem ortalama maliyetin minimum olduğu noktada üretim yapmaktadır
- Optimum tesis büyüklüğüne (ölçeğine) kavuşmuştur
- Minimum etkin ölçek üretimi yapmaktadır
- Ölçeğe göre sabit getiri söz konusudur
- Tam kapasite üretimi gerçekleşmektedir
- $D = AR = P = MR = AC = MC$ noktasında kar maksimizasyon üretimini denge fiyatından satmaktadır.

Bu soru için önce verilen denklemden ortalama ve marjinal maliyet denklemleri bulunabilir;

Ortalama maliyet (AC) denklemi için:

$$AC = \frac{TC}{Q}$$

$$AC = \frac{Q^2 - 4Q + 25}{Q}$$

$$AC = Q - 4 + \frac{25}{Q}$$

Marjinal maliyet (MC) denklemi için;

$$MC = \frac{\partial(TC)}{\partial(Q)}$$

$$MC = \frac{\partial(Q^2 - 4Q + 25)}{\partial(Q)}$$

$$MC = 2Q - 4$$

Firmanın kar maksimizasyon üretimini belirlediği miktar "D = AR = P = MR = AC = MC" noktasında gerçekleştiği için;

$$AC = MC$$

$$Q - 4 + \frac{25}{Q} = 2Q - 4$$

$$Q = \frac{25}{Q}$$

$$Q^2 = 25$$

Q = 5 birim uzun dönemde tam rekabetçi bir firmaya ait üretimini ifade eder.

Üretim miktarı (Q) "5" birim olduğunda malın fiyatını bulmak için "P = AC = MC" olduğundan ortalama maliyet ya da marjinal maliyet denkleminde yerine yazılır;

$$AC = Q + \frac{25}{Q}$$

$$AC = (5) - 4 + \frac{25}{(5)}$$

$$AC = 5 - 4 + 5$$

$$AC = 6\text{₺}$$

Ya da

$$MC = 2Q - 4$$

$$MC = 2(5) - 4$$

$$MC = 10 - 4$$

$$MC = 6\text{₺}$$

Hem marjinal maliyet hem de ortalama maliyet 6₺ olarak bulunur yani malın fiyatı, marjinal maliyeti ve ortalama maliyeti 6₺'dir. Bu fiyat piyasada piyasa talebi ile piyasa arzının birbirini kestiği noktada belirlenir. Firmalar bu fiyatı veri olarak kabul eder. Bu veri fiyat piyasa talebinde yerine yazılırsa denge tüketim miktarı, dolayısıyla denge üretim miktarı da bulunabilir;

$$Q_d = 720 - 90P$$

$$Q_d = 720 - 90(6)$$

$$Q_d = 720 - 540$$

$$Q_d = 180 \text{ birim mal ise piyasa tüketim miktarıdır.}$$

Tam rekabetçi piyasada özdeş olan firmalardan bir tanesi 5 birim mal üretirken bu piyasada 180 birim mal tüketilmektedir (üretilmektedir). Dolayısıyla;

$$\text{Firma sayısı} = Q \text{ piyasa} / Q \text{ firma}$$

$$\text{Firma sayısı} = 180/5$$

$$\text{Firma sayısı} = 36$$

Tam rekabet piyasasında 36 adet özdeş firma üretim yapmaktadır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

8. Tekel firmaları tam fiyat farklılaştırması yaptığında tüketicinin ödemeye razı olduğu en yüksek değeri talep ederek tüm tüketici rantını ele geçirmektedir. Bu nedenle önce tekel firmasının üretim ve satış fiyatı bulunur;
 $P = 60 - 0,5Q$ olarak fiyat fonksiyonu verildiği için toplam hasılat bulunmalı, daha sonra ise marjinal hasılat elde edilmelidir.

$$TR = P \cdot Q$$

$$TR = (60 - 0,5Q)Q$$

$$TR = 60Q - 0,5Q^2$$

$$MR = \frac{\partial(TR)}{\partial(Q)}$$

$$MR = \frac{\partial(60Q - 0,5Q^2)}{\partial(Q)}$$

$$MR = 60 - 0,5(2)Q$$

$MR = 60 - Q$ elde edilir. $MC = 15$ olarak verildiği için tekel firmasının kar maksimizasyon üretimini bulabilir. Önce marjinal hasılatı, marjinal maliyete eşitleyerek üretim düzeyi daha sonra ise bu üretimi talep denkleminde yerine yazarak malın satış fiyatı bulunur.

$$MR = MC$$

$$60 - Q = 15$$

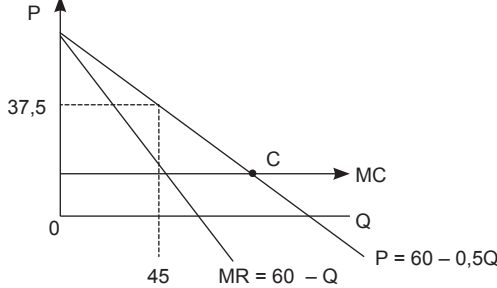
$Q = 45$ birim tekelin kar maksimizasyon üretimi bulunur. Daha sonra;

$$P = 60 - 0,5Q$$

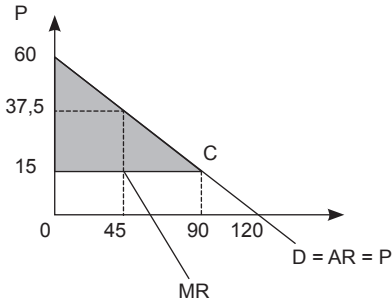
$$P = 60 - 0,5(45)$$

$$P = 60 - 22,5$$

$P = 37,5$ 'den monopol ürettiği malı satmaktadır. Bunları grafiğe gösterdiğimizde;

Firma tam fiyat farklılaştırması yani *birinci derece fiyat farklılaştırması* yaptığı için tüketici rantının tamamını ele geçirir. Bu durumda her fiyat düzeyinde tüketici rantını ele geçirmek için fiyatı her seferinde aşağı düşürdükçe ve her tüketicinin ödemeye razı olduğu en yüksek fiyatı ellerinden aldıkça her birim malın satışının toplam hasılatı katkısı, satın aldığı fiyat kadar olur. Bu nedenle fiyat düşüşü $MC=P$ noktasına yani tam rekabet üretim düzeyine kadar devam eder. Tüm tüketici rantını ele geçirirken piyasa üretimi tam rekabet üretimine kadar arttığı için sosyal refah kaybı da sıfırdır. Yeni üretim düzeyi ve satış fiyatı şekilde incelendiğinde;

C noktasında malını MC = P noktasında 15'ten satmaktadır. Bu noktada üretim de MC = P noktasında belirlendiği için;

$$MC = P$$

$$15 = 60 - 0,5Q$$

$$60 - 15 = 0,5Q$$

$$45 = 0,5Q$$

$$Q = 90 \text{ birim tam rekabet üretimidir.}$$

Tekel tam fiyat farklılaştırması yaptığında dara kaybı oluşmaz bu nedenle toplam rant ise bu taraflı bölge;

$$\text{Üretici Rantı} = \frac{(90 - 0) \times (60 - 15)}{2}$$

$$\text{Üretici Rantı} = \frac{90 \times 45}{2}$$

Toplam rant = 2025'tir.

Tüketici rantı = 0

Sosyal refah kaybı = 0

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

9. Dışa açık bir ekonomide c marjinal tüketim eğilimini, t marjinal vergi eğilimini ve m marjinal ithalat eğilimi göstermek üzere harcama çarpanı şeklinde $k = \frac{1}{1 - c(1 - t) + m}$ hesaplanır ve toplam harcama eğrisinin eğimini belirler.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

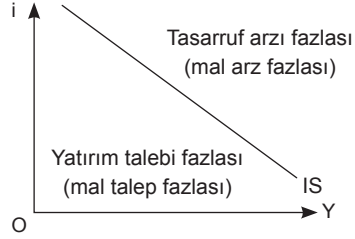
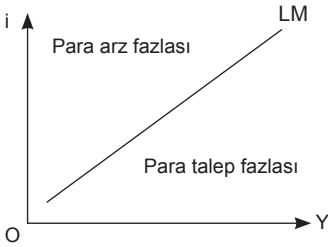
10. Harcanabilir kişisel geliri elde etmek için uygulanacak yöntem aşağıdaki gibidir.

$$\begin{array}{r} \text{GSYİH} \\ + \\ \text{NFG} \\ \hline \text{GSMH} \\ - \\ \text{Amortisman} \\ \text{SMH} \\ - \\ \text{Dolaylı Vergiler} \\ + \\ \text{Sübvansiyonlar} \\ \hline \text{MG} \\ - \\ \text{Kurumlar Vergisi} \\ - \\ \text{Dağıtılmayan Kârlar} \\ - \\ \text{Sosyal Güvenlik Kesintileri} \\ + \\ \text{Transfer Ödemeleri} \\ + \\ \text{Kamudan Alınan Faizler} \\ \hline \text{Kişisel Gelir} \\ - \\ \text{Dolaysız Vergiler} \\ \hline \text{Harcanabilir Kişisel Gelir} \end{array}$$

Bu bilgiler doğrultusunda transfer ödemeleri bilinmezse kişisel gelir hesaplanamaz.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

11.

Para ve mal piyasalarının dengede olduğu bir ekonomide IS eğrisinin sağında kalan bölge tasarruf arzı fazlasını yani mal arz fazlasını gösterirken solunda kalan bölge yatırım talebi fazlasını yani mal talep fazlasını göstermektedir. LM eğrisinin sağında kalan bölge ise para talebinin para arzından büyük olduğu para talep fazlasını gösterirken solunda kalan bölge de para arzının para talebinden büyük olduğu para arz fazlasını göstermektedir. Bu nedenle IS eğrisinin sağında mal arz fazlası LM eğrisinin solunda para arz fazlası bulunmaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 12.** Zamanlararası bütçe kısıtı teoremi F. Modigliani'nin "Yaşam Boyu Gelir Hipotezi" ve M. Friedman'ın "Sürekli Gelir Hipotezi"nin öncüsü kabul edilir. Teorem Amerikalı iktisatçı Irving Fisher tarafından geliştirilmiş ve tüketicinin hayatını gençlik ve yaşlılık dönemleri dikkate alarak incelemektedir. Teoreme göre bütçe kısıtı ile karşı karşıya kalan tüketicinin vereceği kararla bugünkü tüketim, gelecekteki tüketimde belirleyici olmakta ve tüketicinin gençlik ve yaşlılık dönemlerindeki gelir ve tüketimi birbiriyle ilişkilendirilmektedir. Örneğin; gençlik döneminde tasarruf etmeyi tercih eden bir tüketicinin yaşlılık dönemindeki tüketimi, yaşlılık dönemindeki geliri ve gençlik dönemindeki tasarrufları ile faiz gelirinin toplamından oluşmaktadır. Teoreme göre faiz oranlarının pozitif olması (sıfırdan büyük olması) durumunda tüketicinin geliri bugünkünden daha az değerlidir ve tüketicinin bugünkü tüketimi gelecekteki tüketimden daha pahalı olmaktadır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 13.** TÜİK tanımlarına göre Tüketici fiyat endeksi (TÜFE), hanehalklarının tüketimine yönelik mal ve hizmet fiyatlarının zaman içindeki değişimini ölçmektedir. 2003 temel yıllık TÜFE'nin temel amacı; piyasada tüketime konu olan mal ve hizmetlerin fiyatlarındaki değişimi ölçerek enflasyon oranını hesaplamaktır. Bu amaca yönelik olarak hanehalklarının, yabancı ziyaretçilerin ve kurumsal nüfusun yurt içinde yaptığı tüm nihai parasal tüketim harcamaları dikkate alınmaktadır. Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ ÜFE), belirli bir referans döneminde ülke ekonomisinde üretimi yapılan ve yurt içine satışa konu olan ürünlerin üretici fiyatlarını zaman içinde karşılaştırarak fiyat değişimlerini ölçen fiyat endeksidir. Yİ ÜFE'nin sektörel kapsamı Madencilik ve Taşocaklığı, İmalat, Elektrik ve Gaz, Su Temini alanlarından oluşmaktadır.

Özel kapsamlı TÜFE göstergelerinden olan çekirdek enflasyon ise enflasyonun geleceğine ilişkin tahmin edici gücü yüksek olan, enflasyon eğilimini gösteren ve para politikasının oluşmasına yardımcı olan bir göstergedir. Özel kapsamlı TÜFE göstergeleri, fiyatlarda gözlenen tüm geçici etkilerin arındırılması sonucunda fiyatlar genel düzeyinde meydana gelen artışı ifade etmektedir.

TÜİK'e göre özel kapsamlı TÜFE göstergelerinin kapsamı;

- A. Mevsimlik ürünler hariç TÜFE
- B. İşlenmemiş gıda ürünleri, enerji, alkollü içecekler ve tütün ile altın hariç TÜFE
- C. Enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altın hariç TÜFE
- D. İşlenmemiş gıda, alkollü içecekler ve tütün ürünleri hariç TÜFE
- E. Alkollü içecekler ve tütün hariç TÜFE
- F. Yönetilen-yönlendirilen fiyatlar hariç TÜFE şeklinde sınıflandırılmaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 14. KARŞILIKLI TALEP KANUNU:** İki ülkeli iki mallı modelde bir ülkenin bir birim ihracat malı karşılığında diğer ülkenin malından ne kadar talep edeceğini gösteren kanundur (J.S.MİLL)

Bu teori ile dış ticaret dünya fiyatının oluşumu ve talep değişimine bağlı dünya fiyatının değişimi açıklanmaya çalışılmışsa da teori geometriksel olarak açıklanamadığı için eleştirilir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 15.** Bir ekonominin serbest piyasa ekonomisine dönüşebilmesi için belli aşamaları geçmiş olması gerekmektedir. Bu aşamaları ifade eden model ekonomik entegrasyon modelidir. Bu modeldeki aşamalar; **Tercihli Ticaret Anlaşması:** En dar kapsamlı birleşme türüdür. En az iki ülkenin bir araya gelerek karşılıklı tarife indirmesi ya da kaldırmasıdır.

Serbest Ticaret Anlaşması: En az iki ülkenin bir araya gelerek aralarındaki ticari ve ekonomik ilişkileri artırmak için ihracatın önündeki engelleri kaldırmasıdır.

Gümrük Birliği: En az iki ülkenin serbest ticarete ek olarak dış ülkelere karşı ortak tarife belirlemesidir.

Ortak Pazar: En az iki ülkenin gümrük birliğine ek olarak faktörlerin ülkeler arasındaki hareketini serbestleştirmesidir.

Ekonomik (İktisadi) Birlik: En geniş birleşme türüdür. İktisadi birlik olarak da bilinir. Bu birleşme ile iç tarife engelleri kaldırılır, ortak dış tarifeler belirlenir. Bu birleşme türü ile ülkeler arasında faktörlerin tamamen serbest dolaşımının yanında ekonomik ve sosyo kültürel politikaların uyumlaştırılması da hedeflenmektedir.

Soruda bahsedilen "en az iki ülkenin bir araya gelerek karşılıklı ticareti serbestleştirip diğer tüm dış ülkelere karşı ortak tarife uygulayıp, faktör hareketliliğine izin verdiği aşama" ortak pazardır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 16.** Tam olmayan sosyal mallara diğer bir örnek kulüp mallarıdır. Örnek olarak tenis kortları, golf kursları, yüzme havuzları gibi tüketimden mahrum etmenin mümkün olabileceği mallar verilebilir. Bu mallar hem özel hem de kamu sektöründe üretilebilir. Sosyal Güvenlik Kurumu bir kulüp olarak değerlendirilir ve dolayısıyla sunulan sosyal güvenlik hizmeti bir kulüp malı niteliğindedir. Aynı zamanda NATO'nun sunduğu hizmetler, küresel bir kulüp malına örnek olarak gösterilebilir. Kulübe üye olanların sayısı arttıkça, üyelerin kulüp mallarından yararlanma imkânının kısıtlanmasına, kalabalıklaşma veya sıkışıklık maliyeti denir. En çok bilinen kulüp malları teorisi Buchanan'a aittir [1965]. Bu malların pozitif dışsal faydası bulunmaktadır. Ancak, kulüp mallarında bu dışsal fayda yalnızca kulüp üyelerince paylaşılmaktadır. Oysa eğitim ve sağlık gibi yarı kamusal mal ve hizmetlerin faydasından tüm toplum dışsal fayda sağlamaktadır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

17. Cari harcamalar – yatırım harcamaları ayrımı, reel harcamaların kendi içindeki ayrımını göstermektedir. Bu ayrıma göre devletin tüketim malları alımına yönelik harcamaları cari; sermaye oluşumu ile ilgili harcamaları ise yatırım harcaması kabul edilmektedir.

Cari harcamalar, ülkenin üretken kapasitesine katkı sağlamayan ve ülkenin sermaye stokuna ilaveler yapmayan harcamalardır. Bu harcamaların faydaları ilgili dönemle sınırlı olmaktadır ve izleyen yıllara taşmamaktadır¹.

- Personel harcamaları
- Personel maaşları
- Tedavi giderleri
- Yolluklar ve harcırahlar
- Sosyal Güvenlik Primleri
- Diğer Cari harcamalar
- Kira giderleri
- Aydınlatma giderleri
- Isınma giderleri
- Hizmet alımları
- Küçük onarım giderleri
- Kırtasiye giderleri
- Demirbaş alımları²

Yatırım harcamaları ise, faydaları izleyen yıllarda da ortaya çıkan, ülkenin üretim kapasitesini geliştirerek sermaye stokuna ilaveler gerçekleştiren harcamalardır.

- Etüt ve proje giderleri
- Makine ve teçhizat alımları
- Yol, köprü, baraj yapımları
- Büyük onarım harcamaları
- Yapı ve tesis giderleri
- Taşıt alımları
- [Yeni] Bina alımları

Yeni bina alımları ile kastedilen, binanın tamamlandığı yıl içinde devlet tarafından satın alınmasıdır. Bu durumda bina alımı için yapılan harcama yatırım harcamasıdır. Eğer, bina önceki yıllarda tamamlanmış ise, bu harcama eski bina alımıdır. Dolayısıyla yapılan harcama yatırım harcaması değil, sermaye teşkili için yapılan transfer harcamasıdır. Geçmiş yıllarda yapılan [eski] binanın kullanılmış ya da kullanılmamış olması transfer niteliğini değiştirmez.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

¹ Klasik maliyeciler, cari harcamaları **adil harcamalar** olarak değerlendirmektedir.

² Demirbaşların faydasının izleyen yıllara da taşmasına rağmen cari harcamalar kapsamında değerlendirilmesinin birkaç nedeni bulunmaktadır. İlki, demirbaşlar ülkenin üretim kapasitesine bir katkı sağlamaz; mevcut hizmetlerin yürütülmesinde yardımcı işlev görürler. İkinci ise, yıllık yatırım programlarında tutar kısıtı bulunmaktadır. Belirli bir tutarın altındaki dayanıklı tüketim unsurları [masa, sandalye vb.] için yapılan harcamalar cari harcama kapsamında yer almaktadır. Üçüncüsü, kamu sektöründe demirbaşlar, amortismanı tabi iktisadi kıymet niteliğinde değildir. Son olarak, uluslararası kamu mali istatistiklerinde de demirbaşlar genel olarak cari harcama biçiminde nitelendirilmektedir. O nedenle **demirbaşlar genel olarak cari harcama** kabul edilmektedir.

18. Kamu harcamalarının gerçek[te] artışında, kamu harcamalarındaki parasal artışın yanında sunulan hizmetin miktar ve/veya kalitesinde artış meydana gelmektedir. Kamu harcamalarını artıran gerçek nedenleri aşağıdaki biçimde sınıflandırmak mümkündür.

- **Askeri nedenler:** Savaş ya da savaş tehdidi nedeniyle kamu harcamalarındaki artış; bölgesel gerginlikler kamu harcamalarının gerçekte artışına neden olmaktadır. Savaş teknolojisinde meydana gelen gelişmeler, ülkelerin savunmaya daha fazla kaynak ayırmasına neden olacaktır. Aynı zamanda savaş sonrası, savaş mağdurlarına, gazi/malul ve şehit yakınlarına yapılan ödemeler de kamu harcamalarını gerçekte artıracaktır.
- **İktisadi nedenler:** Devletin yüklenmiş olduğu fonksiyonları [ekonomik istikrar, bölüşüm, kalkınma/büyüme] gerçekleştirmek amacıyla ekonomiye müdahalesi, kamu harcamalarını artırmaktadır. Ortaya çıkan finansal krizler dolayısıyla, uygulamaya konulan iktisat politikaları kamu harcamalarında gerçekte artışa neden olmaktadır. İktisadi kalkınmayı sağlamak amacıyla banka ve kamu işletmelerinin kurulması; ortaya çıkan yeni hizmetleri sunmak için personel istihdamı da yeni harcamaları beraberinde getirecektir.
- **Sosyal nedenler:** Devletten beklenen işlevlerin çeşitlenmesiyle artan sosyal güvenlik harcamaları, artan sanayileşmeyle birlikte hızlanan kentleşme olgusuna bağlı olarak yeni hizmet taleplerini ortaya çıkarması, kentleşmenin güvenlik ihtiyacını artırması, ülke nüfusunun artışı ve ülke nüfusunun bileşiminde [genç nüfustaki artış eğitim harcamalarını; yaşlı nüfustaki artış sağlık ve sosyal güvenlik harcamalarını artırmaktadır] değişim meydana gelmesi, geleneksel toplum yapısında meydana gelen değişimlerin/çözümlerin³ sosyal güvenlik ihtiyacını artırması, kadınların işgücüne katılımının artması, sanayileşmeye bağlı olarak ortaya çıkan çevre sorunlarının çözülmesi gerekliliği kamu harcamalarında gerçekte artışa neden olmaktadır.
- **Siyasal nedenler:** Oy hakkının yaygınlaşması seçmenlerin taleplerinde meydana gelen artış, kamu harcamalarını gerçekte artıracaktır. Politikacıların geleneksel olarak oy maksimizasyonu hedefiyle kamu harcamalarını artırıcı davranışları, politik sistem aracılığı ile seçmenlerin yeni talepler ortaya koyması, müdahaleci devlet anlayışını ya da refah devletini savunan siyasal partilerin iktidara gelmesi kamu harcamalarını gerçekte artırmaktadır. Tersine liberal partilerin iktidara gelişi gerçekte azalış nedenidir. Aynı zamanda küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan organizasyonlar [Birleşmiş Milletler, NATO vb.] ve bu organizasyonların harcamalarına katılmak için ülkelerin yaptıkları ödemeler, aynı şekilde ülkeler arası bağış ve yardımlar, uluslar arası çatışmaların ortaya çıkması ve bunu önlemek için yapılan harcamalar kamu harcamalarını gerçekte artırmaktadır. Aynı şekilde ülkelerde rejim değişikliklerinin ortaya çıkması [diktatörlük ya da otoriter rejimlerden demokrasiye geçilmesi] kamu harcamalarını gerçekte artıracaktır.
- **Teknolojik nedenler:** Kamu hizmet sunum teknolojisinde meydana gelen gelişmeler, kamu harcamalarını gerçekte artırmaktadır. Bilişim altyapısı için yapılan harcamalar, ya da eğitimde ya da savunma endüstrisinde meydana gelen teknolojik dönüşümler kamu harcamalarını artırmaktadır⁴.

Kamu harcamalarının görünüşte ve gerçek artışının yanında; mutlak ve göreceli artış da söz konusu olabilmektedir. Kamu harcamalarının belirli bir başlangıç [baz] yılına göre artması kamu harcamalarının mutlak artışını; kamu harcamalarının nüfusa oranla artması ise, kamu harcamalarının göreceli artışını ifade etmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

19. Primli tahvil ihracı, mantık olarak başabaşın altında ihraca benzemektedir. Başabaşın altında tahvil alıcısına ayrıcalık, tahvil satılırken [baştan] sağlanmakta; oysa primli tahvil ihracında ayrıcalık tahvil sahibine vade sonunda sağlanmaktadır.

Örnek olarak, 1 yıl vadeli 1000 TL %10 faizli tahvil için vade sonunda 200 TL prim ödemesi yapılması halinde gerçek faiz oranı, $\frac{1000 + 200}{1000} \times 100$ %30 olacaktır.

Bir başka örnek ise, 100 TL, %20 nominal faizli 5 yıl vadeli ve 30 TL primli tahvil ihraç edilmiş ise, gerçek faiz oranı yüzde kaçtır? Bu yatırımcı toplamda yıllık 20 TL faiz geliri elde edecektir. Bu tahvilin

³ Sanayileşmeye bağlı yeni aile formlarının ortaya çıkması, geleneksel aile ilişkilerinin zayıflaması sosyal güvenliğe olan talebi artırmaktadır. Geleneksel toplum yapılarında, huzurevlerine ihtiyaç bulunmaz iken, kentleşme olgusu ile birlikte bu hizmetlere talep ortaya çıkmış bulunmaktadır.

⁴ Temel eğitimde tablet bilgisayar uygulamasına geçilmesi, kamu harcamalarını gerçekte artırır.

yıllık prim geliri [30/5] 6 TL'dir. Yatırımcı yıllık olarak, 20 TL faiz geliri ve primli ihraç dolayısıyla 6 TL elde edecektir. Toplamda yatırımcının yıllık kazancı 26 TL olacaktır. Nominal faiz oranı %20 olan tahvilin gerçek faiz oranı, $[(26/100) \cdot 100]$ %26 olacaktır.

Örnekte, 1000 TL'lik tahvilin faiz getirisi 120 TL'dir. 500 TL'lik prim 5 yıllıktır ve vade sonunda ödenmektedir. Dolayısıyla yıl başına 100 TL prim düşmektedir. Gerçek faiz, $((120+100)/1000)$ %22 olacaktır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 20.** Belirli bir gelirin altındaki nüfusun toplam nüfusa oranı olarak hesaplanmaktadır [Yoksullar/Toplam nüfus]. Bu kavram, kafa sayısı endeksi ya da mutlak yoksulluk oranı olarak da adlandırılmaktadır⁵.

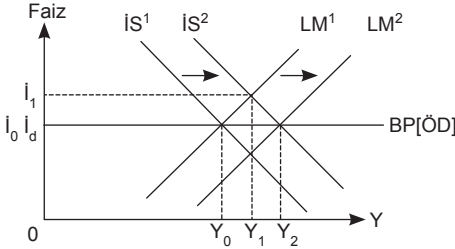
Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 21.** Dışa açık ekonomide ise, para ve maliye politikalarının etkinliği uygulanan kur rejimine bağlı olarak değişmektedir. Mundell-Fleming Modeli, IS-LM modelinin sermaye hareketlerinin serbest olduğu bir ekonomiye uygulanmasıdır.

Sabit Kur Rejimi-Sermaye Hareketleri Serbest

Maliye Politikası

Maliye politikası uygulamasında; uygulanan bir genişleyici maliye politikası sonucunda gelir ve faiz düzeyi yükselecektir. Yerel faiz oranlarındaki yükseliş ülkeye yabancı sermaye girişine neden olacaktır.

Sonuçta, ödemeler bilançosu fazla verecek ve ulusal para değer kazanacaktır. Bu durumda kurun değerini korumaya odaklı merkez bankası, piyasadan döviz satın alarak, piyasaya ulusal para verecektir.

Bu şekilde LM eğrisi sağa kaymış olacaktır. Uygulama sonucunda, faiz oranlarındaki artış eski düzeyine inmiş ve milli gelir düzeyi artmıştır.

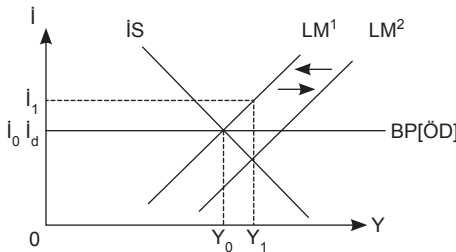
Tam sermaye hareketliliğinde ve sabit kur rejimi

minde maliye politikası etkindir.

Para Politikası

Sabit kur rejiminde, merkez bankasının para arzını artırması durumunda, faiz oranlarında düşüş olacak, denge milli gelir düzeyi yükselecek ve ödemeler dengesinde açık ortaya çıkacaktır.

Bu durumda ülkede faiz oranlarındaki düşüş nedeniyle [tam sermaye hareketliliği altında] ülkeden yabancı para çıkışı gerçekleşecek bu da ulusal paranın değer kaybetmesine neden olacaktır. Ortaya çıkan dış açık ulusal para üzerindeki devalüasyon baskısını artıracaktır.

Sabit kur rejiminde Merkez bankası ulusal paranın değerini koruyabilmek için piyasaya döviz satıp, piyasadan ulusal para çekmesiyle LM eğrisi tekrar başlangıç düzeyine gelecektir. Dolayısıyla, tam sermaye hareketliliği ve sabit kur rejiminde para politikası etkinsizdir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

⁵ Nispi yoksulluk, yoksulluğu toplumun bütünü gelir düzeyine bağlı olarak ölçmektedir. Nispi yoksulluğun ölçülmesinde, yoksulluk sınırı ortalama [medyan] gelire bağlı olarak ölçülür. Örnek olarak, medyan gelirin yarısının altında kalanların toplam nüfusa oranı olarak hesaplanmaktadır. Ülkede kişi başına düşen milli gelir 30 bir dolar ise, medyan geliri 15 bin doların altında olanların toplam nüfus içindeki payı nispi yoksulluk oranını vermektedir.

22. Borçlanma politikası ile hedef, ekonomideki likidite fazlası ve satın alma gücü fazlalığını ve ekonomideki harcanabilir geliri azaltmaktır. Devlet borçlanmasının, merkez bankası ve mevduat bankalarından yapılması bu dönemde olumsuz etki gösterir. Merkez bankasının karşılıksız para basımı nedeniyle, mevduat [ticaret] bankalarının kaydı para yaratmaları nedeniyle enflasyonu besleyecektir. Bu dönemde;

- Birey ve şirketlerden borçlanılmalıdır.
- Merkez bankasından kısa vadeli avans kullanılmamalı ve devlet tahvilleri birincil piyasada Merkez bankasına satılmamalıdır.
- Mevduat/ticaret bankalarından borçlanmamalıdır. Bankalardan alınan borçlar, özel kesime kullandırılan kredilerin azalmasına neden oluyorsa tercih edilen bir uygulamadır. Aksi halde bankaların atıl fonlarından yapılan borçlanma, kaydı para yaratma süreci nedeniyle enflasyonist etki gösterecektir.
- Ticari bankalar, satın aldıkları tahvilleri, ikincil piyasada ya da Merkez Bankasında nakde çevirerek ekonomide talep artışını desteklememelidir. Ancak bu koşulda enflasyon döneminde ticari bankalardan borçlanılabilir. Enflasyonist bir ortamda, bankacılık kesiminden borçlanılması halinde, bankaların satın aldıkları devlet borçlanma araçlarını portföylerinde saklamaları sağlanmalı ve kaydı para yaratmaları engellenmelidir.
- Bu ortamda tasarruf ve yatırım bankaları ile yardım sandıklarından borçlanılabilmektedir. Çünkü bu sandık ve bankalarının mevduat kabul edememeleri nedeniyle kaydı para yaratma olanakları bulunmamaktadır.
- Birey ve şirketlerin [sadece tasarruflarını kamu kesimine transfer etmek yerine] tüketimlerini kısmalarını sağlayacak biçimde borç [piyasaya göre daha yüksek faiz teklifi ile] alınmalıdır.
- Kısa vadeli borçlanmadan kaçınılmalıdır [Ödeme vadeleri kısılacığından ekonomiye kısa dönemde tekrar para çıkmasına neden olacaktır]. Borçlanma uzun vadeli olmalıdır.
- Borçlanma faizleri, [tüketim ve yatırımı kısıbilecek düzeyde] piyasa faizlerinin üzerinde olmalıdır.
- Birey ve şirketlerden alınan borcun, talep üzerindeki etkisi aynıdır
- Devletin, borçlanma yoluyla ekonomiden çektiği kaynakları, kamu harcaması yoluyla tekrar ekonomiye kanallama etmemesi [harcamaması] gerekmektedir. **Doğru yanıt "D" seçeneğidir.**

23. Stagflasyon, enflasyonla işsizliğin bir arada bulunması ya da durgunluk içinde yaşanan enflasyon olarak tanımlanmaktadır⁶.

Monetaristler, stagflasyonu doğal işsizlik olgusu ile açıklamaktadır. Friedman ve Phelps'e göre, Phillips eğrisinin geçerli olabilmesi için beklenen enflasyon oranının sabit kalması gerekmektedir. Ancak, enflasyon oranında önemli düzeyde artışlar meydana gelirse, doğal olarak beklenen enflasyon oranı da artış gösterecektir. Bu nedenle de Phillips eğrisi yukarıya doğru hareket edecektir.

Böyle bir durumda, hem işsizlik hem de enflasyon oranı artış göstermiş olacaktır. Monetaristlere göre, böyle bir ortamda uygulanacak genişletici bir maliye politikası, kısa dönemde işsizlik oranını düşürse dahi, uzun dönemde meydana gelecek fiyat artışları, sendikaların yüksek ücret talepleri nedeniyle işsizlik tekrar doğal işsizlik düzeyine geri dönecektir.

Çağdaş Keynesyen yaklaşıma göre ise, stagflasyon; arz⁷ ve talep⁸ yönlü şokların ekonomiyi sürekli olarak etkilemesinden, ekonomideki teknelci yapılarıdan, ücret ve fiyat yapışkanlıklarından-aşağıya doğru esnek olmamasından kaynaklanmaktadır.

⁶ Bir ekonomide, işsizlik oranı ile enflasyon oranının toplamına **iktisadi hoşnutsuzluk endeksi** adı verilmektedir. Sefalet endeksi [Barro sefalet endeksi] ise, enflasyon oranı, işsizlik oranı ve faiz oranı toplamından büyüme oranının çıkarılmasıyla elde edilmektedir.

⁷ Arz şokları ile dış şoklar-petrol, doğalgaz vb. temel hammadde ya da emtia fiyatlarındaki artışlar kastedilmektedir. Ayrıca işlenmemiş tarım ürünlerinin fiyatlarında ortaya çıkan artışlar da bu kapsamda değerlendirilebilir.

⁸ Ekonomide üretilen mal ve hizmetlere yönelik talepte önemli değişimler meydana gelebilmektedir. Talebin artış gösterdiği sektörde fiyat artışları ve sektör çalışanlarının ücretlerinde artış birlikte görülmekte iken talebin azaldığı sektörlerde hem fiyat düşüşleri hem ücret düşüşleri birlikte görülmektedir.

Ayrıca Çağdaş Keynesyenlere göre, demografik yapıda meydana gelen değişiklikler; toplam nüfus içinde genç nüfusun payının artması ve kadınların işgücüne katılım oranındaki artış stagflasyonun ortaya çıkışında etkili olmaktadır. Yine toplu pazarlık/sözleşme sürecindeki yasal düzenleme değişiklikleri de stagflasyonist eğilimlerin ortaya çıkmasında etkili olabilmektedir.

Stagflasyonist ortamda, talep yönelimli Keynesyen politikaların da uygulama olanağı ortadan kalkmaktadır. Bu dönemde uygulanacak politikalar genel makro etkiler meydana getirmekten ziyade, mikro etkiler meydana getirebilecek seçici ve politikaların karması biçiminde uygulanmalıdır.

Stagflasyonla mücadelede uygulanabilecek politikaları; gelirler politikası, vergi temelli gelirler politikası, endeksleme ve üretim teşvikleri olarak sıralamak mümkündür.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 24. Taxflasyon:** Yüksek vergi yükü ile birlikte yüksek enflasyonist sürecin birlikte bulunduğu iktisadi konjonktürü ifade etmektedir.

Vergi Planlaması: Devletin ve mükelleflerin vergisel amaçlarını en etkin şekilde gerçekleştirebilmek için yaptıkları vergisel çalışmalara vergi planlanması adı verilmektedir. Vergi planlaması makro vergi planlaması ve mikro vergi planlaması olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Mikro vergi planlaması: Kanunlara aykırı olmamak koşuluyla mükellefin ödeyeceği vergiyi asgariye indirme çabasıdır.

Makro vergi planlaması: Devletin vergi uygulamasını en uygun kaynaklardan ve toplumsal gerçekleri dikkate alarak gerçekleştirmesidir.

Vergi Yükü: Kişinin ödemiş olduğu vergi dolayısıyla hissettiği baskıya subjektif vergi yükü ya da vergi tazyiki adı verilmektedir. Bu vergi yükünün hesaplanabilmesi mümkün değildir.

Vergi Kapasitesi: Vergi veya vergileme kapasitesi, bir ülkede vergilerin taban büyüklüğünü yani vergi potansiyelini ifade etmektedir. Vergi kapasitesi, mükellefin kendisi ve ailesinin asgari düzeydeki geçimini sağlamaya yetecek gelirin üzerindeki gelir düzeyinin vergi karşılığını ifade etmektedir [Ülke bazında ise, tüm mükelleflerin ödeme güçleri toplamına karşılık gelen vergi düzeyi olarak dikkate alınabilmektedir].

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 25. Vergi Usul Kanununun 111. Maddesine göre ödeme süresinin son günü verginin vadesi tarihidir.**

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 26. Türkiye'de bütçe hesapları jestiyon (hesap dönemi) yöntemle kapatılır. Jestiyon yöntemine göre, kamu gelir ve giderleri tahakkuk ettirildikleri mali yıl hesaplarında gösterilirken, kamu gelirleri tahsil edildiği, bütçe giderleri ise ödendiği yılda muhasebeleştirilir. Türk bütçe sisteminde jestiyon usulünün istisnaları mahsup ve emanet işlemleridir.**

- Denetim daha güçlü ve etkin yapılır,
- Esnek bir sistem değildir.
- Tasarrufu sağlar,
- Yılsonlarında harcamaların yoğunlaşmasına ve bu nedenle kamu kaynakların etkinsiz kullanımı ve israfına neden olabilecektir.
- Bütçelerin karşılaştırılması güçleşir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

27. Kurumlar vergisi matrahı mali karıdır.

DÖNEM SONU ÖZSERMAYE	250.000
(-) DÖNEM BAŞI ÖZSERMAYE	100.000
(+) DÖNEMİÇİ ÇEKİLEN DEĞERLER	70.000
(-) DÖNEMİÇİ EKLENEN DEĞERLER	25.000

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

28. Emlak vergisi ile gümrük vergisinde pişmanlık ve ıslah hükümleri uygulanmaz.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

29. Vergi ödeme emrine karşı itiraz ödeme emrinin tebliğinden itibaren 15 gün içinde yapılmaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

30. Vergi alacağının kanunlarda gösterilen matrah ve oranlar üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak, bu alacağı miktar itibarıyla tespit eden bir idari işleme tarh adı verilmektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

31. 1982 Anayasası'nın 4. Maddesine göre değiştirilemeyecek olan hükümler şunlardır:

1. **MADDE;** Devlet Şekli: Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.

2. **MADDE;** Cumhuriyetin Nitelikleri: Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.

3. **MADDE;** Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir. Bayrağı, şekli kanununda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır. Milli marşı "İstiklal Marşı"dır. Başkenti Ankara'dır. Dikkat edilirse değiştirilemeyecek ilk üç madde içinde milli egemenlik ilkesi yer almamaktadır. Bu ilke anayasanın 6. maddesinde yer aldığı için değiştirilmesi ile ilgili yasak bulunmamaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

32. Aktif statü haklar olarak da karşımıza çıkan siyasi haklar şunlardır:

- Türk Vatandaşlığı
- Seçme, Seçilme ve Siyasi Faaliyette Bulunma Hakları
- Siyasi Parti Kurma, Partilere Girme ve Partilerden Ayrılma,
- Kamu Hizmetine Girme Hakkı,
- Mal Bildirimi
- Vatan Hizmeti
- Vergi Ödevi
- Dilekçe
- Bilgi Edinme Hakkı ve Kamu Denetçisine Başvurma Hakkı

Düzeltilme ve cevap hakkı anayasamızda kişi hak ve ödevleri arasında yer almaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

33. Anayasaya göre siyasi partilere üye olamayacaklar şunlardır:

- Hâkimler ve savcılar, Sayıştay dâhil yüksek yargı organları mensupları
- Kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri
- Yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri
- Silahlı Kuvvetler mensupları
- Yükseköğretim öncesi öğrenciler

18 yaşını doldurmuş olan lise öğrencisi yüksek öğrenim öncesi bir öğrenci olduğu için siyasi partiye üye olması mümkün değildir. Ancak 18 yaşında üniversiteye giden bir kişi yüksek öğrenim öğrencisi olduğu için siyasi partiye üye olabilmektedir.

Ayrıca Anayasanın 68. Maddesine göre; Yükseköğretim elemanlarının siyasi partilere üye olmaları ancak kanunla düzenlenebilir. Kanuna göre bu kişiler, partilerin merkez organlarının dışında görev almamak koşulu ile üye olabilir. Bu nedenle öğretim görevlileri koşullu olarak siyasi partiye üye olabilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

34.

HİYERARŞİ	VESAYET
Aynı tüzel kişilik içerisinde kullanılır.	Farklı tüzel kişilikler arasında uygulanır.
Yasal dayanağa gerek yoktur.	Kanuni dayanağa gerek vardır.
Genel ve olağan yetkidir.	İstisnai bir yetkidir.
Hem hukuka uygunluk hem de yerindelik denetimi yapılır.	Hukuka uygunluk denetimi yapılır
Anayasada düzenlenmemiştir	Anayasada düzenlenmiştir.
Yetki devri mümkündür	Yetki devri mümkün değildir
Hiyerarşik amirin yetkisinin kullanılmasına karşı dava açmak mümkün değildir.	Vesayet makamlarının işlemlerine karşı dava açılabilir.
Üst, astın işlemlerini değiştirebilir.	Vesayet makamı yerinden yönetim organlarının işlemlerini değiştiremez
Geniş bir yetkidir.	Sınırlı bir yetkidir.
Emir ve talimat içerir	Emir ve talimat içermez.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

35. Anayasanın 123. Maddesine göre; Kamu tüzelkişiliği, ancak kanunla veya cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur. Diyanet işleri Başkanlığının devlet tüzel kişiliğinin dışında ayrı bir kamu tüzel kişiliği bulunmamaktadır.

Tüzel Kişiliğini Doğrudan Anayasadan Alan Organlar şunlardır:

- İl Özel İdaresi
- Belediye İdaresi
- Köy İdaresi
- Üniversiteler (Devlet + Vakıf)
- Atatürk, Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları
- TRT

Tüzel Kişiliğini Kanundan Alan Kuruluşlar şunlardır:

- Orman genel müdürlüğü
- **YÖK**
- **RTÜK**
- TODAİE, TSE, TÜBA, TÜBİTAK, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu,
- Ziraat Bankası
- Bağımsız idari otoriteler
- TMSF, TÜBA, GAP, Bölge Kalkınma İdaresi (KHK ile kurulmuştur)
- Kamu Denetçiliği Kurumu,
- SGK,
- Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü v.b

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 36.** İl ve ilçelerin kurulması, kaldırılması, merkezlerinin belirtilmesi, adlarının değiştirilmesi, bir ilçenin başka bir il'e bağlanması **kanun** ile gerçekleştirilebilir. İl ve ilçe sınırlarının değiştirilmesi bir köyün veya kasabanın başka bir il ve ilçeye bağlanması, mühim mevki ve tabii arazi adlarının değiştirilmesi cumhurbaşkanı onayı ile gerçekleştirilebilir. İlçe idaresi, il idaresinde olduğu gibi 5442 sayılı İl İdare Kanununda düzenlenmiştir. Ayrıca ilçe idaresi, il idaresinden farklı olarak Anayasal dayanağa sahip değildir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 37.** Birbirine karşılıklı ve aynı cinsten muaccel borçları bulunan iki kişiden birinin diğerine tek taraflı irade açıklamasıyla borçların az olan tutarında sona erdirilmesine takas (ödeşme) denir. Takas, yenilik doğuran bir haktır. Takas, tek taraşı varması gereken bir irade açıklaması ile kullanılmaktadır böylelikle de karşı tarafın kabul ya da reddine bağlı değildir

Takasın Koşulları: Taraflar birbirinden karşılıklı olarak alacaklı olmalıdırlar. Böylelikle her biri diğerinden -başkasından değil- istemeye hak kazandığı takası mümkün alacağını birbiriyle takas edebilmektedir.

- İki tarafın birbirine borçlarının konusu olan ve birbirinden isteyebileceği aynı tür edim olmalı yani borçlar özdeş olmalıdır. İki tarafın birbirinden alacaklı olduğu para alacakları bakımından özdeşlik her durumda vardır. Paranın dışında diğer özdeş edimler arasında da takas yapılması mümkündür. Bu anlamda tahıl ve tahıl (buğday ve arpa) ya da hayvan ve hayvan (inek ve at) değil, buğday ve buğday, arpa ve arpa, üzüm ve üzüm, inek ve inek, at ve at vb. edimler arasında özdeşlik bulunur.
- Her iki edimde muaccel olmalıdır. Bununla birlikte her ikisinin de aynı anda muaccel olması şart değildir. Bunların takas edilebilecekleri anda muaccel olmaları gerekli ve yeterlidir. İki alacağında muaccel olması kuralının bir istisnası iflasta bulunmaktadır. Bir kişinin iflası hâlinde onun tüm borçları muaccel hâle gelir ve alacaklıları alacaklarını iflas edene olan vadesi gelmemiş borçlarıyla takas edebilirler. Ayrıca zamanaşımına uğramış bir alacağın da takası mümkündür. Bunun için, takas edilen alacağın takas imkânı doğduğu anda henüz zamanaşımına uğramamış olması gerekmektedir

Tek taraflı varması gereken bir hukuksal işlemle takas açıklaması yapılmış olmalıdır. Takasın, böyle bir tek taraflı varması gereken irade açıklamasıyla beklenen hükmünü doğurabilmesi için takastan feragat edilmemiş ve takasın karşı tarafın rızasına bağlı tutulmamış olması gerekmektedir.

Takas, karşılıklı borçları, az olanı kapsamında sona erdirir. Yenilik doğuran hak olan takas açıklaması karşı tarafa varınca derhâl etkisini doğurur.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 38.** Borcun doğru zamanda ifası, her borcun muaccel olduğu zamanda ifası demektir. Muacceliyet, kaba olarak bakıldığında, bir yandan, borçlunun borcu zaman bakımından gereği gibi ifa etmiş sayılması için en son tarihi ifade eder. Taraflar, borcun ifa edileceği zamanı diledikleri gibi kararlaştırabilirler. İfa zamanı taraflarca kararlaştırılmadıkça veya hukuki ilişkinin özelliğinden anlaşılmadıkça her borç, doğumu anında muaccel olur. Borçlu, muacceliyet tarihinden önce de ifa teklifinde bulunabilir. Bu, borçluya yasayla tanınmış bir yetkidir. Gerçekten, Sözleşmenin hükümlerinden veya özelliğinden ya da durumun gereğinden tarafların aksini kastettikleri anlaşılmadıkça borçlu, edimini sürenin sona ermesinden önce ifa edebilir. Fakat alacaklı, yararına belirlenmiş bir vade varsa alacaklı, erken ifa teklifini kabul etmek zorunda değildir. Bu gibi durumlarda alacaklı erken ifa teklifini reddederse temerrüde düşmüş olmaz.

Sözleşme, işin niteliği, kanun ya da örf ve âdet ile önce ifa yükümlüsü belirlenmiş değilse aynı anda ifa kuralıdır. Taraflar arasındaki anlaşmayla kimin borcunu önce ifa edeceği belirlenmiş olabilir.

İşin niteliği de taraflardan birinin borcunu diğerinden önce ifa etmesini gerektirebilir. Örneğin işin niteliği gereği telefon, elektrik, su ya da doğal gaz sunucusu ile tüketici arasındaki abonelik sözleşmelerinde önce sunucu sözleşme konusunu kullanıma sunmakta (ifa) sonra da tüketici kullanım karşılığı bedeli ödemektedir.

Kanun da ifada sıralamayı düzenlemiş olabilmektedir. Böylece, örneğin kira sözleşmesinde, kiraya verenin, hizmet sözleşmesinde, işçinin, taksitle satışta, satıcının, ön ödemeli taksitle satışta ise alıcının borcunu önce ifa yükümlülüğü kanunen öngörülmüş bulunmaktadır.

Örf âdet de ifada önce yükümlü olanı belirleyebilmektedir. Örneğin lokantada önce yemek, sonra ücret verilmesi; kira sözleşmelerinde, önce kira parasının verilmesi, örf ve âdettendir.

Borcun doğumundan sonra ifası için bir zaman dilimi belirlenmişse buna süre, bir zaman noktası belirlenmişse buna vade denilmektedir.

Borcun ifası için gün olarak bir ayın başlangıcı, sonu ya da ortası belirlenmişse, sırasıyla ayın birinci, sonuncu ve on beşinci günü; gün yerine sadece ay belirlenmişse, bundan o ayın son günü anlaşılır. Vade tarihi hafta olarak kararlaştırılmışsa son haftanın sözleşmenin kurulduğu güne ismen uyan günü vade tarihidir.

İfa için, bir süre sonundaki vade tarihi ay olarak kararlaştırılmışsa son ayın sözleşmenin kurulduğu gününe denk düşen gündür. Son ayın sözleşmenin kurulduğu gününe denk düşen gün yoksa ay sonu vade tarihidir. Sözleşmenin ifa zamanı sözleşmede belirlenmemişse ana kural gereği doğduğu anda ifası gerekeceği için bu durum sözleşme için esaslı bir unsur değildir.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

- 39.** Eşler, ancak birlikte evlât edinebilirler; evli olmayanlar birlikte evlât edinemezler. Eşlerin en az beş yıldan beri evli olmaları veya otuz yaşını doldurmuş bulunmaları gerekir. Eşlerden biri, en az iki yıldan beri evli olmaları veya kendisinin otuz yaşını doldurmuş bulunması koşuluyla diğerinin çocuğunu evlât edinebilir.

Evli olmayan kişi otuz yaşını doldurmuş ise tek başına evlât edinebilir. Evlâtlık, evlât edinenin mirasçısı olur. Evlât edinme kararı, evlât edinenin oturma yeri; birlikte evlât edinmede eşlerden birinin oturma yeri mahkemesince verilir. Mahkeme kararıyla birlikte evlâtlık ilişkisi kurulmuş olur.

Evlât edinmenin herhâlde küçüğün yararına bulunması ve evlât edinenin diğer çocuklarının yararlarının hakkaniyete aykırı bir biçimde zedelenmemesi de gerekir.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

40. Vasiliğe engel olan sebepler vardır. Aşağıdaki kişiler vasi olamazlar:

1. Kısıtlılar,
2. Kamu hizmetinden yasaklılar veya haysiyetsiz hayat sürenler,
3. Menfaati kendisine vasi atanacak kişinin menfaati ile önemli ölçüde çatışanlar veya onunla aralarında düşmanlık bulunanlar,
4. İlgili vesayet daireleri hâkimleri.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

41. Dernek üyeliği için kanunda veya tüzükte aranılan nitelikleri sonradan kaybedenlerin dernek üyeliği kendiliğinden sona erer. Tüzükte üyelerin çıkarılma sebepleri gösterilebilir. Tüzükte çıkarma sebepleri gösterilmişse, çıkarma kararına bu sebeplerin haklı sayılamayacağı iddiasıyla itiraz edilemez. Tüzükte çıkarma düzenlenmemişse üye, ancak haklı sebeple çıkarılabilir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

42. Velayet altında bulunan küçükler tacir sıfatına sahip kılınmıştır. Ticaret kanununun düzenlemesine göre küçük ya da kısıtlılar da ticari faaliyetle uğraşmalarına bağlı olarak tacir sıfatına sahip olacak ve tacir olmanın getirdiği haklardan yararlanarak tacir olmanın getirdiği yükümlülöklere de tabii olacaktır. Ancak küçük ve de kısıtlıların hukuki işlem yapma ehliyeti bulunmadığından ticari işletmeyle ilgili hukuki işlemler bunların yasal temsilcileri tarafından gerçekleştirilmelidir.

Dolayısıyla velayet altında bulunan 15 yaşındaki tacirin mümessil ataması hukuken geçerli bir işlem değildir. Atamanın tacirin yasal temsilcisince yapılması gerekmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

43. Kolektif şirketin tasfiyesinin sona ermesiyle tasfiye memurları ticaret siciline başvurarak durumu tescil ve ilan ettirmek zorundadırlar.

Kolektif şirketin varlığı borçlarının tamamını karşılamaya yetmiyorsa kalan borçların ödenmesini sağlamak üzere tasfiye memurlarının ortaklara başvurması mümkündür. Tasfiyenin tamamlanmasından sonra kalan kısım ortaklara dağıtılır.

Ortaklık ana sözleşmesinde tasfiye için birden çok tasfiye memuru gösterilmişse, bunlar kural olarak birlikte hareket etmek durumundadırlar.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

44. Vadesi gösterilmemiş olan bono, görüldüğünde ödenmesi şart olan bir bono sayılır.

Açıklık bulunmadığı takdirde senedin düzenlendiği yer, ödeme yeri ve aynı zamanda düzenleyenin yerleşim yeri sayılır.

Düzenlendiği yer gösterilmeyen bir bono, düzenleyenin adının yanında yazılı olan yerde düzenlenmiş sayılır.

Bonoda lehdarın gösterilmemesi senedi hamiline senet haline dönüştürür ancak bono hamiline düzenlenemeyeceği için lehdarın mutlaka gösterilmesi gerekmektedir.

Bono veya emre muharrer senet ifadelerinin bulunması çok önemlidir. Bu ifadelerin bulunmaması halinde senet "emre yazılı ödeme vaadi" ne dönüşür.

Vade şekli gösterilememiş bir bono görüldüğünde ödenir.

Police için öngörülen vade türleri bono için de geçerlidir. Ancak kanunun öngördüğü dört tür vadeden farklı bir vade ya da birden fazla vade konması durumunda senet geçersiz kabul edilir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 45.** İflasın kaldırılmasına ilişkin hükümlere İİK'nın 182. maddesinde yer verilmiştir. Bu hükümlere göre, borçlu bütün alacaklılarının taleplerinin geri alımlarına dair bir beyanname veya tekmil alacakların itfa olduğu hakkında bir belge gösterir veya konkordato tasdik edilirse mahkeme, iflasın kalkmasına ve borçlunun serbestçe tasarrufu için mallarının kendisine iadesine karar verir ve buna da iflasın kaldırılması adı verilir. İflasın kaldırılması iflasa karar veren ticaret mahkemesinden istenir. Mahkeme istemi basit yargılama usulüne göre inceler. Müflis iflasın kaldırılmasıyla hiç iflas etmemiş gibi olmaktadır. İflasın açılması ile ortaya çıkan sonuçlar, iflasın kaldırılmasıyla ortadan kalkar. İflas kararının kesinleşmesi ile düşmüş olan takipler yeniden canlanmaz. Bu yüzden borçluya karşı yeniden takip yapılması gerekir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 46. Gelir Tablosu İlkelerinin Amacı:** Satışların, gelirlerin, satış maliyetlerinin, giderlerin, kar ve zararlara ait hesapların ve belli dönemlere ait işletme faaliyeti sonuçlarının sınıflandırılmış ve gerçeğe uygun olarak gösterilmesini ve karşılaştırılmasını sağlamaktır.
- Bilanço İlkelerinin Amacı:** Sermaye koyan veya karı işletmede bırakan sahip ve hissedarlar ile alacaklıların işletmeye sağladıkları kaynaklar ve bunlarla elde edilen varlıkların, muhasebe kayıt, hesap ve tablolarında anlamlı gösterilmesi yoluyla, belli bir tarihte işletmenin mali durumunun açıklıkla ve gerçeğe uygun olarak yansıtılmasıdır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 47. Belge:** Mali nitelikli bir işlemin, tarihini, taraflarını, konusunu, miktarını ve tutarını belirleyen temel kayıt araçlarıdır.
- Objektif (İspat Edici) Belgeler:** Yasayla (TTK/VUK) belirlenmiş ilgili iş ve işlemlerde kullanılması zorunlu olan belgelerdir.

VUK'a Göre Düzenlenmesi Zorunlu Belgeler (Mali Belgeler)
Tasdiki zorunlu olanlar
Fatura (2021- 1.500 TL üzeri satışlar)
Yazar Kasa Fişleri (2021 – 1.500 TL altı satışlar)
Sevk İrsaliyesi
İrsaliyeli Fatura
Perakende Satış Fişi
Dip Koçanlı Perakende Satış Fişi
Adisyon Tipi Perakende Satış Fişi
Ödeme Kaydedici Cihaz Fişi
Adisyon
Reçete
Giriş Biletleri
Gider Pusulası
Müstahsil Makbuzu
Serbest Meslek Makbuzu
Taşıma İrsaliyesi
Ambar Tesellüm Fişi
Döviz Alım ve Satım Belgeleri
Sigorta Komisyon Gider Belgeleri

Yolcu Taşıma Biletleri
Yolcu Listeleri
Günlük Müşteri Listesi
Tasdiki zorunlu olmayanlar
Banka Dekontları
Bankalarca düzenlenen Döviz Alım Satım Belgesi
İşlem Sonuç Formları
Sigorta Poliçeleri
Ücret Bordrosu
Muhabere evrakı

TTK'ya Göre Düzenlenmesi Zorunlu Belgeler (Ticari Belgeler)

Bono (Emre muharrer senet)
 Hisse senedi (aksiyon, esham)
 Çek
 Tahvil (obligasyon, borç senedi)
 Poliçe
 Makbuz senedi ve varant

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

48. İşletme, sahibinden ayrı bir tüzel kişiliktir. İşletme ile sahibi (ortakları) arasında yapılan işlemler sanki esas faaliyetle ilgili ise ticari işlem gibi muhasebeleştirilir. İşletme sahibinin işlemeyen mal alması durumunda işletme sahibine mal satması anlamına gelir ve işletme sahibi işletmeye borçlanacaktır. Ancak bu durum işletme açısından esas faaliyetten doğan bir alacak niteliğinde olduğundan 12 Ticari Alacaklar grubunda bulunan 120 Alıcılar Hesabının borcunda izlenecektir. Eğer bu alacak ticari faaliyetten kaynaklanmasaydı bu alacak 13 Diğer Alacaklar grubunda bulunan 131 Ortaklardan Alacaklar Hesabının borcunda izlenecekti.

600 Yurtiçi Satışlar Hs alacaklı = 24.000 TL

391 Hesaplanan KDV Hs alacaklı = $24.000 \times \%10 = 2.400$ TL

120 Alıcılar Hs (alacaklı) = $24.000 + 2.400 = 26.400$ TL

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

49. **Bankalar Hs:** Bankalar ve Finans kurumlarında işletmeye ait paraların izlendiği hesaptır. Bankaya hesap açtırıldığında ya da para yatırıldığında hesabın borcuna, çekildiğinde ya da hesap kapatıldığında hesabın alacağına kaydedilir. Bankada bulunan paraya faiz tahakkuk edildiğinde 102 Bankalar Hesabının borcuna ve 642 Faiz Gelirleri Hesabının alacağına kaydedilir. Banka hizmetleri karşılığında işletmeye gider tahakkuk ettirdiğinde 102 Bankalar Hesabının alacağına ve ilgili gider hesabının borcuna kaydedilir.

102 BANKALAR HS	
*	*
*	*
75.000	67.500
2.500 (çek tahsili)	1.750 (çek ödemesi)
	250 (hizmet bedeli)
77.500	69.500
8.000	

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

50. Maliyet Bedeli: Bir iktisadi kıymetin elde edilmesi ya da değerinin artırılmasıyla ilgili olarak yapılan ödemelerle bunların bağlı olduğu her türlü giderlerin toplamını ifade eder.

Aktifleştirme: Herhangi bir varlığın tedarik edilmesiyle ilgili, alımı sırasında veya alımla ilgili sonrasında katılan harcamaların ilgili varlığın borcuna kaydedilmesi işlemidir.

VUK: Bir varlığın maliyetine dahil edilen harcamalar: (aktifleştirme)	
- Alış (fatura) bedeli / Üretim maliyeti - Alımla ilgili nakliye (taşıma) ve hamaliye giderleri (B seçeneği) - Alımla ilgili komisyon giderleri - Alımla ilgili kredi faizleri ve kur farkları (D seçeneği) - Gümrük vergisi - Sigorta giderleri ve montaj giderleri - Mevcut bir binanın satın alınarak yıkılmasından ve arsasının tesviyesinden mütevellit giderler - İnşa edilen binalarda ve gemilerde, imal edilen makine ve tesisatta bunların inşa ve imal giderleri, satın alma bedeli yerine geçer - Duran varlığa yapılan büyük bakım onarım gideri (varlığın ömrünü uzatır, değerini yükseltir veya kapasitesini artırır)	
VUK: Bir varlığın maliyetine dahil edilmeyen harcamalar: (giderleştirme):	
- Tüm vergiler (KDV, KV, GV) - Faaliyet Giderleri (Personel ve Pazarlama gideri) - Depolama gideri (A seçeneği) - Malın satışı sırasında katılan giderler - Duran varlığa yapılan normal bakım onarım giderleri (ilgili varlığın düzenli çalışmasını sağlayacak rutin bakım onarımlar)	

Mal alış bedeli	10.000 TL
Alış nakliye gideri	1.000 TL
Alış komisyon gideri	500 TL
Malın Maliyeti	11.500 TL

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

51. FIFO yönteminde ilk alınan mal ilk önce satıldığı varsayılır. Bu yüzden envanterde ilk görülen mal önce satılır. 1.Satış = 2.000 birimdir. Bu durumda 2.000 malın 1.000 adedi devirden, kalan 1.000 adedi ise 1.Alıştan satılacaktır.

$$1. \text{ Satışın Maliyeti} = (1.000 \times 200) + (1.000 \times 250) = 450.000 \text{ TL}$$

$$1. \text{ Satış Tutarı} = 2.000 \times 300 = 600.000 \text{ TL}$$

1.Satıştan sonra firmanın elinde 1.Alıştan 3.000 adet mal kalmıştır. 2.Satış = 2.400 birimdir. Firmanın

1.Alıştan elinde kalan 3.000 adet maldan 2.400 adedi satılacaktır.

$$2. \text{ Satışın Maliyeti} = 2.400 \times 250 = 600.000 \text{ TL}$$

$$2. \text{ Satış Tutarı} = 2.400 \times 350 = 840.000 \text{ TL}$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

52. İkinci satış sonrasında firmada kalan stok tutarı:

1. Alıştan kalan 600 adet x 250 TL	=	150.000 TL
2. Alıştan kalan 2.000 adet x 300 TL	=	600.000 TL
Dönem sonunda stoktaki malın maliyeti	=	750.000 TL

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

53. İşletme mal veya hizmet satın aldığı KDV öder ve 191 İndirilecek KDV Hs borcuna kaydeder, mal veya hizmet sattığında ise KDV tahsil eder ve 391 Hesaplanan KDV Hs alacağına kaydeder.

191 İndirilecek KDV Hs (borçlu) = $64.000 \times \%10 = 6.400$ TL

Müşteri çeki verilmesi = $(64.000 / 2) + 6.400 = 38.400$ TL (101 Alınan Çek alacaklı)

Çek düzenlenmesi = $(64.000 / 2) = 32.000$ TL (103 VÇÖE Hs (-) alacaklı)

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

54.

Hesap	Niteliği
240 Bağlı Menkul Kıymetler Hs	Uzun vadeli yatırım amaçlı alınan Tahviller ve $\%10 >$ ortaklık payı
242 İştirakler Hs	$\%10 \leq$ ortaklık payı $\leq \%50$
245 Bağlı Ortaklıklar Hs	$\%50 <$ ortaklık payı

KLM AŞ ABC AŞ'nin %25 hissesine sahip olduğuna göre bunu İştirakler Hesabında izlemektedir. Ancak bunun 40.000 TL'lik kısmını satması durumunda ABC AŞ'deki payı 10.000 TL'ye dolayısıyla (1/5'i) %5'e ineceğinden bu kalan payı İştirakler hesabından alarak Bağlı Menkul Kıymetler Hesabına aktaracaktır. 40.000 TL'lik payını da 50.000 TL'ye sattığı için 10.000 kar elde edecek ve bu kar uzun vadeli yatırım amaçlı menkul kıymetten elde edildiği için Diğer Olağan Gelir ve Karlar Hesabında diğer bu hesap verilmemişse Menkul Kıymet Satış Karları Hesabında izlenecektir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

55. **Özkaynaklar:** Özkaynaklar ortakların bilanço tarihinde işletmeye yapmış oldukları sermaye yatırımlarının tutarını gösteren ödenmiş sermaye ile sermaye yedekleri, kar yedekleri, geçmiş yıllar karları ve geçmiş yıllar zararları ve dönemin net kar veya zararını kapsar.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

56. Tahmini maliyet sistemini uygulayan işletmelerde dönem içinde kayda alınan tutarlar ile dönem sonunda ortaya çıkan fiili maliyetler arasında olumlu veya olumsuz farklar ortaya çıkabilmektedir. Bu farklar da önce 7/A Maliyet Hesaplarında bulunan fark hesaplarında izlenerek 6 Gelir Tablosu Hesaplarına yansıtılır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 57. Zaman Akordu:** Bir birimin üretilmesi için geçen zaman yani akort zamanı, hareket ve zaman etütleri ile normal çalışma randımanı dikkate alınarak genellikle dakika cinsinden belirlenir. Her birim için dakika olarak belirlenen akort zamanı, üretim miktarı ve akort faktörü ile çarpılarak hak edilen ücret bulunur.

$$\text{Çalışma süresi} = 25 \text{ br} \times 30 \text{ dk} = 750 \text{ dk} (12,5 \text{ saat})$$

$$\text{Normal ücret} = 12,5 \text{ saat} \times 5 \text{ TL} = 62,5 \text{ TL}$$

$$\text{Akord zammı} = 62,5 \times \%20 = 12,5 \text{ TL}$$

$$\text{Günlük ücret} = 62,5 + 12,5 = 75 \text{ TL}$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 58.** "Cari Oran" = $\frac{\text{Dönen Varlıklar}}{5} = 2$
Dönen Varlıklar = 10
Asit Test Oranı = $\frac{\text{Dönen Varlıklar} - \text{Stoklar}}{\text{KVYK}} = \frac{10 - \text{Stoklar}}{5} = 1$
Stoklar = 5

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 59.** Finansal Kaldıraç Oranı = $\frac{\text{Yabancı Kaynaklar}}{\text{Pasif (Aktif)}}$
Finansman Oranı = $\frac{\text{Öz Kaynaklar}}{\text{Yabancı Kaynaklar}}$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 60.** 180 gün = 6 ay
$$F = \frac{A \times n \times t}{1.200}$$
$$F = \frac{460.000 \times 14 \times 6}{1.200}$$
$$F = 32.200 \text{ TL}$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

1. Misak – ı Milli Kararlarında ulusal sınırların belirlenmesi konusundaki hükme göre; 30 Ekim 1918'de (Mondros'un imzalandığı gün) işgale uğramış Osmanlı Devleti toprakları ulusal sınır olarak kabul edilmekte ve bu sınırlar içerisinde kalan bölgelerin bölünmez bir bütün olduğu ifade edilmektedir. Ülke sınırlarına dair bu kararın yanında, Arap nüfusun yoğun olduğu vilayetler, Elviye – i Selase (Üç Vilayet: Kars, Ardahan, Batum) ve Batı Trakya'nın durumunun belirlenmesinde referandum (halk oylaması) yapılması istenmektedir. Burada amaç, sınırların tayin edilmesinde bölgede yaşayan halkın iradesine göre hareket edilerek, ileride çıkabilecek bir ihtilafı bölgenin oluşmasını engelleyerek, oluşturulmaya çalışılan devletin sınırlarını ulusal / milli iradeye göre tayin etmek amaçlanmıştır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

2. Milli Mücadele döneminde toplanan Londra Konferansı ile İtilaf Devletleri İstanbul Hükümeti ile beraber Ankara'daki TBMM Hükümeti'nden de temsilci davet etmiş ve TBMM Hükümeti adına Bekir Sami Bey konferansa katılmıştır. İtilaf Devletleri'nin konferansa İstanbul Hükümeti ile birlikte TBMM Hükümeti'ni de davet ederek, iki hükümet temsilcisi arasında yaşanacak muhtemel fikir ayrılıklarından faydalanarak Türk tarafına Sevr Anlaşması'nda bir takım değişiklikler yaparak kabul ettirmeyi amaçlamıştır.

Londra Konferansı'na kadar (Şubat 1921) Türk milleti adına, Milli Mücadeleyi yürüten TBMM Hükümeti'ni yok sayma politikası güden İtilaf Devletleri'nin TBMM Hükümeti'ni bu tarihten itibaren muhattab almasına neden olan gelişme, TBMM'nin yeni kurmuş olduğu düzenli ordunun I. İnönü Savaşı'nda Yunan işgal kuvvetlerini yenmesi ve TBMM otoritesine karşı çıkmış olan başta Çerkes Ethem gibi isyanları bastırmasıdır. Bu gelişmeler TBMM'ye olan Türk milletinin güvenini artırırken İtilaf devletlerince de muhattab alınmasını sağlayarak diplomatik bir başarıyı da beraberinde getirmiştir.

I. İnönü Zaferi'nin TBMM'ye sağladığı bir diğer başarı ise Rusya ile yapılan Moskova Antlaşması olurken, Sakarya Savaşı'nın kazanılmasıyla Londra Konferansı'nın toplanması arasında bir ilişki yoktur. Çünkü Sakarya Zaferi Eylül 1921'de gerçekleşecektir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

3. Milli Mücadele döneminde Anadolu ve Rumeli topraklarında yapılan işgalleri gerçekleştiren Anlaşma Devletleri menfaatleri doğrultusunda beraber hareket ettikleri gibi menfaatlerinin uyuşmadığı dönemler de birbirlerinden ayrı da hareket etmişlerdir. Bu ifadeyi destekleyen en önemli gelişme, Sakarya Zaferi sonrasında bir Anlaşma Devleti olan Fransa'nın TBMM ile Ankara Antlaşması'nı yaparak bölgeden çekilmesine rağmen diğer Anlaşma Devletleri'nden olan Yunanistan ve İngiltere'nin Anadolu ve İstanbul'daki savaş durumunu sürdürmesi gösterilmektedir. Bu gelişme Anlaşma Devletleri arasında görüş ayrılıklarının olduğunun göstergesidir.

Anadolu'nun batısında Türk ve Yunan birliklerinin geçebileceği son hattı belirleyen Milne Hattı, Yunan ordularının Anadolu'ya yerleşmesi için zaman kazandırmaya yönelik olarak belirlenmiş bir hatır. Mustafa Kemal Paşa bölgedeki birliklere gönderdiği telgraflarda bu hatta kesinlikle uyulmamasını istemiştir.

Londra Konferansı her ne kadar bir anlaşma ile sonuçlanmamış olsa da Anlaşma Devletleri'nin TBMM'yi tanımış olması nedeniyle Milli Mücadele açısından önemli bir gelişmedir.

Tekalifi Milliye Emirleri Eskişehir – Kütahya yenilgisinin ardından ordunun ihtiyaçlarının halk tarafından giderilmesini sağlamak amacıyla Başkomutan Mustafa Kemal Paşa tarafından yürürlüğe konulan olağanüstü vergilerdir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

4. Firmanın emek piyasası tam rekabetçi olan işgücü piyasasından işçi talep edildiği durumda karşı karşıya kaldığı emek arzı yatay eksene paraleldir. İşgücü ücreti veri olarak kabul eder. Bu nedenle;
 $MICL = AICL = L_s = w = 20\text{₺}$

Firmanın malını sattığı piyasa monopol olduğu için firmanın ürettiği malı sattığı fiyat elde edilen marjinal hasıllardan yüksektir. Bu nedenle $P > MR$ olduğu için;

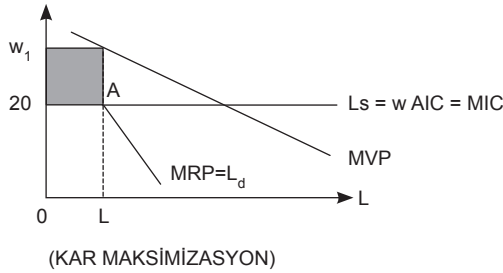
$$MVP > MRP = L_d$$

$$Q = MPL = 0,5L^{-0,5}$$

$$MVP = MPL \cdot P = 0,5L^{-0,5} \cdot 120 = 60L^{-0,5}$$

$$MRP = MPL \cdot MR = 0,5L^{-0,5} \cdot 80 = 40L^{-0,5}$$

Bu durum şekil yardımı ile açıklanırsa;

Denge noktası A noktasındaki " $MRP = MICL$ " eşitliğini sağlayan işçi düzeyinde sağlanmıştır. Firma bu noktada karını maksimize eden işgücü miktarını belirler.

$$MRP = MICL$$

$$40 \cdot L^{-0,5} = 20$$

$$L^{-0,5} = \frac{20}{40}$$

$$\frac{1}{L^{0,5}} = \frac{1}{2}$$

$$L = 4$$

Firma kullandığı 4 işçiye 20₺ ücret ödemektedir. Ancak işçiye hak ettiği ücreti ödemek isteseydi ürün değerine olan katkısını bulabilmek için ;

$$MVP = MPL \cdot P$$

$$MVP = 0,5L^{-0,5} \cdot 120$$

$$MVP = 60L^{-0,5}$$

$$MVP = 60(4)^{-0,5}$$

$MVP = 30\text{₺}$ işgücünün monopol piyasada satılan mala katkısından dolayı hak ettiği (w_1) ücret düzeyini gösterir.

Monopol firması işgücüne 30₺ hak etmesine rağmen 20₺ ücret ödediği için bir işçiden 10₺ sömürü elde etmektedir. Toplamda 4 işçi için aynı şeyi yaptığına göre monopolcü firmanın tam rekabetçi işgücü piyasasından elde ettiği toplam sömürü alanı 40₺'dir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

5. Cournot piyasasında 2 firma olduğu varsayılır ve firmaların marjinal maliyeti sıfır ($MC = 0$) kabul edilir. Piyasada iki üretici olduğu için talep fonksiyonu iki firma üretimine bağlı olduğu için şöyle yazılabilir:
- $$P = 60 - Q$$

$$P = [60 - (Q_1 + Q_2)]$$

Bu nedenle ikinci firmanın tepki fonksiyonu isteniyorsa önce 2. Firmanın toplam hasılatını türeterek marjinal hasılatla ulaşıp marjinal maliyete eşitlemek gerekir.

2. firmanın toplam hasılatı:

$$TR_2 = P \cdot Q_2$$

$$TR_2 = [60 - (Q_1 + Q_2)] \cdot Q_2$$

$$TR_2 = 60 \cdot Q_2 - Q_1 \cdot Q_2 - Q_2^2$$

$$TR_2 = MR_2$$

$$MR_2 = 60 - Q_1 - 2Q_2$$

$$MC = 0$$

Firmanın üretim kararı verdiği noktada $MR = MC$ olmalı:

$$MC = MR_2$$

$$0 = 60 - Q_1 - 2Q_2$$

$$2Q_2 = 60 - Q_1$$

$$Q_2 = 30 - 0,5Q_1 \quad 2. \text{ Firmanın Tepki Fonksiyonu}$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

6. Bir firmanın $Q = K + L$ şeklinde doğrusal üretim fonksiyonuna sahip olduğu durumda üretici dengesi için faktör fiyatlarına bakılır. Çünkü bu üretim fonksiyonunda emek ve sermaye faktörleri tam ikame faktördür ve faktör verimleri birbirine eşittir.

Bu durumda aynı verimle çalışan iki faktörden ucuz olanı tüketmek çıktının daha fazla olmasına neden olacaktır. Soru kökünde işçi 4₺ ve sermaye 5₺ ile çalıştığı için firma sadece ucuz olan faktörü kullanır. Yani hiç sermaye almadan 100₺'lik üretim bütçesini sadece emeğe harcayarak çıktıyı maksimize eder.

$$C = wL + rK$$

$$100 = 4L + 5K, \text{ firma hiç sermaye kullanmayacağı için } K = 0 \text{ olarak kabul edilir. Bu durumda}$$

$$100 = 4L + 50$$

$$100 = 4L$$

$$L = 25$$

Yani firmanın çıktısını maksimize eden emek ve sermaye miktarı 25'e 0'dır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

7. Tüketicinin bütçe denklemi yalnızca 2 malın tüketildiği varsayımıyla $M = \text{gelir düzeyini}$, $X = \text{Tüketilen X malı miktarını}$, $P_x = X \text{ malının fiyatını}$, $Y = \text{Tüketilen Y malı miktarını}$, $P_y = Y \text{ malının fiyatını}$ göstermek üzere $M = P_x \cdot X + P_y \cdot Y$ şeklindedir. Bütçe doğrusu için gerekli düzenlemeler yapıldığında;

$$Y \frac{M}{P_y} - \frac{P_x}{P_y} \cdot X \text{ 'e ulaşılmaktadır ve bütçe doğrusunun eğimi } -\frac{P_x}{P_y} \text{ 'dir.}$$

Soruda verilenleri incelediğimizde;

$$Y = \frac{M}{P_y} = 50 \text{ ve } M = 50P_y$$

$$X = \frac{M}{P_x} = 20 \text{ ve } M = 20P_x$$

$$M = M \text{ ise } 50P_y = 20P_x$$

$$\frac{P_x}{P_y} = \frac{20}{50} = 0,4 \text{ 'tür. Bütçe denkleminde yerine konulduğunda}$$

$$Y = 50 - 0,4X \text{ sonucuna ulaşılacaktır. Eğim} = -0,4 \text{ 'tür.}$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

8. $Y = 12$ için bütçe denklemi çözüldüğünde

$$Y = 50 - 0,4X$$

$$12 = 50 - 0,4X \text{ ve } X = 95 \text{ 'tir.}$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

9. İşsizlik Oranı = $\frac{\text{işsiz sayısı}}{\text{iş gücü}}$ formülü ile hesaplanır. Ekonomideki iş gücü yarım zamanlı çalışanlar

(70br), tam zamanlı işlerde çalışanlar (200br) ve işsizlerin (30 br) toplamına eşittir.

$$\text{İşsizlik Oranı} = \frac{30}{70 + 200 + 30} \cdot 100$$

$$\text{İşsizlik oranı} = \%10$$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

10. Yapısal işsizlik ekonominin yapısından kaynaklanan değişimlere uyum sağlanamaması sonucu oluşan işsizlik türüdür. Strüktürel işsizlik olarak da bilinir. Teknolojik ve endüstriyel değişim, ekonomik büyüme ve hükümetlerin izlediği politikalar yapısal işsizliğin temel nedenlerindendir. Yapısal işsizliği tamamen kaldırmak olası değildir ancak azaltmaya yönelik çalışan iş gücüne hizmet içi eğitimler ve teknolojinin tanıtılması ve kullanılmasına yönelik eğitimlerin verilmesi ile meslek edindirme kurslarının açılması gibi tedbirler azalmasına katkı sağlayacaktır.

Friksiyonel (geçici) işsizlik, iş gücüne yeni katılacaklar (yeni mezunlar) ile çeşitli nedenlerle mevcut işini terk edenlerin yeni iş bulana kadar belirli bir süre işsiz kalmalarını ifade eden işsizlik türüdür. Ekonomi üzerinde en az olumsuz etki yaratan işsizliktir.

Bir ekonomide yapısal işsizlik ile friksiyonel işsizliğin toplamı doğal işsizlik oranını vermektedir.

Devrevi işsizlik toplam talepteki daralmalara bağlı olarak ekonominin daralma dönemlerinde ortaya çıkan işsizliktir. Ekonomideki dalgalanmalardan kaynaklandığı için konjonktürel işsizlik olarak da adlandırılmaktadır. Bu nedenle devrevi işsizliğin durgunluktan kaynaklandığı söylenebilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

11. A seçeneğindeki 2023 yılı enflasyon oranı %300'dür ifadesi doğrudur çünkü

$$\text{Enflasyon 2023} = \frac{280 - 70}{70} \cdot 100 = 300 \text{ olarak hesaplanır.}$$

B seçeneğindeki 2022 yılı fiyat endeksi %200'dür ifadesi doğrudur. Çünkü bir ekonomide

$$\text{Fiyat Endeksi} = \frac{\text{Bir mal sepetinin cari yıldaki fiyatı}}{\text{Bir mal sepetinin baz alınan yıldaki fiyatı}} \cdot 100 \text{ formülüyle hesaplanmaktadır.}$$

$$\text{Fiyat Endeksi 2022} = \frac{140}{70} \cdot 100 = 200 \text{ olarak hesaplanır.}$$

C seçeneğindeki 2023 yılı fiyat endeksi %400'dür ifadesi doğrudur çünkü

$$\frac{280}{70} \cdot 100 = 400 \text{ olarak hesaplanır.}$$

D seçeneğindeki "Bu ekonomide dezenflasyon vardır" ifadesi yanlıştır çünkü dezenflasyon fiyat artış hızının yani enflasyonun zaman içinde düşürülmesi anlamına gelmektedir.

$$\text{Enflasyon 2022} = \frac{140 - 70}{70} \cdot 100 \text{ Enflasyon 2022} = \%100 \text{ olarak hesaplanmaktadır.}$$

2022 yılında enflasyon oranı %100 iken 2023 yılında enflasyon oranı %300'dür. Dezenflasyondan söz edilemez.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

12. GSYİH zımni deflatörü ile Laspeyres endeksi arasındaki temel farklar;

1. GSYİH zımni deflatörü ekonomide üretilen tüm nihai mal ve hizmetleri içerirken Laspeyres endeksi bazı mal ve hizmetleri içerir bu nedenle deflatör Laspeyres endeksine göre daha geniş bir mal grubunun fiyatını ölçer.
2. GSYİH zımni deflatörü sadece ülke içinde üretilen mal ve hizmetleri içerirken Laspeyres endeksi ithal malları da içermektedir.
3. GSYİH zımni deflatöründe sepetin içeriği değişkenlik gösterirken Laspeyres endeksinde sepet sabit kabul edilir.

Bu açıklamalar doğrultusunda yanıt D seçeneğidir. GSYİH deflatörü Laspeyres endeksine göre daha dar bir mal grubunun fiyatını değil daha geniş bir mal grubunun fiyatını ölçer.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

13. Toplam harcama fonksiyonu $AE = AE_0 + cYd$ şeklindedir. AE_0 otonom toplam harcamaları, c marjinal tüketim eğilimini ve yd gelir düzeyini göstermektedir. Toplam harcama fonksiyonunun eğimini marjinal tüketim eğilimi vermektedir. Bu nedenle marjinal tüketim eğiliminin sıfıra eşit olması durumunda toplam harcama fonksiyonu gelir eksenine (yatay eksene) paralel olacaktır. Bu da gelirdeki değişimlerden etkilenmeyeceği anlamına gelmektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

14. Devletler dış ticarete bir çok amaç ile müdahale edebilir. Bunlar:

- Yerli endüstriyi ithal rakiplerine karşı korumak
- Hazineye gelir sağlamak
- Dış ticaret açıklarını kapatmak
- Ödemeler bilançosu açıklarını kapatmak
- Otarşi (kendi kendine yeterlilik)
- Piyasa aksaklıklarını gidermek
- Ekonomik kalkınma sağlamak
- Liberalleşmek
- Piyasaların monopol gücünden yararlanmak

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

15. Meksika, Kanada ve ABD arasında imzalanan ve 1 Ocak 1994'te yürürlüğe giren Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması olan NAFTA kapsamında, söz konusu üç ülke arasındaki ticaret ve yatırımların liberalize edilecek, ilk kez yabancı şirketlere, anlaşma ülkelerini uluslararası tahkim kurullarında tek taraflı olarak dava etme hakkı tanınmıştır. NAFTA'nın kuruluş amacı üye devletler arasında serbest ticaret bölgesi oluşturmaktır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

16. Regülasyon yöntemleri olarak, gerek Avrupa ve ABD'de ve gerekse Türkiye'de uygulanan üç yöntem bulunmaktadır.

Fiyat regülasyonu

Burada amaç, tekel gücünün asgari düzeyde tutulmasıdır. Uygulamada tavan fiyat konulması suretiyle gerçekleştirilir. O nedenle bu yöntemle tavan fiyat regülasyonu adı da verilmektedir. Bu yöntemde, regüle edilmiş fiyat, tekelci fiyat ile rekabetçi piyasa fiyatı arasında belirlenmektedir. Bu uygulama daha çok Avrupa'da yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu yöntem firmaları maliyetlerini düşürmeye teşvik etmektedir. Doğal olarak firmaların maliyetleri düşürmeye yönelik uygulamaları beraberinde hizmet kalitesinde bozulmaları getirecektir. Uygulanması idari açıdan basit ve kolay bir yöntemdir.

Kar regülasyonu

Bu yöntem, getiri oranı regülasyonu olarak da bilinmektedir. Daha çok ABD'de uygulanan bu yöntemle "maliyet-artı fiyatlaması" adı da verilmektedir. Bu yöntemde firmanın elde edebileceği maksimum getiri [kar] belirlenmektedir. Bir başka ifadeyle, firmanın maliyetine ekleyeceği getiri [oran olarak] belirlenmektedir.

Bu yöntemde, firmanın maliyetlerini düşürmesini teşvik eden bir unsur bulunmamakta aksine, firmalar maliyetlerini şişirmeye çalışmaktadır. O nedenle idari açıdan uygulanması zor ve maliyetli bir yöntemdir. Çünkü regülatör kurumun, ilgili firmaların maliyetlerini şişirip şişirmediğini sürekli denetlemesi gerekmektedir.

Görelî [mukayeseli] rekabet regülasyonu

Bu yöntemde, başka bölgelerde faaliyet gösteren diğer monopollerle beraber ortalama maliyetlerin belirlenmesi, referans alınması ve bu ortalama maliyete belirli bir getiri oranının eklenmesi sonucunda tek tip bir fiyatın belirlenerek uygulanması tercih edilmektedir.

Bu yöntemde firmalar, maliyetlerini şişirme çabası içindedir. O nedenle de regülatör kurum açısından, uygulanması zor ve maliyetli bir yöntemdir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

17. Alman maliyeci Cahn ve Amerikalı maliyeci Plehn tarafından yapılan sınıflandırmaya göre kamu harcamaları sağladıkları faydalara göre dörde ayrılmaktadır:

- Toplumun tüm fertlerine bölünemez ve ölçülemez fayda sağlayan temel devlet faaliyetleri için yapılan harcamalar; milli savunma, asayiş ve altyapı harcamaları gibi,
- Sadece bazı grup ve sınıflara özel fayda sağlayan harcamalar; yoksullara, kimsesizlere yönelik harcamalar gibi,
- Bütün topluma yönelik olmakla birlikte, bazı kişilere özel fayda da sağlayan harcamalar; adalet hizmetleri¹, tapu hizmetleri, trafik hizmetleri, belediye hizmetleri ve haberleşme hizmetleri gibi,
- Bireylere bölünebilir ve ölçülebilir fayda sağlayan mal ve hizmetlere yönelik harcamalar; özel nitelikli mal ya da hizmet üretimi gibi.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

¹ Milli savunma, asayiş ve adalet hizmetleri [hatta diplomasi hizmetleri] tam kamusal maldır. Bu mallarda tüketimde rekabet ve faydadan mahrum bırakma söz konusu değildir. Ancak adalet hizmetlerinde, bedeline katlanılmaması halinde [mahkeme harcı ödenmediği takdirde], adalet hizmetinin faydasından mahrum bırakmak mümkündür. Burada mahrum kalınan, adalet hizmetinin özel faydasıdır. Bu açıdan adalet hizmetinin sosyal faydasından mahrum bırakılmak mümkün değildir. Tazminat, nafaka gibi şahsa bağlı davalarda harç ödemesinin "adli yardım ödeneğinden" karşılanması, bedelinin ödenmediği anlamına gelmemektedir. Asayiş ve milli savunma hizmetlerinde ise böyle bir harç vb. ödeme söz konusu değildir.

- 18.** Devlet müdahalesi olmadığı takdirde bazı tercih çarpıklıklarının ortaya çıkacağı mal ve hizmetler erdemli mal ve hizmetlerdir.

Pareto Optimalitesi çerçevesinde bireyler kendilerinin refahlarını en iyi kendileri kollarlar. Ancak, bir mal ya da hizmetten sağladıkları bireysel-özel faydaya gereğinin altında bir değer biçmeleri [erdemini anlayamamaları nedeniyle] durumunda kaynak tahsisinde etkisizlik ortaya çıkmaktadır. Bireyler, gelecekte benim başıma gelmez ihmalkârlığı içinde bu mallara daha az değer atfederler.

Musgrave, halk sağlığı açısından gerekli olan ancak, bilgi ve eğitim eksikliği nedeniyle yeterince tüketilmeyen malları, erdemli [merit] mallar olarak tanımlamaktadır. Devlet paternalist anlayışla erdemli mal ve hizmet üretmektedir.

Erdemli mallara örnek olarak, yaşlı bakımevleri, huzurevleri, çocukların aşılınması, periyodik diş kontrollerinin yapılması, zorunlu eğitim, halk kütüphaneleri, öğrenci kredileri, öğrenci yurtları, öğretmen evleri, devlet tiyatroları, senfoni orkestraları, Milli Eğitim Bakanlığı kitapları ve okulda süt dağıtılması gösterilebilir. Bunun yanında, uyuşturucu, alkol, sigara ve genelevler gibi erdemli olmayan [demerit] mallar da bulunmaktadır. Bu mal ve hizmetlerin sunumunu da devlet kontrol etmek zorundadır. Erdemli malların özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- Bu mallardan tek tek bireyler faydalanır, ancak sosyal faydası vardır,
- Bu malların tüketiminden iktisadi olarak mahrum bırakmak mümkündür, ancak sosyal olarak bırakılmamalıdır,
- Erdemli mallar fiyatlanabilir,
- Bu mal ve hizmetler tüketici tercihlerine tamamen uygundur,
- Bu malların “erdemleri” anlaşılabilir ve yeterli talep ortaya çıkmazsa, arzı azaltıcı etkisi vardır,
- Etkinlik bağlamında, erdemli mallarda tüketiciler sübvansiyon edilmiş fiyat öderler,
- Bu mallarda ödeme ve yararlanma ilişkisi kurmak mümkündür,
- Erdemli malların niteliğine göre, üretimine genelde regüle edilmiş piyasalar karar vermektedir,
- Bireyler, risklerini ve geleceklerini hafife alırlar ve bu riskleri azaltmak için hizmetlerin erdemlerini görmeyebilirler. Bu ise, bu tür mallarla ilgili olarak etkin olmayan bir kaynak tahsisine neden olur.

Erdemli mallara yönelik talep yetersizliği ve erdemsiz mallara yönelik aşırı talep kaynak kullanımında etkinliği bozmaktadır. Bu etkisizliği gidermenin yöntemleri;

Eğitim: Özellikle insanlar karşılaşılabilecekleri bireysel riskler konusunda eğitilirler, aydınlatılırlar. Bilinçlendirme programları, seminerler, reklamlar ve kamu spotları gibi.

Zorlama: İnsanlar yukarıda verilen örnekte olduğu gibi hastalık, kaza ve yaşlılığa karşı yasalarla yeterli düzeyde sigorta ettirilir. Emniyet kemeri takılmaması halinde para cezası uygulaması ya da zorunlu deprem sigortası yaptırılmaması nedeniyle elektrik aboneliği yapılmaması gibi.

Sübvansiyonla teşvik: Tüketicilere olan maliyeti [fiyatı] düşürebilmek için sübvansiyon aracılığı ile optimum üretim ve tüketim düzeyinin sağlanması [Bireysel emeklilik sistemine katılımı teşvik etmek gibi]. Aynı zamanda, Milli Eğitim Bakanlığı kitapları, Devlet Tiyatrolarının Devlet tarafından sübvansiyon edilmesi erdemli [merit] mallara yönelik talebi artırmaya amaçlamaktadır.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

- 19.** Ekonominin tam istihdam seviyesinde olduğu durumda mevcut olan açık, yapısal açık veya tam istihdam bütçe açığı şeklinde ifade edilmektedir.

Konjonktürel açık [dönemsel bütçe açığı] ise, iktisadi dalgalanmalara bağlı olarak ortaya çıkan bir açık türüdür ve konjonktür dalgalanmaların bütçe açığı üzerindeki etkisini ortaya koymaya yöneliktir. Yapısal açık ve konjonktürel [devresel-dönemsel] açığa ilişkin bir örnekle konunun ayrıntılandırılmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Kamu harcamaları 600 MTL, Kamu gelirleri 400 MTL, Potansiyel milli gelir $[Y^*]$ 3200 MTL, vergi oranı $[t]$ %10, Otonom vergi geliri $[T_0]$: 150 MTL ise, devresel açık nedir? $[T$: Mevcut vergi gelirleri; T^* : Tam istihdam denge düzeyindeki vergi geliri]

$$T^* = T_0 + t^*Y^*$$

$$T^* = 150 + 0.10 \cdot 3200$$

$$T^* = 470 \text{ MTL}$$

[Gerçekleşen/mevcut] Bütçe açığı: 600-400

Bütçe açığı: 200 MTL

Tam istihdam Bütçe açığı [Yapısal açık]: 600-470

Tam istihdam Bütçe açığı [Yapısal açık]: 130 MTL

Devresel açık: Bütçe açığı-Tam istihdam bütçe açığı [Yapısal açık]

Devresel açık: 200-130

Devresel açık: 70 MTL

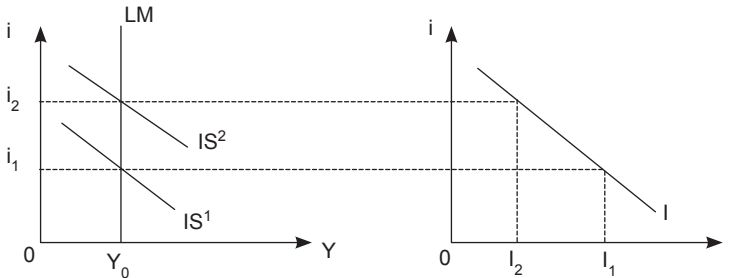
Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 20.** Dışlama etkisini finansal ve reel dışlama olarak iki biçimde incelemek mümkündür. Finansal dışlama etkisi, finans piyasası aracılığıyla, kaynak maliyeti ya da kaynak hacmi üzerinde etkili olurken; reel dışlama kaynakların doğrudan kamu ve özel sektör arasında paylaşımı ve yatırım fırsatlarının birbirini dışlaması ile ilgilidir.

Tam, kısmi, sıfır ve aşırı dışlama olmak üzere, finansal dışlamanın dört biçimde ortaya çıkması söz konusudur.

Tam Dışlama

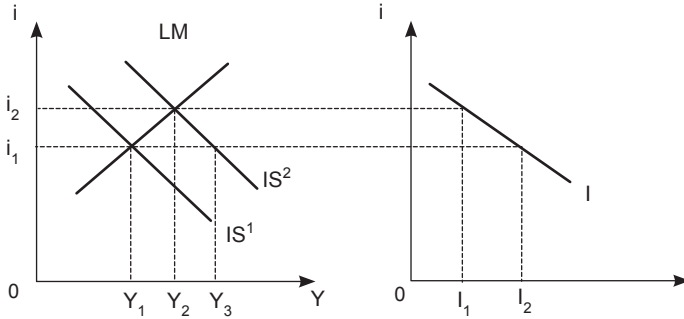
Eğer özel kesim harcamalarındaki azalış, kamu harcamalarındaki artışa eşitse; çarpan katsayısı uzun dönemde sıfıra eşit olacak ve denge milli gelir düzeyinde herhangi bir değişiklik meydana gelmeyecektir. Bu duruma klasik durum adı verilir ve bu durumda [maliye politikası etkisiz] para politikası tam etkindir.

Şekilden de görüleceği üzere, kamu harcamalarında artış ve/veya vergilerde indirim sonucu uygulanan genişleyici bir maliye politikası [IS 'nin sağa kayması], yalnızca faiz oranlarında artışa neden olmaktadır. Faiz oranlarında meydana gelen artış, faize duyarlı özel sektör yatırım/tüketim harcamalarını azaltarak, denge milli gelir düzeyini düşürmektedir. Böylece kamu harcamalarındaki artışın milli geliri artırıcı etkisi, özel harcamalardaki azalış nedeniyle telafi edilmekte ve denge milli gelir düzeyinde değişiklik meydana gelmemektedir. Bu [klasik] durumda, maliye politikası etkisizdir. Milli gelir artışı için para arzının artırılmasına [LM 'in sağa kayması] ihtiyaç bulunmaktadır.

Kısmi Dışlama

Eğer özel kesim harcamalarındaki azalış, kamu harcamalarındaki artıştan daha küçük ise, denge milli gelir düzeyinde az da olsa azalış gerçekleşecektir. Bu durumda, çarpanın değeri 0 ile 1 arasında olacaktır. Şekilden de görüleceği üzere, genişleyici maliye politikası dolayısıyla, denge milli gelir düzeyi Y_1 'den Y_2 'ye yükselmektedir. Aynı zamanda, faiz oranları i_1 'den i_2 'ye yükseldiği için faize duyarlı özel sektör yatırımları, I_1 'den I_2 'ye düşmektedir. Eğer genişleyici maliye politikası dolayısıyla faiz oranları yükselmemiş olsaydı [genişletici para politikası uygulanmış olsaydı], denge milli gelir düzeyi Y_3 olacaktı. Faize duyarlı özel yatırımlardaki azalış nedeniyle denge milli gelir düzeyinde Y_2Y_3 kadar azalış meydana gelmektedir.

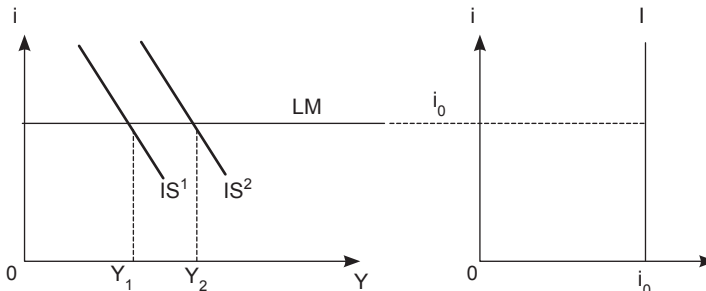

Özel yatırımların faiz esnekliği ne kadar yüksekse [I eğrisi ne kadar yatıksa] ve para talebinin faiz esnekliği ne kadar düşük ise [LM eğrisi ne kadar dik ise], dışlama etkisi [Y_2Y_3] o kadar büyük olacaktır.

Sıfır Dışlama

Likidite tuzağında faiz oranı asgari seviyeye inince, para talebinin faiz esnekliği sonsuz [LM eğrisi yatay eksene paralel] ise, devlet faiz oranlarını yükseltmeden genişleyici maliye politikası uygulayarak denge milli gelir düzeyinde artış meydana getirir ve özel sektör yatırımlarında azalış meydana gelmez. Bu duruma Keynesyen durum adı verilir ve bu durumda maliye politikası tam etkindir.

Girişimcilerin beklentileri nedeniyle, ödünç verilebilir fon arzı yüksek düzeyde olmasına rağmen yatırımcılar, fon talep etmemekte ve yatırımlarını ertelemektedir. Böyle bir ortamda, devletin borçlanmayla finanse ettiği genişleyici maliye politikası faiz oranlarında bir artışa neden olmamaktadır.

Aynı zamanda, likidite tuzağında, şekilden de görüleceği üzere, yatırımların faiz esnekliği sıfıra düşmüştür. Yatırımcılar, yatırım kararlarını, finansman maliyetlerinden bağımsız biçimde almaktadır. Dolayısıyla, genişleyici maliye politikası, özel sektör yatırımlarında herhangi bir azalışa neden olmamaktadır. Bu nedenle de denge milli gelir düzeyi düşmemektedir.

Aşırı Dışlama

Aşırı dışlamanın varlığı daha çok kuramsal olarak ifade edilebilir. Kamu harcamalarındaki artıştan daha büyük tutarda özel sektör harcaması azalışı gerçekleşiyorsa aşırı dışlamadan söz edilebilmektedir. Bu, daha çok girişimcilerin geleceğe ilişkin beklentilerinin kötüleşmesinden kaynaklanabilmektedir. Aşırı dışlamanın varlığı halinde, doğal olarak denge milli gelir düzeyini düşürecek.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

21. Otomatik stabilizatörlük [otomatik istikrarlandırıcı-otomatik denge faktörü], iktisadi dengesizlikler karşısında herhangi bir ihtiyari [iradi] düzenlemeye ihtiyaç duyulmaksızın ekonominin yapısında bulunan unsurlarla mücadele edilmesidir. Ekonominin yapısında bulunan bu unsurlara da otomatik stabilizatör [dengeleyici/denge faktörü/istikrarlandırıcı] adı verilmektedir. Bu uygulamalar aynı zamanda çevrim kırıcı ya da devre kırıcı olarak da adlandırılmaktadır. Konjunktürün tersine etkiler meydana getirilmesinin sağlanması temel amaçtır. Otomatik stabilizatörleri; artan oranlı gelir vergisi, işsizlik sigortası prim kesintileri ve işsizlik maaşları, tarımsal destekleme alımları/yardımları, kişi kurum ve ailelerin harcama tasarruf alışkanlıkları ve şirketlerin kar dağıtım politikaları, kendiliğinden meydana gelen bütçe açık ya da fazlaları, kurumlar vergisi ve stoklarda meydana gelen artış/azalışlar olarak sıralamak mümkündür.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

22. Artan oranlı kişisel gelir vergisi uygulamasıyla, ekonominin canlanma ve refah dönemlerinde gelirlerdeki artış, mükelleflerin daha yüksek vergi dilimlerinden vergilendirilmesine neden olmakta ve harcanabilir gelir ve toplam talep artışı frenlenmektedir. Tersine, durgunluk dönemlerinde gelirlerdeki azalış dolayısıyla kişiler daha düşük vergi oranlarından vergilendirildiği için satın alma gücü ve toplam talepteki düşüş yavaşlatılmaktadır. Bu şekilde herhangi bir iradi ve ihtiyari düzenlemeye ihtiyaç olmaksızın mükelleflerin harcama eğilimlerine bir istikrar kazandırılmak istenmektedir. Otomatik stabilizatörlük işlevi en yüksek olan unsur artan oranlı kişisel gelir vergisidir.

Artan oranlı kişisel gelir vergisinin otomatik istikrarlandırıcılık işlevini [etkin biçimde] görebilmesi için taşıması gereken özellikler şunlardır:

- Gelir vergisi genel bir vergi olmalıdır. Her türlü gelir ve irat, gelir vergisi kapsamında yer almalıdır. İstisna/muafiyetlerin kapsamı dar-sınırlı tutulmalıdır.
- Tarife dik artan oranlı [dik müterakkî] olmalıdır. Dilim sayısı fazla olmalı ve dilim aralıkları dar tutulmalıdır.
- Gelir vergisinde kayıp ve kaçak fazla olmamalı ve etkin bir denetim sistemi olmalıdır.
- Gelir vergisi önemli ölçüde kaynaktan tevkif suretiyle [stopaj yöntemiyle] tahsil edilmelidir. Gelirin elde edilmesi ile verginin Hazinesin kasasına girmesi arasındaki zaman dilimi uzun olmamalıdır. Bunun temel nedeni, vergi oranlarındaki artış ya da azalışların, izleyen yıla kalmaksızın derhal etki göstermesinin gerekliliğidir.
- Gelir vergisi götürü usulde tarh edilmemelidir.
- Tarifenin ilk dilimi marjinal gelir gruplarından [en az geçimlik düzeyde gelire sahip gelir gruplarından] oluşmamalıdır².
- Gelir vergisinin esnekliği birden büyük olmalıdır.

Toplam vergi gelirleri içinde dolaylı vergilerin payının yüksek olması, vergi sisteminin otomatik stabilizatörlük işlevini azaltır. Bunun nedeni, dolaylı vergilerin tek oranlı olmasıdır. Oysa artan oranlı gelir vergisinin stabilizatörlük işlevi daha yüksektir. **Tek oranlı olarak uygulanan gelir vergisi de otomatik stabilizatördür** ancak, artan oranlı gelir vergisinin otomatik stabilizatörlük işlevi kuşkusuz daha yüksektir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

23. Bütçe aracılığıyla kamusal kaynakların en etkin şekilde kullanımının gerçekleştirilmesi bütçenin iktisadi ve mali fonksiyonunun bir gereğidir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

² Artan oranlı vergi tarifesinde, mükellefler eğer herhangi bir dilime yığılırsa, tarife tek oranlı gibi işlev görecektir. Mükellefler özellikle birinci gelir dilimine yığılırsa, gelir artarken vergi oranları da artacaktır. Ancak, gelir düşerken vergi oranı daha da düşmediği için, durgunluk dönemlerinde artan oranlı gelir vergisinin otomatik dengeleyicilik işlevi azalacaktır.

24. Pigoucu vergiler, birim başına emisyon ya da kirlilik yaratan ürün üzerine uygulanan spesifik esaslı vergilerdir

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

25. Genellik ilkesi, gerçekleştirilen bütün gelir ve harcamaların bütçede ayrı ayrı ve açık bir şekilde gösterilmesini ifade etmektedir. Genellik ilkesi gereği, hiçbir gelir ve harcama birbirinin arkasında gizlenemez. Bunu sağlamak adem-i tahsis ve gayrisafi usulde bütçe tutma ilkesi olmak üzere iki temel ilke bağlamında olmaktadır.

Adem-i tahsis; ilkeye göre, herhangi bir gelir herhangi bir harcamaya doğrudan tahsis edilemez. Bütün gelirler hazineye toplanacak ve bütün harcamalar buradan yapılacaktır.

Gayri safi usul; gayrisafi bütçe usulünde gelir ve giderler eksiksiz olarak, birbirleriyle mahsup edilmeden bütçede açık bir şekilde yer almaktadırlar.

Genellik ilkesi yararları;

- Devletin gelir ve giderleri açık bir şekilde görülür [Şeffaflık],
- Denetim kolaylaşır,
- Savurganlık ve art niyetli harcamalar önlenir,
- Hizmet karşılığında gelir toplama ayrıcalığı olmadığı için hizmetler ve bunları sunan kamu kuruluşları arasında ayırım yapılmayacaktır.
- Genellik ilkesinin sakıncaları;
- Hizmetlerin net maliyetlerinin çıkarılması zorlaşır.
- Kamu birimlerinin yöneticileri yoğun bir denetim altında çalışmaktan dolayı sorumluluk almaktan kaçınırlar.
- Devletin ani ve genel bir sıkıntı içinde olması durumunda tüm hizmetler aksar,
- Mükelleflerin ödedikleri vergi ile kamu harcamaları arasındaki bağı kurmaları zorlaşır.
- 5018 sayılı KMYKK, genellik ilkesini benimsemekle birlikte, kanunda genellik ilkesinden bazı sapmalar da mevcuttur. Buna göre;
- Özel Bütçe
- Döner Sermayeli İşletmelerin Bütçeleri
- Şartlı Bağış ve Yardımlar
- Fonlar, 5018'e göre genellik ilkesinden sapmalardır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

26. Aile gelirinin karı-koca tarafından eşit olarak elde edildiği varsayılarak, aile geliri ikiye bölünerek ayrı vergilendirilmeyi öngören en az geçim indirimi sistemi splitting yöntemidir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

27. Daha çok yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilen alt yapı yatırımları ve bağımsızlık hizmetleri dolayısıyla gayrimenkullerinin değerinde artış meydana gelenlerden alınan bedellere şerefiye adı verilmektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

28. Tahakkuk [tarh] zamanaşımını durduran haller;

- Vergi Dairesinin matrah takdiri için Takdir Komisyonuna başvurusu,
- Mücbir sebep hali [Bu durumda, tarh zamanaşımı işlemeyen süreler kadar uzamaktadır.
- Mükellefe vergi/ceza ihbarnamesi tebliği,
- Vergi dairelerinin takdir komisyonu kararlarına karşı dava açmaları [Kanunlarda bu konuda bir hüküm olmayıp, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu, bu durumda zamanaşımının durması gerektiğini kabul etmiştir .]

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nda sadece tahakkuk zamanaşımının durmasından ve tahakkuk zamanaşımını durduran hallerden söz edilmiş olup, tahakkuk zamanaşımının kesilmesinden söz edilmemiştir.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

29. Vergilemede iktisadi etkinliği yani ikame etkisini en aza indirmek için Ramsey tarafından ortaya atılmış bir öneridir. Vergilemede etkinlik kaybını en aza indirecek vergilerine Ramsey tipi vergiler adı verilmektedir. Bu doğrultuda talep esnekliği düşük mallardan daha fazla vergi alınması gerektiği savunulmaktadır. Frank Ramsey tarafından geliştirilmiş bulunan teori etkinlik kaybını minimize eden vergileri ifade etmektedir. teknik olarak “Ramsey Vergileri” talep ve arz esnekliklerinin tersinin toplamı ile orantılıdır.

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

30. Vergiyi doğuran olay vergilendirme sürecinin başıdır. Dolayısıyla: Vergilendirme döneminin tespit edilmesi, vergilendirme sürecinin başlangıcı olması, mükellefe yüklenen ödevlerin sürelerinin belirlenmesi, zamanaşımı sürelerinin belirlenmesi gibi nedenlerden dolayı vergilendirme süreci için önem taşımaktadır.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

31. Dokunulmazlığın kaldırılması kararının alındığı tarihten itibaren 7 gün içinde ilgili milletvekili ya da diğer milletvekili, kararın Anayasaya, kanuna veya içtüzüğe aykırılığı iddiası ile iptali için anayasa mahkemesine başvurabilir. Anayasa Mahkemesi, bu itirazı en geç 15 gün içinde kesin karara bağlar.

Doğru yanıt “B” seçeneğidir.

32. Temel hak ve hürriyetler kanun ile sınırlanabilir. Ancak bu durumun istisnası olağanüstü dönemlerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleridir. Dolayısıyla sert çekirdek haklar hariç olmak üzere OHAL durumunda çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile temel hak ve hürriyetlerin tamamı sınırlanabilir. Ancak olağan dönemlerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile temel hak ve hürriyetlerde sınırlama yapılamaz sadece sosyal ve ekonomik haklarda **düzenleme yapılabilir**. Konut hakkı, sosyal ve ekonomik haklar içerisinde yer aldığı için olağan dönem Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile düzenleme yapılabilir.

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

33. İvedi yargılamaya tabi olan uyuşmazlıklarda dava açma süresi 30 gündür.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

34. İdari yargıda genel görevli yargı organı idare mahkemeleridir. Genel dava açma süresi 60 gündür. İdare mahkemeleri, vergi mahkemelerinin görevine giren davalarla ilk derecede Danıştay'da çözümlenecek olanlar dışındaki davaları çözümler. İdare mahkemelerinin kararlarına karşı temyiz mercii Danıştay'dır.

2014 yılı 6545 sayılı Kanun'la, bölge idare mahkemelerinin yargı çevresindeki idare ve vergi mahkemelerinde tek hâkim tarafından verilen kararlar ile mahkemelerce kurul halinde verilen bazı kararları itiraz üzerine incelemek ve kesin hükme bağlamak görevine son verilmiştir. Değişiklikle bölge idare mahkemeleri **istinaf** mercileri olarak görevlendirilmiştir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

35. İdare ve vergi mahkemeleri, idari yargının görev alanına giren bir davada görevsizlik veya yetkisizlik sebebiyle davanın reddine karar verirse dosyayı Danıştay'a veya görevli ve yetkili idare veya vergi mahkemesine gönderirler. Görevsizlik sebebiyle gönderilen dosyalarda Danıştay, davayı görevi içinde görmezse dosyanın yetkili ve görevli mahkemeye gönderilmesine karar verir. Görevsizlik veya yetkisizlik sebebiyle dosyanın gönderildiği mahkeme kendisini görevsiz veya yetkisiz gördüğü takdirde, söz konusu mahkeme ile ilk görevsizlik veya yetkisizlik kararını veren mahkeme **aynı bölge idare mahkemesinin yargı çevresinde ise, uyuşmazlık bölge idare mahkemesince, aksi halde Danıştay'ca çözümlenir.**

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

36. Devlet ve kamu tüzel kişileri; kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan **taşınmaz malların** tamamını veya bir kısmını, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idari irtifaklar kullanmaya yetkilidir

Yeterli ödenek temin edilmeden kamulaştırma işlemi yapılamaz. Kamulaştırılacak taşınmazın gerçek karşılığı, peşin ödenir. Peşin ödemenin istisnası taksitlendirmedir. Anayasa ve Kamulaştırma Kanuna göre taksitle ödemenin yapılabilecek olduğu kamulaştırma işlemleri şunlardır:

- Tarım reformunun uygulanması
- Büyük enerji ve sulama projeleri ile iskân projelerinin gerçekleştirilmesi
- Yeni ormanların yetiştirilmesi
- Kıyıların korunması
- Turizmin geliştirilmesi

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

37. Zamanaşımı defi'nin özellikleri şunlardır;

Kesin ve tam defiler arasında yer alır. Borçlunun borcu ifadan kaçınmasına belirli bir süre için değil sonsuza kadar imkan tanıdığı için geciktirici defi değildir.

Davalının borçlu olduğu bir borcu, özel bir nedenle yerine getirmekten kaçınmasına olanak veren bir haktır. Burada davalı aslında borçludur; fakat, davalının özel bir nedenle o borcu yerine getirmekten kaçınma hakkı vardır.

Zamanaşımına uğramış bir alacak, borçlunun zamanaşımı definden sonra da alacaklıya bu alacak üzerinde eksik bir alacak hakkı verir

Zamanaşımı savunması, kişisel bir savunmadır. Bütün öteki savunmalarda olduğu gibi ve itirazlardan farklı olarak, savunulmadığı zaman mahkemece doğrudan gözetilemez

Davalılardan biri tarafından ileri sürülen zamanaşımı savunmasından diğer davalılar yararlanamaz

Zamanaşımına uğramış bir borcu, zamanaşımına uğradığını bilmeksizin borçlunun yerine getirmesi, alacaklı için nedensiz zenginleşme oluşturmaz.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

38. HATA: Burada kişi sözleşmenin diğer tarafının etkisi ve kusuru olmaksızın hataya düşmekte ve aslında yapmak istediği sözleşme dışında bir sözleşme yapmaktadır. Hataya düşen temsilcide olabilir.

Sözleşmenin taraflarından birinin iradesi ile beyanı arasındaki uyumsuzluk kişinin ya irade oluşumu aşamasında ya da beyan aşamasında olabilir.

Hata ya iradenin oluşumu aşamasında ya da iradenin beyanı aşamasında gerçekleşir. Kanun koyucunun, irade bozukluğu olarak öngördüğü hata hali, özellikle beyan hatası halidir. Beyan hatası, esaslı hata hali olarak kabul edilir.

Hataya düşen kişi hatasını öğrendiği andan itibaren 1 yıl ve sözleşmenin yapıldığı tarihten itibaren de 10 yıl içinde iptal hakkını kullanabilir.

Esaslı hata: Hataya düşenin hatayı bilseydi bu sözleşmeyi yapmayacağı varsayılan ve sözleşmenin temel niteliklerine yönelik hatadır. Borçlar Kanunu'na göre esaslı hata; ya beyanda hata, ya da temel hatası olarak ortaya çıkar. Beyan hatalarının en tipik görünüşleri şu şekilde sıralanabilir;

1. Sözleşmenin mahiyetinde (niteliğinde); Örn: Bir kişinin satım sözleşmesi yaptığını zannederek aslında bağış akdi yapması
2. Sözleşmenin konusu olan şeyde hata; Örn: Bir kişinin X marka cep telefonu aldığını zannederek Y markayı satın alması
3. Kişide (sözleşmenin karşı tarafında)hata; Bu tür hatada hatanın esaslı olması için, karşı tarafın kimliği önemli olmalı veya bu kişinin şahsı dikkate alınarak böyle bir sözleşmenin yapılmış olması gerekir. Örn: Bir markette yapılan satım sözleşmesinde tarafların şahsı önemli değildir. Bu nedenle bir kişi yanlış marketten alışveriş ettiğini öne sürerek hatasından yararlanamaz. Ancak bir eser sözleşmesinde özellikle eseri meydana getirecek tarafın şahsı önemlidir. Bu nedenle bir kişi A müteahhidiyle anlaştığını düşünürken aslında B ile anlaştıysa durum böyledir ve iptal hakkı doğar.
4. Miktarda hata; En çok rastlanan hata türü budur. Özellikle etiketin satıcı tarafından yanlış yazılması veya alıcı tarafından dikkatsiz okunması durumunda esaslı hata bulunmaktadır. Bir miktar hatası, karşı tarafın sözleşmenin gerçekten bu yanlış miktar üzerinden kurulduğunu düşündürecek türdence veya miktar, gösterilen hatalı rakam olduğu için karşı tarafın bu sözleşmeyi yaptığı anlaşılıyorsa esaslı bir miktar hatası söz konusudur.

Şartları;

1. Sözleşme iptal edilmeli
2. Hataya düşen kusurlu olmalı
3. Diğer taraf hataya düşenin hataya düştüğünü bilmemeli ya da bilmesi gerekmemeli
4. Diğer taraf zarara uğramalı

Hataya düşen taraf her ne kadar iptali öne sürse de karşı taraf, hataya düşen taraf hata olmasa idi hangi şartlarda sözleşmeyi kuracaksa, o şartları yerine getirmeye hazır olduğunu beyan ediyorsa dürüstlük kuralı gereği artık sözleşmenin iptali mümkün olmaz. Yani hataya düşen tarafın yapmak istediği sözleşmeyi diğer taraf yapmaya hazır olduğunu bildirirse hataya düşen artık sözleşmeyi ortadan kaldıramayacaktır.

Saik, bir kimsenin bir sözleşmeyi yaparken hedeflediği amacı ifade eder. Saik, kişiyi ilgilendirir ve sonuçlarına o kişi katlanır. Dolayısıyla saik hatası esaslı hata sayılmaz ve iptal sebebi değildir. Adi hesap yanlışlığı, sözleşmenin geçerliliğini etkilemez. Yanlışlığın düzeltilmesiyle yetinilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

39. Eşya hukuku zilyet yardımcısı ile ilgili şu düzenlemelere yer vermektedir;

Asıl zilyedin emir ve talimatıyla hareket eder ve aralarında altlık-üstlük ilişkisi vardır

Zilyetle arasındaki ilişki dıştan açıkça görülebilir nitelikte olmalıdır

Eşyayı kendisi için değil zilyedin bir hizmetini ifa etmek için kullanır

Eşya üzerinde bir ayni veya şahsi hak iddiasında bulunmamalıdır.

Zilyet yardımcısından iyi niyetli iktisaplar korunmaz

Zilyet yardımcısı zilyetlik davaları da açamaz

Zilyet yardımcısı zilyetliği kuvvet kullanarak koruyabilir

Zilyetlik iradesi taşıması gerekir.

Mala sınırlı veya ayni veya şahsi bir hakka dayanarak zilyet olan kişi, malikin mülkiyet hakkını inkar ederse fiili "görevi kötüye kullanmak" veya "zimmet suçu" sayılır.

Zilyet yardımcısı başkasının, zilyetliğini tanıır ve eşya üzerinde hiçbir ayni veya şahsi hak iddiasında bulunmaz. Zilyedin zilyetliğini inkar veya gasp ederse, kendisi malın asli zilyedi haline gelir. Ama ceza hukuku anlamında "hırsızlık" suçunu işlemiş olur.

Gasp ve tecavüz hâlinde ancak genel meşru müdafaa hükmünden yararlanabilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

40. Hak hukuk düzeni tarafından kişilere tanınmış yetkililerdir. Hukukta hak sahibi olabilen ve borç altına girebilen varlıklara şahıs (kişi) denir. Hakkın kaybının ilk türü nisbi kayıp olup burada hak sahibi tarafından bir başkasına devredilmesi sebebi ile kaybedilmektedir. Mutlak kayıpta ise hakkın tekrar kazanılamayacak şekilde kaybı söz konusudur. Örneğin haktan feragat etmek, hak konusu eşyayı terk etmek, hak sahibinin ölümü, hak konusu eşyanın yok olması, kaybolması gibi

Hakkın hukuki işlemle başkasına devri hak sahibi açısından nisbi kayıptır. B şıkkı bağış sözleşmesi ile bağışlayanın eşya üzerindeki hakkını nisbi olarak kaybına yol açar.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

41. Türk hukukunda gerçek kişiler fiil ehliyeti açısından 4 gruba ayrılmaktadır:

- a. Tam ehliyetliler:** Ayırdetme gücü bulunan, ergin olan ve kısıtlı durumda bulunmayan gerçek kişiler bu gruba girer. Her türlü hukuki işlemi tek başlarına yapabilirler ve her türlü hukuka aykırı eylemlerinden de sorumludurlar.
- b. Tam ehliyetsizler:** Fiil ehliyetinin şartlarından olan ayırd etme gücüne sahip olmayanlar, tam ehliyetsiz grubunu oluşturur. Bunlar hiçbir hukuki işlemi tek başlarına yapamazlar. Bunlar adına yasal temsilcileri (vasi) tarafından hukuki işlemler yapılır. Ayrıca işledikleri hukuka aykırı eylemlerden de kural olarak sorumlu değildirlir.
- c. Sınırlı Ehliyetsizler:** Hukukumuzda 2 grup sınırlı ehliyetsiz bulunmaktadır. Bu 2 grubun ortak özelliği, ayırd etme güçlerinin bulunmasıdır.
 - Ayırd etme gücü olan fakat ergin olmayanlar
 - Ayırd etme gücü olup ergin de olan fakat haklarında, yukarıda açıklanan sebeplerden birisi ile kısıtlama kararı verilmiş olanlar.

Her iki grup için de temel kural, fiil ehliyetlerinin bulunmamasıdır. Bir kere kendilerini borç altına sokan işlemleri tek başlarına yapamazlar. Bu tür hukuki işlemler, ya yasal temsilcileri tarafından (veli- vasi) yapılır veya yasal temsilcileri tarafından onay alarak işlemi yapabilirler. Örn: 16 yaşında ve ayırdetme gücü olan Hasan, kendisine mağazadan bir bisikleti tek başına alamaz çünkü bisikletin parasını ödeme borcu altına girmektedir.

Sınırlı ehliyetsizler, kendilerini borç altına sokmayan, sadece kendilerine kazanım sağlayan işlemleri ise tek başlarına yapabilirler. Örn: Yukarıdaki Hasan, kendisine harcaması için verilen 20 TL' yi kabul edebilir zira burada kendisine bir bağış yapılmaktadır.

Sınırlı ehliyetsizler yine şahıslarına sıkı bir şekilde bağlı olan hakları da tek başlarına kullanabilirler.

Örn: kendisine hakaret eden şahsa tazminat davası açma gibi... Fakat şahsa sıkı sıkıya bağlı olsa da şu hakları kullanmada yasal temsilcinin rızası aranmaktadır:

- evlenme
- tanıma
- ismin değiştirilmesi

Sınırlı ehliyetsizlerin ne kendilerinin ne de bunlar adına yasal temsilcilerinin dahi yapamayacağı yasak işlemler bulunmaktadır. Bu işlemler

- vakıf kurma
- Önemli miktarda bağış yapma
- Kefil olma

Sınırlı ehliyetsizler işledikleri hukuka aykırı eylemlerden de sorumludurlar.

- d. Sınırlı Ehliyetliler:** Sınırlı ehliyetliler, aslında fiil ehliyetinin her 3 şartına da sahiptirler ve tam ehliyetlilerle aynı statüdedirler. Sadece yasada belirlenen bazı işlemler söz konusu olduğunda bu işlemlerin geçerli olması için belli kişi (danışman) ya da makamların (mahkeme) onayı gerekir.

Hukukumuzda 2 tür sınırlı ehliyetli vardır:

- Evli kişiler
- Kendisine yasal danışman atanmış olanlar

İşte bu 2 grup, sadece yasada sayılan işlemler söz konusu olduğunda ya yasal danışmanlarının ya da mahkemenin onayını almak zorundadırlar. Bunun dışında durumları tam ehliyetlilerle aynıdır.

Soruda 2 yaşında olan Andaç ayırd etme gücü bulunmadığından tam ehliyetsiz grubuna girer. Tam ehliyetsiz olduğu için hiçbir hukuki işlemi tek başına yapamaz. Bu işlemleri velayet hakkına sahip olup yasal temsilci durumunda olan anne ve babası yapabilirler. Bir hakkın sahibi olabilme ya da borcun yükümlüsü olabilme yeteneği anlamına gelen hak ehliyeti ise Andaç da mevcuttur. Çünkü hak ehliyeti açısından genellik ilkesi mevcuttur. Tapuda evin mülkiyet hakkının sahibi olarak Andaç gözükabilir.

Hak ehliyeti ise tam ve sağ doğmak şartı ile doğumdan da önce, ana rahmine düştüğü andan itibaren başlamaktadır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

42. Çeklerin ciro yoluyla başkalarına devri mümkündür. Çekin cirosu arkasını imzalamak suretiyle yapılır. Muhatabın çeki cirolama yetkisi bulunmaz. Eğer çek hamiline yazılmış bir çek ise bu çekin cirolanmış olması o çeki emre yazılı çek haline dönüştürmeyecektir. Çekte muhatap lehine de cirolama yapabilmek mümkündür. Çekin devri için rehin cirosu değil temlik cirosu yapılmalıdır. Cirolamanın ibraz süresi içinde yapılması gerekir. Karşılığı bulunan çek hesabın bulunduğu muhatap bankanın herhangi bir şubesine ibraz edildiğinde hamilin varsa vergi numarası saptandıktan sonra ödenir. Ancak çek, hesabın bulunduğu şubeden başka bir şubeye ibraz edildiğinde o şubece karşılığı sorulmak suretiyle ödenir. Eğer ibraz süresi geçtikten sonra cirolama yapıldı ise bu cirolamanın anlamı alacağın temlik haline dönüşecektir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

43. İlli kıymetli evrak içeriğinden düzenleme sebebi yani borcun kaynağının ne olduğu anlaşılabilen türden kıymetli evraktır. Kambiyo senetlerinin içeriğinden ne için hangi borç ilişkisinden dolayı düzenlendikleri anlaşılamaz onun için kambiyo senetleri illiyetten soyut kıymetli evrak türüne girmektedir. Kambiyo senetleri çek, bono ve de poliçe olmak üzere Ticaret Kanunu'nda üç çeşit sayılmaktadır. Özellikleri de şunlardır;

1. Emre Yazılı Olma; Kambiyo senetleri kanun gereği emre yazılı senetlerdir. Buna göre kambiyo senetleri belirli bir kimse ismine düzenlenip de emre kaydını içermeseler bile emre yazılı sayılırlar. Senette menfi emre kaydı varsa, kambiyo senetleri nama yazılı sayılırlar. Kambiyo senetlerinden sadece çekler hamiline düzenlenebilirken kanunda poliçe ve bonolar için böyle bir hüküm öngörülüş değildir. Bu nedenle poliçe ve bonolar ancak emre ve nama yazılı olabilir. (Emre yazılı senetlerde hakkın devri ciro ve teslim yoluyla gerçekleşir)
2. Sıkı sıkıya şekle bağlı olma
3. Müteselsil sorumluluk
4. Para alacağı İhtiva etme
5. Kamu İtimadına Mazhar Olma
6. Kurucu nitelikte olma

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

44. Ticaret unvanı işletmeden ayrı olarak başkasına devredilemez. Bir işletmenin devri, aksi açıkça kabul edilmiş olmadıkça, unvanın da devri sonucunu doğurur. Devir hâlinde devralan, unvanı aynen kullanma hakkına sahiptir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

45. Kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu, özel bir ilamsız icra yoludur. Alacaklının bu yola başvurulabilmesi için elinde mutlaka bir kambiyo senedinin bulunması gerekir. Kambiyo senetleri TTK'da **düzenlenmiş olan**; bono, poliçe ve çekler. İcra müdürü senedin kambiyo senedi niteliğinde olduğunu ve vadesinin gelmiş olduğunu görürse borçluya senet sureti ile birlikte hemen ödeme emri gönderir. Borçlu, ödeme emrinin kendisine tebliğinden itibaren **5 gün içinde dilekçe ile icra mahkemesine** ödeme emrine itiraz edebilir. İtiraz, satıştan başka icra takip işlemlerini durdurmaz. Bu takip yolunda ödeme süresi, ödeme emrinin tebliğinden itibaren 10 gündür. Ayrıca mal beyanında bulunma süresi de 10 gündür.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 46. Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı:** Sosyal sorumluluk kavramının tam olarak yerine getirilebilmesi için muhasebe kayıtlarının gerçek durumu yansıtan ve usulüne uygun olarak düzenlenmiş objektif belgelere dayandırılmasını ifade eder.

Tam Açıklama Kavramı: Mali tabloların, bu tablolardan yararlanacak kişi ve kuruluşların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır olmasını ifade eder. Mali tablolarda finansal bilgilerin tam olarak açıklanmasının yanında, mali tablo kalemleri kapsamında yer almayan ancak alınacak kararları etkileyebilecek, gerçekleşmesi muhtemel olaylara yer verilmesi bu kavram gereğidir.

Özün Önceliği Kavramı: İşlemlerin muhasebeye yansıtılmasında ve onlara ilişkin değerlendirmelerin yapılmasında biçimlerinden çok özlerinin esas alınması gereğini ifade eder. Burada mali nitelikteki işlemin konusu ile özün arasında bir farklılık varsa özünü dikkate alarak kaydetme yapılması gerekliliği belirtilmiştir. Mali nitelikteki işlemin konusu hukuki açıdan durumunu, özü ise gerçek hayattaki oluşma biçimini ifade eder.

Sosyal Sorumluluk Kavramı: Muhasebenin işlevini yerine getirme hususundaki sorumluluğunu belirtmekte ve muhasebenin kapsamını, anlamını, yerini ve amacını göstermektedir. Bu kavramı muhasebenin organizasyonunda, muhasebe uygulamalarının yürütülmesinde ve mali tabloların düzenlenmesi ve sunulmasında; belirli kişi veya grupların değil, tüm toplumun çıkarlarının gözetilmesi ve dolayısıyla bilgi üretiminde gerçeğe uygun, tarafsız ve dürüst davranılması gerektiğini ifade eder.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 47. Mizan:** Yevmiye defterine kaydedilen işlemlerin Büyük Defterdeki hesaplara doğru aktarılıp aktarılmadığını kontrol etmek için düzenlenen tablodur.

Yevmiye defteri toplamı ile mizan toplamının birbirine eşit olmaması durumunda, yevmiye kayıtlarından bazılarının defterikebire geçirilmemiş veya yanlış geçirilmiş veya defterikebirden mizana hatalı aktarılmış olabilir. Böylece mizanlar yevmiye kayıtlarının doğruluğunu kontrol ettiği gibi yevmiye defterinden defterikebire ve oradan mizana aktarmaların doğru yapılıp yapılmadığını kontrol eder.

MİZAN EŞİTLİKLERİ		
Mizan Borç Tutarı Toplamı	=	Mizan Alacak Tutarı Toplamı
Mizan Borç Tutarı Toplamı	=	Yevmiye Defter Borç Sütunu Toplamı
=	=	=
Mizan Alacak Tutarı Toplamı		Yevmiye Defter Alacak Sütunu Toplamı
Mizan Borç Kalanları Toplamı	=	Mizan Alacak Kalanları Toplamı
Mizan Borç Kalanları Toplamı	=	Büyük Defter Borç Kalanları Toplamı
=	=	=
Mizan Alacak Kalanları Toplamı		Büyük Defter Alacak Kalanları Toplamı

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

48. 63 FAALİYET GİDERLERİ (-)

- 630 Araştırma ve Geliştirme Giderleri
 631 Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri
 632 Genel Yönetim Giderleri
 65 DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)
 653 Komisyon Giderleri Hs (-)
 654 Karşılık Giderleri Hs (-)
 655 Menkul Kıymet Satış Zararları Hs (-)
 656 Kambiyo Zararları Hs (-)
 657 Reeskont Faiz Giderleri Hs (-)
 658 Enflasyon Düzeltmesi Zararları Hs (-)
 659 Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar Hs (-)

*Doğru yanıt "D" seçeneğidir.***49. Pullar satın alındığında:** Kullanıldığında gider yazılacaksa kullanılacağı zamana kadar aktifte izlenir.

----- / -----	
108 Diğer Hazır Değer Hs	3.000
- Posta Pulu	
100 Kasa Hs	3.000
----- / -----	

*Doğru yanıt "C" seçeneğidir.***50. Pul kullanıldığında yapılacak kayıt (7/A):** Pullar kullanıldığında faydası tükendiği için gidere dönüştürülür.

----- 31.12.2012 -----	
770 Genel Yönetim Gid.	1.000
- Posta Pulu	
108 Diğer Hazır Değer Hs	1.000
----- / -----	

Pul kullanıldığında yapılacak kayıt (7/B):

----- 31.12.2012 -----	
793 Dışar. Sağl. Fayda ve Hiz.	1.000
- Posta Pulu	
108 Diğer Hazır Değer Hs	1.000
----- / -----	

*Doğru yanıt "A" seçeneğidir.***51. Çek karşılığı mal satışında yapılması gereken kayıt:**

----- / -----	
101 Alınan Çekler	5.900
600 Yurtiçi Satışlar	5.000
391 Hesaplanan KDV	900
----- / -----	

Ancak yapılan kayıta hatalı olarak çek yerine 121 Alacak Senetleri Hs borçlandırılmış, satış hasılatı yerine 153 Ticari Mallar Hs ise alacaklandırılmıştır. Bu durumda yanlış yazılan tutar kadar 121 Alacak Senetleri Hs alacaklandırılır – yerine 101 Alınan Çekler Hs borçlandırılır ve 153 Ticari Mallar Hs borçlandırılır - yerine 600 Yurtiçi Satışlar Hs alacaklandırılır.

Yani yapılacak düzeltme kaydı:

----- / -----	
Alınan Çekler	5.900
Ticari Mallar	5.000
Yurtiçi Satışlar	5.000
Alacak Senetleri	5.900
----- / -----	

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 52.** Bilanço günü faiz tahakkuk kaydı: İşletme aylık finansal tablo düzenlediği için her ay sonunda işleyen faiz tahakkuk ettirilecektir.

$$DS \text{ kadar işleyen faiz} = \frac{400.000 \times 18 \times 1 \text{ ay}}{1.200} = 6.000 \text{ TL}$$

----- / -----	
Gelir Tahakkukları	6.000
Faiz Gelirleri Hesabı	6.000
----- / -----	

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 53.** Amortisman Oranı = $1 / 4 \times 2 = \%50$

Binek otomobilde KDV indirim konusu yapılamaz ve maliyete dahil edilir ve kıst amortisman yöntemi uygulanır.

$$\text{Otomobilin Maliyeti} = 100.000 + 20.000 = 120.000 \text{ TL}$$

Yıl	Yıllık Amortisman	Birikmiş Amortisman	Net Aktif Değer
2017	$120.000 \times \%50 = 60.000$	15.000 (*)	105.000
2018	$60.000 \times \%50 = 30.000$	45.000	75.000
2019	$30.000 \times \%50 = 15.000$	60.000	60.000
2020	$15.000 + 45.000 (*) = 60.000$	120.000	0

(*) Binek otomobilde kıst amortisman = $60.000 \times (3/12) = 15.000$

(**) İlk yıldan kalan tutar son yılda itfa edilir = $60.000 - 15.000 = 45.000 \text{ TL}$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

54. Tekdüzen Hesap Planında Özkaynaklar:

- 50 Ödenmiş Sermaye
- 52 Sermaye Yedekleri
- 54 Kâr Yedekleri
- 57 Geçmiş Yıllar Kârları
- 58 Geçmiş Yıllar Zararları
- 59 Dönem Net Kârı (Zararı)

Sermaye	+ 1.200.000
Ödenmemiş Sermaye	- 200.000
Yasal Yedekler	+ 320.000
Olağanüstü Yedekler	+ 110.000
Hisse Senedi İptal Karları	+ 80.000
Geçmiş Yıllar Zararları	- 40.000
Dönem Net Karı	+ 190.000
Özkaynak	1.660.000

Doğru yanıt "B" seçeneğidir

- 55.** İşletmenin cari dönemde ödeyip de cari döneme ait olmayan giderleri Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabında izlenirken, İşletmenin cari döneme ait olsa bile gelecek dönemde ödeyeceği giderler cari dönemde Gider Tahakkukları Hesabında izlenir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir

- 56.** Yıllık Ücretli İzin ve İkramiyeler: Endirekt işçilik kapsamında olduğu için genel üretim maliyeti unsuru olarak kabul edilen ücretlerdir. Bu maliyetlerin yıl içinde ödendikleri dönemde genel üretim maliyetlerini arttırdıklarından, ödenecek yıllık izin ve ikramiyeler önceden tahmin edilerek, belirlenen tutar 12 aya bölünerek her aya eşit dağıtılır.

$$\text{Aya denk gelen kısmı} = 564 / 12 = 47$$

730 Genel Üretim Gideri	47
-Yıllık İzin Ücretleri	
373 Maliyet Gideri Karşılığı	47
-İzin Ücretleri Karşılığı	

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

57. Planlama Açısından Sabit Maliyetler İkiye Ayrılır:

Yönetilemeyen sabit maliyetler

Kısa dönemde vazgeçilemeyen, uzun dönemli maliyetlerdir. İşletmenin karlılığı ya da uzun dönemli amaçlarını etkilemeksizin kısa dönemde 0 yapılamazlar.

Örnek: Tesislere yapılan yatırımlar, duran varlıkların amortismanı, sigorta, bina vergileri, üretim personelinin maaşları.

Yönetilebilen sabit maliyetler

İşletmenin uzun dönemli amaçları üzerinde olumsuz etkisi az olan ve bu nedenle yönetimin kısa dönemde vazgeçebileceği maliyetlerdir. Planlama düzeyi kısa dönemlidir. (1 yıl)

Örnek: Reklam gideri

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

58. Likidite Oranları:

- A. Cari Oran
- B. Asit - Test (Likidite Oranı)
- C. Nakit Oran (Hazır Değer Oranı)
- D. Stok Bağımlılık Oranı
- E. Stokların Net Çalışma Sermayesine Oranı

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

59. Binalar 2.000 TL artmıştır aktiflerdeki artış fon kullanımıdır. Borçlar 3.000 TL artmıştır pasiflerdeki artış fon kaynağıdır.

Aşağıdaki Gelir Kalemleri Fon Kaynağı Değildir:

- Konusu kalmayan karşılıklar,
- Reeskont Faiz gelirleri,
- Gelecek aylara ait gelirlerin döneme ilişkin kısımları,
- Gelir tahakkukları hesabındaki artışlar,

Aşağıdaki Gider Kalemleri Fon Kullanımı Değildir:

- Amortismanlar,
- Karşılık giderleri,
- Reeskont Faiz giderleri,
- Gelecek aylara ait giderlerin döneme ilişkin kısmı
- Gider tahakkukları hesabındaki artışlar

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

60. Ürünün maliyeti M TL olsun.

$$a = M - M \times \frac{10}{100} = \frac{90M}{100}$$

$$a + 54.000 = M + M \times \frac{20}{100} = \frac{120M}{100}$$

$$M = 180.000 \text{ TL}$$

$$a = \frac{90}{100} \times 180.000 = 162.000 \text{ TL}$$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

1. Milli Mücadele döneminde ortaya konulan ve Son Osmanlı Meclis – i Mebusan'ında kabul edilerek Milli Mücadele'nin programı haline gelen Misak – ı Milli Kararları, Türk devletinin bağımsızlığını gerçekleştiren program olmuştur. Lozan Barış Görüşmelerinin kesintiye uğradığı dönemde (Şubat – Nisan 1923) toplanan İzmir İktisat Kongresi'nde, Misak – ı Milli ile bağımsızlığına kavuşmuş Türk milletinin bu siyasi bağımsızlığını sürdürülebilmesi için gerekli olan ekonomik bağımsızlık için yeni bir program ortaya konulmuştur. Yeni Türk devletinin ihtiyaç duyduğu ekonomik bağımsızlığının programına Misak-ı İktisadi denilmiştir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

2. İzmir'de gerçekleşen Atatürk'e suikast girişimi sonucunda olaya karışanlar, kurulan İstiklal Mahkemelerinde yargılanmış ancak konunun Takrir – i Sükun Kanunu ile bir ilişkisi yoktur. (A)

Lozan Barış Antlaşması'nda Türkiye ve Yunanistan karşılıklı olarak Türkiye'de kalan Rumlar ile Yunanistan'da kalan Türkleri yer değiştirmesi (mübadele) kararını almıştır. Bu kararın uygulanması sürecinde iki ülke arasında ilişkiler gerilmiş ancak 1930'da Ankara'da imzalana mübadele anlaşmasıyla mesele barışçı yollarla çözüme kavuşturulmuştur. (B)

1925'te Güneydoğu ve Doğu Anadolu illerinde yaşanan Şeyh Sait İsyanı Cumhuriyet döneminde rejime karşı çıkan ilk isyan hareketidir. 1925'in Mart ayında başlayan ve bölgeye yayılan isyan hareketi ile mücadele için İsmet İnönü Hükümeti Takrir – i Sükun Kanunu ile geniş yetkiler alarak bu isyanı ve isyan ile ilgili kişileri, kurulan İstiklal Mahkemelerinde yargılanmasını sağlamıştır. (C)

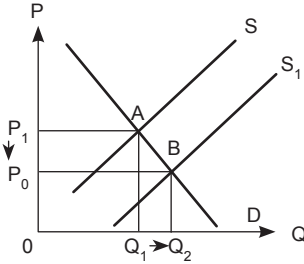
Bursa'da 1933'te Türkçe ezan okunmasına karşı Bursa Ulucami'de bazı rejim ve inkılap karşıtlarının gerçekleştirdiği protesto girişimine karşı Bursa'daki gençlerin tepki göstermesi ile yaşanan olaylardır. Bu olay İstiklal Mahkemeleri ya da Takrir – i Sükun Kanunu ile ilgili değildir. (D)

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

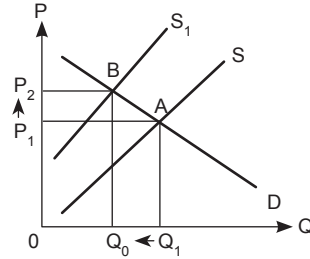
3. Atatürk ilke ve inkılapları (Atatürkçülük) Türk milletinin muasır medeniyetler seviyesine ulaşmasını hedef edinen, Türk milletinin bu hedef doğrultusundaki ihtiyaçlarına göre şekillenmiş, birbiri ile bütünlük içerisindeki, durağan ve dogmatikliği değil akli ve bilimin gereklerine uygun ilke ve bu ilkeler çerçevesindeki inkılaplardır. Bu inkılaplara halkın öncülüğü ya da talebi söz konusu değil, halkın yönlendirilmesi söz konusudur.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

4. Arz fonksiyonunda yer alan; teknoloji, diğer malların fiyatları, üretim faktörlerinin maliyeti, firma sayısı, sübvansiyonlar ve vergiler ile beklentiler arz eğrisini kaydırıcı etkilere yaratmaktadır. Beklenen piyasa koşullarında talep sabitken arz eğrisinin sağa kayması fiyat düzeyinin düşmesine miktarın artmasına neden olacaktır (Grafik1). Beklenen piyasa koşullarında talep sabitken arz eğrisinin sola kayması miktar düzeyinin düşmesine fiyatların artmasına neden olacaktır (Grafik2).

Grafik 1

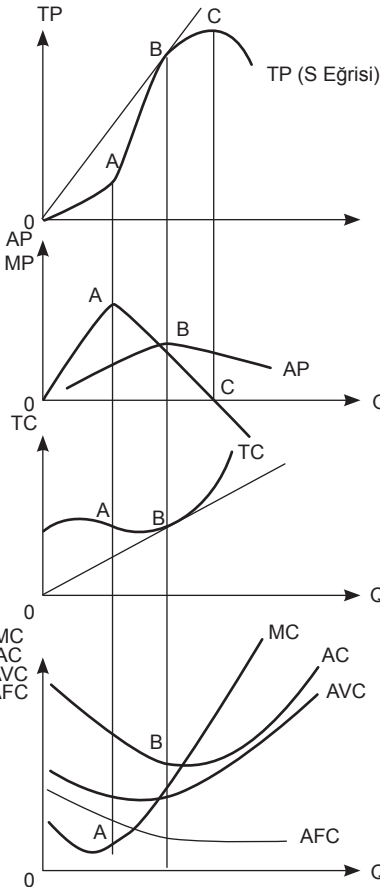

Grafik 2

Maliyet azalışı ile firma sayısının artması yani rekabetin artması ve sübvansiyonların artması arz eğrisinin sağa kaymasına neden olacaktır bu durum grafik 2'deki durumu işaret etmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 5.

Ortalama değişken maliyet eğrisinin (AVC) negatif eğimli olduğu durumda;

Grafikten de görüldüğü gibi marjinal ürün miktarı önce artan sonra azalan biçimdedir. A seçeneği yanlıştır. İlgili bölgede MC, ATC'nin altındadır. B seçeneği doğrudur.

İlgili bölgede S eğrisi (toplam fiziki ürün, TP) artarak artmaktadır. C seçeneği yanlıştır.

İlgili bölgede ortalama toplam maliyet eğrisi (ATC) azalandır. D seçeneği yanlıştır.

İlgili bölgede ortalama toplam ürün eğrisi (AP) sürekli artandır. E seçeneği yanlıştır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

6. Talep esnekliğinin sıfır olduğu durumda tüketiciler malın niteliği zorunlu mal olduğu için fiyattaki değişimlere karşı duyarsız davranırlar. Tüketicinin bu mala olan zorunluluğunu gören üretici vergiyi ileri yansıtarak tüketicinin ödemesini sağlar.

Talep esnekliğinin sonsuz olduğu durumda ise tüketiciler malın fiyatındaki bir birimlik değişime bile ani tepki verip malı kullanmaktan vazgeçecekleri için üretici vergiyi kendisi öder.

Talep esnekliğini yorumlayacak olursak talep esnekliği arttıkça üreticinin ödeyeceği kısım artar, talep esnekliği azaldıkça tüketicinin ödeyeceği kısım artar.

Arz esnekliğinin sıfır olması durumunda ise üretici ürettiği maldan daha fazla üretemeyecek demektir. Bu nedenle birde vergiyi malın fiyatına eklerse elindeki malı satması da zor olacaktır. Bu sebeple arz esnekliğinin sıfır olması durumunda verginin tamamını üretici öder. Soruda da $Q_s = 187$ arz esnekliğinin sıfır olduğu durumu göstermektedir. Bu nedenle doğru cevap C seçeneğidir.

Arz esnekliğinin sonsuz olması durumunda üretici maldan istenildiği kadar üretebilecektir. Bu yüzden malın vergisini tüketici öder.

Arz esnekliği arttıkça tüketicinin ödeyeceği kısım artar, arz esnekliği azaldıkça üreticinin ödeyeceği kısım artar.

Arz ve talep esnekliği birbirine eşitse vergi üretici ile tüketici arasında eşit paylaşılır.

Esneklik	Üretici	Tüketici
Talep esnekliği sonsuz ise	Tamamını üretici öder.	Tüketici ödemez.
Talep esnekliği sıfır ise	Üretici ödemez.	Tamamını tüketici öder.
Arz esnekliği sonsuz ise	Üretici ödemez.	Tamamını tüketici öder.
Arz esnekliği sıfır ise	Tamamını üretici öder.	Tüketici ödemez.
Talep esnekliği arz esnekliğinden büyükse	Büyük kısmını üretici öder.	Küçük kısmını tüketici öder.
Talep esnekliği arz esnekliğinden küçükse	Küçük kısmını üretici öder.	Büyük kısmını tüketici öder.
Talep esnekliği arz esnekliğine eşitse	Eşit paylaşır.	Eşit paylaşır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

7. Optimal üretim düzeyi $Q^* \cong 6,6br$ için MR hesaplanır.

$$MR^* = 30 - Q^*$$

$$MR^* = 23,4$$

Pareto optimum üretim düzeyini gerçekleştirecek birim başına sübvansiyon $S = P^* - MR^*$

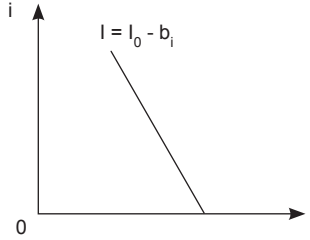
$$S = 26,7 - 23,4$$

$$S = 3,3br$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

8. $Q = f(K, L) = (L^P + K^P)^{E/P}$ şeklindeki CES tipi üretim fonksiyonunda ikame esnekliği katsayısı $k = \frac{1}{1-P}$ formülü ile hesaplanır. $P=1/2$ ise
- $$k = \frac{1}{1-\frac{1}{2}} = \frac{1}{\frac{1}{2}} = 2 \text{ olarak hesaplanır.}$$
- Doğru yanıt "C" seçeneğidir.**

9.

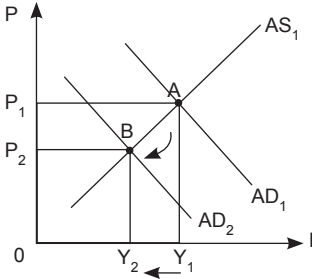
Yatırım talep doğrusu negatif eğimli doğrusal bir grafikdir. I_0 otonom yatırımları, b yatırımın faiz duyarlılığını ve i faiz oranını göstermek üzere $I = I_0 - b_i$ şeklinde ifade edilir.

Soruda verilenlere göre $I = 1500 - 10 \frac{200}{100}$

$$I = 1480$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

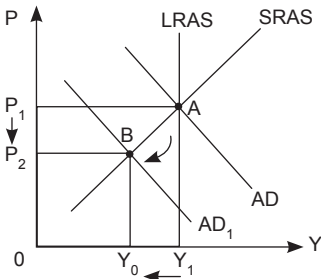
10.

Toplam arz toplam talep modeline göre başlangıçta ekonomi A noktasında dengededir. Soruda pozitif eğimli toplam arz eğrisi üzerindeki aşağı yönlü hareketlenme sorulmaktadır. Bu nedenle ya fiyatlar genel seviyesindeki düşüş toplam arz eğrisi üzerinde aşağı yönlü bir hareketlenmeye sebep olacaktır ya da toplam talep eğrisinin (AD) sola kayması aşağı yönlü hareketlenmeye sebep olacaktır. Bu nedenle C seçeneğindeki fiyatlar genel düzeyin sabit olduğu durumda nominal para arzındaki düşüşler daraltıcı para politikası olup, AD eğrisini sola kaydıracaktır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

11.

Monetarist ekonomide kısa dönemde toplam arz eğrisi pozitif eğimli çizilirken, uzun dönemde yatay eksene dik çizilmektedir. Başlangıçta ekonomideki denge noktası A noktasıdır. Daraltıcı maliye politikası sonucu AD eğrisi sola kayarak kısa dönem arz eğrisi üzerinde B noktasında yeni denge noktası oluşmuştur. Bu noktada hem fiyatlar hem de gelir düzeyi azalmıştır. Toplam arz eğrisinde bir değişme olmamış, toplam talep eğrisi paralel olarak sola kayarak konum değiştirmiştir ve toplam arz eğrisi üzerinde aşağı doğru bir hareketlenme olmuştur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 12.** Enflasyon hedeflemesi rejimi; Merkez bankasının nihai hedefi olan fiyat istikrarının sağlanması ve sürdürülmesi amacıyla yönelik para politikasının belirli bir dönem için belirlenen bir enflasyon hedefi/ hedef aralığına dayandırılarak kamuoyuna duyurulması işlemidir. Enflasyon hedeflemesi için temel ön koşullar; para politikasının nihai hedefi fiyat istikrarı olması, Merkez bankasının bağımsız olması ve ekonomide gelişmiş mali piyasalar bulunmasıdır. Rejimin uygulanabilmesi için gerekli olan esnek döviz kuru rejiminin mali istikrarsızlık yaratması bir ön koşul değil enflasyon hedeflemesinin yarattığı dezavantajlardan biridir.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

- 13.** Keynesyen ekonomide faiz oranları para arzı ile para talebinin kesiştiği yerde oluşur. Keynesyenlere göre faiz elde para tutmanın fırsat maliyeti ya da likiditeden vazgeçmenin karşılığıdır. Keynesyenlere göre işlem amaçlı para talebinin belirleyicileri fiyatlar genel düzeyi ve gelir düzeyidir. Klasik ekonomide ise tasarruf arzı ile yatırım talebinin kesiştiği yerde faizler oluşur. Bu açıklamalar doğrultusunda I ve II. Öncüller Keynesyen yaklaşıma aittir.

Doğru yanıt “B” seçeneğidir.

- 14.** Dış ticarete en çok kullanılan uygulamalar arasında tarife ve kotalar sayılabilir. Ancak bu iki uygulama birbirlerinden farklı sonuçlar doğurur:

- Kotalar tarifelere göre çok daha katı uygulamalardır.
- Kota uygulaması karaborsa ve kaçakçılığa neden olur.
- Kota uygulaması fiyat mekanizmasını devre dışı bırakmaktadır.
- Kota uygulaması şeffaf değildir, belirlenmesi, denetimi, uygulanması zordur.
- Kota rüşvet ve yolsuzluk yaratabilir.
- **Talep esnekliği düşük mallarda kota daha başarılıdır.**
- Kota bir tarife olmadığı için hazineye gelir yaratamaz. Bu nedenle tarifelerin mikro etkileri içinde sayılan gelir etkisi kota rantına dönüşür.

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

- 15.** Türkiye ile IMF arasında ilk stand-by anlaşması 1 ocak 1961 yılında imzalanırken son stand-by anlaşması(19.) 11 mayıs 2005 yılında imzalanmıştır. Son imzalanan stand-by (19.) 36 ay vade ile 2008 yılının sonunda bitmesi planlansa da IMF'e olan son borç 14 Mayıs 2013 tarihinde ödenmiştir.

Doğru yanıt “C” seçeneğidir.

- 16.** Mali kural: Mali performans göstergelerine kalıcı olarak getirilen oran ya da sınırlamalardır. Bir başka ifadeyle, kamu kesiminin; gider, gelir, vergi oranları, borçlanma ve finansal anlamda yükümlülük doğuracak konulara ilişkin olarak orta ve uzun vadede izleyeceği politikaların esneklik limitlerini belirleyen kurallara mali kural adı verilir.

Mali kuralların uygulanma gerekçelerini

- Makroekonomik istikrarın sağlanması,
 - Mali sürdürülebilirliğin sağlanması,
 - Hükümet politikalarının ex-ante [başlangıç] krebilitesinin artırılması,
 - Borç ödenebilirliğinin garanti altına alınması [negatif finansal dışsallıkların elimine edilmesi].
- olarak sıralamak mümkündür¹.

Doğru yanıt “B” seçeneğidir.

¹ Genel olarak, mali kuralların olumlu etkilerini; makroekonomik istikrarı sağlaması ve borç ödenebilirliğine ilişkin endişeleri azaltması; olumsuz etkilerini ise, dışsal şoklar karşısında ekonomideki kırılganlıkları artırması ve iktisat politikaları [siyasal düşüncüler] arasındaki farklılıkları ortadan kaldırması olarak sıralamak mümkündür.

17. Bu yaklaşımda gelecekteki vergiler mali yanılısama altındaki seçmenlerce hafife alınmaktadır. Santa Claus Sendromu adı verilen ve kamusal harcamaların bir alternatif maliyeti olduğunu idrak edememe sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu da kamu hizmetlerine olan talebi ve beraberinde de kamu harcamalarını artırmaktadır. Literatürde buna mali yanılısama da denmektedir. Model, aynı zamanda mükelleflerin mali yanılısama nedeniyle ödedikleri vergilerin büyüklüğünü tam olarak algılayamadığını ileri sürer².

Mali yanılısamaya yol açan faktörler;

- Vergi sisteminin, fiyatın içine yedirilmiş yani daha az gözlenebilir [KDV ve ÖTV gibi] vergilere doğru kayması [Dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payının artması],
- Vergi sisteminin giderek karmaşık bir hale gelmesi. Böylece çok az insan gelirleri ile tasarruf, yatırım ve harcamaları üzerinden ne kadar toplam vergi ödediğinin farkındadır,
- Kaynakta vergi kesintisinin [stopaj] yaygın biçimde uygulanması,
- Vergi ve diğer mali yükümlülüklerde yapılan otomatik artışlar [her yıl yeniden değerlendirme oranında artış yapılması, sessiz sedasız gerçekleştiğinden vatandaşlarca hissedilmemektedir],
- Bütçe açıklarının giderek borçlanma yoluyla karşılanması,
- Enflasyon nedeniyle ortaya çıkan mali sürüklenme olgusu[nominal vergi çengeli-gelir dilimi sürüklenmesi]³.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

18. Dolaylı-dolaysız transfer harcaması ayrımında üç temel ilkeye dikkat etmek gerekir. **Birincisi**, dolaysız transfer harcamasında ilgisinin cebine giren bir para vardır. Oysa dolaylı transfer harcamasında, ilgisinin cebine giren bir para bulunmamakta ancak cebinden çıkması gereken para ya hiç çıkmamakta ya da çıkan para azaltılmaktadır. Yaşlılık aylıkları dolaysız transfer harcaması iken altmış beş yaş üzeri yaşlılara ücretsiz otobüs hizmeti dolaylı transfer harcamasıdır. **İkincisi**, dolaylı transfer harcamasında transferden yararlanabilmek için ilgisinin yerine getirmesi gereken bir şart/koşul bulunmaktadır. Altmış beş yaş üzeri yaşlının bu transferden yararlanabilmesi için otobüse binmesi gerekir. **Üçüncüsü** ise, şart/koşul değişikçe transfer ödemesinin tutarı da değişmektedir. Bir yaşlı günde bir defa otobüse biniyorsa [örnek olarak] 2 TL'lik transferden yararlanırken beş defa otobüse biniyorsa [aynı örnekler] 10 TL'lik transferden yararlanmaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

19. Küresel kamusal malların üretim düzeyini gösteren toplam sunum teknolojilerini dört kategoride ifade etmek mümkündür:

Toplama: Her bir ülkenin uluslararası kamu kötüsünün ortaya çıkmasını engellemeye yönelik katkılarının [küresel kamusal hizmet] toplanması suretiyle bulunur.

En iyi vuruş: Toplam küresel kamu malının düzeyi, en yüksek katkıyı yapan birim [ülke] tarafından belirlenir⁴.

En zayıf halka: Küresel kamu malının düzeyi, en az düzeyde katkı yapan ve bu nedenle de en zayıf halka olarak nitelenen birimin [ülkenin] sağladığı düzeye eşit olmaktadır⁵.

Ağırlıklı toplam: Küresel kamu kötüsünden etkilenenlerin toplamı, toplam küresel kamu malı düzeyini vermektedir. Sonuçta, bir olumsuzluk herkesi derecesi azalarak da olsa etkilemiş olmaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

² Mali yanılısama [aldanma] yaklaşımı, **Puviani** ve **Buchanan** tarafından geliştirilmiştir.

³ Vatandaşlar, vergi oranları yükselmesine rağmen, enflasyon nedeniyle artan gelirlerinin gerçekte arttığını düşünerek vergisel yükümlülüklerinin yükseldiğinin farkına varmamaktadırlar.

⁴ Tüm ülkeler, AIDS ile mücadele konusunda çaba göstermektedir. Ancak, bu hastalığa karşı aşı geliştiren [en iyi vuruş yapan] ülkenin katkısı, toplam sunum düzeyi olarak kabul edilmektedir.

⁵ Tüm ülkelerin domuz gribi ile mücadelede aynı düzeyde çaba göstermelerine rağmen, komşu ülkelerden birinin gösterdiği yetersiz çaba, hastalığın yayılmasına neden olacaktır. Dolayısıyla kamusal hizmet üretiminin düzeyi, en az çaba gösteren ülkenin düzeyi olacaktır.

20. Başabaşın altında yapılan konversiyon: 100 TL nominal bedelli ve %10 faizli tahvil ihraç edilmiş olsun. Piyasa faiz oranları %5'e düşünce devlet 100 TL nominal bedelli ve %6 faizle tahvil ihraç ederek konversiyon işlemi gerçekleştirebilir. Fakat devlet faizlerin daha da düşmesini hedefliyor- sa [anapara ödemeleri bütçede yer almazken, faiz ödemeleri bütçede yer almaktadır ve vergi gelirlerinden karşılanmaktadır. Nitekim, borç yönetiminin amaçları arasında borç anapara ve borç faiz ödemelerinin, kamu gelirleri üzerindeki baskısını azaltmak yer almaktadır]; 93 TL ve %3 faizli tahvil ihraç ederek konversiyon işlemi gerçekleştirilmektedir. Bu durumda devlet, tahvil sahiplerine 100 TL'lik tahvil yerine daha fazla miktarda 93 TL'lik tahvil vermektedir [Tahvil sahiplerine sağla- nan yan çıkarlar arasında, çıkarılabilecek daha yüksek getirili tahvillerin alımında eski tahvillerin kullanılabilmesi yer almaktadır]. Tahvil sahibi elindeki 100 TL ve %10 faizli tahvili devlete vererek, karşılığında [100/93] 1,075 adet tahvil almaktadır. Vade sonunda devlet 93 TL'den sattığı tahvilleri yatırımcıdan 100 TL'den geri almakta ve 100 TL üzerinden %3 faiz ödemesi yapmaktadır. Bu uygu- lamada devletin borç [stoku/anaparası] miktarı artarken, faiz yükünde azalış meydana gelmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

21. İç [dış] borç servisi: İç [dış] borç anapara ödemeleri + iç [dış] borç faiz ödemeleri

İç borç çevirme [roll-over] oranı: Toplam iç borçlanma / İç borç servisi

İç borç çevirme oranının 1'den (%100'den) büyük olması, Devletin piyasaya yaptığı ödemeden daha fazlasını borçlandığı anlamına gelmektedir. Bu da doğal olarak piyasa faiz oranlarında yükselişe neden olacaktır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

22. Maliye politikasının doğuşu, 1929 büyük bunalımı izleyen Keynesyen iktisatla birlikte gerçekleşmek- tedir. 1929 bunalımı temelde toplam talep yetersizliği nedeniyle ortaya çıkmış bir bunalımdır. Bu nedenle krizle birlikte maliye politikasına yüklenmiş olan işlev toplam talep yetersizliğini gidermektir. Aynı zamanda bu dönemde maliye politikasının temel ilgi alanlarından biri de işsizlikle mücadeledir. Maliye politikasının kuramsal çatısı Keynes'e aittir.

Mali politikası amaçları;

- Ekonomik istikrarın sağlanması,
- Fiyat istikrarının sağlanması⁶,
- Tam istihdamın sağlanması,
- Ekonomik kalkınmanın sağlanması⁷,
- Gelir dağılımında adaletin sağlanması, olarak sıralanmaktadır⁸.

Bütçenin denkleştirilmesi, araçlara ilişkindir. Ayrıca, enflasyonla mücadelede bütçenin denk olması halinde genişletici etkiler ortaya çıkacaktır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

⁶ Fiyat istikrarının sağlanması, para politikası amaçları arasında da yer almaktadır. Nitekim, TCMB'nin sitesinde de Merkez Bankası'nın amacının sadece fiyat istikrarını sağlamak olduğu yer almaktadır. Ancak, bu durum fiyat istikrarının sağlanmasının maliye politikası amaçları arasında yer almasına engel teşkil etmemektedir. O nedenle; enflasyon, deflasyon ve stagflasyonla mücadele edilmesi, maliye politikasının amaçları arasında yer almaktadır.

⁷ İktisadi büyümenin sağlanması, büyümenin hızlandırılması da maliye politikasının amaçları arasında yer almaktadır.

⁸ Kamu harcamalarının artırılması, vergilerin düşürülmesi, bütçenin denkleştirilmesi, faiz yükünün düşürülmesi gibi, araçlara yönelik hedefler, kesinlikle maliye politikasının amaçları arasında yer almamaktadır.

23. Kahn [1931] tarafından ortaya atılan ve Keynes tarafından geliştirilen çoğaltan mekanizması, Keynesyen analizin, makroekonomiye yaptığı en önemli katkılardan biri, çarpan [çoğaltan] analizidir. Otonom harcama kalemlerinde meydana gelen değişikliğin denge milli gelir düzeyinde değişiklik meydana getirmesine çoğaltan mekanizması; değişikliğin düzeyini gösteren katsayıya çoğaltan katsayısı adı verilir.

Dışa kapalı ve vergilerin otonom [gelirden bağımsız] olduğu bir ekonomide kamu [reel] harcamalarında meydana gelen 100 MTL'lik artışın denge milli gelir düzeyi üzerindeki etkisi kaç MTL'dir? [Marjinal tüketim eğilimi [c]: 0,20; Marjinal tasarruf eğilimi [s]: 0,80]

$$\Delta Y = [1 / [1 - c]] * \Delta G$$

$$\Delta Y = [1 / [1 - 0,20]] * 100$$

$$\Delta Y = 125 \text{ MTL}$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

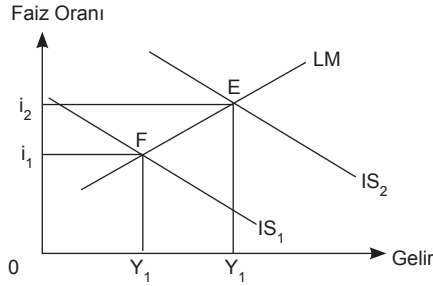
24. Heterodoks istikrar programlarında ise, Ortodoks politikalara göre, daha şok ya da yarı şok unsurlar yer almakta ve ekonomide fiyat oluşum sürecine doğrudan müdahaleler yer almaktadır. Bu anlamda gelirler politikası daha etkin olarak kullanılmaktadır. Ayrıca bu programlar daha çok hiperenflasyonist süreçlerle mücadele etmek amacıyla uygulanmaktadır. Ortodoks programlarda amaç, enflasyon oranlarını düşürmek iken heterodoks programlarda amaç, enflasyon beklentisini düşürmektir. 1980'lerde Arjantin, Brezilya ve İsrail'de uygulanan heterodoks programlarda;

- Döviz kuru sabitlenmekte ya da önceden ilan edilen bir bant içinde sınırlı biçimde dalgalanmaktadır.
- Kamu dengelerinin düzeltilmesi ve kamu açıklarının azaltılması hedeflenmektedir. Faiz dışı fazla uygulaması ile borçların sürdürülebilirliğinin sağlanması amaçlanmaktadır.
- Ücretler, dondurulmakta, endekslenmekte ya da doğrudan ya da dolaylı bir uzlaşma ile kontrol edilmektedir.
- Fiyatlar doldurulmakta, endekslenmekte ya da doğrudan ya da dolaylı bir uzlaşma ile kontrol edilmektedir.
- Üretim faktörlerinin milli gelirden aldıkları paylar, doğrudan ya da dolaylı uzlaşma ile kontrol edilmektedir.

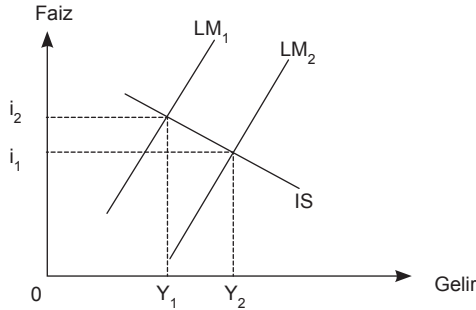
Türkiye'de uygulamaya konulmuş bulunan 2000 Dezenflasyon programı, heterodoks niteliği ağır basan bir istikrar programıdır. Çünkü döviz kuru belirli bir bant içinde dalgalanmakta; fiyat ve ücret artışları toplumsal uzlaşma ile sınırlandırılmaya çalışılmış ve kira artışları yasa ile sınırlandırılmıştır. Yüksek faiz dışı fazla vermeye yönelik sıkı maliye politikası uygulanmıştır. Ayrıca kamunun sattığı ürünlerin fiyatlarının artışı sınırlandırılmıştır. Devalüasyon yapılması ise, Ortodoks istikrar programı uygulamaları arasında yer almaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

25. Dışa kapalı bir ekonomide, genişleyici bir maliye politikası [kamu harcamalarında artış ve/veya vergilerde indirim] faiz oranların da yükseliş ve denge milli gelir düzeyinde artışa neden olacaktır.

Şekilden de görüleceği üzere, genişleyici maliye politikası, IS'in sağa kaymasıyla gösterilmektedir.

Aynı şekilde dışa kapalı bir ekonomide para politikası uygulamasında ise, para arzında [mevduat munzam karşılıkları, reeskont politikası ya da açık piyasa işlemleri ile] meydana gelen artış, faiz oranlarında düşüşe neden olmakta ve gelir düzeyini artırmaktadır.

Genişleyici para ve maliye politikalarının birlikte uygulanmasında halinde hasıla artar, faiz ise belirsiz olacaktır. Ancak, genişleyici para ve maliye politikalarının aynı düzeyde uygulanması halinde, hasıla artarken faizler sabit kalacaktır.

Yukarıdaki genişletici politikalara paralel biçimde değerlendirilmesi halinde; daraltıcı para ve maliye politikalarının birlikte uygulanmasında halinde gelir azalır, faiz ise belirsiz olacaktır. Ancak, daraltıcı para ve maliye politikalarının aynı düzeyde uygulanması halinde, gelir azalırken faizler sabit kalacaktır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

26. Vergi Gayreti

Tahmin edilen vergi kapasitesi ile fiili vergi hasılatı arasındaki oransal ilişki olarak tanımlanabilmektedir. Vergi gayreti: [Fiili vergi hasılatı / Potansiyel Vergi Hasılatı]

Eğer vergi gayreti 1'den küçük ise, mali idare vergi kapasitesinin altında vergi topluyor demektir. Vergi gayreti 1'den büyük ise, mali idare vergi kapasitesini aşırı zorluyor demektir ve istisnai olarak [savaş gibi] olağanüstü durumlarda ülkenin vergi gayreti 1'den büyük olabilecektir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

27. Genel olarak gelir ve servet üzerinden alınan vergiler dolaysız nitelikte iken, harcamalar üzerinden alınan vergiler dolaylı niteliktedir. Vergilerin bu şekilde sınıflandırılmasında iki kriter kullanılmaktadır.
1. **Vergi Konusunun Sürekliliği ve vergiyi Doğuran Olay Kriteri:** Konusu sürekli, vergi mükellefi önceden belirlenmiş ve devamlı matrahlara dayanan vergiler dolaysız vergilerdir. Konuları süreksiz, mükellefi belli olmayan ve tahsili vergiyi doğuran olaya bağlı olan vergiler ise dolaylı vergilerdir.
 2. **Yansıma Kriteri:** Ödenmiş olan bir vergi fiyat mekanizması ya da piyasa yapısından yararlanarak başkalarına aktarılamıyorsa dolaysız vergi; ödenmiş olan vergi başkalarına aktarılıyorsa dolaylı vergi söz konusu olmaktadır. Dolaylı vergilerde vergi yansıması nedeniyle kanuni mükellef ile fiili vergi mükellefi farklı kişiler olmaktadır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

28. Vergi mahsubu: Bir verginin daha önceden ödenmiş olan kısmının daha sonra ödenmesi gereken vergiden indirilmesidir. Mahsup işlemi, tarh aşamasına yönelik bir işlemidir. Tevkif suretiyle daha önceden ödenmiş vergilerin ya da geçici verginin ödenecek vergi miktarından düşürülmesi örnek olarak gösterilebilir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

29. **Resim:** Bir iş ya da faaliyetin yapılmasına izin veya yetki verilmesi nedeniyle yapılan ödemelerdir. Daha çok yerel yönetimler tarafından pul ya da bandrol yapıştırılması ve makbuz kesilmesi suretiyle tahsil edilmektedir. Vergi karşılıksız iken, resimde karşılık bulunmaktadır.

Harç: Bazı kamu kuruluşlarınca sunulan hizmetler karşılığı yapılan ödemelerdir. Harçlarda resimler gibi pul veya bandrol yapıştırılması usulü ile tahsil edilebilmektedirler.

Harç uygulamasının söz konusu olabilmesi için, yararlanılan hizmetin ticari, sınai ve mali nitelikte olmaması gerekmektedir.

Harçlar, vergi gibi cebri nitelik taşıırken, bir karşılığının bulunması nedeniyle vergilerden ayrılmaktadır. Bu haliyle harçların özellikler;

- Harçlar bazen yararlanılan hizmetin parasal değerinin üzerinde veya altında olabilirler,
- Ödenen harç yararlanılan hizmetin değerinin üzerinde ise aradaki fark vergi sayılabilir,
- Yapılan ödemelerin gerçek anlamda harç sayılabilmesi için yararlanılan hizmetle ödenen bedel arasında bir orantı olması gerekir,
- Harca tabi kamu hizmetleri genellikle devlet tekelinde olduğundan harç ödemekten kaçınmak her zaman mümkün olamamaktadır.

Şerefiye: Daha çok yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilen alt yapı yatırımları ve bayındırlık hizmetleri dolayısıyla gayrimenkullerinin değerinde artış meydana gelenlerden alınan bedellerdir.

Devletin para basması fiiliyatına emisyon adı verilmektedir. Devletin merkez bankasından para basmak suretiyle elde etmiş olduğu reel gelirine ise, Senyoraj geliri adı verilmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

30. Vergi Harcaması

Devletin; sosyal, siyasi ya da ekonomik birtakım nedenlerle bazı bölgelere, çeşitli sektörlerle ya da birtakım kimselere yönelik olarak uygulamış olduğu indirim, istisna ve muafiyetler nedeniyle almaktan vazgeçtiği gelir kısmına vergi harcaması adı verilmektedir. Bazı mükelleflerin vergi yükünü azaltmak, çeşitli sektörleri teşvik etmek, vergi idaresinin idari maliyetlerini azaltmak vb. amaçlarla tanınmış olan muafiyet, istisna ve indirimlerin yol açtığı vergi kaybını ifade etmektedir. Vergi harcaması tutarı üç biçimde belirlenebilmektedir:

- **Vazgeçilen gelir yöntemi:** Bu yöntemde, vergi istisna, muafiyet ve indirimlerine [vergisel ayrıcalıklar] yer verilmesiyle vazgeçilen vergi geliri ya da kamu geliri tahmin edilmektedir.
- **Kazanılan gelir yöntemi:** Bu yöntemde, vergisel ayrıcalıkların kaldırılması halinde vergi ya da kamu gelirlerinde meydana gelecek artış tahmin edilmektedir.
- **Harcama dengesi yöntemi:** Bu yöntemde, vergisel ayrıcalıklara yer verilmesi suretiyle, gerçek ve tüzel kişilere yaratılan fayda düzeyinin kamu harcaması yoluyla gerçekleştirilebilmesi için yapılması gerekli kamu harcama tutarı hesaplanmaya çalışılmaktadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

31. Anayasanın değiştirilmesi Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az üçte biri tarafından yazılı teklif edilebilir. Anayasanın değiştirilmesi hakkındaki teklifler Genel Kurulda iki defa görüşülür. Değiştirme teklifinin kabulü Meclisin üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun gizli oyuyla mümkündür. Anayasanın değiştirilmesi hakkındaki tekliflerin görüşülmesi ve kabulü, bu maddedeki kayıtlar dışında, kanunların görüşülmesi ve kabulü hakkındaki hükümlere tabidir.

Cumhurbaşkanı Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları, bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderebilir. Meclis, geri gönderilen Kanunu, üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile aynen kabul ederse Cumhurbaşkanı bu Kanunu halkoyuna sunabilir. Meclisçe üye tamsayısının beşte üçü ile veya üçte ikisinden az oyla kabul edilen Anayasa değişikliği hakkındaki Kanun, Cumhurbaşkanı tarafından Meclise iade edilmediği takdirde halkoyuna sunulmak üzere Resmî Gazetede yayımlanır. Doğrudan veya Cumhurbaşkanının iadesi üzerine, Meclis üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile kabul edilen Anayasa değişikliğine ilişkin kanun veya gerekli görülen maddeleri Cumhurbaşkanı tarafından halkoyuna sunulabilir. Halkoylamasına sunulmayan Anayasa değişikliğine ilişkin Kanun veya ilgili maddeler Resmî Gazetede yayımlanır. Halkoyuna sunulan Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların yürürlüğe girmesi için, halkoylamasında kullanılan geçerli oyların yarısından çoğunun kabul oyu olması gerekir.

Son olarak, anayasa değişiklik teklifi, TBMM Genel Kurulunda iki defa görüşülür ve değişiklik teklifleri **ivedilikle görüşülemez. Ancak öncelikle görüşülebilir.**

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

32. Anayasanın 83. maddesine göre, seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen bir milletvekili, Meclisin kararı olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılamaz. Ağır ceza-yı gerektiren suçüstü hali ve seçimden önce soruşturmasına başlanılmış olmak kaydıyla Anayasanın 14. maddesindeki durumlar bu hükmün dışındadır. Ancak, bu halde yetkili makam durumu hemen ve doğrudan doğruya Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirmek zorundadır. Dokunulmazlık, TBMM tarafından kaldırılabilir. Anayasada dokunulmazlığın kaldırılması için yapılacak oylamalarda özel bir çoğunluk öngörülmemiştir. Bu nedenle dokunulmazlık, **toplantıya katılanların salt çoğunluğunun** oyu ile kaldırılabilir. Ancak bu çoğunluk TBMM üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

33. Uyarma, “kınama” ve “aylıktan kesme” cezaları **disiplin amirleri tarafından**; Kademe ilerlemesinin durdurulması cezası, memurun bağlı olduğu kurumdaki disiplin kurulunun kararı alındıktan sonra, atamaya yetkili amirler, il disiplin kurullarının kararlarına dayanan hallerde Valiler tarafından verilir. Devlet memurluğundan çıkarma cezası, amirlerin bu yoldaki isteği üzerine, memurun bağlı bulunduğu kurumun **yüksek disiplin kurulu kararı ile verilir**.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

34. Anayasanın 126. Maddesine göre, “Türkiye, merkezi idare kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır. İllerin idaresi **yetki genişliği esasına** dayanır” hükmüne yer verilmiştir. Genel yönetimin taşra kuruluşlarında bulunan yüksek kamu görevlilerine, belli konularda kendiliğinden karar alma ve uygulama yetkisi tanınır. Bu durumda kararlar merkezi yönetim adına, merkezi yönetimin taşradaki bir görevlisi tarafından alınır.

Doğru yanıt “B” seçeneğidir.

35. İYUK M.38’ e göre; aynı maddi veya hukuki sebepten doğan ya da biri hakkında verilecek hüküm, diğerini etkileyecek nitelikte olan davalar bağlantılı davalardır. İdari yargıda birden çok idari işleme karşı tek dilekçe ile dava açılmasının temel koşulu; dava konusu işlemler arasında maddi veya hukuki bağlantının bulunması gerekir.

Doğru yanıt “B” seçeneğidir.

36. Kamulaştırma işleminin iptaline ilişkin olarak açılacak olan İptal davasında görevli yetkili mahkeme, taşınmazın bulunduğu yerdeki idare mahkemesidir. İstanbul büyükşehir belediyesi kamulaştırma kararlarını İstanbul il sınırları içinde alabileceği için davanın açılacağı görevli ve yetkili mahkeme İstanbul idare mahkemesidir.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

37. Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür.

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

38. Zamanaşımının kesilmesi, kesilmeye yol açan bir faktörün ortaya çıkışıyla beraber o ana kadar işleyen sürenin sıfırlanarak yeniden işlemeye başlamasına yol açar.

Zamanaşımının kesilmesine yol açan faktörler şöyle sıralanabilir;

- Borçlu borcu ikrar etmişse,
- Özellikle faiz ödemiş veya kısmen ifada bulunmuşsa
- Rehin vermiş veya kefil göstermişse.
- Alacaklı, dava veya def’i yoluyla mahkemeye veya hakeme başvurmuşsa,
- İcra takibinde bulunmuşsa
- İflas masasına başvurmuşsa.

Alacaklının borçluya ihtar çekmesi zamanaşımını kesen faktörler arasında yer almamaktadır.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

39. Gerçek kişiliğin sona ermesi şu 3 yoldan birisi ile olur:

a. Ölüm

b. **Ölüm karinesi:** Bir kimse, ölümüne kesin gözle bakılmayı gerektiren durumlar içinde kaybolursa, cesedi bulunamamış olsa bile gerçekten ölmüş sayılır.

c. **Gaiplik:** Gaiplik 2 farklı yolla gerçekleşir. Bunlardan ilki, Ölüm tehlikesi içinde kaybolan bir kimsenin ölümü hakkında kuvvetli olasılık bulunması halidir. Bu halde gaiplik kararının istenebilmesi için, ölüm tehlikesinin üzerinden en az bir yıl geçmiş olması gerekir.

İkinci durum ise, Kendisinden uzun zamandan beri haber alınamayan bir kimsenin ölümü hakkında kuvvetli olasılık bulunması halidir. Bu halde Gaiplik kararının istenebilmesi için, son haber tarihinin üzerinden en az beş yıl geçmiş olması gerekir.

Hakları bu ölüme bağlı olanların başvurusu üzerine mahkeme bu kişinin gaipliğine karar verebilir. Yetkili mahkeme, kişinin Türkiye'deki son yerleşim yeri; eğer Türkiye'de hiç yerleşmemişse nüfus sicilinde kayıtlı olduğu yer; böyle bir kayıt da yoksa anasının veya babasının kayıtlı bulunduğu yer mahkemesidir.

Mahkeme, gaipliğine karar verilecek kişi hakkında bilgisi bulunan kimseleri, belirli bir sürede bilgi vermeleri için usulüne göre yapılan ilânla çağırır. Bu süre, ilk ilânın yapıldığı günden başlayarak en az altı aydır. İlândan sonuç alınamazsa, mahkeme gaipliğe karar verir ve ölüme bağlı haklar, aynen gaibin ölümü ispatlanmış gibi kullanılır. Gaiplik kararı ölüm tehlikesinin gerçekleştiği veya son haberin alındığı günden başlayarak hüküm doğurur.

Olayda Ali'nin işyerinin olduğu bina çökmüş olsa da 70 tane yaralının bulunması ve Ali'nin de patlama esnasında işyerinde bulunuyor olma ihtimali dikkate alındığında, ölümüne kesin gözle bakılamayacaktır. Ancak Ali, ölüm tehlikesi içinde kaybolmuş ve ölümüne de kuvvetle muhtemel gözle bakılabilecek bir durumda olduğundan hakkında gaiplik yoluna başvurulabilecektir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

40. Kişilerin gerek maddi varlıkları gerekse manevi değerleri üzerinde sahip oldukları haklar vardır ki bunlara kişilik hakları denir. Kişiler maddi, manevi ve ekonomik değerleri ile bir bütündür.

Örn: vücut bütünlüğümüz, onurumuz, resmimiz, ismimiz, özel hayatımız üzerinde sahip olduğumuz haklar. Kişilik hakları:

- Mutlak niteliktedir. Yani herkese karşı ileri sürülebilir, herkes bu haklarımıza uymak zorundadır.
- Kişilik haklarından vazgeçilmesi ya da başkalarına devri mümkün değildir. Kişilik haklarını ihlal eden sözleşmeler, mutlak butlan yaptırımına tabidir. Örn: organını satmak isteyen kişinin yaptığı satış sözleşmesi
- Bu haklar, kişinin ölümü ile birlikte sona erer, mirasçılara geçmez. Ayrıca kişilik hakları zamanaşımına da uğramaz.

Kişilik haklarının korunması için birtakım yollar öngörülmüştür:

1. **Sona Erdirme Davası (Men):** Kişilik haklarına yönelik ve halen devam etmekte olan bir saldırının sonlandırılması için açılan davadır. Örn: gazetede ünlü bir şarkıcının eşini aldattığına yönelik olarak halen devam eden yazı dizisi için açılan dava
2. **Tespit Davası:** Sona eren bir saldırının etkisinin devam etmesi haline, hukuka aykırılığının tespiti için açılan davadır. Örn: yazı dizisi bittikten sonra aldatma haberleri sebebi ile konserleri iptal edilen şarkıcının açtığı dava
3. **Önleme Davası:** Henüz başlamamış ama birtakım emarelerden yakın bir gelecekte başlaması beklenen haksız bir saldırının henüz başlamadan önlenmesi amacı ile açılan davadır. Örn: Gazetede yazı dizisi başlamadan önce, 3 gün sonra yazı dizisinin başlayacağına yönelik haberleri gören şarkıcının açtığı dava
4. **Tazminat Davası:** Kişilik haklarına yönelik saldırı sonucu maddi ve manevi zarara uğrayan kişinin, uğradığı zararın tazmini için açtığı davadır. Tazminat davasında, haksız saldırıda bulunan kişinin kusurlu olması gerekir.

Olayda kişilik haklarına yönelik henüz başlamış bir saldırı bulunmamaktadır. Dolayısıyla sona erdirmeye, tespit ve tazminat davaları açılmaz. Açılacak tek dava saldırının başlamadan önlenmesi amacı ile açılan önleme davasıdır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 41.** Eklenti kavramı, TMK 686.maddede tanımlanmıştır. Buna göre; Bir şeye ilişkin tasarruflar, aksi belirtilmedikçe onun eklentisini de kapsar. Eklenti, asıl şey malikinin anlaşılabilen arzusuna veya yerel âdetlere göre, işletilmesi, korunması veya yarar sağlaması için asıl şeye sürekli olarak özgülüne ve kullanılmasında birleştirme, takma veya başka bir biçimde asıl şeye bağlı kılınan taşınır maldır. Eklenti, asıl şeyden geçici olarak ayrılmakla bu niteliğini kaybetmez.

Dolayısıyla TMK 686. maddeden çıkan sonuca göre eklentinin özellikleri:

1. Taşınır mallarda eklenti söz konusudur.
2. Asıl şeyle az ya da çok bir bağlılığı olması gerekir.
3. Asıl şeyle bir özgülümesinin olması gerekir.

Sorumuza geldiğimizde ise;

A seçeneği, Televizyonun uzaktan kumanda aleti bir eklentidir. Çünkü Televizyon bir taşınırdır. Uzaktan kumanda aleti televizyondan yarar sağlamak amacıyla televizyona özgülüne ve bağlı kılınan kalınan bir alettir ve televizyondan geçici olarak ayrılabilir bile uzaktan kumanda aletini niteliğini kaybetmez.

B seçeneği, Elbisenin yakasına takılan çiçek ile elbise arasında herhangi bir bağımlılık ya da özgülleme yoktur. Çiçek elbisenin yakasına değil de saça da takılabilir bir bağımlılık olmayacaktır.

C seçeneği, Satılmak üzere vitrine konan gömlek bir eklenti değildir. Bu durum TMK 687. Maddede eklenti sayılmayanlar şeklinde tanımlanmıştır. Buna göre; "Asıl şeye zilyet olan kimsenin sadece geçici olarak kullanması veya tüketmesi için özgülüne ya da asıl şeyin özel niteliği ile herhangi bir ilişkisi bulunmadan sadece korunmak, satılmak veya kiraya verilmek üzere onunla birleştirilen şeyler eklenti sayılmaz."

D seçeneği, Puro için bir kimseye verilen kül tablası puro ile beraber satılmaz ya da puro alırken kül tablası verilmez. Yani eklenti değildir. Çünkü kül tablası ile puro arasında nitelik bakımından herhangi bir ilişki yoktur.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 42.** Anonim, limited ve kooperatif şirketler, işletme konusu gösterilmek şartıyla, ticaret unvanlarını serbestçe seçebilirler. Fakat ticaret unvanlarında, "anonim şirket", "limited şirket" ve "kooperatif" kelimelerinin bulunması şarttır. Bu şirketlerin ticaret unvanında, gerçek bir kişinin adı veya soyadı yer aldığı takdirde, şirket türünü gösteren ibareler, baş harflerle veya başka bir şekilde kısaltma yapılarak yazılamaz.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 43.** Anonim şirketin işletme konusunun değiştirilmesi için sermayenin en az yüzde 75'ini oluşturan payların sahiplerinin onayı gerekir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 44.** AŞ yönetim kurulu üyeleri en çok üç yıl süreyle görev yapmak üzere seçilir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

45. • Engelin kalktığı günden itibaren 3 gün içinde, İcra dairesinin bulunduğu yerdeki **icra mahkemesine** başvurulur.
- Gecikmiş itiraz takibi kendiliğinden durdurmaz.
 - Gecikmiş itirazda, normal İtirazdan farklı olarak engelin ne olduğunun ve itiraz sebepleri ile birlikte, icra mahkemesine bildirilmesi gerekir.
 - Gecikmiş itiraz en geç, haczedilmiş malların paraya çevirme işlemi bitinceye kadar yapılabilir.
 - Borçlu mazeretinin haklı olduğunu her türlü delil ile ispat edebilir, icra mahkemesi borçluya resen yemin teklif edebilir. Tanık dinletebilir.
 - İcra mahkemesi borçlunun mazeretini kabul ederse bununla gecikmiş itiraz sürecinde yapılmış itiraz hükmünde olur ve icra takibi durur.
 - İtiraz edilmediği için takip kesinleşmiş, borçlunun mallarına haciz konmuş, bundan sonra borçlu gecikmiş itiraza başvurmuş ve talebi kabul edilmiş ise; alacaklı icra mahkemesinin kararının kendisine teffim veya tebliğinden itibaren 7 gün içinde itirazın kaldırılması yoluna başvuramaz veya itirazın iptali davası açmaz ise konulmuş olan hacizler kalkar.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

46. **Envanter İşlemleri:** İşletmeye dahil mevcut, alacak ve borçların miktarlarını ve değerlerini kesin bir şekilde ayrıntılı olarak tespit ve elde edilen sonuçlara göre gerekli ayarlama ve düzeltme kayıtlarını yapmak suretiyle gerçek değerlerini vermesini sağlamaktır.

Envanter İşlemleri İkiye Ayrılır:

1. **Muhasebe Dışı Envanter:** Dönem sonundaki fiili durumu saptamak amacıyla işletmenin varlıkları ve borçları kesin ve ayrıntılı bir biçimde saptanmasıdır.
2. **Muhasebe İçi Envanter:** Dönem içinde tutulan hesapların kalanlarıyla Muhasebe Dışı Envanter sırasında ortaya çıkan (gerçek sonuçlar) farkların nedenlerine göre düzeltme, ayarlama ve değerlendirme kayıtlarıyla hesapların muhasebe dışı envanter bilgilerini yansıtır duruma getirilmesidir.

Değerleme: Bir işletmenin varlık ve borçlarının bilanço günündeki gerçek değerlerinin tek tek ele alınarak tespit ve takdiridir. Muhasebe dışı envanterin en önemli aşamasıdır. Değerleme işlemleri muhasebe dışı envanterin sayımdan sonraki aşamasıdır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

47.

Borç	Aktif (Varlıklar) Hesaplar	Alacak
Artış (+)		Azalış (-)
Borç Kalanı		

Borç	Aktif (Varlıklar) Hesaplar	Alacak
Artış (+)		Azalış (-)
Borç Kalanı		

Borç	Pasifi (Kaynak) Hesaplar	Alacak
Azalış (-)		Artış (+)
		Alacak Kalanı

Borç	Giderler Hs	Alacak
Artış (+) Yapılan Giderler		Azalış (-)
Kalan		

Borç	Gelirler Hs	Alacak
Azalış (-)	Artış (+) Elde Edilen Gelirler	
	Kalan	

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 48.** Bilanço günü itibarıyla Kasa Hesabını kalanı 500 TL'lik dövizdir. Ancak bu dövizin alış kuru verilmediğinden kayıtlı döviz tutarı da 400 dolar kabul edilir. Bu yüzden bu soruda sayım farkı ortaya çıkmaz. Yani:

$$\text{Kayıtlı değeri} = \$400 = 500 \text{ TL}$$

$$\text{Dönem sonu değeri} = \$400 \times 1,4 = 560 \text{ TL}$$

$$\text{Kur Farkı (kar)} = 60 \text{ TL}$$

----- / -----

$$100 \text{ Kasa Hs} \quad 60$$

- Döviz Kasa

$$646 \text{ Kambiyo Karları Hs} \quad 60$$

----- / -----

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 49.** Bilançonun aktifinde yer alan dönen varlıklar, işletmenin nakit olarak elde tuttuğu paralarla, vadesiz veya 1 yıla kadar vadeli olarak bankaya yatırdığı paralar ve 1 yıl içinde paraya çevrilmesi veya tüketilmesi öngörülen varlıklardan oluşur.

Dönen Varlıklar Hesap Grupları

10 Hazır Değerler

11 Menkul Kıymetler

12 Ticari Alacaklar

13 Diğer Alacaklar

15 Stoklar

17 Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri

18 Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları

19 Diğer Dönen Varlıklar

110 Hisse Senetleri Hs ve 112 Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bono Hs, 11 Menkul Kıymetler grubunda bulunan hesaplardır. 191 İndirilecek KDV Hs ise 19 Diğer Dönen Varlıklar grubunda bulunan hesaptır. Ancak 240 Bağlı Menkul Kıymetler Hs Duran Varlıklarda, 24 Mali Duran Varlık grubunda bulunan hesaptır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

50. Mal alış kaydı:

$$\text{Alış bedeli} = 250.000 \text{ TL}$$

$$\text{İndirilecek KDV} = 250.000 \times \%18 = 45.000 \text{ TL}$$

$$\text{Toplam tutar} = 250.000 + 45.000 = 295.000 \text{ TL}$$

$$\text{Düzenlenen Çek} = 2 \times 60.000 = 120.000 \text{ TL}$$

$$\text{Ciro edilen Senet} = 20.000 \text{ TL}$$

$$\text{Ciro edilen Çek} = 40.000 \text{ TL}$$

Düzenlenen Senet = 295.000 – (120.000 + 20.000 + 40.000) = 115.000

-----12.11.2019-----	
153 Ticari Mallar	250.000
191 İndirilecek KDV	45.000
103 Verilen Çek ve Öd. Emri	120.000
121 Alacak Senetleri	20.000
101 Alınan Çekler	40.000
321 Borç Senetleri	115.000
-----/-----	

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

- 51. Verilen çekin ödeme kaydı:** Verilen çekin tahsil edilmesi durumunda işletmenin bankadaki hesabından ödeme yapılmış olur.

-----29.12.2019-----	
103 Verilen Çek ve Öd. Emirleri	60.000
102 Bankalar	60.000
-----/-----	

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

- 52. a) Vadeli Çeklerin Borç Senetleri Hesabına aktarılması:** TTK'ya göre çekte vade olmaz. Eğer dönem sonunda daha önce keşide edilmiş vadeli çek tespit edilirse Özün Önceliği Kavramı gereği keşide edilen çekler 321 Borç Senetleri Hesabında veya 329 Diğer Ticari Borçlar Hesabında izlenir ve reeskont işlemi uygulanır. Bu işlem, vadeli çek düzenlendiğinde/alındığında yapılabileceği gibi dönem sonunda da yapılabilir.

-----31.12.2019-----	
103 Verilen Çek ve Ödeme Emri Hs	60.000
321 Borç Senetleri Hs	60.000
-----/-----	

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

- 53.** Cari dönem ihtiyacı hammadde = (100 x 3 ton) = 300 ton
 Cari dönem ihtiyacı hammadde = 300 x 500 = 150.000 TL
 Fazla hammadde= 400 – 300 = 100 ton
 Fazla hammadde= 100 x 500 = 50.000 TL
 İndirilecek KDV = (150.000 + 50.000) x %18 = 36.000 TL

-----/-----	
150 İlk Madde ve Malzeme	150.000
293 Gelecek Yıllar İhtiyacı Stok Hs	50.000
191 İndirilecek KDV Hs	36.000
100 Kasa Hs	236.000
-----/-----	

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

54. Ücret Tahakkuk Kaydı:

770 GENEL YÖNETİM GİDERİ HS	XX
770.01 Brüt Personel Ücretleri	
770.02 Sosyal Sigorta İşveren Payı	
770.03 İşsizlik Sigorta İşveren Payı	
360 ÖDENECEK VERGİ VE FON HS	XX
360.01 Gelir Vergisi	
360.03 Damga Vergisi	
361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ HS	XX
361.01 Sosyal Sigorta İşçi Payı	
361.02 Sosyal Sigorta İşveren Payı	
361.03 İşsizlik Sigorta İşçi Payı	
361.04 İşsizlik Sigorta İşveren Payı	
335 PERSONELE BORÇLAR HS	XX
335.01 Ödenecek Net Ücretler	

360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hs: Vergi, resim ve harçlar tahakkuk ettiğinde bu hesabın alacağına kaydedilir. Tahakkuk eden vergi, resim ve harçlar ödendiğinde ise hesabın borcuna kaydedilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

55. 372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hs: İş Kanunu uyarınca, işletmede çalışan personel, emekli olduğunda, hastalık veya askerlik hizmeti nedeniyle ayrıldığına ya da iş akdi işveren tarafından sebebsiz olarak sona erdirildiğinde ödenmek üzere çalıştığı her yıla karşılık, 1 aylık kıdem tazminatını hak eder. 1 yıldan daha uzun süreli kıdem tazminatları 472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabında izlenir. Dönem sonunda, hesaplanan kıdem tazminatı tutarı, ilgili gider hesabının borcuna kaydedilirken, 472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabının alacağına kaydedilir. İzleyen dönemde işten ayrılacağı tahmin edilen ya da ayrılması konusunda karar alınan işçilerin kıdem tazminatı, 472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabından 372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabına aktarılır.

2013 Yılına ilişkin kıdem tazminatının yüklenmesi: Kıdem tazminatı ileriki bir tarihte ödeneceği için uzun vadeli hesapta izlenir.

770 Genel Yönetim Gideri	78.000
472 Kıdem Tazminat Karşılığı Hs	78.000

2014 yılında ödenecek kıdem tazminatının kaydı: Önümüzdeki dönem ödenecek tazminat uzun vadeli hesaptan kısa vadeliye alınır.

472 Kıdem Tazminat Karşılığı Hs	56.000
372Kıdem Tazminatı Karşılığı Hs	56.000

472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hs	372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hs
56.000	56.000
259.000	
78.000	
281.000	56.000

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

56. $Y = a + b X = 175.000 + 90 \times 5.000 = 625.000 \text{ TL}$

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

57. Başabaş Noktası: işletmenin toplam gelirlerinin toplam giderlerine eşit olduğu faaliyet hacmidir. Kara geçiş noktası olarak da ifade edilen başabaş noktası, gelirlerin giderleri karşıladığı satış miktarı veya tutarıdır. Faaliyet karı, başabaş noktasında sıfıra eşit olmaktadır.

$$\text{Kar} = \text{Satış Geliri} - \text{Değişken Maliyet} - \text{Sabit Maliyet}$$

$$\text{Kar} = (\text{Birim Satış Fiyatı} \times \text{Satış Miktarı}) - (\text{Birim Değişken Maliyet} \times \text{Satış Miktarı}) - \text{Sabit Maliyetler}$$

$$0 = (1.000 \times Q) - (500 \times Q) - 10.000$$

$$500 \times Q = 10.000$$

$$\text{BBN Satış Miktarı} = 10.000 / 500 = 20 \text{ birim}$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

58. Finansal Kaldıraç Oranı: Varlıkların yüzde kaçının borçlarla finanse edildiğini gösteren oran, aynı zamanda kaynak toplamı içerisinde yabancı kaynakların payını da gösterir.

- İşletmeye kredi verenler bu oranın küçük olmasını, ortaklar ise bu oranın belli bir düzeye kadar büyük olmasını isterler.
- Firma değerinin maksimum olduğu borç seviyesine optimal borç seviyesi denir. Bu seviyeden sonra borçlanmaya devam etmek işletmenin karlılığını etkiler ve iflasa doğru işletmeyi sürükleyebilir.
- Oranın 0,50 olması kabul edilebilir. Bu düzeyden sonra borcunu artırmak riski artırarak işletmenin finansal sıkıntıya girmesine neden olabilir.

$$\text{Finansal Kaldıraç Oranı} = \frac{\text{Yabancı Kaynaklar}}{\text{Pasif (Aktif)}}$$

Oranın %85 olması, işletme varlıklarının finansmanında öz kaynaktan ziyade yabancı kaynakları tercih ettiğini gösterir. Yabancı kaynaklar özkaynaklardan fazla olduğu için işletmeye kredi veren tarafların emniyet payı dardır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

59. Gelir tablosunun yüzde yöntemi ile analizinde dönemin NET SATIŞLAR büyüklüğü 100 kabul edilir ve gelir tablosunda yer alan her kalemin net satış tutarına olan oranı bulunur. Bu şekilde her kalemin gelir tablosu içinde net satışlara kıyasla göreceli önemi ifade edilmiş olur. Çünkü bir işletmenin karlılığında en önemli kalem dönemin satışlarıdır.

$$\text{Gelir Tablosu Dikey Yüzde} = \frac{\text{Gelir Tablo Kalemi}}{\text{Net Satışlar}} \times 100$$

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

60. 9 adet karpuzun toplam maliyeti 100 TL olsun.

9 karpuzdan 1 adedi çürüdüğünde 8 adet karpuzun toplam maliyeti 100 TL olur. Buna göre, maliyet

$$\frac{100}{8} = 12,5 \text{ (\%)} \text{ artar}$$

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

1. Ulusal irade, milli irade, milli egemenlik, ulusal egemenlik gibi kavramların birbirinden farkları yoktur. Bu kavramların her biri, ülke yönetiminde halkın, ulusun, milletin belirlediği kişiler aracılığıyla, belirli bir süre için yönetime katılması anlamını taşımaktadır. Osmanlı Devleti'nde irade Osmanlı hanedanına mensup kişilere aittir. Hanedan mensupları, liyakatlı olduğu için bu görevi üstlenmez, sırf mensubu olduğu aileden kaynaklı olarak ülkenin ve milletin kaderini tayin ederlerdi. Üstelik bu konuda hata bile yapsalar hiç kimseye hesap vermek zorunda olmaksızın, ölene kadar yine milletin kaderini tayin etmeye muktedir olmuşlardır. Bütün sorunlara ve sıkıntılara ise millet katlanmak mecburiyetinde kalmıştır.

1 Kasım 1922'de, günün koşullarından yararlanılarak, saltanata son verilmesi ile millet iradesinin tecelli etmesinin önündeki en büyük engeli ortadan kaldırılmıştır. (II)

Millet iradesinin bir yansıması durumundaki yasama organı, yürütme organının denetleme mekanizmasına da sahiptir. Yürütme faaliyetini icra eden hükümet içerisindeki Şerriye ve Evkaf Vekaleti (Din İşleri ve Vakıflar Bakanlığı) sadece bir tek dinin emir ve yasaklarını uygun olarak icra faaliyetini gerçekleştirirken, bu durum devlet idaresinde milli iradenin tecellisine de zarar vermekteydi. Bu makamın yürütme organı olan hükümetteki faaliyetlerine son vererek hükümete bağlı bir başkanlık kurumuna getirilmesi (Diyanet İşleri Başkanlığı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü) yasamanın dolayısıyla millet iradesinin ülke yönetimine tam anlamıyla yansımasına olanak tanımıştır. (III)

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

2. Atatürkçülüğün ilkelerinden olan laiklik devlet idaresinde herhangi bir dinin emir ve yasaklarına göre değil, aklın ve bilimin gerekliliklerine göre hareket edilmesi ve devletin bu aklın ve bilimin rehberliğinde idare edilmesi gereğini ifade eder. Bu doğrultuda; Tevhid – i Tedrisat Kanunu ile Osmanlı Devleti'nde dinin şekillendirdiği eğitim sistemine son verilerek, çağın gereği olan bir nitelikte eğitim sisteminin uygulanmasına çalışılmıştır. (B) Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması ile vatandaşların hayatını şekillendirmede ölmüş olan kişilerden medet umarak şekillendirmesi yerine, çalışıp çabalayan bireyler olması amaçlanmış ve insana faydası dokunmayan bir takım uluların yerine akla ve bilime göre yaşayan bireylerin yetiştirilmesi istenmiştir. (C) Medeni Kanunu ile Osmanlı Devleti'nde uygulana gelen Mecelle'ye son verilerek, toplumun temel taşı olan aile kurumunun modern ilkelere göre şekillendirmek, bireyleri kadın – erkek arasında fark gözetmeksizin eşit yurttaş sayarak aynı hakları tanımak amaçlanmıştır. (D) Osmanlı hanedanına mensup olan kişiler arasından verasete göre belirlenen ve İslam dünyasının sünni mezhebinin anlayışına göre lider kabul edilen bu makamın kaldırılması ile devlet idaresinde ve toplum hayatında din referanslı bir uygulamaya son verilerek yine aklı ve bilimi rehber edinen, çağın ihtiyaçlarına cevap veren bir anlayışa göre hareket edilmiştir. (E) Aşar vergisinin 1925'te kaldırılması ile ülke nüfusunun büyük bölümünün oluşturan, kırsal kesimde tarımla uğraşan çiftçilerin üzerindeki büyük bir vergi yükü kaldırılarak halkın eşitliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Bu nedenle bu ilke Laiklik ilkesi ile değil Halkçılık ilkesi ile ilişkilidir. Atatürk ilkelerinden Halkçılık ilkesi "eşitlik" kavramı ile doğrudan ilgilidir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

3. 1923'te Lozan Barış Antlaşması'nın imzalandığında boğazlarla ilgili hüküm Türkiye'nin egemenlik haklarına aykırılık teşkil etmekteydi. Türkiye bu durumu, bir an önce bir barış antlaşması yapılmasını istediğinden, kabul etmiştir.

Lozan'ın imzalandığı dönemde dünya bir savaştan yeni çıktığından, boğazların silahsızlığı durumu – Türkiye hariç – hemen hiçbir devlet için sorun teşkil etmemekteydi. Ancak 1930'lar itibarıyla İtalya'nın ve Almanya'nın yayılması söylem ve eylemler içerisine girmesi üzerine dünyada yavaş yavaş yeni bir savaş tehdidini ortaya çıkarmıştır. 1930'lar sonrası Türkiye değişen konjonktürden faydalanmış ve batılı devletlerin de desteğini temin ederek, boğazların silahsızlığı durumunu yeniden gündeme getirmeyi başarmış ve 1936'da İsviçre'nin Montrö kentinde Lozan Barış Antlaşması'na imza koyan devletlerin katılımı ile bir konferans düzenlenmesini ve ardından bir sözleşme ile boğazların Türk devletinin tam idaresi altına alınmasını sağlamıştır. Bu sözleşme ile Akdeniz'den Karadeniz'e giriş ve çıkışların rejimi Türkiye'nin lehine olacak şekilde yeniden belirlenmiştir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

4. q_1 malını fiyatı $P_1 = 10$ TL'den q_1 malının fiyatının 8 TL'ye düştüğündeki Marshall'cı talepleri bulunarak talepteki değişme belirlenebilir.

$$q_1 \frac{250 + 4(10) - 10}{2(10)} = \frac{280}{20} = 14 \quad q_1 = 14$$

$$q_1 = \frac{250 + 4(10) - 8}{2(8)} = \frac{282}{16} \approx 17,6$$

Bu bulgular doğrultusunda tüketicinin q_1 malı talebinin $\Delta q_1 = 3,6$ br artış gösterdiği söylenebilmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

5. q_1 malının fiyatının değişmeden önceki değerleri Hicks talep fonksiyonunda yerine konulduğunda

$$q_1 = \left[\frac{P_2(U^0 + 10)}{P_1} \right]^{0,5} - 1 \Rightarrow 14 = \left[\frac{(10)U^0 + 10}{10} \right]^{0,5} - 1. \text{ Denklem düzenlendiğinde}$$

$$15 = U^{0,5} + 10^{1/2} \text{ dir. Çözüm için denklemin her iki tarafının kareleri alınır.}$$

$$152 = U^{0,5} \cdot 2 + 10^{1/2} \cdot 2$$

$$225 = U^0 + 10$$

$$U^0 = 215$$

Soruda P_1 fiyatının 8TL'ye düştüğü söylenmektedir. Bu durumda P_1 fiyatının düşmesinin yarattığı ikame etkisinin bulunabilmesi için $U_0 = 215$ fayda düzeyi sabit kalmak koşuluyla fiyat düşüşü sonrası q_1 malı için Hicksgil talebi bulunur.

$$q_1 = \left[\frac{P_2(U^0 + 10)}{P_1} \right]^{0,5} - 1 \Rightarrow q_1 \left[\frac{(10)215 + 10}{8} \right]^{0,5} - 1 \quad q_1 \approx 15,7 \text{ dir.}$$

q_1 malı talebi 14 br bulunmuştu. Fiyat değişimi sonucu q_1 malı talebindeki 3,6 br'lik değişimin $15,7 - 14 = 1,7$ birimi Hicks ikame etkisinden geri kalan $3,6 - 1,7 = 1,9$ br ise Hicks gelir etkisinden kaynaklanmaktadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

6. Tüketicinin başlangıçta q_2 malından tükettiği birim bulunur.

$$C = P_1 \cdot q_1 + P_2 \cdot q_2$$

$$250 = 10(14) + 10 \cdot q_2$$

$$110 = 10q_2$$

$$q_2 = 11 \text{ br}$$

Tüketicinin Slutsky ikame etkisiyle fiyat düşüşü sonrası her iki mal için yaptığı toplam harcama bulunur.

$$C = P_1 \cdot q_1 + P_2 \cdot q_2$$

$$C = 8(14) + 10(11)$$

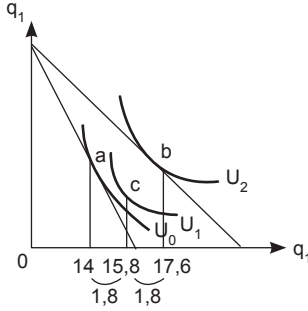
$$C = 112 + 110$$

$$C = 222 \text{ TL}$$

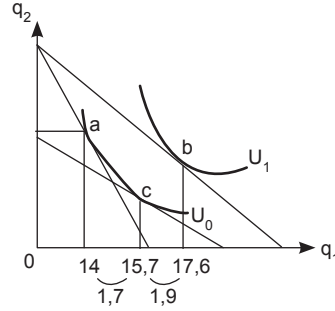
Daha sonra tüketicinin $C = 222$ TL bütçesi ile talep edeceği q_1 malı miktarı bulunur.

$$q_1 = \frac{C + 4P_2 - P_1}{2P_1} = \frac{222 + 4(10) - 8}{2(8)} = \frac{254}{16} = 15,8 \quad q_1 \approx 15,8 \text{ br}$$

q_1 malı talebi 14 br bulunmuştu. Bu bulgular doğrultusunda $15,8 - 14 = 1,8$ br ikame etkisiyken Fiyat değişimi sonucu q_1 malı talebindeki 3,6br'lik değişimin $3,6 - 1,8 = 1,8$ 'i de Slutsky gelir etkisinden kaynaklanmaktadır.

Slutsky Talep Eğrisi

Hicks Talep Eğrisi

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

7. İlk olarak ters talep fonksiyonu oluşturularak piyasa fiyatı mal miktarı ile ilişkilendirilir.

$$Q_d = 100 - P \text{ ise } P = 100 - Q_d$$

$$Q_s = Q_d = q_1 + q_2$$

$$P = 100 - (q_1 + q_2)$$

Birinci işletmenin kar fonksiyonu

$$\pi_1 = TR_1 - TC_1 \text{ ise } \pi_1 = P \cdot q_1 - TC_1$$

$$\pi_1 = [100 - (q_1 + q_2)] \cdot q_1 - 40q_1$$

$$\pi_1 = 100q_1 - q_1^2 - q_1 \cdot q_2 - 40q_1$$

$$\pi_1 = 80q_1 - q_1 \cdot q_2 - q_1^2$$

İkinci işletme uydu görevini üstlendiği için birinci işletme kendine ait kar fonksiyonunda ikinci firmanın tepki fonksiyonunu kullanacaktır.

$$\pi_1 = 80q_1 - q_1 \cdot q_2 - q_1^2$$

$$q_2 = 30 - 0,5q_1$$

$$\pi_1 = 80q_1 - q_1 \cdot (30 - 0,5q_1) - q_1^2$$

$$\pi_1 = 50q_1 - 0,5q_1^2$$

Yukarıdaki eşitlikten görüldüğü gibi lider firmanın karı yalnızca kendi üretiminin bir fonksiyonudur. Bu nedenle lider firmanın karının maksimum olduğu üretim miktarı için fonksiyonun türevi alınıp sıfıra eşitlenir.

$$\frac{\partial \pi_1}{\partial q_1} = 50 - q_1 = 0$$

$$q_1 = 50 \text{ br}$$

$$q_2 = 30 - 0,5q_1$$

Uydu firma olan ikinci firma kendi tepki fonksiyonundan yararlanarak kendi üretimini belirler.

$$q_2 = 30 - 0,5(50)$$

$$q_2 = 5 \text{ br}$$

Düopolist firmaların piyasadaki toplam mal miktarı $q_s = q_1 + q_2 = 50 + 5$

$$q_s = 55 \text{ br}$$

$$\text{Denge fiyatı } P = 100 - Q_d$$

$$P = 100 - (q_1 + q_2)$$

$$P = 100 - 55$$

$$P_0 = 45 \text{ TL}$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

$$8. \pi_1 = TR_1 - TC_1 \text{ ise } \pi_1 = P \cdot q_1 - TC_1$$

$$\pi_1 = 45 (50) - 40 (50)$$

$$\pi_1 = 2250 - 2000$$

$$\pi_1 = 250 \text{ br}$$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

9. Nominal faiz oranı tahvillerin üzerinde yazılı olan faiz oranıdır. Tahvilin nominal faiz oranını etkileyen etmenler; borçlanma süresi (vade), geri ödenmeme riski, ekonomik konjonktür (dalgalanma), hükümete duyulan güven, vatandaşların psikolojisi ve aktifin sahip olduğu ayrıcalıklardır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

$$10. \text{Reel GSYH}_{2021} = P_1 \cdot Q_1$$

$$P_1 = 20$$

$$Q_1 = 50$$

$$\text{Reel GSYH}_{2021} = 20 \cdot 50 = 1000$$

$$\text{Reel GSYH}_{2022} = P_1 \cdot Q_2$$

$$P_1 = 20$$

$$Q_2 = 30$$

$$\text{Reel GSYH}_{2022} = 20 \cdot 30 = 600$$

$$\text{Büyüme Hızı} = \frac{\text{Reel GSYH}_{2022} - \text{Reel GSYH}_{2021}}{\text{Reel GSYH}_{2021}} \cdot 100$$

$$\text{Büyüme Hızı} = \frac{600 - 1000}{1000} \cdot 100 = \frac{-40}{1000} \cdot 100 = -\%40$$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

$$11. \text{Reel Kişi Başına Gelir 2021} = \frac{\text{Reel GSYH}}{\text{Nüfus}}$$

$$\text{Reel Kişi Başına Gelir 2021} = \frac{1000}{50} = 20$$

$$\text{Reel Kişi Başına Gelir 2022} = \frac{\text{Reel GSYH}}{\text{Nüfus}}$$

$$\text{Reel Kişi Başına Gelir 2022} = \frac{600}{60} = 10$$

$$\text{Kişi Başına Düşen Reel Gelir Büyüme Hızı} =$$

$$\frac{\text{Reel Kişi Başına Gelir 2022} - \text{Reel Kişi Başına Gelir 2021}}{\text{Reel Kişi Başına Gelir 2021}} \cdot 100$$

$$\text{Kişi Başına Düşen Reel Gelir Büyüme Hızı} = \frac{10 - 20}{20} \cdot 100 = \frac{-10}{20} \cdot 100 = -\%50$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

12. Reel GSYH₂₀₂₁ = 20.50 = 1000br

Reel GSYH₂₀₂₂ = 20.30 = 600br

Reel Kişi Başına Gelir 2021 = $\frac{1000}{50} = 20$

Reel Kişi Başına Gelir 2022 = $\frac{600}{60} = 10$

Nominal GSYH₂₀₂₁ = 20 · 50 = 1000br

Nominal GSYH₂₀₂₂ = 40 · 30 = 1200br

Nominal Gelir Artış Hızı 2022 = $\frac{\text{Nominal GSYH}_{2022} - \text{Nominal GSYH}_{2021}}{\text{Nominal GSYH}_{2021}} \cdot 100$

Nominal Gelir Artış Hızı 2022 = $\frac{1200 - 1000}{1000} \cdot 100 = \%20$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

13. Net yatırımlar = Brüt yatırım – Amortismanlar formülü ile hesaplanmaktadır. Soruda verilenler yerine yazıldığına

400 = Brüt yatırım – 50

Brüt yatırım = 450br

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

14. Bu piyasada verilen denklemleri grafiğe aktarmak için önce eksenleri kestiği noktalar bulunur.

Talep

P = 100 – Q

P = 0 için Q = 100 ve Q = 0 için P = 100

Arz

P = 10 + 2Q

P = 0 için Q = –5 ve Q = 0 için P = 10

Piyasa dengesini bulabilmek için ise arz ve talep denklemleri birbirine eşitlenir:

S = D

10 + 2Q = 100 – Q

3Q = 90

Q = 30 (denge miktarı)

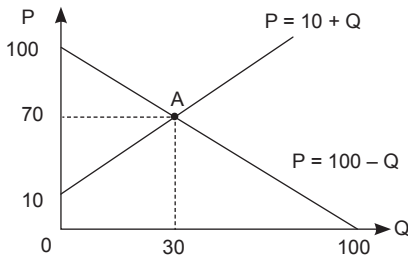
Bu miktar ister arz ister talep denkleminde yerine yazılsın piyasa denge fiyatını gösterir.

P = 100 – Q, Q = 30 için

P = 100 – (30)

P = 100 – 30

P = 70 (denge fiyatı)

Devlet bu piyasayı serbest dış ticarete açarsa dünya fiyatı ($P_w = 20$) veri olarak kabul edilir ve yatay eksene paralel bir görüntü ortaya çıkar. Belirlenen dünya fiyatı hem arzda hem de talepte yerine konularak serbest dış ticarete üretilen ve tüketilen miktarlar bulunur:

$$P = 100 - Q, P_w = 20 \text{ için:}$$

$$20 = 100 - Q_d$$

$$Q_d = 100 - 20$$

$$Q_d = 80(\text{tüketim})$$

$$P = 10 + 2Q, P_w = 20 \text{ için:}$$

$$20 = 10 + 2Q_s$$

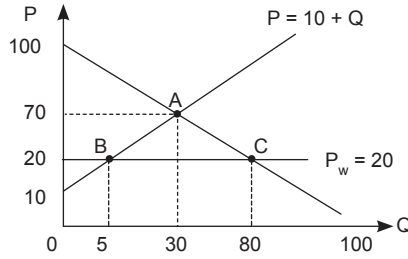
$$20 - 10 = 2Q_s$$

$$2Q_s = 10$$

$$Q_s = 5(\text{yerli üretim})$$

$$Q_d - Q_s = 75$$

Serbest dış ticaret fiyatından 80 adet tüketim ancak 5 adet yerli üretim yapılmaktadır. Yani 75 adet ithal mal tüketilmektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

15. Avrupa birliğine 1963 yılında tarafları **Avrupa Ekonomik Topluluğu** ile **Türkiye** olan ortaklık antlaşması Ankara Antlaşması'dır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

16. Abba Lerner tarafından geliştirilen fonksiyonel maliye yaklaşımı, mali araçların mali amaçlarla, değil, mali olmayan amaçlarla kullanılarak, konjonktür karşıtı etkiler meydana getirmesini beklemektedir. Lerner'in fonksiyonel [dinamik] maliye anlayışına göre devlet, mali araçları ekonomik istikrarı sağlayacak biçimde kullanılmalıdır. Devletin en temel işlevi budur. Bu bağlamda Lerner, üç politika çiftinin, mali olmayan amaçlarla kullanılması gerektiğini savunmaktadır.

Satma-Satınalma: Devlet konjonktürün yükselme döneminde, piyasadaki nakit fazlasını çekmek için, piyasaya mal ve hizmet sunarak, bir yandan nakit fazlasını ekonomiden çekmeli; diğer yandan toplam sunumu artırarak enflasyonist baskıları hafifletmelidir. Ekonominin daralma dönemlerinde ise, piyasadaki talep yetersizliğini gidermek için piyasadan mal ve hizmet satın alarak ekonomiye nakit para kanallı etmelidir.

Vergi artırımı-vergi indirimi: Ekonominin canlanma döneminde, devlet vergileri artırarak, harcanabilir geliri azaltmalı; ekonominin daralma döneminde ise, vergilerde indirime giderek, toplam talepteki düşüş telafi edilmelidir. Lerner'e göre, para basma tekeline sahip bir devlet tüzel kişiliğin vergi almasının gerekçesi, kamu harcamalarının finansmanı olmamalıdır. Lerner'e göre, vergi politikası, fiyat istikrarını ve tam istihdamı sağlamaya yönelik olarak kullanılmalıdır.

Borç alma-borç [erken] ödeme: Devlet ekonominin canlanma döneminde, piyasadaki nakit fazlasını çekmek için ihtiyaç duymasa da piyasadan borçlanmalı ve hatta toplam talebi düşürebilmek için piyasa faizlerinin üzerinde bir faiz oranı ile borçlanmalı; ekonominin daralma döneminde ise, borçlarını erken ödemeye tabi tutarak, harcanabilir gelirdeki düşüşün etkilerini hafifletmeli ve ekonomide nakit sıkışıklığını gidermelidir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 17.** Kalkınma cari harcamaları, nitelik itibarıyla, cari harcama iken, ülkenin üretken kapasitesini artırması, faydalarının izleyen yıllara taşınması ve maddi sermaye malı üretimine yönelik olmaması nedeniyle, eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik harcamaları [burada emekli maaşları ya da sağlık harcamaları değil, mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesi, beceri kazandırma kursları gibi istihdam programları için yapılan harcamalar kastedilmektedir] gibi harcamalar kalkınma carileri ya da yatırım carileri olarak nitelendirilir. Seçeneklerden sadece bir tane cari harcama bulunmaktadır. O nedenle soruda "gösterilebilir" ifadesi öncelikle cari harcamayı tespit etmeye yöneliktir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 18.** İç borçlanmanın kaynaklarını aşağıdaki biçimiyle sınıflandırmak mümkündür.

Bireyler – Şirketler: Gerek gerçek kişiler gerekse şirketler, geçici nakit fazlalarını, Hazine kâğıtlarına yatırarak risksiz ve yüksek getiri sağlayan yatırım imkanı elde etmektedirler.

Bankacılık kesimi [Mevduat/Ticaret bankaları]: Bu kapsamda, mevduat bankaları ile kalkınma ve yatırım bankaları yer almaktadır. Özellikle mevduat bankaları [ticari bankalar], aktifinde önemli ölçüde DİBS bulundurmaktadır. Mevduat bankaları, Hazine'ye borç vermenin cazibesi nedeniyle, kredi kullanmak yerine, topladıkları fonları Devlet İç Borçlanma Senetlerine plase etmektedirler..

Sosyal Güvenlik Kuruluşları ve Diğer Ekonomik kuruluşlar: Gerek Sosyal Güvenlik Kurumu ve gerekse İşsizlik Sigortası Fonunda biriken fonların önemli ölçüde DİBS'lerde değerlendirilmesi zorunluluğu bulunmaktadır. İşte kısmen gönüllülük [yüksek ve risksiz getiri nedeniyle] nispeten de zorunluluk esasına göre Sosyal Güvenlik Kurumları, iç borçlanmanın kaynakları arasında yer almaktadır [İşsizlik Sigortası Fonu, TL ve döviz mevduatı ile hazine kâğıtları dışında bir yere yatırım yapamamaktadır].

Ayrıca, ticaret odaları, sanayi odaları, sendikalar, meslek odaları ve bunların birlikleri gibi kuruluşlar da aidat gelirlerinden oluşan büyük tutardaki fonlarını gönüllü olarak risksiz ve yüksek getirili DİBS'lere yatırabilmektedirler.

Merkez Bankası: Merkez Bankasının karşılıksız para basarak Hazineye borç vermesine nominal borçlanma adı verilir. Hazine'nin geçici harcama-gelir dengesizliklerini giderebilmek amacıyla, yıl içinde Merkez Bankası tarafından Hazine'ye kısa vadeli avans kullanılmaktadır. Kullanılan bu kısa vadeli avansın ilgili yılsonuna kadar Merkez bankasına geri ödenmesi gerekmekte iken, uygulamada bunların gelecek yıllara sarkması söz konusu olmuştur. Ayrıca, Merkez Bankası, ihraç edilen Hazine kâğıtlarına birincil piyasadan alıcı olabilmekte idi. Bir başka ifadeyle Hazine Merkez Bankasına tahvil-bono satabilmekteydi. İşte bu nedenlerle Merkez Bankası, iç borçlanmanın kaynakları arasında yer almaktadır. 5 Mayıs 2001 tarihinde yürürlüğe giren yasa ile Hazine'ye kısa vadeli avans kullanabilme ile TCMB'nin birincil piyasadan DİBS satın alabilme olanakları ortadan kaldırılmıştır. Sonuç olarak, Merkez Bankası, normalde iç borçların kaynakları arasında yer almaktadır. Türkiye'de [geçerli mevzuata göre] TCMB, iç borcun kaynakları arasında yer almaz.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

19. Tahvil sahiplerine sağlanan çıkarları dört kategoride incelemek mümkündür. Bunlar; ana çıkar, faizi dolaylı olarak yükselten uygulamalar [başabaşın altında ihraç, primli ihraç, piyangolu ihraç ve vergisel ayrıcalıkların sağlanması], yan çıkarlar ve sağlanan garanti-güvencelerdir.

Ana çıkar: DİBS sahiplerinin ana çıkarı faizdir. Tahvillerin yüksek nominal faizle ihracı, tahvillere yönelik talebi artıracaktır. Faiz oranlarının tespiti, bütçe kanunu ile Hazine'nin bağlı olduğu Bakan/ Hazine Müsteşarlığına verilen yetki çerçevesinde belirlenir.

Faiz oranlarının belirlenmesinde; borçlanılmak istenen vade, devletin paraya duyduğu ihtiyaç, vatandaşların psikolojik durumları, vatandaşların devlete duydukları güven ve konjonktür dalgalanmaları etkili olabilmektedir. Önemli nokta; faiz ve faizi dolaylı olarak yükselten dört uygulamanın tümü ana çıkarlar arasında yer almaktadır.

Faiz oranının dolaylı olarak yükseltilmesi: Tahvillerin faiz oranları dolaylı olarak dört biçimde yükseltilmektedir.

Başabaşın altında ihraç: Devlet, tahvilleri satarken üzerinde yazılı [nominal] değerden daha düşük bir değere satış yapmayı ve vade sonunda nominal değerden geri almayı kabul-taahhüt etmektedir.

Tahvilin başa başın altında ihraç edilmesi halinde nominal faiz ile gerçek faiz arasında farklılaşma ortaya çıkacaktır.

Örnek olarak; 100 nominal değerli ve %15 faizli bir tahvilin başa başın altında 75 TL'den satılması halinde gerçek faiz oranını tespiti; nominal faiz getirisinin başa başın altında satış fiyatına oranlanması suretiyle $[(15/75) \cdot 100]$ %20 olarak bulunur.

Primli tahvil ihracı: Mantık olarak başabaşın altında ihraca benzemektedir. Başabaşın altında tahvil alıcısına ayrıcalık, tahvil satılırken [baştan] sağlanmakta; oysa primli tahvil ihracında ayrıcalık tahvil sahibine vade sonunda sağlanmaktadır.

Örnek olarak, 1 yıl vadeli 1000 TL %10 faizli tahvil için vade sonunda 200 TL prim ödemesi yapılması halinde gerçek faiz oranı, $[(100+200)/1000] \cdot 100$ %30 olacaktır.

Bir başka örnek ise, 1000 TL, %20 nominal faizli 5 yıl vadeli ve 300 TL primli tahvil ihraç edilmiş ise, gerçek faiz oranı yüzde kaçtır? Bu yatırımcı toplamda yıllık 200 TL faiz geliri elde edecektir. Bu tahvilin yıllık prim geliri $300/5$ 60 TL'dir. Yatırımcı yıllık olarak, 200 TL faiz geliri ve primli ihraç dolayısıyla 60 TL elde edecektir. Toplamda yatırımcının yıllık kazancı 260 TL olacaktır. Nominal faiz oranı %20 olan tahvilin gerçek faiz oranı, $[(260/1000) \cdot 100]$ %26 olacaktır.

Piyangolu [ikramiyeli] tahvil ihracı: Tahvil alanlardan yapılacak çekilişle çeşitli ikramiyelerin dağıtılması söz konusu olabilmektedir. İkramiye isabet eden yatırımcıların getirileri dolaylı da olsa artış gösterecektir.

Vergisel ayrıcalık: Tahvil talebini artırmak amacıyla, devlet tahvili ve hazine bonusu faiz gelirlerine vergisel ayrıcalıklar getirilmesi söz konusu olabilmektedir. Menkul sermaye iratları arasında yer alan tahvil faiz gelirlerinin vergi dışı bırakılması halinde yatırımcının kazancı dolaylı olarak artış gösterecektir.

Örnek olarak, 1000 TL 1 yıl vadeli %10 faizli tahvil ihraç edilmiş ve faiz gelirlerinden %20 vergi kesintisi yapılıyor olsun. Tahvilin faiz getirisi 100 TL olacaktır. Yüzde 20 vergi kesintisi sonrası kazanç 80 TL'ye düşecektir. Bu durumda nominal faizi %10 olan tahvilin gerçek faizi $[(80/1000) \cdot 100]$ %8'e düşecektir. Ancak, vergi kesinti oranının %20'den %5'e düşürülmesi halinde, yatırımcının vergi sonrası kazancı 95 TL olacak ve gerçek faiz oranı %9,5'e çıkacaktır. Böyle bir uygulama, gerçek faiz oranını artırdığı için ana çıkarlar arasında yer almaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

20. Maliye politikasının açıklanmış olan amaçları kuşkusuz aynı anda gerçekleştirilebilecek amaçlar olamamaktadır. Bu durumda devlet açısından bir önceliklendirme kaçınılmaz olacaktır.

A. Fiyat İstikrarı ile Tam Çalışma Arasındaki Çatışma

Ekonomi, tam istihdam dengesine yaklaştıkça görece marjinal verimliliği düşük üretim faktörleri kullanmaktadır. Dolayısıyla üretim sürecine her yeni katılan üretim faktörünün getirisinde bir azalış söz konusu olacaktır. Ayrıca, tam istihdam düzeyine yaklaştıkça üretimin yapısına bağlı olarak bazı sektörlerde tam istihdam öncesi enflasyonist eğilimler ortaya çıkacaktır. Bu bağlamda, tam istihdamın sağlanması hedefinde ısrar, ekonomide enflasyonist baskıyı da beraberinde getirecek keza aynı şekilde, enflasyonist eğilimleri önlemeye yönelik [talebi daraltmak amacıyla] mali uygulamalar ekonomiyi tam istihdam dengesinden uzaklaştıracaktır.

B. Gelir Dağılımında Adalet [Belirli Bir Tüketim/Refah Düzeyine Ulaşılması] ile İktisadi Kalkınmanın Sağlanması Arasındaki Çatışma

Gelir dağılımında adalet sağlandıkça, bireylerin tüketim ve refah düzeyleri de artış gösterecektir. Ancak, özellikle gelişmekte olan ülkelerde tasarruf ve birikim yetersizliği nedeniyle, devletin bu alanda iktisadi kalkınmanın finansmanı için toplum kesimlerine çeşitli fedakarlıklar yüklemesi söz konusu olabilmektedir. Gerek zorunlu kamusal tasarrufları artırabilmek gerekse özel tüketimi kısıp özel tasarrufları artırabilmek için tüketim mallarının yüksek oranlı vergilendirilmesi ya da zorunlu tasarruf kesintileri gibi bazı önlemler alabilmektedir. Bu durumda da doğal olarak, iktisadi kalkınma hedefinin gelir dağılımında adalet hedefini ikincil plana atması ya da tersinin geçerli olması söz konusu olacaktır.

Diğer taraftan, iktisadi kalkınmanın sağlanmasına yönelik olarak, yüksek gelirle kesimlere ya da şirketlere sağlanacak vergisel ayrıcalıklar ya da kamu harcamaları aracılığıyla yapılacak transferler gelir dağılımında adaleti bozucu işlev görecektir.

C. Maliye Politikasının Amaçları ile Ekonomik ve Sosyal Haklar Arasındaki Çatışma

Özel mülkiyet hakkı, teşebbüs özgürlüğü, kazanılmış hakların korunması, hukuki güvenlik ilkesi gereğince düzenlemelerin geriye yürütülmemesi gibi temel hak ve özgürlükler, devlet tarafından kamu yararı nedeniyle kısıtlanabilmekte ve hatta ortadan kaldırılabilir. Kamulaştırma ya da devletleştirme uygulamaları, bu anlamda temel hak ve özgürlere müdahale anlamına gelmektedir. Aynı zamanda verginin kanunla konulması, ödeme gücüne göre alınması anayasal temel hükümleri arasında yer almaktadır. Ancak devlet zaman zaman toplumsal çıkarların daha baskın olması nedeniyle düşük gelirlilerden daha fazla vergi almak gibi uygulamalara girişebilmektedir.

D. Maliye Politikasının Amaçları ile Maliye Politikası Araçlarının Amaçları Arasındaki Çatışma

Maliye politikasının; gelir dağılımını düzenlemek, iktisadi kalkınma gibi amaçları bulunmakla birlikte maliye politikası araçlarının da [borçlanma politikasının; düşük maliyetli borçlanma, borçlanma alanlarını geliştirici ve uzun vadeli borçlanma gibi amaçları; vergi politikasının en yüksek gelir hedefini yakalaması, belirli sektörleri teşvik etmek gibi amaçları; kamu harcamalarının toplumsal ihtiyaçları karşılaması, gelir dağılımında adaleti sağlama gibi] amaçları bulunmaktadır.

Örnek olarak, borçlanma maliyetlerini minimize etme hedefi taşıyan borçlanma politikasının konjktüre bağlı olarak piyasadan likidite çekebilmesi için piyasa faiz oranlarından daha yüksek getiri sağlaması gerekmektedir. Bu durumda borçlanma politikasının amacı ile maliye politikasının amacı çatışmaktadır. Devlet tahvillerini daha çok yüksek gelirli satın aldıkları için, borçlanma politikasının amacı [uzun vadeli borçlanmak, istenilen ölçüde borçlanmak] ile gelir dağılımında adaletin sağlanması [maliye politikası amacı] çatışabilmektedir. Bir başka örnek ise, borçlanma ile iktisadi kalkınma arasında çatışmadır. Borçlanma politikasının amacı, borçları ve borçlanma ihtiyacının azaltılmasıdır. Oysa iktisadi kalkınmayı finanse edebilmek için devlet çoğu zaman borçlanmaya başvurmaktadır. Borçlarını azaltma yönünde bir politika uygularsa kalkınma hedefinden uzaklaşmakta; kalkınmaya yönelik yatırımlar için devletin yeni borçlanmalara gitmesi halinde ise borçlanma politikasının amacı ile çatışma ortaya çıkmaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 21.** Vergilemede ödeme gücü ilkesini esas alan iktidar teorisinde, bireylerin kamu hizmetlerinden elde ettikleri fayda ile kamusal hizmetlerin finansmanına katılım amacıyla ödemiş oldukları vergi arasında herhangi bir ilişki kurulmamakta ve vatandaşların kamusal finansmana, ödeme güçleri oranında katılımı esas alınmaktadır.

İktidar teorisinin ilk ve en açık biçimde savunucusu, A. Smith'tir. Bunun dışında, J. S. Mill, Pigou ve Dalton gibi yazarlar da ödeme gücüne göre vergilemenin gereğine vurgu yapmışlardır. Bu çerçevede Mill, düz oranlı bir vergilemeden yana iken, Pigou artan oranlı vergileme yoluyla ödeme gücünün kavranması gerektiğini ifade etmiştir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 22.** Konut kira geliri elde eden kişilerin, yıllık olarak tespit edilen istisna tutarının [2024 yılı için istisna tutarı 33.000 TL.] altında kira geliri elde etmesi halinde beyanname vermesine gerek bulunmamaktadır.

İstisna tutarının üzerinde mesken kira geliri elde edilmesi halinde, yıllık beyanname ile beyan edilen kira gelirinden istisna tutarının düşülmesi gerekmektedir. Ancak kira gelirinin yanında ticari, zirai veya mesleki kazancını beyan etmek zorunda olanlar istisnadan yararlanamazlar. Dolayısıyla ev sahibi ticari kazanç elde ediyorsa her durumda kiranın beyanı gerekir.

Bir konuta birden fazla kişinin ortak olması halinde, bu konuttan elde edilen kira gelirlerinin vergilendirilmesinde, her bir ortak için istisna ayrı ayrı uygulanacaktır.

Mirasın paylaşılmamış olması halinde, her bir mirasçı istisnadan ayrı ayrı yararlanacaktır.

Bir mükellefin birden fazla konuttan kira geliri elde etmesi halinde, istisna kira gelirleri toplamına bir defa uygulanacaktır.

Gayrimenkul sermaye iratlarında tahsil esaslı geçerlidir. Bu nedenle kira tahsil edilemediği takdirde beyanı gerekmez.

Mükellefin beyan yükümlülüğü tam olarak yerine getirilmediği takdirde istisna haddinden yararlanamaz.

Gayrimenkul sermaye iratlarında konut kira gelirlerinde tevkifat uygulaması söz konusu değildir. Bu nedenle kiracının istisna tutarını aşan kısım üzerinden vergi kesintisi yapması gerekmemektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 23.** Vergi ziya-ı suçu, mükellefin veya sorumlunun vergilendirme ile ilgili ödevlerini zamanında yerine getirmemesi veya eksik yerine getirmesi nedeniyle, verginin zamanında tahakkuk ettirmemesi veya eksik tahakkuk ettirmesi ile oluşmaktadır. Şahsi, medeni haller veya aile durumu hakkında gerçeğe aykırı beyanlar ile diğer şekillerde verginin noksan tahakkuk ettirilmesine veya haksız yere geri verilmesine neden olunması da vergi ziya-ı suçu oluşturmaktadır.

Vergi ziya-ı suçunun cezası ziyaa uğratılan verginin bir katı kadar idari para cezasıdır.

Kaçakçılık fiillerinden biri ile vergi ziya-ına sebebiyet verilmesi durumunda ziyaa uğratılan verginin üç katı kadar idari para cezası uygulanacaktır.

Vergi incelemesine başlanılmasından veya takdir komisyonuna sevk edilmesinden sonra verilenler hariç olmak üzere, kanuni süresi geçtikten sonra verilen vergi beyannameleri için kesilecek ceza, ziyaa uğratılan verginin yüzde elli oranında uygulanacaktır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

24. Mükellefle vergi idaresi arasındaki anlaşmazlıkların çözüm mercii bağımsız yargı organlarıdır. Yargı organlarından çıkacak karara göre işlem tahsis edilecektir. Ancak idare, kamu alacağının tahsilini hızlandırmak gibi bazı nedenlerle anlaşmazlığı dava konusu haline getirmeden çözümüne yönelik bir takım uygulamalar geliştirmiştir. Uyuşmazlıkların idari aşamada çözümüne yönelik bu müesseseler; İzaha davet, Hataların düzeltilmesi, uzlaşma, cezalarda indirim ve pişmanlıktır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

25. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 359'uncu maddesinde yazılı fiillerle verginin ziyaa uğratıldığının tespit edilmesine bağlı olarak tarh edilen verginin, gecikme faizi ve gecikme zammının tamamı ile kesilen cezaların yarısı ve buna isabet eden gecikme zammının; soruşturma evresinde ödenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında, kovuşturma evresinde hüküm verilinceye kadar ödenmesi halinde ise verilecek ceza üçte bir oranında indirilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

26. **Müessese:** Sermayesinin tamamı bir kamu iktisadi teşebbüsüne (İDT) veya (KİK)'e ait olan ve teşebbüs yönetim kurulunun kararı ile kurulan işletme veya işletmeler topluluğudur.

Bağlı Ortaklık: Sermayesinin yüzde ellisinden fazlası iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait olan işletme veya işletmeler topluluğundan oluşan anonim şirketlerdir.

İştirak: Kamu iktisadi teşebbüslerinin veya bağlı ortaklıklarının, sermayelerinin en az yüzde on beşine en çok yüzde ellisine sahip bulundukları anonim şirketlerdir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

27. Matrah Belirleme Usulleri

i. Beyan usulü

Beyan usulü matrah belirleme yönteminin mantığı, vergilendirilecek unsurun en iyi mükellefin kendisi tarafından bilinebileceği gerçeğine dayanmaktadır. Vergi mükellefi ya da vergi sorumlusu tarafından vergi matrahının, kanunda belirtilen esaslara göre saptanarak vergi idaresine bildirilmesidir.

Modern vergi sistemleri tarafından uygulanan yöntem beyan usulü matrah belirleme yöntemidir. Ancak etkin bir vergi denetimi ile desteklenmesi gerekmektedir.

ii. Karineler usulü (Dış Göstergeler usulü)

Karineler usulüne dış göstergeler usulü de denilmektedir. Vergi matrahı dışında bir takım ölçütlere bakılarak vergi matrahının tespit edilmesi şeklinde uygulanmaktadır. Örneğin mükellefin gelirinin ya da servetinin ölçüsü olduğu kabul edilen kapı, pencere, kira, oda sayısı gibi çeşitli göstergelerden yararlanarak matrah belirlenmektedir.

iii. Götürü usul

Vergiye esas olacak değer ya da miktar tek tek bireyler bazında değil de aynı durumdaki tüm konu ve mükellefler için genel ve objektif olarak belirlenmesi şeklindeki matrah belirleme yöntemidir.

iv. İdarece takdir usulü

Bu usulde takdir hakkı, mükelleflerle ilgili bazı göstergelere bakarak "kişisel vergi ve vergileme unsurları" idare tarafından takdir edilir. Bu yöntemin karineler usulünden farkı, ilkinde genel ve objektif bir tespit söz konusu iken, idarece takdir usulünde şahsi ve ailevi unsurlar dikkate alınabilmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

28. [Haldun] Laffer eğrisi vergi oranları ile vergi hasılatı arasındaki ilişkiyi açıklamaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

29. Tobin vergisi uluslararası sermaye hareketleri üzerinden vergi alınmasını ön gören kavramdır. Ramsey Vergisi: Vergilemede iktisadi etkinliği yani ikame etkisini en aza indirmek için Ramsey tarafından ortaya atılmış bir öneridir. Vergilemede etkinlik kaybını en aza indirecek vergilerine Ramsey tipi vergiler adı verilmektedir. En az geçim indirimi uygulaması: Kişinin kendisinin ve ailesinin asgari düzeyde yaşamını sürdürmeye yetecek gelirinin vergi dışı bırakılmasını öngörmektedir. Belirlenen fakirlik çizgisi altında gelir elde edenlerden vergi alınmamakla birlikte bu kimselere devlet tarafından ödeme yapılmasını da öngören sosyal transfer niteliğindeki uygulama negatif gelir vergisidir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

30. BÜTÇE SİSTEMLERİ [BÜTÇELEME TEKNİKLERİ]

- Torba [Lump-Sum] Bütçe
- Geleneksel [Klasik - Örgüt] Bütçe Sistemi
- Performans Bütçe [İcraat Bütçesi] Sistemi
- Program Bütçe Sistemi
- Planlama Programlama Bütçeleme Sistemi,
- Sıfır Tabanlı Bütçeleme Sistemi
- Stratejik Planlara Bağlı Performans Esaslı Bütçe Sistemi

A. TORBA [LUMP - SUM] BÜTÇE

Bilinen en basit bütçe sistemidir. Harcamacı birimlere yapacakları hizmetlerle ilgili yeterli ödenek aktarılmasından ibarettir. Bu ödeneklerin alt kalemlerine inilmez ve harcama inisiyatifi tamamıyla harcamacı birime bırakılır.

Torba bütçe sisteminin basit olması, uygulamasının kolay olması gibi avantajlarının yanında harcamaların nereye yapıldığının bilinmemesi, etkilerinin ölçülememesi ve takdir yetkisinin çok geniş olduğu gibi eleştirilere de sahiptir.

B. GELENEKSEL [KLASİK - ÖRGÜT] BÜTÇE SİSTEMİ

Geleneksel bütçe sistemi, klasik maliye anlayışının bir neticesi olarak oluşturulmuş bütçe sistemidir. Ödenekler hizmetleri gerçekleştirecek idari birimlerin ihtiyaçları doğrultusunda belirlenmektedir.

- Bütçe girdi esaslıdır,
- Bütçe katı kuralları içermektedir.
- Bütçe merkezi bir planlamaya tabidir.
- İsrar ve suistimallerin önlenmesi amaçlanmaktadır,
- Kaynak tahsisinde etkinlik amacı taşımamaktadır,
- Ödenek tahsisi devletin örgüt yapısına dayalı olarak gerçekleşir,
- Yeni tekniklere açık değildir.
- Bütçe siyasi anlayış doğrultusunda şekillenmektedir,
- Bütçe hazırlama maliyetleri düşüktür,
- Sadece mali denetim söz konusudur, hesap denetimi esastır, performans denetimi yapılamaz,
- Plan – bütçe ilişkisi kuramaz, bir yıllık tahminlerde bulunmaktadır,
- Harcama artışı otomatik bir hale getirilmiştir, ödenekler her yıl belirli oranlarda artırılarak bir sonraki yıl bütçesine yazılır.

C. PERFORMANS BÜTÇE [İCRAAT BÜTÇESİ] SİSTEMİ

Performans bütçe sistemi, klasik bütçede olduğu gibi kamu birimlerine ihtiyaç duydukları ödeneklerin aktarılmasından ziyade, kamu kurumlarının faaliyetleri ile bunları başarı düzeyleri üzerinde durmaktadır. Performans bütçe sisteminin amacı, mali yıl için kamu yönetimlerine ayrılan ödeneklerin amaçları gerçekleştirme derecelerini ortaya koymaktır. Bu nedenle hizmet etkinliği ve fayda maliyet analizlerini esas alan bir yapıya sahiptir.

Performans bütçeleme, faaliyetlerin birim maliyetlerini tahmin etmeye çalışmakta ve daha düşük maliyetle daha iyi hizmet üretimine zemin hazırlamaktadır.

Performans bütçe sisteminin yoğunlaştığı nokta girdilerin, kaynakların faaliyetlerinde nasıl kullanıldığına kaymaktadır. Bunun doğal sonucu olarak hesap verme sorumluluğu doğmaktadır.

Performans bütçe sistemi üç aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama sınıflandırma aşaması, ikinci aşama ölçüm ve son aşama ise değerlendirme aşamasıdır. Elde edilen sonuçlar raporlanacaktır.

D. PROGRAM BÜTÇE SİSTEMİ

Program bütçe kavramı ilk defa ABD de 1913-1915 yıllarında ortaya atılmıştır. Ülkemizde 1973 yılında uygulamaya konulmuştur. Kamu harcamacı birimlerince yapılması gereken hizmetlerin fonksiyonel bir sınıflandırmaya tabi tutulmasıdır. Program bütçe mevcut kaynaklarla en yüksek sosyal faydanın hangi hizmetlerle sağlanabileceği üzerine yoğunlaşmaktadır. Program bütçe ile planlama programlama ve bütçeleme sisteminin[PPBS] aynı başlık altında anlatan kaynaklarda mevcut ise de PPBS, planlama bütçe sisteminin daha kapsamlı ve gelişmiş bir versiyonu olarak farklılıklar arz etmektedir.

E. PLANLAMA PROGRAMLAMA BÜTÇELEME SİSTEMİ [PPBS]

Program bütçeleme sisteminde, devletin öncelikli amaçları belirlenerek bu amaçlara yönelik tüm faaliyetleri ve programları koordine etmek amaçlanmaktadır. Amaçlara yönelik faaliyetleri ya da programları hangi kamu kurumunun yerine getirmekte olduğuna önem verilmemektedir. PPBS, planlama, programlama, bütçeleme ve sistem analizi olmak üzere dört bileşenden oluşmaktadır.

Planlama; belirlenen amaçlara ulaşmak için gelecekte yapılması gereken faaliyetlerin saptanması anlamına gelmektedir. Amaçların belirlenmesi, fiziksel analiz, tahmini maliyet hesabının yapılması ve modelleştirme aşamaları planlama içerisinde değerlendirilmektedir.

Programlama; planlamanın ileriki aşamasıdır. Amaçlar ve bu amaçlara ulaşmak için gerekli kaynaklar arasından bir ilişki kurulmasıdır.

Bütçeleme; Plan ve programların yıllık bütçeler haline getirilmesi işlemidir.

Sistem analizi; Bütçe uygulama sonuçlarının fayda maliyet-analizi ve maliyet-etkinlik gibi çeşitli analiz yöntemlerine tabi tutulmasıdır. Sistem analizi aşaması belirlenen amaçların, eldeki mevcut araçlarla gerçekleştirilebilirliğinin test edilmesi aşamasıdır.

- PPBS çıktı odaklıdır.
- PPBS’de hükümetin amaçları açıkça ortaya koyulmaktadır.
- PPBS Esnek bir şekilde düzenlenmektedir.
- PPBS’ de fayda – maliyet analizi gibi yöntemlerden yararlanılmaktadır.
- PPBS’ de hizmetlerin dağılımında fonksiyonel sınıflandırma esastır,
- PPBS sonuç odaklıdır ve faydayı esas alır.
- PPBS kalifiye eleman istihdamını gerekli kılmasının yanı sıra uygulanması zor ve masraflı bir sistemdir.
- Uzun vadeli hesapların yapılabilmesine imkan sağlayan bir yapıdadır.
- PPBS’ de hukuki denetimin yanı sıra performans denetimi de mevcuttur.

F. SIFIR TABANLI BÜTÇELEME SİSTEMİ

Sıfır tabanlı bütçe, her yıl bütçenin geçmişi yokmuş gibi yapılmasıdır. Sil baştan her yıl yeni bir bütçenin yapılması anlamına gelen sistemde yıllar kendi içinde değerlendirilmektedir. Geçmişle geleceğin bağılantısız bir şekilde bütçe yapılması denetim zafiyeti, kaynak israfı gibi sorunlar oluşturmaktadır.

G. STRATEJİK PLANLARA BAĞLI PERFORMANS ESASLI BÜTÇE SİSTEMİ

1993 yılında ilk kez ABD’de uygulanmış bir bütçe sistemidir. Sistem, parasal kaynak sağlamaya ve diğer kararların gerçekleştirilmesine dayanan hedef yönetimli ve sonuç odaklı olarak çalışmaktadır. Bu bütçeleme sistemi, stratejik plan, performans programı ve faaliyet raporu olmak üzere 3 temel unsur üzerine kurulmaktadır.

Doğru yanıt “C” seçeneğidir.

- 31.** Anayasanın 105. Maddesine göre; Cumhurbaşkanı hakkında, bir suç işlediği iddiasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğunun vereceği önergeyle soruşturma açılması istenebilir. Meclis, önergeyi en geç 1 ay içinde görüşür ve üye tamsayısının beşte üçünün gizli oyuyla soruşturma açılmasına karar verebilir. Soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde, Meclisteki siyasi partilerin, güçleri oranında komisyona verebilecekleri üye sayısının üç katı olarak gösterecekleri adaylar arasından her siyasi parti için ayrı ayrı ad çekme suretiyle kurulacak 15 kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır. Komisyon, soruşturma sonucunu belirten raporunu 2 ay içinde Meclis Başkanlığına sunar. Soruşturmanın bu sürede bitirilememesi halinde, komisyona 1 aylık yeni ve kesin bir süre verilir. Rapor Başkanlığa verildiği tarihten itibaren 10 gün içinde dağıtılır, dağıtımından itibaren 10 gün içinde Genel Kurulda görüşülür. Türkiye Büyük Millet Meclisi, üye tamsayısının üçte ikisinin gizli oyuyla Yüce Divana sevk kararı alabilir. Yüce Divan yargılaması 3 ay içinde tamamlanır, bu sürede tamamlanamazsa bir defaya mahsus olmak üzere üç aylık ek süre verilir, yargılama bu sürede kesin olarak tamamlanır. Hakkında soruşturma açılmasına karar verilen Cumhurbaşkanı, seçim kararı alamaz. Yüce Divanda seçilmeye engel bir suçtan mahkûm edilen Cumhurbaşkanının görevi sona erer. Cumhurbaşkanının görevde bulunduğu sürede işlediği iddia edilen suçlar için görevi bittikten sonra da bu madde hükmü uygulanır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 32. Yasama Dönemi:** İki genel seçim arasındaki kural olarak beş yıllık süreye yasama dönemi denir. Yasama dönemi bir genel seçimle başlar ve bir sonraki genel seçime kadar sürer.

Yasama Yılı: Yasama döneminin birbirine eşit her bir yıllık parçasına yasama yılı denir. Yasama yılı 1 Ekim'de başlar 30 Eylül'de sona erer. Bir yasama dönemi kural olarak beş tane yasama yılından oluşur. 1 Ekimde yasama yılı başladığı için bütün milletvekilleri kural olarak kendiliğinden, davetsiz olarak toplanmak zorundadır.

TBMM bir yasama yılında 1 Temmuz'dan- 1 Ekim'e kadar en çok üç ay tatil yapabilir. Ayrıca TBMM normal çalışma dönemlerinde 15 günü geçmemek üzere ve genel kurulun kararıyla dilediği zaman çalışmalarına ara verebilir. Ara verme süresi bir seferde 15 günü geçemez.

Meclisin Toplanması: TBMM her yıl 1 Ekim günü davate gerek olmadan kendiliğinden toplanır.

Olağanüstü Toplantı: TBMM'nin ara verme veya tatil sırasında olağanüstü sebeplerle toplantıya çağırılmasına olağanüstü toplantı denir. TBMM 2 şekilde olağanüstü toplantıya çağırılabilir:

1. Cumhurbaşkanı tarafından doğrudan doğruya

2. TBMM Başkanı tarafından ise

-Ya doğrudan doğruya

-Ya da TBMM üye tamsayısının 1/5'nin (120 mv.) yazılı talebi üzerine

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 33.** Devlet Denetleme Kurulu: Doğrudan cumhurbaşkanına bağlı olan ve idarenin hukuka uygunluğunun, düzenli ve verimli şekilde yürütülmesinin ve geliştirilmesinin sağlanması amacıyla Anayasa ile öngörölmüş bir kuruldur.

Devlet Denetleme Kurulunun (DDK) özellikleri şunlardır:

- DDK Cumhurbaşkanlığına bağlıdır ve Cumhurbaşkanının talimatı üzerine harekete geçer.
- DDK;

tüm kamu kurum ve kuruluşlarında ve sermayesinin yarısından fazlasına bu kurum ve kuruluşların katıldığı her türlü kuruluşta,

kamu kurumu niteliğinde olan meslek kuruluşlarında,

her düzeydeki işçi ve işveren meslek kuruluşlarında,

kamuya yararlı derneklerle vakıflarda,

her türlü idari soruşturma (2017), inceleme, araştırma ve denetlemeleri yapar

- 2017 Anayasa değişikliği ile Silahlı Kuvvetler de DDK'nın görev alanına sokulmuş olup şu an sadece yargı organları ile ilgili denetleme yapamaz.
- Devlet Denetleme Kurulunun Başkanı ve üyeleri, Cumhurbaşkanınca atanır.

Kurul kararları gizlidir. Yapılan denetim, inceleme sonucunda alınan kararlar bir rapor halinde Cumhurbaşkanına sunulur.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

34. 1. İdari Sözleşmeler: İdari sözleşmeler, idarenin bir kamu hizmetinin görülmesi amacı ile yaptığı ya da idarenin üstün ayrıcalık ve yetkilerle donatıldığı, idare hukukuna tabi olan ve sözleşmeden doğan uyumsuzlukların idari yargıda görüldüğü sözleşmelerdir.

Bazı sözleşmeler doğrudan doğruya kanunda idari sözleşme olarak nitelendirilmiştir. Bunlar:

- İltizam sözleşmeleri
- İstikraz (Borçlanma) sözleşmeleri
- İmtiyaz sözleşmeleri
- Yeraltı ve yerüstü servetlerin işletilmesi sözleşmeleri
- İdari hizmet sözleşmeleri
- Orman işletme sözleşmeleri

Kanunda doğrudan doğruya kanunda idari sözleşme olarak nitelendirilmemiş olan bir sözleşmenin idari sözleşme olarak kabul edilmesi için şu ölçütlerin var olması gerekir:

1. Sözleşmenin taraflarından biri idare olmalıdır. İdari sözleşmelerde, sözleşmenin en az bir tarafı idaredir. İdari sözleşmelerin diğer tarafında özel hukuk tüzel kişisi yer alabileceği gibi, başka bir idare de yer alabilir. Yani iki idare de kendi aralarında bir idari sözleşme yapabilirler.
2. Sözleşmenin konusu bir kamu hizmetinin yürütülmesini sağlamak olmalı ya da sözleşmeyle idareye üstün yetki ve ayrıcalıklar verilmelidir. İdareye özel hukuk sözleşmelerindekileri aşan bazı üstünlük ve ayrıcalıkların tanınmış olması da o sözleşmelerin idari sözleşme olmasını sağlar. Örneğin, İdare idari sözleşmelerde tek yanlı fesih, tek yanlı değiştirme, ceza verme, işletmeye el koyma gibi yetkilerle donatılabilir.

2. İdarenin Özel Hukuk Sözleşmeleri: İdare de tıpkı özel hukuk kişileri gibi özel hukuk kuralları uyarınca satım, kira gibi sözleşmeler kurabilir.

İdarenin özel hukuk sözleşmelerinde, taraflar arası hukuksal eşitlik söz konusudur.

Kural olarak, idarenin özel hukuk sözleşmelerinden kaynaklanan uyumsuzlukların çözüm yeri adli yargıdır. Ancak özel hukuk sözleşmelerinde, sözleşme akdedilinceye kadar çıkan uyumsuzluklar idari yargıya tabidir.

İdarenin Özel Hukuk Sözleşmeleri Örnekleri

- Yap-işlet sözleşmeleri
- Yap-işlet-devret sözleşmeleri
- Abonelik sözleşmeleri
- Öğrenci burs-kredi sözleşmeleri
- Özel hukuk kişileri ile yapılan mal alım, satım sözleşmeleri

İdare bünyesinde işçi olarak çalışan personel ile yapılan iş (hizmet) sözleşmeleri

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

35. İdari davalar, Danıştay, idare mahkemesi ve vergi mahkemesi başkanlıklarına hitaben yazılmış imzalı dilekçelerle açılır.

2. Dilekçelerde;

- Tarafların ve varsa vekillerinin veya temsilcilerinin ad ve soyadları veya unvanları ve adresleri ile gerçek kişilere ait Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası,
- Davanın konu ve sebepleri ile dayandığı deliller,
- Davaya konu olan idari işlemin yazılı bildirim tarihi,
- Vergi, resim, harç, benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezalarına ilişkin davalarla tam yargı davalarında uyumsuzluk konusu miktar,
- Vergi davalarında davanın ilgili bulunduğu verginin veya vergi cezasının nevi ve yılı, tebliğ edilen ihbarnamenin tarihi ve numarası ve varsa mükellef hesap numarası,

gösterilir.

3. Dava konusu kararın ve belgelerin asılları veya örnekleri dava dilekçesine eklenir. Dilekçeler ile bunlara ekli evrakın örnekleri karşı taraf sayısından bir fazla olur.

Dilekçelerin harç ve posta ücretleri alındıktan sonra deftere derhal kayıtları yapılarak kayıt tarih ve sayısı dilekçenin üzerine yazılır. Dava bu kaydın yapıldığı tarihte açılmış sayılır. Herhangi bir sebeple harcı veya posta ücreti verilmeden veya eksik harç veya posta ücreti ile dava açılmış olması halinde, otuz gün içinde harcın ve posta ücretinin verilmesi ve tamamlanması hususu daire başkanı veya görevlendireceği tetkik hakimi, mahkeme başkanı veya hakim tarafından ilgiliye tebliğ olunur. Tebligata rağmen gereği yerine getirilmediği takdirde bildirim aynı şekilde bir daha tekrarlanır. Harç veya posta ücreti süresi içinde verilmez veya tamamlanmazsa davanın açılmamış sayılmasına karar verilir ve davacıya tebliğ olunur.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

36. İlk Derece Mahkemesi Olarak Görevleri (Danıştay K. m.24)

- Cumhurbaşkanı kararları,
- Cumhurbaşkanınca çıkarılan **Cumhurbaşkanlığı kararnameleri dışındaki** düzenleyici işlemler
- Bakanlıklar ile kamu kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca çıkarılan ve ülke çapında uygulanacak düzenleyici işlemler
- Danıştay İdari Dairesince veya idari İşler Kurulunca verilen kararlar üzerine uygulanan eylem ve işlemler
- Birden çok idare veya vergi mahkemesinin yetki alanına giren işler
- Danıştay Yüksek Disiplin Kurulu kararları
- Tahkim yolu öngörülmeleyen kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan idari davalar
- Belediyeler ile il özel idarelerinin seçimle gelen organlarının organlık sıfatlarını kaybetmeleri hakkındaki davalar

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

37. Borçlar Hukukuna göre icap, sözleşmeyi kuracak olan taraflarca irade beyanlarının ilk yapılanına denir. İcap, sözleşme konusu şeyin tüm unsurlarını içerek şekilde yapılmalıdır. Aksi halde icap değil icaba davet söz konusu olur.

Örneğin 2020 model aracımı 120.000 TL'ye satıyorum demek icaptır. Ödeme şartları ve benzeri konular sözleşmenin tali unsurları olduğundan icapta dillendirilmesine gerek yoktur. İcap karşı tarafta ulaştığında karşı taraf kabul beyanını icabı yapana iletir iletmez de sözleşme kurulmuş olur. Bu durumda her iki taraf da hallerinin gerektirdiği üzere borç altına girerler.

Sorumuzda A, B D ve seçenekleri yapılan bir icabın kabulünü ifade eder. D seçeneğinde galerici aracın satışı konusunda araç sahibi ile anlaşmıştır. Bu anlamda satış ilanı vermesi aracın satışı konusunda araç sahibinin icabının kabulü anlamına gelir. Ancak C seçeneğinde icap vardır ve henüz kimse içeri girip bu malı alıyorum dememiştir. Bir müşterinin mağazadan içeri girip bu malı alıyorum demesi icabın kabulü sonucunu doğuracaktır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 38.** Birbirine karşılıklı ve aynı cinsten muaccel borçları bulunan iki kişiden birinin diğerine tek taraşı irade açıklamasıyla borçların az olan tutarında sona erdirilmesine takas (ödeşme) denir. Takas, yenilik doğuran bir haktır. Takas, tek taraşı varması gereken bir irade açıklaması ile kullanılmaktadır böylelikle de karşı tarafın kabul ya da reddine bağlı değildir

Takasın Koşulları:-Taraflar birbirinden karşılıklı olarak alacaklı olmalıdırlar. Böylelikle her biri diğerinden -başkasından değil- istemeye hak kazandığı takası mümkün alacağını birbiriyle takas edebilmektedir.

- İki tarafın birbirine borçlarının konusu olan ve birbirinden isteyebileceği aynı tür edim olmalı yani borçlar özdeş olmalıdır. İki tarafın birbirinden alacaklı olduğu para alacakları bakımından özdeşlik her durumda vardır. Paranın dışında diğer özdeş edimler arasında da takas yapılması mümkündür. Bu anlamda tahıl ve tahıl (buğday ve arpa) ya da hayvan ve hayvan (inek ve at) değil, buğday ve buğday, arpa ve arpa, üzüm ve üzüm, inek ve inek, at ve at vb. edimler arasında özdeşlik bulunur.
- Her iki edimde muaccel olmalıdır. Bununla birlikte her ikisinin de aynı anda muaccel olması şart değildir. Bunların takas edilebilecekleri anda muaccel olmaları gerekli ve yeterlidir. İki alacağında muaccel olması kuralının bir istisnası iflasta bulunmaktadır. Bir kişinin iflası hâlinde onun tüm borçları muaccel hâle gelir ve alacaklıları alacaklarını iflas edene olan vadesi gelmemiş borçlarıyla takas edebilirler. Ayrıca zamanaşımına uğramış bir alacağın da takası mümkündür. Bunun için, takas edilen alacağın takas imkânı doğduğu anda henüz zamanaşımına uğramamış olması gerekmektedir

Tek taraflı varması gereken bir hukuksal işlemle takas açıklaması yapılmış olmalıdır. Takasın, böyle bir tek taraflı varması gereken irade açıklamasıyla beklenen hükmünü doğurabilmesi için takastan feragat edilmemiş ve takasın karşı tarafın rızasına bağlı tutulmamış olması gerekmektedir.

Takas, karşılıklı borçları, az olanı kapsamında sona erdirir. Yenilik doğuran hak olan takas açıklaması karşı tarafa varınca derhâl etkisini doğurur.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 39.** Türk hukukunda, kural olan paylı borçluluktur. Yani, açık bir anlaşma yok ve borcun niteliği de engellemiyorsa birden çok borçlunun her biri kendisine düşen payı ifa etmekle borçtan kurtulur. O hâlde alacaklı A, 1000 TL alacağını, kendisine karşı borcu eşit paylarla üstlenmiş olan B, C, D ve E'den her birinden 250 TL isteyerek/alarak elde edebilecektir. Borç bölünemez nitelikte ise borcun bu niteliği paylı borçluluğun ortaya çıkmasına engeldir. Bölünemez borç, yasaya veya tarafların iradelerine göre ya da niteliği gereği bölümlere ayrılarak ifası mümkün olmayan borcu ifade eder. Borç bu nitelikte ve borçlu sayısı birden çok ise borçlulardan her biri borcun tamamından sorumludur. Böylelikle borçlulardan her biri ancak tüm borcu ifa etmekle borçtan kurtulabilirler.

Paylı borçluluk kuralının istisnası olan müteselsil borçluluk, bölünebilir edimin konu edildiği bir ve aynı borçtan dolayı birden fazla borçlunun bulunduğu, alacaklının bu borçlulardan dilediğince seçtiği birinden ya da tümünden birden alacağın tamamen ya da kısmen ifasını isteyebileceği birlikte borçluluk ilişkisidir. Müteselsil borcun kaynağı kanun, taraf iradeleri ya da yargı kararı olabilir. Müteselsil borçluluk, daha çok sözleşmesel kaynaklı olarak doğmaktadır. Müteselsil borçluluğun sözleşmeden doğabilmesi, bütün borçlular tarafından açıkça anlaşılabilir müteselsil borçluluk iradesi açıklanmış olmasına bağlıdır. Birden çok borçludan her biri, alacaklıya karşı borcun tamamından sorumlu olmayı kabul ettiğini bildirirse, müteselsil borçluluk doğar.

Böyle bir bildirim yoksa, müteselsil borçluluk ancak kanunda öngörülen hâllerde doğar.

Yasal teselsül olarak da adlandırılan yasada açıkça müteselsil borç ilişkisi olduğu öngörülen durumlar da bulunmaktadır. Örneğin sözleşme dışı sorumluluk doğuran bir olayda zarardan birden fazla kişinin sorumlu tutulduğu durumlarda müteselsil borçluluk söz konusu olur

Yargısal teselsül ise bir mahkeme kararı ile yaratılan teselsüllü borçluluk hâlidir. Gerçekten birden fazla davalının bulunduğu bir dava sonucunda yargılama giderlerinin ilgililere teselsüllü olarak yüklenmesine ilişkin bir karar verilerek de müteselsil borç yaratılabilir.

Her borçlu müteselsil borcun sebep ve konusuna ilişkin ortak savunmaları yapmaya yetkili ve yükümlüdür. Örneğin; borcun doğmadığı çünkü muvazaalı işlem bulunduğu ya da zamanaşımının dolduğu ileri sürülebilir. Ortak savunma olanağını kullanmayan borçlu, diğer borçluların durumunu ağırlaştırır. Örneğin oranda onlara karşı sorumludur. Her biri kişisel savunma olanaklarından da yararlanabilir; örneğin kendisinin alacaklıdan olan alacağı ile bu borcunu takas edebilir. Bir borçlu için kişisel nitelikte olan savunma olanağı diğer borçlu tarafından kullanılamaz fakat ilgili borçlu kişisel savunma olanağını bir kez kullanınca bu diğerleri açısından da etkili olur. Müteselsil borçlulardan biri, alacaklıya karşı, ancak onunla kendi arasındaki kişisel ilişkilerden veya müteselsil borcun sebep ya da konusundan doğan def'i ve itirazları ileri sürer. Müteselsil borçlulardan biri ortak def'i ve itirazları ileri sürmezse, diğerlerine karşı sorumlu olur.

Alacaklı alacağını bir ya da birkaç borçludan tamamen almış ise tüm borçluların alacaklıya karşı borçları sona erer. A'nın, B ve C'ye 100 TL ödünç verdiği düşünölsün. B ve C, A'ya müteselsil borçluluk açıklaması yapmış iseler A, alacağın tümünü onlardan herhangi birinden, örneğin B'den isteyebilir. Kendisinden istemede bulunulan borçlu B borcun tümünü ifayla yükümlüdür. İstemle karşılaşan borçlu B, alacaklıdan, diğer borçlu C ile yaptıkları anlaşmaya göre kendisine düşen payı (kısmen) ifa ile borçtan kurtarılmasını isteyemez. İfada bulunan borçlu ya da borçlular alacaklıya halef olur ve her biri kendi payını aşan kısmı diğer borçlulara payları oranında rücu edebilir. Alacaklı, borcun tamamının veya bir kısmının ifasını, dilerse borçluların hepsinden, dilerse yalnız birinden isteyebilir. Borçluların sorumluluğu, borcun tamamı ödeninceye kadar devam eder. Borçlulardan biri, ifa veya takasla borcun tamamını veya bir kısmını sona erdirmişse, bu oranda diğer borçluları da borçtan kurtarmış olur.

Zamanaşımından önceden feragat edilemez. Müteselsil borçlulardan birinin feragat etmiş olması, diğerlerine karşı ileri sürülemez.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 40.** Elbirliği mülkiyeti MK 701 maddede tanımlanmıştır. Buna göre; Kanun veya kanunda öngörülen sözleşmeler uyarınca oluşan topluluk dolayısıyla mallara birlikte malik olanların mülkiyeti, elbirliği mülkiyetidir. Elbirliği mülkiyetinde ortakların belirlenmiş payları olmayıp her birinin hakkı, ortaklığa giren malların tamamına yaygındır.

Elbirliği mülkiyetinin ortaya çıkardığı hükümler ise yine MK 702'de düzenlenmiş ve şu şekilde sayılmıştır:

1. Ortakların hakları ve yükümlölükleri, topluluğu doğuran kanun veya sözleşme hükümleri ile belirlenir.
2. Kanunda veya sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça gerek yönetim, gerek tasarruf işlemleri için ortakların oybirliğiyle karar vermeleri gerekir.
3. Sözleşmeden doğan topluluk devam ettiği sürece, paylaşma yapılamaz ve bir pay üzerinde tasarrufta bulunulamaz.
4. Ortaklardan her biri, topluluğa giren hakların korunmasını sağlayabilir. Bu korumadan bütün ortaklar yararlanır.

MK 703'e göre, elbirliği mülkiyeti, malın devri, topluluğun dağılması veya paylı mülkiyete geçilmesiyle sona erer.

A seçeneği, Mal ortaklığı rejimi, ortaklık malları ile eşlerin kişisel mallarını kapsar. MK 257/3'e göre hiçbir eş, ortaklık payı üzerinde tek başına tasarruf hakkına sahip değildir. Dolayısıyla mal ortaklığında elbirliği mülkiyeti söz konusudur.

B seçeneği, Adi ortaklık sözleşmesi, iki ya da daha fazla kişinin emeklerini ve mallarını ortak bir amaca erişmek üzere birleştirmeyi üstlendikleri sözleşmedir (BK 620).

Ortaklık için edinilen veya ortaklığa devredilen şeyler, alacaklar ve aynı haklar, ortaklık sözleşmesi çerçevesinde elbirliği hâlinde bütün ortaklara ait olur (BK 638). Dolayısıyla elbirliği ortaklığı söz konusudur.

C seçeneği, TTK 124. Madde de komandit şirket şahıs şirketi olarak sayılmıştır. Şahıs şirketlerinde ortaklık payı konulan sermaye kadardır. Elbirliği ortaklığı değil sermaye ortaklığı söz konusudur ve bu nedenle elbirliği mülkiyeti söz konusu değildir.

D seçeneği, Aile malları ortaklığında elbirliği mülkiyeti söz konusudur.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

41. Hukukumuzda 2 grup sınırlı ehliyetsiz bulunmaktadır. Bu 2 grubun ortak özelliği, ayırd etme güçlerinin bulunmasıdır.

- Ayırd etme gücü olan fakat ergin olmayanlar
- Ayırd etme gücü olup ergin de olan fakat haklarında kısıtlama kararı verilmiş olanlar.

Her iki grup için de temel kural, fiil ehliyetlerinin bulunmamasıdır. Bir kere kendilerini borç altına sokan işlemleri tek başlarına yapamazlar. Bu tür hukuki işlemler, ya yasal temsilcileri tarafından (veli-vasi) yapılır veya yasal temsilcileri tarafından onay alarak işlemi yapabilirler. Örn: 16 yaşında ve ayırd etme gücü olan Hasan, kendisine mağazadan bir bisikleti tek başına alamaz çünkü bisikletin parasını ödeme borcu altına girmektedir. Şayet bu işlemi tek başına yaparsa, bu işlem tek tarafı bağlamazlık yaptırımına tabi olur ve işlem Hasan'ı bağlamazken, mağaza sahibini bağlar.

Sınırlı ehliyetsizler, kendilerini borç altına sokmayan, sadece kendilerine kazanım sağlayan işlemleri ise tek başlarına yapabilirler. Örn: Yukarıdaki Hasan, kendisine harcaması için verilen 20 TL'yi kabul edebilir zira burada kendisine bir bağış yapılmaktadır.

Sınırlı ehliyetsizler yine şahıslarına sıkı bir şekilde bağlı olan hakları da tek başlarına kullanabilirler. Örn: kendisine hakaret eden şahsa tazminat davası açma gibi

Önemli: Sınırlı ehliyetsizlerin ne kendilerinin ne de bunlar adına yasal temsilcilerinin dahi yapamayacağı yasak işlemler bulunmaktadır. Bu işlemler

- vakıf kurma
- Önemli miktarda bağış yapma
- Kefil olma

Sınırlı ehliyetsizler işledikleri hukuka aykırı eylemlerden de sorumludurlar.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

42. Gerçek kişiler arasında ya kan bağı yolu ile doğal veya yapay yollarla kurulan yakınlık ilişkisine hısımlık denir. Hısımlık 3 temel şekilde görülür:

1. Kan Hısımlığı: Kişiler arasında kan bağına dayanan hısımlıktır. İki tür kan hısımlığı vardır:

a. Alt soy-üstsoy hısımlığı: Biri diğerinden gelenler arasındaki kan hısımlığı türüdür. Kişiden gelen çocuklarından itibaren torunları, torun çocukları vs. şeklinde düz çizgi olarak aşağıya doğru ve kişinin kendilerinden geldiği ana babası, dede, anneanne ve babaannesesi vs. şeklinde düz çizgi olarak yukarıya doğru bir hısımlık söz konusudur.

İki kişi arasında hısımlığın derecesini hesaplarken dik çizgilerin sayısı sayılır. İki kişi arasında yer alan yatay çizgiler, evlilik durumunu göstermek için kullanılır. Yukarıdaki şekilde A ve B arasındaki hısımlığı belirlemek istersek 1. Dereceden altsoy-üstsoy kan hısımlığı olduğu görülecektir. C ile B arasında ise 4. Dereceden altsoy-üstsoy kan hısımlığı vardır.

b. Yansoy hısımlığı: Ortak bir soydan, kökten gelenler arasındaki hısımlıktır. Kardeşler ve kardeş çocukları arasında, amca-yeğen, dayı-yeğen, hala-yeğen ve teyze-yeğen arasında görülen hısımlık yansoy hısımlığıdır.

2. Kayın hısımlığı: Evlenme yolu ile kurulan hısımlıktır. Buna göre eşlerden birisi ile diğer eşin kan hısımları arasında aynı türden ve dereceden kayın hısımlığı ortaya çıkar. Yapılması gereken şey, kişinin kendisine göre hısımlığın türünü ve derecesini belirlemek, eşi için ise kan hısımlığı yerine kayın hısımlığı kelimesini koymaktır. Örneğin, kişi ile teyzesi arasında 3. Dereceden yansoy kan hısımlığı varken, bu kişinin eşi ile teyzesi arasında yine 3. Dereceden ve yine yansoy türünde ama kayın hısımlığı söz konusu olacaktır.

Evlenme ile oluşan kayın hısımlığı evlilik sona erse bile ortadan kalkmaz. Yine her bir eşin kendi hısımlarının birbirlerine karşı hiçbir hısımlığı da yoktur. Toplumumuzda bu durum dünürlük olarak adlandırılrsa da hukuken hısımlık değildir.

3. Evlat edinme: Hukukumuzda hakim kararı ile kurulan evlatlık ilişkisi sonucu, sadece evlat edinen ile evlatlık ve evlatlığın altsoy arasında yapay tarzda bir altsoy-üstsoy hısımlığı kurulur. Evlatlık ile evlat edinenin diğer hısımları arasında ya da evlat edinen ile evlatlığın hısımları arasında herhangi bir hısımlık ilişkisi ortaya çıkmaz.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

43. Çek emre yazılı olmakla birlikte nama ya da hamiline de olabilir. Çek hamiline ise ya da belirli bir kişinin ismi ile birlikte hamiline kaydını içeriyorsa (bu çeklerde hamiline yazılı çek sayılır.) teslim yolu (zilyetliğin devri) ile devredilir. Hamiline yazılı bir çek ciro ile devredilmişse bu durum çekin hamiline olma niteliğini değiştirmez. Sadece ciranta müracaat borçlusu olarak sorumlu olur.

Nama yazılı bir çek alacağın temlik ve teslim yolu ile devredilir. Emre yazılı çek ise ciro ve teslim yolu ile devredilir. Çekte temlik ve tahsil cirosu yapılabilir. Bono ve poliçeden farklı olarak çeklerde rehin ciro yapılamaz. Çek muhataba ciro edilemez. Çekin muhatap bankaya cirosu makbuz hükmündedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

44. Ticaret unvanı, tacirin ticari iş ve eylemlerinde kullandığı adıdır. Her tacir ticari işletmesiyle ilgili işlemlerinde bu adı kullanır. Unvan taciri tanıtmaya ve diğer tacirlerden ayırd etmeye yarar. Oysa işletme adı taciri değil işletmenin kendisini gösterir ve o işletmenin benzer işletmelerden ayırd edilmesine hizmet eder. Marka ise, işletmenin ürettiği mal ve hizmetleri tanıtmaya ve benzer ürünlerden ayırd etmeye yarar. Kısaca formüle edersek ticaret unvanı tacir için, işletme adı işletmenin kendisi için, marka ise işletmenin ürettiği mal ve hizmetler için seçilir ve kullanılır.

Ticaret Unvanının Oluşturulmasındaki Sistemler: Bu konuda, serbestlik, gerçeklik ve karma olmak üzere üç farklı sistem kullanılmaktadır. Gerçeklik sisteminde, seçilen bir unvanın gerçeğe tam uygun olması gerekir. Serbestlik sisteminde, bir tacir, istediği şekilde ticaret unvanını oluşturabilir. Karma sistemde ise, kural olarak seçilecek unvan gerçeğe uygun olmalıdır. Fakat unvanın değişikliklerden etkilenmediği hâller ile unvana eklenti yapılan hâllerde bu kuralın istisnalarının ortaya çıktığı söylenebilir. Türk Hukukunda karma sistem uygulanır.

Ticaret unvanı, çekirdek kısım + ihtiyari veya zorunlu eklerden meydana gelir.

Gerçek Kişi tacirde çekirdek kısımda kişinin kısaltılmadan yazılacak ad ve soyadı bulunur.

Bir adi şirket ticari işletme işletir ise şirketin tüzel kişiliği olmadığı için adi şirketin ortaklarının her biri tacir sayıldığından, ayrı ayrı birer ticaret unvanı seçmeleri ve yanına, yanılmayı önlemek için "ortakları" ibaresini koymaları gerekir. Örneğin, "Ali Kaya ve Ortakları" gibi.

Ticaret Şirketleri - Kolektif Şirket: Ticaret unvanında tüm ortakların veya hiç olmazsa birisinin kısaltılmaksızın ad ve soyadı ile şirket ve türünü gösteren ibare bulunmalıdır. Örneğin, Ali Taş ve Veli Kaya Kolektif Şirketi ya da Ali Taş Kolektif Şirketi gibi.

- Komandit Şirket: Gerek adi gerek paylı komandit şirketlerde iki tür ortak vardır. Ortaklardan bir kısmı komandite (sınırsız sorumlu), diğer bir kısmı ise komanditer (sınırlı sorumlu) ortaktır. Ticaret unvanında komandite ortaklardan en az birisinin kısaltılmaksızın ad ve soyadı ile şirket ve türünü gösteren ibare bulunmalıdır. Komanditer ortağın ismi unvanda bulunamaz. Buna rağmen ismine unvanda yer verilen komanditer ortak, komandite ortak gibi sorumlu olur; ayrıca cezai yaptırım uygulanır.
- Anonim ve Limited Şirket ile Kooperatif: Bunların unvanlarında mutlaka işletme konusu ile şirket ve türünü gösteren ibare bulunmalıdır. Örneğin, "İnşaat ve Ticaret Anonim Şirketi" (veya AŞ), "Turizm ve Seyahat Limited Şirketi", "Yapı Kooperatifi" gibi. Fakat unvana bir gerçek kişinin ad ve soyadı eklenirse, şirket ve türünü gösteren ibareler kısaltılamaz.
- Dernek, Vakıf ve Diğer Tüzel Kişiler: Bunların ticaret unvanları adlarından oluşur.
- Donatma İştiraki: Ticaret unvanı, müşterek donatanlardan birinin ad-soyadı veya gemi adı ile donatma iştirakini gösteren ibareden oluşur. "Temel Oflu Donatma İştiraki" veya "Karadeniz Gemisi Donatma İştiraki" gibi.

Ek Kısmı: Ek seçmek kural olarak ihtiyari, istisnaen zorunludur. Ek seçmenin zorunlu olduğu istisnai hâller şunlardır: 1. Bir ticaret unvanına, Türkiye'nin herhangi bir yerinde daha önce tescil edilmiş bir ticaret unvanından ayırt edilmesi için gerekli olduğu takdirde, ek yapmak zorunludur. 2. Her şube, merkezinin unvanına şube olduğunu belirten ek yapmak zorundadır. "Türkiye İş Bankası Hereke Şubesi" gibi. Ayrıca merkezi yurt dışında olan bir işletmenin Türkiye'deki şubesinin unvanında, merkezin ve şubenin bulunduğu yer ile şube ibaresinin yer alması gerekir. 3. Bir şirket sona ermiş ve malvarlığının tasfiyesine başlanmış ise, unvanının sonuna "tasfiye hâlinde" ibaresinin eklenmesi gerekir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 45.** Alacaklı veya borçlu, hacizden itibaren bir yıl içinde haczolunan malın satışını isteyebilir. Bir malın satılması kanuni müddet içinde istenmez veya talep geri alınıp da kanuni müddet içinde yenilenmezse o mal üzerindeki haciz kalkar.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 46. İhtiyatlılık Kavramı:** Muhasebe olaylarında temkinli davranılması ve işletmenin karşılaşılabileceği risklerin, muhtemel gider ve zararların göz önüne alınmasını ifade eder. (tedbirli olmak, dikkatli olmak)

- Bu kavram gereği ileride doğabilecek gider ve zararlar için varlıklarda karşılık ayrılır. Ancak muhtemel gelir ve karlar için ise herhangi bir işlem yapılmaz. Bu nedenle Gelir Tablosuna Gerçekleşmiş Hasılat ilkesi konmuştur.
- Bu kavram gereği şüpheli alacaklar ve değeri düşen varlıklar için karşılık ayrılır.
- İşletmeler bu kavram gereği ileride karşılaşılabilecek risklere karşı önlem almak ve özkaynak yapısını güçlendirmek için elde ettiği dönem karından yedek ayırırlar.
- İhtiyatlılık kavramı fazla karşılık ve gizli yedek ayrılmasına gerekçe oluşturamaz.

A seçeneği: Kişilik kavramına aykırıdır çünkü ortağın kendisi için yaptığı harcamalar ortaklardan geri tahsil edilmeli ve 131 Ortaklardan Alacaklar Hesabında izlenmelidir.

B seçeneği: İhtiyatlılık kavramına aykırıdır çünkü vadesi geldiğinde yazılı olarak istenmesine rağmen tahsil edilemeyen alacak için karşılık ayrılması gerekir.

C seçeneği: İhtiyatlılık kavramına uygundur **çünkü** satış henüz gerçekleşmemiştir, muhtemel gelir ve karlar için ise herhangi bir işlem yapılmaz.

D seçeneği: Kişilik maliyet kavramına uygundur **çünkü** malların alış bedeline alış giderleri de eklenerek Ticari Mallar hesabında izlenmelidir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 47.** 391 Hesaplanan KDV (tahsil edilen) > 191 İndirilecek KDV (ödenen) → Fark 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabının alacağında izlenir. Tahsil ettiğimiz KDV ödediğimiz KDV den büyük olduğundan devlete KDV borcumuz doğar.

391 Hesaplanan KDV (tahsil edilen) < 191 İndirilecek KDV (ödenen) → Fark 190 Devreden KDV Hesabının borcunda izlenir. Bu durumda da ödediğimiz KDV tahsil ettiğimiz KDV'den daha büyük olduğu için devletten alacağımız doğar. Ancak devlet KDV iadesi yapmadığı için bu farkı ilerdeki KDV borcundan mahsup etmek amacıyla 190 devreden KDV hesabında izlenir.

193 İndirilecek KDV Hesabı aktif bir hesap olduğundan borç kalanı, 391 Hesaplanan KDV Hesabı pasif bir hesap olduğundan alacak kalanı verir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 48. Senedin teminat olarak verilmesi:**

----- / -----	
121 Alacak Senetleri	XX
- Teminattaki Senetler	
121 Alacak Senetleri	XX
- Cüzdandaki Senetler	
----- / -----	

Senedin bankaca tahsili:

----- / -----	
102 Bankalar	XX
770 Genel Yönetim Gideri (*)	XX
121 Alacak Senetleri	XX
- Tahsildeki Senetler	
----- / -----	

(*) Yapılan kesinti banka komisyonudur. Bu hesap yerine 653 Komisyon Gideri Hs da kullanılabilir.

Senedin takibe verilmesi:

128 Şüpheli Ticari Alacak	XX	
121 Alacak Senetleri		XX
- Protestolu Senetler		

Senedin iskontosu (kırdırılması)

100 Kasa	XX	
780 Finansman Giderleri	XX	
121 Alacak Senetleri		XX
Cüzdandaki Senetler		

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

49. 197 Sayım ve Tesellüm Noksancı Hs: Varlıkların fiziki sayımları sırasında ortaya çıkan eksiklikler, nedeni bulununcaya kadar bu hesabın borcuna kaydedilir. Eksikliğin nedeni bulununca hesap alacaklandırılır.

397 Sayım ve Tesellüm Fazlaları Hs: Varlıkların fiziki sayımları sırasında çıkan fazlalıklar, nedeni bulununcaya kadar bu hesabın alacağına kaydedilir. Fazlalığın nedeni bulununca hesap borçlandırılır.

Bu iki hesap için de envanter değeri (muhasabe dışı envanter) esas alınır. Yani, fiili sayım esas alınır:

Muhasebe Dışı Envanter > Muhasebe İçi Envanter → Fazla

Muhasebe Dışı Envanter < Muhasebe İçi Envanter → Noksancı

153 TİCARİ MALLAR HS

250.000	180.000
70.000	

Stoklarını devamlı envanter yöntemiyle izleyen işletmelerde 153 Ticari Mallar Hesabının kalanı kayıtlı stok tutarını verir. Sayım sonucu ise fiili stok tutarını verecektir. İkisi arasında fark varsa fazla veya noksancı ifade eder.

Sayım sonucu = 80.000 TL

Fark = Sayım Sonucu – Hesabın Kalanı

Fark = 80.000 – 70.000 = 10.000 (Fazla)

Eğer işletme stoklarını aralıklı envanter yöntemiyle izliyor olsaydı 153 Ticari Mallar Hesabının kalanı toplam satılabilir mal mevcudunu verir. Sayım sonucu ise fiili stok tutarını verecektir. İkisi arasında fark 621 STMM Hesabını ifade eder.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

50. Satılan mal için tahsil edilen 2.500 Avronun değeri:

Tahsilat = 2.500 € x 1,83 TL = 4.575 TL (100 Kasa Hs borçlu)

Satış Bedeli = 4.130/1,18=3.500 TL (600 Yurtiçi Satışlar Hs alacaklı)

KDV = 4.130 – 3.500 = 630 TL (391 Hesaplanan KDV Hs alacaklı)

KDV dahil satılan malın toplam değeri = 4.130 TL

Fazla tahsilât için çek cirosu = 4.575 – 4.130 = 445 TL (101 Alınan Çekler Hs alacaklı)

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

51. Aktifi Düzenleyici Pasif Karakterli Hesaplar: Aktif kalemleri düzenlemek için, aktifte indirim olarak yer alan hesaplardır.

Pasifi Düzenleyici Aktif Karakterli Hesaplar: Pasif kalemleri düzenlemek için, pasifte indirim olarak yer alan hesaplardır.

Pasifi Düzenleyici Aktif Karakterli Hesaplar:

Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri Hs

Menkul Kıymet İhraç Farkı Hs

Borç Senetleri Reeskontu Hs

Diğer Borç Senetleri Reeskontu Hs

Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yükümlülük Hs

Ödenmemiş Sermaye Hs

Geçmiş Yıllar Zararları Hs

Dönem Net Zararı Hs

Aktifi Düzenleyici Pasif Karakterli Hesaplar:

Verilen Çekler Ve Ödeme Emirleri Hs

Menkul Kıymet Değer Düşüklüğü Karşılığı Hs

Alacak Senetleri Reeskontu Hs

Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Geliri Hs

Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hs

Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı Hs

Diğer Alacak Senetleri Reeskontu Hs

Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı Hs

Diğer Dönen Varlıklar Karşılığı Hs

Bağlı Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı Hs

İştirakler Sermaye Taahhütleri Hs

İştirakler Sermaye Payı Değer Düşük Karşılığı Hs

Bağlı Ortaklıklar Sermaye Taahhütleri Hs

Bağlı Ortaklıklar Sermaye Payı Değer Düşüklüğü Karşılığı Hs

Diğer Mali Duran Varlıklar Karşılığı Hs

Birikmiş Amortismanlar Hs

Birikmiş Tükenme Payları Hs

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

52. Karşılık kaydı: Önceki dönemde ihtiyatlılık kavramı gereği 4.000 TL'lik karşılık ayrılmıştır.

----- / -----	
654 Karşılık Giderleri Hs	4.000
119 Me.I Kıymet Değ. Düş. Karş.Hs	4.000
----- / -----	

Hisse senedi satış kaydı: Hisse senedi (35.000 - 40.000) 5.000 TL zararla satılmıştır ve bu zararın 4.000 TL'lik kısmı için daha önceden ayrılan karşılık dikkate alınır, kalan 1.000 TL için de 655 Menkul Kıymetler Satış Zararları Hs borçlandırılır.

Satılan hisse senedinin alış bedeli	45.000 TL (110 Hisse Senetleri Hs alacaklı)
Satış tutarı	35.000 TL (102 Bankalar Hs borçlu)
Satış zararı	10.000 TL
Önce ayrılan karşılık (beklenen zarar)	4.000 TL (119 Menkul Kıymet Değer Düşüklüğü Karşılığı Hs borçlu)
Beklenenin üzerinde zarar	6.000 TL (655 Menkul Kıymet Satış Zararı Hs borçlu)

Dikkat: Burada 681 Önceki Dönem Gider ve Zararları Hs kullanılmamışının nedeni menkul kıymetlerde satıştan doğan kar veya zarar satışın yapıldığı döneme aittir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

53. Azalan bakiyeler yöntemine göre amortisman oranı:

Yıl	Ayrılan Amortisman	Birikmiş Amort	Net Değer
2004	$100.000 \times 0,20 = 20.000$	20.000	80.000
2005	$80.000 \times 0,20 = 16.000$	36.000	64.000
2006	$64.000 \times 0,20 = 12.800$	48.800	51.200
2007	$51.200 \times 0,20 = 10.240$	59.040	40.960

Makine 2008 yılında satıldığı için 2008 yılında amortisman ayrılmayacaktır. Çünkü amortisman dönemsellik kavramı gereği dönem sonunda ayrılır.

Makinenin Maliyeti	100.000
Birikmiş Amortisman	- 59.040
Net Aktif Değer	40.960
Makine Satış Tutarı	50.000
Kar	9.040

Satılan makinenin kaydı:

----- / -----	
257 Birikmiş Amortisman Hs	59.040
100 Kasa Hs	50.000
679 Olağandışı Gelir ve Kâr Hs	9.040
253 Tesis, Mak. ve Cih. Hs	100.000
----- / -----	

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

54. 405 Çıkarılmış Tahviller Hs uzun vadeli mali borçtur. Vadeleri bir yılın altına düştüğünde kısa vadeli mali borç hesabı olan 304 Tahvil Anapara Borç Taksit ve Faizleri Hesabına aktarılır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

55. Soruda görüldüğü gibi iki kayıt yapılmıştır. Bunların ilkinde işletmenin portföyünden senet alınarak teminata verilmiş. İkinci kayıta ise bankadan kredi çekilmiştir. Bu durumda işletmenin maddi teminat karşılığında kredi kullandığını söylemek mümkündür.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

56. Üretimde Kullanılan Direkt İlk Madde Malzeme	20.000
Üretimde Kullanılan Direkt İşçilik	+45.000
Üretimde Kullanılan Genel Üretim Maliyeti	+0
Toplam Üretim Maliyeti	65.000
Dönem Başı Yarı Mamul Stok	+10.000
Dönemin Üretim Maliyeti	75.000
Dönem Sonu Yarı Mamul Stok	-1.000
Üretilen Mamullerin Maliyeti	74.000
Dönem Başı Mamul Stok	+12.000
Satılabilir Mamullerin Maliyeti	86.000
Dönem Sonu Mamul Stok	- X
Satılan Mamullerin Maliyeti (SMM)	65.000
SMM= Satılabilir Mamul Maliyeti - Dönem Sonu Mamul Stoku	
65.000 = 86.000 - Dönem Sonu Mamul Stoku	
Dönem Sonu Mamul Stoku = 21.000 TL	

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 57. Doğrudan (Basit) Dağıtım Yöntemi:** Bu yöntemde yardımcı gider yerlerinin giderleri kendilerine sundukları hizmetler göz önüne alınmadan doğrudan doğruya esas üretim gider yerine dağıtılır. Bu yöntemde yardımcı gider yerlerinin birbirleriyle olan hizmet alış verişleri dikkate alınmaz.

YGY	EÜGY1	EÜGY2
YGY1	$(45/75) \times 200.000 = 120.000$	$(30/75) \times 200.000 = 80.000$
YGY2	$(25/80) \times 300.000 = 93.750$	$(55/80) \times 300.000 = 206.250$
Toplam	213.750	286.250

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

58.

Borsa Performans Oranlar	
A. Hisse Başına Kar Oranı	E. Hisse Başına Defter Değeri Oranı
B. Hisse Başına Temettü Oranı	F. Piyasa Değeri /Defter Değeri Oranı
C. Hisse Başına Verim Oranı	G. Kar Dağıtım Oranı
D. Fiyat/Kazanç Oranı	H. Yatırım Kârlılığı Oranı

İç kaynak oranı, mali yapı oranlarından biridir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

59. Nakit Oranı (Hazır Değer / Disponibilite /Hassas oran): Bu oran, para ve benzeri değerlerin (bazı kaynaklarda buna ek olarak menkul kıymetlerin) kısa vadeli yabancı kaynaklara oranıdır. İşletmenin elindeki mevcut hazır değerler ile kısa vadeli borçların ne ölçüde karşılandığını gösterir.

- Oran faaliyetlerden sağlanan fon girişlerinin durması ve alacakların tahsil edilememesi durumunda, işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü yansıtmaktadır.
- Nakit Oranının 0.20'nin altına düşmemesi arzu edilir. Oranın çok yüksek olması da arzulanmaz çünkü nakit fazlasının iyi kullanılmadığı ve atıl bırakıldığı anlamını taşır.

$$\text{Nakit Oranı} = \frac{\text{Hazır Değerler}}{\text{KVYK}} \text{ veya } \frac{\text{Hazır Değerler} + \text{Menkul Kıymetler}}{\text{KVYK}}$$

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

60. $F = \frac{A \times 60 \times 3 \text{ ay}}{1.200} = \frac{A \times 3}{20} = 1.500 \text{ TL}$
 $3A = 30.000$
 $A = 30.000 / 3 = 10.000 \text{ TL}$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

1. Millî Mücadele sürecinin amaç, yöntem ve gerekçelerinin ortaya konulduğu Amasya Genelgesi'nde Mustafa Kemal Paşa "İstanbul Hükümeti üzerine düşen sorumluluğu yerine getirememektedir. Bu durum milleti yok olmuş gibi göstermektedir." diyerek hem İstanbul Hükümeti'ne açıkça tepki göstermiş hem de Millî Mücadele'nin gerekçelerinden birini ortaya koymuştur. Mustafa Kemal Paşa bu ifadelerini Kazım Karabekir, Rauf Orbay, Refet Bele, Ali Fuad Cebesoy ve Mersinli Cemal Paşa'nın da onayladıklarını belirttikleri Amasya Genelgesi'nde ilk kez kullanmıştır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

2. 1918'de imzalanan Mondros Ateşkes Antlaşması'nın yürürlüğe girmesiyle başlayan işgallere karşı öncelikle yerel direniş cemiyetleri ve Kuva-i Milliye anlayışıyla yürütülen Millî Mücadele süreç içinde yapılan kongre, genelge ve görüşmeler sonrasında topyekûn bir harekete dönüştürülmüş ve hazırlık aşamasından silahlı mücadele aşamasına geçilmiştir. Bu aşamada yaşanan savaşlar Mudanya Ateşkesi ile sonuçlandırılmıştır. Millî Mücadele sürecinde kurulan ve bu mücadeleyi yürüten I. TBMM elde ettiği başarı ve kazanımları dünyaya kabul ettirmeyi başarmış ve bu başarının sonucu olarak ise II. TBMM tarafından Lozan Barış Antlaşması imzalanarak yürürlüğe konulmuştur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

3. İktisadi birleşme türleri;

1. **Tercihli ticaret anlaşması;** En dar kapsamlı birleşme türüdür. Üye olan ülkeler bazı mallar üzerinden birbirlerine karşılıklı gümrük indirimi yapmayı taahhüt ederler.
2. **Serbest ticaret anlaşması;** Üye ülkelerin, sadece karşılıklı ticaretleri üzerindeki gümrük tarifeleri, kotalar, ithal ve ihrac yasakları gibi her türlü engel veya kısıtlamaların kaldırılarak üçüncü ülkelere karşı ortak gümrük tarifesinin uygulanmadığı birleşme türüdür.
3. **Gümrük Birliği;** Üye ülkelerin, sadece karşılıklı ticaretleri üzerindeki gümrük tarifeleri, kotalar, ithal ve ihrac yasakları gibi her türlü engel veya kısıtlamaların kaldırılarak üçüncü ülkelere karşı ortak gümrük tarifesinin uygulandığı birleşme türüdür. Türkiye 1995 yılında gümrük birliğine girmiştir ancak 1 Ocak 1996 yılından itibaren yürürlüğe girmiştir.
4. **Ortak Pazar;** Üye ülkelerin, sadece karşılıklı ticaretleri üzerindeki gümrük tarifeleri, kotalar, ithal ve ihrac yasakları gibi her türlü engel veya kısıtlamaların kaldırılarak üçüncü ülkelere karşı ortak gümrük tarifesinin uygulandığı ve üretim faktörlerinin serbest dolaşımının sağlandığı birleşme türüdür.
5. **İktisadi ve Parasal birlik (ekonomik birlik);** Üye ülkelerin, sadece karşılıklı ticaretleri üzerindeki gümrük tarifeleri, kotalar, ithal ve ihrac yasakları gibi her türlü engel veya kısıtlamaların kaldırılarak üçüncü ülkelere karşı ortak gümrük tarifesinin uygulandığı ve üretim faktörlerinin serbest dolaşımının sağlandığı, tek bir para birimi, tek bir Merkez bankasının bulunduğu, ülkeler arasında sosyokültürel refah düzeyinin de uyumlaştırılmasını içeren en geniş kapsamlı birleşme türüdür. Örneğin; Avrupa Birliği

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

4. Harcanabilir kişisel geliri elde etmek için uygulanacak yöntem aşağıdaki gibidir.
- GSYİH
+
NFG
GSMH
-
Amortisman
SMH
-
Dolaylı Vergiler
+
Sübvansiyonlar
MG
-
Kurumlar Vergisi
-
Dağıtılmayan Kârlar
-
Sosyal Güvenlik Kesintileri
+
Transfer Ödemeleri
+
Kamudan Alınan Faizler
Kişisel Gelir
-
Dolaysız Vergiler
Harcanabilir Kişisel Gelir
Açıklamalar doğrultusunda yanıt D seçeneğidir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

5. 1944 yılında Bretton Woods Konferansında 44 ülke tarafından kurulan Uluslararası Para Fonuna (IMF) Türkiye 11 Kasım 1947 tarihi itibarı ile katılmıştır.
- B seçeneğindeki İslam Bankası Türkiye'nin de içinde bulunduğu 22 ülke tarafından İslam Konferansı Teşkilatı ile 1973 yılında kurulmuştur.
- C seçeneğindeki İslam İş Birliği Teşkilatı içlerinde Türkiye'nin de bulunduğu 25 İslam ülkesi tarafından 1969 yılında kurulmuştur.
- D seçeneğindeki Karadeniz İş Birliği Teşkilatı içlerinde Türkiye'nin de bulunduğu 11 Karadeniz ülkesi tarafından 1992 yılında kurulmuştur.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

6. $MI = \text{Nakit} + \text{Vadesiz Mevduat} + \text{TCMB Mevduatı}$

$$M2 = M1 + \text{Vadeli Mevduat}$$

$$M2Y = M2 + \text{Döviz tevdiat hesapları}$$

$$M2YR = M2Y + \text{Repo}$$

$$M3A = M2 + \text{Resmi mevduat}$$

$$M3 = M2 + \text{Resmi Mevduat} + \text{Merkez Bankasındaki Diğer Mevduatlar}$$

$$M3Y = M3 + \text{Döviz Tevdiat Hesapları}$$

$$M3YR = M3Y + \text{Repo}$$

Not: 2005 Aralık ayından itibaren bugüne kadar yayınlanmakta olan M2Y, M2YR, M3, M3Y, M3YR tanımları kaldırılmış olup, aşağıdaki yeni tanımlar oluşturulmuştur: 1

$$M1 = \text{Dolaşımdaki Para} + \text{Vadesiz Mevduat (Y'', YP)}$$

$$M2 = M1 + \text{Vadeli Mevduat (Y'', YP)}$$

$$M3 = M2 + \text{Repo} + \text{Para Piyasası Fonları}$$

2011/05 Tarihli Düzenleme Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun bankaların yurtiçinde Türk Lirası menkul kıymet ihracına izin vermesi ile söz konusu menkul değerlerin ihracında gözlenen artış ve uluslararası uygulamalara yakınsama amacıyla, Aralık 2010 tarihli veriden başlamak üzere M3 para arzı tanımı aşağıdaki gibidir;

$$M3 = M2 + \text{Repo} + \text{Para Piyasası Fonları} + \text{İhraç Edilen Menkul Kıymetler}$$

Açıklamalar doğrultusunda yanıt B seçeneğidir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

7. B seçeneğindeki "Keynesyenlere göre ekonomide durgunluk dönemlerinde kamu harcamaları artırılmalıdır ve ekonomide arz yönlü politikalar benimsenmelidir" ifadesinin ilk cümlesi doğrudur ancak Keynesyenler ekonominin arz yönü ile değil talep yönü ile ilgilenecek talep yönlü politikaları kullanmışlardır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

8. Artan ve azalan verimler kanunu bir üretim faktörünün miktarını artırırken diğerlerini sabit tuttuğumuzda toplam üretimdeki değişimi gösteren bir ilkedir. Azalan verimler kanunu bir üretim faktörünün miktarını artırırken diğerlerini sabit tuttuğumuzda toplam üretimin daha az oranda artacağını açıklarken; artan verimler kanunu bir üretim faktörünün miktarını artırırken diğerlerini sabit tuttuğumuzda toplam üretimin daha fazla oranda artacağını açıklamaktadır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

9. Toplam maliyet (TC), toplam değişken maliyet (TVC) ile toplam sabit maliyetin (TFC) toplamına eşittir.

$$TC = TVC + TFC$$

Marjinal maliyet (MC) toplam maliyetin türevinin alınmasıyla hesaplanmaktadır ve soruda $MC = 4Q + 5$ olarak verilmiştir. Bu durumda $TVC = 2Q^2 + 5Q$ şeklindedir. $TC = TVC + TFC$ olduğuna göre soruda da $TFC = 10$ olarak verildiğine göre $TC = 2Q^2 + 5Q + 10$ şeklindedir. Soruda üretim miktarı $Q = 5$ verildiği için Q yerine 5 yazılır.

$$TC = 2(5)^2 + 5(5) + 10 = 85$$

$$TC = 85 \text{ dir.}$$

Ortalama maliyet olan AC ise toplam maliyetin üretim miktarına bölünmesiyle hesaplanmaktadır.

$$AC = \frac{TC}{Q} = \frac{85}{5} = 17$$

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

10. İhraç edilen malların fiyat endeksinin, ithal edilen malların fiyat endeksine olan oranını gösteren dış ticaret hadleri bir ülkenin dış ticaretten hangi yönde (olumlu-olumsuz) etkilendiğini göstermektedir. Ayrıca dış ticaret hadleri ülkenin refah seviyesi ve uluslararası refah seviyesinin belirlenmesinde de yardımcı olur. Bu açıklamalar doğrultusunda C seçeneği doğrudur. B seçeneğindeki dış ticaret açığı ülke ithalatının ihracatından fazla olduğunu, A seçeneğindeki dış ticaret fazlası da ülke ihracatının ithalatından daha fazla olduğunu göstermektedir.

D seçeneğindeki dış ticaret endeksi ise bir ülkenin dış ticaret hacminin zaman içindeki değişimini göstermektedir ve dış ticaret haddinden farklı bir kavramdır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

11. C seçeneğindeki "Talep esnekliği, fiyat düşüşü karşısında talep edilen miktarın artmasını gösterir ve birim esnek talep söz konusu olduğunda esneklik değeri 1'e eşittir" ifadesi doğrudur. Talep kanunu gereği fiyat düştükçe bireyler maldan daha fazla talep ederler. Ayrıca talep esnekliğinin bire eşit olması durumu birim esnek talep olarak adlandırılır. Bireyler malın fiyatındaki artış oranında talep edilen miktarı azaltırlar.

A seçeneğindeki "Arz esnekliği, bir malın fiyatındaki artış karşısında arz edilen miktarın azalmasını gösterir ve arz esnekliği 0 ile 1 arasında yer aldığında inelastik arz söz konusudur" ifadesinin "Arz esnekliği, bir malın fiyatındaki artış karşısında arz edilen miktarın azalmasını gösterir" kısmı yanlıştır çünkü arz kanunu gereği fiyatla arz edilen miktar arasında pozitif yönlü bir ilişki olması gerekmektedir.

B seçeneğindeki "Çapraz fiyat esnekliği, bir malın fiyatındaki değişim karşısında diğer bir malın talebinin değişmediğini göstermektedir" ifadesi yanlıştır çünkü çapraz fiyat esnekliği, bir malın fiyatındaki değişim karşısında diğer bir malın talebini nasıl etkilediğini göstermek için kullanılmaktadır. Çapraz talep esnekliği sonucu mallar ikame, tamamlayıcı ya da bağımsız mallar olarak nitelendirilmektedir.

D seçeneğindeki "Gelir esnekliği, bireyin gelirindeki artışı karşısında normal mallara olan talebinin azalmasını gösterir" ifadesi yanlıştır çünkü gelir artışı karşısında normal mallara olan talep artmaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

12. Talep esnekliğini etkileyen faktörler;

Malın ikame edilebilirlik derecesi: malın ikame edilebilirliği yüksekse esneklik yüksek, ikame edilebilirliği düşükse de esneklik düşüktür.

Malın bütçe içindeki yeri: malın bütçe içindeki payı yüksekse esneklik de yüksek, bütçe içindeki payı düşükse esneklik de düşüktür.

Malın niteliği: malın niteliği lüks ise esneklik yüksek, zorunlu mal ise esneklik düşüktür.

Zaman: Kısa dönemde esneklik düşük iken uzun dönemde zaman aralığı arttıkça esneklik de artmaktadır.

Açıklamalar doğrultusunda maliyet talep esnekliğini etkileyen unsurlar arasında yer almamaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

13. Ters talep fonksiyonu: Bir malın fiyatının talep edilen miktarın bir fonksiyonu olduğunu ifade etmektedir. Normal talep fonksiyonunda $Q=f(P)$ şeklindeyken ters talep fonksiyonunda $P=f(Q)$ söz konusudur.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

14. Bir ülke para biriminin diğer bir ülkenin para birimi cinsinden değerine döviz kuru denir ve dolaysız kota ve dolaylı kota olmak üzere ikiye ayrılır. Dolaysız kota (Avrupa Yöntemi) : Yabancı para birimi başına ulusal para birimi miktarını ifade eder. Dolaylı kota (Amerikan Yöntemi): Ulusal para birimi başına yabancı para birimi miktarını göstermektedir.

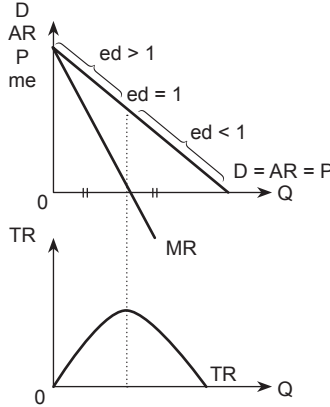
Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

15. 12 Eylül 1963 yılında Ankara Anlaşması imzalanmıştır. 1 Ocak 1996'da Gümrük Birliği yürürlüğe girmiş, 10-11 Aralık 1997'de Lüksemburg Zirvesi'nde adaylık statüsü verilmiş ve 10-11 Aralık 1999'da Helsinki Zirvesi'nde adaylık statüsü teyit edilmiştir.

Açıklamalar doğrultusunda A seçeneği doğrudur.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

16.

Grafikten de görüldüğü gibi toplam hasılatın arttığı bölgede esneklik değeri birden büyük, toplam hasılatın maksimum marjinal hasılatın sıfır olduğu noktada esneklik değeri bire eşit ve toplam hasılatın azaldığı bölgede esneklik değeri sıfırla bir arasındadır. Monopol piyasasında marjinal hasılat eğrisinin eğimi talep eğrisinin eğiminin iki katıdır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

17. A seçeneği: Ekonomik büyümenin yavaşlaması, tüketim ve yatırım harcamalarının azalması ve işsizliğin artması gibi sonuçlara yol açan resesyon bir ülke ekonomisindeki iki çeyrek üst üste küçülmeyi ifade etmektedir.

B seçeneğindeki deflasyon fiyatlar genel seviyesindeki sürekli düşüşü ifade eder ve borçların reel değerinin yükselmesi, maliyetlerin artması gibi temel sorunlara yol açmaktadır.

C seçeneğindeki stagflasyon durgunluk içinde krizin yaşandığı durumu ifade etmektedir ve sıfır veya sıfıra yakın büyüme ile enflasyonun birlikte görülmesi anlamına gelmektedir.

D seçeneğindeki enflasyon ataleti ise geçmiş dönem enflasyon değerlerine bağlı olarak enflasyonun gelecek dönemlerde de yüksek olması durumunu ifade etmektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 18.** Monopolcü fiyat farklılaştırması yaparak tüketiciye ödemeye razı olduğu en yüksek fiyatı ödetecektir. Yani aynı malı farklı fiyatlardan satacaktır. Yüksek gelirliye yüksek gelirinin ödeyebileceği en yüksek fiyattan satarken, düşük gelirliye de düşük gelirinin ödeyebileceği en yüksek fiyattan satacaktır. Böylelikle kar maksimizasyonuna ulaşılacaktır.

Bir firmanın aynı mal ve hizmeti tüketicilere farklı fiyatlardan satmasına *fiyat farklılaştırması* denir. Ancak her firma fiyat farklılaştırmasına gidemez. Bir firmanın fiyat farklılaştırmasına gidebilmesi için şu özelliklere sahip olması gerekir:

- Firmanın fiyat farklılaştırması yapabilmesi için piyasa fiyatını belirleyebilmesi ve kontrol gücüne sahip olması gerekir.
- Tüketicilerin kolaylıkla sınıflandırılabilmesi gerekir.
- Firmanın arbitraj yapmaması gerekir. Yani malın ucuz olan piyasadan alınıp, pahalı olan piyasada satılmaması gerekir.
- Piyasalar bölümlere ayrılmış ve esneklikleri biliniyor olmalıdır.

Üç çeşit fiyat farklılaştırması söz konusudur:

1. Birinci derecede fiyat farklılaştırması (birimler arası fiyat farklılaştırması): (Fiyat değerlendirilmesi)

Birinci dereceden fiyat farklılaştırılmasında amaç tüketici rantının tamamı ele geçmektir.

Üretimde tam etkinlik söz konusudur. Fiyat farklılaştırılması yapılarak herkesin ödemeye razı olduğu fiyattan malın satılması anlamına gelir. Tam anlamıyla birinci dereceden fiyat farklılaştırılması imkansız gibidir. Örneğin; ünlü modacılar, ünlü doktorlar, ünlü estetsiyenlerin monopol gücü ürünlerinden gelir. Farklı gelir gruplarına ve müşterilerine mal için ödeyecekleri maximum fiyat çerçevesinde farklı fiyat uygulanmasını içerir.

2. İkinci derece fiyat farklılaştırması (Miktar Değerlendirmesi)

İkinci dereceden fiyat farklılaştırılmasında farklı miktarların farklı fiyattan satılması söz konusudur. Günlük hayatta en sık karşılaşılan fiyat farklılaştırmasıdır. Örneğin evlerde kullanılan elektrikle iş yerlerinde kullanılan elektrik fiyatının farklı olması buna güzel bir örnektir.

3. Üçüncü dereceden fiyat farklılaştırması (alıcılar arası fiyat farklılaştırması): (Esneklik Değerlendirilmesi)

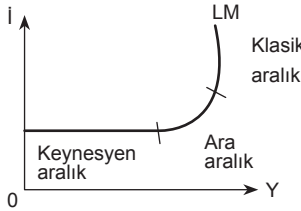
Üçüncü derece fiyat farklılaştırılmasında monopolcü, malını talebin daha esnek olduğu piyasada ucuza satarken, talebin esnekliğinin düşük olduğu piyasada malı daha yüksek fiyattan satacaktır. Üçüncü derece fiyat farklılaştırılmasına örnek olarak malın kadınlara ayrı, erkeklere ayrı, gençlere ayrı, yetişkinlere ayrı, öğrencilere ayrı fiyatlandırması gösterilebilir.

Uçak biletlerini alt gruplara ayırıp farklı fiyatlardan satma stratejisi üçüncü dereceden fiyat farklılaştırması örneğidir.

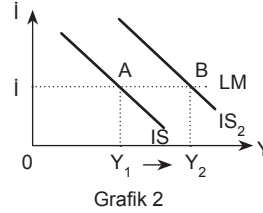
Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

19. Likidite tuzağı; Keynesyenlerin portföy sepetinde para ve tahvil bulunmaktadır. Ekonomide faizler düşebileceği minimum noktaya düştüğünde bireyler paralarını faizde değerlendirmek istemezler. Bu durumda tahvilin getirisi maksimumdur. Ancak paralarını tahvile de yatırmazlar çünkü faizlerin bu noktada kalmayacağını tekrardan yükseleceğini beklerler. Faizlerin artacağı beklentisi tahvilin getirisinin düşeceği beklentisini doğurur. Sonuç olarak faizler minimum seviyede olduğu için paralarını faize yatırmazlar ancak tahvilin getirisinin de düşeceğini beklendikleri için paralarını tahvilde de değerlendirmezler. Parayı hiçbir finansal varlığın getirisinde değerlendirememesi durumuna likidite tuzağı denir. Para talebinin faize duyarlılığı sonsuzdur ve LM eğrisi yatay eksene paraleldir. Keynesyen ekonomide LM yatay eksene paraleldir ve ekonomi likidite tuzağındadır.

Yatay ekseninde gelir düzeyi, dikey ekseninde de faizin bulunduğu LM eğrisinin yatay eksene paralel olduğu (para talebinin faize duyarlılığının sonsuz olduğu) durum likidite tuzağının geçerli olduğu Keynesyen aralığı gösterirken, LM eğrisinin faiz eksenine paralel olduğu durum klasik aralığı gösterir.

Grafik 1

Grafik 2

Bu durumda likidite tuzağında uygulanacak para politikası LM eğrisi yatay eksene paralel (para talebinin faiz esnekliği sonsuz) olduğu için LM eğrisini sağa veya sola kaydıramayacak milli gelir düzeyinde bir değişime sebep olmayacak ve etkisiz olacaktır. Ancak ekonomi likidite tuzağından uygulanacak maliye politikası etkindir çünkü; genişletici bir maliye politikası IS eğrisini paralel olarak sağa kaydırır. Genişletici maliye politikası başlangıçta A noktasında olan dengeyi B noktasına taşır. Sonuç olarak genişletici maliye politikası likidite tuzağında faiz oranlarını değiştirmeyecek ancak gelir düzeyini artıracaktır. Uygulanan politika etkin olacaktır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

20. Bir ekonomide reel faiz oranı, nominal faiz oranı ve beklenen enflasyon arasındaki ilişki

$$\text{Reel Faiz Oranı} = \frac{1 + \text{Nominal Faiz Oranı}}{1 + \text{Beklenen Enflasyon}} - 1$$

formülü ile hesaplanmaktadır. Verilenler yerine yazıldığında

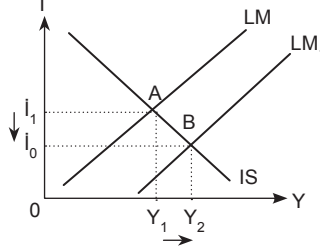
$$\text{Reel Faiz Oranı} = \frac{1 + 0,35}{1 + 0,25} - 1$$

$$\text{Reel Faiz Oranı} = \frac{1 + 0,35}{1 + 0,25} - 1$$

$$\text{Reel Faiz Oranı} = \frac{1,35 - 1,25}{1,25} = \frac{0,1}{1,25} = 0,08$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

21. IS-LM modelinin geçerli olduğu bir ekonomide Merkez Bankasının APİ alımı yapması piyasaya para sunması anlamına gelmektedir ve genişletici para politikası olarak adlandırılabilir. Diğer değişkenler sabitken Merkez Bankasının APİ alımı yapması LM eğrisini sağa kaydıracaktır. Bu durumda faiz oranı düşecek gelir düzeyi artacaktır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

22. Eş Ürün Eğrisi: Farklı girdi bileşimlerinde üretilen aynı çıktı düzeylerinin geometrik yerine denir.

Eş ürün eğrileri negatif eğimli ve orijine göre dış bükey şekillerdir. Dış bükey olmasının nedeni marjinal teknik ikame oranıdır. Marjinal Teknik İkame Oranı: Eş ürün eğrisi üzerinde emek veya sermaye faktöründen herhangi birini arttırmak için aynı çıktı düzeyinde kalmak koşulu ile diğer faktörden ne kadar vazgeçilmesi gerektiğini gösteren katsayıdır. Bir başka ifadeyle eş ürün eğrisinin eğimini ifade eder.

Eğrinin özellikleri ise;

- Eğri üzerindeki her nokta aynı çıktı düzeyini temsil eder
- Negatif eğimli olmasının sebebi üretim faktörlerinin birbiri yerine ikame ediliyor olmasıdır
- Orijinden uzaklaştıkça daha yüksek çıktı düzeyini temsil eder
- Eş ürün haritasının (paftası) bilinmesi varsayımı nedeni ile daima orijinden daha dışarda daha yüksek çıktı düzeyini temsil eden eş ürün eğrisi vardır
- Eş ürün eğrileri geçişkenlik varsayımı nedeni ile asla birbirini kesmeler
- Eş ürün eğrisi kesinlikle dış bükeydir. Çünkü eğri üzerindeki iki noktasının aritmetik ortalaması olan bir başka nokta daha yüksek çıktıyı temsil eder.

Açıklamalar doğrultusunda Yanıt D seçeneğidir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

23. Büyükşehir belediyesi, sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idarî ve malî özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisini ifade etmektedir.

Toplam nüfusu 750.000'den fazla olan illerin il belediyeleri kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir. Büyükşehir belediyelerinin sınırları, il mülki sınırlarıdır. Şu an 30 adet Büyükşehir belediyesi vardır.

Büyükşehir Belediyesinin organları da tıpkı normal belediyeler gibi

1. Büyükşehir Belediye Meclisi, Temel karar organıdır.
2. Büyükşehir Belediye Encümeni, Kararları uygulama ve bazı kararları alma organıdır.
3. Büyükşehir Belediye Başkanı, Belediyeyi temsil ve idare eden organdır.

Büyükşehir belediyesi olan illerde İl özel idareleri kaldırılmıştır.

DİKKAT: Büyükşehir Belediyeleri kanunla kurulabilir.

Büyükşehir belediyesi teşkilâtı; norm kadro esaslarına uygun olarak genel sekreterlik, daire başkanlıkları ve müdürlüklerden oluşur. Büyükşehir belediyesinde başkan yardımcısı bulunmaz. Hizmetlerin etkili ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi için, genel sekretere yardımcı olmak üzere, norm kadroya uygun olarak genel sekreter yardımcısı atanabilir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

24. Yetki Devri, idari işlem yapma yetkisinin bir idari makamdan diğer bir makama geçmesidir. İmza Devri ise, bir idari işlemi imza atarak belgelendirme yetkisinin bir kişiden diğer bir kişiye geçmesidir.

Yetki Devri

- Kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak yazılı olarak yapılır, istisnai bir yetkidir.
- Kısmidir, bütün yetkiler devredilemez.
- Yetki devri soyut bir biçimde bir makamdaki diğer makama yapılır
- Devreden ya da devralan kişi değişse de yetki devri kaldırılmadıkça geçerliliğini korur.
- Yetki devrinde karar alma yetkisi yetkiyi devreden makamdaki ayrılmakta ve kendisine yetki devredilen makama geçmektedir. Yani kendisine yetki devredilen makam, kendi adına ve kendi hesabına işlem yapmaktadır.
- İşlem yetkiyi devralanın işlemi sayılır. Sorumluluk yetkiyi devralana geçer
- Yetkiyi devreden makam yetkisini geri almadıkça yetkiyi kullanamaz, kullanırsa yetki tecavüzü olur.
- Yetkiyi devralan makam, yetkiyi bir başka makama devredemez (alt-devir yasağı)
- Hiyerarşik asta devredilebilir.
- Geçicidir, sürekli yapılamaz.

İmza Devri

- Kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak yazılı olarak yapılır, istisnai bir yetkidir.
- Kısmidir, bütün imza yetkileri devredilemez.
- İmza devri somut bir biçimde bir kişiden diğer bir kişiye yapılır.
- Devreden ya da devralan kişi değiştiğinde sona erer.
- İmza devrinde ise karar alma yetkisi imza yetkisini devreden makamdaki kalmakta, sadece kararın imza ile belgelendirilmesi yetkisi devredilmektedir. Yani kendisine imza devredilen kişi, imzayı devreden kişi adına ve hesabına işlem yapmaktadır.
- İşlem imzayı devreden işlemi sayılır. Sorumluluk imzayı devredenektir.
- İmzayı devreden makam her zaman imza yetkisini kullanabilir.
- İmzayı devralan imza yetkisini, kanunen yasaklanmamışsa başkasına devredebilir.
- Hiyerarşik asta devredilebilir.
- Geçicidir, sürekli yapılamaz.

Yetki devri beyanla yani sözlü olarak yapılamaz.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

25. İdari yargıda ilk derecede görevli mahkemeler (İlk derece mahkeme olarak Danıştay'da görülen idari davalar hariç) idare ve vergi mahkemeleridir. İdare mahkemeleri, vergi mahkemelerinin görevine giren davalarla ilk derecede Danıştay'da çözümlenecek olanlar dışındaki idari davalara bakar. İdari yargıda görev, bir davaya ilk derece mahkemesi olarak hangi mahkemenin bakacağını ifade eder ve bu anlamda davanın idare, vergi mahkemesi ya da ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görüleceği sorusunu cevaplar. İdari davaların hangi mahkemede görüleceği kanunla açıkça belirtilmiştir. Yetki ise bir davaya hangi yerdeki mahkeme tarafından bakılacağı sorusunu yanıtlar. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu uyarınca bu Kanunda veya özel kanunlarda yetkili idare mahkemesinin gösterilmemiş olması halinde, yetkili idare mahkemesi, dava konusu olan idari işlemi veya idari sözleşmeyi yapan idari merciin bulunduğu yerdeki idare mahkemesidir. İdari yargıda görev ve yetki kamu düzenindedir. İdari yargının görev alanına giren davalarda idare ya da vergi mahkemesi aynı davada kendilerini görevli sayarlarsa olumlu görev uyuşmazlığı, her ikisi de kendisini görevli Kabul etmezse olumsuz görev uyuşmazlığı çıkmış olur.

İdare ve vergi mahkemeleri, idari yargının görev alanına giren bir davada görevsizlik veya yetkisizlik sebebiyle davanın reddine karar verilerse dosyayı Danıştaya veya görevli ve yetkili idare veya vergi mahkemesine gönderirler.

Görevsizlik sebebiyle gönderilen dosyalarda Danıştay, davayı görevi içinde görmezse dosyanın yetkili ve görevli mahkemeye gönderilmesine karar verir.

Görevsizlik veya yetkisizlik sebebiyle dosyanın gönderildiği mahkeme kendisini görevsiz veya yetkisiz gördüğü takdirde, söz konusu mahkeme ile ilk görevsizlik veya yetkisizlik kararını veren mahkeme aynı bölge idare mahkemesinin yargı çevresinde ise, uyumsuzluk bölge idare mahkemesince, aksi halde Danıştayca çözülür.

Görev ve yetki uyumsuzluklarında Danıştay ve bölge idare mahkemesince verilen kararlar ilgili mahkemelere bildirilir ve bu husus taraflara tebliğ olunur. Danıştay ve bölge idare mahkemesince görev ve yetki uyumsuzlukları ile ilgili olarak verilen kararlar kesindir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 26.** Kanunlarda idari bir işlem için zorunlu idari başvuru yolu öngörülmesine rağmen bu yola başvurulmadan idari işleme karşı doğrudan idari yargıda dava açılması haline idari merci tecavüzü denilmektedir. Bir başka tanımla idari işlemin, dava konusu yapılmadan önce bir idari merci tarafından incelenmesinin zorunlu kılındığı hallerde bu inceleme yapılmadan doğrudan idari dava açılması halidir. 2577 sayılı Kanuna göre idari yargı yerlerine verilen dava dilekçeleri;

- a) Görev ve yetki,
- b) İdari merci tecavüzü,
- c) Ehliyet,
- d) İdari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olup olmadığı,
- e) Süre aşımı,
- f) Husumet,
- g) Dilekçede bulunması gerekli unsurlar ve aynı dilekçe ile dava açılma şartlarının bulunup bulunmadığı yönlerinden sırasıyla incelenir.

a bendi yönünden incelemede adli yargının görevli olduğu konularda açılan davaların reddine; idari yargının görevli olduğu konularda ise görevli veya yetkili olmayan mahkemeye açılan davanın görev veya yetki yönünden reddedilerek dava dosyasının görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesine,

b bendinde yazılı halde dilekçelerin görevli idare merciine tevdiine,

c, d ve e bentlerinde yazılı hallerde davanın reddine,

f bendine göre, davanın hasım gösterilmeden veya yanlış hasım gösterilerek açılması halinde, dava dilekçesinin tespit edilecek gerçek hasma tebliğine,

g bendinde yazılı hallerde 30 gün içinde dilekçeyi usule uygun hazırlamak ya da dilekçedeki eksikleri tamamlamak üzere dilekçenin reddine karar verilir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 27.** Üst kademe kamu yöneticileri ile ilgili usûl ve esaslar ile kamu kurum ve kuruluşlarında atama usûl ve esasları 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmiştir. Valiler, bu kararnamenin I sayılı cetvelinde yer almakta olup I sayılı cetvelde yer alan kadro, pozisyon ve görevlere Cumhurbaşkanlığı kararıyla atama yapılır. I sayılı cetvelde yer alan kadro, pozisyon ve görevlere atanacaklarda aşağıdaki şartlar aranır:

a) 657 sayılı Kanunun 48. maddesinde sayılan genel şartları taşımak.

- b) En az dört yıllık yükseköğrenim mezunu olmak.
- c) Kamuda ve/veya sosyal güvenlik kurumlarına tabi olmak kaydıyla uluslararası kuruluşlar ile özel sektörde veya serbest olarak en az beş yıl çalışmış olmak.

Yaş şartı 3 sayılı CBK ile aranan şartlar arasında yer almamaktadır. 657 sayılı Kanunun 48. maddesinde memuriyete giriş için yaş şartı getirilmiş olup buna göre genel olarak 18 yaşını tamamlayanlar Devlet memuru olabilirler. Bir meslek veya sanat okulunu bitirenler en az 15 yaşını doldurmuş olmak ve Türk Medeni Kanununun 12 nci maddesine göre kazai rüşd kararı almak şartıyla Devlet memur-

luklarına atanabilirler. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 59. maddesinde istisnai memurlar düzenlenmiş olup vali de istisnai memurdur. Ancak 3 sayılı CBK'nın 3. maddesine göre istisnai memur atamalarında sadece 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde sayılan genel şartları taşımak koşulunun uygulanacağı, en az dört yıllık yükseköğrenim mezunu olmak ve kamuda ve/veya sosyal güvenlik kurumlarına tabi olmak kaydıyla uluslararası kuruluşlar ile özel sektörde veya serbest olarak en az beş yıl çalışmış olmak şartlarının aranmayacağı düzenlenmiştir. Bu bağlamda soru hatalıdır. Vali olmak için 657 sayılı Kanunun 48. maddesindeki genel şartları taşımak yeterli olduğundan soruda birden fazla doğru şık olup (A, B ve C) soru hatalıdır.

Bu soru hatalıdır.

28. TBMM'nin yönetim teşkilatına Başkanlık Divanı adı verilmektedir. Başkanlık Divanı şu üyelerden oluşur:

1. TBMM Başkanı
 2. TBMM Başkanvekilleri
 3. Kâtip üyeler
 4. İdare amirleri
- Başkanlık Divanının bütün üyeleri milletvekilleri arasından belirlenir. Başkanlık divanına seçilen kişilerin milletvekilliği ve parti üyeliği devam eder.
 - Başkanlık Divanı için bir yasama dönemi boyunca iki kez seçim yapılır ve ilk seçilenler 2 yılığına sonraki seçilenler o yasama döneminin sonuna kadar görev yapar.

TBMM Başkanının Görevleri:

- Meclisi olağanüstü toplantıya çağırarak
- Meclisi temsil etmek
- Genel Kurul görüşme ve oylamalarını yönetmek
- Meclisi tanıtıcı tedbirleri almak
- Danışma Kuruluna başkanlık etmek
- Komisyonları denetlemek
- Meclisin bina eklenti ve tesislerinde her türlü idari, mali, kolluk işlemlerini yönetmek

Önemli: ***Cumhurbaşkanına vekalet görevi kalktı-2017 Any. değişikliği .

TBMM Başkanı

- TBMM'de yapılan hiçbir oylamada oy kullanamaz.
- üyesi bulundukları siyasi partinin veya parti grubunun Meclis içinde veya dışındaki faaliyetlerine katılamazlar.
- görevlerinin gereğı olan haller dışında, Meclis tartışmalarına katılamazlar.

TBMM Başkanının Seçimi: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan adayları, milletvekilleri arasından belirlenir ve Başkan seçimi gizli oyla yapılır. Oylama en çok 4 tur sürebilir. Buna göre bir milletvekilinin TBMM Başkanı olabilmesi için:

- 1.TUR:** Üye tamsayısının 2/3 ünün oyu (sağlanamazsa); 400
- 2.TUR:** Üye tamsayısının 2/3 ünün oyu (sağlanamazsa); 400
- 3.TUR:** Üye tamsayısının salt çoğunluğu (sağlanamazsa); 301
- 4.TUR:** 3. Turda en çok oyu alan 2 aday arasından en fazla oyu alan seçilir.

NOT: Siyasi parti grupları TBMM Başkanlığı için aday gösteremez.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

29. Anayasayı değiştirmek TBMM'nin görevleri arasındadır ve TBMM Anayasayı değiştirmek isterse kanun çıkarmak zorundadır. Fakat bu kanun Anayasada değişiklik yapacağı için özel kurallara getirilmiştir.

- a. **Değişiklik Teklifi:** Anayasa'nın değiştirilmesi Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tam sayısının en az üçte biri (200 mv.) tarafından yazılıyla teklif edilebilir.
- b. **Teklifin Görüşülmesi:** Anayasanın değiştirilmesi hakkındaki teklifler Genel Kurulda iki defa görüşülür. İlk görüşmenin üzerinden 48 saat geçmeden ikinci görüşmeye başlanamaz.
- c. **Teklifin Kabulü:** Değiştirilme teklifinin kabulü Meclisin üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun gizli oyuyla mümkündür.
- ç. **Onay Aşaması:** Anayasa değişikliğine ilişkin bir kanun TBMM'de kabul edildikten sonra onay aşaması söz konusudur. Burada Anayasa değişikliğine ilişkin bu kanunun kaç oyla kabul edildiğine göre değişik ihtimaller söz konusudur:

1. **ihimal:** Bu kanun TBMM'de üye tamsayısının 3/5'i ile 2/3'den az bir oyla kabul edilmişse (360-399 oy) Cumhurbaşkanı 2 şekilde hareket edebilir:

- Cumhurbaşkanı bu kanunu TBMM'ye bir kere daha görüşülmek üzere iade edebilir. İade üzerine;
- ***TBMM geri gönderilen kanunu yine 3/5'i ile 2/3'den az bir oyla AYNEN kabul etmişse (360-399 oy) Cumhurbaşkanı Anayasa değişikliğine ilişkin bu kanunu halkoyuna sunmak zorundadır. (Zorunlu halkoylaması)
- *** TBMM geri gönderilen kanunu yine 2/3 ve daha fazla bir oyla AYNEN kabul etmişse (400 ve daha fazla oy) Cumhurbaşkanı isterse Anayasa değişikliğine ilişkin bu kanunu onaylar, isterse halkoyuna sunabilir. (İsteğe bağlı halkoylaması)
- Cumhurbaşkanı bu kanunu TBMM'ye bir kere daha görüşülmek üzere iade etmiyorsa bu kanunu halkoyuna sunmak zorundadır. (Zorunlu halkoylaması)

2. **ihimal:** Bu kanun TBMM üye tamsayısının 2/3 ve daha fazla bir oyla kabul edilmişse (400 ve daha fazla oy) Cumhurbaşkanı 3 şekilde hareket edebilir:

- Cumhurbaşkanı bu kanunu onaylayabilir.
- Cumhurbaşkanı bu kanunu halkoyuna sunabilir. (İsteğe bağlı halkoylaması)
- Cumhurbaşkanı bu kanunu TBMM'ye bir kere daha görüşülmek üzere iade edebilir. İade üzerine;
- *** TBMM geri gönderilen kanunu yine 3/5'i ile 2/3'den az bir oyla AYNEN kabul etmişse (360-399 oy) Cumhurbaşkanı Anayasa değişikliğine ilişkin bu kanunu halkoyuna sunmak zorundadır. (Zorunlu halkoylaması)

***TBMM geri gönderilen kanunu yine 2/3 ve daha fazla bir oyla AYNEN kabul etmişse (400 ve daha fazla oy) Cumhurbaşkanı isterse Anayasa değişikliğine ilişkin bu kanunu onaylar, isterse halkoyuna sunabilir. (İsteğe bağlı halkoylaması)

Halkoyuna sunulan Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların yürürlüğe girmesi için, halkoylamasında kullanılan geçerli oyların yarısından çoğunun kabul oyu olması gerekir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

30. 1982 Anayasası herkesin kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez ve vazgeçilmez temel hak ve özgürlüklerinin olduğunu belirtmiştir. Temel hak ve özgürlüklerle ilgili olarak yapılan en önemli ayırım,

- negatif statü hakları
- pozitif statü hakları
- aktif statü hakları ayırımıdır.

Buna göre, güçlü olan devletin karşısında güçsüz durumda olan bireyi korumaya yönelik bir koruma alanı oluşturan, devletin o alana müdahale etmemekle yükümlü olduğu hak grubu NEGATİF STATÜ HAKLARI olarak adlandırılır. Örn. Yaşam hakkı, konut dokunulmazlığı hakkı, haberleşme hakkı gibi.

Devletin, çeşitli sebeplerle korunma ihtiyacı bulunan bireyleri korumaya yönelik olumlu eylemlerde bulunmasını gerektiren haklar ise **POZİTİF STATÜ HAKLARI** olarak adlandırılır. Örn: sosyal güvenlik hakkı, konut hakkı, eğitim hakkı, sağlık hakkı gibi...

Son olarak vatandaşların devlet yönetimine katılmalarını sağlayan haklar ise **AKTİF STATÜ HAKLARI** olarak adlandırılır. Örn: siyasi faaliyette bulunma hakkı, kamu hizmetine girme hakkı gibi

1982 Anayasası da bu üçlü ayrımı paralel olarak temel hak ve özgürlükleri 3 grupta düzenlemiştir. Birinci grupta yer alan haklar **KİŞİ HAK VE ÖDEVLERİ** başlığı ile, ikinci grupta yer alan haklar **SOSYAL VE EKONOMİK HAK VE ÖDEVLER** başlığı ile, üçüncü grupta yer alan haklar ise **SIYASİ HAK VE ÖDEVLER** başlığı ile düzenlenmiştir.

Sosyal ve ekonomik hak ve ödevler 2. Dünya Savaşından sonra ortaya çıkan, herkesin asgari insan onuruna uygun bir hayat sürmesi için gerekli olan yaşam düzeyine ulaşabilmesi için, fırsat eşitliğini sağlamak üzere Devletin toplumsal hayata müdahale etmesi gerekliliği sonucu ortaya çıkan haklardır. Bu haklar sosyal devlet ilkesinin gerçekleşmesinin bir aracı durumundadır. Bu doğrultuda toplumsal hayatta korunmaya ihtiyaç duyan kesimleri korumaya yönelik devlet haklar tanımış, aynı zamanda bir müteşebbis gibi ekonomik hayata girmiştir. İlk kez 1961 Anayasasında yer alan sosyal devlet ilkesine bağlı olarak bu haklar ilk defa 1961 Anayasasında düzenlenmiştir. 1982 Anayasasında da sosyal ve ekonomik hak ve ödevler başlığı altında 41-65. maddeler arasında düzenlenmiştir. Bu haklar;

- Ailenin korunması ve çocuk hakları
- Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi
- Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması
- Çalışma ve sözleşme hürriyeti
- Çalışma hakkı ve ödevi
- Çalışma şartları ve dinlenme hakkı
- Sendika kurma hakkı
- Toplu iş sözleşmesi, toplu sözleşme, grev hakkı ve lokavt
- Ücrette adalet sağlanması
- Sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması
- Konut hakkı
- Gençliğin korunması
- Sporun geliştirilmesi
- Sosyal güvenlik hakkı
- Yabancı ülkelerde çalışan Türk vatandaşları
- Tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması
- Sanatın ve sanatçının korunması

olarak sıralanabilir. Vergi ödevi 1982 Anayasasında siyasi hak ve ödevler arasında düzenlenmiştir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 31.** İdare üstlendiği görevleri yerine getirirken eylem ve işlemleri ile bilerek veya bilmeyerek üçüncü kişilere maddi veya manevi zarar verebilmektedir. İşte bu gibi durumlarda ortaya çıkan zararların idare tarafından tazmin edilmesini sağlayan ilkeye idarenin mali sorumluluğu denilmektedir.

İdarenin özel hukuka tabi faaliyetlerinden kaynaklanan zararlardan sorumluluğu özel hukuka tabidir. Burada incelenecek olan ise idarenin idare hukukuna tabi faaliyetlerinden kaynaklanan zararları tazmin etme sorumluluğudur.

İdarenin mali sorumluluğu iki şekilde söz konusu olur:

A. Kusur Sorumluluğu

B. Kusursuz Sorumluluk

A. Kusur Sorumluluğu : İdari sorumluluk nedeni olarak kusur, idarenin kuruluşunda ya da işleyişinden kaynaklanan bir aksaklık ya da bozukluktur. İdari faaliyetler idari kuruluşlar adına gerçek kişiler, başka bir ifadeyle kamu görevlileri tarafından yürütülür. Kusurlu tutum ve davranışlar, kamu görevlilerinin tutum ve davranışlarıdır. Kamu görevlileri tarafından yapılan idareye ve yürüttüğü hizmete ilişkin kusurlu davranışlar ise idarenin sorumluluğuna girmektedir. Buna hizmet kusuru

denilmektedir. Hizmet kusuru; bir kamu hizmetinin kurulmasında, yürütülmesinde ortaya çıkan ve o hizmeti yürüten kamu görevlisinin görevin ifasından ayrılması mümkün olmayan kusurdur. Kısacası hizmet kusuru, idârenin herhangi bir kamu hizmetini ya da faaliyetini kurmasında veya işletmesinde meydana gelen kusurdur. Hizmet kusuru;

- hizmetin geç işlemesi,
- hizmetin kötü işlemesi
- hizmetin hiç işlememesi şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Hizmetin Kötü İşlemesi: İdare tarafından sunulan hizmetin veya yürütülen etkinliğin niteliğinin kötü (kalitesiz) olması durumuna hizmetin kötü işlemesi denir. Örn: asfalt yapılan yolun çökmesi, ameliyat sonucu kişinin sakat kalması

Hizmetin Geç İşlemesi: Hizmetin gerçekleştirilmesi gereken zamandan sonra sunulmasına hizmetin geç işlemesi denir. Örn: süreli bir işlemin süresi geçtikten sonra yapılması, ambulansın olay yerine makul bir süreden çok sonra gelmesi

Hizmetin Hiç İşlememesi: Kamu hizmetine ilişkin bir faaliyetin hiç yapılmamasıdır. Örn: yapılması gereken ameliyatın yapılmaması, itfaiyenin olay yerine hiç gelmemesi

Kişisel Kusur: Kamu görevlisinin üstlendiği hizmetten ayrılabilen ya da üstlendiği hizmetle ilgili olmayan kusuruna kişisel kusur denir. Örn: tatilde memleketine özel aracı ile giden kamu görevlisinin trafik kazasında ölüme sebep olması

Kişisel kusur halinde artık kamu görevlisi şahsen sorumludur. İdarenin sorumluluğu yoktur. Kamu görevlisine karşı adli yargıda tazminat davası açılmalıdır.

B- İdarenin Kusursuz Sorumluluğu

Kusursuz sorumluluk idârenin hukuka uygun eylem ve işlemlerinden doğan zararları bazı durumlarda tazmin etmesi yükümlülüğüdür. İdârenin bazı tutum ve davranışlarından kaynaklanan zararların, idârenin kusuru olmasa dahi karşılanması yoluna gidilmesidir.

İdarenin kusursuz sorumluluğu iki ilkeye dayanmaktadır. Bunlar:

1. Tehlike İlkesi

2. Kamu Külfetleri Karşısında Eşitlik İlkesi

1. Tehlike İlkesi: İdarenin bünyesinde tehlike içeren bazı faaliyetlerinden ötürü, herhangi bir kusuru olmasa dahi sorumlu olmasını ifade eden ilke tehlike ilkesidir. Tehlike ilkesi 3 şekilde karşımıza çıkar:

- Tehlikeli araç-gereçler:** İdare bazı faaliyetleri yaparken tehlike taşıyan araç ve gereçler kullanır. Örn: askeri birimde bulunan cephanelik, doğal gaz boru hattı gibi. İşte bu tehlikeli şeylerin kullanılması sırasında ortaya bir zarar çıkarsa idare hiçbir kusuru olmasa dahi sorumlu olur.
- Mesleki Risk:** İdarenin topluma sunduğu hizmetlerden bazıları risk taşıyan mesleklerdir. Örn: itfaiye, kolluk hizmetleri gibi. Bu hizmetleri sunan kamu görevlilerinin uğradığı zararlardan, idare kusuru olmasa da sorumludur.
- Sosyal Risk:** Kamu düzenini bozmaya yönelik eylemlerden dolayı kişilerin uğradığı zararların, idare tarafından herhangi bir kusuru olmasa dahi karşılanmasını öngören ilkedir. Örn: terör eylemi sonucu patlayan bombadan ölen insanların yakınlarına tazminat ödenmesi...

2. Kamu Külfetleri Karşısında Eşitlik İlkesi: Bu ilkeye fedakarlığın denkleştirilmesi ilkesi de denilmektedir. Kamu külfetleri karşısında eşitlik ilkesi, tüm toplumun yararlandığı idarenin eylem veya işlemlerinden dolayı ortaya çıkan külfetlere belli kişi veya kişilerin katlanması durumunda, bu kişilerin zararının idare tarafından kusuru olmasa dahi karşılanması ilkesidir. Örn: metro inşaatı sebebi ile kapatılan caddede dükkânı olan bir kişi, bu sebeple zarara uğrarken bu metrodan tüm toplum yararlanacaktır. İşte oluşan zarardan sadece o caddede dükkânı olan kişinin sorumlu olması hakkaniyete uygun olmayacaktır. İdare bu kişinin zararını kusuru olmasa dahi bu ilke gereği karşılar.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 32.** Dernekler, gerçek veya tüzel en az yedi kişinin kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları, tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarıdır. Hukuka veya ahlâka aykırı amaçlarla dernek kurulamaz.

Her derneğin bir tüzüğü bulunur. Dernek tüzüğünde derneğin adı, amacı, gelir kaynakları, üyelik koşulları, organları ve örgütü ile geçici yönetim kurulunun gösterilmesi zorunludur. Dernek tüzüğü, kanunun emredici hükümlerine aykırı olamaz. Dernek tüzüğünde düzenlenmemiş konularda kanun hükümleri uygulanır.

Dernekler, kuruluş bildirimini, dernek tüzüğünü ve gerekli belgeleri yerleşim yerinin bulunduğu yerin en büyük mülkî amirine verdikleri anda tüzel kişilik kazanırlar.

Fil ehliyetine sahip bulunan her gerçek kişi ile tüzel kişiler, derneklere üye olma hakkına sahiptir. Yazılı olarak yapılacak üyelik başvurusu, dernek yönetim kurulunca en çok otuz gün içinde karara bağlanır ve sonuç yazıyla başvuru sahibine bildirilir. Başvurusu kabul edilen üye, bu amaçla tutulacak deftere kaydedilir.

Dernek Üyeliğinin Sona Ermesi:

- 1. Kendiliğinden:** Üyelik için kanunda veya tüzükte aranılan nitelikleri sonradan kaybedenlerin dernek üyeliği kendiliğinden sona erer.
- 2. Çıkma ile:** Hiç kimse, dernekte üye kalmaya zorlanamaz. Her üye yazılı olarak bildirmek kaydıyla, dernekten çıkma hakkına sahiptir.
- 3. Çıkarılma ile:** Tüzükte üyelerin çıkarılma sebepleri gösterilebilir. Tüzükte çıkarma sebepleri gösterilmişse, çıkarma kararına bu sebeplerin haklı sayılamayacağı iddiasıyla itiraz edilemez. Tüzükte çıkarma düzenlenmemişse üye, ancak haklı sebeple çıkarılabilir. Bu çıkarma kararına, haklı sebep bulunmadığı ileri sürülerek itiraz edilebilir.

Üyelerin Hakları: Oy hakkı: Her üyenin genel kurulda bir oy hakkı vardır; üye, oyunu şahsen kullanmak zorundadır. Onursal üyelerin oy hakkı yoktur.

Üyelerin ödevleri:

- 1. Ödenti verme borcu:** Üyelerin ödenti verme borcu tüzükle düzenlenir. Tüzükte düzenleme yoksa üyeler, dernek amacının gerçekleşmesi ve borçlarının karşılanması için zorunlu ödentilere eşit olarak katılırlar. Dernekten çıkan veya çıkarılan üye, üyelikte bulunduğu sürenin ödentisini vermek zorundadır. Onursal üyeler ödenti vermek zorunda değildir.
- 2.** Üyeler, dernek düzenine uymak ve derneğe sadakat göstermekle yükümlüdürler.
- 3.** Her üye, derneğin amacına uygun davranmak, özellikle amacın gerçekleşmesini güçleştirici veya engelleyici davranışlardan kaçınmakla yükümlüdür.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 33.** Zilyetlik bir şeyin egemenlik altında bulundurma iradesi ile fiili hakimiyetine sahip olunmasıdır. Gerek taşınır gerek taşınmaz mallar üzerinde oluşabilen zilyetlik fiilî hakimiyetin geçici nitelikteki sebeplerle kullanılmaması veya kullanma olanağının ortadan kalkması ile sona ermez. Mesela cep telefonunun evde unutulması zilyetliğin sona erdiği anlamına gelmez zira geçici niteliktedir.

Zilyet, bir sınırlı aynî hak veya bir kişisel hakkın kurulmasını ya da kullanılmasını sağlamak için şeyi başkasına teslim ederse, bunların ikisi de zilyet olur. Ancak bir şeyde malik sıfatıyla zilyet olan aslî zilyet, mülkiyet hakkı dışında bir aynî hakka ya da şahsî hakka dayalı olan ise Fer'î zilyettir.

Zilyet, her türlü gasp veya saldırıyı kuvvet kullanarak defedebilir.

Zilyet, rızası dışında kendisinden alınan şeyi taşınmazlarda el koyanı kovarak, taşınırlarda ise eylem sırasında veya kaçarken yakalananın elinden alarak zilyetliğini koruyabilir. Ancak, zilyet durumun haklı göstermediği derecede kuvvet kullanmaktan kaçınmak zorundadır.

Başkasının zilyet bulunduğu bir şeyi gasbeden kimse, o şey üzerinde üstün bir hakka sahip olduğunu iddia etse bile onu geri vermekle yükümlüdür. Ancak gasbeden o şeyin kendisine verilmesini gerektirecek üstün bir hakka sahip olduğunu derhâl ispat ederse onu geri vermekten kaçınabilir.

Bir eşya üzerinde önceki zilyedin veya malikin iradesiyle zilyet olan kimseler **emin sıfatıyla zilyet** olarak adlandırılır. Mesela Ali sahip olduğu kitabı arkadaşına ödünç vermişse arkadaşı Cenk emin sıfatıyla zilyet olur. Arkadaşı kitabı çalsa idi emin sıfatıyla zilyet olmazdı. Bir taşınırın emin sıfatıyla zilyedinden o şey üzerinde iyi niyetle mülkiyet veya sınırlı aynî hak edinen kimsenin edinimi, zilyedin bu tür tasarruflarda bulunma yetkisi olmasa bile korunur. Dolayısıyla kitabı ödünç alan Cenk bu kitabı, kitabın kendisine ait olmadığını bilmeyen 3i kişiye satarsa 3. Kişinin bu edinimini korunur.

Taşınır Davası: Taşınırın çalınan, kaybolan ya da iradesi dışında başka herhangi bir şekilde elinden çıkan zilyet, o şeyi iyiniyetli bir şekilde elinde bulunduran herkese karşı beş yıl içinde taşınır davası açabilir. Fakat bu taşınır, açık artırmadan veya pazardan ya da benzeri eşya satanlardan iyi niyetle edinmiş birinci ve sonraki edinenlere karşı taşınır davası, ancak ödenen bedelin geri verilmesi koşuluyla açılabilir. Ayrıca zilyet, iradesi dışında elinden çıkmış olsa bile, para ve hamile yazılı senetleri iyi niyetle edinmiş olan kimseye karşı taşınır davası açamaz.

Bir taşınırın zilyetliğini iyi niyetle edinmemiş olan kimseye karşı önceki zilyet, her zaman taşınır davası açabilir. Eğer önceki zilyet de zilyetliği iyi niyetle edinmemiş ise sonraki zilyede karşı taşınır davası açamaz.

Bu açıklamalar ışığında kitabı çalınan kişi;

- Çalan kişi iyiniyetli olamayacağı için her zaman taşınır davası açabilir.
- Çalan kişi, çalıntı olduğunu bilmeyen iyiniyetli bir kişiye kitabı satmışsa bu kişiye karşı 5 yıl içerisinde taşınır davası açabilir.
- İyiniyetli bir kişi bu kitabı bir sahaftan satın almışsa taşınır davası bu kişiye ödediği kitap bedelinin iadesi şartı ile açılabilir.
- Çalınan kitap değil de para olsa idi ve çalan kişi bu para ile çalıntı olduğunu bilmeyen iyiniyetli bakkaldan alışveriş yapsa idi bakkala paranın iadesi için taşınır davası açılmazdı.
- Kitabı ödünç alan kişiden çalınırsa ödünç alan çalan kişiye karşı taşınır davası açabilir. Ancak kitabı ödünç almayıp çalsa idi (iyiniyetli olmasaydı) ve bir başkası da kitabı kendisinden çalsa, kitabı çalan bu kişiye karşı taşınır davası açamaz.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

34. Taşınmaz rehini, ancak ipotek, ipotekli borç senedi veya irat senedi şeklinde kurulabilir.

Bir alacak hakkını güvence altına almak amacı ile taşınmaz üzerinde oluşturulan ve hak sahibine alacağını elde etmek için taşınmazın paraya çevrilmesini isteme hakkı veren sınırlı bir aynî hak türüdür. Hâlen mevcut olan veya henüz doğmamış olmakla beraber doğması kesin veya olası bulunan herhangi bir alacak, ipotekle güvence altına alınabilir. İpoteğe konu olacak taşınmazın, borçlunun mülkiyetinde bulunması gerekmez. İpotek halinde borçlunun ipoteğe konu borcundan dolayı şahsi sorumluluğu devam etmektedir ve ipotekle karşılanmayan alacak kısmı için ipoteğe konu olan taşınmazın şahsi sorumluluğu bulunmaktadır.

İpotekli borç senedi taşınmaz rehiniyle güvence altına alınmış kişisel bir alacak meydana getirir. İpotekli borç senedi hem alacağı teminat altına almakta hem de taşınmazın değerinin tedavül etmesine olanak tanımaktadır. İpotekli borç senedi oluşturulması için tapu siciline tescil gerekir ve tapu idaresi taşınmaza bir değer biçer ve bu değeri aşan miktar için ipotekli borç senedi kurulamaz. İpotekli borç senedi ile teminat altına alınan borçtan dolayı borçlu sadece rehine konu taşınmazla sınırlı değil, tüm malvarlığı ile şahsen sorumludur.

İrat senedi, bir taşınmaz üzerinde taşınmaz yükü şeklinde kurulmuş bir alacak hakkı meydana getirir. İrat senedinin güvencesini ancak tarım arazisi, konutlar ve üzerinde bina yapılabilecek arsalar oluşturabilir. İpotekli borç senedi gibi tapu siciline tescil ile oluşturulan bu senet ile taşınmazı hem alacağa teminat oluşturma hem de taşınmaz değerinin tedavüle sokulmasına imkân tanır. Ancak taşınmaz yükü şeklinde bir alacak söz konusu olduğu için irat senedinde borçlu taşınmazın değeri ile sınırlı sorumlu olup şahsi sorumluluğu yoktur.

Emtia senetleri, bir yerden başka bir yere nakli zor olan malların devrini sağlayan senetlerdir. Bu senetler sayesinde malların teslimi gerçekleşmeden devir veya rehin işlemleri yapılabilir. Makbuz senedi, mağazaya teslim edilen malların mülkiyetini temsil eden kıymetli bir evraktır. Makbuz senedini düzenleyen mağaza sahibi, mağazaya bırakılan malları muhafaza etmek ve makbuz senedini ibraz eden meşru hamile malları teslim etmekle yükümlüdür. Makbuz senedinde de borçlunun şahsi sorumluluğu yoktur.

NOT: Soru kökünde "Türk Medeni Kanunu'na göre" denilmektedir. Makbuz senedi Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiştir. Soru kökü itibarı ile soruda hata olduğu söylenebilir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 35.** 1982 Anayasasına göre 18 yaşını dolduran her Türk vatandaşı seçme ve halkoylamasına katılma haklarına sahiptir yani seçmendir. 298 sayılı Kanun aşağıdaki kimselerin seçmen olamayacağını düzenlemektedir:

- Kısıtlı olanlar,
- Kamu hizmetinden yasaklı olanlar.

Dolayısıyla bu kişiler seçme hakkına sahip olmayıp oy kullanamazlar. Yine Anayasamıza göre;

- silah altında bulunan er ve erbaşlar
- askeri öğrenciler,
- taksirli suçlardan hüküm giyenler hariç ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüler oy kullanamazlar.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 36.** Kişilerin gerek maddi varlıkları gerekse manevi değerleri üzerinde sahip oldukları haklar vardır ki bunlara kişilik hakları denir. Kişiler maddi, manevi ve ekonomik değerleri ile bir bütündür. Örn: vücut bütünlüğümüz, onurumuz, resmimiz, ismimiz, özel hayatımız üzerinde sahip olduğumuz haklar. Kişilik haklarından niteliklerine uygun düştüğü müddetçe tüzel kişilerde yararlanır. Kişilik hakları:

- Mutlak niteliktedir. Yani herkese karşı ileri sürülebilir, herkes bu haklarımıza uymak zorundadır.
- Kişilik haklarından vazgeçilmesi ya da başkalarına devri mümkün değildir. Kişilik haklarını ihlal eden sözleşmeler, mutlak butlan yaptırımına tabidir. Örn: organını satmak isteyen kişinin yaptığı satış sözleşmesi
- Bu haklar, kişinin ölümü ile birlikte sona erer, mirasçılara geçmez. Ayrıca kişilik hakları zamanaşımına da uğramaz.

Kişilik haklarının korunması için birtakım yollar öngörülmüştür:

- 1. Sona Erdirme Davası (Men):** Kişilik haklarına yönelik ve halen devam etmekte olan bir saldırının sonlandırılması için açılan davadır. Örn: gazetede ünlü bir şarkıcının eşini aldattığına yönelik olarak halen devam eden yazı dizisi için açılan dava
- 2. Tespit Davası:** Sona eren bir saldırının etkisinin devam etmesi haline, hukuka aykırılığının tespiti için açılan davadır. Örn: yazı dizisi bittikten sonra aldatma haberleri sebebi ile konserleri iptal edilen şarkıcının açtığı dava
- 3. Önleme Davası:** Henüz başlamamış ama birtakım emarelerden yakın bir gelecekte başlaması beklenen haksız bir saldırının henüz başlamadan önlenmesi amacı ile açılan davadır. Örn: Gazetede yazı dizisi başlamadan önce, 3 gün sonra yazı dizisinin başlayacağına yönelik haberleri gören şarkıcının açtığı dava
- 4. Tazminat Davası:** Kişilik haklarına yönelik saldırı sonucu maddi ve manevi zarara uğrayan kişinin, uğradığı zararın tazmini için açtığı davadır. Tazminat davasında, haksız saldırıda bulunan kişinin kusurlu olması gerekir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

37. Gerçek kişiliği sona erdiren hallerden birisi de gaiplik kararıdır. Medeni Kanun'da iki tür gaiplik durumu düzenlenmiştir.

- Birincisi, ölümüne güçlü bir olasılık gözüyle bakılabilecek bir olay içinde kaybolma ve ölmüş olmasının güçlü bir olasılık olması
- İkincisi kişiden uzun zamandır haber alınamaması ve ölmüş olmasının güçlü bir olasılık olması halidir.

Ölümüne güçlü bir olasılık gözüyle bakılacak durumda kaybolan kişinin, bu olaydan tarihten itibaren 1 yıl sürenin geçmiş olması gerekir. Örn: safari için Afrika'ya giden ve bir daha dönmeyen kişi, ya da dağ tırmanışı için Himalayalara giden ve geri dönmeyen dağcı

Bir kişinin, kendisinden son haber alındığı tarihten itibaren ise 5 yıllık sürenin geçmiş olması gerekir. Ayrıca bu kişinin de ölmüş olmasının güçlü bir olasılık niteliği taşıması gerekir. Örn: sabah işe gitmek için evden çıkan ve bir daha kendisinden haber alınamayan kişi

Bu iki durumda da, hakları bu kişinin ölümüne bağlı olan kişiler, gaipliği talep edilen kişinin Türkiye'deki ikametgahının bulunduğu yerdeki sulh hukuk mahkemesine başvurmalıdırlar. Yani gaiplik, ancak mahkeme kararı ile mümkün olmaktadır. Mahkemenin vereceği gaiplik kararı nüfus siciline bildirilir ve kişilik sona erer. Gaiplik kararı geçmişe etkili olup, kişi, ölüm tehlikesi içinde kaybolma ya da son haber alınma tarihinde ölmüş kabul edilir.

Gaiplik kararı ile birlikte şayet evlilik varsa, bu evlilik kendiliğinden sona ermez. Diğer eşin evliliğin feshi davası açması gerekir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

38. Borçlu ya da alacaklının, haklı bir gerekçesi olmaksızın borcu yerine getirmekten ya da alacağı kabul etmekten kaçınmasına temerrüt denir.

Borcun hiç doğmadığını ya da doğmuş olan borcun sona ermiş olduğunu ileri sürmeye itiraz denir. Örnek: Ali, Hasan'a başvurarak borcu olan 1000 TL'yi ödemesini istediğinde Hasan, "benim sana böyle bir borcum hiç olmadı" ya da "ben bu borcu sana ödedim ve borç bitti" derse bu itirazdır.

Borcun varlığını kabul etmekle beraber, borcu yerine getirmekten kaçınmasını haklı gösterecek olayların ileri sürülmesine defi denir. Örn: yukarıdaki örnekte Ali, alacağını yasal süre geçtikten sonra talep eder ve Hasan da artık borcun zamanaşımına uğradığını ve bu sebeple borcu ödemeyeceğini ileri sürerse bu defidir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

39. Alacaklının alacağını yasada belirlenen belli süreler içerisinde borçludan talep etmesi gerekir aksi halde bu süreler geçtikten sonra artık borçlu, bu borcu ifa etmeye zorlanamaz.

Borçlar hukukunda genel zamanaşımı süresi 10 yıldır. Haksız fiiller ve sebepsiz zenginleşmeden doğan borçlarda 2 ve 10 yıl olmak üzere iki ayrı zamanaşımı süresi bulunmaktadır.

1. **Parça borcu:** Borcun konusu, ferdi özellikleri ile belirlenmiştir ve borçlu bu belirlenen şeyi ifa ederek borçtan kurtulabilir. Örn: Servetim isimli atın satılması sözleşmesinde, borcun konusu bireysel olarak belirlenmiştir. Yine 35 AK 4303 plakalı X marka aracın satılması
2. **Cins Borcu:** Borcun konusu ferden belirlenmemiş olup belli bir cins ya da miktar olarak belirlenme yapılmıştır. Örn: 1 ton buğday, 2 kilo elma gibi
3. **Eksik borç:** Borçlunun yerine getirmeye zorlanmadığı fakat kendi rızası ile yerine getirdiği zaman da iadesini talep edemediği borçlardır. Hukukumuzda eksik borç doğuran haller şunlardır:
 - Ahlaki bir ödevin yerine getirilmesinden doğan borçlar
 - Kumar borcu
 - Evlenme tellallığından doğan borçlar
 - Zamanaşımına uğramış borçlar
4. **Müeccel Borç:** Henüz vadesi, ifa zamanı gelmemiş olan borca müeccel borç denir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 40.** Hukuki işlem, bir veya birden çok kimsenin hukuki bir sonuç elde etmek amacıyla iradelerini açıklaması sonucunda meydana gelen borç kaynağıdır. Hukuki işlemler için yapılan pek çok sınıflandırma olmakla beraber bizim için en önemli hukuki işlem grubu, iki taraflı hukuki işlemler olarak nitelendirilebileceğimiz sözleşmelerdir.

Sözleşme: Belirli bir hukuki sonucu elde etmek amacı ile iki tarafın karşılıklı ve birbirine uygun iradelerini açıklamaları ile meydana getirilen işlemlerdir. Sözleşmeyi kuran taraf iradelerine icap(tekliif) ve kabul denir. Açıklanan iradelerden zaman itibari ile önce olana icap (tekliif), bu teklifle uyumlu olan, onu değiştirmeyen irade beyanına ise kabul denilir.

Bir sözleşme yapılmak istenildiğinde, kişinin isteği ile beyan ettiği husus arasında uyumsuzluk olabilir. Eğer bu uyumsuzluk bilerek yapılıyorsa karşımıza şaka beyanı, zihni kayıt ya da muvazaa çıkmaktadır.

- 1. Şaka beyanı:** Kişinin şaka amaçlı yaptığı, sözleşme yapma niyeti olmayan ve karşı tarafın da şaka niyetini anladığı açıklamalardır. Örn. Öğretmenin sınıfı geçene otomobil alacağını beyan etmesi
- 2. Zihni kayıt:** Burada da kişi de sözleşme yapma niyeti yoktur ancak çeşitli sebeplerle sözleşme yapmaya yönelik iradesi varmış gibi beyanda bulunmaktadır. Karşı taraf zihni kaydı varlığını anlayacak durumda değilse yapılan hukuki işlem geçerlidir. Örn: topluluk içinde evini kiralamak isteyen kişiyi kırmamak için, istemese de olur denmesi
- 3. Muvazaa:** Aslında hiç sözleşme yapılmamasına rağmen 3.kişileri aldatmak amacı ile yapılmış gibi gösterilmesi ya da aslında yapmak istedikleri sözleşmeyi, başka bir sözleşme ile gizlemeleri haline verilen isimdir. Örn: alacaklılardan mal kaçırmak için kişinin mallarını satmış gibi göstermesi (aslında satmamıştır) Ya da kızlarından mal kaçırmak için erkek evladına bağışlamak istediği evi, babanın satmış gibi göstermesi.

İstek (irade) ve beyan arası uyumsuzluk istemeden oluşuyorsa karşımıza hata, hile ve tehdit çıkar.

- 1. Hata:** Burada kişi sözleşmenin diğer tarafının etkisi ve kusuru olmaksızın hataya düşmekte ve iradesi ile beyanı arasında uyumsuzluk oluşmaktadır. Örn: X marka cep telefonu almak isterken yanlışlıkla Y marka cep telefonu almak istediğini beyan etmesi
- 2. Hile:** Kişinin iradesi ile beyanı, bir başkasının aldatması sonucu uyumsuz hale gelmektedir. Örn: kuyumcunun 24 ayar diyerek 14 ayar bileziği satması
- 3. Tehdit (İkrah):** Taraflardan birinin iradesi ile beyanı, diğerinin veya üçüncü bir kişinin korkutması sonucu uyumsuz hale gelmiştir. Örn: Kişinin aslında satmak istemediği evi, karşı tarafın tehdidi ile satması

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 41.** Bir sözleşmede karşılıklı edimler arasında açık bir oransızlık varsa, bu oransızlık, zarar görenin zor durumda kalmasından veya düşüncesizliğinden ya da deneyimsizliğinden yararlanılmak suretiyle gerçekleştirilmişse bu duruma aşırı yararlanma (gabin) denilmektedir. Gabinin varlığı için şu unsurlar gereklidir:

1. Tarafların edimleri arasında aşırı bir oransızlık olmalıdır.
2. Taraflardan birisinin zor durumda olma, düşüncesizlik ya da deneyimsizliğinden kaynaklı zayıf olma hali bulunmalıdır.
3. Bir taraf zayıf olan tarafın bu zayıflığından yararlanma amacı ile hareket etmelidir.

Gabin halinde zarar gören, durumun özelliğine göre;

- sözleşme ile bağlı olmadığını diğer tarafa bildirerek ediminin geri verilmesini isteyebilir ya da
- sözleşmeye bağlı kalarak edimler arasındaki oransızlığın giderilmesini isteyebilir.

Zarar gören bu hakkını, düşüncesizlik veya deneyimsizliğini öğrendiği; zor durumda kalmada ise, bu durumun ortadan kalktığı tarihten başlayarak bir yıl ve herhâlde sözleşmenin kurulduğu tarihten başlayarak beş yıl içinde kullanabilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

42. Hukukumuzda 2004 yılında giren uzlaşma yolu ile yeniden yapılandırma, mali yapısı bozulan sermaye şirketleri ve kooperatiflerin iflas etmelerini önleme ve faaliyetlerine devam etmelerini amaçlayan bir yöntemdir. Şartları:

- Bu yola sadece sermaye şirketleri ve kooperatifler başvurabilir. Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasına, bankalar ve sigorta şirketleri borçlu sıfatı ile başvuramazlar.
- Mali yapının bozulması gerekir. Bu doğrultuda sermaye şirketi ya da kooperatifin muaccel para borçlarını ödeyemeyecek durumda olması veya mevcut ve alacakları borçlarını karşılamaya yetmemesi ya da bu hallerden birine düşme tehlikesiyle karşı karşıya kalması kuvvetle muhtemel olmalıdır.
- Borçlunun yeniden yapılandırma projesi hazırlaması ve bu projenin alacaklıların gerekli çoğunluğu tarafından kabul edilmesi gerekir.
- Uzlaşma başvurusunun yapılması. Borçlu durumundaki sermaye şirketi veya kooperatif kabul edilmiş olan yeniden yapılandırma projesi ile birlikte, işlem merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine, uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırma için başvurabilir.

Mahkeme, başvurudan itibaren otuz gün içinde gerçekleşecek olan duruşmanın gününü belirler. Mahkeme projenin tasdikine ya da başvurunun reddine karar verebilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

43. Alacağı bir rehinle temin edilmiş olan alacaklı alacağın icra takibi ile elde edilmesi için kural olarak rehinin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapmak zorundadır. Bu takip türünde alacaklının takip talebi ile süreç başlamaktadır. Borçlunun borcuna yetecek malvarlığına haciz yolu ile el konulması söz konusu değildir zira borçlunun taşınır ya da taşınmazı üzerinde zaten alacağına teminat oluşturan rehin hakkı kurulmuştur. Rehine konu olan taşınır ya da taşınmazın satışı talep edilmekte, satış işlemi ile paraya çevrildikten sonra oluşan bedel alacaklıya ödenmekte ya da birden fazla rehin alacaklı varsa paraların paylaştırılması söz konusu olmaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

44. Hukuki işlem, bir veya birden çok kimsenin hukuki bir sonuç elde etmek maksadıyla iradelerini açıklaması sonucunda meydana gelen borç kaynağıdır.

Hukuki işlemler irade beyanından bulunan taraf sayısına göre tek taraflı hukuki işlemler ile iki ya da çok taraflı işlemler olarak ikiye ayrılır.

Bir hukuki sonuç elde etmek için tek bir tarafın iradesini açıkladığı, bu irade açıklamasının ulaşması gereken bir karşı tarafın bulunmadığı hukuki işlemler tek taraflıdır. Örneğin vasiyetname düzenlenmesi, temsil yetkisi verilmesi, vakıf kurulması gibi.

İki taraflı hukuki işlemler ya da sözleşme: Belirli bir hukuki sonucu elde etmek amacı ile iki tarafın karşılıklı ve birbirine uygun iradelerini açıklamaları ile meydana getirilen işlemlerdir. Sözleşmeyi kuran taraf iradelerine icap(tekli) ve kabul denir. Açıklanan iradelerden zaman itibarı ile önce olana icap (tekli), bu teklifle uyumlu olan, onu değiştirmeyen irade beyanına ise kabul denilir.

Çok taraflı hukuki işlemlerde ise belirli bir hukuki sonucu elde etmek için ikiden fazla irade açıklaması aynı anda ve aynı yönde açıklanmaktadır. Örneğin şirket yönetim kurulunun karar alması gibi.

Sözleşmelerde iki taraf olsa da bazı sözleşmeler sadece tek tarafı borç altına sokar. Örneğin bağışlama bir sözleşmedir ancak sadece bağış yapan borç altına girmektedir.

Eksik iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler karşılıklı olarak borç doğurmalarına karşın, bu sözleşmelerde tarafların edimlerinin değiştirilmesi söz konusu değildir. Taraflardan birinin edimi diğer tarafın edimi karşılığında bulunmamaktadır. Örneğin kullanım ödünçü (ariyet) sözleşmesinde ödünç verenin borcu, bir şeyin kullanılmasını bedelsiz olarak karşı tarafa vermekte ve borcu da bu şeyin karşı tarafa teslimi olmaktadır. Ödünç alanın borcu ise ödünç aldığı şeyi sözleşmeye uygun şekilde kullanmaktır.

Bir kişinin temsil yetkisi vermesi, temsilciye ulaşması gerekli ancak kabul etmesi şartı aranmayan tek taraflı bir irade açıklaması ile olur. Bu irade beyanının karşı tarafa ulaşması temsil yetkisinin verilmesi için yeterlidir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

45. Türk Ticaret Kanunu'na göre bir şirket hukuki şeklini değiştirebilir. Yeni türe dönüştürülen şirket eskisinin devamıdır. Ortaklık (şirket), iki ya da daha çok kişinin, ortak bir amaca ulaşmak için emeklerini ve mallarını (sermayelerini) birleştirmeyi üstlendikleri bir sözleşmedir. Şahıs şirketi/ sermaye şirketi ayrımında ortaklıkta, ortakların şahıslarının mı yoksa sermayenin mi ilk planda önem taşıdığı önem taşır. Türk Ticaret Kanunu'nda kolektif ve adi komandit ortaklıklar şahıs şirketi; anonim, limitet ve paylı komandit ortaklıklar sermaye ortaklığı sayılmıştır. Ayrıca kooperatiflerde ticaret şirketleri arasında sayılmıştır.

Türk Ticaret Kanunu'nun geçerli tür değiştirmeler şunlardır:

- a) Bir sermaye şirketi;
 - 1. Başka türde bir sermaye şirketine;
 - 2. Bir kooperatife dönüşebilir.
- b) Bir kolektif şirket;
 - 1. Bir sermaye şirketine;
 - 2. Bir kooperatife;
 - 3. Bir komandit şirkete dönüşebilir.
- c) Bir komandit şirket;
 - 1. Bir sermaye şirketine;
 - 2. Bir kooperatife;
 - 3. Bir kolektif şirkete dönüşebilir.
- d) Bir kooperatif bir sermaye şirketine dönüşebilir.

Anonim, limitet ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler sermaye şirketi olduğu için birbirlerine dönüşebilir. Ayrıca kooperatiflerin sermaye şirketlerine dönüşümüne, sermaye şirketlerinin de kooperatife dönüşümüne kanun izin vermektedir. Adi şirket ise Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenen bir ticaret şirketi olmadığı için tür değiştirmesi mümkün değildir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

46. **Gerçek Kişilerde Tacir Sıfatı:** Bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten kişiye tacir denir. Unsurlar şöyle sıralanabilir.

- **Bir Ticari İşletmenin Mevcut Olması:** Bir işletme, ticaret siciline kaydedilmese bile ticari işletme mevcuttur. Ortada ticari işletme bulunmamasına rağmen varmış görüntüsü yaratan kişi de iyiniyetli üçüncü kişilere karşı tacir gibi sorumlu olur. Tacir gibi sorumlu olan kişi, tacir olmaya bağlı haklardan yararlanamaz fakat tacir sıfatının getirdiği yükümlülüklerle katlanır.
- **İşletmenin Çalıştırılması:** İşletmenin mevcut olması yetmez ayrıca fiilen çalışmaya başlamış (faaliyete geçirilmiş) olması da gerekir. Buna göre, bir ticari işletme açan kişi, fiilen işletmeye başlamasa da bazı hâllerde tacir sayılır. İşletmeyi açtığını sirküler, gazete, radyo, tv ve diğer ilân araçlarıyla halka bildirmiş veya işletmesini ticaret siciline tescil ettirerek durumu ilân etmiş olan kişi tacir sayılır. Tacir sayılan kişi, aynen tacir gibi olup bu sığata bağlı haklardan yararlanabileceğı gibi, yükümlülüklerle de katlanır.
- **İşletmenin Kendi Adına Çalıştırılması:** Kanun'da "kısmen de olsa kendi adına işletmek"ten söz edilmiştir.

Öyle meslekler vardır ki bunların ticaret yapmaları, bağlı oldukları özel mevzuat gereğı yasaktır: Devlet memuru, öğretim üyesi, yargıç, noter ve avukat gibi. Bazı ticari faaliyetlerin icrası ise, belirli makamların iznine veya ruhsat alınmasına bağlıdır. Örnek: eczaneler, özel dersaneler. Gerek ticaret yasağına gerek ruhsat veya izin alınması gereğıne aykırı olarak bir ticari işletme açan kişi tacir sayılır. Sahip oldukları ticari işletmeyi yasal temsilci (veli veya vasiler) aracılığıyla işleten küçük ve kısıtlılar da tacir sayılır fakat cezai sorumluluk yasal temsilcidedir.

Tüzel Kişilerde Tacir Sıfatı:

- **Ticaret Şirketleri:** Ticaret şirketleri olarak, kolektif, komandit (adi komandit ve sermaye paylara bölünmüş komandit), anonim, limitet şirketleri ve kooperatifler sayılmıştır. Ticaret şirketlerinin hepsi tüzel kişiliğe sahiptir. Tüzel kişinin kendisi tacir sıfatına sahiptir ve tüzel kişilik ne zaman kazanılırsa tacir sıfatı da o zaman kazanılır
- **Dernekler:** Derneklerin tacir sıfatını kazanabilmeleri için, amaçlarına varmak üzere ticari işletme işletmeleri ve ayrıca, kamu yararına dernek olmamaları gerekir. Bu iki şartın varlığı halinde dernekler tacir sıfatı kazanır. Gelirin hangi amaçla kullanıldığı önem taşımaz. Örneğin, lokanta işleten fakirlere yardım derneği, motel işleten avcılar derneği tacir sıfatını kazanır.
- **Vakıflar:** Tacir sıfatını kazanabilmek için vakıfların amaçlarına varmak için ticari işletme işletmeleri ve ayrıca gelirlerinin yarısından fazlasını kamu görevi niteliğindeki işlere harcamamaları gerekir.
- **Kamu Tüzel Kişilerine Ait Kurum ve Kuruluşlar:** Kendi kuruluş kanunları gereğince özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri tarafından kurulan kurum ve kuruluşlar da tacir sayılırlar. Bu kapsamda kamu iktisadi teşebbüsleri (KİT'ler) ile diğer kurum ve kuruluşlar (örneğin, OYAK, TÜBİTAK, Üniversitelerin Basımevleri, Belediye Halk Ekmek Fabrikaları, Tanzim Satış Mağazaları) örnek verilebilir. Ancak bu kurum ve kuruluşları kuran Devlet, il özel idareleri, belediyeler ve köyler ise tacir sayılmazlar.
- **Donatma İştiraki:** Birden çok kişinin paylı (müşterek) mülkiyet şeklinde sahip oldukları bir gemiyi, bir sözleşme gereğince, hepsinin adı ve hesabına, deniz ticaretinde kullanmak ve menfaat sağlamak amacıyla oluşturdukları birliğe donatma iştiraki denir. Donatma iştirakinin tüzel kişiliği yoktur ve tacir değildir ancak, TTK m.17 gereği donatma iştiraki tacirlere ilişkin hükümlere tabidir.

Ticaret şirketlerinin ortaklarının ise tacir sıfatı yoktur.

Soruda farklı anlamlara gelebilecek bir durum söz konusudur. Donatma iştiraki ile ilgili olarak Türk Ticaret Kanunu "Tacire ilişkin hükümler donatma iştirakine de aynen uygulanır." hükmü ile donatma iştirakini tacir saymamış, tacirlere uygulanan hükümlere tabi tutmuştur. Bu sebeple soruda hata söz konusudur. İki adet cevap vardır.

Doğru yanıt "B ve C" seçeneğidir.

47. Kambiyo Senetleri: Bono, poliçe ve çek olmak üzere 3 türüdür. Ortak özellikleri şunlardır:

- Sıkı şekil şartlarına tabidir.
- Kanunen emre yazılı senetlerdir
- Soyut(sebebe bağlı olmayan) kıymetli evrak grubundadır
- Bir para alacağını içerirler
- İmzaların bağımsızlığı ilkesi geçerlidir.
- Müteselsil borçluluk söz konusudur.
- Hak, senetle birlikte doğduğu için yaratıcı kıymetli evrak grubundadır.
- Emre ve hamiline yazılı olmak şartıyla kamu güvenine dayanırlar.

Poliçe: Poliçede 3'lü bir ilişki vardır. Düzenleyen, muhataba, poliçede gösterilen kişiye yani lehtara senette yazılı bedeli ödeme emri verir. Poliçe bu 3'lü yapısı ile havale ilişkisinin özel bir türüdür.

Unsurları:

1. Poliçe kelimesi
2. Belirli bir bedelin ödenmesi hususunda kayıtsız şartsız havale
3. Ödeyecek kişinin(muhatapın) adı veya ticaret unvanı
4. Vade: Olması zorunlu değildir. Poliçede 4 tür vade olabilir:
 - Belirli bir günde: Örn: 11.07.2013 gibi
 - Düzenlendikten belli bir süre sonra

- Görüldüğünde: Vade yazılmamış poliçeler görüldüğünde ödenecektir. Bunların düzenlendikleri tarihten itibaren 1 yıl içinde ödenmek üzere muhataba ibraz edilmeleri gerekir. Bu tür vadelerde kabul için ibraz söz konusu değildir. Ödeme için muhataba ibraz edilir ve muhatap ödeme yapmaz ise ödememe protestosu çekilerek diğer sorumlulara başvuru hakkı kullanılabilir.
- Görüldükten belirli süre sonra: Bunlarında düzenlendikten itibaren 1 yıl içinde muhataba kabul için ibrazı gerekir. Kabul için muhatabın yazacağı tarihe göre vade saptanır.
- 5. Ödeme Yeri: Açıkça yazılmamış ise muhatabın isminin yanında yazılı olan yer ödeme yeri sayılır.
- 6. Lehtar: Ödemenin yapılacağı şahıs isim ya da unvan olarak gösterilmelidir. Hamiline poliçe olamaz.
- 7. Düzenleme Tarihi ve yeri: Tarih muhakkak olmalı. Düzenleme yeri ise açıkça yazılmamış ise düzenleyenin isminin yanında yazılı olan yere bakılır.
- 8. Düzenleyenin el yazısı ile atılmış imzası

Zorunlu unsurların poliçede var olmaması poliçeyi geçersiz kılar.

Bono: Bonoda düzenleyen(borçlu) ve lehtar (alacaklı) vardır. Muhatap yoktur. Bonoyu düzenleyen kişi aynı zamanda onu ödeyecek olan kişidir.

Unsurları:

1. Bono ya da emre muharrer senet sözcüğü
2. Belirli bir bedelin kayıtsız şartsız ödenmesi vaadi
3. **Vade:** Poliçede belirtilen 4 tür vade bonoya da koyulabilir. Vade belirtilmemiş bono görüldüğünde vadeli sayılır ve düzenleme tarihinden itibaren 1 yıl içinde ödenmek üzere ibrazı gerekir. Aksi halde hamil düzenleyen dışındaki kişiler başvuru hakkını kaybeder.

Görüldükten belli süre sonra vadeli bononun da 1 yıl içinde düzenleyene ibrazı ile vadenin hesaplanacağı başlangıç tarihinin tespiti gerekir. Bono bu sürede ibraz edilmez veya ibraz edilse de görüldü tarihi şerhi alınmazsa artık sadece düzenleyenin sorumluluğu söz konusu olur.

4. **Ödeme yeri:** Ayrıca ve açıkça ödeme yeri yazılmamış ise düzenleme yeri ödeme yeri sayılır
5. **Lehtar:** Bono bedelinin ödeneceği kişinin gösterilmesi şarttır. Hamiline bono düzenlenemez.
6. **Düzenleme günü ve yeri:** Tarih mutlaka yer almalıdır. Düzenleme yeri ise ayrıca belirtilmemişse düzenleyenin isminin yanında yazılı yer düzenleme yeri sayılır.
7. Düzenleyenin el yazısı ile atacağı imzası

Mutlaka bulunması gereken şartların bonoda yer almaması bonoyu geçersiz kılar.

Çek: Çekte aynı poliçe gibi 3'lü bir ilişki vardır ancak çekte muhatap mutlaka bir bankadır. Keza çekte muhatap bankanın çeki kabulü mümkün değildir. Çek bono ve poliçenin aksine kredi değil bir ödeme aracıdır.

Ön şartlar:

- Muhatabın banka olması
- Banka ile düzenleyen arasında çek anlaşmasının bulunması
- Çekin ödenmesi için ibraz edildiği anda muhatap banka nezdinde karşılığının bulunması

Unsurları:

1. Çek kelimesi
2. Belirli bir bedelin ödenmesi için kayıtsız şartsız havale
3. Muhatap: Mutlaka banka olmalıdır
4. Ödeme yeri: Ayrıca ve açıkça gösterilmemişse muhatabın unvanı yanında yazılı olan yer ödeme yeri sayılır.
5. Düzenleme tarihi ve yeri: Çekin düzenlendiği tarih mutlaka yer almalıdır. Çekte vade olmaz. Düzenleme yeri ayrıca belirtilmemişse düzenleyenin isminin yanında yazılı yer düzenleme yeri sayılır.
6. Düzenleyenin imzası: Mutlaka el yazısı ile atılmış olmalıdır.

Mutlaka yer alması gereken unsurlardaki eksiklik çeki geçersiz kılar.

Çekte lehtarın gösterilmesi zorunlu değildir zira çek hamiline yazılı olarak düzenlenebilir. Keza çekte vadede yoktur ve ibraz edildikleri zaman ödenir

Pay Senedi anonim şirketlerde zilyet olan kişinin hak sahibi sayıldığı kıymetli evrak türüdür. Pay senedi hamiline ya da nama yazılı düzenlenebilir.

Konşimento, bir taşıma sözleşmesinin yapıldığını ispatlayan, eşyanın taşıyan tarafından teslim alındığını veya gemiye yüklendiğini gösteren ve taşıyanın eşyayı, ancak onun ibrazı karşılığında teslimle yükümlü olduğu senettir. Konşimento, nama, emre ve hamile yazılı olarak düzenlenebilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 48. 1. Parça borcu:** Borcun konusu, ferdi özellikleri ile belirlenmiştir ve borçlu bu belirlenen şeyi ifa ederek borçtan kurtulabilir. Örn: Servetim isimli atın satılması sözleşmesinde, borcun konusu bireysel olarak belirlenmiştir. Yine 35 AK 4303 plakalı X marka aracın satılması
- 2. Cins Borcu:** Borcun konusu ferden belirlenmemiş olup belli bir cins ya da miktar olarak belirlenme yapılmıştır. Örn: 1 ton buğday, 2 kilo elma gibi
- 3. Eksik borç:** Borçlunun yerine getirmeye zorlanmadığı fakat kendi rızası ile yerine getirdiği zamanda iadesini talep edemediği borçlardır. Hukukumuzda eksik borç doğuran haller şunlardır:
- Ahlaki bir ödevin yerine getirilmesinden doğan borçlar
 - Kumar borcu
 - Evlenme tellallığından doğan borçlar
 - Zamanaşımına uğramış borçlar

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 49.** Anonim şirket, pay sahiplerinden ayrı bir tüzel kişiliğe sahiptir. Şirketin ticaret siciline tescili ile kazanılan bu kişilik, şirketin ticaret sicilinden silinmesiyle ortadan kalkar. Şirketin ticaret sicilinden silinmesi, kural olarak tasfiye sürecinin sonunda gerçekleşir. Dolayısıyla tasfiye sürecinde şirketin tüzel kişiliği devam eder.

Anonim şirketin kendiliğinden sona erme (dağılma) sebepleri:

- 1. Esas Sözleşmede Öngörülen Sürenin Sona Ermesi:** Anonim şirketler süreli veya süresiz olarak kurulabilirler. Belirli bir süre ile kurulduğu esas sözleşmede belirtilmemişse şirketin süresiz kurulduğu kabul edilir. Esas sözleşmede şirketin süresi sınırlandırılmamışsa, şirket herhangi bir zaman sınırı olmaksızın faaliyetlerini yürütebilir. Şirket için bir süre öngörülmesi hâlinde ise bu sürenin dolması şirketin sona ermesine yol açar. Bununla birlikte, sürenin dolmasına rağmen şirket fiili olarak faaliyetlerine devam ediyorsa, esas sözleşme değişikliği yapılmasına gerek olmaksızın şirket kendiliğinden belirsiz süreli hale gelir.
- 2. İşletme Konusunun Gerçekleşmesi veya Gerçekleşmesinin İmkânsız Hâle Gelmesi:** Anonim şirketler kanunen yasak olmayan her türlü ekonomik amaç ve konular için kurulabilir. Şirketin faaliyette bulunacağı işletme konusunun somut olarak, yani esas noktaları belirlenmiş ve tanımlanmış şekilde esas sözleşmede gösterilmesi zorunludur. Şirketin işletme konusu özel bir işin yapılması olarak belirlenmişse, bu işin tamamlanması ile birlikte şirketin konusu gerçekleşmiş olur. Bu durumda şirket etkinliği tamamlandığından ve artık gerçekleştireceği bir faaliyet konusu kalmadığından sona erer. Örneğin, iki şehir arasındaki demir yolunu yapmak üzere kurulmuş bir yapı şirketi, demir yolunun tamamlanması ile birlikte sona erer; zira işletme konusu gerçekleşmiştir.

Yalnızca işletme konusunun gerçekleşmesi değil, bu konunun gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesi de şirketi sona erdirir. İmkânsızlık, hukuki veya fiili olabilir. Şirketin işletme konusunun yapılan hukuki düzenlemeler nedeniyle gerçekleştirilemeyecek olması hâlinde hukuki imkânsızlık; hukuki bir engel bulunmazken konunun elde edilme olanağının ortadan kalkması fiili imkânsızlık olarak nitelendirilir. Örneğin, elektrik üretimi konusunda faaliyet gösteren bir şirketin, üretim lisansı alamaması veya aldığı lisansın iptal edilmesi ya da belirli bir ürünün ithalatı için kurulmuş şirketin faaliyet konusu ürünün ithalatının yasaklanması hâlinde hukuki imkânsızlık söz konusudur. Belirli bölgedeki bir maden sahasını işletmek üzere kurulmuş bir şirketin, üretim bölgesindeki madenin tükenmesi fiili imkânsızlığa örnek verilebilir.

3. **Genel Kurulca Sona Erme Kararı Alınması:** Genel kurulca her zaman şirketin feshine karar verilebilir. Fesih, şirketi sona erdireceğinden önemli bir karar niteliğindedir. Bu yüzden ağırlaştırılmış karar nisabına tabi tutulmuştur. Fesih kararı, esas sermayenin yüzde yetmiş beşini oluşturan payların sahipleri veya temsilcilerinin olumlu oyları ile alınabilir. İlk toplantıda bu nisap sağlanamadığı takdirde ikinci toplantıda da aynı nisap aranır. Bu nisap ağırlaştırılabilirken hafifletilemez. Genel kurulca alınan fesih kararı ticaret siciline tescil ve ilan ettirilir.
4. **Şirketin İflasına Karar Verilmesi:** Şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinin iflas kararı ile birlikte şirket derhal sona erer. Şirketin iflasını alacaklılar veya yönetim kurulu talep ve dava edebilir. Yönetim kurulu şirketin aktiflerinin borçlarını karşılayamayacağını belirlenmiş olduğu hâllerde şirketin iflasını talep eder. Pay sahipleri şirketin iflasını talep edemezler.
5. **Kanunda Öngörülen Diğer Hâller:** Bu hâllere örnek olarak; şirketlerin birleşmesi, şirketlerin tam bölünmesi, kamu düzenine veya işletme konusuna aykırı işlemlerde veya faaliyetlerde bulunulması, esas sermayenin üçte ikisinin kaybedilmesi, şirketin kurulmasında kanun veya esas sözleşme hükümlerine aykırı davranılması zikredilebilir.

Anonim şirketin mahkeme kararı ile sona erme (fesih dağıtılma) sebepleri:

1. **Organlardan Birisinin Eksikliği veya Genel Kurulun Toplanamaması:** Uzun süreden beri şirketin kanunen gerekli olan organlarından biri mevcut değilse veya genel kurul toplanamıyorsa, pay sahipleri, şirket alacaklıları veya Gümrük ve Ticaret Bakanlığının istemi üzerine, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi, yönetim kurulunu da dinleyerek şirketin durumunu kanuna uygun hâle getirmesi için bir süre belirler. Bu süre içinde durum düzeltilmezse, mahkeme şirketin feshine karar verir.
2. **Haklı Sebep Fesih:** Haklı sebeplerin varlığında, sermayenin en az onda birini ve halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden payların sahipleri, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden şirketin feshine karar verilmesini isteyebilirler. Yüzde on paya sahip tek bir pay sahibi bu davayı açabileceği gibi, birden fazla pay sahibi de bir araya gelerek yüzde on oranını sağlayarak dava açabilirler. Yüzde on oranı, esas sözleşme ile düşürülebilir. Haklı sebep kavramı kanunda tanımlanmamıştır. Bununla birlikte, genel kurulun pek çok kez kanuna aykırı bir şekilde toplantıya çağırılması, azlık hakları ile bilgi alma ve inceleme hakkı başta olmak üzere pay sahiplerinin bireysel haklarının devamlı ihlali, şirketin sürekli zarar etmesi ve dağıtılan kâr payının sürekli azalması haklı sebep sayılabilir. İleri sürülen sebeplerin haklı olup olmadığına ilişkin takdir hakkı mahkemeye aittir. Mahkeme, haklı sebepler bulursa dahi feshe karar vermek zorunda değildir. Mahkeme, fesih yerine, davacı pay sahiplerine, paylarının karar tarihine en yakın tarihteki gerçek değerlerinin ödenip davacı pay sahiplerinin şirketten çıkarılmalarına veya uygun yeni bir pay sahibinin şirkete alınması veya kâr payı dağıtım zorunluluğu getirilmesi gibi duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer çözümlere karar verebilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

50. **Faaliyet hacmi** (iş hacmi), belli bir dönemde işletme faaliyetlerinin miktarını ifade etmek için kullanılır. Bu anlamda faaliyet hacmi işletmenin fiili satışları veya üretim hacmi cinsinden ifade edilebilir.

Kapasite, bir işletmenin belli bir dönemdeki üretim gücü olarak ifade edilmektedir.

Toplam maliyet, işletmenin fiili üretimi için katlandığı bedeldir.

Kâr, bir mal ve hizmet üretiminde elde edilen gelirin mal ve hizmetin maliyetini aşan kısmıdır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

51. Tabloya bakıldığında işletmenin kısa vadeli borçları yıllar itibarıyla azalış gösterirken, özkaynakları bunun aksine artış sergilemiştir. Özkaynaklardaki artış sermayesinin de artmış olabileceğini göstermektedir. Bu durum işletmenin kısa vadeli borçlarını ödemede sıkıntı yaşamayabileceğine ve özkaynağının yeterli olduğuna işaret eder.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

52. **Tutarlılık (Tutarlı Rapor Sistemi) Kavramı:** Benzer işlemlerde kullanılan muhasebe politikalarının, kayıt düzenlerinin ve değerlendirme ölçülerinin yıllar itibarıyla değişmezliğini ifade eder.

- Gerekğinde uygulanan muhasebe politikaları değiştirilebilir. Ancak bu değişikliklerin ve bunların parasal etkilerinin bilanço ve gelir tablosu dipnotlarında tam açıklama kavramı gereği belirtilmesi gerekir. Buna aykırı davranılırsa hem tutarlılık hem tam açıklama kavramına aykırı davranılmış olur.
- Bu kavram finansal tablolardaki bilgilerin karşılaştırılabilirliğini sağlamaya çalışır. Eğer bu kavram olmazsa farklı yıllarda düzenlenen mali tabloların karşılaştırılması anlamsız sonuçlar verir.
- Mali tablolarda biçim ve içerik yönünden tekdüzeni öngören kavramdır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

53. 180 Gelecek Ayalara Ait Giderler Hs, Dönen varlıklarda bulunan aktif bir hesaptır. Diğer seçeneklerde bulunan hesaplar aktif düzenleyici pasif karakterli hesaplardır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

54. **Artık:** Üretim sürecine giren direkt ilk madde ve malzeme ile yardımcı madde ve malzemelerin, dököntü olarak kalan ve ölçülebilir düşük bir satış değerine sahip olan parçalardır. Artıklar direkt ilk madde ve malzeme olarak yeniden üretimde kullanılabilirler veya ek bir üretim işleminden geçirilerek, yeni bir yarı mamul de elde edilebilir.

Bozuk mal: Üretim sürecini tamamlamakla birlikte beklenen kaliteyi ya da fiziksel ölçülerini sağlayamayan bozuk ya da iskarta durumundaki mamullerdir. Yani üretim aşamasının sonuna ulaşır ancak istenen kalite ve fiziksel özellikleri kazanamamış mamullerdir. Sağlam, mamullere dönüşmesi için yeniden ek işleme tabi tutulması, kusurlu mamullerin aksine ekonomik olmayan mamullerdir.

Kusurlu mal: Üretimin son aşamasında veya kalite kontrol noktalarında ortaya çıkabilen ve belirlenen gerekli standartlara ve özellikle uymayan mamullerdir. Kusurlu mamuller daha sonra üzerinde yeniden işlem yapılarak, mevcut pazarlama kanalları aracılığı ile mamulün niteliklerine göre birinci ya da ikinci kalitede mamul olarak satılabilir. Bu mamullerin düzeltilmesi için ek maliyete katlanması genellikle karlı (ekonomik) olmaktadır.

Fire: İlk madde ve malzemenin ve ticari malın; çekme, buharlaşma, eksilme gibi nedenlerle kaybettiği miktar ya da ölçülebilir bir satış değerine sahip olmayan artık halidir. Örneğin; gaz, toz, duman ve satış değeri olmayan artıklar fire olarak değerlendirilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

55. KPSS-2012

Özetle hesapların işleyişi:

Aktif Hesaplar Varlık Hesapları		
Pasifi Düzenleyici Aktif Karakterli Hs		
Borç	Gider Hesapları	Alacak
Artış (+)		Azalış (-)
Borç Kalanı		

Pasif Hesaplar Kaynak Hesapları		
Aktifi Düzenleyici Pasif Karakterli Hs		
Borç	Gelir Hesapları	Alacak
Azalış (-)		Artış (+)
		Alacak Kalanı

Pasif Hesaplar: İşletmenin kaynaklarındaki (Borçlar ve Özkaynaklar) fiili değişimleri izleyen hesaplardır. Kaynaklardaki artışlar için hesap alacaklandırılır (sağ taraf), azalışlar için ise hesap borçlandırılır (sol taraf). Pasif hesaplar alacak kalanı verirler veya kalan vermezler.

Aktifi Düzenleyici Pasif Karakterli Hesaplar: Bu hesaplar bulundukları yerin (aktif) tersi gibi (pasif) hareket ederler. Yani bu hesaplar artınca alacaklandırılır azalınca borçlandırılır ve alacak kalanı verirler veya kalan vermezler.

Pasifi Düzenleyici Aktif Karakterli Hesaplar: Bu hesaplar bulundukları yerin (pasif) tersi gibi (aktif) hareket ederler. Yani bu hesaplar artınca borçlandırılır azalınca alacaklandırılır ve borç kalanı verirler veya kalan vermezler.

Gelir Hesapları: Gelir hesaplarındaki artışlar hesabın sağ tarafına yazılarak alacaklandırılırken, azalışlar ise hesabın sol tarafına yazılarak borçlandırılır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

56. MDV yeniden değerlendirme artışı	100.000
Hisse senetleri ihraç primi	20.000
Hisse senedi iptal karları	50.000
Sermaye Yedekleri	170.000

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

57. Satış kaydı:	
Tahvilin satış bedeli	180.000
Tahvilin alış bedeli	-170.000
İşleyen faiz	-15.000
Zarar	-5.000 TL
----- / -----	
100 Kasa Hs	180.000
655 Menkul Kıymet Satış Zararı Hs	5.000
111 Özel Kesim Tahvil Senet ve Bono Hs	170.000
642 Faiz Gelirleri Hs	15.000
----- / -----	

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

58. a) Kasa noksanlığının tespiti kaydı: Fark daha önce tespit edildiği için öncelikle geçici hesapta izlenecektir. Ödeme yapıp da kayda alınmamışsa bu durum kasa noksanlığına neden olacaktır.

----- / -----	
197 Sayım ve Tesellüm Noksanları Hs	XX
100 Kasa Hs	XX
----- / -----	

b) Noksanlığın nedeninin bulunması kaydı: Nedeni bulunduğu için 197 Sayım ve Tesellüm Noksanları Hs alacaklandırılarak kapatılmıştır. Yerine 770 Genel Yönetim Gider Hs (1.180/1,18) 1.000 TL ve 191 İndirilecek KDV Hs 180 TL borçlandırılacaktır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

59. 181-281 Gelir Tahakkukları Hs: Cari dönemde doğmuş/kesinleşmiş fakat vadesi gelmediği için istenebilir durumda olmayan gelirlerin muhasebeleştirilmesinde kullanılır.

381-481 Gider Tahakkukları Hs: Cari dönemde doğmuş/kesinleşmiş fakat vadesi gelmediği için istenebilir durumda olmayan giderlerin muhasebeleştirilmesinde kullanılır.

380-480 Gelecek Aylara/Yıllara Ait Gelirler Hs: Tahsil edilmiş fakat cari döneme ait olmadığı için bilançoda tutulan gelirlerin muhasebeleştirilmesinde kullanılır.

180-280 Gelecek Aylara/Yıllara Ait Giderler Hs: Ödenmiş fakat cari döneme ait olmadığı için bilançoda tutulan giderlerin muhasebeleştirilmesinde kullanılır

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

60. Mal alış kaydı:

$$KDV = 100.000 \times \%18 = 18.000 \text{ TL}$$

153 Ticari Mallar Hs	100.000
191 İndirilecek KDV Hs	18.000
100 Kasa Hs	68.000
103 Verilen Çek ve Ödeme Emri Hs	50.000

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

61.

	Ayrılan Amortisman Tutarı	Birikmiş Amortisman	NAD (DD)
2020	$1.200.000 \times \%40 = 480.000$	480.000	720.000
2021	$720.000 \times \%40 = 288.000$	768.000	432.000
2022	$432.000 / 3 = 144.000$	912.000	288.000
2023	$432.000 / 3 = 144.000$	1.056.000	144.000
2024	$432.000 / 3 = 144.000$	1.200.000	0

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

62. Yıllık amortisman = $500.000/2 = 250.000 \text{ TL}$

$$\text{Maliyet} = 250.000 \times 5 = 1.250.000 \text{ TL}$$

$$\text{Birikmiş amortismanı} = 500.000 \text{ TL}$$

$$\text{Net Aktif Değeri} = \text{Maliyet} - \text{Birikmiş Amortisman}$$

$$\text{NAD (DD)} = 1.250.000 - 500.000 = 750.000 \text{ TL}$$

$$\text{Satış tutarı} = \text{NAD} + \text{satış karı}$$

$$\text{Satış tutarı} = 750.000 + 350.000 = 1.100.000 \text{ TL}$$

$$\text{KDV} = 1.100.000 \times \%10 = 110.000 \text{ TL}$$

$$\text{Senet tutarı} = 1.100.000 + 110.000 = 1.210.000 \text{ TL}$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

63. Defterlere geçirilen bir kaydı kazımak, çizmek veya silmek suretiyle okunamaz hale getirmek yasaktır. Yevmiye defteri maddelerinde yapılan yanlışlar ancak muhasebe kaidelerine göre düzeltilebilir. Diğer defter ve kayıtlarda yapılan yanlışların düzeltilmeleri ancak yanlışlık okunacak şekilde çizilmek, üst veya yan tarafına veyahut ilgili bulunduğu hesaba doğrusu yazılarak yapılabilir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

64.

Genel Olarak Mali Nitelikli İşlemler		Mali Nitelikli İşlemlerin Bilanço'ya Etkisi
Yapılan işlem bilançonun sadece bir tarafında değişikliğe neden oluyorsa:	→	Bilanço toplamı değişmez
İşletme karlı bir iş yapar veya borçlanırsa: (kaynaklar artarsa)	→	Bilançonun hem aktif hem pasifi aynı büyüklükte artar
İşletme zararına bir iş yapar veya borç öderse: (kaynaklar azalırsa)	→	Bilançonun hem aktif hem pasifi aynı büyüklükte azalır

A) Nakden taşıt satın alınması: 100 Kasa Hs (aktif) azalır, buna karşılık 254 Taşıtlar Hs (aktif) da aynı tutarda artacağından bilançonun aktif ve pasifi toplamda değişmez.

BİLANÇO			
Aktif (Varlıklar)	İşletme Adı, Tarihi	Pasif (Kaynaklar)	
100 Kasa Hs	(azalır)		
254 Taşıtlar Hs	(artar)		
Aktif Toplamı	(değişmez)	Pasif Toplamı	(değişmez)

B) Satıcılara borç ödenmesi: 100 Kasa Hs (aktif) azalır, ancak 320 Satıcılar Hs (pasif) da aynı tutarda azalacağından bilançonun hem aktif hem de pasifi toplamda azalır.

BİLANÇO			
Aktif (Varlıklar)	İşletme Adı, Tarihi	Pasif (Kaynaklar)	
100 Kasa Hs	(azalır)	Satıcılar Hs	(azalır)
Aktif Toplamı	(azalır)	Pasif Toplamı	(azalır)

C) Senet düzenleyerek mal alınması: 153 Ticari Mallar Hs (aktif) artarken 321 Borç Senetleri Hs (pasif) da artar. Bunun sonucunda bilançonun hem aktif hem de pasifi artmış olur.

Vadeli mal alışı bilançonun aktifine etkisi:	Vadeli mal alışı bilançonun pasifine etkisi:
Ticari Mallar Hs (alınan mal) (artar)	321 Borç Senetleri Hs (artar)
Aktif Toplamındaki Değişim (artar)	Pasif Toplamındaki Değişim (artar)

D) Senetli alacağın tahsil edilmesi: 100 Kasa Hs (aktif) artar, buna karşılık 121 Alacak Senetleri Hs (aktif) da aynı tutarda azalacağından bilançonun hem aktif hem de pasifi toplamda değişmez.

BİLANÇO			
Aktif (Varlıklar)	İşletme Adı, Tarihi	Pasif (Kaynaklar)	
100 Kasa Hs	(artar)		
121 Alacak Senetleri Hs	(azalır)		
Aktif Toplamı	(değişmez)	Pasif Toplamı	(değişmez)

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

65. 600 Yurtiçi Satışlar Hs	400.000
610 Satıştan İadeler	-10.000
Net Satışlar	390.000
620 STMM Hs	-100.000
Brüt Satış Karı	290.000
631 Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri	-15.000
632 Genel Yönetim Giderleri	-40.000
Faaliyet Karı	235.000

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

66. Faiz = 430.000 – 400.000 = 30.000 TL

$$30.000 = \frac{400.000 \times 45 \times \text{Süre}}{36.000}$$

$$\text{Süre} = 60 \text{ gün}$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

67. Etiket fiyatını 100 kabul edelim,

$$\text{Alış bedeli} = 100 - 30 = 70 \text{ olacaktır,}$$

$$\text{Malın satış fiyatı} = 100 - 16 = 84$$

$$\text{Kâr} = 84 - 70 = 14 \text{ TL}$$

$$\text{Kâr marjı} = 14/70 = \%20$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

68. Satış fiyatını 100 TL kabul edelim,

$$1. \text{ İndirim sonrası satış fiyatı} = 100 \times \%20 = 80 \text{ TL}$$

$$1. \text{ İndirim sonrası} = \text{Maliyet tutarı} = 80 \text{ TL}$$

$$2. \text{ İndirim tutarı} = 80 \times \%15 = 12 \text{ TL}$$

$$\text{Zarar} = 12/80 = \%15$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

69. 1. kalite piringten x kilogram alınsın.

2. kalite piringten y kilogram alınsın.

$$(-50)/ x + y = 250$$

$$70x + 50y = 13500$$

$$- 50x - 50y = - 12500$$

$$+ 60x + 50y = 13500$$

$$10x = 1000$$

$$x = 100$$

$$x + y = 250$$

$$100 + y = 250$$

$$y = 150$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

70. Cari Oran = $\frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{KVYK}} = \frac{\text{Dönen Varlıklar}}{1.000.000} = 3$
Dönen Varlıklar = 3 x 1.000.000 = 3.000.000 TL

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

71. Net Çalışma Sermaye (NÇS) = Dönen Varlık – KVYK

$$\text{NÇS} = 3.000.000 - 1.000.000 = 2.000.000 \text{ TL (pozitif)}$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 72. Başabaş Noktası (BBN):** İşletmenin toplam gelirlerinin toplam giderlerine eşit olduğu faaliyet hacmidir. Kara geçiş noktası olarak da ifade edilen başabaş noktası, gelirlerin giderleri karşıladığı satış miktarı veya tutarıdır. Kar, başabaş noktasında sıfıra eşit olmaktadır.

$$\text{Satış Hâsılatı} = \text{Satış Miktarı (Q)} \times \text{Satış Fiyatı (P)}$$

$$\text{Değişken Maliyet} = \text{Birim Değişken Maliyet (b)} \times \text{Satış Miktarı (Q)}$$

$$\text{Kar} = \text{Satış Hâsılatı} - \text{Değişken Maliyet} - \text{Sabit Maliyet}$$

$$0 = 64 \times Q - 34 \times Q - 120.000$$

$$30Q = 120.000$$

$$Q_{\text{BBN}} = 120.000 / 30 = 4.000 \text{ Adet}$$

$$\text{Satış Hâsılatı}_{\text{BBN}} = Q \times P = 4.000 \times 64 = 256.000 \text{ TL}$$

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

73. Giderlerin Fiili Olup Olmamasına Göre Sınıflandırma:

- Fiili (gerçekleşen) maliyetler
- Standart/tahmini maliyetler

Giderlerin Faaliyet Hacmiyle Olan İlişkinine Göre Sınıflandırma:

- Sabit giderler
- Değişken giderler
- Yarı değişken – yarı sabit maliyetler

Giderlerin Mamullere Yüklenmesine Göre Sınıflandırma:

- **Direkt Giderler:** Belirli bir mamul veya hizmetin üretim maliyetine doğrudan doğruya herhangi bir dağıtım anahtarı kullanmadan yüklenebilen giderlerdir.
- **Endirekt Giderler:** Belirli bir mamul veya hizmetin üretim maliyetine doğrudan doğruya yüklene-meyip, dağıtım ölçüleri yardımı ile yüklenebilen giderlerdir.

Giderlerin Gider Yerlerine Yüklenmesine Göre Sınıflandırma:

- **Direkt maliyetler:** Esas üretim gider yerlerine (kesme, montaj) doğrudan yüklenebilen maliyet-lerdir.
- **Endirekt maliyetler:** Esas üretim gider yerleri ile yardımcı hizmet gider yerleri (bakım, temizlik) arasında dağıtılması gereken maliyetlerdir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 74. Enflasyonla mücadelede hedef kısa dönemde toplam talebi kıstak iken, uzun dönemde toplam arzı artırmaktır. Bu nedenle kısa dönemde genel olarak kamu harcamaların azaltılması, kamu gelirlerinin artırılması, bütçelerin küçük ve fazla vermesinin sağlanması gerekmektedir. Çünkü bütçe denk olsa dahi genişleyici etkiler meydana getirmektedir.**

Enflasyonla Mücadelede Kamu Harcama Politikası

Bu politikada genel olarak kamu harcamalarının kısılması gerekmektedir. Ancak kısılacak kamu harcamasının niteliğine göre, kısa ve uzun dönem etkileri farklıdır. Kamu harcamalarında yapılacak kısıntı tutarını hesaplayabilmek için; Gerçekleşen hâsıla [Y] ile potansiyel hâsıla [Y*] arasındaki farkın, paranın dolaşım hızına bölümüne ihtiyaç vardır.

Kısa Dönemde:

- Devlet [GAP Projesi gibi] büyük ölçekli yatırımlara girişmemelidir. Daha önceden başlamış ise en kısa zamanda tamamlamalıdır. Eğer bu yatırımlar tamamlanamıyorsa daha da uzun döneme yayılmalıdır. Çünkü bu yatırımlarda, devlet uzun yıllar ekonomiye talep yaratacak harcama yapmaktadır, ancak bu projelerin hayata geçmesi ve üretime katkı sağlaması uzun yıllar söz konusu olamamaktadır. Bu nedenle baraj, santral gibi alt yapı yatırımlarından enflasyonist ortamda kaçınmak gerekmektedir.

- Mali yardımları azaltılabilir [Merkezi yönetim daraltıcı maliye politikası uygularken, yerel yönetimlerin ya da KİT'lerin yatırım ve harcamalarını artırması, merkezi hükümet politikalarını etkisiz hale getirecektir].
- İdari harcamalarla, sosyal harcamalarda artıştan kaçınılmalıdır.
- Konjonktüre göre, savunma harcamaları kısıllmalıdır.
- Reel harcamalardaki kısıntı, transfer harcamalarındaki kısıntıya göre ekonomide daha fazla anti enflasyonist etkiler meydana getirmektedir. Nedeni ise, toplam talebi reel harcamalar doğrudan etkilerken, transfer harcamaları dolaylı olarak etkilemektedir. Reel harcamaların çarpan katsayısı, transfer harcamalarına göre daha büyüktür. Dolayısıyla reel harcamalarda yapılacak kısıntı, daha fazla daraltıcı etki yaratacaktır.
- Enflasyonla mücadelede cari ve transfer harcamalarını politik olarak kısmak zordur. Konjonktür olarak kamu yatırımları daha kolay kısıllanabilir. Cari harcamalarda özellikle kalkınma carilerinde yapılacak kısıntı, ülkenin üretken kapasitesini azaltacaktır. Aynı zamanda transferlerde yapılacak kısıntı gelir dağılım adaletsizlikleri nedeniyle ciddi siyasal-sosyal tepkilere neden olacaktır.

Uzun dönemde:

- Kamu harcamalarında verimlilik artırılmalıdır.
- Toplam arzın artırılmasında bazı transfer harcamaları artırılabilir.
- Üretim artırmak için yapılacak transfer harcamalarında, aşağıdaki sıra izlenmelidir:
 - Öncelikli olarak artan getirilerle [azalan maliyetlerle] çalışan sektörlerle,
 - Ardından sabit getirilerle [sabit maliyetlerle] çalışan sektörlerle,
 - Son olarak azalan getirilerle [artan maliyetlerle] çalışan sektörlerle,

iktisadi transferler [subvansiyonlar] verilerek toplam arzın artırılması hedeflenmelidir.

Enflasyonla Mücadelede Vergi Politikası

Enflasyonla mücadele mevcut vergi oranları artırılabilir, vergi matrahları genişletilebilir [istisna, muafiyet ve indirimler azaltılabilir] ve yeni vergiler konulabilir. Enflasyonla mücadelede kısa dönemde amaç, toplam talebi kısmak iken uzun dönemde toplam arzı artırmaktır.

Kısa Dönemde:

- Konjonktürel esnekliği en yüksek olan vergi gelir vergisidir.
- Artan oranlı gelir vergisi toplam talebi kısıcı etki gösterecektir. Devletin vergi politikası uygularken, gelir ve ikame etkilerinin hangisinin baskın olduğuna dikkat etmesi gerekir. Gelir dağılımında adalet hedefini de gözetmek için gelir vergisi uygulanmalıdır. Mevcut gelir vergisi tarifesinin oranlarının artırılması talebi kısmak açısından işlevseldir.
- Harcamalar üzerinden alınan [KDV gibi] vergiler talep emici özellikleri nedeniyle tercih edilen vergilerdir. O nedenle enflasyonla mücadelede dolaylı vergiler tercih edilmelidir.
- Dolaylı vergilerde mali anestezi etkisi güçlüdür. Vatandaşlardan tepki çekmeden kolaylıkla uygulanabilecektir.
- Ancak, enflasyonist dönemde gelir vergisinin gider vergisine göre, toplam talebi kısmakta yetersizliği söz konusu olmaktadır. Bunun nedeni gelir vergisinin bir kısmının geçmiş yıl tasarruflarından ödenmesidir. Aynı zamanda, gider vergisi fiyatlarda derhal artış göstermekte iken, [beyan sisteminde dayanan] gelir vergisindeki artış ancak izleyen yıl geliri ve talebi üzerinde etkili olacaktır. Aynı zamanda gider vergilerinin mali anestezi etkisi nedeniyle tepki çekmeden uygulanması mümkündür.
- Enflasyonun nedeni, tüketim artışı değil de yatırım artışı ise, dolaylı vergiler yerine dolaysız vergiler [kurumlar vergisi ve gelir vergisi gibi] artırılmalıdır.
- Servet vergileri, enflasyonla mücadelede en az etkili vergilerdir. Çünkü toplam talebi etkileme düzeyleri sınırlıdır. Yüksek gelirlielerin marjinal tüketim eğilimleri düşük ve istikrarlı olduğu için emlak vergisi, motorlu taşıtlar vergisi ve veraset ve intikal vergisi gibi vergilerin tüketim kısma işlevleri çok düşük düzeyde gerçekleşecek ya da hiç etkili olmayacaktır. Hatta servet unsurlarının

efektif vergilendirilmesi, servet sahiplerinin bu unsurları elden çıkarması nedeniyle toplam talepte artışa neden olabilmektedir.

Uzun Dönemde:

Uzun dönemde, verilecek vergi teşvikleri ile toplam arzın artırılabilmesi söz konusu olabilmektedir. Bu teşvikler;

- Hızlandırılmış amortisman usulünün uygulanması,
- Vergi kredisi uygulamasına yer verilmesi,
- Geçmiş yıl zararlarının nakli,
- Vergi istisna ve muafiyetlerinin genişletilmesi,
- Vergi tatili uygulaması,
- Sosyal güvenlik prim destekleri,
- Yatırım indirimi,
- Otofinsman olanaklarının desteklenmesi

gibi uygulamalardır.

Bu vergi teşvikleri ile toplam arzın artırılabilmesi için temel şart, vergi teşviklerine duyarlı geniş bir girişimci sınıfının bulunması ve ekonomide kapasite kullanım sınırlarına henüz ulaşılmamış olmasıdır.

Enflasyonla Mücadelede Borçlanma Politikası

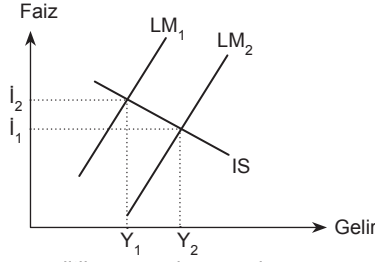
Bu politika ile hedef, ekonomideki likidite fazlası ve satın alma gücü fazlalığını ve ekonomideki harcanabilir geliri azaltmaktır. Devlet borçlanmasının, merkez bankası ve mevduat bankalarından yapılması bu dönemde olumsuz etki gösterir. Merkez bankasının karşılıksız para basımı nedeniyle, mevduat [ticaret] bankalarının kaydı para yaratmaları nedeniyle enflasyonu besleyecektir. Bu dönemde;

- Birey ve şirketlerden borçlanmalıdır.
- Merkez bankasından kısa vadeli avans kullanılmamalı ve devlet tahvilleri birincil piyasadan Merkez bankasına satılmamalıdır.
- Bankalardan borçlanmamalıdır. Bankalardan alınan borçlar, özel kesime kullandırılan kredilerin azalmasına neden oluyorsa tercih edilen bir uygulamadır. Aksi halde bankaların atıl fonlarından yapılan borçlanma, kaydı para yaratma süreci nedeniyle enflasyonist etki gösterecektir.
- Enflasyonist bir ortamda, bankacılık kesiminden borçlanılması halinde, bankaların satın aldıkları devlet borçlanma araçlarını portföylerinde saklamaları sağlanmalı ve kaydı para yaratmaları engellenmelidir. Bankalar, satın aldıkları tahvilleri, ikincil piyasada ya da Merkez Bankasında nakde çevirerek ekonomide talep artışını desteklememelidir. Ancak bu koşulda enflasyon döneminde ticari bankalardan borçlanılabilir.
- Bu ortamda tasarruf ve yatırım bankaları ile yardım sandıklarından borçlanılabilmektedir. Çünkü bu sandık ve bankalarının mevduat kabul edememeleri nedeniyle kaydı para yaratma olanakları bulunmamaktadır.
- Birey ve şirketlerin [sadece tasarruflarını kamu kesimine transfer etmek yerine] tüketimlerini kısmalarını sağlayacak biçimde borç [piyasaya göre daha yüksek faiz teklifi ile] alınmalıdır.
- Kısa vadeli borçlanmadan kaçınılmalıdır [Ödeme vadeleri kısılacığından ekonomiye kısa dönemde tekrar para çıkmasına neden olacaktır]. Borçlanma uzun vadeli olmalıdır.
- Borçlanma faizleri, [tüketim ve yatırımı kısılabilecek düzeyde] piyasa faizlerinin üzerinde olmalıdır.
- Devletin, borçlanma yoluyla ekonomiden çektiği kaynakları, kamu harcaması yoluyla tekrar ekonomiye kanallama etmemesi [harcamaması] gerekmektedir.

Bütçe fazlasının eritilmesine yönelik bir politika, genişletici maliye politikasıdır. Bu açıdan kamu harcamalarının artırılması ve/veya vergilerin düşürülmesine yönelik bir politika, toplam talebi artıracak ve enflasyonda yükselişe neden olacaktır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

75. Para ve maliye politikalarının etkinliğini IS-LM analizi ortaya koymak mümkündür. Maliye politikası uygulamaları IS eğrisi üzerinde gösterilmekte iken, para politikası uygulamaları LM eğrisi üzerinde gösterilmektedir.

Dışa kapalı bir ekonomide para politikası uygulamasında; para arzında [mevduat munzam karşılıklarının düşürülmesi, reeskont faiz oranlarının düşürülmesi ya da açık piyasa işlemleri ile Merkez Bankasının piyasadan tahvil alması] meydana gelen artış, faiz oranlarında düşüşe neden olmakta ve gelir düzeyini artırmaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

76. Likidite tuzağında faiz oranı asgari seviyeye inince, para talebinin faiz esnekliği sonsuz [LM eğrisi yatay eksene paralel] ise, devlet faiz oranlarını yükseltmeden genişleyici maliye politikası uygulayarak denge milli gelir düzeyinde artış meydana getirir ve özel sektör yatırımlarında azalış meydana gelmez. Bu duruma Keynesyen durum adı verilir ve bu durumda maliye politikası tam etkindir.

Girişimcilerin beklentileri nedeniyle, ödünç verilebilir fon arzı yüksek düzeyde olmasına rağmen yatırımcılar, fon talep etmemekte ve yatırımlarını ertelemektedir. Böyle bir ortamda, devletin borçlanmayla finanse ettiği genişleyici maliye politikası faiz oranlarında bir artışa neden olmamaktadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

77. Stagflasyon, enflasyon ve işsizliğin bir arada bulunduğu iktisadi istikrarsızlık ya da durgunluk içinde enflasyon olarak tanımlanmaktadır.

Slumpflasyon, ekonomik küçülme ile birlikte yüksek enflasyonun varlığı halinde söz konusu olmaktadır. Stagflasyonda, büyüme oranı düşük olmakla birlikte pozitifdir. Oysa slumpflasyonda ekonomide küçülme vardır.

Taksflasyon, yüksek enflasyon ile yüksek vergi yükünün bir arada bulunduğu iktisadi istikrarsızlık olarak tanımlanır.

Teknik anlamda resesyon, birbirini izleyen iki çeyrek dönemde ekonominin küçülmesidir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

78. Maliye politikasının uygulanmasında temel sorunlardan bir tanesi zamanlama sorunudur. Ekonominin hangi konjonktür evresinde [canlanma, tepe, daralma, dip] bulunduğu tahmini her zaman kolay olmayabilmektedir [tanıma-teşhis gecikmesi]. Buna bağlı olarak ikinci sorun, ekonomik yapıya ilişkin tahminler sağlıklı olsa dahi, mali önlemlere ihtiyaç duyulan dönem ile bu önlemlerin yürürlüğe girdiği dönem arasında bir zaman gecikmesi söz konusu olabilmektedir [karar-uygulama gecikmesi]. Aynı zamanda, tüm bu teşhis ve zamanlama sorunu çözümlenebilmiş olsa dahi, uygulanan politikaların iktisadi yapıda beklenen etkileri göstermesi belirli bir süre sonra ya da zamana yayılarak gerçekleşebilmektedir [etki-tepki gecikmesi]. İşlemsel sınırlamalarla ilgili bir diğer sorun ise, uygulanacak mali politikaların büyüklük sorunudur. İktisadi istikrarsızlığın konjonktür evresine göre ihtiyaç duyulandan daha büyük hacimde yürürlüğe sokulan politikalar ekonominin enflasyon ya da deflasyona sürüklenmesine neden olabilmektedir. O nedenle enflasyon ya da deflasyonla mücadelede yapılması gereken ilk uygulama, enflasyon/deflasyon boşluğunun hesaplanmasıdır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 79.** Kahn [1931] tarafından ortaya atılan ve Keynes tarafından geliştirilen çoğaltan mekanizması, Keynesyen analizin, makroekonomiye yaptığı en önemli katkılardan biri, çarpan [çoğaltan] analizidir. Otonom harcama kalemlerinde meydana gelen değişikliğin denge milli gelir düzeyinde değişiklik meydana getirmesine çoğaltan mekanizması; değişikliğin düzeyini gösteren katsayıya çoğaltan katsayısı adı verilir.

Örnek: Dışa kapalı ve vergilerin otonom [gelirden bağımsız] olduğu bir ekonomide kamu [reel] harcamalarında meydana gelen 100 MTL'lik artışın denge milli gelir düzeyi üzerindeki etkisi kaç MTL'dir? [Marjinal tüketim eğilimi [c]: 0,80]

$$\Delta Y = [1 / [1 - c]] * \Delta G$$

$$\Delta Y = [1 / [1 - 0,80]] * 100$$

$$\Delta Y = 500 \text{ MTL}$$

Çarpan katsayısının büyüklüğünü etkileyen faktörler:

- Marjinal tüketim eğilimi [marjinal tasarruf eğilimi] ne kadar yüksekse, çoğaltanın değeri o kadar yüksek [düşük] olur.
- Vergi oranı, ne kadar yüksekse, çarpanın değeri o kadar küçüktür.
- Marjinal ithalat eğilim ne kadar yüksekse, çarpanın değeri o kadar küçük olur.
- Tarım kesiminin ekonomideki payı ne kadar yüksekse, çarpanın değeri o kadar düşük olur.
- Ekonomi ne kadar dışa açıksa [marjinal ithalat eğilimi ne kadar yüksekse], çarpanın değeri o kadar düşük olur.
- Basit tekniğe ve emek-yoğun endüstrilere dayalı ekonomilerde çarpanın değeri daha küçük olur.

Çarpan mekanizmasının işleyebilmesi için geçerli olan varsayımları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- Ekonomi dışa kapalıdır,
- Fiyat düzeyinde değişim yoktur,
- Ekonomi eksik istihdam düzeyinde dengededir,
- Yatırımlar otonomdur,
- Marjinal tüketim eğilimi sabittir,
- Gelirin elde edilmesi ile harcamaların yapılması arasında bir zaman gecikmesi söz konusu değildir,
- Ülkenin mevcut üretim kapasitesi veri olarak kabul edilmektedir,
- Emek üretim faktörü sabittir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 80.** Bütçede yük oluşturan faiz ödemeleri, cari işlemlerden ziyade geçmiş bütçe/kamu açıklarının bir sonucudur. Bütçe harcama ve gelirleri dengesindeki gelişmeler, faiz ödemelerini de içerdiğinden geçmiş yıllarda oluşan bütçe açıklarının etkileri bu yıla da sarmaktadır.

Geleneksel Denge = Kamu Harcamaları – Kamu Gelirleri

Birincil açık ya da faiz dışı açık, uygulanmakta olan maliye politikalarının kamu borç stokunu azaltma veya artırma yönündeki etkisinin ve borçların sürdürülebilirliğinin ortaya konulmasında büyük önem taşımaktadır.

Kamu harcamaları, faiz dışı harcamalar [kamu hizmetlerinin yerine getirilebilmesi için yapılan harcamalar] ile faiz harcamalarından [geçmiş harcamaları finanse etmek için alınmış borçların faiz ödemeleri] oluşmaktadır. Faiz dışı denge;

Birincil Denge [Faiz Dışı Denge] = Geleneksel denge – Borç Faiz Ödemeleri

Birincil Denge = Kamu Harcamaları – Kamu Gelirleri – Borç Faiz Ödemeleri bir başka biçimde ise,

Birincil Denge [Faiz Dışı Denge] = Faiz Dışı Kamu Harcamaları – Kamu Gelirleri

olarak formüle etmek mümkündür.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

81. 1 Ocak 1993 tarihinde yürürlüğe giren Maastricht Anlaşmasında düzenlenmiş bulunan kriterleri aşağıdaki biçimde sıralamak mümkündür:

- Üye ülkenin bütçe açığı / GSYH oranının yüzde 3'ü aşmaması,
- Üye ülkenin kamu kesimi borç stoku / GSYH oranının yüzde 60'ı geçmemesi,
- Üye ülkenin Euro bölgesine girebilmesi için AB üyesi ülkelerden en düşük enflasyon oranına sahip üç ülkenin ortalama yıllık enflasyonunu 1,5 puandan fazla aşmamış olması
- Üye ülkenin uzun vadeli faiz oranının 12 aylık bir dönem itibarıyla, fiyat istikrarı açısından en iyi durumda olan üç üye ülkenin ortalama faiz oranını 2 puandan fazla aşmaması,
- Üye ülkenin para biriminin son iki yıl içinde devalüe edilmemiş olması.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

82. Üretici dışsallığı, bir üreticinin üretim faaliyetinin diğer üreticinin üretim ya da tüketicinin tüketim fonksiyonuna bağımsız bir değişken olarak girmesi durumunda ortaya çıkan dışsallık türüdür.

Üreticiden Üreticiye Olumlu Dışsallık

Bu dışsallık türüne, bir endüstride ilk faaliyete başlayan firmaların hizmet içi eğitim sürecinde yetiştirdiği personelin daha sonra endüstriye giren firmalarda çalışmaya başlaması halinde, ilk firmadan diğer firmalara yönelik bir olumlu dışsallık ortaya çıkması örnek olarak gösterilebilir. Çiçek üretiminin, arıcılık faaliyetine sağladığı dışsallık da örnek gösterilebilir.

Üreticiden Tüketicide Olumlu Dışsallık

Kendi üretim tesislerinin ihtiyaçları için yol yapımı gerçekleştiren fabrikanın bu hizmetinden, bölgeye yakın yerleşim birimlerinde oturan yerleşiklerin yararlanması halinde üreticiden tüketiciye olumlu dışsallık ortaya çıkmaktadır.

Üreticiden Üreticiye Olumsuz Dışsallık

Bir akarsu kenarında faaliyet gösteren boya fabrikasının, doğaya bıraktığı atıkların, bölgedeki balık üreticilerinin üretimlerine zarar vermesi halinde, üreticiden üreticiye olumsuz dışsallık söz konusu olmaktadır.

Üreticiden Tüketicide Olumsuz Dışsallık

Bir deniz kenarında faaliyet gösteren firmanın zehirli atıklarının, vatandaşların denize girmelerine engel olmaları halinde üreticiden tüketiciye olumsuz dışsallık ortaya çıkacaktır.

Tüketici dışsallığı, bir kişinin tüketim faaliyetinin, diğer bir kişinin üretim ya da tüketim fonksiyonuna bağımsız bir değişken olarak girmesi durumunda ortaya çıkan dışsallık türüdür.

Tüketiciden Üreticiye Olumlu Dışsallık

Bir tüketicinin kullandığı üründen memnuniyetini, diğer tüketicilere aktarması ve firmanın satışlarına bu şekilde katkı sağlaması halinde, tüketiciden üreticiye olumlu dışsallık söz konusu olmaktadır.

Tüketiciden Tüketicide Olumlu Dışsallık

Trafikte seyreden vatandaşların, trafik kurallarına özen göstermeleri bu kapsamda değerlendirilebilir. Aynı şekilde, bir vatandaş tarafından kullanılan ve şifre ihtiyacı olmayan kablosuz internet bağlantıları da aynı kapsamda değerlendirilebilir.

Tüketiciden Üreticiye Olumsuz Dışsallık

Kişinin, kullandığı ürünü hakkındaki olumsuz düşüncelerini diğer tüketicilerle paylaşması ve bunun firma satışlarını olumsuz etkilemesi halinde tüketiciden üreticiye olumsuz dışsallık söz konusu olmaktadır.

Tüketiciden Tüketicide Olumsuz Dışsallık

Evinde yüksek sesle müzik dinleyen, çöplerini, belirtilen yerlere bırakmak yerine vatandaşlara rahatsızlık verecek yerlere bırakan, trafik kurallarına aykırı araç kullanan kişilerin davranışları tüketiciden tüketiciye olumsuz dışsallık olarak değerlendirilmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 83.** Fisher Etkisi ise, nominal faiz oranının; beklenen enflasyon ile reel faiz oranı $[i = p_e + R]$ toplamından oluştuğunu ifade etmektedir $[i$: nominal faiz oranı, p_e : beklenen enflasyon ve R : reel faiz oranı]. Buradan hareketle dönem sonu reel faiz oranı: Nominal faiz oranı – Gerçekleşen enflasyon $[p]$ formülünden hesaplanmaktadır. Ancak, nominal faizlerin çift haneli olması halinde, reel faiz oran; $R = [(1+i) / (1+p) - 1]$ formülünden hesaplanmaktadır. Buradan hareketle, $R = [(1+0,35) / (1+0,25) - 1]$; %8 olarak bulunacaktır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 84.** 1981 yılında yatırım davranışlarının anlaşılmasına ve bunun sonucunda mali piyasalara ilişkin bilgilerimizin gelişmesine yaptığı katkılar nedeniyle Nobel ekonomi ödülüne layık görülen ABD’li iktisatçı James Tobin’in ekonomi literatürüne yatığı en popüler katkı Tobin vergisi önerisidir. Bugünkü tartışma ortamında gelişme yolundaki ekonomiler için önerilen bir yöntem olmasına karşılık Tobin vergisi aslında gelişmiş ülkeler için düşünülmüştür. Tobin vergisi, küresel finansal sermaye hareketlerinin yarattığı istikrarsızlıkları önlemek amacıyla binde 2, binde 5 ve yüzde 1 gibi düşük bir oranda uygulanması önerilen küresel bir döviz işlem vergisidir. Münferit olarak bir tek ülkenin uyguladığı döviz işlem vergisine Tobin benzeri ya da Tobinvari vergi adı verilir. Tobin Vergisinin Spahn Versiyonu ise, küresel finansal sermaye hareketlerinin şiddetlenmesi halinde orijinal Tobin vergisinin [önerisinin] artırılmış uygulanması önerisidir.

Tobin vergisinin gerekçeleri;

- Kurlarda ortaya çıkacak dalgalanmaların azaltılması,
 - Finansal piyasaların ulusal devletlere para ve maliye politikası empoze etme gücünü düşürmek,
 - Kamu maliyesine gelir sağlamak [Vergilendirme kapasitesini arttırmak],
 - Merkez bankasının özerkliğini arttırmak,
 - Parasal krizlerin önlenmesi
- şeklinde sıralanabilecektir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 85.** Bu yaklaşım, Peacock-Wiseman’ın sıçramalı hipotezi/yer değiştirme tezi/yerini alma etkisi/plato teorisi olarak da adlandırılmaktadır. Kısa vadede sosyal huzursuzluklar ve savaşlar hem kamu harcamalarının hem de vergilerin artmasına ve kalıcı olmasına neden olur.

Bu teori, kamu harcamalarındaki hızlı büyümenin kaçınılmaz olmadığını, kamu harcamalarının sıra dışı olaylar ya da tesadüfler sonucunda arttığını ileri sürmektedir. Normal dönemlerde kamu harcamalarındaki büyüme ılımlı bir düzeyde iken, dışsal ekonomik, siyasal ve sosyal şoklar [örneğin savaşlar ve ekonomik krizler] kamu harcamaları ve bunun finansmanının hızla artmasına neden olmaktadır. Bu yaklaşıma göre, kamu harcamaları savaş gibi olağanüstü dönemlerde sıçrar ve savaş sonrası eski düzeyine inmez, dönmez.

Bu yaklaşıma göre, kamu harcamalarının artışının temelinde bir yandan savaş, doğal afet, ekonomik kriz gibi olağanüstü durumların gerektirdiği harcamaların yapılma ihtiyacı yer alırken diğer yandan, kamu gelir artışı yer almaktadır. Olağanüstü dönemlerde vatandaşlar, yüksek vergilere alıştıkları için, bu geçici dönem sonrasında da yüksek vergilere uyum sağlayabilmektedir.

Vergi yükü [dar anlamda]: Vergi gelirleri/GSMH; **Vergi kapasitesi:** Bir ekonomide toplanabilecek maksimum vergi gelirini bir başka ifadeyle potansiyel vergi hasılatını ifade eder; **Vergi gayreti:** Bir ekonomide toplanabilecek olan vergi gelirinin ne kadarının toplandığını gösterir. Bir başka ifadeyle Fiili vergi hasılatı/Potansiyel vergi hasılatı. Vergi gayreti, bir ülkede en çok 1 olur. Ancak savaş gibi olağanüstü dönemlerde vergi gayreti 1’den büyük olabilir. Ülkede ilişkin endişeler nedeniyle vatandaşlar aşırı mali fedakârlığa, olağanüstü vergilere, tepki vermezler. Bu vergiler bir süre uygulandıktan sonra vatandaşlar, bu vergilere alışır.

Ratchet etkisi olarak ifade edilen bu durum, geçici ekonomik ve sosyal şoklar nedeniyle vergiler artırıldığında, baskı ortadan kalkmasına rağmen vergi gelirlerinin gerilmediğini ifade etmektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

86. İç borçlanmada kullanılan araçlar; Hazine bonosu, Devlet tahvili, Hazine'ye kısa vadeli avans, Hazine kefaletini haiz bonolar, Müteahhitlik bonoları, Gelir ortaklığı senetleri, Gelire endeksli senetler, kira sertifikası ve emanet paralarıdır. Bu araçlardan Devlet tahvili, gelir ortaklığı senetleri, gelire endeksli senetler ve kira sertifikası uzun vadeli borçlanma aracı iken, diğerleri kısa vadeli borçlanma aracıdır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

87. Üretim faktörlerinin üretim sürecinde yer almaları karşılığı milli gelirden aldığı payı ifade etmektedir. Emek, sermaye, toprak ve girişimci olarak ifade edilen dört üretim faktörünün milli gelirden aldıkları paylar sırasıyla; ücret, faiz, kira ve kar milli gelirin fonksiyonel dağılımını ifade etmektedir. Devlet müdahalesi olmaksızın ortaya çıkan bu dağılıma aynı zamanda gelirin birincil [faktörel] gelir dağılımı adı verilmektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

88. Düşük faizli tahviller ile yüksek faizli tahvillerin değiştirilmesi olarak tanımlanabilmektedir. Bir başka ifadeyle daha önceden çıkarılmış bulunan yüksek faizli tahvillerin faizlerinin düşürülmesidir. Konversiyonda amaç, borç faiz yükünü düşürmektir. Konversiyon uygulaması üç biçimde gerçekleştirilebilmektedir.

Zorunlu Konversiyon

Bu işlemde devlet, genellikle bir kanun çıkararak tahvillerin faiz oranlarının düşürüldüğünü ilan eder veya daha düşük faizli yeni tahviller ihraç ederek yüksek faizli tahvillerin yeni çıkarılmış düşük faizli tahvillerle değiştirilmesini zorunlu kılar. Buna cebri konversiyon adı verilir. Cebri konversiyonda, konversiyona tabi tutulan tutar [faizlerde yapılan indirim] kadar borç reddedilmektedir. Cebri konversiyonda, alacaklılara seçenek bırakılmamaktadır.

Mecburi Konversiyon

Bu uygulamada ise, alacaklılara, ihraç edilen düşük faizli tahvilleri kabul etmek ile erken ödeme yapılması arasında tercih hakkı sunulmuştur. Konversiyonu kabul etmeyenler için vade sonunda alacakları anapara ve faiz tutarı belirli bir iskontoyla alacaklılara erken ödenir. Bu yöntemde mecburen faiz düşüşü gerçekleştirilmektedir.

İsteğe Bağlı [İhtiyari] Konversiyon

Bu işlemde devlet, piyasada geçerli cari faiz haddine uygun yeni tahviller ihraç ederek ellerinde eski tahvil olanların bunları yenileriyle değiştirilmesini ister. Kabul edenler için konversiyon işlemi gerçekleşmiş; kabul etmeyenlere ise vade sonunda alacakları ödenir. Fakat isteğe bağlı konversiyonda alacaklılar bugünden işlemiş faizleri ile birlikte anaparalarını geri alabilirler. Bir başka ifadeyle yatırımcıların erken ödeme isteme seçenekleri de vardır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

89. Ticari, zirai ve mesleki faaliyetleri nedeniyle gerçek usulde vergilendirilen Gelir Vergisi mükellefleri ile Kurumlar Vergisi mükelleflerinin 1.1.2016 tarihinden itibaren elektronik ortamda tebligat yapmaları zorunludur. Tebligat sistemi ile gönderilen belgeler, mükellefin elektronik ortamdaki adresine ulaştığı tarihi izleyen *beşinci günün sonunda tebliğ edilmiş sayılır* ve ayrıca posta yoluyla tebligat yapılmaz.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

90. Vergilerin sınıflandırılması aşağıdaki şekliyle yapılabilecektir.

A. Konularına Göre

Türk Vergi Sisteminde vergiler konularına göre 3'e ayrılmaktadır.

- Gelir üzerinden alınan vergiler; Gelir vergisi, Kurumlar vergisi
- Servet üzerinden alınan vergiler; Emlak Vergisi, Motorlu Taşıtlar Vergisi, Veraset ve İntikal Vergisi, Değerli Konut Vergisi
- Harcamalar üzerinden alınan vergiler; Katma Değer Vergisi, Özel Tüketim Vergisi, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi, Şans Oyunları Vergisi, Gümrük Vergisi, Damga Vergisi, Dijital Hizmet Vergisi, Özel İletişim Vergisi

B. Dolaylı-Dolaysız Vergiler

Genel olarak gelir ve servet üzerinden alınan vergiler dolaysız nitelikte iken, harcamalar üzerinden alınan vergiler dolaylı niteliktedir. Vergilerin bu şekilde sınıflandırılmasında iki kriter kullanılmaktadır.

1. Vergi Konusunun Sürekliliği ve vergiyi Doğuran Olay Kriteri

Konusu sürekli, vergi mükellefi önceden belirlenmiş ve devamlı matrahlara dayanan vergiler dolaysız vergilerdir. Konuları süreksiz, mükellefi belli olmayan ve tahsili vergiyi doğuran olaya bağlı olan vergiler ise dolaylı vergilerdir.

2. Yansıma Kriteri

Ödenmiş olan bir vergi fiyat mekanizması ya da piyasa yapısından yararlanarak başkalarına aktarılamıyorsa dolaysız vergi; ödenmiş olan vergi başkalarına aktarılıyorsa dolaylı vergi söz konusu olmaktadır.

C. Ayni, Bedeni Ve Nakdi Vergiler

Günümüzde [köylerde uygulanan imece dışında] ekonominin parasallaşmasıyla birlikte tüm vergiler nakdi vergi halini almıştır. 1925 yılına kadar ülkemizde uygulanmış bulunan Aşar; 1943-45 arasında uygulanmış bulunan Toprak Mahsulleri Vergisi, ayni vergilere örnek oluşturunken; 1952 yılına kadar uygulanan Yol Vergisi, bedeni vergilere örnek olarak gösterilebilmektedir.

D. OBJEKTİF VERGİLER-SUBJEKTİF VERGİLER

Objektif vergiler kişinin şahsi ve ailevi özelliklerini [evli-bekar, çocuklu-çocuksuz gibi] dikkate almamaktadır. Oysa subjektif vergilerde, vergi kişiselleştirmeye uygundur ve kişinin ödeme gücünü kavrama yeteneği yüksektir. Gelir vergisi subjektif vergilere örnek olarak gösterilebilirken; KDV de objektif vergilere örnek gösterilebilir.

E. Şahsi Vergiler-Mal Vergileri

Şahsi vergi[ler]in konusu, mükellefin kendi şahsi-fiziksel varlığıdır. Bu anlamda uygulanan bir başkelle vergisi şahsi vergilere örnektir. Uygulaması oldukça basit ve kolaydır. 1952'ya kadar uygulanan Yol vergisi bu kapsamda değerlendirilebilir. Mal vergileri ise, günümüzün tüm vergilerini kapsamaktadır. Çünkü vergi eninde sonunda kişinin mal varlığından ödenmektedir.

F. Dağıtma [Tevzii] Vergiler-Nispet Vergileri

Tevzii vergilerde, elde edilmesi istenen vergi hasılatı, mükellef başına dağıtılmakta ve tahsilat gerçekleştirilmektedir. Nispet [oran] vergilerinde ise, vergi oranı başlangıçta belirlenir ve vergi hasılatı iktisadi faaliyet hacmine göre ortaya çıkar.

G. Advalorem Vergi-Spesifik Vergi

Vergi matrahı değer olarak tespit edilmişse advalorem vergi; vergi matrahı fiziksel ölçüler olarak tespit edilmiş ise spesifik vergi söz konusudur.

H. Uygulama Süreleri Açısından

Uygulama süreleri açısından vergiler, sürekli ve geçici vergiler olarak iki ayrılmaktadır.

I. Tarifeleri Açısından

Vergileri tarifeleri açısından eşit [tek/sabit] oranlı, artan oranlı ve azalan oranlı vergiler olmak üzere üçe ayırmak mümkündür.

J. Kapsamları Açısından

Vergileri kapsamları açısından genel vergiler ve özel vergiler olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür.

K. Tahsilatı Yapan Birimler Açısından

Bu kapsamda vergiler, merkezi yönetim vergileri ve yerel yönetim vergileri olarak iki ayrılmaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 91. Özel Tüketim Vergisinde 4 liste bulunmaktadır. I sayılı Listede akaryakıt ürünleri, II sayılı listede Motorlu araçlar, III sayılı listede içecekler ve tütün mamulleri, IV sayılı listede belirlenen çeşitli mallar bulunmaktadır.**

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 92.** Bazı iktisatçılar tarafından parasal işlem vergisi olarak da adlandırılan, 1970'li yıllarda Nobel ödüllü James Tobin tarafından ortaya atılan ve Tobin Vergisi olarak adlandırılan vergi, döviz piyasasında spekülasyonları caydırmak ve böylece döviz kuru kırılganlığını azaltmayı hedeflemektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 93.** Gelir Vergisi Kanunu birinci maddesinde gelir vergisinin konusu gerçek kişilerle sınırlandırılmıştır. Gerçek kişiler insanlar olduğuna göre gelir vergisi insanları vergilendiren bir vergidir. O halde, gelir vergisinin konusu gerçek kişilerin gelirleridir. Bu nedenle gelir vergisinin mükellefi gerçek kişilerdir. Ayrıca;

- Kollektif şirket ortakları,
- Adi ortaklık ortakları,
- Adi komandit şirket ortakları,
- Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketin (SPBKŞ) komandite ortaklarının kar payları. Gelir vergisinin konusunu oluşturmaktadır.

Gelir Vergisi Mükellefi Şirket Ortaklarının Gelir Vergisi Karşısındaki Durumları;

		Ticari Faaliyet	Zirai Faaliyet	Serbest Meslek Faaliyeti
Adi Ortaklık		Ticari Kazanç	Zirai Kazanç	S.M.K.
Kollektif Şirket		Ticari Kazanç	Ticari Kazanç	S.M.K.
Adi Komandit Şirket.	Komandite	Ticari Kazanç	Ticari Kazanç	S.M.K.
	Komanditer	Menkul Sermaye İradı	Menkul Sermaye İradı	Menkul Sermaye İradı
SPBKŞ	Komandite	Ticari Kazanç	Ticari Kazanç	Ticari Kazanç

Sermaye şirketlerinden anonim ve limited şirket ortaklarının kardan aldıkları pay menkul sermaye iradidir. Buna karşın sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde komandite ortağın kar payı ticari kazanç, komanditerinki ise menkul sermaye iradidir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 94.** Dar mükellefin Türkiye'de elde ettiği menkul sermaye iratları stopaja tabi olup bunla ilgili beyanname verilmemektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 95.** Kamu alacaklarının korunması 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun tarafından düzenlenmektedir. Genel bütçeye, belediyelere ve il özel idarelerine ait vergi, resim ve harçlar ile bunlara bağlı zamların tarh, tebliğ ve tahakkuk işlemleri 213 sayılı Vergi Usul Kanununu kapsamında yapılmaktadır. Ancak; devlete, il özel idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait muhakeme masrafı, vergi cezası, para cezası gibi asli, gecikme zammı gibi fer'i amme alacakları ve kamu hizmetlerinden oluşan diğer alacakları ile; bunların takip masraflarının, takip ve tahsili, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre yapılmaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 96.** Seçeneklerde verilen vergilerden Çevre Temizlik Vergisi, Motorlu Taşıtlar Vergisi ve Özel Tüketim Vergisi dolaylı yoldan da olsa çevre kirliliğinin önlenmesine yönelik dışsalılık oluşturmaktayken Emlak vergisi özel bir servet vergisidir. Objektif vergi gurubuna girer. Bunun yanında süreklilik taşıyan olağan bir vergidir. Emlak vergisi kanunun 1970 yılında kabul edilmiştir. 1986 yılında bu verginin geliri belediyelere bırakılmıştır.

Emlak vergisi kanunu bina vergisi ve arazi vergisi olarak iki ayrı vergiyi içerir.

1. Bina vergisi

Bina vergisinin konusunu Türkiye sınırları içinde bulunan binalar oluşturur. Binanın karada, yer altında, gölde, denizde inşa edilmiş olması niteliğini değiştirmez.

Bina vergisinin mükellefi bina maliki, varsa intifa hakkı sahibi, her ikisi de yoksa binaya malik gibi tasarruf edenlerdir. Bir binaya paylı mülkiyet halinde malik olanlar, hisseleri oranlarında mükelleflerdir.

2. Arazi Vergisi

Arsa ve arazilerden bunlara sahip olunması karşılığı ödenen vergidir. Arazi vergisinin konusu Türkiye sınırları içinde yer alan arazi ve arsalaradır.

3. Verginin Matrahı, Oranı ve Beyanı

Bina ve arazi vergisinde matrah, vergi değeridir. Vergi değeri emlakın rayiç bedelidir. Rayiç bedel ise bina ve arazinin bildirim tarihindeki normal alım satım bedelidir.

- Bina vergisinde oran meskenlerde binde 1, işyerlerinde binde 2, arazilerde binde 1, arsalarda binde 3'tür.
- Büyükşehir belediyelerinde oranlar %100 artırımlı olarak uygulanır.
- Emlak birincisi Mart, Nisan ve Mayıs aylarında, ikincisi de Kasım ayında olmak üzere iki taksit halinde ödenir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 97.** Katma değer vergisinin konusunu, Türkiye sınırları içindeki her türlü ticari ve mesleki amaçlı mal teslimi ve hizmet ifası ile mal ve hizmet ithali oluşturmaktadır. Katma değer vergisinin mükellefleri, söz konusu bu malları teslim eden ya da hizmeti gerçekleştirenler ile ithal edenlerdir.

Katma Değer Vergisinin Mükellefi

- a. Mal teslimi ve hizmet ifası hallerinde bu işleri yapanlar,
- b. İthalatta mal ve hizmet ithal edenler,
- c. Transit taşımalarda gümrük veya geçiş işlemine muhatap olanlar,
- d. PTT İşletme Genel Müdürlüğü ve radyo ve televizyon kurumları,
- e. Spor Toto, Piyango vb teşkilatlar ile at yarışı ve talih oyunu tertipleyenler,
- f. Gayrimenkulleri ve gayrimenkul niteliğindeki hakları kiralayanlar,
- g. Kendi istekleri ile mükellef olanlar,

Katma Değer Vergisinde Vergi Sorumluluğu

- Mükellefin Türkiye içinde ikametgahının, işyerinin, kanuni merkezi ve iş merkezinin bulunmaması hallerinde ve gerekli görülen diğer hallerde Maliye Bakanlığı, vergi alacağının emniyet altına alınması amacıyla, vergiye tabi işlemlere taraf olanları verginin ödenmesinden sorumlu tutabilir.
- Fiili ya da kaydi envanter sırasında belgesiz mal bulundurulduğu veya belgesiz hizmet satın alındığının tespiti halinde, bu alışlar nedeniyle ziyaa uğratılan katma değer vergisi, belgesiz mal bulunduran veya hizmet satın alan mükelleften aranır.
- 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununa göre düzenlenen ürün senetlerinin, senedin temsil ettiği ürünü depodan çekecek olanlara teslimine ait katma değer vergisinin ödenmesinden lisanslı depo işleticileri sorumludur.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

98. Elektronik ortamda verilme zorunluluğu getirilen bildirim veya formlara ilişkin olarak süresinden sonra düzeltme amacıyla verilen bildirim ve formların belirlenen sürenin sonundan itibaren 10 gün içinde verilmesi halinde özel usulsüzlük cezası kesilmez. Takip eden 15 gün içinde verilmesi halinde kesilmesi gereken özel usulsüzlük cezası 1/5 oranında uygulanacaktır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

99. Bütçe İlkeleri klasik bütçe ilkeleri ve çağdaş bütçe ilkeleri olmak üzere iki farklı grupta ele alınabileceklerdir.

A. Klasik Bütçe İlkeleri**1. Genellik İlkesi**

Genellik ilkesi, gerçekleştirilen bütün gelir ve harcamaların bütçede ayrı ayrı ve açık bir şekilde gösterilmesini ifade etmektedir. Genellik ilkesi gereği, hiçbir gelir ve harcama birbirinin arkasında gizlenemez. Bunu sağlamak adem-i tahsis ve gayrisafi usulde bütçe tutma ilkesi olmak üzere iki temel ilke bağlamında olmaktadır.

Adem-i tahsis; ilkeye göre, herhangi bir gelir herhangi bir harcamaya doğrudan tahsis edilemez. Bütün gelirler hazineye toplanacak ve bütün harcamalar buradan yapılacaktır.

Gayri safi usul; gayrisafi bütçe usulünde gelir ve giderler eksiksiz olarak, birbirleriyle mahsup edilmeden bütçede açık bir şekilde yer almaktadırlar.

Genellik ilkesi yararları;

- Devletin gelir ve giderleri açık bir şekilde görülür [Şeffaflık],
- Denetim kolaylaşır,
- Savurganlık ve art niyetli harcamalar önlenir,
- Hizmet karşılığında gelir toplama ayrıcalığı olmadığı için hizmetler ve bunları sunan kamu kuruluşları arasında ayırım yapılmayacaktır.

Genellik ilkesinin sakıncaları;

- Hizmetlerin net maliyetlerinin çıkarılması zorlaşır.
- Kamu birimlerinin yöneticileri yoğun bir denetim altında çalışmaktan dolayı sorumluluk almaktan kaçınırlar.
- Devletin ani ve genel bir sıkıntı içinde olması durumunda tüm hizmetler aksar,
- Mükelleflerin ödedikleri vergi ile kamu harcamaları arasındaki bağı kurmaları zorlaşır.

5018 sayılı KMYKK, genellik ilkesini benimsemekle birlikte, kanunda genellik ilkesinden bazı sapmalar da mevcuttur. Buna göre;

- Özel Bütçe
- Döner Sermayeli İşletmelerin Bütçeleri
- Şartlı Bağış ve Yardımlar
- Fonlar, 5018'e göre genellik ilkesinden sapmalardır.

2. Birlik İlkesi

Devletin gelir ve giderlerini tek bir bütçede toplamasını gerektiren bütçe ilkesidir. Birlik ilkesi kamu gelirlerinin kamu harcamalarını karşılama düzeyini göstermesi bakımından önem arz etmektedir. Ayrıca gelir ve giderlerin aynı bütçede yer alması kuruluşların denetimini sağlayacak ve kuruluşlara performans karşılaştırması imkanı sunacaktır. Genel bütçe dışındaki bütün bütçe türleri ülkemizde birlik ilkesinden sapmadır.

3. Açıklık ve Alenilik İlkesi

Bütçe ile ilgili tüm belgelerin bütçe süreci boyunca kamuoyuna açıklanması ve yayımlanmasını gerektirmektedir. Açıklık ilkesi, devlet bütçesinin sadece uzmanların değil ilgi duyan vatandaşların da anlayabileceği şekilde hazırlanmasını gerektirmektedir. Bütçe ile ilgili bilgi ve belgelerde herhangi bir gizlilik olmamalıdır. Alenilik ilkesi, bütçeyle ilgili tüm işlem ve uygulamaların kamuoyundan gizlenmeksizin gerçekleştirilmesi anlamında kullanılmaktadır.

Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığı bütçesine konulan, gizli istihbarat ve gizli savunma hizmeti ile devlet güvenliği açısından kullanılan örtülü ödenek, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı bütçelerine konulan haber alma ödenekleri açıklık ilkesinin sapmalarıdır.

4. Doğruluk İlkesi (Objektif Doğruluk İlkesi)

Bütçe ileriye yönelik bir tahmin olduğu için, devlet faaliyetlerinin aksamaması bütçenin gerçekçiliğine bağlıdır. Doğruluk ilkesi bütçe hazırlanırken gerçeğe yakın tahminler yapılmasını gerektirmektedir. Bu ilke geçmiş yıl verilerinin de dikkate alınarak doğru tahminlerin yapılmasını ifade etmektedir.

5. Samimilik İlkesi (Sübjektif Doğruluk İlkesi)

Samimilik ilkesi, gelir ve gider tahminlerinin aşırı şekilde iyimser ya da kötümser bir şekilde yapılmasını, bütçenin hazırlanması aşamasında samimi davranılmasını gerektirmektedir. Sübjektif doğruluk ilkesinde iyi niyet karinesine bakılmaktadır.

6. Önceden İzin İlkesi

Bütçenin ilgili mali yıla girilmeden onaylanıp yürürlüğe girmesini gerektirmektedir.

7. Giderlerin Gelirlerden Önceliği İlkesi

Genellikle gelişmiş ülkeler için geçerli bir bütçe ilkesi olan giderlerin önceliği ilkesi, bütçede önce giderlerin tahminini gerekli kılmaktadır. Buna göre, gider rakamları belirlendikten sonra gelirler tahmin edilir.

8. Giderlerde Tahsis [Ayrım] İlkesi

Bütçe teklifinde yer alan giderler nitelik, nicelik ve zaman açısından üçlü bir ayrıma tabidir.

Nitelik yönünden [Kalitatif] ayrıma göre; alanlar açısından ödenekler saptanacaktır. Bütçe bölüm itibarıyla görüşülüp onaylanır. Devlet daireleri bütçelerini bütün olarak değil ayrılmış bölümler itibarıyla kullanırlar.

Nicelik yönünden [Kantitatif – Miktar itibarıyla] ayrıma göre; Miktar itibarıyla tahsiste her alana yapılacak ödenek ayrımı hizmet alanı itibarı ile miktar olarak belirlenir ve bu sınıra kadar harcama izni verilir. Zaman bakımından ayrım ilkesi; Zaman itibarıyla tahsiste ise ödenek ayrımı istisnası olabilmekle birlikte bir mali yıl için yapılabilmektedir.

9. Denklik İlkesi

Denklik ya da denk bütçe ilkesi, klasik maliyecilerin ve ona uygun klasik maliye görüşünün savunduğu bir ilkedir. Bütçede gelir ve giderlerin birbirine denk olması gerektiği savunulmaktadır. Eğer bütçe hazırlanırken giderlerin toplamı, gelirlerin toplamından fazla çıkarsa aradaki fark iç borçlanmalarla kapatılır ve gelir gider toplamaları eşitlenir. Bu eşitliğe görünüşte denklik denilmektedir. Bütçe uygulandıktan sonra kesin hesap kanununda gelir ve giderler gerçekten birbirine denk çıkarsa buna gerçek denklik denilmektedir.

10. Tasarruf İlkesi

Para ile mümkün olan en yüksek ortak faydayı sağlamak için savurganlığı önlemek, hizmet birim maliyetini düşürmek, hizmetin kalitesini arttırmakla kamu kesiminde verimliliğin yükseltilmesini gerektirmektedir.

11. Yıllık Olma İlkesi

Bütçe kanunu bir yıllıktır. Yani bütçe ile verilen harcama yapma ve gelir toplama izni bir yılığına verilmektedir. Yıllık olma kuralının da geçici bütçeler gibi istisnaları mevcuttur.

B. ÇAĞDAŞ BÜTÇE İLKELERİ [5018 SAYILI KANUNA GÖRE BÜTÇE İLKELERİ]

Hatırlanacağı üzere 2003 yılında 5018 sayılı Kanun, AB'ye uyum süreci, bütçe uygulamalarının tek mali yılla sınırlı olması, bütçe ile kalkınma planları arasında bağ kurulamaması, mevcut mali yönetim anlayışımızda değişiklik yapılmasını gerekliliği nedenleri ile çıkarılmıştır. Söz konusu amaçların gerçekleştirilebilmesi, 5018 sayılı Kanunun yeni ilkeler taşıması gereğini ortaya çıkarmıştır.

1. Makroekonomik istikrar İlkesi

Makroekonomik istikrar ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasını öngörmektedir.

2. Performans ve Mali Kontrol İlkesi

Bütçe çalışmaları esnasında stratejik planlar ile performans ölçütlerinin ve fayda maliyet analizinin dikkate alınmasını öngörmektedir.

3. Planlama İlkesi

Çok yıllık bütçeleme esasıyla bütçenin izleyen iki yılın bütçe tahminleriyle birlikte görüşülüp değerlendirilmesini öngörmektedir.

4. Uluslararası standartlara uygunluk

Hükümetin mali işlemlerinin kapsamlı ve saydam bir şekilde görülmesinin sağlanmasıdır. Şeffaflık ve mali saydamlık ilkelerinin bir gereğidir.

5. Mali Saydamlık İlkesi

Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında denetimin sağlanması amacıyla kamuoyu zamanında bilgilendirilmesini öngörmektedir.

6. Yeknesaklık İlkesi

Çağdaş anlamda giderlerde tahsis ilkesini ifade etmektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 100.** Kurumlar vergisinde vergi matrahının tespitinde öncelikle ticari bilanço üzerinden öz sermaye karşılaştırması yoluyla ilgili yıl karı bulunmaktadır. Şayet indirim konusu yapılan giderler kanunen kabul edilmeyen giderler hükmünde ise yapılan bu indirimler kara ilave edilir. Kurumlar vergisi matrahının hesaplanmasında indirilmesi kabul edilen giderler indirilir. Şayet iştirak kazancı varsa iştirak kazançları istisnası gereği bu miktar düşülür. 5 yılı aşmamış olmak şartıyla geçmiş yıl zararları düşülür. Son olarak da kurumlar vergisine yönelik istisna ve indirimler düşülerek kurum safi kazancına ulaşılır.

a. Kurumlar vergisinde indirilebilecek giderler

- Hisse ve tahvil senetlerinin ihraç giderleri,
- İlk kuruluş ve örgütlenme giderleri,
- Genel kurul toplantıları için yapılan giderlerle birleşme, fesih ve tasfiye giderleri,
- Sigorta şirketlerinin ayırdıkları karşılıklar,
- Eshamlı komandit şirketlerde komandite ortağın kar hissesi [gelir vergisine tabi olan kısım];
- Paylı komandit şirketlerde komandite ortağın kar hissesi.

b. Kurumlar vergisinde indirilmesi kabul edilmeyen giderler

- Transfer fiyatlaması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı: yurt içinde ya da yurt dışında ilişkili bulunulan kimselere emsallere uygun fiyatın altından mal ve hizmet sunumu transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç sayılmaktadır.
- Örtülü sermaye üzerinden ödenen veya hesaplanan faizler [söz konusu faiz ve karlar kar dağıtımı sayılır, ortaklardan ya da ilişkili kişilerden öz sermayenin üç katını aşan tutarda alınan borç örtülü sermayedir];

- Öz sermaye üzerinden ödenen veya hesaplanan faizler;
- Her türlü yedek akçe
- Menkul kıymet ihraç zararları
- Her türlü para ve vergi cezaları
- İşle ilgili olmayan araçların [MTV II sayılı cetvel hariç] araçların MTV'leri ile amortisman ve giderleri [işle ilgili olsa bile ticari taksi ve kiralama ya da işletilme yolu ile üzerinden kazanç elde edilenler hariç olmak üzere otomobilin MTV'i düşürülemez ancak, amortisman ve giderleri gider olarak yazılabilir].

Diğer İndirimler

- Zarar Mahsubu; her yıla ilişkin tutarlar ayrı ayrı gösterilmek ve beş yıldan fazla nakledilmemek koşuluyla geçmiş yılların mali bilançolarına göre meydana gelen zararlar. Yurtdışı zararlarda, söz konusu ülke mevzuatına göre denetim yetkisi bulunan kuruluşlarca rapora bağlanmak ve aslı ve Türkçesi Türkiye'de ilgili vergi dairesine ibraz edilmek şartıyla indirilebilir.
- Bağış ve yardımlar beyan edilen kurum kazancının %5'ini aşmayan kısmı, okul, sağlık tesisi, 100 yataklı [kalkınmada öncelikli yörelerde 50 yataklı] yurt, huzurevi, yetiştirme yurdu, bakım ve rehabilitasyon merkezi vb. inşası için yapılan harcamalar, kültürel, sanatsal nitelikli faaliyet ve uygulamalara yapılan bağış ve yardımlar ile doğal afet bölgelerine yapılan yardımların tamamı indirilebilir.
- Sponsorluk harcamaları [amatör sporlar için %100'ü, profesyonel sporlar için %50'si]
- AR-GE harcamalarının %100'ü.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

1. Üretim Olanakları Eğrisi ile ilgili aşağıdaki ifadelerin hangisi doğrudur?

- A) Sola doğru değişmesi halinde ekonomide genişleme meydana gelmektedir.
- B) Eğrinin altında kalan alanda kaynaklar farklı bileşimlerde etkin olarak kullanılmaktadır.
- C) Orjine göre iç büküye oluşu Artan Fırsat Maliyeti Kanunu olarak nitelendirilmektedir.
- D) Eğrinin eş ürün doğrusuna teğet olduğu noktada üretimin maliyeti minimumdur.

2. Nüfus arttıkça daha az verimli topraklar ya da yerleşme merkezine (pazara) daha uzak topraklar üretime açılırken, daha verimli ya da yerleşme merkezine daha yakın topraklara sahip olanlar, aynı çaba sonucunda daha az verimli ya da yerleşme merkezine daha uzak topraklarda üretim yapanlara göre daha fazla gelir elde etmektedirler.

Aşağıdaki kavramlardan hangisi bu görüşü ifade etmekte kullanılmaktadır?

- A) Ricardo rantı
- B) Bütünleşik rant
- C) Quasi rant
- D) Malthus rantı

3. Azalan Verimler Kanununa göre üretimin üçüncü safhasıyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Toplam ürün azalan bir hızla artmaktadır.
- B) Marjinal ürün ortalama üründen büyüktür.
- C) Marjinal ürün ortalama ürüne eşittir.
- D) Marjinal ürünün sıfır olduğu noktada başlar.

4. Aşağıdaki denklemlerden hangisi Eşmarjinal İlkesini ifade eder?

- A) $\Delta U_x / \Delta U_y = P_y / P_x$
- B) $MU_x / MU_y = \Delta U_x / \Delta P_y$
- C) $MU_x / MU_y = \Delta P_x / \Delta P_y$
- D) $MU_x / MU_y = P_x / P_y$

- 5. I. F. Y. Edgeworth
- II. W. S. Jevons
- III. I. Fisher
- IV. H. H. Gossen
- V. G. B. Antonelli
- VI. L. Walras

Yukarıdaki iktisatçılardan hangileri fayda konusunda kardinalist yaklaşımı benimsemişlerdir?

- A) I, II, VI
- B) II, IV, VI
- C) III, IV, V
- D) II, III, V

6. Enerji piyasasında faaliyet gösteren en büyük dört firmanın yoğunlaşma endeksi (CR4 endeksi) %90 olarak belirlenmiştir.

Söz konusu piyasanın türü aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru gösterilmiştir?

- A) Tam rekabet piyasası
- B) Monopolcü rekabet piyasası
- C) Güçlü oligopol piyasası
- D) Monopol piyasası

7. Aşağıdakilerden hangisi Marshallgil Talep Eğrisinin özelliklerinden biridir?

- A) Tüm mallar için negatif eğimlidir.
- B) Sadece ikame etkisini gösterir.
- C) Malın talebi, tüketicii geliri ve malın fiyatına bağlı olarak belirlenir.
- D) Belli bir faydanın en az harcama ile gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

8. Kısa dönem firma maliyetleri ile ilgili aşağıdaki ifadelerin hangisi doğrudur?

- A) Ortalama sabit maliyet eğrisi önce azalan, sonra artan bir seyir izler.
- B) Ortalama maliyet, ortalama değişken maliyetten sonra minimum noktasına ulaşır.
- C) Marjinal maliyetin minimum olduğu noktada, ortalama maliyet eğrisi pozitif eğimlidir.
- D) Ortalama maliyet eğrisi maksimum olduğu noktada, marjinal maliyet eğrisini keser.

9. Tam rekabet piyasasında kısa dönemde faaliyet gösteren bir firmanın toplam kâr (kâr-zarar) eğrisi maksimum seviyede iken aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Toplam gelir artma eğilimindedir.
- B) Ortalama gelir, ortalama maliyete eşittir.
- C) Marjinal maliyet, marjinal gelire eşittir.
- D) Toplam kar eğrisinin eğimi sıfırdır.

10. Pozitif gelir etkisi, negatif ikame etkisinden büyük olan mal aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Giffen Mal
- B) Normal Mal
- C) Lüks Mal
- D) Üstün Mal

11. Firmaların aldıkları kararların yanlış çıkmasından ders aldıkları veya firmaların aralarındaki karşılıklı bağımlılığın farkında olduklarını varsayan oligopol modeli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Cournot
- B) Bertrand
- C) Chamberlin
- D) Edgeworth

12. Aşağıdakilerden hangisi Merkantilist düşüncenin özelliklerinden değildir?

- A) İhracat ithalattan fazla olmalıdır.
- B) Üretim tüketimden fazla olmalıdır.
- C) Devlet ekonomide aktif olarak yer almalıdır.
- D) Tek verimli sektör tarımdır.

13. Tüketim konusunda, aşağıda ileri sürülen görüşler ve bu görüşleri ileri süren iktisatçılar arasında yapılan eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) Ömür Boyu Gelir Hipotezi-R. Lucas
- B) Mutlak Gelir Hipotezi -J. M. Keynes
- C) Nisbi Gelir Hipotezi- J. S. Duesenberry
- D) Sürekli Gelir Hipotezi-Milton Friedman

14. Aşağıdaki işsizlik türlerinden hangisinin teorik olarak ortadan kaldırılması mümkündür?

- A) Geçici işsizlik
- B) Yapısal işsizlik
- C) Devrevi işsizlik
- D) Doğal işsizlik

15. Aşağıdaki tabloda gösterilen varsayımlara ilişkin Yeni Klasikler ile Yeni Keynesyenlerin temsil ettiği düşüncelerin hangisinde hata bulunmaktadır?

	Varsayımlar	Yeni Klasikler	Yeni Keynesyenler
A)	Doğal işsizlik	Vardır	Vardır
B)	Doğal hasıla	Vardır	Vardır
C)	Ücretlerin ve fiyatların durumu	Yapışkandır	Esnektir
D)	Piyasaların temizlenmesi	Temizlenir	Temizlenmez

16. Aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Bir ülkenin sınırları içinde belirli bir yılda üretilen üretim mallarının temel bir yılın piyasa fiyatları üzerinden değerine, Reel Gayri Safi Yurtiçi Hasıla denir.
- B) Reel Gayri Safi Yurtiçi Hasılanın, Reel Gayri Safi Yurtiçi Hasıla büyüme trendi etrafındaki periyodik hareketine iktisadi dalgalanmalar denir.
- C) Franco Modigliani IS-LM modeline eksik olan para piyasasını kazandırmıştır.
- D) Milton Friedman'a göre emek arzı beklenen reel ücretin bir fonksiyonudur.

17. Keynesyen iktisat anlayışına göre aşağıdaki ifadelerin hangisi yanlıştır?

- A) Sermayenin marjinal etkinliği faiz oranından küçükse yatırım yapılmaz.
- B) Yatırımın marjinal etkinliği azalırsa yatırım fonksiyonu sola kayar.
- C) Faiz, para piyasası dengesinde oluşmaktadır.
- D) Planlanan ve gerçekleşen yatırımlar birbirine eşittir.

18. Temsili bir ekonominin 2012 yılı verileri, cari fiyatlarla aşağıda gösterilmiştir.

Tüketim = 3500 TL

Brüt Yatırım = 2500 TL

Amortismanlar = 500 TL

Net İhracat = 1000 TL

İhracat = 1500 TL

Hükümet Harcamaları = 500 TL

Vergiler = 500 TL

Transfer Harcamaları = 150 TL

Bu verilere göre, söz konusu temsili ekonominin 2012 yılı Gayri Safi Yurtiçi Hasılası toplam harcama yaklaşımına göre aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 7650 TL B) 7150 TL
C) 7000 TL D) 7500 TL

19. Aşağıdakilerden hangisi Ortodoks İstikrar Politikası uygulamalarından değildir?

- A) Üretim kapasitesinin artırılması
B) Ticaret kısıtlamaları
C) Ücretlerin dondurulması
D) Kamu harcamalarının azaltılması

20. Aşağıdakilerden hangisi Klasik İktisat Okulunun temsilcilerinden değildir?

- A) David Ricardo
B) John Stuart Mill
C) Thomas Robert Malthus
D) James Tobin

21. Aşağıdakilerden hangisi hızlandıran prensibinin temel varsayımlarından değildir?

- A) Üretim faktörleri arasındaki bileşim oranı değişkendir.
B) Ekonomi tam kapasite ile çalışmaktadır.
C) Üretimi arttırmak için mutlaka yatırım yapılmalıdır.
D) Mevcut kapitalin her yıl belli bir oranı amortismanlara ayrılmaktadır.

22. Ekonomide fiyatlar genel düzeyindeki düşme, toplumdaki tüketicilerin elinde bulundurdıkları paranın değerinde artmaya neden olmaktadır. Servetlerinin reel değeri artanlar daha az tasarruf ederek, fiyatları düşen mallardan daha çok talep ederler. Böylece toplam talep artar.

Aşağıdaki kavramlardan hangisi bu görüşü ifade etmekte kullanılmaktadır?

- A) Fisher Etkisi
B) Ricardo-Barro Etkisi
C) Pigou Etkisi
D) Tanzi Etkisi

23. IS eğrisi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) IS eğrisinin sağında kalan alan, mal piyasasındaki arz noksanlığını göstermektedir.
B) IS eğrisinin konumu otonom harcama düzeyindeki değişikliklerden etkilenir.
C) IS eğrisi alternatif faiz hadlerindeki denge hasıla düzeylerini göstermektedir.
D) IS eğrisinin eğimini maliye politikaları ile değiştirmek mümkündür.

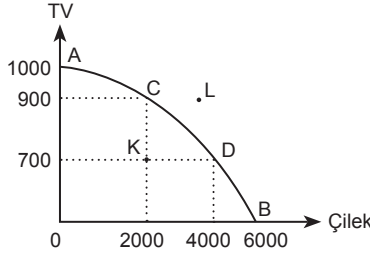
24. Yoksullar arasındaki gelir dağılımını izleyen, yoksul insan sayısını gösteren, toplam yoksulluğu alt gruplara ayırtan, yoksulluğun derinliğini ve farklı yoksul grupları arasındaki değişimini ölçen endeks aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sen Endeksi
B) Kafa Sayısı Endeksi
C) Foster-Greer-Thorbecke Endeksi
D) Yoksulluk Açığı Endeksi

25. Gıda ve enerji ürünleri fiyatı, dünya piyasalarının arz ve talep koşullarında meydana gelen geçici değişimlerden etkilendiğinden, gıda ve enerji ürünlerinin enflasyon sepeti dışında bırakılması suretiyle hesaplanan enflasyon aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Manşet Enflasyonu
B) Mark-up Enflasyonu
C) Fiyat Enflasyonu
D) Çekirdek Enflasyonu

1. Dönüşüm Eğrisi (Üretim imkanları eğrisi, transformasyon eğrisi); Bir ülkenin yalnızca iki mal üretmesi varsayımıyla, mevcut teknoloji ve sabit kaynaklarla, elindeki kaynakların tamamını kullanarak üretebileceği maksimum mal ve hizmet bileşimini gösteren eğridir.

Üretim olanakları eğrisi üzerindeki A,C,D ve B noktaları üretim faktörlerinin tamamının kullanıldığı tam istihdam noktalarını gösterir.

Üretim imkanları eğrisinin dikey eksen kestiği A noktası: Ülkenin elindeki kaynaklarının tamamını kullanarak üretebileceği maksimum TV miktarını göstermektedir. A noktasında ülke hiç çilek üretmemekte ve kaynaklarının tamamını TV üretiminde kullanmaktadır.

A noktası = Çilek üretimi = 0,

TV üretimi = 1000 br'dir.

Üretim imkanları eğrisinin yatay eksen kestiği B noktası: Ülkenin elindeki kaynaklarının tamamını kullanarak üretebileceği maksimum çilek miktarını göstermektedir.

B noktasında ülke hiç TV üretmemekte ve kaynaklarının tamamını çilek üretiminde kullanmaktadır.

B noktası = TV üretimi = 0, Çilek üretimi = 6000 br dir.

Üretim imkanları eğrisi üzerindeki C ve D noktaları ise ülkenin elindeki kaynaklarının tamamını kullanarak üretebileceği çeşitli mal miktarlarını gösteren noktalardır. Ülke

C noktasında 900br TV 2000br çilek üretirken,

D noktasında ise 700br TV 4000br çilek üretmektedir (C noktasından D noktasına geçilmesi ülkenin elindeki kaynakları TV üretiminden çilek üretimine aktardığını göstermektedir).

Ayrıca orijine göre iç bükey konkv bir üretim imkanları eğrisi üzerinde yukarıdan aşağıya doğru inildikçe eğim artar ve her defasında 1 br daha fazla çilek üretebilmek için TV üretiminden artan oranda vazgeçmek gerektiğini gösterir (Artan fırsat maliyeti) .

Üretim imkanları eğrisinin (üst bölgesinde)dışında kalan L noktası ise ülkenin mevcut kaynaklarıyla ulaşmasının mümkün olmadığı noktadır. Bu noktaya ancak ekonomik büyümeyle ulaşılabilir.

Üretim imkanları eğrisi altında kalan K noktasında ise ülke elinde kalan kaynakları etkin olarak kullanamamış ve atıl kapasite söz konusu olmuştur. Bu bölgede eksik istihdam durumu söz konusudur. K noktasında 300br TV 2000br çilek üretildiğini görmekteyiz ancak üretim imkanları eğrisinin sınırı eldeki kaynaklarla C noktasında daha fazla TV üretilabileceğini (900br), ya da D noktasında daha fazla çilek üretilabileceğini gösterir(4000br). Bu bölgede eksik kapasite söz konusu olduğu için kaynakların bir malın üretiminden diğerinin üretimine aktarılması söz konusu değildir.

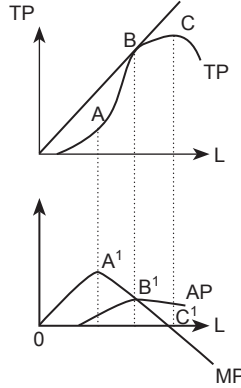
Açıklamalar doğrultusunda C seçeneği doğrudur.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

2. Toprağın rantının kaynağını açıklamaya çalışan, bu kaynağı doğanın cimriliğine ya da toprakların verim farklılığına dayandırdan iktisatçı Klasik ekolün savunucularından Ricardo'dur. Ricardo'ya göre tam rekabet piyasası koşulları geçerlidir. Malın tek bir fiyatı vardır. Fiyat en verimsiz topraktan elde edilen ürün maliyetine eşittir ve toprakta azalan verimler kanunu geçerlidir. Teoriye göre nüfus artışına bağlı oluşan talebin karşılanabilmesi için verimsiz ve ücra topraklar kullanıma açılmalıdır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

3. Azalan verimler kanunu: Üretimde girdilerden sadece birinin miktarının artırılması diğerlerinin sabit tutulması(değiştirilmemesi) durumunda, toplam ürün miktarının bir noktaya kadar sürekli arttığı, daha sonra azalmaya başladığını açıklayan kuramdır.

I. Bölge	II. Bölge	III. Bölge
Marjinal ürün önce artmakta, sonra azalmaktadır. MP azalırken ortalama ürün olan AP'yi maksimum noktasında keser.	MP'nin azaldığı ancak bölge boyunca pozitif değerler aldığı aralıktır	Bu bölgede marjinal ürün negatif değerler almaktadır.
AP(Ortalama Ürün), I. Bölge boyunca artmaktadır.	II. Bölgenin başlangıç noktasında ortalama ürün maksimumdur. Ancak daha sonra AP azalmaktadır ve AP her zaman pozitif değer alır.	Ortalama ürün de azalan bir seyir izlerken pozitif değerler alır. Ortalama ürün hiçbir zaman negatif değer almaz.
TP(Toplam Ürün), Marjinal ürünün maksimum olduğu noktaya kadar artarak artar, daha sonra azalarak artar.	Bu bölgede toplam ürün azalarak artmaktadır.	Toplam fiziki ürün mutlak olarak azalır.
I. Bölge AP=MP iken sona erer.	Toplam ürünün maksimum olduğu, noktada marjinal ürün sıfıra eşittir ve bu noktada II. Bölge sona ermektedir.	Toplam fiziki ürün de ortalama ürün gibii negatif değer almaz.
Bu bölgede üretime devam edilir ve faktör kullanımı durdurulmaz. Bu bölge artan verimler bölgesidir.	Üretimin yapıldığı karlı bölge azalan verimler yasaının geçerli olduğu, ikinci bölgedir.	Bu bölgede hem sabit hem de değişken faktörün ortalama verimliliği azalmaktadır. Bu bölgede bir faktör bileşimi seçilmez ve bu bölge ekis verim aşamasını gösterir

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

4. 2. Gossen kanunu, eş marjinal fayda ilkesi, Menger kanunu ve tüketici dengesi koşulu; bir malın marjinal faydasının fiyatına oranının, diğer malın marjinal faydasının fiyatına eşit olması durumunda sağlanır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

5. **Fayda:** Bir mal veya hizmet tüketimi sonucu elde edilen tatmin, haz veya doyum olarak ifade edilmektedir. Fayda kavramı ile ilgili Neoklasik iktisatçılar ikiye ayrılır.

1) KARDİNAL FAYDA

- Fayda ölçülebilir. (Sayılabilir.)
- aydanın ölçü birimi utilidir.
- Fayda kişiden kişiye değişmez, objektiftir.

Temsilcileri: Gossen, Lewans, Walras, Marshall, Menger

2) ORDİNAL FAYDA

- Fayda sıralanabilir.
- Fayda kişiden kişiye değişir, subjektiftir.
- Fayda ölçülemez.

Temsilcileri: Antonelli, Fisher, Edgeworth, Hicks, Slutsky, Paretodur.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

6. **Firma Yoğunlaşma Endeksi:** Piyasada yer alan en büyük pazar payına sahip n sayıda firmanın pazar payları toplamı dikkate alınarak piyasa yapısı hakkında fikir veren endekstir.

CRn endeksi (n firma yoğunlaşma endeksi);

$CR_n = 0$ ise → Tam Rekabet Piyasası

$0 < CR_n < 40$ → Monopolcü Rekabet Piyasası

$40 < CR_n < 100$ → Oligopol Piyasası

$+40 < CR_n < 60$ → Zayıf Oligopol

$60 < CR_n < 100$ → Güçlü Oligopol

$CR_n = 100$ Monopol Piyasası

Not: N genellikle 4 alınır.

%90 güçlü oligopol olarak adlandırılmaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

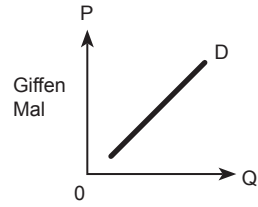
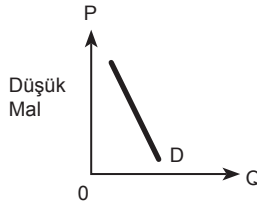
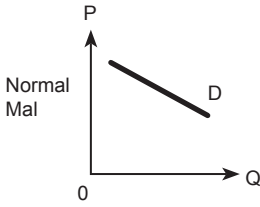
7. Alışılmış (Doğrusal) talep eğrisinde her iki etki de bulunurken telafi edilmiş talep eğrisi reel gelirden yaşanan değişimin yok sayılması ile elde edilir.

Alışılmış (Doğrusal) talep eğrisinden gelir etkisi çıkarıldığında elde edilen telafi edilmiş talep eğrisi; yalnızca ikame etkisini yansıtır.

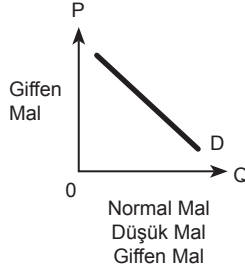
İkame etkisi bütün mallarda negatif yönlü olduğundan ($P \uparrow Q \downarrow$) Telafi edilmiş talep eğrisi bütün mallar için negatif eğimli çizilir.

Bir malın talep eğrisinin negatif eğimli olmasının iki nedeni vardır; gelir ve ikame etkisi. Fiyat etkisi, bir diğer adıyla toplam etki, ikame ve gelir etkisinin toplanması sonucu elde edilir. Marshall talep eğrisi, sıradan, alışılmış talep eğrisi olarak da bilinir ve toplam etkiyi barındırır (C seçeneği doğrudur). Bu nedenle normal mallar için toplam etki negatif olduğu için talep eğrisi de negatif eğimli çizilir ancak eğimi daha azdır. Düşük mallar için de negatif eğimlidir ancak eğimi daha fazladır normal mala göre daha diktir. Giffen mal da ise talep eğrisi pozitif eğimlidir.

Marshall Talep Eğrisi

Hicks Talep Eğrisi

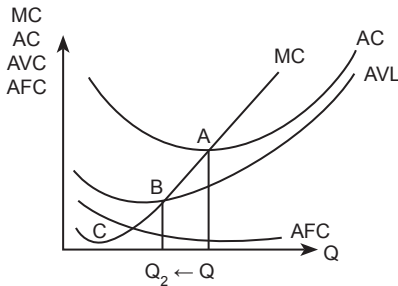
Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

8. Toplam maliyet(TC) = Toplam sabit maliyet (TFC) ile toplam değişken maliyetin (TVC) toplamına eşittir.

Ortalama maliyet(AC) = Ortalama sabit maliyet(AFC) + ortalama değişken maliyet(AVC).

$$TC = TFC + TVC \text{ ve } AC = TC/Q, AVC = TVC/Q, AFC = TFC/Q, AC = AFC + AVC$$

Ortalama maliyet eğrisinin grafiği önce azalan sonra artan u şeklindedir. Ortalama değişken maliyet eğrisi de önce azalan sonra da AC eğrisine yaklaşmaktadır. Ortalama sabit maliyet eğrisi ise sürekli azalan negatif eğimli (ikizkenar hiperbol) bir eğridir.

A noktası AC min
B noktası AVC min
C noktası MC min

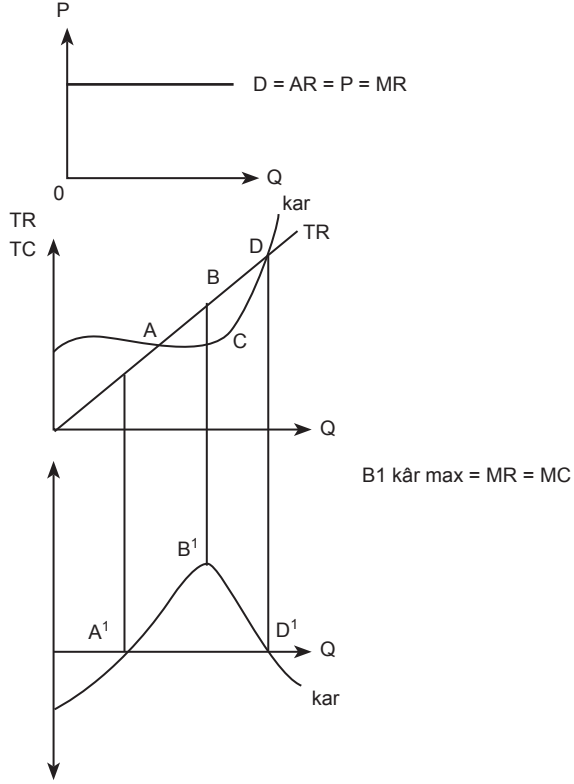
Grafikten de görüldüğü gibi ortalama değişken maliyet eğrisi ortalama maliyet eğrisinden daha önce minimum noktasına gelmiştir (B noktası).

Marjinal maliyetlerin(MC), ortalama maliyetlerden (AC) daha büyük olduğu durumda ortalama maliyet eğrisi pozitif eğimlidir. Marjinal maliyetlerin ortalama maliyetlerden daha küçük olduğu durumda ortalama maliyet eğrisi negatif eğimlidir. Marjinal maliyetlerin ortalama maliyetlere eşit olduğu durumda ise ortalama maliyet eğrisi minimumdur.

Ortalama maliyetlerin arttığı bölgede ise ortalama ürün eğrisi azalandır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

9.

Tam rekabet piyasasında denge koşulu $D=AR=P=MR$ şeklindedir. Kar maksimizasyonunun sağlandığı eşitlik marjinal maliyetin marjinal hasıllara eşit olduğu $MR=MC$ eşitliğidir.

Grafikten de görüldüğü gibi toplam karın maksimum olduğu noktada toplam gelir artma eğilimindedir. Toplam karın türevi marjinal karı vermektedir. Toplam karın maksimum olduğu noktayı bulabilmek için toplam karın türevi alınıp sıfıra eşitlenir.

Bu açıklamalar doğrultusunda tüm seçenekler doğrudur.

Bu soru hatalıdır.

10.

	P	İkame etkisi	Gelir etkisi	Toplam Etki	Q
Normal mal	↓	Negatif	Negatif	İki etki aynı yönde	Q↑
Düşük mal	↓	Negatif	Pozitif	İkame etkisi > Gelir etkisi	Q↑
Giffen malı	↓	Negatif	Pozitif	Gelir etkisi > İkame etkisi	Q↓

Gelir etkisinden arındırılmamış talep fonksiyonuna göre sıradan(alışılmış) talep eğrisi çizilir. Bireysel talep eğrisi, gelir etkisinden arındırılmadığı için; Marshallcı talep eğrisi ile özdeştir. Gelir etkisinden arındırılmadığı için fiyat etkisi de denilen toplam etkiyi verir.

Toplam etki = Fiyat Etkisi + Gelir Etkisi

Marshallcı talep eğrileri üç ayrı şekilde ele alınabilir:

- Normal mallarda talep eğrisi
- Düşük mallarda

Giffen mallarda

Normal mallarda talep eğrileri; negatif eğimli ve daha esnektirler. Yukarıdaki tablo incelendiğinde normal mallar için toplam etkinin negatif olduğu görülür bu yüzden talep eğrisi negatif eğimli çizilir.

Düşük mallarda talep eğrileri; toplam etkiden dolayı yine negatif eğimli ve nispeten inelastiktirler.

Giffen mallarda talep eğrileri ise toplam etkiden dolayı pozitif eğim ve pozitif esnekliğe sahiptirler.

Gelir etkisinden arındırılmış, içinde sadece ikame etkisini barındıran(telafi edilmiş talep eğrisi) talep fonksiyonuna göre çizilen talep eğrisine Hicksgil talep eğrisi denir. Telafi edilmiş talep eğrisi, her zaman negatif eğime sahiptir.

Toplam Etki= İkame Etkisi + Gelir Etkisi

Telafi edilmiş talep eğrisi = Toplam Etki – Gelir Etkisi = İkame Etkisi

Telafi edilmiş talep eğrisi yalnızca ikame etkisini içerdiği için ve ikame etkisi de her üç mal için negatif olduğu için çizilen talep eğrisi negatif eğimlidir.

Marshall ve Hicksin talep eğrileri kıyaslandığında; hem Hicks hem de Marshall'a göre normal mal ve düşük mallar için talep eğrileri negatif eğimlidir ancak normal mal için Marshallcı talep eğrisi, normal mal için Hicks'in talep eğrisine göre daha yatıktır yani esnekliği daha fazla eğimi daha azdır. Düşük mal için Marshallcı talep eğrisi, düşük mal için Hicks'in talep eğrisine göre daha diktir yani esnekliği daha az eğimi daha fazladır. Sonuç olarak Hicks'in telafi edilmiş talep eğrisinin eğimi Marshall'ın normal ve düşük mallar için çizilen talep eğrilerinin eğiminin arasında yer alır.

Açıklamalar doğrultusunda yanıt A seçeneğidir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

11. Chamberlin modelinin özellikleri;

Üretim fonksiyonu $Q=f(P)$ ya da $P=f(Q)$ şeklinde olabilir. Yani miktar ya da fiyat bağımsız değişken olabilir. Bu piyasayı Cournot, Bertrand, Edgeworth modelinden ayıran en önemli özellik simetri varsayımının geçerli olmamasıdır. Bu piyasada artık safça davranış söz konusu değildir. Safça davranıştan kurtuluşun olduğu modeldir. Yani firmalar aralarındaki karşılıklı bağımlılığın farkındadırlar. Miktar veya fiyatı değiştirdiklerinde rakiplerinin de miktarı veya fiyatı değiştireceğini bilirler. Aralarındaki bağımlılığın farkına varmalarından dolayı piyasayı paylaşırlar. Bu yüzden bu piyasanın bir diğer adı da paylaşılmış oligopoldür. Chamberlin Modelinde istikrarlı denge söz konusudur. Chamberlin oligopol modelinde firmaların toplam üretim miktarı ve denge fiyatı monopol kadar olacaktır. Chamberlin piyasasında her bir firma monopolcünün yarısı kadar üretim yapar. Monopolcü firma da tam rekabetteki üretimin yarısı kadar üretim yapar.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

12. Merkantilizm 16. ve 19. yy'lar arası Batı Avrupa ve İngiltere'de hakim olan bir görüştür. Merkantilizme göre bir ülkenin zenginlik kaynağı o ülkenin sahip olduğu değerli madenlerdir (altın, gümüş). Merkantilistler tarihte ilk defa devlet müdahalesi olması gerektiğini savunan görüştür. Bu nedenle dış ticarete de korumacı politikaları savunurlar. Merkantilistlere göre ihracat özendirilmeli, ithalat yasaklanmalı yalnızca hammadde ithalatına izin verilmelidir. Merkantilistlere göre ülkenin zenginlik kaynağı değerli madenlerdir. Dış ticaret politikasının temel amacı da ülkedeki değerli maden stoklarının özellikle de altın stoklarının artırılmasıdır. Dünya serveti sabittir, yapılan dış ticarettten bir taraf kazanç sağlarken diğer taraf zarar görür. Fransa'da uygulanan merkantilizm; Colbertizm, Almanya'da uygulanan merkantilizm; Kameralizm, İspanya'da uygulanan merkantilizm; Bulionizmdir.

D seçeneği yanlıştır. Tarım Feodal sistemde üretimin dayandığı temel kaynaktır. Merkantilizm feodalizmin sona erdiği dönemde ortaya çıkan bir görüştür. Bu açıklamalar doğrultusunda yanıt D seçeneğidir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

13. Ömür boyu gelir hipotezini (yaşam boyu gelir hipotezi) literatüre kazandıran iktisatçılar F. Modigliani, R. Brumberg ve A. Ando'dur.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

14. Reel Gayri Safi Yurt İçi Hasıla ile Doğal (Potansiyel) Gayri Safi Yurt İçi Hasıla arasında kalan üretim açığına çıktı boşluğu, çıktı boşluğunda oluşan işsizliğe Konjonktürel (Devrevi) İşsizlik adı verilir. Ekonominin dönemsel dalgalanma sonucu daralma dönemlerinde ortaya çıkan işsizlik türüdür. Devrevi (Konjonktürel) işsizlik ekonomi politikalarıyla yok edilebilen bir işsizlik türüdür.

Geçici İşsizlik: Friksiyonel işsizlik olarak da adlandırılır. İş gücünün bir işten diğerine geçerken veya bir üniversite öğrencisinin okulu bitirdikten sonra iş ararken geçen sürede oluşan işsizlik türüdür.

Doğal İşsizlik: Ekonominin tam istihdam gelir seviyesinde bulunduğu ortaya çıkan ve ekonomi politikalarıyla giderilemeyen işsizlik türüdür. Doğal işsizlik; Friksiyonel işsizlik ile yapısal işsizliğin toplanması ile elde edilir.

Yapısal İşsizlik: Ekonominin yapısal özelliklerine bağlı olarak ortaya çıkan işsizlik türüdür. Mevcut işgücü ile mevcut işlerin örtüşmesinden kaynaklanabilir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

15. Yeni Keynesyen Yaklaşım; 1970'li yıllarda ortaya çıkan bu akım keynesyen analizi geliştirmiştir. Savunucuları = A.Okun, Mankiw, Stiglitz, Yellen, Blinder

Varsayımları:

- Beklentiler rasyoneldir
- Piyasalar sürekli temizlenmez
- Fiyat ve ücretler katıdır-rijittir(yapışkan ücret) Fiyatlar esnek olmadığı için paranın yansızlığından söz edilemez.
- Rasyonel bekleyişler hipotezini kabul ederler
- Emek piyasası üzerine yoğunlaşmışlardır
- Hem arz hemde talep yönünden ekonomiyi incelemişlerdir.
- Milli gelirin temel belirleyicisi toplam taleptir
- Yeni keynesyenlere göre toplum istediği sonuçlara ulaşamıyorsa koordinasyon eksikliği vardır.
- Ekonomide karşılaşılan herhangi bir sorun sonucu ekonominin eski düzeyine dönmesi çok zordur (Hysteresis Hipotezi)
- Ekonomiyi hem beklenen hem de beklenmeyen politika değişiklikleri etkiler

Yeni klasik görüşle yeni keynesyen görüşün ortak özelliklerini görmek için modellerin temel varsayımları incelendiğinde;

Yeni Klasik görüş;

- Piyasalar sürekli temizlenir
- Ücret ve fiyatlar büyük ölçüde esnektir
- Para ve maliye politikalarını incelerken beklenen ve beklenmeyen politika ayrımı yaparlar
- Aktivist politikaların istikrarsızlık yaratacağını düşündükleri için bu politikalara çok sıcak bakmazlar
- Beklentiler rasyoneldir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 16.** A seçeneği yanlıştır çünkü Nominal gayri safi yurt içi hasıla bir yıl içinde ülke sınırları içinde bir ekonomide üretilen tüm nihai mal ve hizmetlerin nominal değerini gösterir.

B seçeneği yanlıştır çünkü iktisadi dalgalanmalar reel gayri safi yurt içi hasılanın değil Nominal Gayri Safi Yurtiçi Hasılanın, Nominal Gayri Safi Yurtiçi Hasıla büyüme trendi etrafındaki periyodik hareketini göstermektedir.

C seçeneği yanlıştır çünkü Franco Modigliani IS(mal piyasası dengesi)- LM (para dengesi) analizine para piyasasını değil eksik olan para talebi fonksiyonunu kazandırmıştır.

D seçeneği doğrudur çünkü Milton Friedman'a göre emek arzı hem cari ücretin hem de gelecekteki reel ücretin bir fonksiyonu olduğunu savunmuştur. Friedman'a göre emek arzı ile beklenen reel ücret arasında pozitif yönlü bir ilişki mevcuttur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 17.** Keynesyen görüş dikkate alındığında A seçeneğindeki "Sermayenin marjinal etkinliği faiz oranından küçükse yatırım yapılmaz" ifadesi doğrudur çünkü Keynesyen görüşte yatırım faiz ile sermayenin marjinal verimliliği arasındaki ilişkiye göre belirlenir. Yatırım yapılabilmesi için sermayenin marjinal etkinliğinin faiz oranından büyük olması gerekmektedir.

B seçeneğinde yer alan "Yatırımın marjinal etkinliği azalırsa yatırım fonksiyonu sola kayar" ifadesi de doğrudur. Yatırım projelerinin beklenen getirisi (yatırımın marjinal etkinliği) azalırsa yatırımcılar yatırım yapmaya daha az istekli olacaklardır. Bu da yatırım fonksiyonunun sola kayması anlamına gelecektir.

C seçeneğinde yer alan "Faiz, para piyasası dengesinde oluşmaktadır" ifadesi de doğrudur. Klasik ekonomide faiz tasarruf arzı ile yatırım talebinin kesiştiği noktada oluşurken Keynesyen ekonomide para arzının para talebine eşit olduğu noktada belirlenir.

D seçeneğindeki "Planlanan ve gerçekleşen yatırımlar birbirine eşittir" ifadesi yanlıştır çünkü Keynesyenlere göre planlanan yatırım ile gerçekleşen yatırım her zaman birbirine eşit olmayabilir (büyük ya da küçük olabilir) bu fark stok değişimlerini gösterir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 18.** Temsili bir ekonominin 2012 yılı verileri, cari fiyatlarla aşağıda gösterilmiştir.

Tüketim = 3500 TL

Brüt Yatırım = 2500 TL

Amortismanlar = 500 TL

Net İhracat = 1000 TL

İhracat = 1500 TL

Hükümet Harcamaları = 500 TL

Vergiler = 500 TL

Transfer Harcamaları = 150 TL

Gayri safi yurtiçi hasıla = Tüketim harcamaları + Yatırım Harcamaları + Kamu (Hükümet) Harcamaları + Net ihracat (İhracat - İthalat)

Gayri Safi Yurtiçi Hasıla = 3500 + 2500 + 500 + 1000 = 7500 TL

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

19. Ortodoks iktisat politikaları bir ekonomideki talep baskılarını azaltmak, döviz rezervlerini artırmak, kamu açıklarını azaltmak ve fiyat istikrarını sağlamak amacıyla aşırı değerlenmiş kur sistemini, enflasyonu, parasal genişlemenin neden olduğu ödemeler dengesi açıkları ile kamu açıklarını, kamu kesimi kaynak harcama dengesizliği gibi ekonomik dengesizlikleri düzeltmeye çalışan bir politikadır. Bu açıklamalar doğrultusunda A,B ve D seçenekleri doğrudur. Ancak C seçeneğinde yer alan “ücretlerin dondurulması” ifadesi gelirler politikası için uygulanmaktadır ve gelirler politikası Heterodoks istikrar politikası kapsamındadır. Heterodoks politikalar yapısal dengesizlikler ve gelir çekişmelerinin enflasyonun kaynağı olduğunu kabul eden, bütçe disiplini, sabit döviz kuru ve fiyat-ücret kontrolleriyle enflasyonun düşürülmesini amaçlayan bir istikrar paketidir.

Doğru yanıt “C” seçeneğidir.

20. Doğru yanıt D seçeneğinde yer alan James Tobin'dir ve Tobin Keynesyen ekolün bir temsilcisidir. Klasik ekolün başlıca temsilcileri arasında Adam Smith, David Ricardo, Jean Baptiste Say, John Stuart Mill ve Thomas Robert Malthus bulunmaktadır.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

21. Tüketimde meydana gelen değişimin yatırım harcamaları üzerindeki etkisi hızlandıran mekanizmasını gösterir. Yani hızlandıran katsayısı tüketim harcamalarındaki değişimin milli gelir üzerindeki etkisini gösteren katsayıdır.

$$I = I_0 + hY_d$$

I= Toplam yatırımlar

I_0 =Otonom yatırımlar

h=Hızlandıran Katsayısı

Y_d =Harcanabilir Gelir

$$h = \frac{\Delta I}{\Delta Y_d}$$

Hızlandıran prensibinin temel varsayımlarını incelediğimizde;

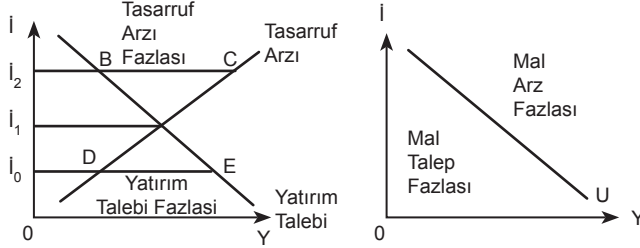
1. Ekonomi tam istihdam gelir düzeyindedir. Ekonomide atıl kapasite (eksis istihdam yoktur).
2. Her yıl sermaye için belirli bir oranda amortisman ayrılmaktadır.
3. Geleceğe yönelik tahminler dikkate alınmaz çünkü talep artışı sürekli. Bu hızlandıran ilkesinin sınırsız biçimde işlediğini gösterir.
4. Ekonomide sermaye hasıla katsayısı sabittir. Bu nedenle A seçeneği yanlıştır.

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

22. Pigou etkisi: Fiyatlar genel düzeyinde düşüş meydana gelmesi nedeniyle reel değeri artan servet nedeniyle harcanabilir gelirden ve dolayısıyla toplam tüketimde artış meydana gelmesine Pigou etkisi ya da reel balans etkisi adı verilmektedir.

Doğru yanıt “C” seçeneğidir.

23. IS eğrisi üzerindeki her noktada yatırımların tasarruflara eşit olduğu mal piyasasındaki dengeyi gösteren gelir ve faiz bileşimlerini gösteren negatif eğimli bir eğridir. IS eğrisinin eğimini ve konumunu etkileyen değişkenler vardır. Devlet harcamaları, ihracat, vergi indirimleri vb otonom harcamalar IS eğrisinin konumunu değiştirirken marjinal tüketim eğilimi, çarpan değeri, marjinal vergi haddi ve marjinal ithalat eğilimi IS eğrisinin eğimini değiştirir.

Tasarruf arzı yatırım talebi grafiği incelendiğinde denge faiz oranının üstünde kalan kısımda tasarruf arz fazlası vardır bu da mal piyasası dengesini gösteren IS eğrisinin sağında kalan kısma denk gelmektedir. Bu nedenle IS eğrisinin sağında kalan bölgede mal arz fazlası vardır.

Yine aynı grafikte faiz oranları denge faiz oranının altında kalırsa yatırım talebi fazlası oluşur bu da mal piyasası dengesini gösteren IS eğrisinin solunda kalan kısma denk gelmektedir. Bu nedenle IS eğrisinin solunda kalan bölgede mal talep fazlası vardır.

Aynı zamanda ekonomide uygulanan maliye politikaları IS eğrisinin konumunu değiştirir ancak maliye politikası çarpan değerini, marjinal vergi ve marjinal ithalat eğilimini de etkileyerek eğim üzerinde de etkili olabilmektedir. Örneğin genişletici bir maliye politikası ile toplam planlanan harcama eğrisi yukarı doğru kayarken IS eğrisi de sağa doğru kayacak ve konum değiştirecektir. Bu durumda gelir ve istihdam düzeyleri artacak bu da marjinal tüketim eğilimini artırarak çarpan değerinin artmasına yol açacaktır. Bu durum da IS eğrisinin yatıklaşmasına neden olacaktır. Hem eğim hem konum üzerinde etkili olmaktadır. Bu nedenle B ve C seçenekleri net olarak doğruyken D seçeneği eksik ama doğru kabul edilebilir. Yanlış olan seçenek A seçeneğidir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

24. Yoksullar arasındaki gelir dağılımını izleyen, yoksul insan sayısını gösteren, toplam yoksulluğu alt gruplara ayıran, yoksulluğun derinliğini ve farklı yoksul grupları arasındaki değişimini ölçen endeks Foster- Greer-Thorbecke Endeksidir. 1984 yılında oluşturulmuş bir endekstir.

Sen Endeksi Amartya Sen tarafından geliştirilen yoksulluk sınırının altında kalanların oranı, gelir dağılımı ve yoksulluk açığı gibi değişkenleri dikkate alan bir endekstir.

Kafa Sayısı Endeksi : yoksulluğun dağılımı ve şiddeti hakkında bilgi vermeyen yoksulluk sınırı altında kalanların toplam nüfusa oranını gösteren bir endekstir.

Yoksulluk Açığı Endeksi gelir dağılımının dikkate alınmadığı ancak yoksulluğun derinliğinin ölçüldüğü bir endekstir. Endeks ile yoksulluk sınırının altında kalanların gelirlerinin yoksulluk sınırına erişmek için ne kadar artması gerektiği ölçülür.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

25. Aşağıda bazı enflasyon türlerinin tanımları verilmiştir.

Manşet enflasyon: TÜFE (Tüketici fiyat endeksi) ile ölçülen fiyatlar genel seviyesindeki değişimi göstermektedir. Talep, maliye ve para politikaları, ekonomik aktiviteler, enerji ve gıda fiyatları, vergiler, beklentiler, kur ve ithalat fiyatları gibi bir çok değişkenden etkilenmektedir.

Yapısal enflasyon: Ekonomik yapının katılığı nedeniyle belli sektörlerdeki üretim, bu sektörlerdeki talep değişimine kısa sürede uyum sağlayamamakta ve talep artışları üretim artışından ziyade ücret ve fiyat artışına neden olmaktadır. Çeşitli üretim faktörlerinin [enerji, hammadde, nitelikli işgücü, temel nitelikli emtia, arazi vb.] kıtlıkları nedeniyle üretim sürecinde aksamalar meydana gelmekte; bu da fiyatlar genel düzeyinde artışa neden olmaktadır.

Maliyet enflasyonu: Üretim sürecinde kullanılan üretim faktörlerinin fiyatlarında meydana gelen artışların piyasa fiyatlarında artışa neden olmasıdır. Örnek, önemli bir üretim faktörü olan finansman kaynağının maliyetindeki artış, bir yandan faizlerin yükselmesi ile maliyeti yükseltmekte diğer yandan tüketim ve yatırımları caydırmaktadır.

Kar enflasyonu: Post Keynesyen yaklaşıma göre, ekonomide teknelci eğilimler bulunduğu için fiyat-lama davranışları temel olarak mark-up fiyatlamaya dayanmaktadır.

Çekirdek enflasyon: Fiyatlarda gözlemlenen geçici etkilerin arındırılması suretiyle oluşturulmuş bulunan "özel kapsamlı TÜFE göstergeleri" ile ölçülen enflasyona çekirdek enflasyon deniyor. Bu göstergeler TÜFE'den(enerji, alkollü içkiler ve tütün ürünleri gibi) bazı alt kalemlerin hariç tutulması suretiyle hazırlanmaktadır. Bu göstergeler A'dan I'ya kadar isim almakta olup her aşamada belirli ürünler endeksten dışlanmaktadır. Bugün için bunlar arasında çekirdek enflasyon olarak en yaygın kullanılanı bütün mevsimlik etkilere açık ürünlerin TÜFE'den dışlanmasıyla oluşturulmuş olan I endeksidir. Çekirdek enflasyon, Merkez bankasının fiyat istikrarını sağlama konusunda başarısını gösteren bir kriter işlevi görmektedir. Bu açıdan Merkez bankası kontrol edemediği fiyatları hariç tutarak fiyat istikrarı hedefine yönelmektedir.

NOT: TÜİK açıklamalarına göre 2023 yılında enflasyon sepetine yeni bir ürün eklenmemiş olup kuru barbunya, mısır özü yağı, kayısı, kiraz, yeşil soğan ve kanepe sepetten çıkarılmıştır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

1. Aşağıdaki oligopol modellerinden hangisinde toplumsal refah kaybı en fazladır?

- A) Chamberlin Modeli
- B) Stackelberg Modeli
- C) Cournot Modeli
- D) Sweezy Modeli

2. Farksızlık eğrilerinin özellikleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Farksızlık eğrileri sol yukarıdan sağ aşağıya doğru inerler
- B) Farksızlık eğrileri birbirlerini kesmezler
- C) Farksızlık eğrileri orijine yaklaştıkça daha yüksek fayda sağlar
- D) Farksızlık eğrileri orijine göre dışbükeydirler

3. Talep eğrisinin yatay eksene paralel olduğu durumda vergi yükünün dağılımı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Verginin tamamını tüketici öder
- B) Verginin tamamını üretici öder
- C) Vergi yükü eşit olarak paylaşılır
- D) Verginin daha büyük kısmını tüketici öder

4. Bir tüketici, fiyatı 6 TL olan elmadan 40 kg talep ediyorken, elmanın fiyatının 5 TL'ye düşmesi ve 50 kg elma talep etmesi halinde talebin fiyat esnekliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) -1,5
- B) -1
- C) -1,25
- D) -2

5. Bir X malının, talep denklemi $P = 20 - 0,4Q$ ve arz denklemi $P = 6 + 0,3Q$ şeklinde ise denge fiyatı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 6
- B) 8
- C) 10
- D) 12

6. Tam Rekabet Piyasasında, üreticiler ve tüketiciler için piyasaya giriş veya çıkışta hiçbir engelin olmaması durumunu ifade eden koşul aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Atomisite Koşulu
- B) Mobilite Koşulu
- C) Homojenlik Koşulu
- D) Açıklık Koşulu

7. Monopol Piyasası ile ilgili olarak aşağıda belirtilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Monopol firmanın arzını kontrol ettiği malın ikamesi oldukça güçtür
- B) Monopol firmanın faaliyette bulunduğu piyasaya başka firmaların girmesi mümkün değildir
- C) Monopol firmanın sattığı malın ikamesi ne kadar güç ise, talep eğrisi de o kadar az esnektir
- D) Monopol firma hem satış fiyatını hem de satış miktarını aynı anda belirleyebilir

8. Belirli bir süre içerisinde mevcut tüm kaynaklar ve teknoloji ile üretilebilecek nihai mal ve hizmetlerin alternatif bileşimlerini gösteren eğri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kayıtsızlık Eğrisi
- B) Eş Ürün Eğrisi
- C) Üretim İmkânları Eğrisi
- D) Lorenz Eğrisi

9. Monopolcü bir firmanın ürettiği malların fiyat esnekliğinin $ed = -2$ olduğu, ürettiği malların 80 TL fiyat üzerinden sattığı ve marjinal maliyet fonksiyonunun $MC = 5Q + 10$ olduğu bilinmektedir.

Bu firmanın kârını maksimize ettiği noktada toplam hasılatı kaçtır?

- A) 240 B) 300
C) 360 D) 480

10. Bertrand ve Edgeworth Oligopol modelleriyle ilgili aşağıdaki karşılaştırmalardan hangisi yanlıştır?

- A) Bertrand modelinin bir piyasa çözümlemesi söz konusu iken Edgeworth modelinin çözümü yoktur
B) Bertrand modelinde firmalar karar verirken diğer firmaların o anki fiyatlarının değişeceği varsayılırken Edgeworth modelinde miktarın değişmeyeceği varsayılır
C) Edgeworth modelinde fiyatlar Bertrand modeline göre daha yüksektir
D) Bertrand modelinde firmalar piyasanın tamamına yetecek üretim kapasitesine sahipken Edgeworth modelinde firmalar piyasanın tamamına yetecek kadar üretim kapasitesine sahip değildir

11. Keynesyen iktisatçılara göre aşağıda belirtilenlerden hangisi doğrudur?

- A) Tasarruflar harcanabilir gelir düzeyiyle doğrudan ilişkilidir
B) Ekonomide her arz kendi talebini yaratır
C) Denge faiz oranındaki değişiklikler her zaman tasarrufları yatırımlara eşitler
D) Ekonomide fiyatlar ve ücretler esnektir

12. Phillips Eğrileri ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Phillips Eğrisi enflasyon ile işsizlik arasındaki ters yönlü ilişkiyi ortaya koymaktadır
B) Phillips Eğrisi nominal ücret artış oranı ile işsizlik oranı arasındaki ilişkiyi açıklamaktadır
C) Bekleyişlerin dahil edildiği Phillips Eğrisine göre, gerçekleşen enflasyon oranı beklenen enflasyon oranından büyük olduğunda işsizlik oranı doğal işsizlik oranından büyük olur
D) Rasyonel Bekleyişler Teorisine göre uzun dönem Phillips Eğrisi enflasyon (yıllık ücret artışı) eksenine paralel bir doğru şeklindedir

13. Reel Milli Gelir = 400

Marjinal Tüketim Eğilimi; $c = 0,8$

Marjinal Vergi Haddi; $t = 0,2$

Yukarıda belirtilen ekonomide otonom vergilerdeki 10 liralık artış sonrası reel milli gelir miktarı ne kadar olur?

- A) 550 TL B) 500 TL
C) 350 TL D) 450 TL

14. İktisatta, gelir azaldığında tüketimde meydana gelen azalışın, gelir arttıkça tüketimde meydana gelen artıştan daha küçük olmasına ne ad verilir?

- A) Tüketim Bulmacası (Consumption Puzzle)
B) Mandal Etkisi- Takoz Etkisi (Ratchet Effect)
C) Likidite Tuzağı (Liquidity Trap)
D) Dışlama Etkisi (Crowding out effect)

15. Merkez Bankasının piyasadan hisse sene-di ve tahvil satın almasının, toplam talep eğrisinde meydana getireceği değişiklik aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Para arzı artacağı için toplam talep eğrisi sola kayar
- B) Para arzı artacağı için toplam talep eğrisi sağa kayar
- C) Para arzı azalacağı için toplam talep eğrisi sağa kayar
- D) Para arzı azalacağı için toplam talep eğrisi sola kayar

16. Bir ülkenin iki malın üretiminde de mutlak olarak üstünlüğe sahip olmaması durumunda, daha az dezavantaja sahip olduğu malın üretiminde uzmanlaşmasını ve bu malın ihracatını yapmasını öneren teori aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karşılaştırmalı üstünlükler teorisi
- B) Ölçek ekonomileri teorisi
- C) Mutlak Üstünlükler Teorisi
- D) Emek-değer teorisi

17. Orta Gelir Tuzağı ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Orta gelir grubunda yer alan bir ekonominin belirli bir kişi başı gelir düzeyine ulaştıktan sonra orada sıkışıp kalması haline orta gelir tuzağı denir
- B) Orta gelir tuzağına düşen ülkeler, uzun süre düşük büyümeyi aşamazlar
- C) Orta gelir tuzağı hakkında çalışmalar yapan Dünya Bankasının Kalkınma Raporuna göre Türkiye üst orta gelirli ekonomiler arasında bulunmaktadır
- D) Tasarruf-yatırım açığı son yıllarda ciddi bir azalma eğilimine giren Türkiye orta gelir tuzağından uzaklaşmış bulunmaktadır

18. Aşağıdakilerden hangisi Maastricht Kriterleri arasında yer almaz?

- A) Fiyat istikrarı
- B) Kamu borçları
- C) Faiz oranları
- D) Gelir dağılımı dengesizlikleri

19 ve 20. soruları aşağıdaki tabloya göre cevaplandırınız.

Bir ülke ekonomisinin sahip olduğu veriler şöyledir:

Tüketim harcamaları	6000 TL
Hükümet harcamaları	2500 TL
Brüt Yatırımlar	2000 TL
İthalat	3000 TL
İhracat	2000 TL
Vergiler	1500 TL
Sermaye Stoku	1800 TL

19. Bu ekonomide kişisel tasarrufların düzeyi ne kadardır?

- A) 4500 TL
- B) 2000 TL
- C) 3500 TL
- D) 4000 TL

20. Bu ekonomideki bütçe açığının GSMH'ye oranı aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) % 10,5
- B) % 12,9
- C) % 15,9
- D) % 9,5

1. Chamberlin modelinin özellikleri; Miktar ya da fiyatın bağımsız değişken olabildiği, üretim fonksiyonunun $Q = f(P)$ ya da $P = f(Q)$ şeklinde olduğu modeldir. Chamberlin modelini Cournot, Bertrand, Edgeworth modelinden ayıran en önemli özellik simetri varsayımının geçerli olmamasıdır (safça davranışın geçerli olmaması). Bu durum firmaların aralarındaki karşılıklı bağımlılığın farkına vardığı, miktar veya fiyatı değiştirdiklerinde rakiplerinin de miktarı veya fiyatı değiştireceğini bildikleri anlamındadır. Bunun sonucunda firmalar piyasayı paylaşırlar ve piyasanın bir diğer adı da paylaşılmış oligopoldür. Chamberlin Modelinde istikrarlı denge söz konusudur. Chamberlin oligopol modelinde firmaların toplam üretim miktarı ve denge fiyatı monopol kadar olacaktır. Bu da sosyal refah kaybının fazlalaşmasına neden olacaktır.

Cournot modelinin özellikleri;

$P = f(Q)$ şeklinde bir üretim fonksiyonu kabul edilir. Fiyat bağımlı değişken miktar ise bağımsız değişkendir. Üretilen mallar homojendir ve miktar rekabeti söz konusudur. Simetri varsayımı geçerlidir. Miktar bağımsız değişken olduğu için Cournot modelinde firma miktarı değiştirdiğinde rakibinin davranışlarını değiştirmeyeceğini düşünür. Modelde istikrarlı dengenin olduğu kabul edilir. İktisadi kararlar eşgüdümü alınır. Kararlarda ardışıklık söz konusu değildir. Aynılık varsayımı geçerlidir. Yani firmaların maliyet ve hasılat koşulları aynıdır. Cournot modelinde firmalar homojen mal üretirler bu sebeple rekabet miktar üzerinden olur. $P = f(Q)$. Bağımsız değişken miktardır. Talep eğrileri doğrusaldır. Piyasa miktarı tam rekabetin 2/3'ü piyasa fiyatı da monopolcü firmanın fiyatının 2/3'ü kadardır ve üretim maliyetleri de sıfırdır.

Sweezy modelinin özellikleri;

$Q = f(P)$ şeklinde bir üretim fonksiyonu kabul edilir. Yani fiyat bağımsız değişken miktar ise bağımlı değişkendir. Üretilen mallar farklılaştırılmış mallardır. Simetri varsayımı geçerli değildir. Çünkü Sweezy modelinin temelinde firma kendisi fiyat yükseltirse, rakip firmaların kendisini takip etmeyeceğini, fakat kendisi fiyat düşürürse rakip firmanın kendisini takip edeceğini (fiyatı düşüreceğini) düşünür. Bu da talep eğrisinin dirsek yapmasına neden olur. Sweezy modeli istikrarlı bir modeldir.

Stackelberg modelinin özellikleri;

$P = f(Q)$ şeklinde bir üretim fonksiyonu kabul edilir. Yani fiyat bağımlı değişken miktar ise bağımsız değişkendir. Üretilen mallar homojendir ve miktar rekabeti söz konusudur. İktisadi kararlar eşgüdümü alınmaz. Kararlarda ardışıklık söz konusudur. Lider firma üretim miktarını belirleyen ilk firmadır. Uydur(takipçi) firma üretim kararında lider firmayı takip eder. Simetri varsayımı geçerli değildir. Stackelberg Modelinde istikrarlı dengenin olduğu kabul edilir. Aynılık varsayımı geçerlidir. Yani firmaların maliyet ve hasılat koşulları aynıdır. Stackelberg modelinde lider firma piyasadaki üretimin yarısını üretir. Takipçi firma ise geriye kalanın yarısını üretir. Yani lider firma ve takipçi firmanın üretim miktarları toplamı 3/4 ' tür.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

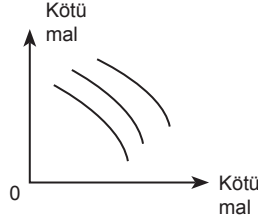
2. Kayıtsızlık eğrisi (Farksızlık eğrisi, Eş fayda eğrisi); Bir tüketicinin yalnızca iki mal tüketmesi varsayımıyla, üzerindeki her noktada aynı fayda düzeyini sağlayan, farklı mal bileşimlerini gösteren, orijine göre dışbükey olan eğrilerdir.

Kayıtsızlık eğrisi üzerinde bir noktadan başka bir noktaya geçildiğinde mallardan birini bir birim daha fazla tüketmek için diğer malın tüketiminden vazgeçilmektedir. Bu durum marjinal ikame oranı hakkında bilgi verir. Orijine göre dışbükey konveks bir farksızlık eğrisi üzerinde yukarıdan aşağıya doğru inildikçe eğim azalır. Bunun anlamı mallardan birini bir birim daha fazla tüketmek için diğer maldan azalan oranda vazgeçilmesidir. Sonuç olarak azalan marjinal ikame oranı varsayımından dolayı standart (alışılmış, tipik) kayıtsızlık eğrileri orijine göre dışbükeydir. Eksenlerdeki mallar birbirinin sınırlı ikamesi ise kayıtsızlık eğrileri orijine göre dışbükey olur ve eğri üzerinde yukarıdan aşağıya doğru inildikçe marjinal ikame oranı azalır. Eksenlerdeki mallar tam ikame mallar ise kayıtsızlık eğrileri her iki eksen de kesen doğrusaldır ve üzerindeki her noktada marjinal ikame oranı sabittir. Eksenlerdeki mallar tam tamamlayıcı mallar ise kayıtsızlık eğrileri L şeklindedir ve marjinal ikame oranından söz edilemez.

Tipik kayıtsızlık eğrilerinin özellikleri;

- Üzerindeki her noktada aynı fayda düzeyini gösterirler.
- Orijine göre dış bükeydir
- Sonsuz sayıdadır ve farksızlık paftasını oluştururlar.
- Birbirlerini kesmezler.
- Orijinden uzaklaştıkça tüketilen mal miktarı arttığı için daha yüksek fayda sağlayacaklardır.

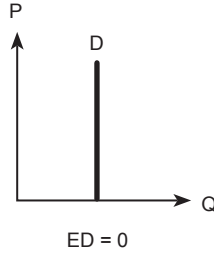
Açıklamalar doğrultusunda A,B ve D seçenekleri doğrudur. C seçeneği yanlıştır. Ancak soruda özellikle malın niteliği verilmiş olsaydı C seçeneği doğru olabilirdi. Atipik farksızlık eğrilerinde her iki eksen de kötü mal olması durumunda farksızlık eğrileri aşağıdaki gibi çizilir.

Böyle bir durumda orijinden uzaklaştıkça fayda düzeyi azalır. Orijine yaklaştıkça fayda düzeyi artar.

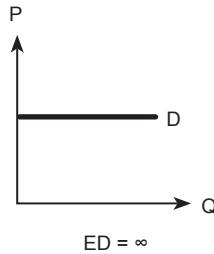
Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

3. Talep esnekliğinin sıfır olduğu durumda tüketiciler malın niteliği zorunlu mal olduğu için fiyattaki değişimlere karşı duyarsız davranırlar. Tüketicinin bu mala olan zorunluluğunu gören üretici vergiyi ileri yansıtarak tüketicinin ödemesini sağlar.

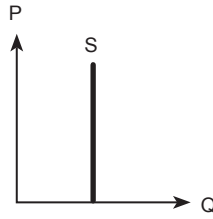

Talep esnekliğinin sonsuz olduğu durumda tüketiciler malın fiyatındaki bir birimlik değişime bile ani tepki verip malı kullanmaktan vazgeçecekleri için üretici vergiyi kendisi öder.

Talep esnekliğini yorumlayacak olursak talep esnekliği arttıkça üreticinin ödeyeceği kısım artar, talep esnekliği azaldıkça tüketicinin ödeyeceği kısım artar.

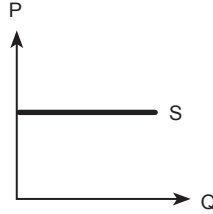

Arz esnekliğinin sıfır olması durumunda ise üretici ürettiği maldan daha fazla üretemeyecek demektir. Bu nedenle birde vergiyi malın fiyatına eklerse elindeki malı satması da zor olacaktır. Bu sebeple arz esnekliğinin sıfır olması durumunda verginin tamamını üretici öder.

$$ES = 0$$

Arz esnekliğinin sonsuz olması durumunda üretici maldan istenildiği kadar üretebilecektir. Bu yüzden malın vergisini tüketici öder.

$$ES = \infty$$

Arz esnekliği arttıkça tüketicinin ödeyeceği kısım artar, arz esnekliği azaldıkça üreticinin ödeyeceği kısım artar.

Arz ve talep esnekliği birbirine eşitse vergi üretici ile tüketici arasında eşit paylaşılır.

ESNEKLİK	ÜRETİCİ	TÜKETİCİ
Talep esnekliği sonsuz ise	Tamamını üretici öder.	Tüketici ödemez.
Talep esnekliği sıfır ise	Üretici ödemez.	Tamamını tüketici öder.
Arz esnekliği sonsuz ise	Üretici ödemez.	Tamamını tüketici öder.
Arz esnekliği sıfır ise	Tamamını üretici öder.	Tüketici ödemez.
Talep esnekliği arz esnekliğinden büyükse	Büyük kısmını üretici öder.	Küçük kısmını tüketici öder.
Talep esnekliği arz esnekliğinden küçükse	Küçük kısmını üretici öder.	Büyük kısmını tüketici öder.
Talep esnekliği arz esnekliğine eşitse	Eşit paylaşır.	Eşit paylaşır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

$$4. \quad ed = \frac{\frac{Q_2 - Q_1}{Q_1}}{\frac{P_2 - P_1}{P_1}}$$

$$P_1 = 6 \text{ TL,}$$

$$P_1 = 40 \text{ kg,}$$

$$P_1 = 5 \text{ TL}$$

$$Q_2 = 50 \text{ kg}$$

$$ed = \frac{\frac{50 - 40}{40}}{\frac{5 - 6}{6}} = \frac{\frac{10}{40}}{-\frac{1}{6}} = \frac{1}{4} \cdot -6 = -\frac{6}{4} = -1,5$$

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

5. Bir X malının, talep denklemi $P = 20 - 0,4Q$ ve arz denklemi $P = 6 + 0,3Q$ şeklinde ise denge fiyatı için arz ve talep denklemleri eşitlenir.

$$20 - 0,4Q = 6 + 0,3Q$$

$$14 = 0,7Q$$

$$14 = \frac{7Q}{10}$$

$$140 = 7Q$$

$$Q = 20$$

Bulunan miktar herhangi bir denklemde yerine yazılarak denge fiyatına ulaşılabilir.

$$P = 20 - 0,4Q$$

$$P = 20 - 0,4(20)$$

$$P = \frac{4}{10} \cdot 20$$

$$P = 20 - 8 = 12$$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

6. Tam rekabet piyasasının varsayımları;

- a) **Atomisite:** Piyasada çok sayıda alıcı ve çok sayıda satıcı bulunduğunu ifade etmektedir.
- b) **Mobilite:** Piyasaya giriş ve çıkış önünde engelin bulunmadığını ifade etmektedir. Bu varsayım gereği uzun dönemde normal kar elde edilmektedir.
- c) **Homojenlik:** Piyasada üretilen mal tam ikame yani her firmanın aynı malı ürettiğini ve bu yüzden fiyat üzerinde bir etkilerinin olmadığını ifade etmektedir.
- d) **Simetrik bilgi (Tam bilgi):** Piyasadaki alıcı ve satıcıların satılan mal hakkında tam bilgiye sahip olduklarını ifade etmektedir.
- e) **Faktör akışkanlığının tam olması:** Herhangi bir üretim faktörünün firmalar arası geçiş sonucu verimlilik kaybı yaşamayacağını ifade etmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

7. **Monopol:** Monopolcü piyasadaki tek satıcıdır. Monopolcünün amacı tüketici rantının tamamını elde ele geçirmektir ve monopolcü yakın ikamesi olmayan mallar üretir. Monopolcünün yakın ikamesi bulunmayan mallar üretmesi tüketicinin malın fiyatındaki değişmeye çok fazla tepki gösteremeyeceğini, esnekliğin daha düşük olduğunu açıklar.

Bütün piyasalarda kar maksimizasyonu koşulu $MR = MC$ eşitliğinde sağlanır. Tam rekabet piyasasında $D = AR = P = MR = MC$ eşitliğine ulaşılırken monopol piyasasında malın fiyatı marjinal hasılatından büyüktür. $P > MR$ bu nedenle mark-up fiyatlandırma yapılarak karın maksimum olduğu noktada malın fiyatının kaç olacağı hesaplanır.

Monopol piyasasında mark-up fiyatlandırma;

$$MC = P \cdot \left(1 - \frac{1}{|ED|}\right)$$

Monopol piyasada vergi uygulamasında monopolün refah azalışı artacaktır. Üretim birimi başına vergi firmanın ortalama toplam maliyetleri ile marjinal maliyetlerinin artmasına neden olur. Bu durumda monopol firma maliyetlerindeki artış nedeniyle daha az üretim yapar ve yüksek fiyattan satmasına neden olur. Firma karı maliyetlerdeki artış karşısında azalır, ancak fiyat artışı karşısında monopolün yarattığı refah kaybı artmaktadır. Bu açıklamalar doğrultusunda üretim ve fiyat aynı anda belirlenmemektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

8. Dönüşüm Eğrisi (Üretim imkanları eğrisi, transformasyon eğrisi); Bir ülkenin yalnızca iki mal üretmesi varsayımıyla, mevcut teknoloji ve sabit kaynaklarla, elindeki kaynakların tamamını kullanarak üretebileceği maksimum mal ve hizmet bileşimini gösteren eğridir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

9. $9 - ed = -2$

$$P = 80$$

$$MC = 5Q + 10$$

$$MR = MC = P \left(1 - \frac{1}{|ed|} \right)$$

$$MR = MC = 80 \left(1 - \frac{1}{1-2I} \right)$$

$$MR = MC = 80 \left(\frac{1}{2} \right)$$

$$5Q = 30$$

$$Q = 6$$

$$MR = MC = 40$$

$$TR = P.Q$$

$$TR = 80 \cdot 6$$

$$TR = 480$$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

10. A seçeneğindeki Bertrand modelinin özellikleri;

$Q = f(P)$ şeklinde bir üretim fonksiyonu kabul edilir. Yani fiyat bağımsız değişken miktar ise bağımlı değişkendir. Üretilen mallar homojendir ve fiyat rekabeti söz konusudur. Rekabet $P=MC$ olana kadar devam eder. Simetri varsayımı geçerlidir. Fiyat bağımsız değişken olduğu için Bertrand modelinde firma; fiyatı değiştirdiğinde rakibinin fiyatı değiştirmeyeceğini düşünür. Bertrand Modelinde de istikrarlı dengenin olduğu kabul edilir. İktisadi kararlar eşgüdümlü alınır. Kararlarda ardışıklık söz konusu değildir. Aynılık varsayımı geçerlidir. Yani firmaların maliyet ve hasılat koşulları aynıdır.

Edgeworth Modelinin özellikleri;

İngiliz iktisatçı Francis Y. Edgeworth tarafından geliştirilen bir modeldir. Edgeworth Modelinde;

$Q = f(P)$ şeklinde bir üretim fonksiyonu kabul edilir. Yani fiyat bağımsız değişken miktar ise bağımlı değişkendir. Fiyat rekabeti söz konusudur. Simetri varsayımı geçerlidir (Fiyat bağımsız değişken olduğu için Edgeworth modelinde firma; fiyatı değiştirdiğinde rakibinin davranışlarını değiştirmeyeceğini düşünür).

Edgeworth modelini diğer modellerden ayıran en önemli özellik istikrarlı dengenin olmaması durumudur. Edgeworth modelinde dengenin istikrarsız olmasının sebebi her firmanın piyasa talebinin tamamını karşılayacak kapasiteye sahip olmamasıdır. Yani firma kapasiteleri sınırlıdır.

Her iki modelde de her duopolcünün marjinal maliyetinin aynı ve sıfıra eşit olduğu basitleştirici varsayımı geçerlidir.

Açıklamalar doğrultusunda B seçeneği yanlıştır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

11. Ekonomide 1776'lerden 1930'lar arası hakim olan görüş Klasik ekoldür. Klasiklere göre ekonomide devlet müdahalesi olmamalıdır. Fiyatlar ve ücretler esnekler. Bırakınız yapınlar bırakınız geçsinler görüşü hakimdir. Klasikler her arzın kendi talebini yaratacağını (Say yasası) ve ekonomideki görünmez elin ekonomiyi kendi kendini dengeye getireceğini savunurlar. Ekonomide tam istihdam düzeyi geçerlidir. Klasiklere göre faiz yatırım talebiyle, tasarruf arzının kesiştiği yerde oluşur. Klasiklere göre ekonomide devlet müdahalesinin olmaması nedeniyle ekonomide uygulanacak olan politikanın para politikası olduğunu savunurlar.

1929 bunalımı sonrasında ise ekonomide devlet müdahalesinin gerekli olduğu görüşünü savunan Keynesyen görüş hakim olmuştur. Keynesyenlere göre ekonomideki fiyatlar ve ücretler katıdır, rijittir, esnek değildir. Say yasası geçerli değildir. Ekonomi eksik istihdam düzeyinde dengeye gelir. Keynesyenler 1929 bunalımının sebebinin efektif talep yetersizliği olarak görmüşlerdir ve ekonominin talep yönüyle ilgilenmişlerdir. Keynesyenlere göre faiz para arzının para talebiyle kesiştiği yerde oluşur. Keynesyenler ekonomide uygulanacak politikaların maliye politikası olması gerektiğini savunur. Keynesyen ekonomide harcanabilir gelir tüketim ve tasarrufun bir fonksiyonudur.

Açıklamalar doğrultusunda yanıt D seçeneğidir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

12. Orijinal Phillips eğrisi Philips tarafından çizilen, dikey ekseninde nominal ücret düzeyi yatay ekseninde enflasyon oranı arasındaki, kısa dönemde negatif yönlü ilişkiyi gösteren eğridir. Daha sonra Solow ve Samuelson tarafından geliştirilerek kısa dönemde işsizlik oranı ile enflasyon oranı arasındaki negatif yönlü ilişkiyi gösteren eğriye dönüşmüştür.

Uzun dönemde: Dikey ekseninde enflasyon oranı, yatay ekseninde işsizlik oranının bulunduğu uzun dönem Phillips eğrisi dikey eksene paraleldir. Bunun anlamı enflasyon oranı sıfır bile olsa ekonomide doğal işsizliğin ortaya çıkacağıdır.

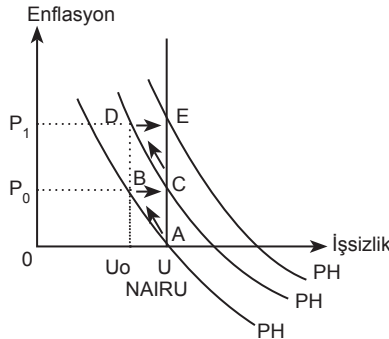
Doğal işsizlik: Ekonomide resesyon ya da enflasyonun olmadığı dönemlerde oluşan işsizliktir. Friksiyonel işsizlikle yapısal işsizliğin toplamından oluşur. Ayrıca doğal işsizlik NAIRU (Enflasyonu artırmayan işsizlik olarak da bilinir.

NAIRU= Non-Accelerating- Inflation Rate of Unemployment

Örneğin; Beklentileri içeren Phillips eğrisi yaklaşımına göre kısa dönemde işsizlik ve enflasyon arasında seçim yapabilme şansını yaratan temel varsayım beklentilerin uyarlamacı bir biçimde oluşturulmasıdır.

Adaptif (Uyarlayıcı) beklentiler teorisine göre geçmişteki değişmelerin ortalaması alınarak geleceğe yönelik beklentiler ele alınır. Örneğin; son üç yılın büyüme oranlarının ortalaması alınarak gelecek sene için büyüme tahmininde bulunmak gibi. Adaptif beklentiler teorisi Cagan'a aittir. Bu teorisin önemi kısa dönemde enflasyon ve işsizlik arasındaki ilişkiyi ortaya koyan Phillips eğrisinin Monetaristlerden Friedman ve Phelps tarafından ele alınmasıdır. Monetaristlere göre ekonomik birimler adaptif beklentilere sahiptirler. Bu beklentiler Phillips eğrisinin sağa veya sola kaymasına neden olur.

Uzun Dönem Phillips Eğrisi

Başlangıçta A noktasında dengede olan bir ekonomide beklenen enflasyon sabitken toplam talebin artmasıyla beklenen enflasyon gerçekleşen enflasyonun altında kalacaktır ve bu durum toplam talebin artmasıyla gelir düzeyini artırarak işsizlik oranını doğal işsizlikten U0 noktasında düşürecektir. Ekonomi uzun döneme geldiğinde ise bireyler artık gerçekleşen enflasyon oranı kadar enflasyon beklentisine girerler ve bu B noktasındaki P0 düzeyinde gerçekleşir. Uzun dönemde reel ücretlerin eski seviyesine dönmesiyle Philips eğrisi sağa kayar ve yeni Philips eğrisi oluşur. Ekonomi uzun dönemde C noktasındaki doğal işsizlik oranındadır(NAIRU). Ekonomide genişletici para politikasıyla işsizlik düşürülmek isteniyorsa işsizlik oranının düşmesi için kısa dönem dengesi D noktasında oluşur. Uzun dönem dengesi ise E noktasında sağlanacaktır. Adaptif beklentiler teorisine göre kısa dönemde enflasyon artışı koşuluna katlanılarak daha düşük işsizliğe ulaşılabilir ancak uzun dönemde beklentilerin adapte edilmesiyle yeniden tam istihdam düzeyindeki doğal işsizlik olan NAIRU'ya dönülür. Sonuç olarak uzun dönemde işsizlik değişmez sadece fiyatlar genel düzeyi artmış olur.

Bu açıklamalar doğrultusunda yanıt C seçeneğidir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

13. Soruda verilenlere göre çarpan formülü ;

$$k = \frac{-c}{1 - c(1 - t)}$$

$$k = \frac{-0,8}{1 - 0,8(1 - 0,2)}$$

$$k = \frac{-0,8}{1 - 0,8(0,8)}$$

$$k = \frac{-0,8}{1 - 0,64}$$

$$k = \frac{-0,8}{1 - 0,64}$$

$k = -2,22$ olarak bulunur.

Bu nedenle otonom vergilerdeki 10liralık artış milli geliri;

$$\Delta Y = k \cdot \Delta T$$

$$\Delta Y = (-2,22) \cdot (10)$$

$\Delta Y = -22,2$ azalır. Başlangıçta 400₺ olan milli gelir 22,2₺ azalarak 377,8₺ olur. Bu değer seçenekler arasında yer almamaktadır. Soru hatalıdır.

Bu soru hatalıdır.

14. **Mandal(Takoz Etkisi):** Duesenberry'nin Nisbi Gelir Hipotezine göre bireylerin gelirleri arttığında tüketimleri de artar. Ancak gelirleri azaldığında tüketimleri azalmaz tasarrufları azalır. Çünkü bireyler çevresel şartlardan etkilenirler ve tüketim düzeylerini değiştirmek istemezler.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

15. Merkez bankasının piyasadan hisse senedi ve tahvil satın alması piyasaya para sunması anlamına gelmektedir. Bu genişletici bir para politikasıdır. Para arzı artar geçiş mekanizması ile faizler düşer, yatırımlar artar, toplam talep artar, toplam talep eğrisi sağa kayar, bunlara bağlı olarak fiyatlar genel düzeyi de artar.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

16. Adam Smith mutlak üstünlükler teorisini savunur ve teoriye göre karlı dış ticaret yapılabilmesi için ülkelerden birinin bir malda mutlak olarak üstün, diğer ülkenin de diğer malın üretiminde mutlak olarak üstün olması gerekir.

David Ricardo ise karşılaştırmalı üstünlükler teorisini savunur ve teoriye göre bir ülkenin her iki malın üretiminde mutlak üstünlüğe sahip olması diğer ülkenin de her iki malın üretiminde dezavantajlı olmasına rağmen ülkeler arasında karlı dış ticaret koşullarının oluşacağını ve dış ticaretin her iki ülkenin de yararına olacağını savunur.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

17. Ülkelerin kişi başına düşen milli geliri bir düzeye kadar artırdıktan sonra daha fazla artıramamaları orta gelir tuzağı adı verilen kavramı karşımıza çıkarmaktadır. Bir ülke ekonomisinin kişi başına düşen milli gelirini belirli bir düzeye kadar artırdıktan sonra daha fazla artıramayıp o düzeyde sıkışıp kalmasına orta gelir tuzağı adı verilmektedir. Bir başka tanımlamaya göre ise, ülkelerin gelişme düzeylerini bir üst basamağa çıkarabilmek için harcadığı çabanın uzun sürmesi olarak tanımlanabilmektedir. Orta gelir tuzağının çeşitli göstergeleri bulunmaktadır. Üzerinde bir uzlaşma sağlanmamakla birlikte bunlardan bazıları şunlardır: Kişi başına düşen milli gelir düzeyinin 10 bin dolar ile 16 bin dolar arasında sıkışıp kalması, kişi başına düşen milli gelirin ABD kişi başı milli gelirinin %58'ini geçememesi ve imalat sanayinin ekonomi içindeki payının %20-23'ünü geçememesi gibi. Dünya Bankası'nın 2012 Kalkınma Raporu'na göre ülkeler; düşük gelirli, orta gelirli [alt orta gelirli ve üst orta gelirli] ve yüksek gelirli ekonomiler olarak sınıflandırılmaktadır. Türkiye Ekonomisinin bu sınıflandırmaya göre, son on yılı üst orta gelirli ekonomi konumundadır. Ancak ekonomi, yüksek gelirli ülkeler kategorisine geçememekte ve burada sıkışıp kalmaktadır. Bu ülkelerde, üretkenlik artışı yavaşlamakta ve özellikle de emek verimliliği düşmektedir. Teknolojik yatırımlara [sermayeye] dayalı büyüme ve kırdan kente işgücü transferinin sınırlarına gelinmiş bulunmaktadır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

18. Maastricht Antlaşması'nda AB'ye üye devletlerin Ekonomik ve Parasal Birliğe katılımı için öngörülmüş bulunan zorunlu koşullar belirtilmiştir¹.

- Her üyenin yıllık ortalama enflasyon oranı, fiyat artışını en düşük üç üye devletin yıllık enflasyon oranı ortalamasını en fazla 1.5 puan geçebilecektir.
- Üye devletlerin planlanan, ya da fiili kamu açıklarının gayri safi yurtiçi hasıllarına oranının yüzde 3'ü aşmaması gerekmektedir.
- Üye devletlerin planlanan, ya da fiili kamu borç stoklarının, gayri safi yurtiçi hasıllarına oranının yüzde 60'ı geçmemesi zorunludur.
- Her üye devlet, fiyat istikrarı bakımından en iyi sonucu sağlayan üç üye devletin ortalama nominal uzun vadeli faiz oranını en fazla 2 puan aşabilecektir.
- Üye devletlerin ulusal paraları, Avrupa Döviz Kuru Mekanizmasının izin verdiği «normal» dalgalanma marjı içinde kalmalıdır. (Şu an için yüzde 15, ancak hemen hemen bütün ülkeler yüzde 2.25 marjı içinde kalmaktadır.)

Bu açıklamalar doğrultusunda yanıt D seçeneğidir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

¹ https://www.ab.gov.tr/_301.html

19. Soruda bir ekonomideki hem özel, hem kamu kesimi hem de dış ticaret kesiminin var olduğu bilinmektedir. Bu nedenle denklem:

$$S - I = (G - T + Tr) + (X - M) \text{ eşitliğinde veriler yerine yazıldığında;}$$

$$S - 2000 = (2500 - 1500 + 0) + (2000 - 3000)$$

$$S - 2000 = (1000) + (-1000)$$

$$S - 2000 = (0)$$

$$S = 2000$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

20. Bütçe açığı formülü kamu harcamalar (G) ile vergiler (T) arasındaki fark olarak hesaplanmaktadır.

$$\text{Bütçe açığı} = G - T$$

$$\text{Bütçe açığı} = 2500 - 1500$$

$$\text{Bütçe açığı} = 1000 \text{ br'dir.}$$

GSMH (Y)'yı hesaplamak için toplam harcama denkleminden (AE=Y) yararlanılır.

$$AE = C + I + G (X - M)$$

$$AE = 6000 + 2000 + 2500 + (2000 - 3000)$$

$$AE = 9500 \text{ ve } AE=Y \text{ denkleminden } GSMH = 9500 \text{ olarak kabul edilir.}$$

Bütçe açıklarının GSMH 'ya oranı ise;

$$(\text{Bütçe Açığı} / \text{GSMH}) = 1000 / 9500$$

$$(\text{Bütçe Açığı} / \text{GSMH}) = 0,105$$

$$\%10,5 \text{ tur.}$$

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

1. Aşağıdakilerden hangisi Talep Eğrisini sola kaydıran nedenlerden biri değildir?

- A) Tüketicilerin sayısının azalması
- B) Tamamlayıcı malların fiyatlarının artması
- C) Malın fiyatının azalacağı beklentisi
- D) İkame malların fiyatlarının artması

2. X malına ilişkin tüketim fonksiyonunun $C=0,10R-8$, bireyin gelirinin 500 TL olduğu varsayıldığında X malına ilişkin aşağıda yer verilen ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Düşük maldır
- B) Arz esnekliği sıfır olan bir maldır
- C) Zorunlu maldır
- D) Veblen maldır

3. Talebin gelir esnekliğinin "em" ile belirtildiği bir durumda, "em" değerinin 0 (sıfır)'dan küçük, 1' den büyük ve 0 ile 1 arasında değerler aldığı durumlara ilişkin olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Düşük mal- lüks mal - zorunlu mal
- B) Lüks mal - düşük mal - zorunlu mal
- C) Zorunlu mal - lüks mal - düşük mal
- D) Zorunlu mal - düşük mal - lüks mal

4. X malına ilişkin arz fonksiyonu $Q_s = 30+0,10P$, malın fiyatı 20 TL ise X malına ilişkin aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Malın fiyatı % 5 artarsa arz edilen miktar daha fazla oranda artacaktır
- B) Malın fiyatı % 5 artarsa arz edilen miktar daha az oranda artacaktır
- C) Malın fiyatı %5 artarsa arz edilen miktarda değişme olmayacaktır
- D) Malın fiyatı % 5 artarsa arz edilen miktar aynı oranda düşecektir

5. Aşağıdakilerden hangisi piyasa başarısızlığı olarak kabul edilmez?

- A) Üretimde pozitif dışsalılık
- B) Kamu malları
- C) Asimetrik bilgi
- D) Teknolojik farklılaşma

- 6. I. Eş ürün eğrileri olarak da adlandırılır
- II. Pozitif eğimlidirler
- III. Orjine yaklaştıkça daha düşük bir fayda düzeyini temsil ederler
- IV. Faydayı ölçülebilir olarak varsayarlar
- V. Farklılık eğrileri kesişmezler

Yukarıda yer alan bilgiler çerçevesinde farksızlık eğrilerinin özellikleri aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) I ve II
- B) I, III ve IV
- C) III ve V
- D) II ve V

7. TC Merkez Bankasının para tanımında M_2 ile ifade edilen tanım hakkında aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Toplam para arzına para benzerlerinin eklenmesi ve bu toplamdan kaydi paranın çıkartılması ile tanımlanır
- B) M1 ile Merkez Bankasındaki diğer mevduatların toplamı ile tanımlanır
- C) Vadeli mevduat, kaydi para ve merkez bankasındaki diğer mevduatların toplamı ile tanımlanır
- D) Dolaşımdaki paraya vadeli ve vadesiz mevduatların eklenmesi ile tanımlanır

8. Oyun Teorisi ile ilgili olarak aşağıda yer alan ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Hakim strateji, diğer oyuncuların davranışlarına göre en iyi stratejinin değiştiği durum olarak adlandırılır
- B) Firmaların, hane halkının ve hükümetin stratejik durumda nasıl davrandıklarını inceler
- C) Oligopolcü firmaların aldıkları kararlar Oyun Teorisi çerçevesinde incelenebilir
- D) NASH Dengesi, rakiplerin kararları veri iken oyuncunun kendisi için yapabileceğinin en iyisini yaptığı durum olarak adlandırılır

9. IS eğrisinin eğimi ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Yatırım ile faiz haddi arasındaki ilişki ters yönlü olduğundan IS eğrisi pozitif eğimlidir
- B) IS eğrisinin yatık olması faiz haddindeki bir değişikliğin hasıla düzeyini daha fazla değiştireceği anlamına gelmektedir
- C) Marjinal vergi oranı ne kadar büyüse IS eğrisi o kadar yatık olur
- D) Marjinal tüketim eğilimi ile IS eğrisinin eğimi arasında bir bağlantı yoktur

10. Para ve Maliye Politikasının etkinliğine ilişkin olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Merkez Bankasına piyasaya para arzı durumunda IS eğrisinin eğimi azaldıkça para politikasının etkinliği artar
- B) Genişletici para politikası izlenmesi halinde IS eğrisi yatıklaştıkça para politikası etkinsizleşir
- C) IS eğrisi dik konumda iken para politikası maliye politikasından daha etkindir
- D) LM eğrisi dikleştikçe genişletici para politikası sonucu para politikasının etkinliği azalmaktadır

11. Kişisel Gelir hesaplanırken Milli Gelir'den çıkartılması gereken kalemler aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Transfer Ödemeleri ve Sosyal Güvenlik Katkıları
- B) Kurumlar Vergisi ve Dağıtılmayan Kurum Kârları
- C) Transfer Ödemeleri ve Kamu Borçlanma Faizleri
- D) Sosyal Güvenlik Katkıları ve Kamu Borçlanma Faizleri

12. Emek dışındaki faktörlerin de üretim maliyeti üzerinde etkisinin var olabileceğini savunan iktisat teorisi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mukayeseli Üstünlük Teorisi
- B) Mutlak Üstünlük Teorisi
- C) Heckscher -Ohlin Teorisi
- D) Ürün Dönemleri Teorisi

13. Devalüasyon hakkında aşağıda yer verilen ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Etkin bir maliye politikası aracıdır
- B) Ülke içinde üretilen malların arz esnekliğinin sıfır olması halinde dış ticaret açığı olumlu yönde etkilenir
- C) İthal malların yurtdışı ve ihraç malların yurtiçi talep esnekliklerinin 1'den büyük olması halinde dış ticaret açığı olumlu yönde etkilenir
- D) Devalüasyonu izleyen kısa dönemde döviz geliri azalır

14. GSMH 1000 TL

- Dış alem faktör geliri 400 TL
Dış alem faktör gideri 300 TL
Dolaylı vergiler 50 TL
Amortismanlar 20 TL

Yukarıdaki veriler çerçevesinde bir ekonominin yurtiçi gelir tutarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 800 TL B) 845 TL
C) 830 TL D) 620 TL

15. Basit Keynesyen modelde "çarpan" değeri hakkında aşağıda yer verilen ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Marjinal tüketim eğiliminin değeri yükseldikçe harcama çarpanının değeri yükselir
B) Marjinal vergi haddi ile harcama çarpanı değeri arasında ilişki yoktur
C) Kamu harcamaları çarpanı transfer ödemeleri çarpanından daha küçüktür
D) Transfer ödemeleri çarpanı, marjinal tüketim eğilimi ile harcama çoğaltanının aritmetik ortalamasına bağlıdır

16. Aşağıdaki özelliklerden hangisi Merkantilist ekonomi anlayışı ile ilişkilendirilemez?

- A) Servetin kaynağı değerli madenlerdir
B) Hammadde ithalatı kısıtlanmalıdır
C) Talep yönlü bir iktisat politikasıdır
D) Üretim teşvikleri verilmelidir

17. Buchanan'ın "Kamu Tercih Teorisi" ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Piyasanın başarısızlığı ilkesinden hareket etmektedir
B) Karar birimleri rasyonel tercihlerde bulunmaktadır
C) Ekonomik kuralların Anayasada yer almasının ekonomik düzeni işlevsiz kılacağını savunurlar
D) Metodolojik bireyciliği reddederler

18. Kısa dönem firma maliyetleri ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Toplam maliyet eğrisinin eğimi, toplam değişken ve toplam sabit maliyet eğrilerinin eğimi tarafından belirlenir
B) Toplam maliyet; sabit, değişken ve örtük maliyetler ile teknolojinin bir fonksiyonudur
C) Ortalama sabit maliyetin geometrik şekli ikizkenar hiperboldür
D) Kısa dönem marjinal maliyet marjinal ürünün tersi ile ücret haddinin çarpımına eşittir

19. Öğrenme eğrisi ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Öğrenme eğrisi uzun dönem ortalama maliyet eğrisinin pozitif olmasına yol açar
B) Pozitif ölçek ekonomileri ile benzer etkiye sahiptir
C) Kümülatif çıktıda meydana gelen artışın ortalama maliyette meydana getirdiği azalmayı açıklar
D) Öğrenme eğrisi kısa dönem ortalama maliyet eğrisinin aşağı doğru yer değiştirmesine yol açar

20. Marjinal maliyet eğrisinin ortalama maliyet eğrisinin altında kaldığı durumla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Ortalama sabit maliyet artar
B) Toplam maliyetler azalır
C) Ortalama değişken maliyetler sabit kalır
D) Marjinal maliyetler artar

1. Bir mala olan talebi etkileyen faktörler malın fiyatı, diğer malların fiyatı (ikame mal ve tamamlayıcı mal fiyatı), tüketicinin geliri, zevk ve tercihler ve beklentilerdir.

Bir malın talep miktarının değişmesi ile talebinin değişmesi aynı şey değildir. Talep miktarının değişmesi malın fiyatının değişmesi sonucu talep eğrisi üzerinde hareketlenmeye neden olur. Talebin değişmesi ise talep eğrisinin sağa veya sola kaymasına neden olur. Ceteris paribus (diğer şartlar sabitken) bir malın fiyatındaki değişme dikey ekseninde fiyat yatay ekseninde yer alan miktarın yer aldığı talep eğrisi üzerinde hareketlenmeye neden olur. Diğer bağımsız değişkenler ise talep eğrisinin paralel olarak sağa veya sola kaymasına neden olur.

Tüketicilerin sayısının azalması talebi azaltacaktır ve talep eğrisini sola kaydıracaktır

Tamamlayıcı malların fiyatlarının artması mala olan talebi azaltacaktır ve talep eğrisini sola kaydıracaktır.

Malın fiyatının azalacağı beklentisi şu anda mala olan talebi azaltarak talep eğrisini sola kaydıracaktır. İkame malların fiyatlarının artması ilgili mala olan talebi artırarak talep eğrisini sağa kaydıracaktır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

2. X malına ilişkin tüketim fonksiyonunun $C = 0,10R - 8$ ve bireyin gelirinin $R = 500$ TL olduğu durumda $C = 0,10(500) - 8$
 $C = 42$ br'dir.
 $R = 100$ iken $C = 2$
 $R = 200$ iken $C = 12$
 $R = 300$ iken $C = 22$ 'dir . Bu işlemler sonucu bireyin gelirinin artması durumunda tüketim miktarının da arttığı görülmektedir. Bu mal Veblen maldır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

3. Engel eğrileri gelir tüketim eğrisinden elde edilir. Engel eğrisi dikey ekseninde tüketicinin tükettiği mal miktarının, yatay ekseninde ise tüketicinin gelirinin yer aldığı grafik. Malın fiyatının ve tüketici tercihlerinin sabit olması varsayımıyla, tüketicinin her bir farklı nominal gelir düzeyinde talep ettiği mal miktarını göstermektedir. Engel eğrisi orijinden çıkan pozitif eğimli bir doğru şeklindeyse bu gelir arttığında mala olan talebin de arttığını gösterir. Gelir esnekliği birden büyüktür ve mal lüks maldır. (Her lüks mal normal maldır ancak her normal mal lüks mal değildir). Engel eğrisi azalarak artan bir şekilde ise gelir arttığında mal miktarı küçük oranda artıyor anlamı taşıdığından bu mal zorunlu maldır ve gelir esnekliği sıfır ile bir arasında yer alır. Engel eğrisi negatif eğimli ise gelir arttığında mala olan talep azalıyordur, gelir esnekliği sıfırdan küçüktür ve mal düşük maldır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

4. $P = 20$
 $Q_s = 30 + 0,10P$
 $Q_s = 30 + 0,10(20)$
 $Q_s = 32$
 $ed = b \cdot \frac{P}{Q}$
 $ed = 0,10 \cdot \frac{20}{32}$
 $Ed = 0,06$
 $0 < 0,06 < 1$

$Ed < 1$ inelastik arz durumunu ifade etmektedir. Bu durumda malın fiyatı % 5 artarsa arz edilen miktar daha az oranda artacaktır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

5. Piyasa başarısızlıkları; Dışsalıklar, kamusal mallar, asimetrik bilgi, aksak rekabet, ücret ve fiyat yapışkanlıkları ile risk ve belirsizlik piyasa başarısızlıklarındandır. **Doğru yanıt "D" seçeneğidir.**

6. Kayıtsızlık eğrisi (Farksızlık eğrisi, Eş fayda eğrisi); Bir tüketicinin yalnızca iki mal tüketmesi varsayımıyla, üzerindeki her noktada aynı fayda düzeyini sağlayan, farklı mal bileşimlerini gösteren, orijine göre dışbükey olan eğrilerdir. Faydanın ölçülebilir olduğunu varsayarlar.

Kayıtsızlık eğrisi üzerinde bir noktadan başka bir noktaya geçildiğinde mallardan birini bir birim daha fazla tüketmek için diğer malın tüketiminden vazgeçilmektedir. Bu durum marjinal ikame oranı hakkında bilgi verir. Orijine göre dışbükey konveks bir farksızlık eğrisi üzerinde yukarıdan aşağıya doğru inildikçe eğim azalır. Bunun anlamı mallardan birini bir birim daha fazla tüketmek için diğer maldan azalan oranda vazgeçilmesidir. Sonuç olarak azalan marjinal ikame oranı varsayımından dolayı standart (alışılmış, tipik) kayıtsızlık eğrileri orijine göre dışbükeydir. Eksenlerdeki mallar birbirinin sınırlı ikamesi ise kayıtsızlık eğrileri orijine göre dışbükey olur ve eğri üzerinde yukarıdan aşağıya doğru inildikçe marjinal ikame oranı azalır. Eksenlerdeki mallar tam ikame mallar ise kayıtsızlık eğrileri her iki eksen de kesen doğrusaldır ve üzerindeki her noktada marjinal ikame oranı sabittir. Eksenlerdeki mallar tam tamamlayıcı mallar ise kayıtsızlık eğrileri L şeklindedir ve marjinal ikame oranından söz edilemez.

Tipik kayıtsızlık eğrilerinin özellikleri;

- Üzerindeki her noktada aynı fayda düzeyini gösterirler.
- Orijine göre dışbükeydir
- Sonsuz sayıdadır ve farksızlık paftasını oluştururlar.
- Birbirlerini kesmezler.
- Orijinden uzaklaştıkça tüketilen mal miktarı arttığı için daha yüksek fayda sağlayacaklardır.

Bu açıklamalar doğrultusunda yanıt C seçeneğidir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

7. $M1 = \text{Nakit} + \text{Vadesiz Mevduat} + \text{TCMB Mevduatı}$

$$M2 = M1 + \text{Vadeli Mevduat}$$

$$M2Y = M2 + \text{Döviz tevdiat hesapları}$$

$$M2YR = M2Y + \text{Repo}$$

$$M3A = M2 + \text{Resmi mevduat}$$

$$M3 = M2 + \text{Resmi Mevduat} + \text{Merkez Bankasındaki Diğer Mevduatlar}$$

$$M3Y = M3 + \text{Döviz Tevdiat Hesapları}$$

$$M3YR = M3Y + \text{Repo}$$

Not: 2005 Aralık ayından itibaren bugüne kadar yayınlanmakta olan M2Y, M2YR, M3, M3Y, M3YR tanımları kaldırılmış olup, aşağıdaki yeni tanımlar oluşturulmuştur: ¹

$$M1 = \text{Dolaşımdaki Para} + \text{Vadesiz Mevduat (Y'', YP)}$$

$$M2 = M1 + \text{Vadeli Mevduat (Y'', YP)}$$

$$M3 = M2 + \text{Repo} + \text{Para Piyasası Fonları}$$

2011/05 Tarihli Düzenleme Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun bankaların yurtiçinde Türk Lirası menkul kıymet ihracına izin vermesi ile söz konusu menkul değerlerin ihracında gözlenen artış ve uluslararası uygulamalara yakınsama amacıyla, Aralık 2010 tarihli veriden başlamak üzere M3 para arzı tanımı aşağıdaki gibidir;

$$M3 = M2 + \text{Repo} + \text{Para Piyasası Fonları} + \text{İhraç Edilen Menkul Kıymetler}$$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

¹ MB Para Arzı Hakkında Düzenleme "http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/86726b86-d2a5-413a-8c10-a8e-9a3f18ab8/paraarz%C4%B1.pdf?MOD=AJPERES&C_ACHEID=ROOTWORKSPACE86726b86-d2a5-413a-8c10-a8e9a3f18ab8"

8. Oyun teorisi firmaların, hane halkının ve hükümetin karar verme süreçlerini, stratejik bir durumda nasıl davrandıklarını matematiksel olarak inceler.

Kazanç Matrisi: Oyuncuların strateji sonrası oluşan kazanç ve kayıplarını gösteren, pozitif, negatif ya da sıfır elemanlarından oluşan matris türüdür.

Oyun Teorisi; oyuncular, kazançlar ve stratejilerden oluşan bir oyunda her karar alıcının kendisi için en iyi kararının diğerlerinin aldığı kararlara bağlı olduğu bir strateji geliştirme durumudur.

Nash dengesi: Bir firmanın rakiplerinin davranışları sabit iken kendisi için en iyi tercih ettiği durumdur.

Maximin strateji: Firmanın rakiplerinin rasyonel davrandıklarından emin olmadığı durumda rakibinin kendisi için en kötüyü isteyebileceğini düşündüğü davranışlarını açıklayan teoridir.

Dominant (Hakim) Strateji: Rakibinin davranışları ne olursa olsun bireyin kendisi için en iyi en yüksek faydayı sağlayan stratejiyi seçmesi durumudur.

Bu açıklamalar doğrultusunda yanıt A seçeneğidir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

9. **Is Fonksiyonu:** IS eğrisinin açılımı; yatırım tasarruf eşitliğinden gelmektedir. Klasiklerde faiz oranının nasıl oluştuğunu hatırlayalım; klasiklere göre faiz yatırım talebiyle tasarruf arzının kesiştiği noktada oluşur. IS eğrisi, üzerindeki her noktada mal piyasasında denge olduğu, yatırım talebinin tasarruf arzına eşit olduğu negatif eğimli bir eğridir.

IS fonksiyonu şu şekildedir;

$$Y = \alpha (A - bi)$$

Y: Milli gelir düzeyi

i: Faiz oranı

A: Otonom planlanan harcamalar

b: Yatırımların faiz oranına duyarlılığı

α : Harcama çarpanı

IS Eğrisi: Mal piyasasında dengeyi gösteren IS eğrisi negatif eğimli bir eğridir. IS eğrisinin negatif eğimli olmasının nedeni;

$$i \downarrow \uparrow C \uparrow D \uparrow P \uparrow \text{GSMH} \uparrow$$

Sonuç olarak faizle milli gelir arasında negatifyönlü bir ilişki vardır. $i \downarrow \text{GSMH} \uparrow$

Önemli nokta: Hicks, IS modelini dış ticaretin ve devletin olmadığı bir model olarak kurmuştur. Yani IS eğrisi elde edilirken devlet harcamaları ve vergiler sabit kabul edilir.

IS eğrisinin eğimi, $Y = \alpha (A - bi)$ denkleminde yararlanılarak IS eğrisinin eğimi $= -\frac{1}{ab}$ 'dir.

b: Yatırımların faiz oranına duyarlılığı

α : Harcama çarpanı

IS fonksiyonundan da anlaşılacağı gibi IS eğrisinin eğimi aşağıdaki değişkenlere bağlıdır;

- Çarpan katsayısına
- Marjinal tüketim eğilimine
- Vergi oranlarına
- Marjinal tasarruf eğilimine bağlıdır.
- Yatırımın faize duyarlılığı

$$\text{Çarpan Katsayısı ve Marjinal Tüketim Eğilimi: } k = \frac{1}{1 - c}$$

Marjinal tüketim eğiliminin artması, çarpan katsayısının değerini artırır. Çarpan katsayısının değerinin artması demek harcamalarda meydana gelen bir birimlik artışın milli geliri bir birimden daha fazla artırması demektir. Milli gelir üzerinde büyük bir etki yarattığı için

IS eğrisini yatıklaştıracaktır. Marjinal tüketim eğiliminin azalması ise çarpan katsayısının değerini de düşürecektir. Çarpan katsayısının değerinin azalması demek harcamalarda meydana gelen bir birimlik azalışın milli geliri bir birimden daha fazla azaltması demektir. Milli gelirin üzerindeki etkisi azaldığı için IS eğrisi daha dik hale gelecektir.

Hatırlanacağı gibi $c+s=1$ 'dir. Sabit gelir düzeyinde marjinal tasarruf eğiliminin artması, marjinal tüketim eğiliminin azalmasına neden olur. Ya da marjinal tasarruf eğiliminin azalması, marjinal tüketim eğiliminin artmasına sebep olacaktır. Aynı durum vergiler için de geçerlidir. Bireyler için marjinal vergi haddinin artması bireyin marjinal tüketim eğiliminin azalacağı anlamına gelirken; marjinal vergi haddinin azalması bireyin marjinal tüketim eğiliminin artmasına sebep olacaktır. Bu yüzden marjinal tasarruf eğilimi ve marjinal vergi haddinin artması, marjinal tüketim eğilimini azaltacaktır. Marjinal tüketim eğiliminin azalması da çarpan katsayısını azaltarak; milli gelir üzerindeki etkiyi azaltacak IS eğrisini dikleştirecektir.

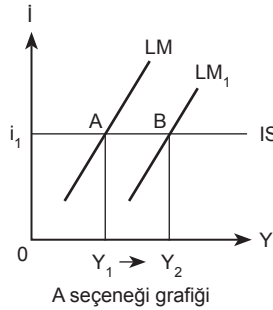
Diğer yandan marjinal tasarruf eğiliminin ve marjinal vergi haddinin azalması bireyin marjinal tüketim eğiliminin artması anlamına gelmektedir. Sonuç olarak marjinal tüketim eğiliminin artması çarpan katsayısını artırarak, milli gelir üzerindeki etkiyi artıracak ve IS eğrisini yatıklaştıracaktır.

Yatırımın faize duyarlılığının artması esnekliğinde artması anlamına gelir ve yatırım doğrusu yatıklaşır. Yatırımın faize duyarlılığının azalması esnekliğinin de azalması anlamına gelir ve yatırım doğrusu da dikleşir. IS eğrisi yatırım tasarruf eşitliğinden elde edilen bir eğri olduğu ve üstelik yatırım doğrusu da IS doğrusunda negatif eğimli olduğu için yatırım eğrisini dikleştiren bir değişim IS'yi de dikleştirecektir. Yatırım doğrusunu yatıklaştıran bir değişim IS'yi de yatıklaştıracaktır.

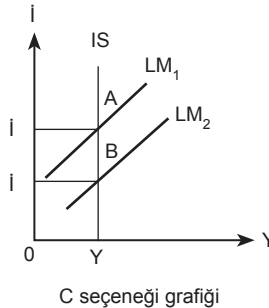
Açıklamalar doğrultusunda yanıt C seçeneğidir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

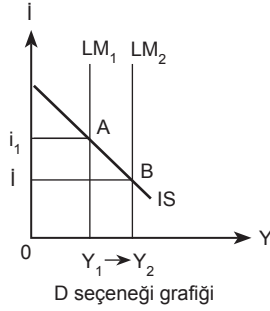
10.

IS yatıklaştıkça (eğimi azaldıkça) uygulanan genişletici para politikası LM eğrisini sağa kaydıracaktır ve gelir düzeyini artacaktır. Para politikası etkindir. Bu nedenle A seçeneği doğruyken B seçeneği yanlıştır.

Para politikasının etkinliği sıfırdır. Maliye politikası tam etkindir.

Para politikasının etkinliği artar, maliye politikası etkinsizdir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

11. Harcanabilir kişisel geliri elde etmek için uygulanacak yöntem aşağıdaki gibidir.

GSYİH

+

NFG

GSMH

-

Amortisman

SMH

-

Dolaylı Vergiler

+

Sübvansiyonlar

MG

-

Kurumlar Vergisi

-

Dağıtılmayan Kârlar

-

Sosyal Güvenlik Kesintileri

+

Transfer Ödemeleri

+

Kamudan Alınan Faizler

Kişisel Gelir

-

Dolaysız Vergiler

Harcanabilir Kişisel Gelir

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 12.** Faktör Donatımı Teoremine (Heckser-Ohlin Teorisine) göre; ülke hangi faktöre yoğun olarak sahipse o faktörü yoğun olarak kullanan malın üretiminde uzmanlaşmalı, o malın üretimini yapmalı, o malın ihracatını gerçekleştirmeli diğer malı da ithal etmelidir. Ayrıca ülkeler arasındaki iç maliyet farklılıklarının nedenlerini açıklamak için de bu teorem kullanılır. Faktör donatımı teorisi Keesing ve Kenen tarafından geliştirilerek Neo-faktör donatımı teorisi ortaya atılmıştır.

Teoremin varsayımları;

Hem mallar hem de ülkeler faktör donatımları açısından farklıdır. (emek yoğun ülkeler, sermaye yoğun ülkeler, emek yoğun mallar, sermaye yoğun mallar)

- Bütün ülkelerde malların üretim fonksiyonları aynıdır. Örneğin bir mal bir ülkede sermaye yoğun olarak üretiliyorsa diğer ülkede de sermaye yoğun üretilir (üretim teknikleri aynıdır).
- Emek ülke içinde ta hareketli ülkeler arasında tam hareketsizdir (Ülkeler arası faktör akışkanlığı yoktur).
- Ülkelerin talep koşulları benzerdir
- Üretimde ölçeğe göre sabit verim geçerlidir.
- İstisnai durumlar haricinde faktör yoğunlukları tersine dönmez

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 13.** D seçeneği doğrudur. Devalüasyonla birlikte ihracatın artması beklenir ancak yapılan devalüasyon kısa dönemde hemen ihracatı artırmayacak ancak ithal malların fiyatını artıracaktır bu nedenle kısa dönemde döviz geliri azalır ifadesi doğrudur.

C seçeneğinde kelime oyunu yapılmıştır doğru gibi görünmektedir ancak Marshall-Lerner Koşulu gereği ihraç malları ve ithal malları talep esnekliğinin toplamının birden büyük olması durumunda yapılan devalüasyon karlı olacaktır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 14.** GSMH 1000 TL

Dış alem faktör geliri 400 TL

Dış alem faktör gideri 300 TL

Dolaylı vergiler 50 TL

Amortismanlar 20 TL şeklinde verilmiştir. Yurtiçi gelir tutarı sorulmaktadır. Verilenlerden hareketle şu şekilde hesaplanabilir.

$$GSYİH = \text{GSMH} - \text{NFG} \quad GSYİH = 1000 - (400 - 300) \quad GSYİH = 900 \text{ TL}$$

$$GSYİH = \text{Ücret} + \text{Faiz} + \text{Rant} + \text{Kâr} + \text{Amortisman} + \text{Dolaylı Vergiler} - \text{Sübvansiyon} \quad GSYİH = \text{Ücret} + \text{Faiz} + \text{Rant} + \text{Kâr} + 20 + 50 - 0$$

$$900 = \text{Ücret} + \text{Faiz} + \text{Rant} + \text{Kâr} + 70$$

$$\text{Ücret} + \text{Faiz} + \text{Rant} + \text{Kâr} = 830 \text{ TL}$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

15. Kahn [1931] tarafından ortaya atılan ve Keynes tarafından geliştirilen çoğaltan mekanizması, Keynesyen analizin, makroekonomiye yaptığı en önemli katkılardan biri, çarpan [çoğaltan] analizidir. Otonom harcama kalemlerinde meydana gelen değişikliğin denge milli gelir düzeyinde değişiklik meydana getirmesine çoğaltan mekanizması; değişikliğin düzeyini gösteren katsayıya çoğaltan katsayısı adı verilir.

DIŞA KAPALI EKONOMİ

DIŞA AÇIK EKONOMİ

ÇARPAN	Vergiler Otonom	Vergiler Gelire Bağlı	Vergiler Otonom	Vergiler Gelire Bağlı
Kamu [Reel] Harcama Çarpanı	$1/[1 - c]$	$1/[1 - c(1-t)]$	$1/[1 - c] + m$	$1/[1 - c(1-t)] + m$
Otonom Yatırım Çarpanı	$1/[1 - c]$	$1/[1 - c(1-t)]$	$1/[1 - c] + m$	$1/[1 - c(1-t)] + m$
Transfer Harcama Çarpanı	$c/[1 - c]$	$c/[1 - c(1-t)]$	$c/[1 - c] + m$	$c/[1 - c(1-t)] + m$
Vergi Çarpanı	$-c/[1 - c]$	$-c/[1 - c(1-t)]$	$-c/[1 - c] + m$	$-c/[1 - c(1-t)] + m$

Basit Keynesyen modelde çarpan dikkate alındığında $ko=1/[1 - c]$ formülünde marjinal tüketim eğiliminin artması çarpan değerini artıracaktır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

16. Merkantilizm 16. ve 19. yy'lar arası Batı Avrupa ve İngiltere'de hakim olan bir görüştür. Merkantilizme göre bir ülkenin zenginlik kaynağı o ülkenin sahip olduğu değerli madenlerdir (altın, gümüş). Merkantilistler tarihte ilk defa devlet müdahalesi olması gerektiğini savunan görüştür. Bu nedenle dış ticarete de korumacı politikaları savunurlar. Merkantilistlere göre ihracat özendirilmeli, ithalat yasaklanmalı yalnızca hammadde ithalatına izin verilmelidir. Merkantilistlere göre ülkenin zenginlik kaynağı değerli madenlerdir. Dış ticaret politikasının temel amacı da ülkedeki değerli maden stoklarının özellikle de altın stoklarının artırılmasıdır. Dünya serveti sabittir, yapılan dış ticaretten bir taraf kazanç sağlarken diğer taraf zarar görür. Fransa'da uygulanan merkantilizm; Colbertizm, Almanya'da uygulanan merkantilizm; Kameralizm, İspanya'da uygulanan merkantilizm; Bulionizmdir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

17. Buchanan tarafından literatüre kazandırılan Kamu tercihi teorisi metodolojik bireyselliği benimseyerek toplumsal seçimlerin bireylerin seçimleri ile belirlenebileceğini savunur. Teoride karar birimleri rasyonel tercihlerde bulunurlar. Teoriye göre ekonomik kurallar anayasada yer almalı böylelikle daha istikrarlı ve verimli bir ekonomik düzen sağlanacaktır. Ayrıca teoriye göre piyasa başarısızlığı ilkesinden değil devletin başarısızlığı ilkesine göre hareket edilmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

18. Toplam maliyet toplam sabit maliyet ile toplam değişken maliyetin toplamına eşittir. Toplam sabit maliyetler üretim miktarından bağımsız bir maliyeti temsil ederken toplam değişken maliyetler üretim miktarına bağlı olarak değişen maliyetleri temsil etmektedir. Toplam sabit maliyet eğrisi miktar eksenine paralel olarak çizilmektedir. Dolayısıyla toplam maliyet eğrisinin eğimi toplam sabit maliyet eğrisinin eğiminden değil yalnızca toplam değişken maliyet eğrisinin eğimi tarafından belirlenmektedir. Bu nedenle A seçeneği yanlıştır.

B seçeneği incelendiğinde örtük maliyetler firmanın kendi kaynaklarını kullanmasıyla vazgeçtiği kaynaklardır. Bazı kaynaklara göre toplam maliyet; toplam sabit maliyet, toplam değişken maliyet ve örtük maliyetlerin fonksiyonu iken bazı akademik kaynaklara göre teknolojinin firmanın üretim fonksiyonunu belirleyen bir faktör olması nedeniyle toplam maliyet; toplam sabit maliyet, toplam değişken maliyet ve örtük maliyetler ile teknolojinin de bir fonksiyonu olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle bu seçenek doğru kabul edilmektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

19. Öğrenme eğrisi üretim verimliliğini ölçmenin ve maliyet tahmini yapmanın bir yolu olarak kullanılmaktadır. Bir sürecin zaman içerisinde öğrenilmesi, iş bölümü ve uzmanlaşmayla kümülatif çıktıda bir artış meydana gelecektir ve bu artış ortalama maliyetleri düşürecektir. Bu nedenle C seçeneği doğrudur.

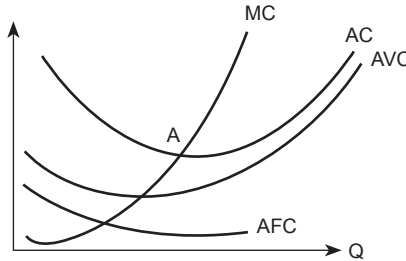
A seçeneği doğru değildir çünkü uzun dönem ortalama maliyet eğrisi negatif eğimlidir.

B seçeneği kısmen doğrudur benzer bir etkiye sahip olsalar da öğrenme eğrisi iş bölümü ve uzmanlaşmayla verimlilik artışı ve maliyet azalışı anlamına gelirken ölçek ekonomileri üretim miktarının artmasına bağlı olarak birim başına maliyetlerin azalması anlamına gelmektedir. Her iki durumda bir maliyet azalışı sağlasa da kaynakları farklıdır. Öğrenme eğrisi kısa dönemde belirginlik gösterirken ölçek ekonomileri üretim faktörlerinin değişmesine bağlı olarak uzun dönemde daha belirgindir. Soru ve seçenek bu ayrımları göz önünde bulundurarak daha net sorulabilirdi.

D seçeneği Öğrenme eğrisi kısa dönem ortalama maliyet eğrisinin aşağı doğru yer değiştirmesine yol açabilir ancak her zaman geçerli değildir. Öğrenme eğrisinin etkisiyle kısa dönem ortalama maliyet eğrisi aşağı doğru kayabileceği gibi bazı durumlarda (teknolojik gerileme, üretim aşamasında karşılaşılan sorunlar, kaynak kıtlığı vb.) üretim miktarı arttıkça birim başına maliyetler de artış gösterebilir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

20. Marjinal maliyet eğrisinin ortalama maliyet eğrisinin altında kaldığı durum aşağıdaki grafikte A noktasının altında kalan MC'yi göstermektedir. Grafikten de görüldüğü gibi A noktasına kadar marjinal maliyet önce azalan sonra artan durumdadır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

1. Aşağıdakilerden hangisi saf kamu mallarının özelliklerinden değildir?

- A) Ortak tüketime konu olmaları
- B) Maliyet fiyatına yakın bir fiyattan sunulmaları
- C) Bir bireyin tüketiminin, başka bir bireyin faydasını azaltmaması
- D) Faydasının bölünememesi

2. Bir ülkedeki kişisel gelir dağılımını ortaya koyan Lorenz Eğrisinden hareketle hesaplanan Gini Katsayısı ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Katsayı -1 ile +1 arasında değerler alır
- B) Katsayının -1 olması gelir dağılımındaki tam eşitsizlik halini gösterir
- C) Katsayının 0 olması tam eşitlik halini gösterir
- D) Katsayı -1 ile 0 arasında değerler alır

3. I. Parafiskal gelirler
II. Mülk ve teşebbüs gelirleri
III. Şerefiyeler
IV. Özelleştirme gelirleri

Yukarıdaki gelir türlerinden hangisi devletin egemenlik gücüne dayanarak elde ettiği gelirlerdendir?

- A) I ve III
- B) II ve III
- C) Yalnız III
- D) I, II, III, IV

4. Aşağıdaki idarelerden hangisi genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinden değildir?

- A) Sayıştay
- B) Hâkimler ve Savcılar Kurulu
- C) Türk Tarih Kurumu
- D) Diyanet İşleri Başkanlığı

5. Aşağıdakilerden hangisi servet veya servet transferi üzerinden alınan vergilerden değildir?

- A) Şans oyunları vergisi
- B) Veraset ve intikal vergisi
- C) Emlak vergisi
- D) Motorlu taşıtlar vergisi

6. Bütçede yer alan bütün gelir ve gider kalemlerinin mahsup edilmeden toplam değerleri üzerinden bütçeye kaydedilmeleri aşağıdaki bütçe ilkelerinden hangisi ile ilişkilidir?

- A) Birlik
- B) Genellik
- C) Açıklık
- D) Doğruluk

7. Vergi esnekliğinin çok yüksek olması durumunda, genişleme dönemlerinde aşırı düzeyde artan vergilerin, ekonomiyi yavaşlatarak tam istihdam düzeyine ulaşmasını engellemesi ne ile ifade edilir?

- A) Mali uçurum
- B) Mali tevzin
- C) Mali sürüklenme
- D) Mali yansıma

8. Kamu harcamalarının savaş gibi büyük bunalım dönemlerinde sıçrama yaptığını, bunalım sonrası dönemlerde ise eski düzeyine inmediğini savunan görüş aşağıdakilerden hangisine aittir?

- A) Rostow - Musgrave
- B) Wagner
- C) Tullock
- D) Peacock-Wiseman

9. Bütçe dengesi ve hazine dengesine ilişkin olarak aşağıda verilen eşitliklerden hangisi doğrudur?

- A) Bütçe dengesi = Gelirler – Giderler + Verilen Avanslar
- B) Bütçe dengesi = Gelirler - Giderler + Emanetler
- C) Hazine dengesi = Bütçe dengesi – Emanetler + Verilen Avanslar
- D) Hazine dengesi = Bütçe dengesi + Emanetler - Verilen Avanslar

10. Aşağıdaki vergi türlerinin hangisinde fiili mükellef ve kanuni mükellef genellikle farklı kişilerdir?

- A) Kurumlar vergisi
- B) Katma değer vergisi
- C) Veraset ve intikal vergisi
- D) Motorlu taşıtlar vergisi

11. Kamu borçlarının sürdürülebilirliğine ilişkin olarak, aşağıda yer alan ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Büyüme oranı, reel faiz oranı ve faiz dışı bütçe dengesi borçların sürdürülebilirliğini etkileyen unsurlardandır.
- B) Borçların sürdürülebilirliği Borç Stoku/ GSMH oranının en azından sabit kalması ile mümkündür.
- C) Faiz dışı bütçe fazlası verilmesi, borç faizlerinin bir bölümünün borçlanma olmaksızın ödenmesine imkan tanır.
- D) Reel faiz oranı büyüme oranından yüksek olmakla birlikte, faiz dışı bütçenin denk olması borç stokunu sabit tutar.

12. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa göre aşağıdakilerden hangisi, Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısına eklenen belgeler arasında yer almaz?

- A) Bütçe gerekçesi
- B) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin faaliyet raporları
- C) Kamu borç yönetimi raporu
- D) Mahalli idareler ve sosyal güvenlik kurumlarının bütçe tahminleri

13. Aşağıdakilerden hangisi geçici bütçe uygulamasına ilişkin olarak 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda yer alan hususlardan değildir?

- A) Zorunlu nedenlerle Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun yürürlüğe konulamaması halinde geçici bütçe kanunu çıkarılır.
- B) Geçici bütçe uygulaması 3 ayı geçemez.
- C) Cari yıl bütçesinin yürürlüğe girmesiyle geçici bütçe uygulaması sona erer.
- D) Cari yıl bütçesinin yürürlüğe girmesiyle o tarihe kadar yapılan harcamalar ve girilen yüklenmeler ile tahsil olunan gelirler, cari yıl bütçesine dahil edilir.

14. Aşağıdakilerden hangisi genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinden değildir?

- A) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri
- B) Sosyal güvenlik kurumları
- C) Kamu iktisadi teşebbüsleri
- D) Mahalli idareler

15. Aşağıdakilerden hangisi vergi ilkeleri arasında yer almaz?

- A) Genelilik ilkesi
- B) Eşitlik ilkesi
- C) Adem-i tahsis ilkesi
- D) Verimlilik ilkesi

16. Aşağıdakilerden hangisi Hazine ve Maliye Bakanlığının görevleri arasında yer almaz?

- A) Her türlü devlet iç borçlanma senetlerinin mali servisini yapmak
- B) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idarelerin hukuk danışmanlığını ve muhakemat hizmetlerini talepleri halinde yerine getirmek
- C) Devlete ait malları yönetmek
- D) Devlet giderlerinin gerektirdiği nakdi sağlamak, iç ödemeler ve dış ödemeler saymanlıklarını kurmak ve yönetmek

17. Aşağıdakilerden hangisi Hazine ve Maliye Bakanlığının ana hizmet birimleri arasında değildir?

- A) Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü
- B) Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü
- C) Gelir İdaresi Başkanlığı
- D) Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı

18. Aşağıdakilerden hangisi dolaysız transfer harcamaları içerisinde yer almaz?

- A) Destekleme alımları
- B) Borç faizi ödemeleri
- C) Harp gazi ve malullerine yapılan ödemeler
- D) Burslar

19. I. Vergilendirme

- II. Dışsal maliyete neden olan faaliyetin kapsamını daraltmak için tercih edilen faaliyet biçimine mali yardım yapılması
- III. Verilen zarar nedeniyle, zarara uğrayan tarafa tazminat ödenmesi
- IV. Zarar veren tarafa tanınmayan bazı hak ve imkânların zarara uğrayan tarafa tanınması

Bir ekonomik birimin faaliyeti dolayısıyla diğer ekonomik birim veya birimler üzerinde dolaylı olarak görülen olumlu veya olumsuz etkiler olarak tanımlanan dışsal-lıkların, yönlendirilmesi veya bu alanda düzenleyici etkiler meydana getirilmesi için yukarıdaki yöntemlerden hangileri kullanılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II ve III
- C) Yalnız III ve IV
- D) I, II, III, IV

20. Y = Dolaylı ve dolaysız vergiler - (Mali yardımlar + Transfer harcamaları) eşitliğinde (Y) aşağıdakilerden hangisini ifade etmektedir?

- A) Toplam vergi yükü
- B) Gayrisafi vergi yükü
- C) Mali yük
- D) Safi vergi yükü

21. Parafiskal gelirlerin özelliklerine ilişkin olarak aşağıda yer alan ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Parafiskal gelirler merkezi yönetim bütçesinde yer almaz.
- B) Parafiskal gelirler ekonomik, sosyal ve mesleki kuruluşlar tarafından toplanmaktadır.
- C) Parafiskal gelirler ihtiyari ödemelerdir.
- D) Parafiskal gelirlerin karşılığı vardır.

22. Aşağıdakilerden hangisi bütçe teori ve teknikleri arasında yer almaz?

- A) Klasik bütçe
- B) Devri bütçe
- C) Analitik bütçe
- D) Program bütçe

23. Kamu borçlarının konsolidasyonu aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak tanımlanmıştır?

- A) Yüksek faizli borçların düşük faizli borçlarla değiştirilmesi
- B) Düşük faizli borçların yüksek faizli borçlarla değiştirilmesi
- C) Borç ödemelerinin belli bir süre için durdurulması
- D) Kısa vadeli borçların uzun vadeli borçlarla değiştirilmesi

24. Borç servis oranı aşağıdakilerin hangisinde doğru tanımlanmıştır?

- A) Belli bir yıla ilişkin dış borçların ödenecek anapara ve faizlerinin, dışsattım gelirlerine oranı
- B) Belli bir yıla ilişkin dış borçların ödenecek faizlerinin gayrisafi millî hasılaya oranı
- C) Borç stokunun gayrisafi millî hasılaya oranı
- D) Belli bir yıla ilişkin ödenecek iç ve dış borç anapara ödemelerinin gayrisafi millî hasılaya oranı

25. Aşağıdakilerden hangisi ekonomik sınıflandırmaya göre bütçe giderleri arasında değildir?

- A) Personel giderleri
- B) Savunma giderleri
- C) Faiz giderleri
- D) Cari transferler

DUY MALİYE
24/11/2013 ÇÖZÜMLERİ

1. [Tam][Saf][Pür] Sosyal/kamusal mallar kamusal alanda üretilip arz edilirler, herkesin tüketimine açıktırlar, potansiyel olarak herkesi etkilerler. Yani sosyal mallar, tüketimlerinde birbirine rakip olmayan, faydaları ise tek tek kullanıcılarıyla sınırlı olmayan yani faydaları özelleştirilmeyen böylece de tüketim ve faydasından diğer bireylerin mahrum bırakılmadıkları için fiyatlanması da mümkün olmayan, doğallıkla da piyasa başarısızlığı olarak karşımıza çıkarak piyasalarca tam ve etkin bir biçimde üretilip, sunulamayan mallardır.

Kamusal mal kavramını ilk olarak 1954 yılında Samuelson ortaya koymuştur. Musgrave [1959] çalışmasıyla sosyal mal ve daha sonraki çalışmaları ile Buchanan kolektif mal terimini tercih etmişlerdir. Samuelson'a göre geleneksel sosyal malın iki temel özelliği bulunmaktadır.

Tüketimde Rakip Olmama: Sosyal bir malın bir kişi ya da kişiler tarafından tüketilmesi, diğer kişi ya da kişilerce tüketilmesine engel değildir. Buna aynı zamanda bağlı tüketim adı verilmektedir. İlave yararlanıcıların tüketimi azaltmaması nedeniyle sıkışıklık maliyeti söz konusu olmamaktadır. Tam kamusal malların pozitif dışsallığı, yüzde yüzdür. Vergi mükelleflerinin tam kamusal mallardan yararlanma düzeyi ile bedavacı-beleşçilerin tam kamusal mallardan yararlanma düzeyi birbirine eşittir.

Tüketimden Mahrum Edilmeme: Bu, sosyal hizmetin finansmanına katılmayanların ya da katılmak istemeyenlerin bu hizmetten faydalanmasının önlemeyeceği ya da bunu önlemenin çok maliyetli olduğunu anlatır. Yani ortaya bir bedavacılık [free-rider] problemi çıkacaktır.

Bu iki temel özelliğin zorunlu sonuçları olarak, kamusal mal ve hizmetler; faydaları bölünemez, faydaları ölçülemez, pazarlanamaz, fiyatlandırılmaz, faydası kişiye özel hale getirilemez ve dolayısıyla özel sektöre üretilemez. Tam-mutlak-saf-pür kamusal mallara milli savunma, adalet, iç güvenlik ve diplomasi hizmetleri örnek olarak gösterilebilmektedir.

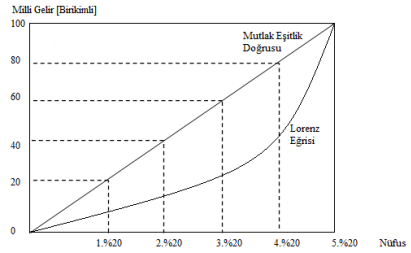
Bu mal ve hizmetten yararlananların sayısındaki artış, bu hizmetler için yapılacak parasal harcama tutarını etkilemez. Bu mal ve hiz-

metlerin marjinal maliyeti sıfırdır. Bu nedenle bu mal ve hizmetlerde sıkışıklık/kalabalıklaşma maliyeti söz konusu olmamaktadır.

Aynı zamanda bu mal ve hizmetlerin gelir dağılımındaki etkisi nötrdür. Çünkü bu mal ve hizmetleri tüm bireyler birlikte tüketir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

2. Gelir dağılım adaletsizliğini ölçmekte en yaygın olarak kullanılan yöntemdir ve Gini katsayısı, Lorenz eğrisinden elde edilmektedir. Lorenz eğrisi, belirli bir ülke nüfusunun birikimli yüzdeleri ile belirlenen değişken grubunun gelirin birikimli yüzdeleri arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Diyagramdaki köşegen, mutlak eşitlik doğrusu olarak isimlendirilmekte ve milli gelirin eşit dağılımını göstermektedir. Dolayısıyla, Lorenz eğrisi, mutlak eşitlik doğrusuna ne kadar yaklaşırsa, gelir dağılımında eşitliğe o kadar yaklaşılmakta; tersine mutlak eşitlik doğrusundan uzaklaşıldıkça gelir dağılımı adaletsizliği artmaktadır.

Gini katsayısı, Mutlak eşitlik doğrusu ile Lorenz eğrisi arasında kalan alanın, mutlak eşitlik doğrusu altında kalan alana oranını ifade etmektedir. Dolayısıyla Gini katsayısı ne kadar küçük bir değer alıyorsa [Lorenz eğrisi mutlak eşitlik doğrusuna ne kadar yaklaşırsa] gelir o kadar adaletli dağılıyor demektir. Gini 0 olması tam (mutlak) eşitlik halini gösterir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

3. Kamu gelirlerini; cebirlik unsuruna göre, sağlandıkları kaynağın niteliğine göre ve gelirin elde edildiği kaynağın sürekliliğine göre olmak üzere üç biçimde sınıflandırmak mümkündür.

1. Cebirlik Unsuru Açısından;

Cebre dayanan kamu gelirleri [vergi, resim, harç, parafiskal gelirler, para ve vergi cezaları vb.]; Konuluşunda ve uygulanmasında hukuki cebirle koruma altına alınan kamu gelirleridir.

Cebre dayanmayan kamu gelirleri [mülk ve teşebbüs gelirleri vb.]; Konuluşunda ve uygulanmasında kamu gücünün hukuki cebirle koruma altına almadığı kamu gelirleridir.

2. Sağlandıkları Kaynağın Niteliği Açısından;

Özel ekonomi gelirleri [mülk ve teşebbüs gelirleri]; Devletin egemenlik gücünü kullanmaksızın elde ettiği gelirlerdir.

Kamu ekonomisi gelirleri [vergi, resim, harç, şerefiye, parafiskal gelir]; Devletin egemenlik gücü doğrultusunda elde ettiği gelirlerdir.

3. Gelirin Elde Edilmiş Olduğu Kaynağın Sürekliliği ya da Gelirin Sürekliliği Açısından;

Adi gelirler [vergi, resim, harç vb.]; Normal ve olağan kamu hizmetlerinin karşılanması için, her yıl tekrarlanır nitelikte ve sürekli gelir yaratan kaynaklardan elde edilen gelirlerdir.

Olağanüstü gelirler [Özelleştirme, bağış ve yardımlar, emisyon vb.]; Önceden öngörüle-meyen, her yıl tekrarlanmayan nitelikte gelirler olağanüstü gelirler olarak değerlendirilir.

Makro bir analizde devletler tüm faaliyetlerinin egemenlik güçleri doğrultusunda hareket etmekle birlikte soru bazında bir yorum yapmak gerekirse, bu durumda devletler cebre dayalı kamu ekonomisi gelirlerini egemenlik güçleri doğrultusunda elde etmektedirler.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

4. 5018 sayılı KMYKK'na göre genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri aşağıdaki gibidir.

Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri

- 1) Türkiye Büyük Millet Meclisi
- 2) Cumhurbaşkanlığı
- 3) Anayasa Mahkemesi
- 4) Yargıtay
- 5) Danıştay
- 6) Hâkimler ve Savcılar Kurulu
- 7) Sayıştay
- 8) Adalet Bakanlığı
- 9) Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
- 10) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
- 11) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
- 12) Dışişleri Bakanlığı
- 13) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

- 14) Gençlik ve Spor Bakanlığı
- 15) Hazine ve Maliye Bakanlığı
- 16) İçişleri Bakanlığı
- 17) Kültür ve Turizm Bakanlığı
- 18) Milli Eğitim Bakanlığı
- 19) Milli Savunma Bakanlığı
- 20) Sağlık Bakanlığı
- 21) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
- 22) Tarım ve Orman Bakanlığı
- 23) Ticaret Bakanlığı
- 24) Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
- 25) Devlet Arşivleri Başkanlığı
- 26) Diyanet İşleri Başkanlığı
- 27) İletişim Başkanlığı
- 28) Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği
- 29) Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı
- 30) Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı
- 31) Strateji ve Bütçe Başkanlığı
- 32) Jandarma Genel Komutanlığı
- 33) Sahil Güvenlik Komutanlığı
- 34) Emniyet Genel Müdürlüğü
- 35) Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
- 36) Gelir İdaresi Başkanlığı
- 37) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü
- 38) Meteoroloji Genel Müdürlüğü
- 39) Göç İdaresi Başkanlığı
- 40) Avrupa Birliği Başkanlığı
- 41) İklim Değişikliği Başkanlığı

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

5. Türk vergi sisteminde servet üzerinden alınan üç tip vergi, servet transferi üzerinden alınan ise bir vergi yer almaktadır. Servet üzerinden alınan vergiler emlak vergisi ile yine emlak vergisi kanununda düzenlenen değerli konut vergisi ve motorlu taşıtlar vergisidir. Servet transferi üzerinden ise veraset ve intikal vergisi alınmaktadır. O halde servet ve servet transferi üzerinden dört tip vergi alınmaktadır.
- Emlak Vergisi
 - Değerli Konut Vergisi
 - Motorlu Taşıtlar Vergisi
 - Veraset ve İntikal Vergisi

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

6. Soru seçeneklerinde verilen bütçe ilkeleri;

A. Genellik İlkesi

Genellik ilkesi; gerçekleştirilen bütün gelir ve harcamaların bütçede ayrı ayrı ve açık bir şekilde gösterilmesini ifade etmektedir. Genellik ilkesi gereği, hiçbir gelir ve harcama birbirinin arkasında gizlenemez. Bunu sağlamak adem-i tahsis ve gayrisafi usulde bütçe tutma ilkesi olmak üzere iki temel ilke bağlamında olmaktadır.

Adem-i tahsis; ilkeye göre, herhangi bir gelir herhangi bir harcamaya doğrudan tahsis edilemez. Bütün gelirler hazineye toplanacak ve bütün harcamalar buradan yapılacaktır.

Gayri safi usul; gayrisafi bütçe usulünde gelir ve giderler eksiksiz olarak, birbirleriyle mahsup edilmeden bütçede açık bir şekilde yer almaktadırlar.

Genellik ilkesi yararları;

- Devletin gelir ve giderleri açık bir şekilde görülür [Şeffaflık],
- Denetim kolaylaşır,
- Savurganlık ve art niyetli harcamalar önlenir,
- Hizmet karşılığında gelir toplama ayrıcalığı olmadığı için hizmetler ve bunları sunan kamu kuruluşları arasında ayırım yapılmayacaktır.

Genellik ilkesinin sakıncaları;

- Hizmetlerin net maliyetlerinin çıkarılması zorlaşır.
- Kamu birimlerinin yöneticileri yoğun bir denetim altında çalışmaktan dolayı sorumluluk almaktan kaçınırlar.
- Devletin ani ve genel bir sıkıntı içinde olması durumunda tüm hizmetler aksar,
- Mükelleflerin ödedikleri vergi ile kamu harcamaları arasındaki bağı kurmaları zorlaşır.

5018 sayılı KMYKK, genellik ilkesini benimsemekle birlikte, kanunda genellik ilkesinden bazı sapmalar da mevcuttur. Buna göre;

- Özel Bütçe
- Döner Sermayeli İşletmelerin Bütçeleri
- Şartlı Bağış ve Yardımlar
- Fonlar, 5018'e göre genellik ilkesinden sapmalardır.

B. Birlik İlkesi

Devletin gelir ve giderlerini tek bir bütçede toplamasını gerektiren bütçe ilkesidir. Birlik ilkesi kamu gelirlerinin kamu harcamalarını karşılama düzeyini göstermesi bakımından önem arz etmektedir. Ayrıca gelir ve giderlerin aynı bütçede yer alması kuruluşların denetimini sağlayacak ve kuruluşlara performans karşılaştırması imkanı sunacaktır. Genel bütçe dışındaki bütün bütçe türleri ülkemizde birlik ilkesinden sapmaz.

C. Açıklık ve Alenilik İlkesi

Bütçe ile ilgili tüm belgelerin bütçe süreci boyunca kamuoyuna açıklanması ve yayımlanmasını gerektirmektedir. Açıklık ilkesi, devlet bütçesinin sadece uzmanların değil ilgi duyan vatandaşların da anlayabileceği şekilde hazırlanmasını gerektirmektedir. Bütçe ile ilgili bilgi ve belgelerde herhangi bir gizlilik olmamalıdır. Alenilik ilkesi, bütçeyle ilgili tüm işlem ve uygulamaların kamuoyundan gizlenmeksizin gerçekleştirilmesi anlamında kullanılmaktadır.

Açıklık ilkesi "vuzuh" ya da "vazıhlık" prensibi olarak da adlandırılır. Bütçenin hazırlanma aşamasından başlanılarak kesinleşme ve denetim aşamalarını da içine alan sürecin tamamında gerek bütçe ile ilgili olanlar ve gerekse olmayanlar tarafından anlaşılabilen açıklık ve sadelikte düzenlenmesi anlamını taşımaktadır. Alenilik ilkesi ise; bütçe tahminleri ve uygulama sonuçlarının, açık ve kamuoyu tarafından anlaşılabilir olmasını gerektirmektedir.

D. Doğruluk İlkesi (Objektif Doğruluk İlkesi)

Bütçe ileriye yönelik bir tahmin olduğu için, devlet faaliyetlerinin aksamaması bütçenin gerçekçiliğine bağlıdır. Doğruluk ilkesi bütçe hazırlanırken gerçeğe yakın tahminler yapılmasını gerektirmektedir. Bu ilke geçmiş yıl verilerinin de dikkate alınarak doğru tahminlerin yapılmasını ifade etmektedir.

E. Samimilik İlkesi (Sübjektif Doğruluk İlkesi)

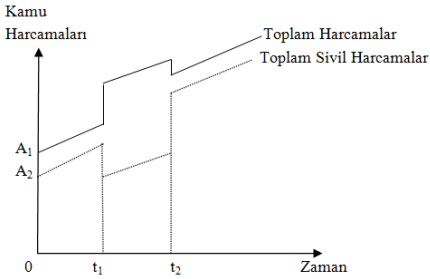
Samimilik ilkesi, gelir ve gider tahminlerinin aşırı şekilde iyimser ya da kötümser bir şekilde yapılmamasını, bütçenin hazırlanması aşamasında samimi davranılmasını gerektirmektedir. Sübjektif doğruluk ilkesinde iyi niyet karinesine bakılmaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

7. Ekonominin, tam istihdam dengesine yaklaştıkça esnek vergi sistemi [artan oranlı vergileme] nedeniyle artan vergi gelirlerinin ekonomiyi aşırı istikrara sürükleyerek tam istihdam dengesine ulaşmasını engellemesine mali sürüklenme ya da mali engel adı verilir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

8. Peacock-Wiseman'ın bu yaklaşım, Peacock-Wiseman'ın sıçramalı hipotezi/yer değiştirme tezi/yerini alma etkisi/plato teorisi olarak da adlandırılmaktadır. Kısa vadede sosyal huzursuzluklar ve savaşlar hem kamu harcamalarının hem de vergilerin artmasına ve kalıcı olmasına neden olur.

t_1, t_2 : Olağanüstü dönem; A_1, A_2 : Olağanüstü dönem harcamaları

Bu teori, kamu harcamalarındaki hızlı büyümenin kaçınılmaz olmadığını, kamu harcamalarının sıra dışı olaylar ya da tesadüfler sonucunda arttığını ileri sürmektedir. Normal dönemlerde kamu harcamalarındaki büyüme ılımlı bir düzeyde iken, dışsal ekonomik, siyasal ve sosyal şoklar [örneğin savaşlar ve ekonomik krizler] kamu harcamaları ve bunun finansmanının hızla artmasına neden olmaktadır. Bu yaklaşıma göre, kamu harcamaları savaş gibi olağanüstü dönemlerde sıçrar ve savaş sonrası eski düzeyine inmez, dönmez.

Bu yaklaşıma göre, kamu harcamalarının artışının temelinde bir yandan savaş, doğal afet, ekonomik kriz gibi olağanüstü durumların gerektirdiği harcamaların yapılma ihtiyacı yer alırken diğer yandan, kamu gelir artışı yer almaktadır. Olağanüstü dönemlerde vatan-dışlar, yüksek vergilere alıştıkları için, bu geçici dönem sonrasında da yüksek vergilere uyum sağlayabilmektedir.

Ratchet etkisi olarak ifade edilen bu durum, geçici ekonomik ve sosyal şoklar nedeniyle vergiler artırıldığında, baskı ortadan kalkmasına rağmen vergi gelirlerinin gerilmediğini ifade etmektedir.

Aynı zamanda bu yaklaşıma göre, toplumlar geliştikçe toplam kamu harcamalarının içinde Merkezi yönetim harcamalarının payı artış göstermektedir. Bu duruma merkezileşme hipotezi adı verilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

9. Nakit açığı, nakit olarak yapılan kamu harcamaları ile nakit olarak tahsil edilen kamu gelirleri arasındaki farktır.

Tahakkuk bazında açık ise, nakit hareketlerinden bağımsız olarak gerçekleşen tahakkuk etmiş harcamalar ile tahakkuk etmiş gelirler farkına eşit olmaktadır.

Tahakkuk etmiş vergi gelirlerinden, tahsil edilen vergi gelirlerinin çıkarılmasıyla vergi açığı elde edilmektedir. Tahsil edilen vergi gelirlerinin tahakkuk edilen vergi gelirlerine oranı ise, fiili vergi gayreti olarak tanımlanmaktadır.

Nakit açığı ile tahakkuk bazındaki açığın farklı olmasının nedeni; ertelenen ödemeler ile avans ödemeleridir.

Ertelenen ödemelerde [bütçe emanetleri], kamu gideri tahakkuk etmiş olmasına rağmen nakit olarak gerçekleştirilmemiştir.

Avanslarda ise, kamu gideri tahakkuk etmemiş olmasına [mal ya da hizmet teslim alınmamış olmasına] rağmen nakit ödeme gerçekleşmektedir.

Bütçe, tahakkuk bazında denk olarak gerçekleşmesine karşın nakit olarak açık ya da fazla verebilir ya da bunun tersi de geçerli olabilmektedir.

Bu bağlamda;

Hazine [Nakit] Dengesi: Bütçe dengesi + Emanetler – Avanslar

olarak formüle edilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

10. Vergi mükellefi, Vergi Usul Kanunu'nda üzerine vergi borcu terettüp eden [düşen] gerçek ya da tüzel kişi şeklinde tanımlanmıştır. Kanunlarca mükellef olduğu belli edilen kimseler kanuni mükelleflerdir.

Vergi yansımada şayet vergi yansıtıldıktan sonra daha fazla yansıtılmıyor sonuçta birinin üzerinde kalıyor ise bu duruma verginin yerleşmesi adı verilmektedir. Verginin yerleşmesi durumunda vergiyi nihai olarak

[herhangi bir biçimde başkalarına aktarılabilmesi nedeniyle] ödeyen kişiye yani verginin üzerinde kaldığı gerçek ya da tüzel kişiye fiili mükellef, vergi yüklenicisi ya da vergi taşıyıcısı adı verilmektedir.

O halde yansıtılabilir nitelikteki vergilerde kanuni mükellef ile fiili mükellef farklı kimseler olmaktadır. Dolayısıyla bu soru aşağıdaki vergilerden hangisinde verginin yansıtılması daha kolaydır şeklinde algılanmalıdır. Bilindiği üzere harcamalar üzerinden alınan vergilerde (Dolaylı vergiler) vergi yansıtılması daha kolay gerçekleşebilmektedir. Nihayetinde soru aşağıdaki vergilerden hangisi harcamalar üzerinden bir vergidir şekline bürünmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

11. Borç sürdürülebilirliği açısından faiz dışı fazla verilmesi gerekmektedir. Bu anlamda kamu gelirlerinin faiz dışı kamu harcamalarından büyük olması gerekir. Faiz dışı fazlayı, büyüme oranı ve reel faiz oranından hareketle hesaplamak mümkündür.

FDF: Faiz dışı fazla

Bs: Borç Stoku R: Reel faiz oranı g: Büyüme oranı

ΔBs : Borç stokundaki değişim olmak üzere;

$\Delta Bs = Bs (R - g) - FDF$; bir başka ifadeyle

$$FDF = Bs (R - g) - \Delta Bs$$

Borcun sürdürülebilirliği için borç stokunun sabit kalması ya da borç yükünün sabit kalması gerekmektedir. Bu açıdan borç stokunun sabit kalması için borç stokundaki değişimin sıfır olması gerekmektedir.

Faiz dışı kamu harcamaları, kamu gelirlerinden büyük ise, faiz dışı açık; kamu gelirleri, faiz dışı kamu harcamalarından büyük ise, faiz dışı fazla söz konusu olmaktadır.

Örnek: Borç stoku 100 milyar TL, reel faiz oranı %10 ve büyüme oranı %5 ise borç stokunun değişmemesi için faiz dışı fazlanın kaç milyar TL olması gerekir?

$FDF = Bs [R - g]$ [Borç stokunun değişmemesi için, $\Delta Bs = 0$ olması gerekir]

$FDF = 100 [0,10 - 0,05]$

$FDF = 5$ milyar TL

Örnekten de görüleceği üzere, reel faiz oranı büyüme oranından ne kadar yüksek ise, borç sürdürülebilirliği açısından sağlanması gereken faiz dışı fazla büyüklüğü o kadar yüksek

olacaktır. Faiz dışı fazla vermeden [faiz dışı bütçe dengede iken] borcun sürdürülebilmesi için reel faiz oranı ile büyüme oranının eşit olması gerekir. Bu konu ile ilgili farklı örneğe yer vermek yerinde olacaktır.

Örnek: Borç stoku 500 milyar TL, kamu harcamaları 500 MTL, kamu gelirleri 400 MTL, faiz harcamaları 120 MTL, reel faiz oranı %10 ve büyüme oranı %5 ise borç stokunun değişim kaç MTL'dir?

$FDF = \text{Faiz dışı kamu harcamaları} - \text{Kamu gelirleri}$

$FDF = 380 - 400$ [Kamu gelirleri, faiz dışı kamu harcamalarından yüksek]

$FDF = 20$ MTL

$\Delta Bs = Bs (R - g) - FDF$

$\Delta Bs = 500 * (0,10 - 0,05) - 20$

$\Delta Bs = 5$ MTL

Reel faiz oranı büyüme oranından yüksek olması halinde, faiz dışı bütçe dengede ise (faiz dışı kamu harcamaları ile kamu gelirleri eşit ise borç stoku artacaktır. Aşağıdaki örnekten durumu izlemek mümkündür.

Örnek: Borç stoku 500 milyar TL, kamu harcamaları 500 MTL, kamu gelirleri 400 MTL, faiz harcamaları 100 MTL, reel faiz oranı %10 ve büyüme oranı %5 ise borç stokunun değişim kaç MTL'dir?

$FDF = \text{Faiz dışı kamu harcamaları} - \text{Kamu gelirleri}$

$FDF = 400 - 400$ [Kamu gelirleri, faiz dışı kamu harcamalarından yüksek]

$FDF = 0$ MTL

$\Delta Bs = Bs (R - g) - FDF$

$\Delta Bs = 500 * (0,10 - 0,05) - 0$

$\Delta Bs = 25$ MTL

Örnekten de görüleceği üzere, faiz dışı bütçe dengede (faiz dışı fazla: 0) iken reel faiz oranı büyüme oranından büyükse her halde borç stoku artacaktır. Bu açıdan (faiz dışı bütçe dengede iken) borç stokunun azalması için büyüme oranının reel faiz oranından yüksek olması ya da reel faiz büyüme oranı farkını telafi edecek kadar yüksek düzeyde faiz dışı fazla sağlanması gerekmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

12. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa göre aşağıdakilerden hangisi, Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısına eklenen belgeler;

- Bütçe gerekçesi,
- Yıllık ekonomik rapor,
- Vergi muafiyeti, istisnası ve indirimleri ile benzeri uygulamalar nedeniyle vazgeçilen kamu gelirleri cetveli,
- Kamu borç yönetimi raporu,
- Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin son iki yıla ait bütçe gerçekleştirmeleri ile izleyen iki yıla ait gelir ve gider tahminleri,
- Mahallî idareler ve sosyal güvenlik kurumlarının bütçe tahminleri,
- Merkezî yönetim kapsamında olmayıp, merkezî yönetim bütçesinden yardım alan kamu idareleri ile diğer kurum ve kuruluşların listesi,
- Ekli Cetveller

şeklindedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

13. 5018 sayılı Kanuna göre Merkezî yönetim bütçe anununun süresinde yürürlüğe konulamaması halinde, geçici bütçe kanunu çıkarılır. Geçici bütçe ödenekleri, bir önceki yıl bütçe başlangıç ödeneklerinin belirli bir oranı esas alınarak belirlenir. Geçici bütçe kanununun da çıkarılamaması durumunda, yeni bütçe kanunu kabul edilinceye kadar bir önceki yılın bütçesi yeniden değerlendirilmesine göre artırılarak uygulanır. Cari yıl bütçesinin yürürlüğe girmesiyle geçici bütçe veya yeniden değerlendirilmesine göre artırılarak belirlenen bütçe uygulaması sona erer ve o tarihe kadar yapılan harcamalar ve girilen yüklenmeler ile tahsil olunan gelirler cari yıl bütçesine dahil edilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

14. Dar anlamda kamu sektörü, merkezi yönetim ile yerel yönetimleri ifade ederken; geniş anlamda kamu sektörü, merkezi yönetimi, yerel yönetimleri, sosyal güvenlik kuruluşlarını, KİT'leri, Fonlar ve Döner Sermayeli Kuruluşları kapsamaktadır.

Aynı zamanda, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu yürürlüğe girdikten

sonra, Merkezi Yönetim [Genel bütçeli kuruluşlar, Özel bütçeli kuruluşlar ve Düzenleyici ve denetleyici kuruluşlar], Sosyal Güvenlik kuruluşları [SGK ve Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü] ve Yerel Yönetimlerin tamamı Genel Yönetim Kuruluşları olarak isimlendirilmektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

15. Vergi ilkeleri ya da vergilerin taşıması gereken özellikler ilk defa A. Smith tarafından 1776 yılında yazılan "Ulusların Zenginliği" isimli eserde incelenmiştir. Soru kökünde yer alan vergi ilkeleri de klasik anlamda vergileridir. Bunlar:

A. Smith'in vergi ilkeleri;

1. Adalet [Eşitlik] İlkesi

Bir devletin uyruğunda bulunan kişiler, mümkün olduğunca kendi güçleriyle orantılı olarak, kamu harcamalarına katılmalıdır. Verginin herkesin elde ettiği gelirle orantılı bir şekilde ödenmesini öngörmektedir.

2. Belirlilik [Açıklık- Kesinlik] İlkesi

Herkesin ödeyeceği vergi miktarı keyfi olmayıp kesin olmalıdır. Ödeme şekli, ödeme zamanı ve miktarı herkes için açık ve kesin olmalıdır.

3. İktisadilik İlkesi

Bu ilke maliyeciler tarafından iki farklı biçimde yorumlanmaktadır:

Ucuzluk ilkesi: Vergi için yapılan masrafların mümkün olduğu kadar düşük olmasını öngörmektedir.

Tarafsızlık ilkesi: Vergilerin, iktisadi faaliyetleri, kaynak tahsis kararlarını etkilememesi ya da en az etkilemesini öngörmektedir.

4. Uygunluk İlkesi

Verginin mükellef için en uygun zaman ve biçimde, mükellefe en az rahatsızlık verecek şekilde tahsil edilmesini öngörmektedir.

B. A. Wagner'in Vergileme İlkeleri

Wagner'e göre, devletin varlığı ve devamı, bireylerinkinden daha önemlidir.

O nedenle Wagner vergilerin mali fonksiyonları üzerinde daha ağırlıkla durmaktadır. Wagner vergi ilkeleri 4 temel başlık altında incelemiştir.

1. Mali İlkeler

Yeterlilik [Verimlilik] İlkesi: Vergi gelirlerinin, kamu harcamalarını karşılamaya yetecek düzeyde olmasını ifade etmektedir.

İstikrar ilkesi: Bu ilke ile ifade edilmek istenen, verginin konjonktür dalgalanmalarından etkilenmemesidir. Bir başka ifadeyle vergi hasılatının refah yıllarında yükselmemesi ve çöküntü yıllarında vergi hasılatının düşmesidir.

Esneklik ilkesi: Bu vergi ilkesi ile vergi hasılatının milli gelir değişimlerini izleyebilmesi ifade edilmektedir. Bu nedenle de vergi türünün advalorem olması önemlidir. Ayrıca esneklikten söz edebilmek için vergi oranının yükseltilmesi halinde vergi matrahının küçülmemesi gerekmektedir. Esneklik ilkesi vergilerin milli gelirdeki değişimlere ayak uydurabilir bir biçimde düzenlenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Başka bir anlatımla vergilerin otomatik stabilizatör vazifesi görecektir bir şekilde düzenlenmesini öngörmektedir.

2. İktisadi İlkeler

Bu kapsamda Wagner, verginin sermaye birikimi, kaynak dağılımı, iktisadi gelişme, gelir bölüşümü, yükümlülerin tüketim ve yatırım kararları üzerindeki etkisinin dikkate alınarak en uygun vergi kaynaklarından vergi alınması gerektiğini ifade etmektedir. Wagner, vergi kaynağının seçimine, özel ekonomi açısından değil toplumsal ekonomi açısından bakılması gerektiğini ifade etmektedir. Ayrıca yazar, gelir ve servet adaletsizliğini giderecek vergilerin seçilmesi gerektiğini öne sürmektedir.

3. Ahlaki İlkeler

Bu kapsamda, ahlaki ilkeler olarak, genellik ve eşitlik ilkesini ele almak mümkündür.

Genellik ilkesi: Vergi, toplumu oluşturan herkesten ancak, ödeme gücü olanlardan alınmalıdır.

Eşitlik ilkesi: Vergi, kişilerin ödeme güçleri ile orantılı biçimde herkesten eşit bir şekilde alınmalıdır.

4. Teknik ve İdari İlkeler

Bu kapsamda daha çok vergileme tekniğine ilişkin olarak belirlilik, uygunluk ve ucuzluk ilkeleri yer almaktadır.

Belirlilik ilkesi: Verginin ödeme yerinin, ödeme zamanının, ödenecek miktarın kesin olarak belirlenmiş olması gerektiğini ifade etmektedir.

Uygunluk ilkesi: Verginin mükelleflerden en uygun zaman ve biçimde; gerektiğinde taksitler halinde alınması gerektiğini ifade etmektedir.

Ucuzluk ilkesi: Verginin tarh ve tahsil giderlerinin minimum düzeyde tutulması gerektiğini; bir başka ifadeyle mükelleften alınan satın alma gücü ile Hazine'nin kasasına giren satın alma gücü arasındaki fark en düşük düzeyde olmalıdır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 16.** Her türlü devlet iç borçlanma senetlerinin mali servisini yapmak Merkez Bankasının görevidir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 17.** Hazine ve Maliye Bakanlığının ana hizmet birimleri:

- Baş hukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü
- Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü
- Muhasebat Genel Müdürlüğü
- Risk Analizi Genel Müdürlüğü
- Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü
- Borçlanma Genel Müdürlüğü
- Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler Genel Müdürlüğü
- Dış Ekonomik İlişkiler Genel Müdürlüğü
- Finansal Piyasalar ve Kambiyo Genel Müdürlüğü
- Ekonomik Programlar ve Araştırmalar Genel Müdürlüğü
- Personel Genel Müdürlüğü
- Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü
- Teftiş Başkanlığı
- Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı
- Hazine Kontrolörleri Kurulu Başkanlığı
- Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı
- Strateji Geliştirme Başkanlığı
- Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı
- Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği
- Özel Kalem Müdürlüğü
- İç Denetim Birimi Başkanlığı

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

18. Dolaysız transfer harcamaları; borç faiz ödemeleri, emekli maaşları, sosyal yardımlar, öğrenci bursları, gazi ve malullere ödenen maaşlar bu kapsamaktadır. Dolaylı transfer harcamaları kapsamında ise, destekleme alımları, iktisadi gayeli mali yardımlar, öğrencilere indirimli bilet uygulaması ve sübvansiyonlar yer almaktadır. Sübvansiyonlar; üretim sübvansiyonları-tüketim sübvansiyonları ile spesifik sübvansiyonlar ve advalorem sübvansiyonlar olarak iki biçimde sınıflandırılabilir. Üretim sübvansiyonları, devletin üreticiyi korumak amacıyla sübvansiyon [vergi indirim ve iadeleri dahil] uygulaması halinde söz konusu olmaktadır. Devletin tüketiciyi korumaya yönelik sübvansiyonları ise, [vergi indirimleri dahil] tüketim sübvansiyonları kapsamında yer almaktadır. Bir sübvansiyon uygulaması, üretilen mal birimi başına veriliyorsa spesifik sübvansiyon; üretilen malın maliyetinin ya da satış fiyatının belirli bir oranı olarak veriliyorsa advalorem sübvansiyon söz konusudur.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

19. Dışsalıkların düzenlenmesinde kamusal çözümler kategorisinde; vergiler, sübvansiyonlar, harçlar, farklı vergileme, atık üzerinden vergi alınması, pazarlanabilir kirlilik hakkı, standartlar, mülkiyet haklarının düzenlenmesi, piyasa yaratılması, negatif dışsallığın içselleştirilmesi, dışsal maliyete neden olan faaliyetin kapsamını daraltmak için tercih edilen faaliyet biçimine mali yardım yapılması, zarar veren tarafa tanınmayan bazı hak ve imkânların zarara uğrayan tarafa tanınması, atık borsalarının kurulması yer alırken, özel çözümler kategorisinde; Hicks-Kaldor Ölçütü [Denkleştirici miktar ödemesi/Tazmin ilkesi], Coase Çözümü ve Scitovsky Yaklaşımı [Pazarlık Ölçütü] yer almaktadır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

20. $Y = \text{Dolaylı ve dolaysız vergiler} - (\text{Mali yardımlar} + \text{Transfer harcamaları})$ eşitliğinde (Y) saf vergi yükünü ifade etmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

21. Parafiskal gelirler cebri nitelikte kamu gelirleri arasında yer almaktadır. Parafiskal kurumların üyeleri söz konusu ödemeleri yapmak zorundadırlar bu nedenle ihtiyari olarak nitelendirilemezler.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

22. Bütçe Sistemleri [Bütçeleme Teknikleri]

- Torba [Lump-Sum] Bütçe
- Geleneksel [Klasik - Örgüt] Bütçe Sistemi
- Performans Bütçe [İcraat Bütçesi] Sistemi
- Program Bütçe Sistemi
- Planlama Programlama Bütçeleme Sistemi,
- Sıfır Tabanlı Bütçeleme Sistemi
- Stratejik Planlara Bağlı Performans Esaslı Bütçe Sistemi

A. Torba [Lump - Sum] Bütçe

Bilinen en basit bütçe sistemidir. Harcamacı birimlere yapacakları hizmetlerle ilgili yeterli ödenek aktarılmasından ibarettir. Bu ödeneklerin alt kalemlerine inilmez ve harcama inisiyatifi tamamıyla harcamacı birime bırakılır. Torba bütçe sisteminin basit olması, uygulamasının kolay olması gibi avantajlarının yanında harcamaların nereye yapıldığının bilinmemesi, etkilerinin ölçülememesi ve takdir yetkisinin çok geniş olduğu gibi eleştirilere de sahiptir.

B. Geleneksel [Klasik - Örgüt] Bütçe Sistemi

Geleneksel bütçe sistemi, klasik maliye anlayışının bir neticesi olarak oluşturulmuş bütçe sistemidir. Ödenekler hizmetleri gerçekleştirecek idari birimlerin ihtiyaçları doğrultusunda belirlenmektedir.

- Bütçe girdi esaslıdır,
- Bütçe katı kurallar içermektedir.
- Bütçe merkezi bir planlamaya tabidir.
- İsraf ve suistimallerin önlenmesi amaçlanmaktadır,
- Kaynak tahsisinde etkinlik amacı taşınmaktadır,
- Ödenek tahsisi devletin örgüt yapısına dayalı olarak gerçekleşir,
- Yeni tekniklere açık değildir.
- Bütçe siyasi anlayış doğrultusunda şekillenmektedir,
- Bütçe hazırlama maliyetleri düşüktür,
- Sadece mali denetim söz konusudur, hesap denetimi esastır, performans denetimi yapılamaz,
- Plan – bütçe ilişkisi kuramaz, bir yıllık tahminlerde bulunmaktadır,
- Harcama artışı otomatik bir hale getirilmiştir, ödenekler her yıl belirli oranlarda artırılarak bir sonraki yıl bütçesine yazılır.

C. Performans Bütçe [İcraat Bütçesi] Sistemi

Performans bütçe sistemi, klasik bütçede olduğu gibi kamu birimlerine ihtiyaç duydukları ödeneklerin aktarılmasından ziyade, kamu kurumlarının faaliyetleri ile bunları başarı düzeyleri üzerinde durmaktadır. Performans bütçe sisteminin amacı, mali yıl için kamu yönetimlerine ayrılan ödeneklerin amaçları gerçekleştirme derecelerini ortaya koymaktır. Bu nedenle hizmet etkinliği ve fayda maliyet analizlerini esas alan bir yapıya sahiptir.

Performans bütçeleme, faaliyetlerin birim maliyetlerini tahmin etmeye çalışmakta ve daha düşük maliyetle daha iyi hizmet üretimine zemin hazırlamaktadır.

Performans bütçe sisteminin yoğunlaştığı nokta girdilerin, kaynakların faaliyetlerinde nasıl kullanıldığına kaymaktadır. Bunun doğal sonucu olarak hesap verme sorumluluğu doğmaktadır.

Performans bütçe sistemi üç aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama sınıflandırma aşaması, ikinci aşama ölçüm ve son aşama ise değerlendirme aşamasıdır. Elde edilen sonuçlar raporlanacaktır.

D. Program Bütçe Sistemi

Program bütçe kavramı ilk defa ABD'de 1913-1915 yıllarında ortaya atılmıştır. Ülkemizde 1973 yılında uygulamaya konulmuştur. Kamu harcamacı birimlerce yapılması gereken hizmetlerin fonksiyonel bir sınıflandırmaya tabi tutulmasıdır. Program bütçe mevcut kaynaklarla en yüksek sosyal faydanın hangi hizmetlerle sağlanabileceği üzerine yoğunlaşmaktadır. Program bütçe ile planlama programlama ve bütçeleme sistemini [PPBS] aynı başlık altında anlatan kaynaklarda mevcut ise de PPBS, planlama bütçe sisteminin daha kapsamlı ve gelişmiş bir versiyonu olarak farklılıklar arz etmektedir.

E. Planlama Programlama Bütçeleme Sistemi [PPBS]

Program bütçeleme sisteminde, devletin öncelikli amaçları belirlenerek bu amaçlara yönelik tüm faaliyetleri ve programları koordine etmek amaçlanmaktadır. Amaçlara yönelik faaliyetleri ya da programları hangi kamu kurumunun yerine getirmekte olduğuna önem verilmemektedir. PPBS, planlama, programlama, bütçeleme ve sistem analizi olmak üzere dört bileşenden oluşmaktadır.

Planlama; belirlenen amaçlara ulaşmak için gelecekte yapılması gereken faaliyetlerin saptanması anlamına gelmektedir. Amaçların belirlenmesi, fiziksel analiz, tahmini maliyet hesabının yapılması ve modelleştirme aşamaları planlama içerisinde değerlendirilmektedir.

Programlama; planlamanın ileriki aşamasıdır. Amaçlar ve bu amaçlara ulaşmak için gerekli kaynaklar arasından bir ilişki kurulmasıdır.

Bütçeleme; Plan ve programların yıllık bütçeler haline getirilmesi işlemidir.

Sistem analizi; Bütçe uygulama sonuçlarının fayda maliyet-analizi ve maliyet-etkinlik gibi çeşitli analiz yöntemlerine tabi tutulmasıdır. Sistem analizi aşaması belirlenen amaçların, eldeki mevcut araçlarla gerçekleştirilebilirliğinin test edilmesi aşamasıdır.

- PPBS çıktı odaklıdır.
- PPBS'de hükümetin amaçları açıkça ortaya koyulmaktadır.
- PPBS Esnek bir şekilde düzenlenmektedir.
- PPBS' de fayda – maliyet analizi gibi yöntemlerden yararlanılmaktadır.
- PPBS' de hizmetlerin dağılımında fonksiyonel sınıflandırma esastır,
- PPBS sonuç odaklıdır ve faydayı esas alır.
- PPBS kalifiye eleman istihdamını gerekli kılmasının yanı sıra uygulanması zor ve masraflı bir sistemdir.
- Uzun vadeli hesapların yapılabilmesine imkan sağlayan bir yapıdadır.
- PPBS' de hukuki denetimin yanı sıra performans denetimi de mevcuttur.

F. Sıfır Tabanlı Bütçeleme Sistemi

Sıfır tabanlı bütçe, her yıl bütçenin geçmişte yokmuş gibi yapılmasıdır. Sil baştan her yıl yeni bir bütçenin yapılması anlamına gelen sistemde yıllar kendi içinde değerlendirilmektedir. Geçmişle geleceğin bağlantısız bir şekilde bütçe yapılması denetim zafiyeti, kaynak israfı gibi sorunlar oluşturacaktır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 23.** Vadesi gelmiş borçların uzun vadeli ya da sürekli [süresiz] borç haline getirilmesine konsolidasyon [tahkim] adı verilmektedir.

Konsolidasyona başvurma gerekçeleri şunlardır:

- Vadesi gelen borçların ödenmesinde mali güçlükler olabilir,
- Borcun vadesinde ödenmesi piyasa koşullarında önemli dalgalanmalara [piyasada paranın bollaşması nedeniyle enflasyona] yol açabilir.

Bu gerekçelerden de görüleceği gibi, konsolidasyonda, Devletin ödeme güclüğü içinde olmasından ya da borcun itfası [ödenmesi] halinde ortaya çıkacak parasal genişlemenin yaratacağı enflasyonist baskılardan endişe edilmektedir.

Özellikle enflasyon dönemlerinde, uygulanması önerilen olağanüstü borç yönetim işlemi, konsolidasyon olarak karşımıza çıkmaktadır.

O nedenle, konsolidasyon tanımında, "kısa vadeli borçların" yerine "vadesi gelmiş" ifadesi daha doğrudur. Çünkü, devlet ödeme güclüğü ya da mali olmayan amaçlarla uzun vadeli borçlarının da vadesini uzatma yoluna gidebilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 24.** Borç servis oranı ise, dış borç anapara ve faiz ödemeleri toplamının toplam döviz kazançlarına oranını ifade etmektedir. Aslında soru kökünde borç servis oranı ile kastedilen dış borç servis oranıdır. Ancak, diğer seçeneklerin elenmesinden de doğru yanıtı bulabilmek mümkündür.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 25.** Türkiye'de geçerli olan bütçe sistematığıne [5018 sayılı KMYKK'na göre] kamu harcamalarının ekonomik sınıflandırılması aşağıdaki harcamaları [giderleri] kapsamaktadır:

Personel giderleri, Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi giderleri, Mal ve hizmet alım giderleri, Faiz giderleri, Cari transferler, Sermaye gideri, Sermaye transferi, Borç verme ve Yedek ödenek. Bu kapsamdaki faiz ödemeleri; hem iç ve hem de dış borç faiz ödemelerini kapsamaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

MALİYE

1. Aşağıdakilerden hangisi erdemli malların özelliklerinden değildir?
 - A) Marjinal özel faydası, marjinal sosyal faydasından büyüktür
 - B) Önemli bir kısmı devlet tarafından üretilir
 - C) Eğitim, sağlık, toplu konut gibi mal ve hizmetlerdir
 - D) Üretim ve tüketimleri pozitif dışsallık oluşturur
2. Aşağıdakilerden hangisi sosyal nitelikli transfer harcamaları kapsamında değildir?
 - A) İşsizlik sigortası ödemeleri
 - B) Tüketici sübvansiyonları
 - C) Öğrenci bursları
 - D) Emekli maaşları
3. Genel adalet hizmetlerinin özellikleri aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?
 - A) Faydaları bölünebilir, fiyatlandırılabilir
 - B) Faydaları bölünebilir, tüketimden dışlama mümkün değildir
 - C) Faydaları bölünemez, fiyatlandırılabilir
 - D) Faydaları bölünemez, tüketimden dışlama mümkün değildir
4. Aşağıdakilerden hangisi Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa ekli (I), (II) ve sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerinden değildir?
 - A) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
 - B) Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü
 - C) Mesleki Yeterlilik Kurumu
 - D) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu

5. Aşağıdakilerden hangisi belirlenen fakirlik çizgisi altında gelir elde edenlerden vergi alınmamakla birlikte bu kimselere devlet tarafından ödeme yapılmasını da öngören sosyal transfer niteliğindeki uygulamadır?
 - A) Asgari geçim indirimi
 - B) En az geçim indirimi
 - C) Negatif gelir vergisi
 - D) Tobin vergisi
6. Aşağıdakilerden hangisi kamu harcamalarının görünüşte artış sebeplerinden değildir?
 - A) Bütçe muhasebesinde gayrisafi usulden safi usule geçiş
 - B) Aynı ekonomiden nakdi ekonomiye geçiş
 - C) Paranın satın alma gücünün azalması
 - D) Devletleştirme ve kamulaştırma giderleri
7. Durgunluk içerisindeki bir ekonomide aşağıdakilerden hangisinin uygulanması ekonomiyi canlandırma amacına uygun değildir?
 - A) Vergi muafiyet ve istisnalarının genişletilmesi
 - B) Kamu borçlanma senetlerinin kişilere satılması
 - C) Vergi oranlarının düşürülmesi
 - D) Bütçe açığı verilmesi
8. I. Kanunlarına dayanılarak yaptırılan iş, alınan mal ve hizmet bedelleri
 II. Sosyal güvenlik katkı payları
 III. Borçlanma genel giderleri
 IV. Verilen bağış ve yardımlar
 V. İç ve dış borç faizleri
 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa göre yukarıda sayılanlardan kamu gideri kapsamına girenler, aşağıdakilerden hangisinde eksiksiz ve doğru olarak gösterilmiştir?
 - A) I, II, III, IV
 - B) I, II, III, V
 - C) I, III, IV, V
 - D) I, II, III, IV, V

9. Aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Marjinal vergi oranı = Ortalama vergi oranı ise vergi artan oranlıdır
- B) Marjinal vergi oranı = Ortalama vergi oranı ise vergi azalan oranlıdır
- C) Marjinal vergi oranı < Ortalama vergi oranı ise vergi azalan oranlıdır
- D) Marjinal vergi oranı > Ortalama vergi oranı ise vergi tek oranlıdır

10. Aşağıdakilerden hangisinde yer alan maliye politikası amaçları arasında çatışma olması beklenmez?

- A) Tam istihdama ulaşma - Ekonomik kalkınmayı sağlama
- B) Tam istihdama ulaşma - Fiyat istikrarını sağlama
- C) Fiyat istikrarını sağlama - Gelir dağılımında adaleti sağlama
- D) Ekonomik kalkınmayı sağlama - Fiyat istikrarını sağlama

11. Genel Bütçe gelir bütçesi aşağıdakilerden hangisi tarafından hazırlanır?

- A) Gelir İdaresi Başkanlığı
- B) Maliye Bakanlığı
- C) Cumhurbaşkanlığı
- D) Sayıştay

12. Aşağıdakilerin hangisinde giderin gerçekleşmesi aşamalarının sıralaması doğru olarak verilmiştir?

- A) Yüklenmeye girilmesi - Harcama talimatının verilmesi - Ödeme emrine bağlama - Ödeme
- B) Harcama talimatının verilmesi - Yüklenmeye girilmesi - Ödeme emrine bağlama - Ödeme
- C) Harcama talimatının verilmesi - Ödeme emrine bağlama - Yüklenmeye girilmesi - Ödeme
- D) Yüklenmeye girilmesi - Ödeme emrine bağlama - Harcama talimatının verilmesi - Ödeme

13. Bütçeyi hazırlayan ve onaylayanların, gelir ve gider tahminleri yaparken, gerçekçi ve samimi yaklaşımlarını ve iyi niyetli olmalarını öngören bütçe ilkesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Objektif doğruluk
- B) Mali saydamlık
- C) Açıklık
- D) Sübjektif doğruluk

14. Aşağıdakilerden hangisi ülkemizde uygulanan analitik bütçe sınıflandırmasının unsurlarından değildir?

- A) Kurumsal sınıflandırma
- B) Fonksiyonel sınıflandırma
- C) Mali sınıflandırma
- D) Finansman tipi sınıflandırma

15. Aşağıdakilerin hangisinde, Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa ekli cetvellerle ilgili olarak verilen bilgi doğrudur?

- A) B cetveli borçlanmaya ilişkin tutarları gösterir
- B) C cetveli gelirlerin toplanmasına dayanak teşkil eden ilgili yasa ve mevzuatı gösterir
- C) E cetveli, Özel Bütçeli idareler ile Düzenleyici ve Denetleyici kurumların nakit ve finansman durumlarını gösterir
- D) H cetveli, çeşitli kanunlara göre bütçe kanununda belirlenmesi gereken parasal sınırları gösterir

16. Aşağıdakilerden hangisi kamu harcamalarının artışı devlet başarısızlığı çerçevesinde açıklayan yaklaşımlardan değildir?

- A) Maksimizasyon yaklaşımı
- B) Kamusal mallar yaklaşımı
- C) Baskı ve çıkar grupları yaklaşımı
- D) Ortanca seçmen yaklaşımı

17. Klasik maliyeciler ile Modern maliyecilerin mali araçlara ilişkin yaklaşımları aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	Mali Araçlar	Klasik Maliyeciler	Modern Maliyeciler
A)	Bütçe	Bütçenin denkliği önemli değildir	Bütçe denk ve küçük olmalıdır
B)	K a m u Harcamaları	Ekonomik ve sosyal hayata müdahale aracıdır	Toplumsal ihtiyaçları karşılamaya yöneliktir
C)	Vergiler	Vergi yükümlülüğü vatandaşlar arasında adil bir şekilde dağıtılmalıdır	Ekonomik ve sosyal şartlara bağlı olarak farklı kesimlere farklı oranlar uygulanabilir
D)	Borçlanma	Devlet kesinlikle borçlanmaya gitmemelidir	Devlet ancak olağanüstü durumlarda borçlanmalıdır

18. Fiyatlar genel seviyesindeki değişimle devletin borç yükü arasındaki ilişki aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Fiyatlar genel seviyesinin artması borç yükünü değiştirmez
- B) Fiyatlar genel seviyesinin artması borç yükünü artırır
- C) Fiyatlar genel seviyesinin artması borç yükünü azaltır
- D) Fiyatlar genel seviyesinin artması borç yükünü önce artırır, sonra değiştirmez

- 19. I. Pozitif ölçek ekonomileri ve azalan maliyetler
- II. Yeni ve bebek endüstriler oluşturulması
- III. Sıfır maliyetle yan ürün elde edilmesi
- IV. Girişimci ve sermaye açığını gidermek

Yukarıdakilerden hangileri devletin özel mal üretme nedenleri arasındadır?

- A) I, II, IV
- B) II, IV
- C) II, III, IV
- D) I, II, III, IV

- 20. I. Ülkenin döviz ihtiyacını karşılanması
- II. Dış ticarete avantaj sağlamak için ulusal paranın değerinin düşürülmesi
- III. İthal mallarının satın alınması
- IV. Yatırım kapasitesinin artırılması

Yukarıdakilerden hangileri dış borçlanmaya başvurulmasının nedenleri arasındadır?

- A) I, III, IV
- B) II, III, IV
- C) I, II, IV
- D) I, II, III, IV

DUY MALİYE
08/03/2015 ÇÖZÜMLERİ

1. Devlet müdahalesi olmadığı takdirde bazı tercih çarpıklıklarının ortaya çıkacağı mal ve hizmetler erdemli mal ve hizmetlerdir.

Pareto Optimalitesi çerçevesinde bireyler kendilerinin refahlarını en iyi kendileri kollarlar. Ancak, bir mal ya da hizmetten sağladıkları bireysel-özel faydaya gereğinin altında bir değer biçmeleri [erdemini anlayamamaları nedeniyle] durumunda kaynak tahsisinde etkisizlik ortaya çıkmaktadır. Bireyler, gelecekte benim başıma gelmez ihmalkârlığı içinde bu mallara daha az değer atfederler.

Musgrave, halk sağlığı açısından gerekli olan ancak, bilgi ve eğitim eksikliği nedeniyle yeterince tüketilmeyen malları, erdemli [merit] mallar olarak tanımlamaktadır. Devlet paternalist anlayışla erdemli mal ve hizmet üretmektedir. Erdemli mal kavramı ile vesayet altındaki mal [devletin bir veli/vasi gibi davranmasından hareketle] kavramı aynı anlamda kullanıma eğilimindedir.

Erdemli mallara örnek olarak, yaşlı bakım evleri, huzurevleri, çocukların aşılınması, periyodik diş kontrollerinin yapılması, zorunlu eğitim, halk kütüphaneleri, öğrenci kredileri, öğrenci yurtları, öğretmen evleri, devlet tiyatroları, senfoni orkestraları, Millî Eğitim Bakanlığı kitapları ve okulda süt dağıtılması gösterilebilir. Bunun yanında, uyuşturucu, alkol, sigara ve genelevler gibi erdemli olmayan [demerit] mallar da bulunmaktadır. Bu mal ve hizmetlerin sunumunu da devlet kontrol etmek zorundadır. Erdemli malların özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- Bu mallardan tek tek bireyler faydalanır, ancak sosyal faydası vardır,
- Bu malların marjinal sosyal faydası marjinal özel faydasından büyüktür,
- Bu malların tüketiminden iktisadi olarak mahrum bırakmak mümkündür, ancak sosyal olarak bırakılmamalıdır,
- Erdemli mallar fiyatlanabilir,
- Bu mal ve hizmetler tüketici tercihlerine tamamen uygundur,
- Bu malların "erdemleri" anlaşılmaz ve yeterli talep ortaya çıkmazsa, arzı azaltıcı etkisi vardır,

- Etkinlik bağlamında, erdemli mallarda tüketiciler sübvans edilmiş fiyat öderler,
- Bu mallarda ödeme ve yararlanma ilişkisi kurmak mümkündür,
- Erdemli malların niteliğine göre, üretimine genelde regüle edilmiş piyasalar karar vermektedir,
- Bireyler, risklerini ve geleceklerini hafife alırlar ve bu riskleri azaltmak için hizmetlerin erdemlerini görmeyebilirler. Bu ise, bu tür mallarla ilgili olarak etkin olmayan bir kaynak tahsisine neden olur.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

2. Reel harcama-transfer harcaması ayrımı ilk olarak Pigou ve Due tarafından yapılmıştır. Reel harcamalar devletin mal ve hizmet alımına yönelik harcamalardır.

Reel harcamalar karşılığında devlet, piyasadaki mal ve hizmet-üretim faktörleri satın almakta; dolayısıyla ekonomide yeni gelir akımları doğmakta ve milli gelir artmaktadır. Transfer harcamaları ekonomiden bir mal veya hizmet alımına yönelik olmayıp, karşılıksız harcamalardır.

Dolayısıyla milli gelir üzerinde doğrudan doğruya bir etki meydana getirmemekte; satın alma gücünün sosyal tabakalar arasında el değiştirmesine neden olmaktadır. Transfer harcamaları bu anlamda yeni gelir akımı yaratmamaktadır.

Reel-transfer harcaması ayrımında bir diğer önemli nokta, reel harcamalar ekonomiye doğrudan katılırken, transfer harcamaları transfer ödemesinin yöneldiği kişi ya da gelir grubunun marjinal tüketim eğilimine bağlı [dolaylı] olarak ekonomiye katılmaktadır.

Transfer harcamaları; iktisadi-mali-sosyal transferler, karşılıklı-karşılıksız transferler, dolaylı – dolaysız transfer harcamaları, gelir – sermaye transfer harcamaları, verimli – verimsiz transfer harcamaları ve aynı-nakdi transfer harcamaları biçiminde ayrıma tabi tutulabilir. Yapılan sınıflandırmalar birbirinin alternatif değildir.

Sosyal transfer harcamaları, devletin bireylerin refah düzeylerini iyileştirmek amacıyla yaptığı karşılıksız aktarımlardır. Gazi maaşları, işsizlik yardımları, dul yetim aylıkları, şehit yakınlarına yapılan ödemeler, yaşlılık aylıkları ve öğrenci bursları bu kapsamda yer

almaktadır. Tüketici sübvansiyonları ise, dolaylı transferler kategorisinde yer almaktadır. Belirli bir ürün tüketiminin teşvik edilmesi ya da dolaylı olarak üretimin artırılmasına yönelik transfer harcamaları olarak değerlendirilmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

3. Adalet hizmetleri, tam kamusal olarak nitelendirilmektedir. Dolayısıyla tam kamusal malların genel özelliklerini taşımaktadır. [Tam][Saf][Pür] Sosyal/kamusal mallar kamusal alanda üretilip arz edilirler, herkesin tüketimine açıktır, potansiyel olarak herkesi etkilerler. Yani sosyal mallar, tüketimlerinde birbirine rakip olmayan, faydaları ise tek tek kullanıcılarıyla sınırlı olmayan yani faydaları özelleştirilmeyen böylece de tüketim ve faydasından diğer bireylerin mahrum bırakılmadıkları için fiyatlanması da mümkün olmayan, doğallıkla da piyasa başarısızlığı olarak karşımıza çıkarak piyasalarca tam ve etkin bir biçimde üretilip, sunulamayan mallardır.

Kamusal mal kavramını ilk olarak 1954 yılında Samuelson ortaya koymuştur. Musgrave [1959] çalışmasıyla sosyal mal ve daha sonraki çalışmaları ile Buchanan kolektif mal terimini tercih etmişlerdir. Samuelson'a göre geleneksel sosyal malın iki temel özelliği bulunmaktadır.

Tüketimde Rakip Olmama: Sosyal bir malın bir kişi ya da kişiler tarafından tüketilmesi, diğer kişi ya da kişilerce tüketilmesine engel değildir. Buna aynı zamanda bağlı tüketim adı verilmektedir. İlave yararlanıcıların tüketimi azaltmaması nedeniyle sıkışıklık maliyeti söz konusu olmamaktadır. Tam kamusal malların pozitif dışsallığı, yüzde yüzdür. Vergi mükelleflerinin tam kamusal mallardan yararlanma düzeyi ile bedavacı-beleşçilerin tam kamusal mallardan yararlanma düzeyi birbirine eşittir.

Tüketimden Mahrum Edilmeme: Bu, sosyal hizmetin finansmanına katılmayanların ya da katılmak istemeyenlerin bu hizmetten faydalanmasının önlemeyeceği ya da bunu önlemenin çok maliyetli olduğunu anlatır. Yani ortaya bir bedavacılık [free-rider] problemi çıkacaktır.

Bu iki temel özelliğin zorunlu sonuçları olarak, kamusal mal ve hizmetler; faydaları bölünemez, faydaları ölçülemez, pazarlanamaz, fiyatlandırılmaz, faydası kişiye özel hale getirilemez ve dolayısıyla özel sektöre üretilemez. Tam-mutlak-saf-pür kamusal mallara milli savunma, adalet, iç güvenlik ve diplomasi hizmetleri örnek olarak gösterilebilmektedir.

Bu mal ve hizmetten yararlananların sayısındaki artış, bu hizmetler için yapılacak parasal harcama tutarını etkilemez. Bu mal ve hizmetlerin marjinal maliyeti sıfırdır. Bu nedenle bu mal ve hizmetlerde sıkışıklık/kalabalıklıklaşma maliyeti söz konusu olmamaktadır.

Aynı zamanda bu mal ve hizmetlerin gelir dağılımındaki etkisi nötrdür. Çünkü bu mal ve hizmetleri tüm bireyler birlikte tüketir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

4. 5018 sayılı KMYKK'na göre bütçe merkezi yönetim bütçesi, mahalli idareler bütçesi ve sosyal güvenlik kurumları bütçesi olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Merkezi yönetim bütçesi ise genel bütçeli idareler (I sayılı Cetvel), özel bütçeli idareler (II sayılı cetvel) ve düzenleyici ve denetleyici kuruluşlar bütçesi (III sayılı cetvel) olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Türkiye İş Kurumu Bütçesi merkezi yönetim bütçesi kapsamında yer almamaktadır.

5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi Ve Kontrol Kanununa Göre Bütçe Türleri

Merkezi Yönetim Bütçesi	Mahalli İdareler Bütçesi	Sosyal Güvenlik Kuruluşları Bütçesi
Genel Bütçe	İl Özel İdareleri Bütçesi	Sosyal Güvenlik Kurumu Bütçesi
Özel Bütçe	Belediyeler Bütçesi	Türkiye İş Kurumu Bütçesi
Düzenleyici ve Denetleyici Kuruluşlar Bütçesi	Mahalli Birlikler Bütçesi	

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

5. Belirlenen fakirlik çizgisi altında gelir elde edenlerden vergi alınmamakla birlikte bu kimselere devlet tarafından ödeme yapılmasını da öngören sosyal transfer niteliğindeki uygulama negatif gelir vergisidir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

6. Kamu harcamalarının görünüşte artış nedenlerinin temel ortak noktası; kamu hizmet miktar ve/veya kalitesinde bir artış söz konusu olmamakla birlikte, kamu harcamaları sadece parasal olarak artmaktadır. Kamu giderlerinin görünüşte artış nedenlerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- Ekonominin parasallaşması: Geçmişte para karşılığı gör[dür]ülmeyen kamu hizmetlerin artık günümüzde para karşılığı yapılmaya başlanmasıdır.
- Bütçe usullerinin değişmesi [Safi usulden gayri safi usule geçiş]: Safi bütçe usulünde, kamu gelir ve giderleri netleştirilerek bütçeye kaydedilmektedir. Bu yöntemde, giderin yapılması sürecinde tahsil olunan gelirler, bu giderin yapılmasında kullanılabilir. Oysa, gayrisafi bütçe usulünde kamu gelir ve giderleri gayri safi olarak bütçeye kayıtlıdır ve hiçbir gelir hiçbir gidere tahsis edilemez. Bu durumda, sunulan hizmet miktar ve kalitesinde değişim meydana gelmeksizin kamu giderleri görünüşte artış gösterir.
- Paranın satın alma gücünün düşmesi: Enflasyon ya da devalüasyon nedeniyle paranın satın alma gücünün düşmesine bağlı olarak, geçtiğimiz dönemde sunulan kamu hizmet miktar ve kalitesi değişmekle birlikte aynı hizmet sunumu daha maliyetli olarak gerçekleştirilmektedir.
- Nüfus artışı ve ülke sınırlarının büyümesi [Ülke nüfusu ve ülke topraklarının kamu harcama artışından daha fazla artması]: Bu neden, en fazla karıştırılmaya müsait bir görünüşte artış nedenidir. Burada, kamu harcamaları geçtiğimiz döneme göre artış göstermektedir. Fakat ülke nüfusunun kamu harcamalarının artışından daha fazla artışı nedeniyle, kişi başına düşen harcama tutarı ve kamu hizmetle-

rinin kalitesinde düşüş meydana gelmiş olabilir. Bu nedenle kamu harcamalarındaki bu artış görünüşte artıştır. Aynı şekilde, ülke sınırlarının genişlemesi nedeniyle kamu harcamaları artış göstermiş olmakla birlikte; ülke sınırlarındaki genişlemenin kamu harcamalarındaki artıştan daha fazla olması nedeniyle, birim ülke toprağı başına kamu harcama tutarı azalmış olabilir. Kamu harcamalarının nüfus artışından daha hızlı artması halinde kişi başına düşen hizmet miktar ve/veya kalitesi artacağı için kamu harcamaları gerçekte artış gösterecektir. Nüfus artışı, kamu harcamalarını hem görünüşte hem de gerçekte artırmaktadır. Nüfus artışının kamu harcamalarını görünüşte ya da gerçekte artırmaması, kamu harcamaları ve nüfusun artış hızlarına bağlı olmaktadır. Kamu harcamaları, ülke yüzölçümü genişlemesi oranında artıyorsa görüşt; kamu harcamaları ülke yüzölçümünün genişlemesinden daha yüksek oranda artıyorsa gerçek artış söz konusu olmaktadır. O nedenle, ülke sınırlarının genişlemesi de nüfus artışı gibi, kamu harcamalarının hem görünüşte hem de gerçek artış nedenidir. Artışın görünüşte ya da gerçek artış olduğuna karar verebilmek için kamu harcamaları ve ülke sınırlarının genişleme oranlarına bakmak gerekmektedir.

- Devletleştirme: Özel sektör mülkiyetinde bulunan bir işletmenin mülkiyetinin kamu sektörüne geçmesine rağmen ürün/hizmet kalitesinde bir değişim olmaması halinde söz konusu olmaktadır. Ancak, bir işletmenin devletleştirilmesi sonucunda sunulan hizmetin miktar ve/veya kalitesini artırmaya yönelik harcamalar, kamu harcamalarını gerçekte artırmaktadır.

Kamu harcamalarının görünüşte artışı olabildiği gibi, görünüşte azalışı da söz konusu olabilmektedir. Örnek olarak, geçmişte para karşılığı sunulan hizmetlerin ayın karşılığı sunulması; gayrisafi bütçe usulünden safi bütçe usulüne geçilmesi, ulusal paranın değerinin yükselmesi, revalüasyon yapılması, ulusal paradan sıfır atılması gibi durumlarda kamu harcamaları görünüşte azalış gösterecektir. Dolayısıyla bütçe usulünün gayrisafi usulden safi usule dönüştürülmesi kamu harcamalarını görünüşte azaltmaktadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

7. Deflasyon ya da durgunluk, fiyatlar gelen düzeyinde sürekli ve hissedilir düşüşler olarak tanımlanabileceği gibi cari fiyat düzeyinde toplam arzın toplam talepten yüksek olması biçiminde de tanımlanabilmektedir. Deflasyonun ortaya çıkışında talep kaynaklı etmenler [tüketicilerin tasarruflarını artırması, para arzının daraltılması, vergilerin artırılması ve kamu harcamalarının kısılması nedeniyle bütçe fazlası verilmesi, kredi arzında düşüş] etkili olabildiği gibi, maliyet kaynaklı etmenler [üretim faktör fiyatlarının ucuzlaması, teknolojik gelişme kaynaklı maliyet düşüşleri] de etkili olabilmektedir.

Deflasyonla mücadelede öncelikle deflasyon boşluğunun hesaplanması ve deflasyonun kaynaklarının tespit edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, gerek tanım gerekse ortaya çıkan etkiler açısından deflasyonla mücadelede; enflasyonla mücadelede uygulanan politikaların genel olarak tersinin uygulanması gerekmektedir. O nedenle genel olarak kamu harcamaları artırılmalı, vergiler düşürülmeli, bütçeler büyük ve açık verecek [en azından denk] biçimde hazırlanmalıdır.

Kamu Harcama Politikası

Deflasyonla mücadele, kamu harcamalarında gerçekleştirilecek artış tutarını tespit edebilmek için Potansiyel hasıla-tam istihdam halindeki milli gelir [Y^*] ile gerçekleşen hasıla-cari milli gelir [Y] arasındaki farkın, paranın dolaşım hızına bölümüne ihtiyaç vardır.

- Deflasyonla mücadelede kamu harcamalarının artırılması gerekmektedir. Hangi harcama türü artırılırsa artırılın, toplam talepte artışa neden olacaktır.
- Ancak, harcama türlerinin milli gelir düzeyinde yaratacakları genişletici etki ve ekonomide yaratacağı canlanma farklı düzeyde olacaktır.
- Reel harcamalar ekonomiye doğrudan katıldığı için, milli gelirden çarpan mekanizması ile daha genişleyici etki meydana getirir [Reel harcama çarpanının, transfer harcama çarpanından daha büyük olmasının bir sonucu]. Oysa transfer harcamalarında yapılan artışın bir kısmının tasarrufları artırması söz konusu olabilmektedir.
- Transfer harcamaları ekonomiye dolaylı olarak katılmasına rağmen etkili olabilecektir. Transfer harcamalarında, transfer ödemesinin yöneldiği gelir grubunun mar-

jinal tüketim eğilimine göre ekonomide genişleyici etki meydana getirecektir.

- Özellikle düşük gelirliyle yapılacak transfer harcamaları ekonomide daha fazla genişleyici etkiler meydana getirecektir. Çünkü, düşük gelirliyle marjinal tüketim eğilimleri, yüksek gelirliyle göre daha yüksektir. Yapılacak transfer harcamasının büyük bir kısmı hatta tamamı ekonomiye talep olarak geri dönecektir.
- Bu kapsamda sosyal transfer harcamaları düşük gelirliyle yönelik olduğundan hem toplam talebi artıracak hem de gelir dağılım adaletsizliklerini azaltacağı için durgunlukla mücadelede en etkili transfer harcama türü olarak karşımıza çıkacaktır.
- Yatırım harcamaları ya da kalkınma carilerinde toplam talep artışı sağlandığı gibi ülkenin üretken kapasitesi de artırılmaktadır.
- Bu dönemde yapılacak kamu harcamaları pump-priming kuramına [tulumba mekanizması] göre yapılarak, ekonomide çarpan ve hızlandırıcı etkisiyle, ekonomide yapılan harcamadan daha fazla etki meydana getirilmektedir.
- Durgunluk dönemlerinde en etkili kamu harcama türü, yatırım harcamalarıdır. Çünkü, yatırım harcamaları hem toplam talebi doğrudan etkileyerek ekonomiyi canlandırmakta hem de genellikle durgunluk dönemleri sonrası enflasyonist etkiler ortaya çıktığı için üretim ve arzda artış meydana getirmektedir.
- Yapılacak yatırım harcamalarının kısa dönemde üretime geçebilecek üretken yatırımlar olması önem taşımaktadır. Uzun dönemli yatırımlar da toplam talebi olumlu etkilemekle birlikte izleyen dönemde ortaya çıkabilecek enflasyonist eğilimleri azaltmakta işlev görmeyebilecektir. O nedenle yatırımlar kısa bir zamanda üretime girebilecek alanlardan seçilmelidir.

Vergi Politikası

Deflasyonla mücadelede yapılması gereken vergilerde indirimde gidilmesidir. Temel sorun ise hangi vergi türünün ekonomide daha fazla genişleyici etkiler meydana getireceğinin tespit edilmesidir. Bu nedenle;

- Gelir vergisi konjonktürel esnekliği en yüksek vergidir. Gelir vergisinde yapılacak indirimler toplam talebi artırıcı işlev görecektir.

- Bunun için marjinal tüketim eğilimi çok yüksek gelir [düşük gelir grupları] gruplarında yani vergi tarifesinin birinci diliminde indirimle gidilmelidir. Bunun nedeni, birinci gelir dilimindeki mükelleflerin yapılacak vergi indirimlerinin büyük bir kısmını hatta tamamını harcayacak olmalarıdır.
- Bu kapsamda, düşük gelirliye yönelik pozitif ayrımcı uygulamalarda olumlu katkı sağlayacaktır. En az geçim indirim uygulaması ya da indirim tutarının artırılması; ayırma ilkesi uygulaması hem toplam talebi artırmakta hem de gelir adaletsizliğini azaltıcı işlev görmektedir.
- Gider vergilerinde yapılacak [KDV gibi dolaylı vergilerde] indirimler, toplam talepte genişleyici etkiler meydana getirecektir.
- Gider vergilerinde yapılacak indirimler, gelir üzerinden alınan vergilerde yapılacak indirimlere göre daha etkindir. Bunun temel nedenleri şu şekilde ifade edilebilir:
 - ♦ Gider vergisi indirimleri, kısa bir zaman içinde fiyat indirimi olarak tüketicilere yansıtacaktır; oysa [beyana dayanan sistemlerde] gelir vergisi indirimleri izleyen yıl etki gösterecektir. Dolayısıyla gider vergisi indirimleri daha hızlı etki gösterecektir.
 - ♦ Tüketicilerin vergi indirimlerinden yararlanmaları ancak indirim yapılan mal ve hizmetleri tüketmelerine bağlı olduğu için talebi artırıcı işlev gösterecektir. Oysa gelir vergisindeki indirimin bir kısmı tasarruflara giderek, tamamen toplam talepte artış olarak etki göstermeyebilir.
- Tüketim yetersizliği yerine ülkede yatırım yetersizliğinin söz konusu olması halinde gelir üzerinden alınan vergilerdeki indirimler olumlu etki göstermektedir.
- Servet vergilerinde yapılacak indirimin etkisi ise, diğer vergi türlerine göre çok daha sınırlı [düşük tüketim eğilimleri nedeniyle] olacaktır. Servet vergilerinde yapılacak indirim, servet sahiplerinin istikrarlı ve düşük tüketim eğilimleri nedeniyle toplam talebi desteklemekte yetersiz kalacaktır.
- Bu dönemde yapılacak vergi indirimlerinin dar tabanlı vergiler [Damga vergisi, şans oyunları vergisi gibi] yerine geniş tabanlı vergilerde [gelir vergisi, katma değer vergisi gibi] uygulanması gerekmektedir.

Borçlanma Politikası

Bu politikada amaç, piyasadaki likiditeyi bol-laştırmak ve ekonomideki satın alma gücünü artırmaktır. Bu nedenle;

- Devlet, Merkez bankasından borçlanma-lıdır. Merkez Bankasının karşılıksız para basması nedeniyle herhangi bir biçimde dışlama etkisi söz konusu olmayacak ve tüketim ve yatırımları caydırıcı etki gös-termeyecektir.
- Merkez bankasının yanında kaydi para yarattığı için mevduat bankalarından borçlanmalıdır.
- Bu dönemde birey ve şirketlerden borç-lanma tavsiye edilmemektedir. Çünkü bu dönemde zaten tüketim ve yatırım ye-tersizliği söz konusudur. Ancak, birey ve şirketlerin harcamalarını kısımaksızın, atıl fonlarının aktive edilmesini [ekonomiye katılmasını] sağlayabilmesi koşuluyla bi-rey ve şirketlerden borçlanmalıdır.
- Birey ve şirketlerin tüketim ve yatırımları-nın azalmaması için borçlanma faizlerinin düşük düzeyde tutulmasına ihtiyaç vardır.
- Devletin borçlanma yoluyla ekonomiden çektiği kaynakları tekrar kamu harcaması olarak ekonomiye kanallama etmesi gerekmektedir.
- Bu dönemde yapılacak borçlanmaların kısa vadeli olması gerekmektedir.

Bu dönemde birey ve şirketlerden borçlan-maktan kaçınılmalıdır. Aksine bu dönemde, birey ve şirketlerin ellerindeki fonların devlete aktarılması yerine tüketim ve yatırıma yönlendirilmesi sağlanmalıdır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

8. 5018 sayılı KMYKK'na göre Kamu gideri: Kanunlarına veya Cumhurbaşkanlığı karar-namelerine dayanılarak yaptırılan iş, alınan mal ve hizmet bedelleri, sosyal güvenlik katkı payları, iç ve dış borç faizleri, borçlanma ge-nel giderleri, borçlanma araçlarının iskontolu satışından doğan farklar, ekonomik, malî ve sosyal transferler, verilen bağış ve yardımlar ile diğer giderleri ifade etmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

9. Marjinal vergi oranının ortalama vergi oranından daha büyük olduğu durumda aratan oranlı vergi tarifesi söz konusu iken, marjinal vergi oranının ortalama vergi oranından daha küçük olduğu durumda ise azalan oranlı vergi tarifesi söz konusudur.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

10. Maliye politikasının açıklanmış olan amaçları kuşkusuz aynı anda gerçekleştirilebilecek amaçlar olamamaktadır. Bu durumda devlet açısından bir önceliklendirme kaçınılmaz olacaktır.

Fiyat İstikrarı İle Tam Çalışma Arasındaki Çatışma

Ekonomi, tam istihdam dengesine yaklaştıkça görece marjinal verimliliği düşük üretim faktörleri kullanılmaktadır. Dolayısıyla üretim sürecine her yeni katılan üretim faktörünün getirisinde bir azalış söz konusu olacaktır. Ayrıca, tam istihdam düzeyine yaklaştıkça üretimin yapısına bağlı olarak bazı sektörlerde tam istihdam öncesi enflasyonist eğilimler ortaya çıkacaktır. Bu bağlamda, tam istihdamın sağlanması hedefinde ısrar, ekonomide enflasyonist baskıyı da beraberinde getirecek keza aynı şekilde, enflasyonist eğilimleri önlemeye yönelik [talebi daraltmak amacıyla] mali uygulamalar ekonomiyi tam istihdam dengesinden uzaklaştıracaktır.

Gelir Dağılımında Adalet [Belirli Bir Tüketim/Refah Düzeyine Ulaşılması] İle İktisadi Kalkınmanın Sağlanması Arasındaki Çatışma

Gelir dağılımında adalet sağlandıkça, bireylerin tüketim ve refah düzeyleri de artış gösterecektir. Ancak, özellikle gelişmekte olan ülkelerde tasarruf ve birikim yetersizliği nedeniyle, devletin bu alanda iktisadi kalkınmanın finansmanı için toplum kesimlerine çeşitli fedakârlıklar yüklemesi söz konusu olabilmektedir. Gerek zorunlu kamusal tasarrufları artırmak gerekse özel tüketimi kısip özel tasarrufları artırmak için tüketim mallarının yüksek oranlı vergilendirilmesi ya da zorunlu tasarruf kesintileri gibi bazı önlemler alabilmektedir. Bu durumda da doğal olarak, iktisadi kalkınma hedefinin gelir dağılımında adalet hedefini ikincil plana atması ya da tersinin geçerli olması söz konusu olacaktır.

Diğer taraftan, iktisadi kalkınmanın sağlanmasına yönelik olarak, yüksek gelirli kesimlere ya da şirketlere sağlanacak vergisel ayrıcalıklar ya da kamu harcamaları aracılığıyla yapılacak transferler gelir dağılımında adaleti bozucu işlev görecektir. Aksine gelir dağılımında adaleti sağlamak amacıyla yüksek gelirli kesimlerin aşırı vergilendirilmesi, özel yatırımları-iktisadi kalkınmayı olumsuz etkileyecektir.

Enflasyonun Düşürülmesi İle Gelir Dağılımında Adaletin Sağlanması Arasındaki Çatışma

Enflasyonu düşürebilmek amacıyla, daraltıcı maliye politikalarının uygulanması gerekmektedir. Daraltıcı maliye politikası, kamu harcamalarının düşürülmesi ve/veya vergilerin artırılmasıdır. Enflasyonu düşürebilmek amacıyla, kamu sosyal transfer harcamalarının azaltılması ile dolaylı vergilerin artırılması, gelir dağılımında adaleti bozacaktır. Aksine, gelir dağılımında adaleti sağlamaya yönelik olarak, kamu sosyal transfer harcamalarında artış ve/veya dolaylı vergilerde yapılacak indirimler ise, fiyatlar genel düzeyinde yükselişe neden olacaktır.

Maliye Politikasının Amaçları İle Ekonomik ve Sosyal Haklar Arasındaki Çatışma

Özel mülkiyet hakkı, teşebbüs özgürlüğü, kazanılmış hakların korunması, hukuki güvenlik ilkesi gereğince düzenlemelerin geriye yürütülmemesi gibi temel hak ve özgürlükler, devlet tarafından kamu yararı nedeniyle kısıtlanabilmekte ve hatta ortadan kaldırılabilir. Kamulaştırma ya da devletleştirme uygulamaları, bu anlamda temel hak ve özgürlüğe müdahale anlamına gelmektedir. Aynı zamanda verginin kanunla konulması, ödeme gücüne göre alınması anayasal temel hükümleri arasında yer almaktadır. Ancak devlet zaman zaman toplumsal çıkarların daha baskın olması nedeniyle düşük gelirli kesimlerden daha fazla vergi almak gibi uygulamalara girişebilmektedir.

Maliye Politikasının Amaçları İle Maliye Politikası Araçları[nın Amaçları] Arasındaki Çatışma

Maliye politikasının; gelir dağılımını düzenlemek, iktisadi kalkınma gibi amaçları bulunmakla birlikte maliye politikası araçlarının da [borçlanma politikasının; düşük maliyetli borçlanma, borçlanma alanlarını geliştirici ve uzun vadeli borçlanma gibi amaçları; vergi

politikasının en yüksek gelir hedefini yakalaması, belirli sektörleri teşvik etmek gibi amaçları; kamu harcamalarının toplumsal ihtiyaçları karşılaması, gelir dağılımında adaleti sağlaması gibi] amaçları bulunmaktadır.

Örnek olarak, borçlanma maliyetlerini minimize etme hedefi taşıyan borçlanma politikasının konjonktüre bağlı olarak piyasadaki likiditeyi çekebilmesi için piyasa faiz oranlarından daha yüksek getiri sağlaması gerekmektedir. Bu durumda borçlanma politikasının amacı ile maliye politikasının amacı çatışmaktadır. Devlet tahvillerini daha çok yüksek gelirli satın aldıkları için, borçlanma politikasının amacı [uzun vadeli borçlanmak, istenilen ölçüde borçlanmak] ile gelir dağılımında adaletin sağlanması [maliye politikası amacı] çatışabilmektedir. Bir başka örnek ise, borçlanma ile iktisadi kalkınma arasında çatışmadır. Borçlanma politikasının amacı, borçları ve borçlanma ihtiyacının azaltılmasıdır. Oysa iktisadi kalkınmayı finanse edebilmek için devlet çoğu zaman borçlanmaya başvurmaktadır. Borçlarını azaltma yönünde bir politika uygularsa kalkınma hedefinden uzaklaşmakta; kalkınmaya yönelik yatırımlar için devletin yeni borçlanmalara gitmesi halinde ise borçlanma politikasının amacı ile çatışma ortaya çıkmaktadır.

Ekonomik kalkınmayı sağlamaya yönelik olarak yatırımların artırılması, hem kalkınmayı olumlu etkilerken hem de istihdamı artırıcı işlev görecektir. Dolayısıyla bu iki amaca yönelik uygulanan politikalar arasında bir çatışma söz konusu olmamaktadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 11.** Kamu idareleri, merkez ve merkez dışı birimlerinin ödenek taleplerini dikkate alarak gider tekliflerini hazırlar. Genel bütçe gelir teklifi Cumhurbaşkanlığı tarafından, diğer bütçelerin gelir teklifleri ilgili idarelerce hazırlanır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 12.** Ülkemizde giderin gerçekleşmesi aşamaları; Yüklenmeye girilmesi -Harcama talimatının verilmesi - Ödeme emrine bağlama – Ödeme şeklindedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 13.** Bütçe İlkeleri klasik bütçe ilkeleri ve çağdaş bütçe ilkeleri olmak üzere iki farklı grupta ele alınabilmektedir.

A. Klasik Bütçe İlkeleri

1. Genelilik İlkesi

Genellik ilkesi, gerçekleştirilen bütün gelir ve harcamaların bütçede ayrı ayrı ve açık bir şekilde gösterilmesini ifade etmektedir. Genellik ilkesi gereği, hiçbir gelir ve harcama birbirinin arkasında gizlenemez. Bunu sağlamak adem-i tahsis ve gayrisafi usulde bütçe tutma ilkesi olmak üzere iki temel ilke bağlamında olmaktadır.

Adem-i tahsis; ilkeye göre, herhangi bir gelir herhangi bir harcamaya doğrudan tahsis edilemez. Bütün gelirler hazineye toplanacak ve bütün harcamalar buradan yapılacaktır.

Gayri safi usul; gayrisafi bütçe usulünde gelir ve giderler eksiksiz olarak, birbirleriyle mahsup edilmeden bütçede açık bir şekilde yer almaktadırlar.

Genellik ilkesi yararları;

- Devletin gelir ve giderleri açık bir şekilde görülür [Şeffaflık],
- Denetim kolaylaşır,
- Savurganlık ve art niyetli harcamalar önlenir,
- Hizmet karşılığında gelir toplama ayrıcalığı olmadığı için hizmetler ve bunları sunan kamu kuruluşları arasında ayırım yapılmayacaktır.

Genellik ilkesinin sakıncaları;

- Hizmetlerin net maliyetlerinin çıkarılması zorlaşır.
- Kamu birimlerinin yöneticileri yoğun bir denetim altında çalışmaktan dolayı sorumluluk almaktan kaçınırlar.
- Devletin ani ve genel bir sıkıntı içinde olması durumunda tüm hizmetler aksar,
- Mükelleflerin ödedikleri vergi ile kamu harcamaları arasındaki bağı kurmaları zorlaşır.

5018 sayılı KMYKK, genellik ilkesini benimsemekle birlikte, kanunda genellik ilkesinden bazı sapmalar da mevcuttur. Buna göre;

- Özel Bütçe
- Döner Sermayeli İşletmelerin Bütçeleri
- Şartlı Bağış ve Yardımlar
- Fonlar, 5018'e göre genellik ilkesinden sapmalardır.

2. Birlik İlkesi

Devletin gelir ve giderlerini tek bir bütçede toplamasını gerektiren bütçe ilkesidir. Birlik ilkesi kamu gelirlerinin kamu harcamalarını karşılama düzeyini göstermesi bakımından önem arz etmektedir. Ayrıca gelir ve giderlerin aynı bütçede yer alması kuruluşların denetimini sağlayacak ve kuruluşlara performans karşılaştırması imkanı sunacaktır. Genel bütçe dışındaki bütün bütçe türleri ülkemizde birlik ilkesinden sapmadır.

3. Açıklık ve Alenilik İlkesi

Bütçe ile ilgili tüm belgelerin bütçe süreci boyunca kamuoyuna açıklanması ve yayımlanmasını gerektirmektedir. Açıklık ilkesi, devlet bütçesinin sadece uzmanların değil ilgi duyan vatandaşların da anlayabileceği şekilde hazırlanmasını gerektirmektedir. Bütçe ile ilgili bilgi ve belgelerde herhangi bir gizlilik olmamalıdır. Alenilik ilkesi, bütçeyle ilgili tüm işlem ve uygulamaların kamuoyundan gizlenmeksizin gerçekleştirilmesi anlamında kullanılmaktadır.

Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığı bütçesine konulan, gizli istihbarat ve gizli savunma hizmeti ile devlet güvenliği açısından kullanılan örtülü ödenek, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı bütçelerine konulan haber alma ödenekleri açıklık ilkesinin sapmalarıdır.

4. Doğruluk İlkesi (Objektif Doğruluk İlkesi)

Bütçe ileriye yönelik bir tahmin olduğu için, devlet faaliyetlerinin aksamaması bütçenin gerçekçiliğine bağlıdır. Doğruluk ilkesi bütçe hazırlanırken gerçeğe yakın tahminler yapılmasını gerektirmektedir. Bu ilke geçmiş yıl verilerinin de dikkate alınarak doğru tahminlerin yapılmasını ifade etmektedir.

5. Samimilik İlkesi (Sübjektif Doğruluk İlkesi)

Samimilik ilkesi, gelir ve gider tahminlerinin aşırı şekilde iyimser ya da kötümser bir şekilde yapılmamasını, bütçenin hazırlanması aşamasında samimi davranılmasını gerektirmektedir. Sübjektif doğruluk ilkesinde iyi niyet karinesine bakılmaktadır.

6. Önceden İzin İlkesi

Bütçenin ilgili mali yıla girilmeden onaylanıp yürürlüğe girmesini gerektirmektedir.

7. Giderlerin Gelirlerden Önceliği İlkesi

Genellikle gelişmiş ülkeler için geçerli bir bütçe ilkesi olan giderlerin önceliği ilkesi, bütçede önce giderlerin tahminini gerekli kılmaktadır. Buna göre, gider rakamları belirlendikten sonra gelirler tahmin edilir.

8. Giderlerde Tahsis [Ayrım] İlkesi

Bütçe teklifinde yer alan giderler nitelik, nicelik ve zaman açısından üçlü bir ayrıma tabidir.

Nitelik yönünden [Kalitatif] ayrıma göre; alanlar açısından ödenekler saptanacaktır. Bütçe bölüm itibarıyla görüşülüp onaylanır. Devlet daireleri bütçelerini bütün olarak değil ayrılmış bölümler itibarıyla kullanırlar.

Nicelik yönünden [Kantitatif – Miktar itibarıyla] ayrıma göre; Miktar itibarıyla tahsiste her alana yapılacak ödenek ayrımı hizmet alanı itibarı ile miktar olarak belirlenir ve bu sınıra kadar harcama izni verilir.

Zaman bakımından ayırım ilkesi; Zaman itibarıyla tahsiste ise ödenek ayrımı istisnası olabilmekle birlikte bir mali yıl için yapılabilir.

9. Denklik İlkesi

Denklik ya da denk bütçe ilkesi, klasik maliyecilerin ve ona uygun klasik maliye görüşünün savunduğu bir ilkedir. Bütçede gelir ve giderlerin birbirine denk olması gerektiği savunulmaktadır. Eğer bütçe hazırlanırken giderlerin toplamı, gelirlerin toplamından fazla çıkarsa aradaki fark iç borçlanmalarla kapatılır ve gelir gider toplamaları eşitlenir. Bu eşitliğe görünüşte denklik denilmektedir. Bütçe uygulandıktan sonra kesin hesap kanununda gelir ve giderler gerçekten birbirine denk çıkarsa buna gerçek denklik denilmektedir.

10. Tasarruf İlkesi

Para ile mümkün olan en yüksek ortak faydayı sağlamak için savurganlığı önlemek, hizmet birim maliyetini düşürmek, hizmetin kalitesini arttırmakla kamu kesiminde verimliliğin yükseltilmesini gerektirmektedir.

11. Yıllık Olma İlkesi

Bütçe kanunu bir yıllıktır. Yani bütçe ile verilen harcama yapma ve gelir toplama izni bir yılığına verilmektedir. Yıllık olma kuralının da geçici bütçeler gibi istisnaları mevcuttur.

B. ÇAĞDAŞ BÜTÇE İLKELERİ [5018 SAYILI KANUNA GÖRE BÜTÇE İLKELERİ]

Hatırlanacağı üzere 2003 yılında 5018 sayılı

Kanun, AB'ye uyum süreci, bütçe uygulamalarının tek mali yılla sınırlı olması, bütçe ile kalkınma planları arasında bağ kurulmaması, mevcut mali yönetim anlayışımızda değişiklik yapılmasını gerekliliği nedenleri ile çıkarılmıştır. Söz konusu amaçların gerçekleştirilebilmesi, 5018 sayılı Kanunun yeni ilkeler taşıması gereğini ortaya çıkarmıştır.

1. Makroekonomik istikrar İlkesi

Makroekonomik istikrar ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasını öngörmektedir.

2. Performans ve Mali Kontrol İlkesi

Bütçe çalışmaları esnasında stratejik planlar ile performans ölçütlerinin ve fayda maliyet analizinin dikkate alınmasını öngörmektedir.

3. Planlama İlkesi

Çok yıllık bütçeleme esasıyla bütçenin izleyen iki yılın bütçe tahminleriyle birlikte görüşülüp değerlendirilmesini öngörmektedir.

4. Uluslararası standartlara uygunluk

Hükümetin mali işlemlerinin kapsamlı ve saydam bir şekilde görülmesinin sağlanmasıdır. Şeffaflık ve mali saydamlık ilkelerinin bir gereğidir.

5. Mali Saydamlık İlkesi

Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında denetimin sağlanması amacıyla kamuoyu zamanında bilgilendirilmesini öngörmektedir.

6. Yeknesaklık İlkesi

Çağdaş anlamda giderlerde tahsis ilkesini ifade etmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 14.** Analitik bütçe sınıflandırmasına göre oluşturulan bütçe tertip yapısı; kamu hizmetlerinin hangi idare ve birimler tarafından yürütüldüğünü gösteren kurumsal sınıflandırma, harcamaların temel işlevlerine göre gruplandırıldığı fonksiyonel sınıflandırma, harcamaların hangi kaynakla finanse edildiğini gösteren finansman tipi sınıflandırma ve girdi türlerini gösteren ekonomik sınıflandırmadan oluşmaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 15.** Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa ekli cetveller;

A Cetveli	Harcama ödenekleri cetveli
B Cetveli	Genel bütçe gelirleri
C Cetveli	Kamu gelirlerinin dayandığı temel hükümler
E Cetveli	Bazı Ödeneklerin Kullanımına ve Harcamalara İlişkin Esaslar
F Cetveli	5018 Sayılı Kanuna Ekli [II] ve [III] Sayılı Cetvellerde Yer Alan İdare ve Kurumların Nakit İmkanları ile Bu İmkanlardan Harcanması Öngörülen Tutarlar
H Cetveli	Harcırah Kanunu hükümleri uyarınca verilecek gündelik ve tazminat tutarları
İ Cetveli	Çeşitli kanunlara göre bütçe kanununda gösterilmesi gereken parasal sınırlar
K Cetveli	Konferans, ek ders, ve fazla çalışma ücretleri
M Cetveli	Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yönetilen okul pansiyonlarının öğrencilerinden alınacak pansiyon ücretleri
O Cetveli	Ordu İhtiyaçları İçin Alınacak Hayvanların Alım Değerleri
P Cetveli	Motorlu Taşıtların Ortalama Alım Değerleri ve Seferberlik Tatbikatına Katılacak Araçların Tahmini Günlük Kira Bedelleri
T Cetveli:	Kurumların Satın Alacakları Taşıtların Azami Satın Alma Bedelleri
V Cetveli:	Vatani hizmet aylıkları

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 16.** Buchanan ve Tullock tarafından geliştirilen yaklaşıma göre, siyasal karar almanın iki maliyeti bulunmaktadır.

Karar verme [karar alma/uzlaşma/pazarlık] maliyeti, seçmenlerin karar verebilmek için katlandıkları bilgi edinme, pazarlık ve uzlaşma maliyetlerini ifade etmektedir. Oylamaya katılım arttıkça, karar verme maliyeti artar.

Dışsal [katlanma] maliyet ise, oylama sonrası sonuçtan memnun olmayanların katlandığı maliyeti ifade etmektedir. Bu iki maliyetin toplamına karşılıklı bağımlılık maliyeti adı verilmektedir. Buchanan ve Tullock'un bu yaklaşımı aynı zamanda "maliyetlerin mini-mizasyonu yaklaşımı" olarak da adlandırılır.

İdeal bir sosyal seçim mekanizmasının bütün özelliklerini taşıyan bir oylama kuralı bulunmasa da Black'e göre, çoğunluk oylamasının net sonuçlar vereceği bazı durumlar bulunmaktadır. Bu durumlara tek zirveli tercihler adını veriyoruz. Yani her bireyin tercih profilinde mutlaka tek bir zirve seçeneği vardır. Özel mal alternatifi olmayan tam kamusal mal ve hizmetlerde tercihler genelde tek zirveli iken; özel mal alternatifi bulunan yarı sosyal mallarda tercihler genelde iki zirvelidir.

Duncan Black'e göre, tüm bireysel tercihler tek zirve çıkacak şekilde sıralandığı taktirde çoğunluk oylaması, her zaman gruptaki ortanca [medyan] seçmen tercihlerine karşılık gelmektedir. Buna Black teoremi adı verilmektedir. Downs'a göre, siyasal partiler-hükümetler, ortanca seçmen çıkarını maksimize edecek politikaları uygulamayı tercih etmektedir. Bu nedenle ortanca seçmen, demokrasilerin diktatörleri olarak nitelendirilmektedir.

Maksimizasyon yaklaşımında da vurgulandığı gibi, Downs, Demokrasinin Ekonomi Teorisi isimli eseri ile karar alma mekanizmasında yer alan tüm aktörlerin kendi çıkarlarını koruyabilmek amacıyla davranmalarının kamu harcamalarının artışında ve biçimlendirilmesinde etkili olduğu ileri sürülmektedir. Nasıl firmalar, piyasada kar maksimizasyonu hedefi ile çalışıyorsa, siyasal partiler de oy maksimizasyonu hedefi ile çalışmaktadır.

Hükümet, bir politikanın kendisine getireceği oy ile kendisinden götüreceği oyu karşılaştırır ve politika seçeneğinin getireceği oy yüksek ise o politikayı uygulamaya koyar. Hükümetler, bir politika seçeneğini, getireceği oy ile götüreceği oy eşitlenene kadar uygulamaya devam etmektedir.

Niskanen, bürokrasinin fayda maksimizasyonu yaklaşımı ile bürokratların kendi çıkarlarını artırmak-statülerini güçlendirmek amacıyla kurum bütçelerini şişirdiğini öne sürmüştür. Bürokrat teknik donanımını kullanarak, kurum bütçesini şişirmektedir.

Becker ise, baskı gruplarının, siyasetçiye verdikleri rüşvetler, kamuoyu oluşturmaları ve lobi faaliyetleri ile kamu harcamalarını kendi lehlerine olacak biçimde artırmaya çabaladıklarını öne sürmüştür. Becker'e göre; bireyler sosyal mal taleplerini gizler iken baskı grupları tercih ve taleplerini açıklamaktadır. Aynı zamanda, baskı grupları çeşitli mekanizmalarla seçmenlerin seçime katılımını teşvik etmektedir.

kamu harcamalarının artışını devletin başa-rısızlığı çerçevesinde açıklayan yaklaşımlar arasında kamusal mallar yaklaşımı bulunmaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 17.** Klasik iktisat ekolünün maliye alanındaki uzantısı, daha doğru bir ifadeyle klasik iktisadın temel varsayım ve çözümlemelerin maliye alanına aktarılması ile ortaya çıkan yaklaşıma klasik maliye anlayışı, mali gele-nekçilik, geleneksel maliye ya da Ortodoks maliye yaklaşımı adı verilmektedir.

Ortodoks Maliye Yaklaşımı

Ortodoks maliye yaklaşımının temel ilkeleri-nin, temel yaklaşımlarının altında yatan bazı varsayımlar bulunmaktadır. Bu varsayımları üç ana kategoride toplamak mümkündür.

Tüketici Devlet Varsayımı: Klasiklere göre devletin faaliyetleri sınırlı olmalıdır. Devlet sadece, iç-dış güvenlik, diplomasi ve adalet hizmetleri ile ilgilenmelidir. Klasiklere göre devletin temel niteliği, beceriksiz ve tüketici oluşudur. Say'a göre devlet kötü bir girişimci, kötü bir aile reisi, kötü bir aşçıdır. Bu nedenle iktisadi kaynakların devlet elinde kullanılması bu kaynakların tüketimiyle sonuçlanır. Devlet üretmez, tüketir; devlet vergi mükelleflerinden iktisadi değerleri alır ve bunları onlara iade etmez.

Kamu Girişimlerinin Özel Girişimlerden Her Zaman Daha Az Verimli Olduğu Varsayımı:

Klasik maliyecilere göre, özel girişimler kamu girişimlerinden her zaman daha verimlidir. Bu nedenle devlet vergi mükelleflerinden iktisadi kaynakları alıp tüketmek yerine, kamu girişimlerinden her zaman daha verimli olan özel girişimlerde bıraksa özel sektör daha çok üretim yapacaktır. O nedenle devletin iktisadi ve sosyal hayatta girişimci olarak yer alması arzu edilmemektedir.

Tarafsız Vergi ve Tarafsız Kamu Harcamaları Varsayımı:

Ekonomik ve sosyal hayatta doğal düzenin var olduğu kabul edilince ve bu düzenin iyi işlediğine genel olarak inanılıyorsa vergi ve kamu harcamaları ile bu düzeni bozmamak gerekiyordu. Ortodoks maliye yaklaşımında iyi vergi, tarafsız, adil ve verimli olan vergi idi. Kamu harcamalarının tarafsız olması için, karşılıklı olması, küçük olması ve ekonomik-sosyal faaliyetlere yönelmemesi gerekmektedir. Örnek, olarak, milli savunma,

iç güvenlik hizmetlerinin gelir dağılımı üzerindeki etkisinin nötr olduğu varsayılmaktadır.

Ortodoks maliye yaklaşımının temel ilkeleri

- Devlet harcamaları hacimce küçük olmalıdır,
- Devlet bütçesi denk olmalıdır,
- Bu iki temel önermeye bağlı olarak, kamu gelirleri de kamu harcamaları nispetinde doğal olarak sınırlı düzeyde tutulmalıdır,
- Borçlanma, ancak savaş gibi dönemlerde başvurulabilecek olağanüstü bir kamu geliridir,
- Kamu giderleri dolaylı vergilerle finanse edilmelidir. Çünkü, bu yaklaşıma göre, dolaylı vergiler iktisadi faaliyetler karşısında tarafsızdır ve nispi fiyat yapısı üzerinde etkili olmamaktadır. O nedenle devlet, piyasa aktörleri tarafından oluşturulmuş olan "optimum" kaynak dağılımına müdahale ederek onu optimumdan uzaklaştırmamalıdır,
- Bütçe açıkları kısa vadeli borçlanmalarla kapatılmamalıdır,
- Borçlanmanın kısa vadeli fonların toplandığı para piyasası yerine uzun vadeli fonların toplandığı sermaye piyasasından yapılması salık verilmektedir. Aksi halde bankacılık sektörü daha çok özel sektörün kısa vadeli fon ihtiyacının karşılandığı piyasalar olduğu için kamu kesiminin özel kesimin fon kullanım olanaklarını daraltmaması istenmektedir.

Bu dönemde devletten beklenen işlevler nitelik itibarıyla tam kamusal mallardan oluşmaktadır. Bu tam kamusal mal/hizmetler; milli savunma, iç güvenlik, adalet ve diplomasi hizmetleridir. Bu yaklaşımın en önemli temsilcileri, Smith, Ricardo, Malthus, Say, J.S.Mill ve Bentham'dır. Klasik maliye anlayışının etkinlik kaybında rol oynayan olay ve olgular arasında; I. Dünya Savaşı, 1929 Ekonomik Bunalımı, II. Dünya Savaşı, bilimsel alandaki çalışmalar ve refah devleti görüşleri yer almaktadır. Bu yaklaşımda mali araçlar, sadece mali [fiskal] amaçlarla kullanılmalıdır. Ortodoks maliye anlayışına göre, devlet, iktisadi ve sosyal hayata müdahale etmemelidir.

Müdahaleci Devlet Yaklaşımı [Modern Maliye Anlayışı]

Bu yaklaşım, devletin yüklendiği işlevleri yerine getirmek—artan fonksiyonlarını gerçekleşt-

tirebilmek amacıyla, devletlerin üretici olarak piyasada bulunması; toplumsal refahı arttırmak için müdahale etmesi ve sosyal güvenlik gibi bazı hizmetleri de üstlenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Klasik maliye anlayışının etkinlik kaybı ile birlikte modern maliye anlayışı ortaya çıkmıştır. Modern maliye anlayışının ortaya çıkışında [klasik maliyenin etkinlik kaybında] etkili olan olay ve olgular; I. Dünya Savaşı, 1929 Ekonomik Bunalımı, Bilimsel çalışmalar, II. Dünya Savaşı ve Refah devleti görüşleridir. Bu beş temel olay/olgular arasında en önemlisi kuşkusuz 1929 Ekonomik bunalımıdır. Bu görüşün temsilcileri; Robinson, Stackelberg, Srafa ve Keynes'dir.

Müdahaleci devlet [modern maliye] anlayışı ile klasik maliyenin varsayımları da değişime uğramıştır.

İlk değişim, tüketici devlet anlayışından süzgeç [yeniden dağıtıcı] devlet anlayışına geçiş biçiminde olmuştur. Buna göre, ekonomiden vergi ve diğer adlar altında alınan kaynaklar bütçede toplamakta ve bu kaynakların tamamı tekrar ekonomiye katılmakta—yeniden dağıtılmaktadır. Bu dağıtım üç biçimde gerçekleşir: Piyasa gibi dağıtım [iktisadi esaslara göre kurulmuş bulunan kamu işletmeleri tıpkı piyasa aktörleri gibi özel hukuk hükümlerine tabi özel işletmeler olarak çalışmaktadır], piyasadan farklı dağıtım [devlet tarımsal destekleme politikaları gibi politikalarla, üreticiyi korumak için yüksek fiyattan satın aldığı tarım ürünlerini tüketicileri korumak amacıyla düşük fiyatla piyasaya sürebilmektedir] ve gerçek [hakiki] yeniden dağıtım [Devlet piyasadaki mal ya da hizmet almadan karşılıksız olarak transfer harcamaları ile geliri, gelir grupları arasında yeniden dağıtmaktadır]

İkinci değişim ise, kamu girişimlerinin her zaman özel işletmelerden daha verimsiz olmadığına ilişkindir. Kamu işletmelerinin günümüzde her zaman daha az verimli olduğunu ileri sürebilecek ampirik gözlemler bulunmamaktadır.

Üçüncü değişim ise, günümüzde tarafsız harcama ve tarafsız vergiden söz edilemeyeceğine ilişkindir. Miktar-Aksiyon Teorisi bazı olayların yeterli şiddetle ortaya çıkmadıkça açıkça anlaşılamamasını ifade etmektedir. Bu bağlamda, modern maliye ile birlikte devletten beklentilerin farklılaşması, devletin harca-

malarında önemli artışlara neden olmuştur. Çünkü kamu harcamaları ve vergilerin günümüzde ulaştığı boyut nedeniyle kaçınılmaz olarak müdahaleci etkiler meydana getirmektedir. 1870'ler ortamında gelişmiş ülkelerde kamu harcamalarının milli gelir içindeki payı %9-12 düzeyinden günümüzde %40-50 düzeyine ulaşmıştır. O nedenle de bu kadar devasa boyutlara ulaşan kamu harcamalarının müdahaleci etkileri açıkça görülebilmektedir. Bu yaklaşımda mali araçların hem mali [fiskal] hem de mali olmayan [ekstra fiskal] amaçlarla kullanılması gerektiği savunulmaktadır. Modern maliye anlayışına göre, devlet, iktisadi ve sosyal hayata müdahale etmelidir. Zaten modern maliye anlayışında, devletin yüklendiği mali olmayan amaçları gerçekleştirebilmesi için vergi ve harcamaların tarafsız olmaması gerekmektedir.

Vergilemede ödeme gücü ilkesine ilk ve en açık biçimde vurgu yapan iktisatçı/maliyeci Adam Smith'tir. Oysa modern maliyede devlet yüklendiği mali olmayan amaçları gerçekleştirebilmek için vergileri iktisadi ve sosyal hayata müdahale amacıyla kullanmaktadır. Aksi halde, iktisadi kalkınmanın sağlanması, fiyat istikrarının sağlanması ve gelir dağılımında adaletin sağlanması amaçlarını gerçekleştirebilmesi mümkün olmayacaktır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

18. Fiyatlar genel düzeyi ile devletin borç yükü arasındaki ilişkiye baktığımızda; enflasyonun yükselmesi halinde devlet daha önceden borç aldığı yatırımcılara daha düşük bir satın alma gücü ödeyecektir. Bu da borç yükünün hafiflemesine ve borç servisinin kolaylaşmasına neden olacaktır. Devletin borcunu, değeri düşmüş bir milli para ile ödemesine ise borcun gizli amortismanı adı verilir. Aksi durumda, fiyatlar genel düzeyinin düşmesi halinde, devlet borç aldığı yatırımcılara, borç aldığı döneme göre, daha yüksek bir satın alma gücü aktaracaktır. O nedenle bu dönemde devlet borçlarının yükü ağırlaşacaktır. Soruda belirtilmediği için dikkate alınmamıştır ancak, endekslemenin varlığı halinde fiyatlar genel seviyesinin yükselişi ya da düşüşünden devletin borç yükü etkilenmeyecektir. Bir başka ifadeyle, enflasyonun yükselmesi borç yükünü hafifletmediği gibi, enflasyonun düşmesi devletin borç yükünü ağırlaştırmayacaktır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

19. Sürekli azalan maliyet/artan getiri koşullarının varlığı halinde (demiryolları, elektrik, su, doğalgaz dağıtımı, telekomünikasyon hizmetleri gibi sektörlerde), devlet çok yüksek sabit sermaye maliyetlerini özel sektörün karşılamasının mümkün olmadığı durumlarda, yeni kurulması hedeflenen endüstrilere özel sektörün yatırım yapmayı tercih etmemesi halinde, özel sektörün tasarruf ve sermaye yetersizliğinin bulunduğu durumlarda ve ölçek etkisinden yararlanarak sıfır maliyetle yan ürün üretilmesinin hedeflenmesi halinde devlet, özel nitelikli mal ve hizmet üretimi gerçekleştirilebilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

20. Ülkenin döviz ihtiyacını karşılanması, ithal mallarının satın alınması ve yatırım kapasitesinin artırılması amacıyla devlet dış borçlanmaya gidebilirken dış ticarete avantaj sağlamak için ulusal paranın değerinin düşürülmesi amacıyla dış borçlanmaya gitmektedir. Çünkü dış borçlanma ülkeye döviz girişi sağlayacağı için diğer koşullar sabitken ülke parasının değeri artıracaktır. Bu durumda milli paranın aşırı değerlendirilmesi ihracatı caydırırken ithalatı teşvik edecektir. Böyle bir strateji dış ticaret dengesini olumsuz etkileyecektir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

1. Aşağıdaki yaklaşımlardan hangisi modern maliye anlayışının başlangıcı olarak kabul edilmektedir?

- A) Refah Yaklaşımı
- B) Gelir Yaklaşımı
- C) Değişim Yaklaşımı
- D) Kurumsal Yaklaşım

2. Fonksiyonel (modern) maliye yaklaşımına ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Bütçe dengesi değil, makroekonomik denge esastır
- B) Müdahaleci devleti savunur
- C) Ekonomik çarpan etkisi yoktur
- D) Ekonomi daima tam istihdam denge noktasında değildir

3. Aşağıdakilerden hangisi kamu ekonomisi siyasal karar alma modellerinden biri değildir?

- A) K. Arrow – İmkansızlık Teorisi
- B) Buchanan ve Tullock – Maliyet Minimizasyonu
- C) Niskanen – Bürokratik Üretim Modeli
- D) R. Musgrave – Üçlü Tahsis Modeli

4. Aşağıdakilerden hangisi, bir ülkedeki kamu harcamalarının gerçekte artış nedenlerinden biridir?

- A) Kentleşmeye bağlı olarak nüfusun artması
- B) Ülke sınırlarının genişlemesi
- C) Nüfus artışına paralel olarak kamu hizmetinin artması
- D) Enflasyon nedeniyle maliyetlerin artması

5. Kamu harcamalarının, harcamayı yapan ve kendisine bütçeden ödenek tahsis edilen kamu kuruluşunun adıyla sınıflandırılması aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fonksiyonel sınıflandırma
- B) İdari sınıflandırma
- C) İktisadi sınıflandırma
- D) Reel-Transfer sınıflandırma

6. Reel harcamalara ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Karşılığı olan, toplam talebi artıran, cari üretime katkısı olmayan harcamalar reel harcamadır
- B) Karşılığı olmayan, toplam talebi artırmayan, cari üretime katkısı olan harcamalar reel harcamadır
- C) Karşılığı olan, toplam talebi artıran, cari üretime katkısı olan harcamalar reel harcamadır
- D) Karşılığı olan, toplam talebi artırmayan, cari üretime katkısı olmayan harcamalar reel harcamadır

7. Kamu harcamalarının milli gelirde artışa neden olup olmamasına göre sınıflandırılması aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Reel - Transfer
- B) Verimli - Verimsiz
- C) Olağan - Olağanüstü
- D) Dolaylı - Dolaysız

8. Kamu harcamalarını karşılamak üzere alınan, aşağıdaki kamu gelirlerinden hangisi devletin egemenlik gücüne dayanmaz?

- A) Şerefiye gelirleri
- B) Devalüasyon gelirleri
- C) Özelleştirme gelirleri
- D) Parafiskal gelirler

9. Vergilerin, bireylerin çalışmasına engel olmaması, ekonomik birimlerin kararlarını etkilememesini ifade eden vergi ilkesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İktisadilik ilkesi
- B) Verimlilik ilkesi
- C) Genellik ilkesi
- D) İstikrar ilkesi

10. Ülkemizde hizmet erbabının, ödemenin yapıldığı ayda geçerli olan asgari ücretin aylık brüt tutarından işçi sosyal güvenlik kurumu primi ve işsizlik sigorta primi düşüldükten sonra kalan tutarına isabet eden ücretlerinin vergi dışı bırakılması uygulaması hangi yıldan itibaren uygulanmaktadır?

- A) 2020
- B) 2021
- C) 2022
- D) 2023

11. Verginin yansımaları, üzerinden vergi alınan mal ve hizmetin arz ve talep esnekliğinin sertliğine göre üreticiye ya da tüketiciye doğru olmaktadır. Buna göre aşağıdakilerden hangisinde esnekliğe göre yansıma durumu yanlıştır?

- A) Talep esnekliği sabitse, vergi tamamen tüketiciye yansır
- B) Arz esnekliği sabitse, vergi tamamen üreticiye yansır
- C) Talep esnekliği, arz esnekliğinden yüksek ise, üreticiye yansıyan kısmı daha yüksektir
- D) Arz esnekliği, talep esnekliğinden yüksek ise, tüketiciye yansıyan kısmı daha düşüktür

12. Aşağıdakilerden hangisi klasik bütçe ilkelerinden biri değildir?

- A) Birlik ilkesi
- B) Önceden izin alma ilkesi
- C) Gelirlerin önceliği ilkesi
- D) Yıllık olma ilkesi

13. I. Gelir artırıcı teklifler
II. Gelir azaltıcı teklifler
III. Gider artırıcı teklifler
IV. Gider azaltıcı teklifler

Yukarıdakilerden hangileri Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Tasarısı TBMM Genel Kurulunda görüşülürken teklif edilemez?

- A) II ve III
- B) I ve II
- C) I ve IV
- D) I, II ve IV

14. Aşağıdakilerden hangisinin bütçesinde örtülü ödenek yer almaktadır?

- A) Cumhurbaşkanı
- B) Hazine ve Maliye Bakanlığı
- C) Üniversiteler
- D) Sayıştay

15. Merkezi Yönetim Bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile Sosyal Güvenlik Kurumlarına ait Genel Faaliyet Raporu hangi kuruluş tarafından hazırlanır?

- A) Hazine ve Maliye Bakanlığı
- B) Cumhurbaşkanlığı
- C) Sayıştay
- D) Sosyal Güvenlik Kurumu

16. Devlet iç borçlanma senetlerinin nominal değerini artırırken faiz oranını düşüren konversiyon yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Başabaştan yapılan konversiyon
- B) Başabaşın altında konversiyon
- C) Kademeli konversiyon
- D) Fark ödemeyi gerektiren konversiyon

17. Aşağıdakilerden hangisi maliye politikasının amaçlarından biri değildir?

- A) Para arzını kısırarak deflasyonist baskıyı giderip fiyat istikrarını sağlamak
- B) Vergi politikasını kullanarak gelir dağılımında adaleti sağlamak
- C) Enflasyonist baskıyı gidererek iktisadi istikrarı sağlamak
- D) Atıl tasarrufları ekonomiye kazandırarak, kaynak kullanımında etkinliği sağlamak

18. Maliye politikasının uygulamaya konması ve etkilerinin ekonomiye yansımada oluşan zaman gecikmesi nedeniyle etkinliğinin azalmasını aşağıdakilerden hangisi ifade eder?

- A) Yapısal sınır
- B) Politik sınır
- C) İşlemsel sınır
- D) Amaç çatışması sınırı

19. Aşağıdakilerden hangisi ekonomik kalkınmanın amacına uygun bir maliye politikası değildir?

- A) Alt yapı yatırımları artırılmalı
- B) Beşeri sermaye yatırımları azaltılmalı
- C) Cari harcamalar artırılmalı
- D) Ülke tasarrufu yetersiz olduğu için dış kaynaklara başvurulmalı

20. Vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlarca düzenlenmiş vergi inceleme raporlarında belirtilen matrah veya matrah kısmı üzerinden yapılan tarhiyat aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Beyannameye dayanan tarh
- B) İdarece vergi tarhı
- C) İkmalen vergi tarhı
- D) Re'sen vergi tarhı

DUY MALİYE
20/03/2016 ÇÖZÜMLERİ

1. Kamu maliyesi ile ilgili geleneksel yaklaşımları; kurumsal, yapısal, değişim, refah ve gelir yaklaşımı olarak sınıflandırmak mümkündür.

Kurumsal Yaklaşım: Bu yaklaşım, devlet faaliyetlerini hukuki ve idari bakış açısından incelemektedir. Bu yaklaşımda; vergi, harca- ma ve borçlanma gibi mali araçların iktisadi, sosyal, mali ya da siyasal etkileri ihmal edilmektedir. Temel analiz alanı, mali araçların hukuki normlar açısından mevzuata uygun- luk taşıması ve fonksiyonların yetkili kurumlar aracılığıyla gerçekleştirilmesidir. Bu bağlam- da, alınan vergilerin gelir dağılımı ya da kay- nak dağılımı açısından etkileri; harcamaların, borçlanmaların ekonomik istikrar açısından etkileri analiz edilmemektedir.

Yapısal Yaklaşım: Kamu maliyesi ile ilgili konuların ekonomik açıdan incelenmesine yöneliktir. Kaynak dağılımı ve kaynak kulla- nımında etkinlik, devlet faaliyetlerinin etkinliği ve alternatif maliyetleri bu yaklaşım kapsa- mındadır. Bu yaklaşımda, kurumsal yakla- şımdaki hukuki ve idari bakış açısı ihmal edil- mektedir. Mali araçların, yetkili tarafından ya da yasalarda belirtilen usullere göre yapılıp yapılmaması ihmal edilirken, analiz dışında tutulurken, önem taşıyan unsurlar; bu araç- ların, üretim, tüketim, dağıtım kararları üze- rindeki etkileri ve bu etkilerin geniş anlamda sonuçları üzerinde durulmaktadır.

Değişim Yaklaşımı: Bu yaklaşımda vergiler kamu hizmetlerinin bedeli olarak görülmek- tedir. Değişim yaklaşımında, vergilendirmede yararlanma esası [fayda teorisi] benimsen- mektedir. Bu yaklaşımda, vatandaşların vergi ödemelerinin temel nedeni, kamu hizmetle- rinden elde ettikleri faydalardır. O nedenle kamu kesiminin optimum büyüklüğünün tespitinde, vergiler ile kamu hizmetlerinden sağlanan fayda karşılaştırılmaktadır. Bu yaklaşıma göre devlet faaliyetleri; alınan vergilerle sunulan kamusal hizmetler sonucu ortaya çıkan marjinal sosyal faydanın, vergi alınmamış olsaydı özel sektör faaliyetleri sonucunda ortaya çıkacak marjinal sosyal faydaya eşit olana kadar genişleyebilmek- tedir. Bu yaklaşıma aynı zamanda mukaye- seli-ortalama sosyal fayda yaklaşımı adı da verilmektedir.

Refah Yaklaşımı: Bu yaklaşım, kamu mali- yesi aracılığı ile toplum refahının maksimize edilmesini öngörmektedir. Kimsenin duru- mundan fedakarlık yapılmaksızın toplum refahının artırılması amaçlanmaktadır. Bu yaklaşım çerçevesinde, pareto optimumu ve pareto iyileştirme kavramlarının tanımlanma- sına gereksinim bulunmaktadır.

Pareto optimumu; bir kişinin durumunu iyi- leştirebilmek için en az bir kişinin durumun- dan fedakârlık yapılması gerektiğini gösteren kaynak dağılım dengesidir. Pareto iyileştirme ise, bir kişinin durumunu iyileştirebilmek için herhangi bir kimsenin durumundan fedakâr- lık yapılmaması gerektiğini gösteren kaynak dağılım dengesidir. Bu yaklaşımda, öncelikli olarak pareto iyileştirme ve nihai olarak da et- kin kaynak tahsis noktasını ifade eden pareto optimumu amaçlanmaktadır.

Gelir Yaklaşımı: Fonksiyonel maliye ile ilgili olup; her devlet faaliyetinin milli geliri artırıcı ya da azaltıcı etkileri incelenmektedir. Abba Lerner tarafından geliştirilen fonksiyonel [di- namik] maliye yaklaşımı, mali araçların mali amaçlarla, değil, mali olmayan amaçlarla kullanılarak, konjonktür karşıtı etkiler mey- dana getirmesini beklemektedir. Lerner'in fonksiyonel maliye anlayışına göre devlet, mali araçları ekonomik istikrarı sağlayacak biçimde kullanılmalıdır. Bu anlamda, bu yak- laşım modern maliye anlayışının başlangıcı olarak kabul edilebilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

2. Fonksiyonel maliye anlayışı, Keynesyen iktisat yaklaşımını en uç yorumlayan maliye anlayışıdır. Doğal olarak da temel varsayım ve çözümlemeleri Keynesyen iktisadın örneklemelerine odaklıdır. Bu bağlamda, dev- letin ekonomiyi müdahale etmesi gerektiği savunulur. Yine bu yaklaşıma göre ekonomi klasiklerin ileri sürdüğü gibi sürekli tam istih- damda dengede değildir. Çarpan (çoğaltan) mekanizması, Keynesyen iktisadın uygulama etkinliğini artıran temel mekanizmadır. Nitekim Kahn tarafından 1931'de ileri sürü- len Çarpan kavramı Keynes tarafından ge- liştirilmiştir. O nedenle çarpan mekanizması çok güçlüdür. Fonksiyonel maliye anlayışı- na göre devletin en temel işlevi ekonomik istikrarı sağlamaktır. Bu bağlamda Lerner, üç politika çiftinin, mali olmayan amaçlarla kullanılması gerektiğini savunmaktadır.

Satma-Satınalma: Devlet konjonktürün yükselme döneminde, piyasadaki nakit fazlasını çekmek için, piyasaya mal ve hizmet sunarak, bir yandan nakit fazlasını ekonomiden çekmeli; diğer yandan toplam sunumu artırarak enflasyonist baskıları hafifletmelidir. Ekonominin daralma dönemlerinde ise, piyasadaki talep yetersizliğini gidermek için piyasadan mal ve hizmet satın alarak ekonomiye nakit para kanallandırmalıdır.

Vergi artırımı-vergi indirimi: Ekonominin canlanma döneminde, devlet vergileri artırarak, harcanabilir geliri azaltmalı; ekonominin daralma döneminde ise, vergilerde indirim yaparak, toplam talepteki düşüşü telafi etmelidir. Lerner'e göre, para basma tekeline sahip bir devlet tüzel kişiliğin vergi almasının gerekçesi, kamu harcamalarının finansmanı olmalıdır. Lerner'e göre, vergi politikası, fiyat istikrarını ve tam istihdamı sağlamaya yönelik olarak kullanılmalıdır.

Borç alma-borç [erken] ödeme: Devlet ekonominin canlanma döneminde, piyasadaki nakit fazlasını çekmek için ihtiyaç duymasa da piyasadan borçlanmalı ve hatta toplam talebi düşürebilmek için piyasa faizlerinin üzerinde bir faiz oranı ile borçlanmalı; ekonominin daralma döneminde ise, borçlarını erken ödemeye tabi tutarak, harcanabilir gelirdeki düşüşün etkilerini hafifletmeli ve ekonomide nakit sıkışıklığını gidermelidir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

3. Buchanan ve Tullock tarafından geliştirilen yaklaşıma göre, siyasal karar almanın iki maliyeti bulunmaktadır.

Karar verme [karar alma/uzlaşma/pazarlık] maliyeti, seçmenlerin karar verebilmek için katlandıkları bilgi edinme, pazarlık ve uzlaşma maliyetlerini ifade etmektedir. Oylamaya katılım arttıkça, karar verme maliyeti artar.

Dışsal [katlanma] maliyet ise, oylama sonrası sonuçtan memnun olmayanların katlandığı maliyeti ifade etmektedir. Bu iki maliyetin toplamına karşılıklı bağımlılık maliyeti adı verilmektedir. Buchanan ve Tullock'un bu yaklaşımı aynı zamanda "maliyetlerin minimizasyonu yaklaşımı" olarak da adlandırılır.

Arrow'a göre, oylama paradoksunu ortadan kaldıracak ideal bir politik karar alma mekanizmasının aşağıdaki özelliklere sahip bulunması gerekmektedir:

- **Ortak rasyonellik:** Alternatif tercihler arasında sıralamadaki tutarlılığı ifade etmektedir. Her tercih ilişkisinde uyulması gereken tamlik, geçişme ve yansıtıcılık özelliklerine sahip bir sosyal refah fonksiyonu oluşturulmalıdır [Geçişgenlik].
- **Sosyal ve bireysel değerlerin pozitif bağıllığı:** Alternatif politikalarından birinin seçilmesi halinde sosyal refah fonksiyonu içindeki sıralama değişmemelidir.
- **İlgisiz seçeneklerden etkilenmeme:** Seçmenler, kararlarını verirken, yalnızca sunulan seçeneklere bakarak değerlendirme yapmalıdır. Eğitim ve sağlık ödenekleri oylanırken, seçmenler kültür harcamalarına göre karar vermemelidir.
- **Egemenlik koşulu [Yurttaş egemenliği]:** Alternatif politikalar arasında tercih yapılırken dışarıdan herhangi bir müdahale olmamalıdır. Oylama ne kadar sürerse sürsün, seçenek sayısı ne kadar fazla olursa olsun oylama mekanizması mutlaka çalışmalı, dışarıdan bir müdahale olmamalıdır [Sınırsızlık].
- **Diktatöryal olmama:** Herhangi bir kişi ya da grubun tercihi belirleyici olmamalı; demokratik bir seçim olmalıdır.

Ancak, Arrow'a göre, sayılan beş özelliğin hepsini sağlayan bir sistem ya da kurallar bütünü mevcut değildir. Buna Arrow'un imkansızlıklar teoremi adı verilmektedir. Yukarıda sayılan özelliklerin bulunmaması nedeniyle bireysel tercihlerle toplumsal tercihler arasında tutarsızlıklar ortaya çıkmaktadır. Buna Arrow çıkmazı (paradoksu) adı verilmektedir.

Niskanen 1971 yılında ortaya koyduğu "bürokrasinin fayda fonksiyonu" yaklaşımı ile bürokratların prestij-patronaj maksimizasyonu peşinde koştuğunu ortaya koymaktadır. Bürokratin prestiji içinde; maaş/ücret, ikramiye, makam aracı, makam odası, çalışan sayısı gibi unsurlar yer almaktadır.

Bürokrat prestijini artırabilmek için kamu harcamalarını artırma, kurum bütçesini şişirme peşinde koşmaktadır. Bürokrat, kamu harcamalarını artırabilmek, kendi bütçesini şişirebilmek için karar alma organına karşı [hükümet, meclis], teknik donanımı-bilgi birikimi-mesleki tecrübesini kullanmaktadır.

Kuşkusuz böyle bir durum X-etkinsizliğine neden olmaktadır. X-etkinsizliği, genel olarak firma ya da kamu kurumlarının, iyi yönetile-

medikleri için kaynak israfına yol açmalıdır. Aşırı eleman çalıştırılması, gereksiz harcamaların yapılması kamu kaynaklarının etkin-siz kullanımına neden olmaktadır.

Musgrave yaklaşımı, Kamu fonlarının etkin kullanımını hedefleyen bir görüştür. Musgrave, devlete üç fonksiyon atfetmiştir: Tahsis, bölüşüm ve istikrar. Bu yaklaşıma göre, özel sektör ekonomideki, kaynak tahsisinde etkinliği, gelir dağılımında adaleti ve ekonomik istikrarı sağlayamaz. Bahsi geçen faaliyetler piyasada kendi kendine gerçekleştirilemeyeceği için devlet ekonomiyeye müdahale etmelidir. Bunun için de devlet, kamu hizmetlerini finanse etmek amacıyla gerçekleştirdiği klasik faaliyetler dışında da faaliyetler de bulunmalıdır. Bu yaklaşım, siyasal karar alma modelleri kapsamında yer alan bir yaklaşım değildir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

4. Kamu harcamalarının artış nedenlerini görünüşte artış ve gerçek artış nedenleri olarak iki grupta incelemek mümkündür.

Görünüşte Artış Nedenleri

Kamu harcamalarının görünüşte artış nedenlerinin temel ortak noktası; kamu hizmet miktar ve/veya kalitesinde bir artış söz konusu olmamakla birlikte, kamu harcamaları sadece parasal olarak artmaktadır. Kamu giderlerinin görünüşte artış nedenlerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- Ekonominin parasallaşması: Geçmişte para karşılığı gör[dür]ülmeyen kamu hizmetlerin artık günümüzde para karşılığı yapılmaya başlanmasıdır.
- Bütçe usullerinin değişmesi [Safi usulden gayri safi usule geçiş]: Safi bütçe usulünde, kamu gelir ve giderleri netleştirilerek bütçeye kaydedilmektedir. Bu yöntemde, giderin yapılması sürecinde tahsil olunan gelirler, bu giderin yapılmasında kullanılabilir. Oysa, gayrisafi bütçe usulünde kamu gelir ve giderleri gayri safi olarak bütçeye kayıtlıdır ve hiçbir gelir hiçbir gidere tahsis edilemez. Bu durumda, sunulan hizmet miktar ve kalitesinde değişim meydana gelmeksizin kamu giderleri görünüşte artış gösterir.
- Paranın satın alma gücünün düşmesi: Enflasyon ya da devalüasyon nedeniyle paranın satın alma gücünün düşmesine bağlı olarak, geçtiğimiz dönemde sunulan

kamu hizmet miktar ve kalitesi değişmekle birlikte aynı hizmet sunumu daha maliyetli olarak gerçekleştirilmektedir.

- Nüfus artışı ve ülke sınırlarının büyümesi [Ülke nüfusu ve ülke topraklarının kamu harcama artışından daha fazla artması]: Bu neden, en fazla karıştırılmaya müsait bir görünüşte artış nedenidir. Burada, kamu harcamaları geçtiğimiz döneme göre artış göstermektedir. Fakat ülke nüfusunun kamu harcamalarının artışından daha fazla artışı nedeniyle, kişi başına düşen harcama tutarı ve kamu hizmetlerinin kalitesinde düşüş meydana gelmiş olabilir. Bu nedenle kamu harcamalarındaki bu artış görünüşte artıştır. Aynı şekilde, ülke sınırlarının genişlemesi nedeniyle kamu harcamaları artış göstermiş olmakla birlikte; ülke sınırlarındaki genişlemenin kamu harcamalarındaki artıştan daha fazla olması nedeniyle, birim ülke toprağı başına kamu harcama tutarı azalmış olabilir. Kamu harcamalarının nüfus artışından daha hızlı artması halinde kişi başına düşen hizmet miktar ve/veya kalitesi artacağı için kamu harcamaları gerçekte artış gösterecektir. Nüfus artışı, kamu harcamalarını hem görünüşte hem de gerçekte artırmaktadır. Nüfus artışının kamu harcamalarını görünüşte ya da gerçekte artırması, kamu harcamaları ve nüfusun artış hızlarına bağlı olmaktadır. Kamu harcamaları, ülke yüzölçümü genişlemesi oranında artıyorsa görüşte; kamu harcamaları ülke yüzölçümünün genişlemesinden daha yüksek oranda artıyorsa gerçekte artış söz konusu olmaktadır. O nedenle, ülke sınırlarının genişlemesi de nüfus artışı gibi, kamu harcamalarının hem görünüşte hem de gerçek artış nedenidir. Artışın görünüşte ya da gerçek artış olduğuna karar verebilmek için kamu harcamaları ve ülke sınırlarının genişleme oranlarına bakmak gerekmektedir.
- Devletleştirme: Özel sektör mülkiyetinde bulunan bir işletmenin mülkiyetinin kamu sektörüne geçmesine rağmen ürün/hizmet kalitesinde bir değişim olmaması halinde söz konusu olmaktadır. Ancak, bir işletmenin devletleştirilmesi sonucunda sunulan hizmetin miktar ve/veya kalitesini artırmaya yönelik harcamalar, kamu harcamalarını gerçekte artırmaktadır.

Kamu harcamalarının görünüşte artışı ola-
bildiği gibi, görünüşte azalışı da söz konusu
olabilmektedir. Örnek olarak, geçmişte para
karşılığı sunulan hizmetlerin ayın karşılığı su-
nulması; gayrisafi bütçe usulünden safi bütçe
usulüne geçilmesi, ulusal paranın değerinin
yükselmesi, revalüasyon yapılması, ulusal
paradan sıfır atılması gibi durumlarda kamu
harcamaları görünüşte azalış gösterecektir.

Gerçekte Artış Nedenleri

Kamu harcamalarının gerçek[te] artışında,
kamu harcamalarındaki parasal artışın ya-
nında sunulan hizmetin miktar ve/veya ka-
litesinde artış meydana gelmektedir. Kamu
harcamalarını artıran gerçek nedenleri aşı-
ğıdaki biçimde sınıflandırmak mümkündür.

- Askeri nedenler: Savaş ya da savaş tehdi-
di nedeniyle kamu harcamalarındaki artış;
bölgesel gerginlikler kamu harcamalarının
gerçekte artışına neden olmaktadır. Sa-
vaş teknolojisinde meydana gelen geliş-
meler, ülkelerin savunmaya daha fazla
kaynak ayırmasına neden olacaktır. Aynı
zamanda savaş sonrası, savaş mağdur-
larına, gazi/malul ve şehit yakınlarına
yapılan ödemeler de kamu harcamalarını
gerçekte artıracaktır.
- İktisadi nedenler: Devletin yüklenmiş oldu-
ğu fonksiyonları [ekonomik istikrar, bölü-
şüm, kalkınma/büyüme] gerçekleştirmek
amacıyla ekonomiye müdahalesi, kamu
harcamalarını artırmaktadır. Ortaya çıkan
finansal krizler dolayısıyla, uygulamaya
konulan iktisat politikaları kamu harcam-
alarında gerçekte artışa neden olmaktadır.
İktisadi kalkınmayı sağlamak amacıyla
banka ve kamu işletmelerinin kurulması;
ortaya çıkan yeni hizmetleri sunmak için
personel istihdamı da yeni harcamaları
beraberinde getirecektir.
- Sosyal nedenler: Devletten beklenen iş-
levlerin çeşitlenmesiyle artan sosyal gü-
venlik harcamaları, artan sanayileşmeyle
birlikte hızlanan kentleşme olgusuna bağlı
olarak yeni hizmet taleplerini ortaya çıkar-
ması, kentleşmenin güvenlik ihtiyacını ar-
tırması, ülke nüfusunun artışı ve ülke nü-
fusunun bileşiminde [genç nüfustaki artış
eğitim harcamalarını; yaşlı nüfustaki artış
sağlık ve sosyal güvenlik harcamalarını
artırmaktadır] değişim meydana gelmesi,
geleneksel toplum yapısında meydana

gelen değişmelerin/çözümlerin sosyal
güvenlik ihtiyacını artırması, kadınların
işgücüne katılımının artması, sanayileş-
meye bağlı olarak ortaya çıkan çevre
sorunlarının çözülmesi gerekliliği kamu
harcamalarında gerçekte artışa neden
olmaktadır.

- Siyasal nedenler: Oy hakkının yaygınlaş-
ması seçmenlerin taleplerinde meydana
gelen artış, kamu harcamalarını gerçekte
artıracaktır. Politikacıların geleneksel ola-
rak oy maksimizasyonu hedefiyle kamu
harcamalarını artıcı davranışları, politik
sistem aracılığı ile seçmenlerin yeni ta-
lepler ortaya koyması, müdahaleci devlet
anlayışını ya da refah devletini savunan
siyasal partilerin iktidara gelmesi kamu
harcamalarını gerçekte artırmaktadır.
Tersine liberal partilerin iktidara gelişi
gerçekte azalış nedenidir. Aynı zamanda
küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan or-
ganizasyonlar [Birleşmiş Milletler, NATO
vb.] ve bu organizasyonların harcamala-
rına katılmak için ülkelerin yaptıkları öde-
meler, aynı şekilde ülkeler arası bağış ve
yardımlar, uluslararası çatışmaların orta-
ya çıkması ve bunu önlemek için yapılan
harcamalar kamu harcamalarını gerçekte
artırmaktadır. Aynı şekilde ülkelerde rejim
değişikliklerinin ortaya çıkması [diktatör-
lük ya da otoriter rejimlerden demokrasiye
geçilmesi] kamu harcamalarını gerçekte
artıracaktır.

Teknolojik nedenler: Kamu hizmet sunum
teknolojisinde meydana gelen gelişmeler,
kamu harcamalarını gerçekte artırmaktadır.
Bilişim altyapısı için yapılan harcamalar, ya
da eğitimde ya da savunma endüstrisinde
meydana gelen teknolojik dönüşümler kamu
harcamalarını artırmaktadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

5. Kamu harcamalarının, harcamayı yapan ve
kendisine bütçeden ödenek tahsis edilen
kamu kuruluşunun adıyla sınıflandırılması,
kurumsal organik sınıflandırmayı ifade et-
mektedir. Ancak seçeneklerde organik sınıf-
landırmayı içeren idari sınıflandırma yer aldı-
ğı için, idari sınıflandırma kabul edilmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

6. Reel harcamalar – transfer harcamaları ayrımı; kamu harcamalarının etkilerinin açıklanmasında yardımcı olmakta, kaynakların dağılımını ve kullanımını açıklamakta, ekonomik hayatı etkilemek ve yönlendirmek bakımından kamu harcamalarının ne şekilde kullanılabileceğini göstermekte; kamu harcamalarının gelir dağılımında adaleti sağlamak amacıyla kullanılabileceğini göstermekte ve merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki ilişkileri açıklamaktadır.

Reel harcama-transfer harcaması ayrımı ilk olarak Pigou ve Due tarafından yapılmıştır. Reel harcamalar devletin mal ve hizmet alımına yönelik harcamalarıdır.

Reel harcamalar karşılığında devlet, piyasadaki mal ve hizmet-üretim faktörleri satın almakta; dolayısıyla ekonomide yeni gelir akımları doğmakta ve milli gelir artmaktadır. Transfer harcamaları ekonomiden bir mal veya hizmet alımında yönelik olmayıp, karşılıksız harcamalardır.

Dolayısıyla milli gelir üzerinde doğrudan doğruya bir etki meydana getirmemekte; satın alma gücünün sosyal tabakalar arasında el değiştirmesine neden olmaktadır. Transfer harcamaları bu anlamda yeni gelir akımı yaratmamaktadır.

Reel-transfer harcaması ayrımında bir diğer önemli nokta, reel harcamalar ekonomiye doğrudan katılırken, transfer harcamaları transfer ödemesinin yöneldiği kişi ya da gelir grubunun marjinal tüketim eğilimine bağlı [dolaylı] olarak ekonomiye katılmaktadır¹.

Toplam kamu harcamalarından transfer harcamalarının çıkarılmasıyla, gerçek kamu tüketimi ya da gerçek kamu harcamaları elde edilmektedir. Reel [gerçek] harcamaları, cari harcamalar ve yatırım harcamaları olarak ikiye ayırmak mümkündür.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

7. Ülkelerin ekonomik potansiyelini artıran ve belirli bir süreç içinde üretimde artış sağlayan harcamalar verimli; kaynakların gereksiz yere tüketimine yol açan harcamalar ise verimsiz harcamalar grubuna girmektedir. Bu ayrıma göre, yatırım harcamaları ve sübvansiyonlar verimli; savunma harcamaları ve sosyal transferler verimsiz harcamalar grubunda yer almaktadır. Ancak bu sınıflandırma da önemli ölçüde subjektif nitelik taşımaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

8. Kamu gelirlerini; cebirlik unsuruna göre, sağlandıkları kaynağın niteliğine göre ve gelirin elde edildiği kaynağın sürekliliğine göre olmak üzere üç biçimde sınıflandırmak mümkündür.

1. Cebirlik Unsuru Açısından;

Cebre dayanan kamu gelirleri [vergi, resim, harç, parafiskal gelirler, para ve vergi cezaları vb.]; Konuluşunda ve uygulanmasında hukuki cebirle koruma altına alınan kamu gelirleridir.

Cebre dayanmayan kamu gelirleri [mülk ve teşebbüs gelirleri vb.]; Konuluşunda ve uygulanmasında kamu gücünün hukuki cebirle koruma altına almadığı kamu gelirleridir.

2. Sağlandıkları Kaynağın Niteliği Açısından;

Özel ekonomi gelirleri [mülk ve teşebbüs gelirleri]; Devletin egemenlik gücünü kullanmaksızın elde ettiği gelirlerdir.

Kamu ekonomisi gelirleri [vergi, resim, harç, şerefiye, parafiskal gelir]; Devletin egemenlik gücü doğrultusunda elde ettiği gelirlerdir.

3. Gelirin Elde Edilmiş Olduğu Kaynağın Sürekliliği ya da Gelirin Sürekliliği Açısından;

Adi gelirler [vergi, resim, harç vb.]; Normal ve olağan kamu hizmetlerinin karşılanması için, her yıl tekrarlanır nitelikte ve sürekli gelir yaratan kaynaklardan elde edilen gelirlerdir.

Olağanüstü gelirler [Özelleştirme, bağış ve yardımlar, emisyon vb.]; Önceden öngörüle-meyen, her yıl tekrarlanmayan nitelikte gelirler olağanüstü gelirler olarak değerlendirilir.

Makro bir analizde devletler tüm faaliyetlerinin egemenlik güçleri doğrultusunda hareket etmekle birlikte soru bazında bir yorum yapmak gerekirse, bu durumda devletler cebre dayalı kamu ekonomisi gelirlerini egemenlik güçleri doğrultusunda elde etmektedirler.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

¹ Maliye politikası bölümünde tekrar incelenecek olan çarpan [çoğaltan] mekanizmasına baktığımızda; kamu [reel] harcama çarpanı $[1 / [1-c]]$ iken transfer harcama çarpanının $[c / [1-c]]$ olduğu görülecektir. Reel harcamalar ekonomiye doğrudan [harcamanın tamamı] katılırken, transfer harcamaları, transferi alanın marjinal tüketim eğilimine göre ekonomiye [dolaylı olarak] katılacaktır. Doğal olarak reel harcamaların ekonomide yaratacakları [daraltıcı/genişletici] etkiler daha yüksek düzeyde olacaktır.

9. Vergi ilkeleri ya da vergilerin taşınması gereken özellikler ilk defa A. Smith tarafından 1776 yılında yazılan "Ulusların Zenginliği" isimli eserde incelenmiştir. Soru kökünde yer alan vergi ilkeleri de klasik anlamda vergi ilkeleridir. Bunlar:

A. Smith'in vergi ilkeleri;

1. Adalet [Eşitlik] İlkesi

Bir devletin uyruğunda bulunan kişiler, mümkün olduğunca kendi güçleriyle orantılı olarak, kamu harcamalarına katılmalıdır. Verginin herkesin elde ettiği gelirle orantılı bir şekilde ödenmesini öngörmektedir.

2. Belirlilik [Açıklık- Kesinlik] İlkesi

Herkesin ödeyeceği vergi miktarı keyfi olmayıp kesin olmalıdır. Ödeme şekli, ödeme zamanı ve miktarı herkes için açık ve kesin olmalıdır.

3. İktisadilik İlkesi

Bu ilke maliyeciler tarafından iki farklı biçimde yorumlanmaktadır:

Ucuzluk ilkesi: Vergi için yapılan masrafların mümkün olduğu kadar düşük olmasını öngörmektedir.

Tarafsızlık ilkesi: Vergilerin, iktisadi faaliyetleri, kaynak tahsis kararlarını etkilememesi ya da en az etkilemesini öngörmektedir.

4. Uygunluk İlkesi

Verginin mükellef için en uygun zaman ve biçimde, mükellefe en az rahatsızlık verecek şekilde tahsil edilmesini öngörmektedir.

B. A. Wagner'in Vergileme İlkeleri

Wagner'e göre, devletin varlığı ve devami, bireylerinkinden daha önemlidir.

O nedenle Wagner vergilerin mali fonksiyonları üzerinde daha ağırlıkla durmaktadır. Wagner vergi ilkeleri 4 temel başlık altında incelenmiştir.

1. Mali İlkeler

Yeterlilik [Verimlilik] İlkesi: Vergi gelirlerinin, kamu harcamalarını karşılamaya yetecek düzeyde olmasını ifade etmektedir.

İstikrar ilkesi: Bu ilke ile ifade edilmek istenen, verginin konjonktür dalgalanmalarından etkilenmemesidir. Bir başka ifadeyle vergi hasılatının refah yıllarında yükselmemesi ve çöküntü yıllarında vergi hasılatının düşmemesidir.

Esneklik ilkesi: Bu vergi ilkesi ile vergi hasılatının milli gelir değişimlerini izleyebilmesi ifade edilmektedir. Bu nedenle de vergi türünün advalorem olması önemlidir. Ayrıca

esneklikten söz edebilmek için vergi oranının yükseltilmesi halinde vergi matrahının küçülmemesi gerekmektedir. Esneklik ilkesi vergilerin milli gelirdeki değişimlere ayak uydurabilir bir biçimde düzenlenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Başka bir anlatımla vergilerin otomatik stabilizatör vazifesi görececek bir şekilde düzenlenmesini öngörmektedir.

2. İktisadi İlkeler

Bu kapsamda Wagner, verginin sermaye birikimi, kaynak dağılımı, iktisadi gelişme, gelir bölüşümü, yükümlülerin tüketim ve yatırım kararları üzerindeki etkisinin dikkate alınarak en uygun vergi kaynaklarından vergi alınması gerektiğini ifade etmektedir. Wagner, vergi kaynağının seçimine, özel ekonomi açısından değil toplumsal ekonomi açısından bakılması gerektiğini ifade etmektedir. Ayrıca yazar, gelir ve servet adaletsizliğini giderecek vergilerin seçilmesi gerektiğini öne sürmektedir.

3. Ahlaki İlkeler

Bu kapsamda, ahlaki ilkeler olarak, genellik ve eşitlik ilkesini ele almak mümkündür.

Genellik ilkesi: Vergi, toplumu oluşturan herkesten ancak, ödeme gücü olanlardan alınmalıdır.

Eşitlik ilkesi: Vergi, kişilerin ödeme güçleri ile orantılı biçimde herkesten eşit bir şekilde alınmalıdır.

4. Teknik ve İdari İlkeler

Bu kapsamda daha çok vergileme tekniğine ilişkin olarak belirlilik, uygunluk ve ucuzluk ilkeleri yer almaktadır.

Belirlilik ilkesi: Verginin ödeme yerinin, ödeme zamanının, ödenecek miktarın kesin olarak belirlenmiş olması gerektiğini ifade etmektedir.

Uygunluk ilkesi: Verginin mükelleflerden en uygun zaman ve biçimde; gerektiğinde taksitler halinde alınması gerektiğini ifade etmektedir.

Ucuzluk ilkesi: Verginin tarh ve tahsil giderlerinin minimum düzeyde tutulması gerektiğini; bir başka ifadeyle mükelleften alınan satın alma gücü ile Hazine'nin kasasına giren satın alma gücü arasındaki fark en düşük düzeyde olmalıdır.

Dolayısıyla Vergilerin, bireylerin çalışmasına engel olmaması, ekonomik birimlerin kararlarını etkilememesini ifade eden vergi ilkesi iktisadilik ilkesinin bir alt ilkesi olan tarafsızlık ilkesidir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

10. 25.12.2021 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 7349 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 2022 yılı gelirlerinden geçerli olmak üzere "Hizmet erbabının, ödemenin yapıldığı ayda geçerli olan asgari ücretin aylık brüt tutarından işçi sosyal güvenlik kurumu primi ve işsizlik sigorta primi düşüldükten sonra kalan tutarına isabet eden ücretleri (Şu kadar ki, istisnayı aşan ücret gelirinin vergilendirilmesinde verginin hesaplanacağı gelir dilim tutarları ve oranları, istisna kapsamındaki tutarlar da dikkate alınarak belirlenir. Ödenecek vergi tutarı, bu suretle bulunan vergi tutarının içinde istisna tutara isabet eden kısım düşülmek suretiyle hesaplanır. İstisna nedeniyle alınmayacak olan vergi ilgili ayda aylık asgari ücret üzerinden hesaplanması gereken vergiyi aşamaz. Birden fazla işverenden ücret alanlarda bu istisna sadece en yüksek olan ücrete uygulanır.)" vergi dışı bırakmıştır.

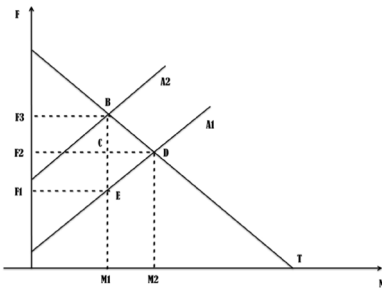
Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

11. Vergi Yansımasını Etkileyen Faktörler;

1. Arz ve Talep Esneklikleri Açısından

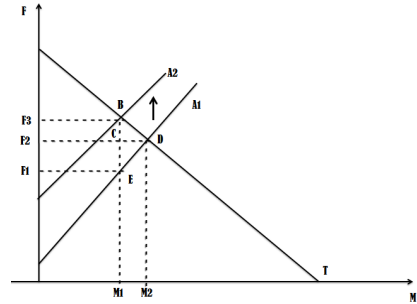
Vergi yansıması etkileyen faktörler olarak; vergilendirilen malın arz ve talep esnekliklerini, uygulanan verginin değer ya da miktar esaslı olmasını, vergilendirilen mal ya da üretim faktörü olması, vergilendirmenin mal ya da emek piyasasına yönelik olmasını, verginin uygulandığı piyasadaki rekabet koşullarını, uygulanan verginin sınırlı mal grubunu kapsamaları ya da genel bir vergi olmasını, ekonominin dışı açık ya da kapalı olmasını saymak mümkündür.

- Vergilendirilen malın arz ve talep esnekliği eşit ise, vergi üretici ve tüketici arasında eşit olarak paylaşılır,

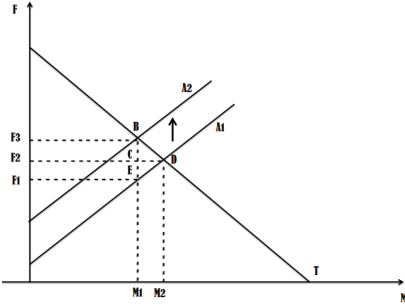
Üzerine vergi konulan malın arz ve talep esnekliklerinin eşit olması halinde; vergi alıcı ve satıcı arasında eşit olarak paylaşılacaktır. Şekilde; malın üzerine F1F3 [BE] büyüklüğü kadar bir vergi uygulaması söz konusudur. Vergi öncesi denge D noktasında gerçekleşmekte; F2 denge fiyatı ve M1 denge miktarı ortaya çıkmaktadır. Vergi sonrası firmanın maliyetlerinin artması nedeniyle arz eğrisi sola kaymakta ve yeni denge noktası E olmaktadır. Bu yeni dengede; üreticinin eline geçen F1 iken tüketicinin cebinden çıkan fiyat F3 olmaktadır. Uygulamaya konulan F1F3 büyüklüğü kadar verginin F1F2 bölümü üretici üzerinde kalmakta; F2F3 büyüklüğü kadar kısım ise tüketiciye yansımaktadır. Bu durumda, alıcı ve satıcı yarı yarıya vergi artışını paylaşmaktadır.

- Vergilendirilen malın talep esnekliği arz esnekliğinden büyük ise, verginin üreticiye yansıyan kısmı tüketiciye yansıyan kısmından daha büyüktür,

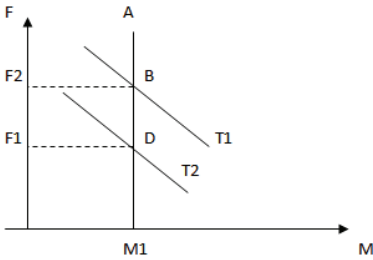
Vergilendirilen bu durumda, üzerine vergi konulan malın talep esnekliğinin, arz esnekliğinden daha büyük olması durumunda, üreticinin malın üzerine verginin tamamını yüklemesi, tüketicinin talebinde önemli ölçüde değişiklik meydana geleceği için verginin daha büyük kısmını üretici yüklenmektedir. Şekilden de görüleceği üzere, vergi sonrası arz eğrisi A2'ye kaymaktadır. Uygulamaya konulan F1F3 kadar vergi, tüketicinin fiyatını F2'den F3'e çıkarmaktadır. Aynı zamanda üreticinin eline geçen fiyatı da F2'den F3'e düşürmektedir. Ancak, talep esnekliğinin arz esnekliğinden büyük olması halinde; F1F2, F2F3'ten daha büyük olmaktadır. Tüketicinin başka mallara kaymasını ya da ürünü almaktan vazgeçmesini önlemek için üreticinin verginin daha büyük kısmını üstlendiği görülmektedir.

- Vergilendirilen malın arz esnekliği talep esnekliğinden büyük ise, verginin tüketiciye yansıyan kısmı üreticiye yansıyan kısmından daha büyüktür,

Vergilendirilen malın arz esnekliğinin talep esnekliğinden büyük olması halinde; şekilden de görüleceği üzere, malın üzerine vergi konulması dolayısıyla arz eğrisi sola kaymakta ve firmanın maliyetleri artırarak üretimi azaltmaktadır. Böyle bir durumda, üzerine vergi konulan malın ikame olanaklarının görece düşük olması nedeniyle, firma tüketici talebinde bir azalış endişesi taşımamaktadır. Bu nedenle konulan verginin daha büyük bir kısmını tüketiciye yansıtırken daha azını kendisi üstlenmektedir. Şekilden de görüleceği üzere, F_2F_3 , F_1F_2 'den daha büyüktür ve verginin ileriye yansıyan kısmı daha büyüktür.

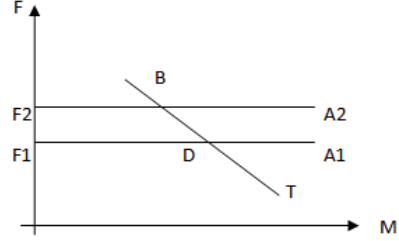
- Vergilendirilen malın arz esnekliği sıfır ise, vergi tamamen üretici üzerinde kalmaktadır,

Vergilendirilen malın esnekliğinin sıfır olması, üreticinin vergi sonrası üretim kalıbını değiştirmesi ya da vergilendirilmeyen bir malı üretmesinin mümkün olmaması halinde söz konusu olmaktadır. Böyle bir durumda, üretici üzerine vergi konulan malı üretmeye devam etmek zorunda olduğu için verginin tümü üretici üzerinde kalmakta ve tüketiciye yansıyan kısmı bulunmamaktadır. Şekilden

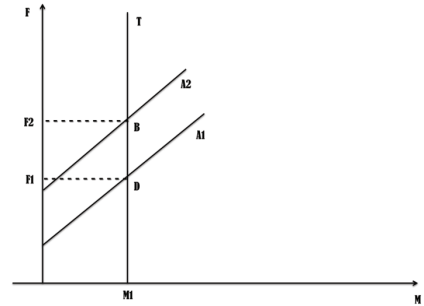
de görüleceği üzere, vergi öncesi üreticinin satış fiyatı F_2 iken F_1F_2 kadar vergi uygulaması nedeniyle üreticinin vergi sonrası satış fiyatı F_1 'e düşmekte ve vergi tümüyle üretici tarafından üstlenilmektedir.

- Vergilendirilen malın arz esnekliği sonsuz ise, vergi tamamen tüketici üzerinde kalmaktadır,

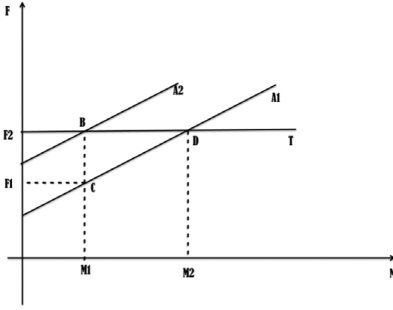
Vergilendirilen malın sonsuz esnekliğe sahip olması, üreticinin vergi uygulaması sonucunda, ürettiği malın üretiminden kolaylıkla vazgeçebilmesini ifade etmektedir. Bu nedenle uygulamaya konulan verginin tümü tüketici tarafından üstlenilmektedir. Şekilden de görüleceği üzere, vergi öncesi malın tüketiciler açısından fiyatı F_1 iken F_1F_2 kadar vergi uygulaması sonucunda fiyat F_2 'ye çıkmaktadır. Böyle bir durumda uygulamaya konulan vergi tümüyle fiyat artışı olarak karşımıza çıkmaktadır.

- Vergilendirilen malın talep esnekliği sıfır ise, vergi tamamen tüketici üzerinde kalmaktadır,

Tam Vergilendirilen malın talep esnekliğinin sıfır olması, tüketiciler açısından bu malın ikamesinin bulunmamasını ifade etmektedir. Yaygın örnek bir tedavide hayati işlevi olan ilaçlardır. Böyle bir durumda, üretici uygulamaya konulan verginin tümünü tüketiciye yansıtmaktadır. Şekilden de görüleceği üzere, vergi öncesi tüketicinin cebinden çıkan bedel F_1 iken vergi sonrası F_2 olmaktadır. F_1F_2 büyüklüğü kadar vergi tamamıyla fiyat artışına dönüşmüştür.

- Vergilendirilen malın talep esnekliği sonsuz ise, vergi tamamen üretici üzerinde kalmaktadır,

Vergilendirilen malın talep esnekliğinin sonsuz olması, tüketicilerin küçük bir fiyat artışında dahi ürünü almaktan vazgeçecekleri anlamına gelmektedir. Böyle bir durumda konulan verginin tümünü üretici üstlenmektedir. Şekilden de görüleceği üzere, vergi öncesi üreticinin satış fiyatı F_2 iken vergi sonrası satış fiyatı değişmemekte ancak vergi dolayısıyla üreticinin kazancı F_1 'e düşmektedir. Konulan vergi tamamıyla üretici tarafından üstlenilmekte ve üreticinin karını azaltmaktadır.

2. Diğer Faktörler Açısından

- Tam rekabet piyasasında uygulanan verginin değer ya da miktar esaslı olması yansıma açısından farklılık arz etmemektedir,
- Tekelci piyasada advalorem vergi uygulamasında, spesifik vergiye oranla üretim azalışı daha az gerçekleşmektedir,
- Tekelci piyasada vergi, firmanın ürettiği mal üzerine konuluyorsa fiyatlar aracılığıyla kısmen tüketiciye yansıtılabilirken, firma karı üzerine konulan vergi tamamen firmanın üzerinde kalmaktadır,
- Emek piyasasında da yansımanın yönü ve derecesini, emek arz ve talep eğrilerinin esneklikleri belirlemektedir. Doğal kaynaklar üzerine konulan vergi, arazi ya da doğal kaynak sahibi üzerinde kalmaktadır,
- Özellikle tasarruf yetersizliği çekilen ülkelerde, sermayeye yönelik uygulanan vergi, finansman maliyetlerini artırarak ileriye doğru yansıyacaktır,
- Ekonomide uygulanan verginin kapsamına göre, vergi yansımasının şiddeti farklı olacaktır. Motorlu taşıtlar vergisindeki

vergi artışı ile KDV gibi bir genel satış vergisindeki vergi artışlarının yansıması tüm ekonomiye yayılacaktır,

- Vergi yansıması, kısa ve uzun dönemde farklılık arz eder ve uzun dönemde fiyatlama davranışları vergiden bağımsız faktörler tarafından şekillendirilebilir,
- Ekonominin dışa açık ya da kapalı olması vergi yansıması üzerinde etkilidir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 12.** Bütçe İlkeleri klasik bütçe ilkeleri ve çağdaş bütçe ilkeleri olmak üzere iki farklı grupta ele alınabilmektedir.

A. Klasik Bütçe İlkeleri

1. Genelilik İlkesi

Genellik ilkesi, gerçekleştirilen bütün gelir ve harcamaların bütçede ayrı ayrı ve açık bir şekilde gösterilmesini ifade etmektedir. Genelilik ilkesi gereği, hiçbir gelir ve harcama birbirinin arkasında gizlenemez. Bunu sağlamak adem-i tahsis ve gayrisafi usulde bütçe tutma ilkesi olmak üzere iki temel ilke bağlamında olmaktadır.

Adem-i tahsis; ilkeye göre, herhangi bir gelir herhangi bir harcamaya doğrudan tahsis edilemez. Bütün gelirler hazinede toplanacak ve bütün harcamalar buradan yapılacaktır.

Gayri safi usul; gayrisafi bütçe usulünde gelir ve giderler eksiksiz olarak, birbirleriyle mahsup edilmeden bütçede açık bir şekilde yer almaktadırlar.

Genellik ilkesi yararları;

- Devletin gelir ve giderleri açık bir şekilde görülür [Şeffaflık],
- Denetim kolaylaşır,
- Savurganlık ve art niyetli harcamalar önlenir,
- Hizmet karşılığında gelir toplama ayrıcalığı olmadığı için hizmetler ve bunları sunan kamu kuruluşları arasında ayrım yapılmayacaktır.

Genellik ilkesinin sakıncaları;

- Hizmetlerin net maliyetlerinin çıkarılması zorlaşır.
- Kamu birimlerinin yöneticileri yoğun bir denetim altında çalışmaktan dolayı sorumluluk almaktan kaçınırlar.

- Devletin ani ve genel bir sıkıntı içinde olması durumunda tüm hizmetler aksar,
- Mükelleflerin ödedikleri vergi ile kamu harcamaları arasındaki bağı kurlmaları zorlaşır.

5018 sayılı KMYKK, genellik ilkesini benimsemekle birlikte, kanunda genellik ilkesinden bazı sapmalar da mevcuttur. Buna göre;

- Özel Bütçe
- Döner Sermayeli İşletmelerin Bütçeleri
- Şartlı Bağış ve Yardımlar
- Fonlar, 5018'e göre genellik ilkesinden sapmalardır.

2. Birlik İlkesi

Devletin gelir ve giderlerini tek bir bütçede toplamasını gerektiren bütçe ilkesidir. Birlik ilkesi kamu gelirlerinin kamu harcamalarını karşılama düzeyini göstermesi bakımından önem arz etmektedir. Ayrıca gelir ve giderlerin aynı bütçede yer alması kuruluşların denetimini sağlayacak ve kuruluşlara performans karşılaştırması imkanı sunacaktır. Genel bütçe dışındaki bütün bütçe türleri ülkemizde birlik ilkesinden sapmadır.

3. Açıklık ve Alenilik İlkesi

Bütçe ile ilgili tüm belgelerin bütçe süreci boyunca kamuoyuna açıklanması ve yayımlanmasını gerektirmektedir. Açıklık ilkesi, devlet bütçesinin sadece uzmanların değil ilgi duyan vatandaşların da anlayabileceği şekilde hazırlanmasını gerektirmektedir. Bütçe ile ilgili bilgi ve belgelerde herhangi bir gizlilik olmamalıdır. Alenilik ilkesi, bütçeyle ilgili tüm işlem ve uygulamaların kamuoyundan gizlenmeksizin gerçekleştirilmesi anlamında kullanılmaktadır.

Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığı bütçesine konulan, gizli istihbarat ve gizli savunma hizmeti ile devlet güvenliği açısından kullanılan örtülü ödenek, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı bütçelerine konulan haber alma ödenekleri açıklık ilkesinin sapmalarıdır.

4. Doğruluk İlkesi (Objektif Doğruluk İlkesi)

Bütçe ileriye yönelik bir tahmin olduğu için, devlet faaliyetlerinin aksamaması bütçenin gerçekçiliğine bağlıdır. Doğruluk ilkesi bütçe hazırlanırken gerçeğe yakın tahminler yapılmasını gerektirmektedir. Bu ilke geçmiş yıl

verilerinin de dikkate alınarak doğru tahminlerin yapılmasını ifade etmektedir.

5. Samimilik İlkesi (Sübjektif Doğruluk İlkesi)

Samimilik ilkesi, gelir ve gider tahminlerinin aşırı şekilde iyimser ya da kötümser bir şekilde yapılmamasını, bütçenin hazırlanması aşamasında samimi davranılmasını gerektirmektedir. Sübjektif doğruluk ilkesinde iyi niyet karinesine bakılmaktadır.

6. Önceden İzin İlkesi

Bütçenin ilgili mali yıla girilmeden onaylanıp yürürlüğe girmesini gerektirmektedir.

7. Giderlerin Gelirlerden Önceliği İlkesi

Genellikle gelişmiş ülkeler için geçerli bir bütçe ilkesi olan giderlerin önceliği ilkesi, bütçede önce giderlerin tahminini gerekli kılmaktadır. Buna göre, gider rakamları belirlendikten sonra gelirler tahmin edilir.

8. Giderlerde Tahsis [Ayrım] İlkesi

Bütçe teklifinde yer alan giderler nitelik, nicelik ve zaman açısından üçlü bir ayrıma tabidir.

Nitelik yönünden [Kalitatif] ayrıma göre; alanlar açısından ödenekler saptanacaktır. Bütçe bölüm itibarıyla görüşülüp onaylanır. Devlet daireleri bütçelerini bütün olarak değil ayrılmış bölümler itibarıyla kullanırlar.

Nicelik yönünden [Kantitatif – Miktar itibarıyla] ayrıma göre; Miktar itibarıyla tahsiste her alana yapılacak ödenek ayrımı hizmet alanı itibarı ile miktar olarak belirlenir ve bu sınıra kadar harcama izni verilir.

Zaman bakımından ayrım ilkesi; Zaman itibarıyla tahsiste ise ödenek ayrımı istisnası olabilmekle birlikte bir mali yıl için yapılabilir.

9. Denklik İlkesi

Denklik ya da denk bütçe ilkesi, klasik maliyecilerin ve ona uygun klasik maliye görüşünün savunduğu bir ilkedir. Bütçede gelir ve giderlerin birbirine denk olması gerektiği savunulmaktadır. Eğer bütçe hazırlanırken giderlerin toplamı, gelirlerin toplamından fazla çıkarsa aradaki fark iç borçlanmalarla kapatılır ve gelir gider toplamı eşitlenir. Bu eşitliğe görünüşte denklik denilmektedir. Bütçe onaylandıktan sonra kesin hesap kanununda gelir ve giderler gerçekten birbirine denk çıkarsa buna gerçek denklik denilmektedir.

10. Tasarruf İlkesi

Para ile mümkün olan en yüksek ortak faydayı sağlamak için savurganlığı önlemek, hizmet birim maliyetini düşürmek, hizmetin kalitesini arttırmakla kamu kesiminde verimliliğin yükseltilmesini gerektirmektedir.

11. Yıllık Olma İlkesi

Bütçe kanunu bir yıllıktır. Yani bütçe ile verilen harcama yapma ve gelir toplama izni bir yıllığına verilmektedir. Yıllık olma kuralının da geçici bütçeler gibi istisnaları mevcuttur.

B. Çağdaş Bütçe İlkeleri [5018 Sayılı Kanuna Göre Bütçe İlkeleri]

Hatırlanacağı üzere 2003 yılında 5018 sayılı Kanun, AB'ye uyum süreci, bütçe uygulamalarının tek mali yılla sınırlı olması, bütçe ile kalkınma planları arasında bağ kurulmaması, mevcut mali yönetim anlayışımızda değişiklik yapılmasını gerekliliği nedenleri ile çıkarılmıştır. Söz konusu amaçların gerçekleştirilebilmesi, 5018 sayılı Kanunun yeni ilkeler taşıması gereğini ortaya çıkarmıştır.

1. Makroekonomik istikrar İlkesi

Makroekonomik istikrar ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasını öngörmektedir.

2. Performans ve Mali Kontrol İlkesi

Bütçe çalışmaları esnasında stratejik planlar ile performans ölçütlerinin ve fayda maliyet analizinin dikkate alınmasını öngörmektedir.

3. Planlama İlkesi

Çok yıllık bütçeleme esasıyla bütçenin izleyen iki yılın bütçe tahminleriyle birlikte görüşülüp değerlendirilmesini öngörmektedir.

4. Uluslararası standartlara uygunluk

Hükümetin mali işlemlerinin kapsamlı ve saydam bir şekilde görülmesinin sağlanmasıdır. Şeffaflık ve mali saydamlık ilkelerinin bir gereğidir.

5. Mali Saydamlık İlkesi

Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında denetimin sağlanması amacıyla kamuoyu zamanında bilgilendirilmesini öngörmektedir.

6. Yeknesaklık İlkesi

Çağdaş anlamda giderlerde tahsis ilkesini ifade etmektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 13.** 1982 Anayasasının 161'inci maddesine göre "Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Genel Kurulda kamu idare bütçeleri hakkında düşüncelerini her bütçenin görüşülmesi sırasında açıklarlar, gider artırıcı veya gelirleri azaltıcı önerilerde bulunamazlar."

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 14.** Kapalı istihbarat ve kapalı savunma hizmetleri, devletin milli güvenliği ve yüksek menfaatleri ile devlet itibarının gerekleri, siyasi, sosyal ve kültürel amaçlar ve olağanüstü hizmetlerle ilgili hükümet icapları için kullanılmak üzere Cumhurbaşkanlığı bütçesine konulan ödenektir. Kanunlarla verilen görevlerin gerektirdiği istihbarat hizmetlerini yürüten diğer kamu idarelerinin bütçelerine de örtülü ödenek konulabilir. Örtülü ödenek bu amaçlar dışında, Cumhurbaşkanının ailesinin kişisel harcamaları ile siyasi partilerin idare, propaganda ve seçim ihtiyaçlarında kullanılamaz. Cari yılda bu amaçla tahsis edilen ödenekler toplamı, genel bütçe başlangıç ödenekleri toplamının %0,5'ini geçemez. Cumhurbaşkanlığı bütçesindeki ödenekler, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile belirlenir ve uygulanır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 15.** Üst yöneticiler ve bütçeyle ödenek tahsis edilen harcama yetkililerince, hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, her yıl faaliyet raporu hazırlanır. Üst yönetici, harcama yetkilileri tarafından hazırlanan birim faaliyet raporlarını esas alarak, idaresinin faaliyet sonuçlarını gösteren idare faaliyet raporunu düzenleyerek kamuoyuna açıklar. Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri ve sosyal güvenlik kurumları, idare faaliyet raporlarının birer örneğini Sayıştaya ve Cumhurbaşkanlığına gönderir.

Mahallî idarelerce hazırlanan idare faaliyet raporlarının birer örneği Sayıştay ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gönderilir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, bu raporları esas alarak kendi değerlendirmelerini de içeren mahallî idareler genel faaliyet raporunu hazırlar ve kamuoyuna açıklar. Raporun birer örneği Sayıştaya ve Cumhurbaşkanlığına gönderilir.

Merkezî yönetim kapsamındaki idareler ile sosyal güvenlik kurumlarının bir malî yıldaki faaliyet sonuçları, Cumhurbaşkanlığı tarafından hazırlanacak genel faaliyet raporunda

gösterilir. Bu raporda, mahallî idarelerin mali yapılarına ilişkin genel değerlendirmelere de yer verilir. Cumhurbaşkanlığı, genel faaliyet raporunu kamuoyuna açıklar ve bir örneğini Sayıştaya gönderir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

16. Yüksek faizli tahviller ile düşük faizli tahvillerin değiştirilmesi olarak tanımlanabilmektedir. Bir başka ifadeyle daha önceden çıkarılmış bulunan yüksek faizli tahvillerin faizlerinin düşürülmesidir. Konversiyon işlemi; başa baştan [basit], başa başın altında, fark isteme suretiyle, kademeli ve tersine [anti] konversiyon olmak üzere beş biçimde yapılabilmektedir. Tüm konversiyon yöntemlerini karşılaştırabilmek açısından; başlangıç koşullarının aynı olduğunu varsayalım. Örnek olarak; 100 TL nominal bedelli tahvil başlangıçta %10 faizli olarak ihraç edilmiş; izleyen dönemde ise piyasa faizleri %5'e düşmüş olsun.

- Başabaştan [basit usulde] yapılan konversiyon: 100 TL nominal bedelli ve %10 faizli tahvil, konversiyon işleminde; 100 TL nominal bedelli ve %6 faizli [konversiyona katılımı teşvik etmek için piyasa faizinin bir miktar üzerinde faiz oranından konversiyon yapılmalıdır] tahville değiştirilmektedir. Bu uygulamada anapara ödemesi değişmezken, faiz ödemelerinde azalış meydana gelmektedir. Böyle bir uygulamada, faiz düşüşü kadar [%10'dan %6'ya] reddedilmiş bulunmaktadır. Bu yöntem borcun reddi ile eş anlamlı olarak kullanılan konversiyon yöntemidir.
- Başabaştan altında yapılan konversiyon: 100 TL nominal bedelli ve %10 faizli tahvil ihraç edilmiş olsun. Piyasa faiz oranları %5'e düşünce devlet 100 TL nominal bedelli ve %6 faizle tahvil ihraç ederek konversiyon işlemi gerçekleştirebilir. Fakat devlet faizlerin daha da düşmesini hedefliyorsa [anapara ödemeleri bütçede yer almazken, faiz ödemeleri bütçede yer almaktadır ve vergi gelirlerinden karşılanmaktadır. Nitekim, borç yönetiminin amaçları arasında borç anapara ve borç faiz ödemelerinin, kamu gelirleri üzerindeki baskısını azaltmak yer almaktadır]; 93 TL ve %3 faizli tahvil ihraç ederek konversiyon işlemi gerçekleştirilmektedir. Bu durumda devlet, tahvil sahiplerine 100 TL'lik tahvil yerine daha fazla miktarda 93

TL'lik tahvil vermektedir [Tahvil sahiplerine sağlanan yan çıkarlar arasında, çıkarılabilecek daha yüksek getirili tahvillerin alımında eski tahvillerin kullanılabilmesi yer almaktadır]. Tahvil sahibi elindeki 100 TL ve %10 faizli tahvili devlete vererek, karşılığında [100/93] 1,075 adet tahvil almaktadır. Vade sonunda devlet 93 TL'den sattığı tahvilleri yatırımcıdan 100 TL'den geri almakta ve 100 TL üzerinden %3 faiz ödemesi yapmaktadır. Bu uygulamada devletin borç [stoku/anaparası] miktarı artarken, faiz yükünde azalış meydana gelmektedir.

- Fark isteme suretiyle yapılan [fark-üstelik ödemeyi gerektiren] konversiyon: Bu uygulamada devletin faiz yükünde herhangi bir değişiklik olmamaktadır. Ancak alacaklılara elde edecekleri faiz miktarını koruyabilmeleri için [piyasa faiz oranları düşüşü için] devlete ek bir sermaye ödemeleri [ek borç vermeleri] için zorlama yapılır. Talep edilen ilave sermaye miktarı, piyasa faiz oranı ile tahvil faiz oranı arasındaki farka karşılık gelmektedir. Yani bir anlamda, piyasa faizi ile tahvil faizi eşitlenmektedir. Bu yöntemle ilişkin bir başka tanımlama ise, piyasa faiz oranlarındaki düşüş dolayısıyla ortaya çıkan karın devletleştirildiği konversiyon yöntemidir. Faiz oranının değiştirilmediği tek yöntem de aynı zamanda bu yöntemdir. Piyasa faiz oranları %10'dan %5'e düşünce, yatırımcının elindeki tahvilin değeri de 100 TL'den 200 TL'ye çıkmaktadır. Devlet, başlangıçtaki [belirlenmiş sabit faiz oranından] 10 TL faizi ödeyebilmek için yatırımcıdan tahvil fiyatındaki 100 TL'lik artışı ödemesini talep etmektedir.
- Kademeli konversiyon: Bu uygulamada devlet faiz oranlarını kademeli olarak düşürmeyi tercih edebilir. Bunun nedeni, tahvil sahiplerinin uğrayacakları kaybı alacaklılara aniden hissettirmemektir. Bu uygulamada ya tahvil sahiplerine belirli bir süre sonunda konversiyon yapılacağı ya da belirli bir zaman dilimi içinde faiz oranlarının hangi oranlarda indirileceği bildirilir. Bir başka seçenek de devlet piyasa faiz oranları düzeyine kadar birkaç konversiyon işlemi gerçekleştirebilir. Öncelikli olarak, 100 TL ve %10 faizli tahvil, 100 TL ve %9 faizli tahville; belirli bir süre sonra %9 fa-

izli tahvil ile %8 faizli tahvil ile değiştirilir ve bu uygulama konversiyonun sonuna [piyasa faiz oranlarına yaklaşıma] kadar devam eder.

- Tersine konversiyon: Bu yöntemde, devlet daha önceden ihraç etmiş olduğu tahvillerin faiz oranlarını artırmaktadır. Örnek olarak, 100 TL %10 faizli tahvil ihraç edildiğinde enflasyon beklentisi %7 olsun [Reel faiz, nominal faiz ile enflasyon beklentisi arasındaki fark olan %3'tür]. Ancak, izleyen dönemde gerçekleşen enflasyonun yükselmesi nedeniyle yatırımcıların reel getirileri düşebilir hatta [gerçekleşen enflasyonun %10'u aşması halinde] negatife dahi inebilir. Böyle bir durumda, devlet yatırımcıları korumak ve reel kayıplarını telafi etmek amacıyla daha önceden ihraç etmiş olduğu tahvillerin faizini yükseltebilir bir başka ifadeyle 100 TL %10 faizli tahvilli 100 TL %11 [%12, %13, enflasyondaki artışa bağlı olarak daha yüksek oranlar] faizli tahvil ile değiştirmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 17.** Maliye politikasının doğuşu, 1929 büyük bunalımı izleyen Keynesyen iktisatla birlikte gerçekleşmektedir. 1929 bunalımı temelde toplam talep yetersizliği nedeniyle ortaya çıkmış bir bunalımdır. Bu nedenle krizle birlikte maliye politikasına yüklenmiş olan işlev toplam talep yetersizliğini gidermektir. Aynı zamanda bu dönemde maliye politikasının temel ilgi alanlarından biri de işsizlikle mücadeledir. Maliye politikasının kuramsal çatısı Keynes'e aittir.

Mali politikası amaçları;

- Ekonomik istikrarın sağlanması,
- Fiyat istikrarının sağlanması,
- Tam istihdamın sağlanması,
- Ekonomik kalkınmanın sağlanması,
- Gelir dağılımında adaletin sağlanması, olarak sıralanmaktadır.

Artan oranlı vergileme ile gelir dağılımında adaleti sağlamak maliye politikasının amaçlarından biridir. Daraltıcı maliye politikası uygulaması ile enflasyonu düşürerek ekonomik istikrar sağlanabilir. Devlet borçlanma ve vergileme politikaları ile atıl kaynakları ekonomiye kazandırarak kalkınma/büyümesi sağla-

yabilir. Ancak, para arzı kısarak deflasyonist baskıyı gidermek mümkündür değildir. Ayrıca para arzına ilişkin düzenlemeler, maliye politikası aracı değil; para politikası aracıdır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 18.** Maliye politikasına ilişkin sınırlar/sınırlamaları işlemsel, yapısal ve politik sınırlar olmak üzere üçe ayırmak mümkündür. İşlemsel sınırlar kapsamında; tanıma gecikmesi, uygulama gecikmesi, etki gecikmesi ve büyüklük sorunu yer almaktadır. Maliye politikasının uygulanmasında temel sorunlardan bir tanesi zamanlama sorunudur. Ekonominin hangi konjonktür evresinde [canlanma, tepe, daralma, dip] bulunduğu tahmini her zaman kolay olmayabilmektedir [tanıma-teşhis gecikmesi]. Buna bağlı olarak ikinci sorun, ekonomik yapıya ilişkin tahminler sağlıklı olsa dahi, mali önlemlere ihtiyaç duyulan dönem ile bu önlemlerin yürürlüğe girdiği dönem arasında bir zaman gecikmesi söz konusu olabilmektedir [karar-uygulama gecikmesi]. Aynı zamanda, tüm bu teşhis ve zamanlama sorunu çözümlenebilmiş olsa dahi, uygulanan politikaların iktisadi yapıda beklenen etkileri göstermesi belirli bir süre sonra ya da zamana yayılarak gerçekleşebilmektedir [etki-tepki gecikmesi]. İşlemsel sınırlamalarla ilgili bir diğer sorun ise, uygulanacak mali politikaların büyüklük sorunudur. İktisadi istikrarsızlığın konjonktür evresine göre ihtiyaç duyulandan daha büyük hacimde yürürlüğe sokulan politikalar ekonominin enflasyon ya da deflasyona sürüklenmesine neden olabilmektedir. O nedenle enflasyon ya da deflasyonla mücadelede yapılması gereken ilk uygulama, enflasyon/deflasyon boşluğunun hesaplanmasıdır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 19.** Az gelişmiş ülkelerin çok sayıda, ekonomik özelliği bulunmakla birlikte en temel olanları şunlardır:

- Tarım kesiminin görece payı yüksektir,
- Tasarruflar yetersizdir,
- Girişimci sınıfı yeterince büyük değildir,
- Finans piyasaları gelişmemiştir,
- Nitelikli işgücü kıtır,

- Sermaye birikimi yetersizdir,
- Teknoloji ve bilgi birikimi yetersizdir,
- İlskel madde üreticisi ve ihracatçısıdır.

Bu ülkelerin sosyal-kültürel özellikleri, doğum oranlarının yüksek olması, ortalama yaşam beklentisinin düşük olması, doğumda bebek ölümlerinin yüksek olması, okur-yazarlığın düşük olması, toprak ağalığı ve feodal örgütlenmenin yaygın olmasıdır.

Özellikle az gelişmiş ülkelerde iktisadi kalkınmanın sağlanması ve sürdürülmesi kamu kesiminin temel fonksiyon ve amaçları arasında yer almaktadır. Ekonomik büyüme ve kalkınma arasında temelde farklılık bulunmamakla birlikte, birçok çalışmada nitelik ve nicelik olarak ayrıştırma yapılmaktadır.

Bu anlamda; ekonomik büyüme, kişi başına düşen milli gelirin artışı olarak ifade edilmektedir. Ekonomik kalkınma ise, bu ekonomik gelişme-büyümenin yanında, ekonominin yapısında meydana gelen [üretim tekniklerinde gelişme, işgücü niteliğinde artış, ekonominin sektörel yapısında gelişme, eğitim olanaklarında artış, sosyal ve demografik göstergelerde iyileşme] tersine çevrilemeyecek iyileşmeler olarak tanımlanmaktadır.

Kamu harcama politikası: İktisadi kalkınmanın sağlanması temelde kamu harcamaları ile gerçekleştirilir. Bunun nedeni, özellikle sermaye birikiminin yetersiz olması nedeniyle, belirli bir aşamaya kadar kamunun iktisadi kalkınma süreçlerinde aktif müdahalelerine ihtiyaç bulunmaktadır.

Cari harcamaların artırılması, yatırılabilir kaynakların kamu tüketim harcamalarına kanallanması nedeniyle, iktisadi kalkınmayı olumsuz etkileyecektir. Ancak, kalkınma cari harcamaları, ülkenin üretken kapasitesini, beşeri sermayeyi güçlendirecektir. Bu açıdan AR-GE, bilişim ve yenilik amaçlı cari harcamalar, iktisadi kalkınma sürecinde olumlu işlev göreceklerdir.

Özellikle kalkınmanın başlangıç aşamalarında, sermaye birikimi sağlamaya yönelik alt yapı yatırımları, özel sektöre temel nitelikli ucuz girdi sağlayacak sektörlerde üretici olarak devlet işlev görmektedir. Aynı zamanda, belirli ürün ve sektörlerle yönelik verilecek iktisadi amaçlı transferler de iktisadi kalkınmada önemli işlev göreceklerdir. Bu amaçla belirli bölgelere verilen teşvikler de yine aynı amaca hizmet edecektir. Bu teşvikler, ülkenin tercih

ettiği üretim modeline göre, istihdam ya da katma değer şartına bağlanarak verilebilecektir. Ayrıca cari açığı azaltabilecek ürün ve girdilerin üretimini artırmaya/sağlamaya yönelik teşviklerde işlevsel olabilmektedir.

Vergi politikası: Vergi politikası ile devlet, girişimci sınıfın yatırımlarını teşvik etmektedir. Bunun için sektörel ve bölgesel teşvik uygulamalarını yürürlüğe sokabilmektedir. Belirli sektörlerle dolaylı olarak işlev görecektir vergi teşvikleri söz konusu olabilir. Bu teşvikler belirli ölçeklere göre olabileceği gibi, yeni teknoloji üretimine ya da cari açığı düşürücü işlev görecektir sektörlerde de olabilmektedir. Bu teşvikler, yatırım indirimi, firmalara yönelik istisna/muafiyetlerin genişletilmesi, indirimli kurumlar vergisi, birleşme teşvikleri SGK prim destekleri ya da KOBİ teşvikleri olabilmektedir.

Borçlanma politikası: İktisadi kalkınmanın finansmanının içsel kaynaklarla finanse edilmesi tercih edilmesine rağmen, az gelişmiş ekonomilerdeki tasarruf yetersizliği nedeniyle, kalkınma ya senyoraaj gelirleri ile ya da borçlanma ile finanse edilmektedir. Merkez bankası kaynaklarından gerçekleştirilen yatırımların kuşkusuz enflasyonist etkileri söz konusu olmaktadır. Yatırımların finansmanında iç borçlanmanın kullanılması halinde faiz oranları yükseleceğinden özel sektör yatırımları azalacaktır. O nedenle iktisadi kalkınmanın finansmanında iç tasarruflar yetersiz olduğu için daha çok dış borçlanma kullanılmaktadır.

Yatırımların dış borçlanma ile finanse edilmesinde bazı hususlara dikkat etmek gerekmektedir. Bunlar; alınan borçların vadesi ile yapılan yatırımların geri ödeme süresinin uyumlu olması, alınan borçların maliyeti ile yapılan yatırımların beklenen getirilerinin birbirine yakın olması; ülke tasarrufları ile yapılabilecek yatırımlar için dış kaynak kullanılmaması, alınan dış borçların, alt yapı yatırımları dışında döviz kazandırıcı yatırımlarda kullanılması ve iç borçlanmanın özel kesim fon kullanım imkanlarında azalışa [dışlama etkisi] neden olmamasıdır.

Aynı zamanda, bu kapsamda, bölgesel gelişmişlik farklarının giderilmesi de maliye politikasının amaçları arasında değerlendirilebilir. Bölgesel gelişmişlik farklılıkları çeşitli nedenlerle ortaya çıkmaktadır. Nitelikli emek yetersizliği, tüketim pazarlarına uzaklık, coğrafi

engeller, sosyal ve kültürel yapı farklılıkları bunlar arasında sayılabilmektedir.

Dengeli ve sürdürülebilir bir kalkınma için bölgesel gelişmiş farkların ortadan kaldırılması ve buna paralel kentleşme süreçlerinin sağlıklı yönetilebilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, çeşitli bölgelere yatırımı ya da belirli bölgelerde istihdamı teşvik için iradi düzenlemeler yapılabilmektedir.

İktisadi kalkınma süreçlerinde tarım kesimi; sanayinin finanse edilmesi, sanayide çalışanların gıda ihtiyacını sağlaması, sanayi kesimi için işgücü deposu olarak işlev görmesi, sanayi sektörüne hammadde sağlaması, milli gelirin artırılması ve ihracatın geliştirilmesi, tarımın etkin vergilendirilmesi ile sağlanan kamu gelirlerinin sanayinin finansmanında kullanılması ve sanayide üretilen mallara pazar olması gibi önemli işlevlere sahiptir.

Neo-klasik büyüme modeline göre, büyüme nüfus artışının ve teknolojik gelişmenin bir fonksiyonudur. Harrod-Domar modeline göre ise, büyüme oranı sermaye birikimi ve sermaye yatırımlarının bir fonksiyonudur. İçsel büyüme modellerinde, devletin ulaştırma, haberleşme gibi üretkenliği artırıcı alanlara yaptığı yatırımlar büyümeyi olumlu etkilemektedir. Bu modelde, insan sermayesine [eğitim ve sağlık alanında yapılan reformlar, kalıcı etkiler ortaya çıkacak mesleki ve teknik eğitimler ve kalkınma cari harcamaları, AR-GE harcamaları] yapılan yatırımlar da büyüme oranları üzerinde pozitif etki göstermektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

20. Vergi alacağının kanunlarda gösterilen matrah ve oranlar üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak, bu alacağı miktar itibarıyla tespit eden bir idari işlemdir. Vergi tarh yöntemleri aşağıdaki biçimde sıralanabilmektedir:

- Beyana dayanan tarh: Mükellef beyanının esas alınması ve bildirilen tutar ve unsurlar üzerinden tarh işleminin yapılmasıdır. Bu yöntemde mükellef yapmış olduğu beyanla bağlı olup itiraz-i kayıtlı beyan ve vergi hatası dışında mükellef kendi beyanına karşı dava açamamaktadır.
- İkmalen vergi tarhı: Her ne şekilde olursa olsun bir vergi tarh edildikten sonra; defter, kayıt ve belgelere veya kanuni ölçülere dayanılarak miktarı tespit olunan

matrah ya da matrah farkı üzerinden yeniden vergi tarh edilmesidir.

- **Re'sen vergi tarhı:** Vergi matrahının kısmen veya tamamen defter, kayıt ve belgelere veya kanuni ölçülere dayanılarak tespitine olanak bulunmayan hallerde takdir komisyonlarınca ya da vergi inceleme yetkisini haiz denetim elemanlarınca düzenlenen vergi inceleme raporlarında belirtilen matrah ya da matrah farkı üzerinden vergi tarh edilmesidir.

Aşağıdaki hallerden birinin bulunması halinde, vergi matrahının tamamen veya kısmen defter ve belgelere veya kanuni ölçülere dayanılarak tespitinin mümkün olmadığı kabul edilmektedir.

- Vergi beyannamesinin kanuni süresi geçtiği halde verilmemesi,
- Vergi beyannamesi kanuni veya ek süreler içinde verilmekle beraber beyannamede vergi matrahına ilişkin bilgilerin gösterilmemiş olması,
- Vergi Usul Kanununa göre tutulması zorunlu olan defterlerin hepsinin veya bir kısmının tutulmamış olması, tasdik ettirilmemiş olması veya vergi inceleme yapmaya yetkili olanlara herhangi bir sebeple ibraz edilmemiş olması,
- Defter kayıtları ve bunlarla ilgili belgelerin, vergi matrahının doğru ve kesin olarak tespitine imkan vermeyecek derecede noksan, usulsüz ve karışık olması,
- Tutulması zorunlu olan defterlerin veya verilen beyannamelerin gerçek durumu yansıtmadığına dair delil bulunması,
- Serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavirlerce imzalanma mecburiyeti getirilen beyanname ve eklerinin imzalatılmaması veya tasdik kapsamına alınan konularda yeminli mali müşavir tasdik raporunun zamanında ibraz edilmemesi, gibi şartların mevcut olması durumunda vergi, vergi idaresince re'sen tarh edilir.

- **Verginin idarece tarhı:** Vergi Usul Kanunu 29. 30. Maddeler de yer alan ikmalen ve re'sen tarh nedenleri dışında bir nedenle vergi matrahının kısmen veya tamamen defter, belge ya da kanuni ölçütlere dayanılarak tespitine olanak bulunmayan durumlarda vergi inceleme elemanı rapo-

ru doğrultusunda ya da takdir komisyonu tarafınca belirlenen matrah kısmı üzerinden verginin tarh ettirilmesine idarece tarh adı verilmektedir. Her bir vergi mükellefi için vergi borcunun hesaplanmasında vergi matrahlarının ayrı ayrı ve idare tarafından belirlenmesidir. Bu yöntemde mükellefin tarh edilen vergiye itiraz hakkı bulunmaktadır.

- Düzeltme yoluyla tarh: Vergi hataları nedeniyle ya da yargı kararları çerçevesinde daha önceden yapılmış olan vergi tarhının düzeltilerek yeni bir vergi tarh edilmesidir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

1. Türk Borçlar Kanunu'na göre, yanılma sebebiyle sözleşme yapan taraf, yanılmayı öğrendiği andan başlayarak ne kadar süre içinde sözleşme ile bağlı olmadığını bildirmez veya verdiği şeyi geri istemezse, sözleşmeyi onamış sayılır?

- A) 3 ay B) 6 ay
C) 1 yıl D) 5 yıl

2. Türk Borçlar Kanunu'na göre, borcun ifa yerive zamanı ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Para borçları, borçlunun ödeme zamanındaki yerleşim yerinde ifa edilir.
B) Para ve parça borçları dışındaki bütün borçlar, doğumları sırasında borçlunun yerleşim yerinde ifa edilir.
C) Parça borçları, sözleşmenin kurulduğu sırada alacaklının bulunduğu yerde ifa edilir.
D) Her borcun ifa zamanının taraflarcakararlaştırılması zorunludur.

3. Türk Borçlar Kanunu'na göre, tevdi ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Alacaklının temerrüde düşmesi durumundaborçlu, hasar ve giderleri alacaklıya ait olmak üzere, teslim edeceği şeyi tevdi ederek borcundan kurtulabilir.
B) Para borcunda tevdi yerini, borçlunun bulunduğu yerdeki hâkim belirler.
C) Borcun konusu ticari bir mal ise, hâkim kararı olmadan da bir ardiyeye tevdi edilebilir.
D) Alacaklı, tevdi edilen şeyi kabul ettiğini açıklamış veya tevdi bir rehnin ortadan kaldırılması sonucunu doğurmuş olmadıkça borçlu, tevdi edilen şeyi geri alabilir.

4. Türk Borçlar Kanunu'na göre, sözleşmenin kurulması ile ilgili aşağıdaki ifadelerdenhangisi yanlıştır?

- A) Taraflar sözleşmenin esaslı noktalarında uyuşmuşlarsa, ikinci derecedeki noktalar üzerinde durulmamış olsa bile, sözleşme kurulmuş sayılır.
B) Kabul için süre belirleyerek bir sözleşme yapılmasını öneren, bu sürenin sona ermesine kadar önerisiyle bağlıdır.
C) Öneren, kanun veya işin özelliği ya da durumun gereği açık bir kabulü beklemek zorunda değilse, öneri uygun bir sürede reddedilmediği takdirde, sözleşme kurulmuş sayılır.
D) Telefon, bilgisayar gibi iletişim sağlayabilen araçlarla doğrudan iletişim sırasında yapılan kabul, hazır olanlar arasında yapılmış sayılır.

5. Türk Borçlar Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi yanılma hallerinden değildir?

- A) Zamanda yanılma
B) Açıklamada yanılma
C) Saikte yanılma
D) İletmede yanılma

6. Aşağıdakilerden hangisi 1982 Anayasasında yer alan, idareye ilişkin ilke ve esaslardan biri değildir?

- A) İdarenin bütünlüğü
B) Yetki genişliği
C) Kanuni idare
D) Merkezden yönetim

7. 1982 Anayasasına göre, Anayasa Mahkemesi kaç üyeden kurulur?

- A) 11 B) 13 C) 15 D) 17

8. Türk Ceza Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenlerden değildir?

- A) Haksız tahrik
B) Hata
C) Bilinçli taksir
D) İlgilinin rızası

9. 1982 Anayasasına göre, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Anayasa Mahkemesi, kanunların, kanun hükmünde kararname ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Anayasaya şekil ve esas bakımlarından uygunluğunu denetler ve bireysel başvuruları karara bağlar.
- B) Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamında herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir.
- C) Bireysel başvuruda, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılabilir.
- D) Bireysel başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır.

10. 1982 Anayasasına göre, bir davaya bakmakta olan mahkeme tarafından, uygulayacak bir kanun veya kanun hükmünde kararname hükümlerinin Anayasaya aykırılığı nedeniyle Anayasa Mahkemesine başvurulursa Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelişinden başlamak üzere ne kadar süre içinde kararını verir ve açıklar?

- A) 3 ay B) 4 ay C) 5 ay D) 6 ay

11. Ceza hukukunda, biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suça ne ad verilir?

- A) Bileşik suç
- B) Fikri içtima
- C) Zincirleme suç
- D) Tekerrür

12. Aşağıdakilerden hangisi Türk Ceza Kanununun amaçları arasında sayılmaz?

- A) Ceza infazını sağlamak
- B) Kişi hak ve özgürlüklerini korumak
- C) Kamu sağlığını ve çevreyi korumak
- D) Kamu düzen ve güvenliğini korumak

13. Türk Ceza Kanunu'nun uygulanmasında, kasıtlı bir suçun temel şeklini ya da daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekillerini bir yıl içinde ve farklı zamanlarda ikiden fazla işleyen kişiye ne ad verilir?

- A) Kasdi suçlu
- B) Müteselsil suçlu
- C) Fail
- D) İtiyadi suçlu

14. Aşağıdakilerden hangisinin idaresi yetki genişliği esasına dayanır?

- A) Belediyeler
- B) İl özel idareleri
- C) İller
- D) Merkez idaresi

15. Bir idari makamın başka bir idari makamın görev alanına giren bir konuda işlem yapması halinde aşağıdakilerin hangisinden bahsedilir?

- A) Yetki gaspı
- B) Yetki tecavüzü
- C) Görev gaspı
- D) Görev tecavüzü

16. Bir idari işlemi yapmaya yetkili olan makamın, kanunla aksi öngörülmedikçe o işlemi geri almaya, kaldırmaya veya değiştirmeye de yetkili olmasına ne ad verilir?

- A) Usulde paralellik
- B) Şekilde paralellik
- C) Yetkide paralellik
- D) Görevde paralellik

17. İdare hukukunda "geri alma" işlemi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) İdare, her türlü kararlarını dava açma süresi içinde geri alabilir.
- B) İdare, dava açma süresi geçtikten sonra hukuka aykırı işlemlerini geri alabilir.
- C) Hukuka uygun kararlar hiçbir zaman geri alma işlemine konu olamazlar.
- D) Sakat bir idari işlemin geri alınması yargı yolu tarafından yapılır.

18. Yetki devri ve imza devri ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Yetki devrinde yetki devreden ya da devralan makamdaki kamu görevlilerideğişse bile yetki devri geçerliliğini korur.
- B) Yetkiyi devralan makam kanunen açıkça öngörülmedikçe devraldığı yetkileri başka bir makama devreder.
- C) İmza devrinde imzayı devreden ya da devralan kişi görevden ayrılrsa bile imza devri geçerliliğini korur.
- D) İmza yetkisini devralan kişi, kanun ya da imzayı devreden makam açıkça yasaklamadığı sürece imza yetkisini bir başkasına devredebilir.

19. İdare hukukunda, aşağıdakilerden hangisi olağanüstü kanun yoludur?

- A) Kararın düzeltilmesi
- B) Kanun yararına temyiz
- C) Kararın açıklanması
- D) Yanlışlıkların düzeltilmesi

20. Türk Medeni Kanunu'na göre, ayırt etme gücü ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleriyle borç altına giremezler.
- B) Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlıların karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada yasal temsilcilerinin rızası gerekli değildir.
- C) Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar haksız fiillerinden sorumlu değildir.
- D) Kanunda gösterilen ayrık durumlar saklı kalmak üzere, ayırt etme gücü bulunmayan kimsenin fiilleri hukukî sonuç doğurmaz.

21. Türk Medeni Kanunu'na göre, asıl şey malikinin anlaşılabilen arzusuna veya yerel âdetlere göre, işletilmesi, korunması veya yarar sağlama için asıl şeye sürekli olarak özgülenen ve kullanılmasında birleştirme, takma veya başka bir biçimde asıl şeye bağlı kılınan taşınır mala ne ad verilir?

- A) Bütünleyici parça
- B) Eklenti
- C) Doğal ürün
- D) Tali eşya

22. Türk Medeni Kanunu'na göre, kanun veya kanunda öngörülen sözleşmeler uyarınca oluşan topluluk dolayısıyla mallara birlikte malik olanların mülkiyetine ne ad verilir?

- A) Elbirliği mülkiyeti
- B) İntifa hakkı
- C) Paylı mülkiyet
- D) Külli halefiyet

23. Türk Medeni Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi taşınmaz mal kazanma yollarından biri değildir?

- A) Hukuki işlem
- B) İşgal
- C) Arazi kayması
- D) Terkin

24. Türk Medeni Kanunu'na göre, zilyetlik ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Bir şey üzerinde fiilî hâkimiyeti bulunan kimse onun zilyedir.
- B) Fiilî hâkimiyetin geçici nitelikteki sebeplerle kullanılmaması veya kullanma olanağının ortadan kalkması zilyetliği sona erdirmez.
- C) Bir üçüncü kişi veya zilyetliği devreden, özel bir hukukî ilişkiye dayanarak zilyet olmakta devam ederse zilyetlik, teslimle kazanılmış olur.
- D) Bir taşıyıcıya veya umumî mağazaya bırakılmış emtiayı temsil eden kıymetli evrakın teslimi, emtianın teslimi gibi sonuç doğurur.

25. Bir yerde ticaret davalarına bakan birden çok asliye ticaret mahkemesi varsa, iş durumunun gerekli kıldığı yerlerde asliye ticaret mahkemelerinden biri veya birkaçını münhasıran Türk Ticaret Kanunundan ve diğer kanunlardan doğan deniz ticaretine ve deniz sigortalarına ilişkin hukuk davalarına bakmakla görevlendiren makam hangisidir?

- A) Yargıtay
- B) Adalet Bakanlığı
- C) Hâkimler ve Savcılar Kurulu
- D) Asliye ticaret mahkemelerinden en kıdemli hâkimi bulunan mahkeme

HUKUK ÇÖZÜMLERİ**24/11/2013**

- 1.** Yanılma (hata) bir sözleşmede irade ile beyan arasında oluşan uyumsuzluk halidir. Bu uyumsuzluk ya iradenin oluşumu aşamasında ya da iradenin beyanı aşamasında gerçekleşir. İradenin oluşumu aşamasındaki uyumsuzluğa irade sakatlığı, irade ile beyan arasındaki uyumsuzluğa beyan sakatlığı denir. Yanılmanın sözleşmeyi iptal ederek sona erdirmeye hakkı vermesi için esaslı yanılma olması gerekir. Sözleşme kurulurken esaslı yanılmaya düşen taraf sözleşme ile bağlı kalmak istemezse yanılmayı öğrendiği tarihten itibaren 1 yıl içerisinde karşı tarafa sözleşme ile bağlı kalmama iradesini açıklayarak sözleşmeyi iptal etmelidir. Bu süre hak düşürücü süredir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 2.** İfa borcu sona erdiren sebeplerden ilki ve en doğal olanıdır. Ancak yapılan ifanın borcu sona erdirmesi, gereği gibi yapılması ile mümkündür. Bu doğrultuda borçların ifa zamanında ve ifa yerinde yerine getirilmesi önem taşır. Borcun ifa yerini belirlemede taraflar serbest olup ifa yerini birlikte kararlaştırabilirler. Taraflarca böyle bir kararlaştırma yapılmamışsa ve işin niteliğinden de borcun nerede ifa edileceği anlaşılmıyorsa bu durumda borcun niteliğine göre ifa yeri kanuna göre belirlenir:

Para borçları, alacaklının ifa zamanındaki yerleşim yerinde ifa edilir.

Parça borçları-parça borcu borcun konusu olan edimin bireysel özellikleri ile, somutlaştırılarak belirlendiği borç türüdür. 35 ADFRR 21 plakalı aracı teslim borcu gibi- sözleşme kurulduğu anda parça borcunun konusunun bulunduğu yerde ifa edilir.

Diğer borçlarda ise borcun doğumu anında borçlunun yerleşim yerinde ifa edilir.

Taraflarca aksine bir kararlaştırma yapılmamışsa borçlar kural olarak doğdukları anda muacceldir ve ifa edilmeleri gerekir. Ancak taraflar dilerlerse borcun ifa zamanını serbestçe belirleyebilirler. Bu durumda borcun taraflarca belirlenen zamanda ifası gerekir. Örn: vadeye bağlanmış borçlar

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 3.** Borcun ifası için alacaklının katılımı gerekli olup alacaklı haklı bir sebep olmaksızın borcun ifasına katılmazsa alacaklının temerrüdü oluşur. Alacaklının temerrüdü borcu kural olarak sona erdirmez ancak borçlunun borçtan kurtulma imkanları vardır.

- 1.** Borçlu hasar ve masrafları alacaklıya ait olmak üzere verme şeklindeki borçlarda borcun konusunu tevdi ederek borçtan kurtulabilir. Tevdi borcun konusu olan şeyin alacaklının gelip alması amacı ile tevdi mahalli olarak adlandırılan yere bırakılmasıdır.
- 2.** Tevdi ifa yerinde yapılmalıdır. Ticari nitelikte olmayan borçlarda tevdi yerini ifa yerindeki mahkeme belirler. Ticari nitelikteki borçlarda ise mahkeme kararına gerek olmadan borçlu borcun konusunu ifa yerindeki resmi ya da özel ardiyeye teslim edebilir.
- 3.** Borçlu tevdi ettiği şeyi tevdi yerinden geri alabilir. Ancak alacaklı tevdi edilen şeyi kabul ettiğini tevdi yerine bildirirse ya da tevdi ile birlikte bir rehin sona ererse borçlu tevdi ettiği şeyi tevdi yerinden geri alamaz.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

4. Sözleşme tarafların karşılıklı ve birbirine uygun irade açıklamaları ile kurulur. Bu irade açıklamalarından zaman olarak önce yapı-lana öneri (icap), öneriye uygun ve olumlu olarak yapılan açıklamaya ise kabul denir. Bir sözleşme yapmak için öneride bulunan bu önerisi ile bağlıdır. Ancak bağlı olma durumu önerinin bir süreye bağlı tutulup tutulmama-sına göre değişir.

1. Öneri için bir süre belirtilmişse öneride bulunan süre sonuna kadar önerisi ile bağlıdır.
2. Öneri için süre belirtilmemişse önerinin hazırlar arasında yapılıp yapılmadığına bakılır. Yüz yüze, ya da karşı tarafın öne-riyi hemen öğrenebileceği telefon, what-sapp gibi ortamlarda yapılan öneri hazırlar arasında yapılmış sayılır. Bu halde öneri derhal kabul edilmezse öneren önerisiyle bağlı kalmaz. Hazırlar arasında olmayan, mektup, telgraf vb. yollarla yapılan öneri zamanında ve usulüne uygun olarak ve-rilen cevabın beklenebileceği ana kadar bağlayıcıdır.

Kabul öneriye verilen ona uygun ve olumlu yanıtıdır. Kural olarak kabul beyanı bir şekle tabi değildir. Yapılan öneriye cevap verilme-mesi, ret anlamına gelse de öneri de bulunan kanun ya da işin özelliği gereği açık bir kabul beyanını beklemek zorunda değilse öneri de uygun bir şekilde reddedilmemişse sözleşme kurulmuş sayılır.

Bir sözleşme yapmak için yapılan öneri, o sözleşmenin esaslı unsurlarını içermelidir. Bu şekildeki bir öneri kabul edilmişse sözleşme kurulmuştur. Sözleşmenin ikinci derece nite-liğindeki noktaları üzerinde taraflar hiç dur-mamış olsa dahi sözleşme kurulmuş kabul edilir. Örneğin satış sözleşmesinde taraflar satılan şey ve satış bedeli üzerinde anlaşmış, ancak satılan şeyin paketlenmesi konusunu hiç konuşmamış olsalar dahi sözleşme ku-rulmuş sayılır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

5. Yanılma (hata) bir sözleşmede irade ile be-yan arasında oluşan uyumsuzluk halidir. Bu uyumsuzluk ya iradenin oluşumu aşama-sında ya da iradenin beyanı aşamasında gerçekleşir. İradenin oluşumu aşamasındaki uyumsuzluğa irade sakatlığı, irade ile beyan arasındaki uyumsuzluğa beyan sakatlığı de-nir. Yanılmanın sözleşmeyi iptal etme hakkı vermesi için esaslı yanılma niteliği taşıması gerekir. Kanunda düzenlenen esaslı yanılma halleri şunlardır:

1. Yanılan, kurulmasını istediği sözleşmeden başka bir sözleşme için iradesini açıkla-mışsa.
2. Yanılan, istediğinden başka bir konu için iradesini açıklamışsa.
3. Yanılan, sözleşme yapma iradesini, ger-çekte sözleşme yapmak istediği kişiden başkasına açıklamışsa.
4. Yanılan, sözleşmeyi yaparken belirli ni-telikleri olan bir kişiyi dikkate almasına karşın başka bir kişi için iradesini açıkla-mışsa.
5. Yanılan, gerçekte üstlenmek istediğinden önemli ölçüde fazla bir edim için veya gerçekte istediğinden önemli ölçüde az bir karşı edim için iradesini açıklamışsa.

Saikte yanılma, kişiyi sözleşme yapmaya sevk eden etmenlerdir ve saikte hata esaslı yanılma sayılmaz. Ancak yanılanın, yanıldığı saiki sözleşmenin temeli sayması ve bunun da iş ilişkilerinde geçerli dürüstlük kurallarına uygun olması hâlinde yanılma esaslı sayılır. Ancak bu durumun karşı tarafça da bilinebilir olması gerekir.

Sözleşmenin kurulmasına yönelik iradenin haberci veya çevirmen gibi bir aracı ya da bir araç tarafından yanlış iletilmiş olması hâlinde de yanılma hükümleri uygulanır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

6. 1982 Anayasası 123. maddesinden itibaren İdare ile ilgili hükümler içermektedir. Anayasada yer alan ve bu maddeler içerisinde yer alan idareye ilişkin ilkeler şöyle sıralanabilir:
- İdarenin bütünlüğü ilkesi
 - İdarenin kanunla düzenlenmesi ilkesi
 - Merkezden yönetim ve yerinden yönetim ilkesi
 - Kamu tüzel kişiliği
 - Yargısal denetime tabi olma ilkesi
 - Yetki genişliği ilkesi
 - İdari vesayet

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

7. Anayasa Mahkemesi, hukukumuzda 1961 Anayasası ile girmiştir. Anayasa Mahkemesi bir yüksek mahkeme olup temel görevi, kanunların anayasaya uygunluğunu denetlemektir.

A. Oluşumu: Anayasa Mahkemesi 15 üyeden oluşur. 12 üye Cumhurbaşkanınca, 3 üye ise TBMM tarafından seçilir. Cumhurbaşkanınca seçilecek olan 12 üyeden

- üç üye Yargıtay, iki üye Danıştay üyeleri arasından
- en az ikisi hukukçu olmak üzere üç üye Yükseköğretim Kurulu üyesi olmayan ve hukuk, iktisat ve siyasal bilimler dallarında görev yapan öğretim üyeleri arasından
- dört üye üst kademe yöneticileri, serbest avukatlar, birinci sınıf hâkim ve savcılar ile en az beş yıl rapörtörlük yapmış Anayasa Mahkemesi rapörtörleri arasından seçilir.

TBMM tarafından seçilecek olan 3 üyeden

- iki üye Sayıştay üyeleri arasından,
- bir üye serbest avukatlar arasından seçilir.

Anayasa Mahkemesi üyeleri 12 yıl için seçilirler. Bir kimse iki defa Anayasa Mahkemesi üyesi seçilemez. Anayasa Mahkemesi üyeleri 65 yaşını doldurunca emekliye ayrılırlar.

Anayasa Mahkemesi üyeleri kendi arasından gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile 4 yıl için bir Başkan ve iki başkanvekili seçer.

Anayasa Mahkemesine üye seçilebilme şartları

- Temel koşul 45 yaşın doldurulmuş olmasıdır
- yükseköğretim kurumları öğretim üyelerinin profesör veya doçent unvanını kazanmış olmasıdır.
- Avukatların en az yirmi yıl fiilen avukatlık yapmış olması
- Üst kademe yöneticilerinin yükseköğretim görmüş ve en az yirmi yıl kamu hizmetinde fiilen çalışmış olması
- Birinci sınıf hâkim ve savcılarının adaylık dahil en az yirmi yıl çalışmış olması şarttır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

8. Türk Ceza Kanunu'nda ceza sorumluluğunu kaldıran halleri şöyle sıralayabiliriz:

- İlgilinin rızası
- Meşru savunma
- Görevin ifası
- Hakkın kullanılması

Anılan bu hallerde eylem suç niteliği taşımamaktadır. Öte yandan bir kişinin işlediği bir suçtan dolayı sorumlu tutulabilmesi için failin bu eylemden dolayı kınanabilecek durumda olması yani kusur yeteneğinin bulunması gerekir. Kusur yeteneğini tamamen kaldıran ya da azaltan ve buna bağlı olarak da failin ceza sorumluluğunu etkileyen haller şunlardır:

- Yaş küçüklüğü
- Sağır ve dilsizlik
- Akıl hastalığı
- Geçici nedenler

Failin kusurluluk halini kaldıran ya da azaltan haller ise şöyle sıralanabilir:

- Zorunluluk hali
- Amirin emrini yerine getirme
- Cebir, Tehdit ve korkutma
- Yanılma
- Haksız tahrik

Bilinçli taksir failin öngörmüş olduğu bir sonucu istemeyerek gerçekleştirmesidir. Burada önemli olan failin öngördüğü sonucun gerçekleşmesini istememesidir. Fail kendi becerisi, deneyimine güvenerek eyleminin öngörmüş olduğu sonucunun gerçekleşmeyeceğini düşünmekte ancak bu sonuç gerçekleşmektedir. Örneğin sirkte bıçak gösterisi yapan kişinin hedefteki arkadaşına attığı bıçağın ona isabet ederek yaralaması.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

9. Anayasa Mahkemesinin görevleri şunlardır:

- Anayasa Mahkemesi, kanunların, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Anayasaya şekil ve esas bakımlarından uygunluğunu denetler
- Anayasa değişikliklerini (sadece şekil bakımından olmak üzere) inceler ve denetler
- Bireysel başvuruları karara bağlar
- Yüce Divan Sıfatı ile Yargılama Yapmak. Anayasa Mahkemesi aşağıdaki kişilerin görevleri ile ilgili suç işlemleri durumunda Yüce Divan sıfatı ile yargılamalarını yapar:
 - Cumhurbaşkanı,
 - Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanlar
 - Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
 - Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay ve Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı ve üyeleri, Başsavcılar, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Vekili
 - Hâkimler ve Savcılar Kurulu Başkan ve üyeleri
 - Sayıştay Başkan ve üyeleri
 - Genelkurmay Başkanı ve Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanları
- Siyasi partilerin kapatılma davalarına bakar
- Siyasi partilerin mali denetimini yapar
- Yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına veya milletvekilliğinin düşmesine yönelik Meclis Genel Kurulu kararının, Anayasaya, kanuna veya İçtüzüğe aykırılığı iddiasıyla açılan davalara bakar.
- Uyuşmazlık Mahkemesinin Başkanını seçer.

Bireysel Başvuru: Özünde bireysel başvuru, temel hak ve hürriyeti kamu gücü tarafından ihlal edilen kişinin, diğer yargısal yolları kullandıktan sonra Anayasa Mahkemesine yaptığı başvurdur.

Anayasaya göre herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir.

Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır. Bireysel başvuruda, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılamaz.

Bireysel başvurunun, olağan kanun yolları varsa bunların tüketildiği tarihten; yoksa ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren 30 gün içinde yapılması gerekir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

10. Somut Norm Denetimi (İtiraz Yolu) Bir mahkemede görülmekte olan bir davanın karara bağlanmasının, o davada kullanılacak hukuk normunun anayasaya uygun olup olmamasına bağlı olması hâlinde yapılan denetimdir. Somut norm denetimi sadece

- Kanunlar
- Cumhurbaşkanlığı kararnameleri hakkında söz konusu olabilir.

Somut norm denetiminde sadece esas (içerik) denetimi yapılabilir.

Somut norm denetiminin koşulları

- Görülmekte olan bir dava olmalıdır.
- Davaya Bakmakta Olan Mercii Bir Mahkeme Olmalıdır
- İtiraz Konusu Kural O Davada Uygulanmalıdır
- Uygulanacak Normu Mahkeme Re'sen Anayasaya Aykırı Görmeli veya Aykırılık İddiasını Ciddi Bulmalıdır

Davaya bakmakta olan mahkeme, davada uygulanacak bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı Karamnamesinin hükümlerini re'sen Anayasaya aykırı görürse ya da taraflardan birinin ileri sürdüğü Anayasaya aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, dosyayı Anayasa Mahkemesine gönderir ve Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karar kadar davayı geri bırakır.

Anayasa Mahkemesi işin kendisine gelmesinden itibaren *beş ay* içinde kararını verir ve açıklar. Mahkeme de bu karara göre davayı görür. Ancak bu süre içinde Anayasa Mahkemesi bir karar vermemiş ise, mahkeme, *yürürlükteki kanun hükümlerini uygulayarak* davayı sonuçlandırır.

Somut norm denetiminde Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek red kararı vermişse red kararının Resmî Gazete'de yayımlanmasından sonra 10 yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 11.** Ceza hukukunda aslolan her suç için ayrı ceza verilmesidir. Ancak birden fazla suç olup da çeşitli sebeplerle faile tek ceza verilen hallerde suçların içtması söz konusudur.

Zincirleme suç: Bir suç işleme kararı çerçevesinde aynı suçun, aynı kişiye karşı farklı zamanlarda birden fazla işlenmesi halidir. Bu durumda faile tek ceza verilir ancak cezasında artırım yapılır. Kasten öldürme, kasten yaralama, işkence ve yağma suçlarında zincirleme suç hükümleri uygulanmaz. Belirtmek gerekir ki tek eylemle aynı suçun birden fazla kişiye karşı işlenmesi olarak tanımlanan aynı neviden fikri içtma halinde de zincirleme suç hükümleri uygulanır. Örneğin öğretmenin sınıfa girerek bütün öğrencilere yönelik "geri zekalılar" demesi.

Fikri içtma: İşlenen tek eylem ile birden fazla farklı suça vücut verilmesi halidir. Örneğin arabanın camına taş atılarak camın kırılması ve araç içerisindeki kişinin atılan taşın isabet etmesi sonucu yaralanması. Burada hem mala zarar verme hem de kasten yaralama suçları söz konusudur. İşte bu halde faile en ağır cezayı gerektiren suçun cezası verilir.

Tekerrür: suç işleyen bir kişinin hüküm kesinleştikten sonra belirli süreler içerisinde tekrar suç işlemesi halidir.

Bileşik suç ise biri diğerinin unsuru ya da ağırlaştırıcı sebebi olduğu için tek eylem olarak kabul edilerek tek suç sayılan suçlardır. Örneğin yağma suçunda hırsızlık ve cebir-tehdit suçları birleşmiş ve unsur haline gelmiştir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 12.** 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda amaçlar şu şekilde sayılmıştır:

- Kişi hak ve özgürlüklerini korumak
- Kamu düzen ve güvenliğini korumak
- Hukuk devletini korumak
- Kamu sağlığını ve çevreyi korumak
- Toplum barışını korumak,
- Suç işlenmesini önlemektir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 13.** Türk Ceza Kanunu uyarınca suçların kasten işlenmesi asıldır. Taksirli suçlar ancak kanunda açıkça taksirle işlenebileceği işlenen suçlar için mümkündür. Suçu kasten işleyen kişi kasdi suçlu olarak belirtilebilir. Zincirleme suçun bir diğer adı ise müteselsil suçtur. Müteselsil bir suç işleyen kişi müteselsil suçlu olarak tanımlanabilir. Fail ise suçun temel unsurları arasında yer alan ve suç teşkil eden eylemi gerçekleştiren gerçek kişidir. İtiyadi suçlu Kanunda kasıtlı bir suçun temel şeklini ya da daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekillerini bir yıl içinde ve farklı zamanlarda ikiden fazla işleyen kişi olarak tanımlanmıştır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 14.** Yetki genişliği ilkesi, merkezden yönetim ilkesinin en önemli sakıncası olan bürokrasi ve kırtasiyeciliği ortadan kaldırmak için düşünülmüş bir araçtır. Merkezi idarenin taşradaki amirlerine belli konularda merkeze danışmadan, merkez adına kendiliklerinden karar alma yetkisinin verilmesine yetki genişliği denir.

Anayasaya göre ülkemizde yetki genişliği ilkesi yalnızca merkezi idarenin taşra örgütlerinden il genel idaresinde vali tarafından uygulanmaktadır.

Yetki genişliği ilkesi belli başlı şu özellikleri göstermektedir:

- Kullanılan yetki merkeze aittir. Vali bu yetkiyi kendi adına değil, merkez adına kullanır.
- Bu yetki bir milli kamu hizmetinin (tüm ülke düzeyinde yürütülmesi gereken kamu hizmeti) ifasında kullanılmaktadır.
- Bu yetki, merkezin bir memuru (vali) tarafından kullanılmaktadır. Vali, merkeze danışmadan karar alabilse de merkezin hiyerarşisine tabidir.
- Yetkinin kullanılmasıyla ilgili tüm gelir ve giderler ile hizmetin ifasında kullanılan araç ve gereçler merkeze aittir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 15.** Bir idari işlemde olması gereken başlıca beş unsur bulunmaktadır.

Bu unsurlar sırasıyla;

1. yetki,
2. şekil,
3. sebep,
4. konu
5. amaç olarak belirtilmiştir. İdari işlemlerin yetki unsurunda hukuka aykırılıklar olabilir.

Yetki Sakatlıkları Şunlardır:

1. Fonksiyon Gasbı
2. Yetki Gasbı
3. Yetki Tecavüzü
 - 3a. Normal Yetki Tecavüzü
 - 3b. Ağır ve Bariz Yetki Tecavüzü

A. Fonksiyon Gasbı: Bilindiği üzere bir devlette yasama, yürütme ve yargı olmak üzere üç temel fonksiyon (işlev) bulunmaktadır. İşte yasama veya yargının görev alanına giren bir işlemin idari makam tarafından tesis edilmesi halinde fonksiyon gaspı gündeme gelecektir. Örneğin, bir kaymakamın yargının görevinde bulunan boşanma kararı vermesi veya bir valinin tutuklama kararı vermesi gibi.

Fonksiyon gasbı halinde bunun yaptırımı yokluktur. Yani yapılan idari işlem yok hükmündedir.

B. Yetki Gasbı: İdarenin görev alanına giren bir konuda idare adına irade açıklamaya yetkili olmayan bir merciin ya da kamu görevlisinin karar alması halinde (yani kişi yönünden yetkisizlik söz konusu ise) yetki gasbı söz konusudur. Burada idare adına irade açıklamaya yetkili olmayan kimseler; tamamen idarenin dışında yer alan, idareye yabancı olan kimseler olabileceği gibi idarenin içinde yer alan ancak idare adına idari işlem yapma yetkisi bulunmayan kimseler de olabilir.

Örnek: Bir ilçeye gelen vatandaşın kendisini kaymakam olarak tanıtması ve kaymakam gibi idari işlemler yapması

Vergi dairesinde görevli bir hizmetlinin vergi dairesi müdürü gibi hareket ederek müdürün yetkisinde olan bir idari işlem yapması

Yetki gasbı halinde de yapılan işlem yok hükmündedir. Yani o idari işlem hiç meydana gelmez.

C. Yetki Tecavüzü: 1-Normal Yetki Tecavüzü: İdarenin görev alanına giren bir konuda irade açıklamaya yetkili bir makamın (karar almaya yetkili makamın) kendi görev alanı dışında kalan bir konuda karar almasına yetki tecavüzü adı verilir. Yani burada kişi yönünden bir yetkisizlik durumu yoktur. Konu yönünden yetkisizlik halinin yaptırımı yetki tecavüzüdür.

Örnek: Valinin kaymakamın görevine giren bir konuda işlem yapması, Tarım Bakanının Çevre ve Şehircilik Bakanının görevine giren bir konuda işlem yapması gibi.

Normal yetki tecavüzünün yaptırımı işlemin ya işlemi yapan idari makam tarafından geri alınması ya da mahkeme tarafından iptal edilmesidir.

2. Ağır ve Bariz Yetki Tecavüzü: Herkes tarafından anlaşılabilen, son derece ağır ve açık, bariz yetki tecavüzlerine verilen isimdir.

Örnek: Sağlık Bakanlığında çalışan bir doktorun Adalet Bakanlığı tarafından emekliye sevk edilmesi işlemi,

Niğde Valisi emrinde çalışan bir memura Nevşehir Valisince disiplin cezası verilmesi

Ağır ve bariz yetki tecavüzü halinde idari işlem yok hükmündedir. Yani o idari işlemin yaptırımı yokluktur.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 16. Şekil ve usulde paralellik ilkesi:** Danıştay içtihatlarına göre; kanunda aksi öngörülmedikçe, bir idari işlemin yapılması sırasında izlenen şekil ve usul kurallarına, o işlemin geri alınmasında, kaldırılmasında, değiştirilmesinde ve düzeltilmesinde de uyulması gerekir. Bu ilke de yetkide paralellik ilkesi gibi Anayasa da ve kanunlarda yer almaz Bu ilke yazılı bir kural olmayıp mahkeme içtihatlarıyla ortaya çıkmıştır.

Yetkide Paralellik İlkesi: Bu ilkeye göre, bir idari işlemi yapmaya yetkili makam kanunda aksi belirtilmedikçe o idari işlemi geri almayla, kaldırmaya, değiştirmeye ve düzeltmeye de yetkilidir. Bu ilke mahkeme içtihatlarıyla ortaya çıkmış bir ilkedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 17. İdari işlemin Geri Alınması:** İdarenin hukuka aykırı olarak yaptığı bir idari işlemi yapacağı yeni bir işlemle geçmişe etkili olarak hükümsüz kılması, hukuk âleminin bütün etki ve sonuçlarıyla silmesi demektir

Geri alma işlemini yapmaya yetkili makam, yetkide paralellik ilkesi gereği daha önce hukuka aykırı işlemi yapmış olan makamdır. Ayrıca hiyerarşik üst de astın hukuka aykırı işlemlerini geri alabilir. Ancak vesayet makamının denetlediği kurumun işlemlerini geri alma yetkisi yoktur.

Geri alma işlemi şekil ve usulde paralellik ilkesi gereği hukuka aykırı olarak yapılmış olan önceki işlemin yapıldığı şekil ve usul kurallarına uygun olarak yapılmalıdır.

İdare Anayasa ve kanunlara uygun hareket etmek zorunda olduğu için, kendi yaptığı sakat idari işlemi bizzat geri almakla yükümlüdür. Geri alma işlemi için ilgililerin başvurusu zorunlu değildir.

Hukuka uygun idari işlemler geri alınamaz, sadece hukuka aykırı idari işlemler geri alınabilir. Ancak idarenin istikrarı amacı ile geri almanın belli bir süre içerisinde yapılması gerektiği belirtilmiş olup bu doğrultuda geri alma, idari işleme karşı dava açma süresi içerisinde yapılmalıdır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 18. Yetki Devri, İdari işlem yapma yetkisinin bir idari makamdan diğer bir makama geçmesidir.** İmza Devri ise, bir idari işlemi imza atarak belgelendirme yetkisinin bir kişiden diğer bir kişiye geçmesidir. Yetki devrinin temel özellikleri şunlardır:

- Kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak yazılı olarak yapılır, istisnai bir yetkidir.
- Kısmidir, bütün yetkiler devredilemez.
- Yetki devri soyut bir biçimde bir makamdan diğer makama yapılır
- Devreden ya da devralan kişi değişse de yetki devri kaldırılmadıkça geçerliliğini korur.
- Yetki devrinde karar alma yetkisi yetkiyi devreden makamdan ayrılmakta ve kendisine yetki devredilen makama geçmektedir. Yani kendisine yetki devredilen makam, kendi adına ve kendi hesabına işlem yapmaktadır.
- İşlem yetkiyi devralanın işlemi sayılır. Sorumluluk yetkiyi devralana geçer
- Yetkiyi devreden makam yetkisini geri almadıkça yetkiyi kullanamaz, kullanırsa yetki tecavüzü olur.
- Yetkiyi devralan makam, yetkiyi bir başka makama devredemez (alt-devir yasağı)
- Hiyerarşik asta devredilebilir.
- Geçicidir, sürekli yapılamaz.

İmza devrinin temel özellikleri şunlardır:

- Kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak yazılı olarak yapılır, istisnai bir yetkidir.
- Kısmidir, bütün imza yetkileri devredilemez.
- İmza devri somut bir biçimde bir kişiden diğer bir kişiye yapılır.
- Devreden ya da devralan kişi değiştiğinde sona erer.
- İmza devrinde ise karar alma yetkisi imza yetkisini devreden makamda kalmakta, sadece kararın imza ile belgelendirilmesi yetkisi devredilmektedir. Yani kendisine imza devredilen kişi, imzayı devreden kişi adına ve hesabına işlem yapmaktadır.
- İşlem imzayı devreden işlemi sayılır. Sorumluluk imzayı devredendir.
- İmzayı devreden makam her zaman imza yetkisini kullanabilir.
- İmzayı devralan imza yetkisini, kanunen yasaklanmamışsa başkasına devredebilir.
- Hiyerarşik asta devredilebilir.
- Geçicidir, sürekli yapılamaz.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

19. Yargı organlarının verilen kararların hukuka uygunluğunun denetlenmesi amacı ile bir başka yargı organınca denetlenmesi kanun yolu olarak adlandırılır. Kesinleşmiş yargı kararlarına karşı gidilen kanun yollarına olağanüstü kanun yolları denir. Kesinleşmemiş yargı kararlarına karşı gidilen ve kararın kesinleşmesini engelleyen kanun yolları ise olağan kanun yollarıdır. İdari yargıda olağan kanun yolları şunlardır:

- İstinaf
- Temyiz

Olağanüstü kanun yolları ise şunlardır:

- Kanun yararına temyiz
- Yargılamanın yenilenmesi

Not: Daha önce olağanüstü kanun yolları arasında var olan karar düzeltme yolu ise kaldırılmıştır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

20. Fiil Ehliyeti: Kişinin bizzat yapacağı hukuki işlemler ve eylemlerle yeni bir hak kazanabilme ya da borç yükümlüsü olabilme yeteneğini ifade eder. Bu yönüyle fiil ehliyeti aktif bir ehliyettir ve kişinin hukuki işlem ve eylemde bulunabilmesini sağlar. Örn: evin satılması gibi.

Fiil ehliyeti, bazı şartların varlığını gerektirir. Bunlardan en önemlisi ayırt etme gücüdür. Ayırt etme gücü, kişinin, kendisi için neyin iyi neyin kötü olduğunu ayırt edebilecek ve makul şekilde hareket edebilecek, hareketinin sonuçlarını öngörebilecek bir akıl yapısına sahip olmasını ifade eder. Bu yönü ile her insanın ayırt etme gücü birbirinden farklı olup kişinin makul şekilde hareket etmesini engelleyen bazı durumlar vardır:

- Yaş küçüklüğü:** Örneğin 3 yaşındaki bir bebek, henüz ayırt etme gücüne sahip değildir.
- Akil hastalığı:** Akıl hastalığı akla uygun hareket edebilme yeteneğini ortadan kaldırıyorsa ayırt etme gücünün bulunmadığı kabul edilir.
- Akil zayıflığı:** Akli yapısı yeterince gelişmemiş kişiler şayet akla uygun hareket edemez durumda iseler ayırt etme gücünün bulunmadığı kabul edilir.
- Sarhoşluk:** Aldığı alkolün etkisi ile geçici olarak makul davranma yeteneğini kaybeden kişi, bu süre boyunca ayırt etme gücünden yoksun durumdadır.
- Diğer haller:** Hipnoz vb. durumlar

Ayırt etme gücü olmayan kişiler fiil ehliyeti açısından tam ehliyetsiz kabul edilirler. Bu kişilerin yaptığı irade açıklamaları belirli istisnalar dışında hiçbir hukuki sonuç doğurmaz.

Fiil ehliyetinin ikinci şartı erginlik, üçüncü koşulu ise kısıtlı olmamaktır. Ergin olma koşulunu sağlamayanlar küçük, kısıtlı olmama koşulunu sağlamayanlar ise kısıtlı olarak adlandırılır. Bu kişiler ayırt etme güçleri olması koşulu ile sınırlı ehliyetsiz olarak kabul edilir.

Hukukumuzda o halde iki grup sınırlı ehliyetsiz bulunmaktadır. Bu 2 grubun ortak özelliği, ayırt etme güçlerinin bulunmasıdır.

- a. Ayırt etme gücü olan fakat ergin olmayanlar**
- b. Ayırt etme gücü olup ergin de olan fakat haklarında, yukarıda açıklanan sebeplerden birisi ile kısıtlama kararı verilmiş olanlar.**

Her iki grup için de temel kural, fiil ehliyetlerinin bulunmamasıdır. Bir kere kendilerini borç altına sokan işlemleri tek başlarına yapamazlar. Bu tür hukuki işlemler, ya yasal temsilcileri tarafından (veli-vasi) yapılır veya yasal temsilcileri tarafından onay alarak işlemi yapabilirler. Örn: 16 yaşında ve ayırt etme gücü olan Hasan, kendisine mağazadan bir bisikleti tek başına alamaz çünkü bisikletin parasını ödeme borcu altına girmektedir. Şayet bu işlemi tek başına yaparsa, bu işlem tek taraflı bağlamazlık yaptırımına tabi olur ve işlem Hasan'ı bağlamazken, mağaza sahibini bağlar.

Sınırlı ehliyetsizler, kendilerini borç altına sokmayan, sadece kendilerine kazanım sağlayan işlemleri ise tek başlarına yapabilirler. Örn: Yukarıdaki Hasan, kendisine harcaması için verilen 20 TL'yi kabul edebilir zira burada kendisine bir bağış yapılmaktadır.

Sınırlı ehliyetsizler yine şahıslarına sıkı bir şekilde bağlı olan hakları da tek başlarına kullanabilirler. Örn: kendisine hakaret eden şahsa tazminat davası açma gibi

Önemli: Sınırlı ehliyetsizlerin ne kendilerinin ne de bunlar adına yasal temsilcilerinin dahi yapamayacağı yasak işlemler bulunmaktadır. Bu işlemler

- vakıf kurma
- Önemli miktarda bağış yapma
- Kefil olma

Sınırlı ehliyetsizler işledikleri hukuka aykırı eylemlerden (haksız fiillerden) sorumludurlar.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 21.** Mülkiyet hakkı sahibine bir eşya üzerinde en geniş yetkileri sağlayan aynı bir hak olup mülkiyet hakkının konusunu eşyalar yani maddi mallar oluşturur. Eşya ile ilgili asıl eşya, bütünleyici parça ve eklenti kavramları önemi haizdir. Mülkiyet hakkının konusunu oluşturan eşya asıl eşya (asıl şey) dir. Yerel adetlere göre asıl şeyin temel unsuru olan ve o şey yok edilmedikçe, zarara uğratılmadıkça ya da yapısı değiştirilmedikçe ondan ayrılması mümkün olmayan parçaya bütünleyici parça (mütemmim cüz) denir. Örneğin gözlüğün camı. Asıl şeye malik olan bütünleyici parçalara da malik olur. Bazı şeyler kanun gereği bütünleyici parça sayılır. Dönemsel olarak alınan doğal ürünler (elma bahçesinden toplanan elmalar) ya da hukuksal ürünler (bankadaki paranın getirdiği faiz) ile arazi üzerindeki yapı, bitki ve kaynaklar kanun gereği bütünleyici parçadır.

Eklenti ise asıl şeyin malikinin anlaşılabilen arzusuna ya da yerel adetlere göre işletilmesi, korunması veya yarar sağlaması için asıl şeye sürekli olarak tahsis edilen ve kullanılmasında birleştirme, takma ya da başka biçimde asıl şeye bağlı kılınan taşınır eşyadır. Örneğin cep telefonunun kılıfı. Eklenti asıl şeyden ayrı aynı hak konusu olabilir. Ancak asıl şey hakkında yapılan tasarruflar aksi belirtilmedikçe eklentiyi de kapsar. Örneğin cep telefonu satılmışsa bu satış açıkça belirtilmedikçe kılıfın satışını da içerir. Cevap B

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 22.** Mülkiyet hakkı için yapılan ilk ayırım hakkın konusunu oluşturan eşyanın niteliğine göre yapılan taşınır mülkiyeti ve taşınmaz mülkiyeti ayırımıdır. Ancak mülkiyet hakkının temel ayırımı eşya üzerinde hak sahibi olan kişi sayısına göre yapılan tek başına mülkiyet ve birlikte mülkiyet ayırımıdır. Bir şey üzerinde mülkiyet hakkı tek bir kişiye aitse tek başına mülkiyet söz konusudur. Şey üzerinde tek bir mülkiyet hakkı birden fazla kişiye aitse birlikte mülkiyet karşımıza çıkar.

Birlikte mülkiyet kendi içinde paylı mülkiyet ve elbirliğiyle mülkiyet olarak ikiye ayrılır:

Paylı mülkiyet, birden çok kişinin maddi olarak bölünmemiş bir şeyin tamamına belirli paylarla malik olmasıdır. Burada bölünmüş olan eşya değil mülkiyet hakkıdır ve bu pay üzerinde devir, rehin ve haczedilme gibi işlemler yapılabilir.

Elbirliği ile mülkiyet kanun ya da kanunda belirtilen sözleşmelerle oluşan topluluk sebebi ile birden fazla kişinin paylara bölünmeksizin

bir şeye malik olmalarıdır. Elbirliği ile mülkiyet kanunda belirtilen belirli ortaklık bağı hallerinde karşımıza çıkar. Örneğin miras ortaklığı, adi ortaklık, eşler arası mal ortaklığı rejimi gibi. Bu mülkiyette maliklerin payları belirli olmayıp her bir malikin mülkiyet hakkı eşyanın tamamı üzerindedir. Elbirliği ile mülkiyette paylar belirli olmadığı için maliklerin payları, ortaklık tasfiye edilip paylar belirli olana kadar devir, haciz gibi işlemlere konu olamaz.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 23.** Taşınmaz mülkiyetinin kazanılması mülkiyet hakkının bir kişiye bağlanmasını ifade eder. Kazanma aslen ya da devren olarak ikili bir ayırımla karşımıza çıkar. Aslen kazanma bir başkasının mülkiyet hakkına dayanmaksızın ve ondan bağımsız olarak ilk elden mülkiyet hakkının kazanılmasıdır. Taşınmaz mallarda mülkiyetin aslen kazanılma yolları olarak işgal, ihraz, kamulaştırma, cebri icra yolu ile kazanma, zamanaşımı yolu ile kazanma söylenebilir. Devren kazanma ise önce malikin mülkiyet hakkının devri sureti ile ve onun mülkiyet hakkına dayanarak gerçekleştirilen kazanmadır. Devren kazanmanın en tipik şekli hukuki işlem ile taşınmaz mülkiyetinin edinilmesidir.

Taşınmaz mülkiyetinin kazanılması kural olarak tapu siciline yapılacak tescil ile olur. Ancak şu hallerde taşınmaz mülkiyeti tapu siciline tescil yapılmaktan kazanılmakta olup burada tescil sadece açıklayıcı bir işleve sahiptir:

- Miras
- İşgal
- Kamulaştırma
- Cebri icra
- Mahkeme kararı

Arazi kayması sınır değişikliğini gerektirmez. Ancak arazi kayması sebebiyle bir taşınmazdan diğerine geçmiş olan arazi parçaları ve diğer cisimler hakkında sürüklenen şeylere ve karışmaya ilişkin hükümler uygulanır. Medeni Kanun'a göre su, rüzgâr, çığ veya diğer doğal güçlerin etkisiyle veya rastlantı sonucunda taşınır mallar veya hayvanlar kimin egemenlik alanına girerse, o kimse kaybolan eşyayı bulunan haklarına sahip ve yükümlülüklerine tâbi olur. Bu hüküm arazi kaymasına da uygulanır. Ayrıca karışmaya ilişkin "Birden çok kişinin taşınır malları önemli bir zarara uğratılmadan veya aşırı bir emek ve para harcanmadan ayrılmayacak şekilde birbiriyle birleşmiş veya karışmışsa o kişiler, yeni şey üzerinde kendi

taşınırılarının birleşme veya karışma zamanındaki değerleri oranında paylı mülkiyete sahip olurlar.” Hüküm de arazi kayması için uygulanacaktır. Dolayısıyla arazi kayması da taşınmaz mülkiyetini kazanma hallerinden birisidir. Terkin ise tapu sicilinde yer alan bir kaydın silinmesini ifade etmektedir. Cevap D

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 24.** Zilyetlik bir şeyin egemenlik altında bulundurma iradesi ile fiili hakimiyetine sahip olunmasıdır. Gerek taşınır gerek taşınmaz mallar üzerinde oluşabilen zilyetlik fiilî hâkimiyetin geçici nitelikteki sebeplerle kullanılmaması veya kullanma olanağının ortadan kalkması ile sona ermez. Mesela cep telefonunun evde unutulması zilyetliğin sona erdiği anlamına gelmez zira geçici niteliktedir.

Zilyetliğin kazanılması 4 şekilde olur:

- **Aslen kazanma:** Bir mal üzerindeki fiili hakimiyetin başkasının rızasına gerek olmaksızın kişinin kendi iradesi ile fiili egemenlik kurarak kazanılmasıdır.
- **Devren kazanma:** Mevcut zilyetten, onun fiili egemenliği rızasıyla devretmesi sonucu zilyetliğin kazanılmasıdır.
- **Tesisen kazanma:** Mal üzerinde mevcut zilyedin zilyetliğini koruyarak başkası için de zilyetlik kurması halinde bu kişi tesisen zilyetlik kazanmıştır. Örneğin ev sahibinin evini kiraya vererek kiracıya teslim etmesinde ev sahibi malik sıfatıyla “asli zilyet” iken kiracı için ferî zilyetlik kurulmuştur.

Zilyetliğin devri tarafların devir konusunda anlaşması ile gerçekleşir. Devir teslimle devir ve teslimsiz devir olarak ikiye ayrılır. Zilyetliğe konu eşyanın kendisinin (örneğin cep telefonunun) ya da eşya üzerindeki fiili hakimiyeti temsil eden araçların (örneğin arabanın anahtarının) teslim edilmesi ile yapılan devir teslimle devirdir. Temsilciye yapılan teslim, temsil edilene yapılmış gibi zilyetliği geçirir.

Teslimsiz devirin ise türleri şunlardır:

- **Kısa elden teslim:** Eşyaya daha önce ferî zilyet (mülkiyet hakkı dışında aynı bir hakka ya da şahsi hakka dayalı olarak sahip olunan zilyetlik) haksız zilyet (bir hakka dayanmayan zilyetlik-örneğin cep telefonunu çalan hırsızın telefon üzerindeki zilyetliği) zilyet yardımcısı (eşya üzerinde zilyet olma iradesi ile değil bir başkasına hizmet etmek, işini görmek için fiili hakimiyete sahip olunması-örneğin hizmetçinin elektrik süpürgesi üzerindeki fiili hakimiyeti) gibi sıfatlarla fiili hakimiyetinde bu-

lunduran kişinin hukuki bir işlemle zilyetlik sıfatının değişmesidir. Örneğin kiracının (ferî zilyet) oturduğu evi satın alarak asli zilyet olması gibi.

- **Hükmen teslim:** Zilyetliği devreden kişinin özel bir hukuki sebeple eşyanın doğrudan zilyedi kalmaya devam etmesidir. (Eşya üzerindeki zilyetliğini bir başkasının aracılığı olmadan doğrudan kullanması doğrudan zilyetliktir. Örneğin cep telefonunu bizzat kullanan şahsın telefon üzerindeki zilyetliği. Eşya üzerindeki zilyetliğin bir başkası aracılığı ile kullanılması ise dolaylı zilyetliktir. Evini kiraya veren ev sahibi (asli zilyet) ev üzerindeki zilyetliğini kiracı Ferî zilyet) aracılığı ile kullanmaktadır. Ev sahibi dolaylı, kiracı ise doğrudan zilyettir.) Örneğin kişinin başkasına satarak asli zilyetliğini devrettiği arabasını bir süre daha kullanmaya devam etmesi hali.
- **Zilyetliğin havalesi:** Kişinin sahip olduğu dolaylı zilyetliği sözleşme ile başkasına devretmesidir. Arkadaşına kitabını ödünç veren (dolaylı zilyet) kişinin kitabı bir başkasına satması hali.
- **Emtiayı temsil eden senetlerin devri:** Bir taşıyıcıya veya umumî mağazaya bırakılmış emtiayı temsil eden kıymetli evrakın teslimi, emtianın teslimi gibi sonuç doğurur. C şığında bir teslimsiz zilyetlik devri vardır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 25.** Türk Ticaret Kanunu'nun 5. maddesine göre aksine hüküm bulunmadıkça, dava olunan şeyin değerine veya tutarına bakılmaksızın asliye ticaret mahkemesi tüm ticari davalar ile ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işlerine bakmakla görevlidir. Bir yerde asliye ticaret mahkemesi varsa, asliye hukuk mahkemesinin görevi içinde bulunan ve ticari sayılan davalarla özel hükümler uyarınca ticaret mahkemesinde görülecek diğer işlere asliye ticaret mahkemesinde bakılır. Bir yerde ticaret davalarına bakan birden çok asliye ticaret mahkemesi varsa, iş durumunun gerekli kıldığı yerlerde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca, asliye ticaret mahkemelerinden biri veya birkaçı münhasıran bu Kanundan ve diğer kanunlardan doğan deniz ticaretine ve deniz sigortalarına ilişkin hukuk davalarına bakmakla görevlendirilebilir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

1. Anayasaya göre Bütçe Kanunuyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Cumhurbaşkanı bütçe kanun teklifini, malî yılbaşından en az yetmişbeş gün önce, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar.
- B) Mali yıl başlangıcı kanunla düzenlenir.
- C) Kamu iktisadi teşebbüslerinin harcamaları yıllık bütçelerle yapılır.
- D) Merkezi yönetim bütçesiyle verilen ödenğin, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle aşılabileceğine dair bütçe kanununa hüküm konulamaz.

2. Anayasaya göre, aşağıdakilerden hangisi Cumhurbaşkanının görevleri arasında yer almaz?

- A) Sayıştaya üye seçmek
- B) Milletlerarası antlaşmaları onaylamak ve yayımlamak.
- C) Olağanüstü hâl ilan etmek ve olağanüstü halde uygulanmak üzere Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarmak.
- D) Sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebi ile belirli kişilerin cezalarını hafifletmek veya kaldırmak.

3. Danıştay kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında düşüncesini kaç ay içinde bildirmek zorundadır?

- A) 1 ay
- B) 2 ay
- C) 3 ay
- D) 6 ay

4. Anayasaya göre Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Olağanüstü hal ilanı saklı kalmak üzere, Anayasanın dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile düzenlenemez.
- B) Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir.
- C) Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri, Resmi Gazete 'de yayımlandıkları gün yürürlüğe girerler. Ancak, kararnamede yürürlük tarihi olarak daha sonraki bir tarih de gösterilebilir.
- D) Cumhurbaşkanına Kararnama çıkarma yetkisinin TBMM tarafından yetki kanunu ile verilmesi gerekir.

5. Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında düşüncesini bildirme görevini Danıştay'ın hangi organı yerine getirir?

- A) Danıştayın 1. Dairesi
- B) Danıştay Genel Kurulu
- C) İdari Dava Daireleri Kurulu
- D) Başkanlar Kurulu

6. Anayasaya göre, kamu yararının zorunlu kıldığı hallerde uygulanabilen Devletleştirme ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Savaş hallerinde ordunun ihtiyacı olan taşınır devletleştirilebilir.
- B) Devletleştirme karşılıksız yapılır.
- C) Kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüsler devletleştirilebilir.
- D) Sadece büyük enerji ve sulama projelerinin gerçekleştirilmesi amacıyla taşınmaz mallar devletleştirilebilir

7. İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğünce 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu uyarınca yapılan yemek ihalesinde, isteklilerden KAR Anonim Şirketi, ihale kurallarına aykırılık olduğu iddiası ile önce ihaleyi yapan makama başvurmuş sonuç alamayınca Kamu İhale Kurumuna başvurmuş ancak Kurumca da başvurusu reddedilmiştir.

Söz konusu red kararının iptali için dava açma süresi ile görevli/yetkili mahkeme aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak gösterilmiştir?

- A) 60 gün, Ankara İdare Mahkemeleri
B) 60 gün, Danıştay
C) 30 gün, Ankara İdare Mahkemeleri
D) 30 gün, Danıştay

8. İdari Yargılama Usulü Kanununa göre ilanı gereken düzenleyici işlemlerde dava açma süresi ne zaman başlar?

- A) İlan tarihinden itibaren
B) İlan tarihini izleyen günden itibaren
C) İlanın yapıldığı tarihi izleyen 7. günden itibaren
D) İlanın yapıldığı tarihi izleyen 15. günden itibaren

9. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na göre, "gece vakti" deyimini aşağıdaki şıkların hangisinde doğru olarak ifade edilmiştir?

- A) Güneşin batmasından bir saat sonra başlayan ve doğmasından bir saat evvele kadar devam eden zaman süresi
B) Güneşin batmasından bir saat sonra başlayan ve doğmasına kadar devam eden zaman süresi
C) Güneşin batmasından sonra başlayan ve doğmasından bir saat evvele kadar devam eden zaman süresi
D) Güneşin batmasından sonra başlayan ve doğmasına kadar devam eden zaman süresi

10. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na göre, "Ceza kanunlarını bilmemek mazeret sayılmaz" ifadesi, aşağıdaki ilke veya kavramlardan hangisi ile ilişkilidir?

- A) Suçta ve cezada kanunilik
B) Adalet
C) Kanun önünde eşitlik
D) Kanunun bağlayıcılığı

11. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na göre, adli para cezalarında ceza zamanaşımı süresi kaç yıldır?

- A) 5 B) 10 C) 15 D) 20

12. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre, gaiplikle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Mahkeme, ölüm tehlikesi içinde kaybolan bir kimsenin ölümü hakkında kuvvetli olasılık varsa gaiplik kararı verebilir.
B) Mahkeme gaipliğine karar verilecek kişi hakkında bilgisi bulunan kimseleri, belirli bir sürede bilgi vermeleri için ilanla çağırır. Bu süre, ilk ilanın yapıldığı günden başlayarak en az üç aydır.
C) Gaipliğine karar verilecek kişinin, ilan süresi dolmadan öldüğü tarih tespit edilirse gaiplik istemi düşer.
D) Gaiplik kararı ölüm tehlikesinin gerçekleştiği günden başlayarak hüküm doğurur.

13. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi ayırt etme gücünü kaldıran nedenlerden biri değildir?

- A) Yaş küçüklüğü
B) Akıl zayıflığı
C) Sarhoşluk
D) Yaşlılık

14. 14.4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi tapu siciline kaydedilmez?

- A) Arazi
- B) Gemi
- C) Taşınmaz üzerindeki bağımsız ve sürekli haklar
- D) Kat mülkiyetine konu bağımsız bölümler

15. Tam ehliyetsiz kişilerin yaptıkları hukuki işlemler ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Tam ehliyetsiz bir kimsenin yaptığı hukuki işlemin geçersiz olduğunu taraflardan her biri ileri sürebilir.
- B) Ayırt etme gücünden yoksun bir kişiyle hukuki işlem yapan kimse iyi niyetli olsa ve karşı tarafın tam ehliyetsiz olduğunu bilmesee ve bilebilecek durumda olmasa dahi hukuki işlem geçersizdir.
- C) Tam ehliyetsiz bir kimsenin yaptığı hukuki işlem, yasal temsilcisinin işlemi onaylaması ile geçerli hale gelir.
- D) Tam ehliyetsiz kimsenin yaptığı hukuki işlemin geçersiz olduğunu hâkim kendiliğinden göz önünde bulundurur.

16. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na göre, sözleşmenin konusunun baştan itibaren objektif olarak imkânsız olmasının yaptırımı nedir?

- A) Nisbi etkisizlik
- B) İptal edilebilirlik
- C) Kısmi hükümsüzlük
- D) Kesin hükümsüzlük

17. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi zamanaşımının kesilmesinin sebeplerinden biridir?

- A) Borçlunun kefil göstermesi
- B) Alacağın Türk mahkemelerinde ileri sürülme imkanının bulunmaması
- C) Borçlunun, alacak üzerinde intifa hakkına sahip olması
- D) Eşlerin diğerinden olan alacakları için evliliğin devam etmesi

18. I. Zamanaşımı

- II. İflas
- III. İbra

Yukarıda sayılanlardan, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na göre, borcu sona erdiren hal/haller aşağıdaki seçeneklerin hangisinde tam ve doğru olarak gösterilmiştir?

- A) Sadece I
- B) I ve III
- C) Sadece III
- D) II ve III

19. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, "ticari hükümler" ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Türk Ticaret Kanunu, Türk Medeni Kanununun ayrılmaz bir parçasıdır.
- B) Türk Ticaret Kanunundaki hükümlerle, bir ticari işletmeyi ilgilendiren işlem ve fiillere ilişkin diğer kanunlarda yazılı özel hükümler, ticari hükümlerdir.
- C) Kanunda aksine bir hüküm yoksa, ticari örf ve âdet olarak kabul edildiği belirlenmedikçe, teamül, mahkemenin yargısına esas olamaz.
- D) Mahkeme hakkında ticari bir hüküm bulunmayan ticari işlerde genel hükümlere göre, bu da yoksa ticari örf ve adete göre karar verir.

20. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre, tüzel kişilerin intifa hakkı en çok kaç yıl devam edebilir?

- A) 100
- B) 50
- C) 49
- D) 29

HUKUK ÇÖZÜMLERİ

08/03/2015

1. Kamu idarelerinin ve kamu iktisadi teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamaları yıllık bütçelerle yapılır. Malî yıl başlangıcı ile merkezi yönetim bütçesinin hazırlanması, uygulanması ve kontrolü ile yatırımlar veya bir yıldan fazla sürecek iş ve hizmetler için özel süre ve usuller kanunla düzenlenir. Bütçe kanununa, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz.

Cumhurbaşkanı bütçe kanun teklifini, malî yılbaşından en az 75 gün önce, TBMM'ye sunar. Bütçe teklifi Bütçe Komisyonunda görüşülür. Komisyonun 55 gün içinde kabul edeceği metin Genel Kurulda görüşülür ve malî yılbaşına kadar karara bağlanır.

Bütçe kanununun süresinde yürürlüğe konulamaması halinde, geçici bütçe kanunu çıkarılır. Geçici bütçe kanununun da çıkarılamaması durumunda, yeni bütçe kanunu kabul edilinceye kadar bir önceki yılın bütçesi yeniden değerlendirilme oranına göre artırılarak uygulanır.

TBMM üyeleri, Genel Kurulda kamu idare bütçeleri hakkında düşüncelerini her bütçenin görüşülmesi sırasında açıklarlar, gider artırıcı veya gelirleri azaltıcı önerilerde bulunamazlar.

Merkezî yönetim bütçesiyle verilen ödenek, harcanabilecek tutarın sınırını gösterir. Harcanabilecek tutarın Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle aşılabileceğine dair bütçe kanununa hüküm konulamaz.

Carî yıl bütçesindeki ödenek artışını öngören değişiklik teklifleri ile carî ve izleyen yılların bütçelerine malî yük getiren tekliflerde, öngörülen giderleri karşılayabilecek malî kaynak gösterilmesi zorunludur.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

2. Anayasanın 104. maddesine göre Cumhurbaşkanı Devletin başıdır. Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir.

Cumhurbaşkanı, Devlet başkanı sıfatıyla Türkiye Cumhuriyeti'ni ve Türk Milletinin birliğini temsil eder; Anayasanın uygulanmasını, Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını temin eder.

Gerekli gördüğü takdirde, yasama yılının ilk günü Türkiye Büyük Millet Meclisinde açılış konuşmasını yapar.

Ülkenin iç ve dış siyaseti hakkında Meclise mesaj verir.

Kanunları yayımlar.

Kanunları tekrar görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderir.

Kanunların, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün tümünün veya belirli hükümlerinin Anayasaya şekil veya esas bakımından aykırı oldukları gerekçesiyle Anayasa Mahkemesinde iptal davası açar.

Cumhurbaşkanı yardımcılarını ile bakanları atar ve görevlerine son verir.

Üst kademe kamu yöneticilerini atar, görevlerine son verir ve bunların atanmalarına ilişkin usul ve esasları Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenler.

Yabancı devletlere Türkiye Cumhuriyeti'nin temsilcilerini gönderir, Türkiye Cumhuriyeti'ne gönderilecek yabancı devlet temsilcilerini kabul eder.

Milletlerarası antlaşmaları onaylar ve yayımlar.

Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları gerekli gördüğü takdirde halkoyuna sunar.

Milli güvenlik politikalarını belirler ve gerekli tedbirleri alır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Türk Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanlığını temsil eder.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar verir.

Sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebiyle kişilerin cezalarını hafifletir veya kaldırır.

Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir.

Cumhurbaşkanı Anayasa Mahkemesine, Danıştay'a, Hakimler ve Savcılar Kuruluna üye seçmek görevini de yapar. Sayıştay Başkan ve üyeleri TBMM tarafından seçilir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

3. Danıştay, idari mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idari yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir. Kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar.

Danıştay, davaları görmek, kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında *iki ay içinde* düşüncesini bildirmek, idari uyumsuzlukları çözmek ve kanunla gösterilen diğer işleri yapmakla görevlidir.

Danıştay üyelerinin dörtte üçü, birinci sınıf idari yargı hâkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar arasından Hakimler ve Savcılar Kurulu; dörtte biri, nitelikleri kanunda belirtilen görevliler arasından Cumhurbaşkanlığı tarafından seçilir.

Danıştay Başkanı, Başsavcı, başkanvekilleri ve daire başkanları, kendi üyeleri arasından Danıştay Genel Kurulunca üye tamsayısının salt çoğunluğu ve gizli oyla dört yıl için seçilirler. Süresi bitenler yeniden seçilebilirler. Bakanlar Kurulu 2017 Anayasa değişikliği ile kaldırıldığı için Danıştay'ın tüzük tasarılarını incelemek görevi de Anayasadan çıkarılmıştır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

4. Olağan Dönem Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri

2017 Anayasa değişikliği ile hukukumuza giren Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin birinci türü olağan dönemde çıkarılanlardır. 1982 Anayasasının 104. maddesi uyarınca Cumhurbaşkanlığı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir.

A. KONUSU: Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin hangi konularda düzenlenebileceği hususunu 2 başlıkta incelemek mümkündür.

a. Mahfuz Alan: Anayasada belli konuların Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenleneceği öngörülmüştür. Bu konular şunlardır:

- Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması
- Devlet Denetleme Kurulu
- Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin teşkilatı ve görevleri

- Üst kademe kamu yöneticilerinin atanmalarına ilişkin usul ve esaslar

b. Yasak Alan: Anayasada bazı konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz yasaklanmıştır. Bu konular ise şunlardır:

- Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler. (Sosyal ve ekonomik haklar ve ödevlerle ilgili Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılabılır)
- Anayasada sadece kanunla düzenleneceği belirtilmiş olan konular.
- Kanunda açıkça düzenlenen konular

Mahfuz alan ve yasak alan dışında kalan konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenleme yapılabileceği gibi TBMM tarafından o konuda bir kanun hem de Cumhurbaşkanlığı kararnamesi varsa, kanun öncelikle uygulanır zira Anayasaya göre Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun hükümleri uygulanır. Ayrıca Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, daha önceden o konuda çıkarılmış olan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir.

Not: Normlar hiyerarşisinde olağan dönem Cumhurbaşkanlığı kararnameleri, kanunların altında yer alır.

B. ŞEKİL: Cumhurbaşkanlığı kararnamelerini çıkarma yetkisi Cumhurbaşkanına ait olup Cumhurbaşkanlığı tarafından imzalanırlar. Cumhurbaşkanlığı kararnameleri Resmî Gazete'de yayımlanır ve yayımlandıkları gün yürürlüğe girerler. Ancak, kararnamede yürürlük tarihi olarak daha sonraki bir tarih de gösterilebilir Kararnameler, Meclisin çıkaracağı bir yetki kanununa gerek olmaksızın doğrudan Anayasaya dayanılarak çıkarılır ve TBMM'nin onayına da sunulmazlar.

C. YARGISAL DENETİM: Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin gerek esas (içerik) gerekse şekil yönünden Anayasa uygun olup olmadığını Anayasa Mahkemesi denetler.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

5. Anayasanın 155. maddesine göre Danıştay, davaları görmek, kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkındaki iki ay içinde düşüncesini bildirmek, idari uyumsuzlukları çözmek ve kanunla gösterilen diğer işleri yapmakla görevlidir.

Danıştayın karar organları şunlardır:

- a) Daireler,
- b) Danıştay Genel Kurulu,
- c) İdari İşler Kurulu,
- d) İdari Dava Daireleri Kurulu,
- e) Vergi Dava Daireleri Kurulu,
- f) İçtihatları Birleştirme Kurulu,
- g) Başkanlar Kurulu,
- ğ) Başkanlık Kurulu
- h) Yüksek Disiplin Kurulu,
- ı) Disiplin Kurulu,

Danıştay yargısal görevlerinin yanı sıra idari görevleri de bulunan bir Yüksek Mahkemedir. İdari işlere ilişkin idari uyumsuzluklar ve görevler Birinci Daire ve İdari İşler Kurulunda görülür.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

6. Anayasanın 47. maddesine göre Kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüsler, kamu yararının zorunlu kıldığı hallerde devletin devletin. Devletleştirilebilir. Devletleştirme gerçek karşılığı üzerinden yapılır. Gerçek karşılığın hesaplanma tarzı ve usulleri kanunla düzenlenir.

Özellikleri:

- Devletleştirme *gerçek karşılığı* üzerinden yapılır. Gerçek karşılığın hesaplanma usulleri kanunla düzenlenir. Özel teşebbüslerin devletleştirilebilmeleri için gerekli koşullar şunlardır:
- Devletleştirilecek özel teşebbüsün yaptığı hizmet veya üretimin ülke çapında kamu ihtiyacına hitap etmesi,
- Bu hizmet veya üretimin, kontrol, rekabet, ikame veya başka yollardan sağlanma imkânının bulunmaması,
- Hizmet veya üretimin yavaşlatılması veya durdurulması halinde, kamunun büyük zarar görecektir.

Devletleştirme ile kamulaştırma arasındaki temel farklar şöyle sıralanabilir:

- Kamulaştırma idari işlem ile yapılırken, devletleştirme kanun ile yapılır
- Kamulaştırmanın konusu özel mülkiyetteki gayrimenkuller, devletleştirmenin konusu özel mülkiyetteki şirket ya da teşebbüslerdir.
- Kamulaştırmanın yargısal deneyimi idari yargıda, devletleştirmenin yargısal deneyimi Anayasa Mahkemesi'nde yapılır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

7. 4734 sayılı Kanun uyarınca ihale sürecindeki hukuka aykırı işlem veya eylemler nedeniyle bir hak kaybına veya zarara uğradığını veya zarara uğramasının muhtemel olduğunu iddia eden aday veya istekli ile istekli olabilecekler, bu Kanunda belirtilen şekil ve usul kurallarına uygun olmak şartıyla şikâyet ve itirazın şikâyet başvurusunda bulunabilirler.

Şikâyet ve itirazın şikâyet başvuruları, dava açılmadan önce tüketilmesi zorunlu idari başvuru yollarıdır. Şikâyet başvuruları ihaleyi yapan idareye, itirazın şikâyet başvuruları Kamu İhale Kurumuna yapılır. Şikâyet süresi kural olarak 10 gün, pazarlık usulüne göre yapılan bazı ihalelerde ise 5 gündür. Süre, ihale sürecindeki işlem veya eylemlerin hukuka aykırılığı iddiasıyla bu işlem veya eylemlerin farkına varıldığı veya farkına varılmış olması gereken tarihi izleyen günden itibaren başlar. İtirazın şikâyet ise Kamu İhale Kurumuna şikâyet başvurusuna yönelik ilgili idare tarafından bir karar verilmemesi halinde karar verme süresinin bitiminden, bir karar verilmesi halinde ise idarece alınan kararın bildirimini izleyen on gün içinde yapılabilir.

Şikâyetler ile ilgili Kamu İhale Kurumu tarafından verilen nihai kararlar Türkiye Cumhuriyeti Mahkemelerinde dava konusu edilebilir ve bu davalar öncelikle görülür. Kurum tarafından alınan nihai karar idari bir işlem olarak 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununa göre iptali istenebilen bir işlem olup dava açma süresi, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştay'da ve idare mahkemelerinde 60 gün, vergi mahkemelerinde 30 gündür. Ancak 2577 sayılı Kanuna göre

İhalede yasaklama kararları hariç ihale işlemleri ivedi yargılama usulüne tabi olup İvedi yargılama usulünde dava açma süresi 30 gündür. Olayda da ihale işlemlerine ilişkin bir dava olduğundan bu usule tabidir ve süre 30 gündür.

İdari işleme davanın neredeki mahkemede açılacağı yani yetki konusu ise 2577 sayılı Kanunda veya özel kanunlarda yetkili idare mahkemesinin ayrıca gösterilmemiş olması halinde, yetkili idare mahkemesi, dava konusu olan idari işlemi veya idari sözleşmeyi yapan idari merciin bulunduğu yerdeki idare mahkemesidir. Kamu İhale Kurumu Ankara'da bulunduğundan dava Ankara İdare Mahkemesinde açılmalıdır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

8. 2577 sayılı Kanuna göre idari yargıda dava açma süresi, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştay'da ve idare mahkemelerinde altmış ve vergi mahkemelerinde otuz gündür. Bu süreler;

- a) İdari uyumsuzluklarda; yazılı bildirimin yapıldığı,
- b) Vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezalarından doğan uyumsuzluklarda: Tahakkuku tahsile bağlı olan vergilerde tahsilatın; tebliğ yapılan hallerde veya tebliğ yerine geçen işlemlerde tebliğin; tevkif yoluyla alınan vergilerde istihkak sahiplerine ödemenin; tescile bağlı vergilerde tescilin yapıldığı ve idarenin dava açması gereken konularda ise ilgili merci veya komisyon kararının idareye geldiği tarihi izleyen günden başlar.

Adresleri belli olmayanlara özel kanunlarındaki hükümlere göre ilan yoluyla bildirim yapılan hallerde, özel kanununda aksine bir hüküm bulunmadıkça süre, son ilan tarihini izleyen günden itibaren onbeş gün sonra işlemeye başlar.

İlanı gereken düzenleyici işlemlerde dava süresi, ilan tarihini izleyen günden itibaren başlar. Ancak bu işlemlerin uygulanması üzerine ilgililer, düzenleyici işlem veya uygulanan işlem yahut her ikisi aleyhine birden dava açabilirler. Düzenleyici işlemin iptal edilmiş olması bu düzenlemeye dayalı işlemin iptaline engel olmaz.

Süreler, tebliğ, yayın veya ilan tarihini izleyen günden itibaren işlemeye başlar. Tatil günleri süreler dahilidir. Şu kadarki, sürenin son günü tatil gününe rastlarsa, süre tatil gününü izleyen çalışma gününün bitimine kadar uzar. 2577 sayılı Kanunda yazılı sürelerin bitmesi çalışmaya ara verme zamanına rastlarsa bu süreler, ara vermenin sona erdiği günü izleyen tarihten itibaren yedi gün uzamış sayılır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

9. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, suçun gece vakti işlenmesini bazı suçlar için nitelikli hal olarak düzenlemiştir. Örn: hırsızlık suçu Kanunun 6. maddesine göre Gece vakti deyiminden; güneşin batmasından bir saat sonra başlayan ve doğmasından bir saat evvele kadar devam eden zaman süresi anlaşılır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

10. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu 2, 3 ve 4. maddelerinde çeşitli ilkeleri düzenlemiştir. Kanunun 2. maddesi "**Suçta ve cezada kanunilik ilkesi**" başlığını taşımakta olup maddeye göre Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. Kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükümlenemez. Bir eylem ancak kanunla suça haline getirilebilir ve cezası da mutlaka kanunla belirlenir. Öte yandan suç için kanunda yazılı olan cezadan başka bir cezaya hükmedilemez. Bu bağlamda İdarenin düzenleyici işlemleriyle (örneğin Cumhurbaşkanlığı kararnamesi) suç ve ceza konulamaz. Kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamaz. Kıyas yasağı bir suç oluşturan ve ceza içeren hükümlerde kanunda düzenlenmiş bir suçun kanunda düzenlenmeyen ancak benzer olan bir eylemi de kapsamına alacak şekilde genişletilerek uygulanmasını yasaklamaktadır. Suç ve ceza içeren hükümler, kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamaz. Bu bağlamda örf ve adetle yeni bir suç yaratılamaz.

Kanunun 3. maddesi “**Adalet ve kanun önünde eşitlik ilkesi**” başlığı ile ilk fıkrasında adalet ilkesini “Suç işleyen kişi hakkında işlenen fiilin ağırlığıyla orantılı ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunur.” şeklinde düzenlemektedir. İkinci fıkra ise kanun önünde eşitlik ilkesine “Ceza Kanununun uygulamasında kişiler arasında ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, siyasal veya diğer fikir yahut düşünceleri, felsefi inanç, milli veya sosyal köken, doğum, ekonomik ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılamaz ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaz.” düzenlemesi ile yer vermektedir.

Kanunun 4. maddesi “**Kanunun bağlayıcılığı**” ilkesinde ceza kanunlarını bilmemenin mazeret sayılmayacağını hükme bağlamaktadır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

11. Ceza zamanaşımı keskinleşmiş olan bir cezanın, hüküm tarihinden itibaren kanunda belirtilen süreler içerisinde infaz edilmemesi halinde infaz edilebilirliğinin ortadan kalkmasıdır. Türk Ceza Kanunun ceza zamanaşımını düzenlemekte olup madde uyarınca;
- Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezalarında kırk yıl.
 - Müebbet hapis cezalarında otuz yıl.
 - Yirmi yıl ve daha fazla süreli hapis cezalarında yirmi dört yıl.
 - Beş yıldan fazla hapis cezalarında yirmi yıl.
 - Beş yıla kadar hapis ve *adli para cezasında on yıl*

geçmesiyle infaz edilmez:

Fiili işlediği sırada on iki yaşını doldurmuş olup da on beş yaşını doldurmamış olanlar hakkında, bu sürelerin yarısının; on beş yaşını doldurmuş olup da on sekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında ise, üçte ikisinin geçmesiyle ceza infaz edilmez.

Türk Ceza Kanunu'nun İkinci Kitabının Dördüncü Kısımında yazılı yurt dışında işlenmiş suçlar dolayısıyla verilmiş ağırlaştırılmış müebbet hapis veya müebbet hapis veya on yıldan fazla hapis cezalarında zamanaşımı uygulanmaz.

Bir hükümde başka türlerde cezalar varsa en ağır ceza için konulan sürenin geçmesiyle infaz edilmez.

Ceza zamanaşımı, hükmün kesinleştiği veya infazın herhangi bir suretle kesintiye uğradığı günden itibaren işlemeye başlar ve kalan ceza miktarı esas alınarak süre hesaplanır.

Ceza zamanaşımının kesilmesi, kesilme sebebi gerçekleşene kadar işlemiş olan sürenin sıfırlanarak kesme sebebinin gerçekleşmesinden itibaren sürenin baştan başlamasıdır. Kanuna göre mahkûmiyet hükmünün infazı için yetkili merci tarafından hükümlüye kanuna göre yapılan tebligat veya bu maksatla hükümlünün yakalanması ceza zamanaşımını keser. Bir suçtan dolayı mahkûm olan kimse üst sınırı iki yıldan fazla hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suç işlediği takdirde, ceza zamanaşımı kesilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

12. Hukukta, bir hakkın sahibi ve bir borcun yükümlüsü olabilen varlıklara kişi denilmektedir. Hukukta 2 tür kişi karşımıza çıkmaktadır.

- Gerçek kişi
- Tüzel kişi

Gerçek kişiden kasıt insanlardır. Gerçek kişiliğin sona ermesi:

1. Ölüm

2. **Ölüm karinesi:** Ölümüne kesin gözle bakılmayı gerektirecek bir olay içinde kaybolmuş ve cesedi de bulunamayan bir kimse ölmüş kabul edilir. Hukukta bu olaya ölüm karinesi adı verilmektedir. Örneğin okyanusa düşen yolcu uçağında cesedi bulunmayan kişi. Ancak ölüm karinesinin aksi ispat edilebilir. Yani kişinin aslında ölmediğinin ispatı mümkündür.

Ölüm karinesi ile birlikte kişinin yakınları, nüfusa kayıtlı olduğu yerdeki en büyük mülki amire başvururlar ve mülki amirin emri ile kişinin nüfus siciline ölüm kaydı düşülür. Yani ölüm karinesinde mahkeme kararına gerek yoktur.

Birlikte ölüm karinesi: birden fazla kişinin hangisinin önce, hangisinin sonra öldüğü belirlenemezse, aynı anda ölmüş sayılacaklardır. Bu karine miras hukuku ile ilgili olup, mesela bir baba oğul, trafik kazasında ölmüş ve hangisinin önce öldüğü belirlenememişse, aynı anda ölmüş sayılacak ve birbirlerine mirasçı olamayacaklardır.

3. Gaiplik kararı: Medeni Kanun'da iki tür gaiplik durumu düzenlenmiştir.

- *Birincisi, ölümüne güçlü bir olasılık gözüyle bakılabilecek bir olay içinde kaybolma ve ölmüş olmasının güçlü bir olasılık olması*
- İkincisi kişiden uzun zamandır haber alınamaması ve ölmüş olmasının güçlü bir olasılık olması halidir.

Ölümüne güçlü bir olasılık gözüyle bakılacak durumda kaybolan kişinin, bu olaydan tarihten itibaren 1 yıl sürenin geçmiş olması gerekir. Örneğin safari için Afrika'ya giden ve bir daha dönmeyen kişi, ya da dağ tırmanışı için Himalayalara giden ve geri dönmeyen dağcı

Bir kişinin, kendisinden son haber alındığı tarihten itibaren ise 5 yıllık sürenin geçmiş olması gerekir. Ayrıca bu kişinin de ölmüş olmasının güçlü bir olasılık niteliği taşıması gerekir. Örneğin sabah işe gitmek için evden çıkan ve bir daha kendisinden haber alınamayan kişi

Bu iki durumda da hakları bu kişinin ölümüne bağlı olan kişiler, gaipliği talep edilen kişinin Türkiye'deki ikametgahının bulunduğu yerdeki sulh hukuk mahkemesine başvurmalıdır. Yani gaiplik, ancak mahkeme kararı ile mümkün olmaktadır. Mahkeme, gaipliğine karar verilecek kişi hakkında bilgisi bulunan kimseleri, belirli bir sürede bilgi vermeleri için usulüne göre yapılan ilânla çağırır. *Bu süre, ilk ilânın yapıldığı günden başlayarak en az altı aydır. Gaipliğine karar verilecek kişi, ilân süresi dolmadan ortaya çıkar veya kendisinden haber alınırsa ya da öldüğü tarih tespit edilirse gaiplik istemi düşer.*

Mahkemenin vereceği gaiplik kararı nüfus siciline bildirilir ve kişilik sona erer. *Gaiplik kararı geçmişe etkili olup, kişi, ölüm tehlikesi içinde kaybolma ya da son haber alınma tarihinde ölmüş kabul edilir.*

Gaiplik kararı ile birlikte şayet evlilik varsa, bu evlilik kendiliğinden sona ermez. Diğer eşin evliliğin feshi davası açması gerekir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

13. Ayırt etme gücü: Kişinin, kendisi için neyin iyi neyin kötü olduğunu ayırt edebilecek ve makul şekilde hareket edebilecek, hareketinin sonuçlarını öngörebilecek bir akıl yapısına sahip olmasını ifade eder. Bu yönü ile her insanın ayırt etme gücü birbirinden farklı olup kişinin makul şekilde hareket etmesini engelleyen bazı durumlar vardır:

- a. Yaş küçüklüğü:** Örneğin 3 yaşındaki bir bebek, henüz ayırt etme gücüne sahip değildir.
- b. Akıl hastalığı:** Akıl hastalığı akla uygun hareket edebilme yeteneğini ortadan kaldırıyorsa ayırt etme gücünün bulunmadığı kabul edilir.
- c. Akıl zayıflığı:** Akıl yapısı yeterince gelişmemiş kişiler şayet akla uygun hareket edemez durumda iseler ayırt etme gücünün bulunmadığı kabul edilir.
- d. Sarhoşluk:** Aldığı alkolün etkisi ile geçici olarak makul davranma yeteneğini kaybeden kişi, bu süre boyunca ayırt etme gücünden yoksun durumdadır.

- e. Diğer haller:** Hipnoz vb. durumlar

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

14. Türk Medeni Kanunu uyarınca taşınmazlar üzerindeki hakları göstermek üzere tapu sicili tutulur. Tapu sicili, tapu kütüğü ve kat mülkiyeti kütüğü ile bunları tamamlayan yevmiye defteri ve belgeler ile plânlardan oluşur.

Tapu siciline taşınmaz olarak şunlar kaydedilir:

1. Arazi,
2. Taşınmazlar üzerindeki bağımsız ve süreklilikli haklar,
3. Kat mülkiyetine konu olan bağımsız bölümler.

Özel mülkiyete tâbi olmayan ve kamunun yararlanmasına ayrılan taşınmazlar, bunlara ilişkin tescilli gerekli bir ayrı hakların kurulması söz konusu olmadıkça kütüğe kaydolunmaz. Tapuya kayıtlı bir taşınmaz, kayda tâbi olmayan bir taşınmaza dönüşürse, tapu sicilinden çıkarılır. Gemiler "gemi siciline" kaydolunur.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 15.** Fiil ehliyetinin şartlarından olan ayırt etme gücüne sahip olmayanlar, tam ehliyetsiz grubunu oluşturur. Kanunda gösterilen ayırık durumlar saklı kalmak üzere, ayırt etme gücü bulunmayan kimsenin fiilleri hukuki sonuç doğurmaz. Bunlar hiçbir hukuki işlemi tek başlarına yapamazlar. Yaptıkları işlem baştan itibaren kesin hükümsüzdür. Bu işleme yasal temsilcinin sonradan onay vermesi de bu işlemi geçerli hale getiremez. Bunlar adına yasal temsilcileri tarafından hukuki işlemler yapılır. Ayrıca işledikleri hukuka aykırı eylemlerden de kural olarak (hakkaniyet halleri hariç) sorumlu değildirler. Tam ehliyetsizlerin şahsa sıkı sıkıya bağlı hakları kendileri tarafından kullanılamaz ve bunlar adına kural olarak yasal temsilcileri tarafından da kullanılamaz.
- Tam ehliyetsiz bir kimsenin yaptığı hukuki işlemin geçersiz olduğunu taraflardan her biri ileri sürebilir. Hatta hâkim tarafından bu durum kendiliğinden dikkate alınmak zorundadır. Ayırt etme gücü olmayan kişinin bu durumunun bilinmemesi yani iyiniyetli olunması halinde dahi hukuki işlem geçersizdir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 16.** Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür. Objektif imkânsızlık sözleşme kurulduğu anda sözleşme konusunu oluşturan edimin herkes için (objektif olarak) yerine getirilmesinin imkânsız olmasıdır. Örneğin sözleşme yapıldığı esnada yanarak yok olmuş bir tablonun satılmasına dair sözleşmede bu tablonun teslimi sözleşme yapılmadan önce imkansızdır. Buna objektif ifa imkansızlığı denir ve sözleşme kesin olarak hükümsüzdür. Sözleşme yapıldıktan sonra oluşan ifa imkansızlığı ile bu durum karıştırılmamalıdır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 17.** Borçlar için zamanaşımı, alacaklının alacağını talep etmesi için öngörülen, bu süre içerisinde talep ve dava edilmezse borçlunun artık ifaya zorlanamayacağı, ancak kendi rızası ile ifa ederse de iadesini isteyemeyeceği süreyi ifade etmektedir. Zamanaşımına uğrayan borç bu sebeple eksik borç olarak kabul edilir. Zamanaşımının kesilmesi sebeplerinden birisi gerçekleşirse o ana kadar geçen

süre sıfırlanarak baştan itibaren işlemeye başlar. Borçlar Kanunu'nda genel zamanaşımı süresi 10 yıl olup Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, her alacak on yıllık zamanaşımına tabidir. Kanunda 5 yıllık zamanaşımına tabi alacaklar da bulunmaktadır.

Zamanaşımı süreleri, sözleşmeyle değiştirilemez. Zamanaşımı, alacağın muaccel olmasıyla işlemeye başlar. Alacağın muaccel olmasının bir bildirimle bağlı olduğu hâllerde, zamanaşımı bu bildirimin yapılabileceği günden işlemeye başlar.

- Asıl alacak zamanaşımına uğrayınca, ona bağlı faiz ve diğer alacaklar da zamanaşımına uğramış olur.
- Aşağıdaki durumlarda zamanaşımı kesilir:
 1. Borçlu borcu ikrar etmişse, özellikle faiz ödemiş veya kısmen ifada bulunmuşsa ya da rehin vermiş veya *kefil göstermişse*.
 2. Alacaklı, dava veya def'i yoluyla mahkemeye veya hakeme başvurmuşsa, icra takibinde bulunmuşsa ya da iflas masasına başvurmuşsa. B, C ve D şıkları zamanaşımının durma sebepleridir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

18. Borcun Sona Ermesi

- a. **İfa:** Usulüne uygun olarak borcun yerine getirilmesine ifa denir. Kural olarak borç, doğduğu anda ifa edilmesi gerekir. Örneğin bakkaldan ekmek satın aldığımızda hemen bedelini vermemiz gerekir. Fakat bazen borç vadeye bağlanmış olabilir. İşte vadesi henüz gelmemiş borçlara müaccel borç; vadesi gelmiş ve ifası gereken borçlara ise muaccel borç denilmektedir.
- b. **İbra:** Tarafların karşılıklı anlaşması yolu ile borçlunun borcunun ortadan kaldırılmasına ilişkin yaptıkları sözleşmeye verilen isimdir.
- c. **Yenileme (Tecdit):** Taraflar arasında mevcut eski borcun, yeni bir borç yaratılarak sona erdirilmesidir. Örneğin Ali'nin Hasan'a tek seferde ödemesi gereken 10000 TL borcu var. Bu borcu 1000 TL'lik 10 taksitte ödemesi hususunda anlaşmaları halinde, eski borç sona ermekte ve yerini, yeni koşullarla belirlenmiş borç almaktadır.

d. Alacaklı ve borçlu sıfatının birleşmesi:

Örneğin Ali (öğrenci) ---1000 TL ---Dershane
Borçlu Alacaklı

Ali, hazırlık için gittiği dershaneye 1000 TL borçlu iken, ikramiyeden para kazanarak dershaneyi satın alsa aynı zamanda alacaklı tarafa da kendisi geçeceği için borç sona erecektir.

e. Kusursuz İmkânsızlık: Borcun ifası borçlunun sorumlu tutulamayacağı sebeplerle sözleşme kurulduktan sonra imkânsız hale gelirse borç sona erer. Örneğin Ali arabasını Cenk'e satmış ama Cenk, arabanın ertesi günü teslimini talep etmişse, gece meydana gelen deprem sonucu arabanın üzerine binanın devrilmesi sonucu artık arabanın teslimi imkânsız hale gelmiştir. Ali için borç, kusursuz olduğu için sona ermiştir fakat Ali, şayet araç bedelini almışsa bunu iade etmekle yükümlü olur.

f. Takas: Karşılıklı olarak birbirlerinden hem alacaklı hem de borçlu olan tarafların, alacaklarının takas edilmesi sureti ile takas edilen alacak oranında borç sona erecektir.

Alacaklının alacağını yasada belirlenen belli süreler içerisinde borçludan talep etmesi gerekir aksi halde bu süreler geçtikten sonra artık borçlu, bu borcu ifa etmeye zorlanamaz. Borçlar hukukunda genel zamanaşımı süresi 10 yıldır. Zamanaşımı borcu sona erdiren haller arasında değildir zira borçlu bu borcu kendi rızası ile ifa ederse iadesini isteyemez. Zamanaşımı borcu eksik borca dönüştürür.

İflas tacirler için söz konusu olan bir durum olup borcu sona erdirmez.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

19. Türk Ticaret Kanunun 1. maddesine göre Türk Ticaret Kanunu, Türk Medenî Kanununun ayrılmaz bir parçasıdır. Türk Ticaret Kanunundaki hükümlerle, bir ticari işletmeyi ilgilendiren işlem ve fiillere ilişkin diğer kanunlarda yazılı özel hükümler, ticari hükümlerdir.

Mahkeme, hakkında ticari bir hüküm bulunmayan ticari işlerde, *ticari örf ve âdete, bu da yoksa genel hükümlere göre karar verir.*

Kanunda aksine bir hüküm yoksa, ticari örf ve âdet olarak kabul edildiği belirlenmedikçe, teamül, mahkemenin yargısına esas olamaz. Ancak, irade açıklamalarının yorumunda teamüller de dikkate alınır.

Bir bölgeye veya bir ticaret dalına özgü ticari örf ve âdetler genel olanlara üstün tutulur. İlgililer aynı bölgede değillerse, kanunda veya sözleşmede aksi öngörülmedikçe, ifa yerindeki ticari örf ve âdet uygulanır. Ticari örf ve âdet, tacir sıfatını haiz bulunmayanlar hakkında ancak onlar tarafından bilindiği veya bilinmesi gerektiği takdirde uygulanır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

20. Aynı haklar bir eşya üzerinde doğrudan doğruya sahip olunan ve herkese karşı ileri sürülebilen hakları ifade eder.

Aynı hakların özellikleri: *Aynı haklar eşyalar, yani maddi varlığı olan mallar üzerinde olur. Ancak bazı şeyler maddi varlığı olsa da eşya sayılmaz. Örn: insan bedeni... Fakat insan vücudundan ayrılan ve bağımsız varlığını sürdüren şeyler eşya sayılabilir. Örn: Takma diş, protez bacak

- Eşya üzerindeki bu hak, doğrudan doğrudandır yani bir başkasının aracılığına gerek yoktur.
- Aynı haklar herkese karşı ileri sürülebilir, yani bu hakların muhatabı herkeştir. Herkes kişinin aynı hakkına uymak zorundadır.

Aynı haklar, mülkiyet hakkı ve sınırlı aynı haklar olarak iki gruba ayrılır. Sahibine, mülkiyet hakkının tanıdığı yetkilerden bir kısmını sağlayan aynı hak grubuna sınırlı aynı haklar denir. Sınırlı aynı haklar sahibine, sadece eşyayı kullanma ya da yararlanma yetkisi verirler. Sınırlı aynı haklar 3 başlıkta toplanmıştır:

1. İrtifak hakları
2. Taşınmaz yükü
3. Rehin hakları

İntifa hakkı irtifak haklarının bir türüdür. Sahibine bir eşya üzerinde tam yararlanma yetkisi veren, taşınır, taşınmaz ve hatta haklar ve alacaklar üzerinde dahi kurulabilen irtifak hakkı türüdür. Medeni Kanun'a göre intifa hakkı, taşınır, taşınmazlar, haklar veya bir malvarlığı üzerinde kurulabilir. Aksine düzenleme olmadıkça bu hak, sahibine, konusu üzerinde tam yararlanma yetkisi sağlar.

İntifa hakkı, taşınırlarda zilyetliğin devri, alacaklarda alacağın devri, taşınmazlarda tapu kütüğüne tescil ile kurulur. Taşınır ve taşınmazlarda intifa hakkının kazanılması ve tescilinde, aksine düzenleme olmadıkça, mülkiyete ilişkin hükümler uygulanır. Taşınmaz üzerindeki yasal intifa hakkı tapu kütüğüne tescil edilmemiş olsa bile, durumu bilenlere karşı ileri sürülebilir. Tescil edilmiş ise, herkeşe karşı ileri sürülebilir.

İntifa hakkının sona ermesi

- Hak konusunun tamamen yok olması
- Taşınmazlarda tescilin terkinin ile
- Yasal intifa hakkı ise kanunda belirtilmiş olan sebebin ortadan kalkması ile sona erer.
- **Sürenin dolması:** Gerçek kişilerde hak sahibinin ölümü; tüzel kişilerde kararlaştırılan sürenin dolması, süre kararlaştırılmamışsa kişiliğin ortadan kalkmasıyla sona erer. Tüzel kişilerin intifa hakkı, *en çok yüz yıl* devam edebilir.
- hak sahibinin vazgeçmesi
- Hak sahibinin ölümü

Sürenin dolması veya hak sahibinin vazgeçmesi ya da ölümü sebepleri taşınmazlarda malike terkinin isteme yetkisi verir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

1. 1982 Anayasasına göre, yerleşme hürriyeti aşağıdaki hallerin hangisinde kanunla dahi sınırlanamaz?

A) Sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlama
B) Suç soruşturma ve kovuşturması yapma
C) Sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirme
D) Kamu mallarını koruma

2. 1982 Anayasasına göre, aşağıdakilerden hangisi sosyal ve ekonomik hak ve ödevlerden değildir?

A) Ailenin korunması ve çocuk hakları
B) Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi
C) Çalışma ve sözleşme hürriyeti
D) Kamu hizmetlerine girme hakkı

3. 1982 Anayasasında kamulaştırmaya ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisine yer verilmemiştir?

A) Kamulaştırma Devlet ve kamu tüzel kişilerin yapılırlar
B) Kamulaştırma özel mülkiyette bulunan taşınmazlarda uygulanır
C) Kamulaştırma bedeli peşin veya taksitle ödenir
D) Herhangi bir sebeple ödenmemiş kamulaştırma bedellerinde kamu borçları için öngörülen en yüksek faiz uygulanır

4. 1982 Anayasasına göre, Kamu Baş denetçisi (Ombudsman) hangi mercii tarafından kaç yıl görev yapmak üzere seçilmektedir?

A) Cumhurbaşkanı tarafından 5 yıl için
B) Bakanlar Kurulu tarafından 4 yıl için
C) TBMM tarafından 4 yıl için
D) Bakanlar Kurulunun önerisi üzerine Cumhurbaşkanı tarafından 5 yıl için

5. I. Yargıtay
II. Sayıştay
III. Danıştay
IV. Yüksek Seçim Kurulu
V. Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu

1982 Anayasasına göre, yukarıda sayılanlardan hangilerine üye seçiminde Cumhurbaşkanı yetkisi yoktur?

A) I, II ve IV
B) II, III ve V
C) II, IV ve VI
D) IV, V ve VI

6. I. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
II. Olağanüstü Hal Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
III. Yönetmelik

1982 Anayasasına göre, yukarıda sayılanlardan hangileri yürütmenin asli düzenleme yetkisine sahip olduğunu gösterir?

A) I, II ve III
B) Sadece II
C) I ve II
D) II ve III

7. İdare hukukunda, idarenin bir hizmeti tek yanlı iradesi ile birlikte vereceği izinle özel kişilere gördürmesi usulüne ne ad verilir?

A) Ruhsat usulü
B) Emanet usulü
C) İmtiyaz usulü
D) İltizam usulü

8. İdari Yargılama Usulü Kanununa göre, merkezi ve ortak sınavlar ile bu sınavlara ilişkin iş ve işlemler hakkında açılan davalar ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

A) Dava açma süresi on gündür
B) Temyiz dilekçelerine cevap verme süresi beş gündür
C) Yürütmenin durdurulması talebine ilişkin olarak verilecek kararlara itiraz edilemez
D) Beş gün içinde ilk inceleme yapılır

9. İdari Yargılama Usulü Kanununa göre, ivedi yargılama usulü aşağıda sayılan işlemlerden hangisinden doğan uyuşmazlıklar hakkında uygulanmaz?

- A) İhaleden yasaklama kararları hariç ihale işlemleri
- B) Yürütmenin durdurulması kararına yapılan itiraz
- C) Özelleştirme Yüksek Kurulu kararları
- D) Turizmi Teşvik Kanunu uyarınca yapılan satış, tahsis ve kiralama işlemleri

10. İdari Yargılama Usulü Kanununa göre, Bölge İdare Mahkemelerinde görülen davalardan, aşağıda belirtilenlerden hangisi ile ilgili kararlar, başka kanunlarda aksine hüküm bulunsada dahi Danıştay'da temyiz edilemez?

- A) Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlere karşı açılan davalar
- B) Belli bir meslekten, kamu görevinden veya öğrencilik statüsünden çıkarılma sonucunu doğuran işlemlere karşı açılan iptal davaları
- C) Belli bir ticari faaliyetin icrasını süresiz veya otuz gün yahut daha uzun süreyle engelleyen işlemlere karşı açılan iptal davaları
- D) Müşterek kararnameyle yapılan atama ve görevden alma işlemlerine karşı açılan iptal davaları

11. (K), (L) ve (M) bir taşınmaz üzerinde müştereken maliktirler. (K) payının yarısını (E)'ye satmıştır.

Bu olayla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Ön alım hakkının kullanılması için payın kısmen devri yeterlidir
- B) Diğer paydaşların ön alım haklarını (E)'ye karşı ileri sürebilmeleri için bu haklarını tapu kütüğüne şerh ettirmiş olmaları gerekir
- C) Ön alım hakkı her halde satışın üzerinden 3 yıl geçmekle düşer
- D) Ön alım hakkı hak sahibini satışı öğrendiği tarihten itibaren 2 ay içinde kullanılmazsa düşer

12. Türk Medeni Kanunu'na göre, yasal yerleşim yerine ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Velâyet altında bulunan çocuğun yerleşim yeri, ana ve babasının yerleşim yeridir
- B) Ana ve babanın ortak yerleşim yeri yoksa, çocuğun kendisine bırakıldığı ana veya babanın yerleşim yeridir
- C) Bir yerin yasal yerleşim yeri sayılması için kişinin o yerde sürekli kalma niyetinde olması gerekli değildir
- D) Vesayet altındaki kişilerin yerleşim yeri, bağlı oldukları vesayet makamının bulunduğu yerdir

13. Hâkim (H) karar vereceği bir dosya ile ilgili olarak, hükmün lafzı ile ruhunun birbirine uymadığını tespit etmiştir.

Bu durumda, Hâkim (H)'nin karşılaştığı boşluk türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kural içi boşluk
- B) Örtülü boşluk
- C) Hukuk boşluğu
- D) Gerçek boşluk

14. Türk Ticaret Kanunu'na göre, ticari örf ve âdet ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Kanunda aksine bir hüküm yoksa ticari örf ve âdet olarak kabul edildiği belirlenmedikçe, teamül, mahkemenin yargısına esas olamaz
- B) İrade açıklamalarının yorumunda teamüller de dikkate alınır
- C) Ticari örf ve âdet, tacir sıfatını haiz bulunmayanlar hakkında ancak onlar tarafından bilindiği veya bilinmesi gerektiği takdirde uygulanır
- D) İlgililer aynı bölgede değilse, kanunda veya sözleşmede aksi öngörülmedikçe, alacaklının bulunduğu yerdeki ticari örf ve âdet uygulanır

15. Türk Borçlar Kanunu'na göre, öneri ve kabul ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) İlan yoluyla ödül sözü veren, sonucun gerçekleşmesinden önce sözünden cayarsa, dürüstlük kurallarına uygun olarak yapılan giderleri ödemekle yükümlüdür
- B) İsmarlanmamış bir şeyin gönderilmesi öneri sayılır. Bu şeyi alan kişi, onu geri göndermek veya saklamakla yükümlüdür
- C) Öneren, önerisi ile bağlı olmama hakkının saklı olduğunu açıkça belirtirse önerisi kendini bağlamaz
- D) Geri alma açıklaması, diğer tarafa öneri ile aynı anda ulaşmış ise öneri yapılmamış sayılır

16. Türk Borçlar Kanunu'na göre, parça borçlarında yasal ifa yeri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ödeme zamanında borcun konusunun bulunduğu yer
- B) Alacaklının ödeme zamanındaki yerleşim yeri
- C) Borcun doğduğu sırada borçlunun yerleşim yeri
- D) Sözleşme kurulduğu sırada borcun konusunun bulunduğu yer

17. Türk Borçlar Kanununa göre, aşağıdakilerden hangisi alacağın zamanaşımını kesen durumlardan biri değildir?

- A) Alacaklı icra takibinde bulunmuşsa
- B) Alacaklı dava yoluyla mahkemeye başvurmuşsa
- C) Alacaklı ve borçlu sıfatı aynı kişide birleşmişse
- D) Borçlu rehin vermiş veya kefil göstermişse

18. Türk Borçlar Kanunu'na göre, aşağıda yer alan alacaklardan hangisi için beş yıllık zamanaşımı süresi uygulanmaz?

- A) Vekâlet sözleşmelerinden doğan alacaklar
- B) Ticari simsarlık ücreti alacağı
- C) Acentalık sözleşmelerinden doğan alacaklar
- D) Otel, motel ve pansiyon gibi yerlerdeki konaklama bedelleri

19. Türk Ceza Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi ceza sorumluluğunu kaldıran hallerden biri değildir?

- A) Hakkın kullanılması ve ilgilinin rızası
- B) Haksız tahrik
- C) Kanun hükmünü ifa
- D) Zorunluluk hali

20. Türk Ceza Kanunu'na göre, hapis cezasının ertelenmesine ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Cezası ertelenen hükümlü hakkında, bir yıldan az, üç yıldan fazla olmamak üzere, bir denetim süresi belirlenir
- B) İşlediği suçtan dolayı iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilen kişinin cezası ertelenebilir
- C) Cezanın ertelenebilmesi için kişinin daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı altı aydan fazla hapis cezasına mahkûm edilmemiş olması gerekir
- D) Cezanın ertelenebilmesi için kişinin suçu işledikten sonra yargılamaya sürecinde gösterdiği pişmanlık dolayısıyla tekrar suç işlemeyeceği konusunda mahkemede bir kanaatin oluşması gerekir

HUKUK ÇÖZÜMLERİ**20/03/2016**

1. Temel hak ve özgürlükler 1982 Anayasasında 3 grup olarak düzenlenmiştir:

1. Kişinin Hakları ve Ödevleri
2. Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler
3. Siyasi Haklar ve Ödevler

Temel hak ve özgürlüklerle ilgili olarak ortak hükümler Anayasanın 12 ila 16. Maddeleri arasında düzenlenmiştir. Buna göre;

Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir. Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder.

Temel hak ve hürriyetler;

- özlerine dokunulmaksızın
- yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak
- ancak kanunla sınırlanabilir.
- Yapılacak sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.

Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbirisi, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı ve insan haklarına dayanan demokratik ve lâik Cumhuriyeti ortadan kaldırmayı amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanılamaz. Anayasa hükümlerinden hiçbirisi, Devlete veya kişilere, Anayasayla tanınan temel hak ve hürriyetlerin yok edilmesini veya Anayasada belirtilenden daha geniş şekilde sınırlandırılmasını amaçlayan bir faaliyette bulunmayı mümkün kılacak şekilde yorumlanamaz. Bu hükümlere aykırı faaliyette bulunanlar hakkında uygulanacak müeyyideler, kanunla düzenlenir.

Temel hak ve hürriyetlerin kullanılması;

- Savaş, seferberlik veya olağanüstü halde,
- milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlal edilmemek kaydıyla,
- durumun gerektirdiği ölçüde kısmen veya tamamen durdurulabilir veya bunlar için Anayasada öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilir. Ancak temel hak ve hürriyetlerin durdurulması halinde dahi

dokunulamayacak çekirdek bir alan vardır. Buna göre;

- Savaş hukukuna uygun fiiller sonucu meydana gelen ölümler dışında, kişinin yaşama hakkına, maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamaz.
- kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz ve bunlardan dolayı suçlanamaz.
- suç ve cezalar geçmişe yürütülemez.
- suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz.

Yerleşme hürriyeti Anayasanın 23. maddesinde seyahat hürriyeti ile birlikte düzenlenmiştir. Buna göre herkes, yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir. Yerleşme hürriyeti:

- suç işlenmesini önlemek,
- sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak,
- sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek
- kamu mallarını korumak amaçlarıyla kanunla sınırlanabilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

2. Sosyal ve ekonomik hak ve ödevler 2. Dünya Savaşından sonra ortaya çıkan, herkesin asgari insan onuruna uygun bir hayat sürmesi için gerekli olan yaşam düzeyine ulaşabilmesi için, fırsat eşitliğini sağlamak üzere Devletin toplumsal hayata müdahale etmesi gerekliliği sonucu ortaya çıkan haklardır. Bu haklar sosyal devlet ilkesinin gerçekleşmesinin bir aracı durumundadır. Bu doğrultuda toplumsal hayatta korunmaya ihtiyaç duyan kesimleri korumaya yönelik devlet haklar tanımı, aynı zamanda bir müteşebbis gibi ekonomik hayata girmiştir. İlk kez 1961 Anayasasında yer alan sosyal devlet ilkesine bağlı olarak bu haklar ilk defa 1961 Anayasasında düzenlenmiştir. 1982 Anayasasında da sosyal ve ekonomik hak ve ödevler başlığı altında 41-65. Maddeler arasında düzenlenmiştir. Bu haklar;

- Ailenin korunması ve çocuk hakları
- Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi
- Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması
- Çalışma ve sözleşme hürriyeti
- Çalışma hakkı ve ödevi
- Çalışma şartları ve dinlenme hakkı

- Sendika kurma hakkı
- Toplu iş sözleşmesi, toplu sözleşme, grev hakkı ve lokavt
- Ücrette adalet sağlanması
- Sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması
- Konut hakkı
- Gençliğin korunması
- Sporun geliştirilmesi
- Sosyal güvenlik hakkı
- Yabancı ülkelerde çalışan Türk vatandaşları
- Tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması
- Sanatın ve sanatçının korunması

olarak sıralanabilir. Kamu hizmetine girme hakkı ise Siyasi Haklar ve Ödevler arasında düzenlenmiştir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

3. Kamulaştırma, İdarenin kamu hizmeti ve diğer faaliyetlerini yürütürken, ihtiyaç duyması halinde, özel hukuk kişilerinin mülkiyetinde bulunan taşınmazları kamu yararı amacı ile kamu gücü kullanarak elde etme usulüdür. 1982 Anayasasının 46. Maddesine göre *Devlet ve kamu tüzel kişileri*; kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların tamamını veya bir kısmını, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idarî irtifaklar kurmaya yetkilidir.

Kamulaştırma bedeli ile kesin hükme bağlanan artırım bedeli nakden ve peşin olarak ödenir. Ancak, tarım reformunun uygulanması, büyük enerji ve sulama projeleri ile iskân projelerinin gerçekleştirilmesi, yeni orman-

ların yetiştirilmesi, kıyıların korunması ve turizm amacıyla kamulaştırılan toprakların bedellerinin ödenme şekli kanunla gösterilir. Kanunun taksitle ödemeyi öngörebileceği bu hallerde, taksitlendirme süresi beş yılı aşmaz; bu takdirde taksitler eşit olarak ödenir.

Kamulaştırılan topraktan, o toprağı doğrudan doğruya işleten küçük çiftçiye ait olanlarının bedeli, her halde peşin ödenir. Taksitlendirme yapılan hallerde ve herhangi bir sebeple ödenmemiş kamulaştırma bedellerinde *kamu alacakları için öngörülen* en yüksek faiz uygulanır.

Kamulaştırmanın temel özellikleri:

- Kamulaştırma, kamu yararının gerektirdiği hallerde olur. Kamu yararının bulunmadığı hallerde kamulaştırmadan söz edilemez.
- Bedellerini nakden ve peşin olarak veya bazı hallerde eşit taksitlerle ödemek suretiyle kamulaştırma yapılabilir.
- Kamulaştırmayı kural olarak Devlet ve kamu tüzel kişileri yapabilir. İstisnai hallerde özel kişiler lehine kamulaştırma yapılabilir.
- Gayrimenkulün (taşınmazın) bir kısmı veya tamamı kamulaştırılabilir.

Kamulaştırma İşleminin Unsurları

- a. **Yetki:** Kamulaştırma yapma yetkisi kural olarak Devlet ve kamu tüzel kişilerine aittir. Yukarıda belirttiğimiz gibi istisnai hallerde ve yasayla açıkça düzenlenen durumlarda özel kişiler lehine de kamulaştırma yapılabilir.
- b. **Sebeup ve Amaç:** Kamulaştırma işleminin sebebi ve amacı kamu yararıdır.
- c. **Konu:** Kamulaştırma işleminin konusu, özel mülkiyette bulunan gayrimenkullerin, tamamının veya bir kısmının idarenin mülkiyetine geçmesidir.
- d. **Şekil:** Kamulaştırma işlemi sıkı şekil şartlarına sahiptir. Özellikle kamulaştırma işleminde uyulması zorunlu aşamalar olup bu aşamalara uyulmaması kamulaştırma işleminin hukuka aykırı olmasına yol açar.

Kamulaştırma Bedelinin Ödenmesi

- a. **Nakden Ödemenin İstisnası:** Trampadır. Kamulaştırmada kural nakden ödemedir ancak yukarıda da belirttiğimiz gibi mal sahibinin kabul etmesi halinde kamulaştırma trampa yoluyla yapılabilir.

b. Peşin Ödemenin İstisnası: Peşin ödeme kuralının istisnası taksitlendirmedir. Anayasaya göre şu durumlarda taksitlendirilmeye gitmek mümkündür:

- Tarım reformunun uygulanması
- Büyük enerji, sulama ve iskân projeleri
- Yeni orman yetiştirilmesi
- Kıyıların korunması
- Turizm amaçlı kamulaştırmalar

Taksitlendirme süresi beş yılı aşamaz. Taksitlere, *kamu alacaklarına* uygulanacak en yüksek faiz haddi uygulanır ve taksitler eşit miktarlarda ödenir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

4. 2010 Anayasa değişikliği ile Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler.

Kamu Başdenetçisi Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından gizli oyla dört yıl için seçilir. İlk iki oylamada üye tamsayısının üçte iki ve üçüncü oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. Üçüncü oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılır; dördüncü oylamada en fazla oy alan aday seçilmiş olur.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

5. Anayasanın 104. maddesine göre Cumhurbaşkanı, Anayasada ve kanunlarda verilen seçme ve atama görevleri ile diğer görevleri yerine getirir. Bu seçme ve atama görevleri ile ilgili olarak:

- Cumhurbaşkanı, seçildikten sonra bir veya daha fazla Cumhurbaşkanı yardımcısı atayabilir.
- Bakanlar, milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olanlar arasında Cumhurbaşkanı tarafından atanır
- Devlet Denetleme Kurulunun Başkan ve üyeleri, Cumhurbaşkanıınca atanır.
- Genelkurmay Başkanı Cumhurbaşkanıca atanır.

- Rektörler Cumhurbaşkanınca, seçilir ve atanır.
- Yükseköğretim Kurulu, Cumhurbaşkanıca atanan üyeler ve Cumhurbaşkanınca doğrudan doğruya seçilen üyelerden kurulur.
- Anayasa Mahkemesinin 12 üyesi Cumhurbaşkanıca seçilir.
- Danıştay üyelerinin dörtte biri, nitelikleri kanunda belirtilen görevliler arasından Cumhurbaşkanı; tarafından seçilir.
- Hakimler ve Savcılar Kurulunun 4 üyesi Cumhurbaşkanı; tarafından seçilir

Yargıtay üyeleri, birinci sınıfa ayrılmış adli yargı hâkim ve Cumhuriyet savcıları ile bu meslekten sayılanlar arasından Hakimler ve Savcılar Kurulunca üye tamsayısının salt çoğunluğu ile ve gizli oyla seçilir.

Uyuşmazlık Mahkemesi bir başkan ile altı asıl, altı yedek üyeden kurulur. Uyuşmazlık Mahkemesine; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kendi üyeleri arasından üç asıl, üç yedek üye; Danıştay Genel Kurulu da kendi üyeleri arasından üç asıl, üç yedek üye seçer. Uyuşmazlık Mahkemesi başkanı, Anayasa Mahkemesince kendi üyeleri arasından seçilir. Uyuşmazlık Mahkemesinin başkanı, başkanvekili ve üyeleri dört yıl için seçilir.

Sayıştay Başkan ve üyeleri TBMM tarafından seçilir.

Yüksek Seçim Kurulu yedi asıl ve dört yedek üyeden oluşur. Üyelerin altısı Yargıtay, beşi Danıştay Genel Kurullarınca kendi üyeleri arasından üye tamsayılarının salt çoğunluğunun gizli oyu ile seçilir. Bu üyeler, salt çoğunluk ve gizli oyla aralarından bir başkan ve bir başkanvekili seçerler.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

6. İdarenin düzenleme yetkisinin türevsel (tali) olma ilkesi, idarenin bir kanuna dayalı olmaksızın düzenleyici işlem yapma yetkisinin bulunmaması anlamına gelir. 2017 Anayasa değişikliğinden önce Parlamento hükümet sistemi döneminde Bakanlar Kurulu olağanüstü hâl ve sıkıyönetim zamanlarında TBMM'den bir yetki kanunu ile yetki almalarına gerek olmaksızın olağanüstü hâl ve sıkıyönetimin gerekli kıldığı konularda Kanun hükmünde kararname çıkarabilmekteydi. Bu husus, İdarenin düzenleme yetkisinin türev-

sel (tali) olma ilkesinin istisnası idi. Parlamento hükümet sistemi döneminde olağan dönemlerde Bakanlar Kurulu TBMM'nin yetki kanunu ile yetki vermesi koşulu ile Kanun hükmünde kararname çıkarılabilmekteydi. Yine bu dönemde var olan bir kanunun uygulanmasını göstermek ve emrettiği işleri belirtmek üzere, kanunlara aykırı olmamak ve Danıştay'ın incelemesinden geçirilmek koşuluyla Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan tüzükler bulunmaktaydı. 2017 Anayasa değişikliği ile Bakanlar Kurulu kaldırılmış olup olağanüstü hâl ve sıkıyönetim kanun hükmünde kararname ile normal dönem kanun hükmünde kararnameleri ve tüzükler Anayasamızdan çıkarılmıştır.

2017 Anayasa değişikliği ile kabul edilen Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde Anayasadan aldığı ve bir kanunla yetkili kılınmaya gerek olmaksızın Cumhurbaşkanlığı doğrudan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Bu doğrultuda Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Ayrıca olağanüstü hallerde Cumhurbaşkanı, olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda, olağan dönem Cumhurbaşkanlığı kararnameleri için getirilen sınırlamalara tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Kanun hükmündeki bu kararnameler Resmî Gazetede yayımlanır, aynı gün Meclis onayına sunulur. 2017 Anayasa değişikliği sonrası bu iki işlem İdarenin düzenleme yetkisinin türevsel (tali) olma ilkesinin istisnalarıdır.

1982 Anayasasına göre Cumhurbaşkanı, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler. Yönetmelik çıkarılabilmesi için önce bir kanunun ya da Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin varlığı şarttır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

7. Bir kamu hizmeti, o hizmeti üstlenen idare tarafından bizzat yürütülebileceği gibi özel kişilere de gördürülebilir.

1. **Emanet Usulü:** Kamu hizmetlerinin Devlet veya öteki kamu tüzel kişileri tarafından doğrudan doğruya ve kendi örgüt ve hizmete tahsis ettikleri araçlarla gördürülmesi usulüdür. Örneğin adalet hizmetlerinin Adalet Bakanlığınca yerine getirilmesi, Ankara Büyükşehir Belediyesinin belediye sınırları içindeki sokaklarda kendi araçları ve personeliyle kar temizleme faaliyeti yürütmesi emanet usulüdür.

2. **Müşterek Emanet Usulü:** Bir kamu hizmetinin kar, hasar ve zararı idareye ait olmak ve onu üstlenen özel hukuk kişisine gelir üzerinden bir pay verilmek suretiyle yürütülmesidir. Bu usulde özel kişi ile idare arasında bir idari sözleşme yapılmaktadır. Hizmetle ilişkin araç gereç ve tesisat idarece sağlanmakta, ama hizmet yapılan idari sözleşme gereğince özel hukuk kişisince görülmekte, özel hukuk kişisi, hizmeti sunmasının karşılığı gelir üzerinden pay ya da ücret almaktadır.

3. **İltizam Usulü:** Bir kamu hizmetinin önceden kararlaştırılan götürü veya orantılı bir bedel karşılığında mütezzim adı verilen özel kişi tarafından yürütülmesine iltizam usulü denir.

- Bu usulde idare ile özel hukuk kişisi arasında iltizam sözleşmesi denilen bir idari sözleşme imzalanmaktadır.
- Kamu hizmetinin yürütülmesi için gerekli olan tesis, araç ve gereçler idare tarafından karşılanır.
- Özel hukuk kişisi bu hizmeti yürütmek için idareye bir bedel ödemektedir.
- Kamu hizmetinin işletilmesinde kar ve zarar idareye değil, özel hukuk kişisine (mütezzime) aittir. Mütezzim, kamu hizmetinden yararlananaından bir bedel alır.

4. **Ruhsat (İzin) Usulü:** İdarenin tek taraflı olarak yaptığı bir idari işlemle tekel niteliğinde olmayan bir kamu hizmetinin özel kişilere gördürülmesi usulüdür.

- Ruhsat usulünde, kamu hizmetinin özel kişilere gördürülmesinde kullanılan usullerden farklı olarak, *idare ile özel kişi arasında bir sözleşme yapılmamakta*; ruhsat, özel kişiye idarenin tek taraflı iradesiyle yapılan bir koşul (şart) işlemle verilmektedir.

- Kamu hizmetlerinin asli sahibi idare olduğundan, idarenin, hizmeti ruhsat usulü ile yürüten özel kişi üzerinde geniş bir denetim yetkisi bulunmaktadır.

Örnek: özel eğitim kurumları ve özel hastane açmak, maden işletmek için ruhsat alınması gerekmektedir.

5. İmtiyaz Usulü: İmtiyaz usulü, idare ile özel hukuk kişisi arasında akdedilen ve bir idari sözleşme olan imtiyaz sözleşmesi ile kamu hizmetinin, sermayesi, kar ve zararı kendilerine ait olmak üzere özel hukuk kişilerince yürütülmesi olarak tanımlanmaktadır. İmtiyaz usulü, kamu hizmetinin sermayesi, her türlü gideri ve kazancı, zararı ve hasarı kendisine ait olmak üzere idarenin koyacağı şartlara göre ve sağlayacağı yetkiler ve menfaatler karşılığında özel hukuk kişileri (anonim şirketler) tarafından kurulması, işletilmesi veya sadece işletilmesinin devredilmesi usulüdür.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 8.** İdari Yargılama Usulü Kanunu uyarınca Millî Eğitim Bakanlığı ile Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılan merkezî ve ortak sınavlar, bu sınavlara ilişkin iş ve işlemler ile sınav sonuçları hakkında açılan davalara ilişkin yargılama usulünde temel itibari ile:

- a) Dava açma süresi 10 gündür.
- b) Yedi gün içinde ilk inceleme yapılır ve dava dilekçesi ile ekleri tebliğe çıkarılır.
- c) Savunma süresi dava dilekçesinin tebliğinden itibaren üç gün olup, bu süre bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç gün uzatılabilir. Savunmanın verilmesi veya savunma verme süresinin geçmesiyle dosya tekemmül etmiş sayılır.
- ç) Yürütmenin durdurulması talebine ilişkin olarak verilecek kararlara itiraz edilemez.
- d) Bu davalar dosyanın tekemmülünden itibaren en geç on beş gün içinde karara bağlanır. Ara kararı verilmesi, keşif, bilirkişi incelemesi ya da duruşma yapılması gibi işlemler ivedilikle sonuçlandırılır.
- e) Verilen nihai kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren beş gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir.
- f) Temyiz dilekçeleri üç gün içinde incelenir ve tebliğe çıkarılır.

- g) Temyiz dilekçelerine cevap verme süresi beş gündür.

- ğ) Danıştay evrak üzerinde yaptığı inceleme sonunda, maddi vakalar hakkında edinilen bilgiyi yeterli görürse veya temyiz sadece hukuki noktalara ilişkin ise yahut temyiz olunan karardaki maddi yanlışlıkların düzeltilmesi mümkün ise işin esası hakkında karar verir. Aksi hâlde gerekli inceleme ve tahkikatı kendisi yaparak esas hakkında yeniden karar verir. Ancak, ilk inceleme üzerine verilen kararlara karşı yapılan temyizi haklı bulunduğu hâllerde kararı bozmakla birlikte dosyayı geri gönderir. Temyiz üzerine verilen kararlar kesindir.

- h) Temyiz istemi en geç on beş gün içinde karara bağlanır. Karar en geç yedi gün içinde tebliğe çıkarılır.

Millî Eğitim Bakanlığı ile Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılan merkezî ve ortak sınavlar, bu sınavlara ilişkin iş ve işlemler ile sınav sonuçları hakkında açılan davalarda verilen yürütmenin durdurulması ve iptal kararları, söz konusu sınav katılan kişilerin lehine sonuç doğuracak şekilde uygulanır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 9.** İdari Yargılama Usulü Kanunu uyarınca İvedi yargılama usulü aşağıda sayılan işlemlerden doğan uyumsuzluklar hakkında uygulanır:

- a) İhaleden yasaklama kararları hariç ihale işlemleri.
- b) Acele kamulaştırma işlemleri.
- c) Özelleştirme Yüksek Kurulu kararları.
- d) Turizmi Teşvik Kanunu uyarınca yapılan satış, tahsis ve kiralama işlemleri.
- e) Çevre Kanunu uyarınca, idari yaptırım kararları hariç çevresel etki değerlendirmesi sonucu alınan kararlar.
- f) Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun uyarınca alınan Cumhurbaşkanlığı kararları.

İvedi yargılama usulünde temelde:

- a) Dava açma süresi otuz gündür.
- b) Yedi gün içinde ilk inceleme yapılır ve dava dilekçesi ile ekleri tebliğe çıkarılır.
- c) Savunma süresi dava dilekçesinin tebliğinden itibaren on beş gün olup, bu süre bir defaya mahsus olmak üzere en fazla

on beş gün uzatılabilir. Savunmanın verilmesi veya savunma verme süresinin geçmesiyle dosya tekemmül etmiş sayılır.

- c) Yürütmenin durdurulması talebine ilişkin olarak verilecek kararlara itiraz edilemez.
- d) Bu davalar dosyanın tekemmülünden itibaren en geç bir ay içinde karara bağlanır. Ara kararı verilmesi, keşif, bilirkişi incelemesi ya da duruşma yapılması gibi işlemler ivedilikle sonuçlandırılır.
- e) Verilen nihai kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir.
- f) Temyiz dilekçeleri üç gün içinde incelenir ve tebliğe çıkarılır.
- g) Temyiz dilekçelerine cevap verme süresi on beş gündür.
- ğ) Danıştay evrak üzerinde yaptığı inceleme sonunda, maddi vakıalar hakkında edinilen bilgiyi yeterli görürse veya temyiz sadece hukuki noktalara ilişkin ise yahut temyiz olunan karardaki maddi yanlışlıkların düzeltilmesi mümkün ise işin esası hakkında karar verir. Aksi hâlde gerekli inceleme ve tahkikatı kendisi yaparak esas hakkında yeniden karar verir. Ancak, ilk inceleme üzerine verilen kararlara karşı yapılan temyizi haklı bulunduğu hâllerde kararı bozmakla birlikte dosyayı geri gönderir. Temyiz üzerine verilen kararlar kesindir.
- h) Temyiz istemi en geç iki ay içinde karara bağlanır. Karar en geç bir ay içinde tebliğe çıkarılır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 10. İdari Yargılama Usulü Kanunu uyarınca Danıştay dava dairelerinin nihai kararları ile bölge idare mahkemelerinin aşağıda sayılan davalar hakkında verdikleri kararlar, başka kanunlarda aksine hüküm bulursa dahi Danıştay'da, kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde temyiz edilebilir:**

- a) Düzenleyici işlemlere karşı açılan iptal davaları.
- b) Konusu yüz bin Türk lirasını aşan vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemler hakkında açılan davalar (Bu bent Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş olup henüz iptal kararı henüz yürürlüğe girmemiştir.)

- c) Belli bir meslekten, kamu görevinden veya öğrencilik statüsünden çıkarılma sonucunu doğuran işlemlere karşı açılan iptal davaları.
- d) Belli bir ticari faaliyetin icrasını süresiz veya otuz gün yahut daha uzun süreyle engelleyen işlemlere karşı açılan iptal davaları.
- e) Müşterek kararnameyle yapılan atama, naklen atama ve görevden alma işlemleri ile daire başkanı ve daha üst düzey kamu görevlilerinin atama, naklen atama ve görevden alma işlemleri hakkında açılan iptal davaları.
- f) İmar planları, parselasyon işlemlerinden kaynaklanan davalar.
- g) Tabiat Varlıklarını Koruma Merkez Komisyonu ve Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunca itiraz üzerine verilen kararlar ile Boğaziçi Kanununun uygulanmasından doğan davalar.
- h) Maden, taşocakları, orman, jeotermal kaynaklar ve doğal mineralli sular ile ilgili mevzuatın uygulanmasına ilişkin işlemlere karşı açılan davalar.
- ı) Ülke çapında uygulanan öğrenim ya da bir meslek veya sanatın icrası veya kamu hizmetine giriş amacıyla yapılan sınavlar hakkında açılan davalar.
- i) Liman, kruvaziyer limanı, yat limanı, marina, iskele, rıhtım, akaryakıt ve sıvılaştırılmış petrol gazı boru hattı gibi kıyı tesislerine işletme izni verilmesine ilişkin mevzuatın uygulanmasından doğan davalar.
- j) 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapıtırılması Hakkında Kanunun uygulanmasından ve 4283 sayılı Yap-İşlet Modeli ile Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışının Düzenlenmesi Hakkında Kanunun uygulanmasından doğan davalar.
- k) 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununun uygulanmasından doğan davalar.
- l) 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun uygulanmasından doğan davalar.
- m) Düzenleyici ve denetleyici kurullar tarafından görevli oldukları piyasa veya sektöre ilgili olarak alınan kararlara karşı açılan davalar.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

11. Taşınmaz mülkiyetinin kısıtlamalarından birisi olan ön alım (şufa) hakkı, kanundan (yasal) kaynaklanabileceği gibi sözleşme ile iradi olarak da oluşturulabilir. Yasal ön alım hakkı paylı mülkiyete konu olan bir taşınmazın paydaşlarından birisinin payını üçüncü bir kişiye *tamamen ya da kısmen* satması halinde diğer paydaşlara aynı şartlarla bu payı alma yetkisi veren inşai bir haktır. Cebri artırımla satışlarda yasal önalım hakkı kullanılamaz.

Önalım hakkından feragat edilebilir. Ancak bu feragatin resmî şekilde yapılması ve tapu kütüğüne şerh verilmesi gerekir. Belirli bir satışta yasal önalım hakkını kullanmaktan vazgeçme, yazılı şekle tâbidir ve satıştan önce veya sonra yapılabilir.

Yapılan satış, alıcı veya satıcı tarafından diğer paydaşlara noter aracılığıyla bildirilir. Yasal önalım hakkı, alıcıya karşı dava açılarak kullanılır. Yasal önalım hakkı sahibi, adına payın tesciline karar verilmeden önce, satış bedeli ile alıcıya düşen tapu giderlerini, hâkim tarafından belirlenen süre içinde hâkimin belirleyeceği yere nakden yatırmakla yükümlüdür.

Yasal önalım hakkı, satışın hak sahibine bildirildiği tarihin üzerinden üç ay ve herhâlde satışın üzerinden iki yıl geçmekle düşer.

Yasal ön alım hakkı elbirliği ile mülkiyete konu taşınmazlarda bulunmadığı gibi, paylı mülkiyette paydaşlar arası satışlarda da bu hak yoktur. Bu hak yasa gereği bulunduğu için hakkın payın satıldığı 3. Kişiyeye karşı ileri sürülebilmesi için tapuya şerh verilmesine gerek yoktur.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

12. Yerleşim yeri (ikametgâh) bir kimsenin *sürekli kalma niyetiyle* oturduğu yerdir. Bir kimsenin aynı zamanda birden çok yerleşim yeri olamaz. Buna yerleşim yerinin tekliği ilkesi denir. Ancak bu ilke ticarî ve sınaî kuruluşlar hakkında uygulanmaz.

Bir yerleşim yerinin değiştirilmesi yenisinin edinilmesine bağlıdır. Buna yerleşim yeri edinilmesinin zorunluluğu ilkesi denir. Önceki yerleşim yeri belli olmayan veya yabancı ülkedeki yerleşim yerini bıraktığı hâlde Türkiye'de henüz bir yerleşim yeri edinmemiş olan kimsenin hâlen oturduğu yer, yerleşim yeri sayılır.

Kural olarak kişiler yerleşim yerini iradeleri ile serbestçe seçer. Buna yerleşim yerinin iradiliği ilkesi denir. Ancak bazı hallerde yerleşim yeri yasa ile belirlenmiş olup bu hallere yasal yerleşim yeri denilmektedir:

- Velâyet altında bulunan çocuğun yerleşim yeri, ana ve babasının; ana ve babanın ortak yerleşim yeri yoksa, çocuğun kendisine bırakıldığı ana veya babanın yerleşim yeridir. Diğer hâllerde çocuğun oturma yeri, onun yerleşim yeri sayılır.
- Vesayet altındaki kişilerin yerleşim yeri, bağlı oldukları vesayet makamının bulunduğu yerdir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

13. Bir uyuşmazlığın çözümünde, o olaya uygulanacak herhangi bir yazılı kural veya örf adet hukuku kuralı yoksa, ortada bulunan bu boşluğa hukuk boşluğu denir. Yani hukuk boşluğunda, olaya uygulanabilecek yazılı ya da yazısız hiçbir kural bulunmamaktadır. Hukuk boşluğu söz konusu olduğunda bu boşluğu hâkim, hukuk yaratarak yani kanun koyucu gibi hareket ederek kendisi dolduracaktır.

Hâkimin hukuk yaratmasında temel ilkeler

- Hâkimin hukuk yaratabilmesi için o uyuşmazlıkla ilgili hem yazılı hem yazısız hiçbir kural olmamalıdır
- Hâkimin yarattığı hukukun, diğer mahkemeler ve hatta, o hâkimin önüne gelen diğer davalar için dahi bağlayıcılığı yoktur.
- Hâkimin yarattığı hukuk, üst mahkemelerin denetimine tabidir.
- Hâkim hukuk yaratırken keyfi davranamaz, adalete uygun hareket etmelidir.
- Hâkim hukuk yaratırken doktrin ve diğer yargısal kararlardan faydalanabilir.

Bir uyuşmazlığın çözümünde uygulanabilecek yazılı bir kuralın bulunmaması ya da var olan yazılı kuralın uyuşmazlığın çözümünde yetersiz olması haline kanun boşluğu denir. Bir uyuşmazlık ortaya çıkınca hâkim önce uygulanacak bir yazılı kural olup olmadığına bakar. Kanun boşluğu 2 türdür:

1. **Kural içi boşluk:** Kanun koyucu tarafından bilerek bırakılan kanun boşluğudur. Yazılı kuralın farklı somut uyuşmazlıklarda uygulanabilmesi için bu tür boşluklar bile-

rek bırakılır. Bırakılan bu boşluğu hâkim, takdir yetkisini kullanarak doldurur. Bu tür boşluk kuralın yazılış biçiminden ya da kuralda açıkça hâkime takdir yetkisi tanınmasından anlaşılır. Örneğin durumun gereklerine göre ibaresi kullanılmışsa, ya da "takdire" denilerek açıkça yazılmışsa

Örneğin Borçlar Kanunu 56. maddesi uyarınca, Hâkim, bir kimsenin bedensel bütünlüğünün zedelenmesi durumunda, olayın özelliklerini göz önünde tutarak, zarar görene uygun bir miktar paranın manevi tazminat olarak ödenmesine karar verebilir. Bu kuralda bilerek bir kanun boşluğu bırakılmıştır çünkü, olayın özelliklerine göre zarar görene tazminat ödenmesine ve ödenecek miktara hâkim takdir yetkisini kullanarak karar verecektir.

2. Kural dışı boşluk: Kanun koyucunun bilmeden, istemeden bıraktığı kanun boşluğudur. Kural dışı boşlukta 2 türdür:

a. Açık (Gerçek-Örtülü olmayan) boşluk: Uyuşmazlığa uygulanacak yazılı bir kuralın bulunmaması, böyle bir düzenlemenin unutulması halidir. Hata sonucu o konuda yazılı kural konulmamıştır. Bu tür bir boşluk, eğer o konuda bir örf-âdet hukuku kuralı da yoksa, hâkimin hukuk yaratması yolu ile doldurulur.

b. Gizli (Örtülü-Gerçek Olmayan) boşluk: Uyuşmazlığa uygulanacak bir yazılı kural olmasına rağmen, kuralın o hali ile uygulanmasının, tatmin edici, adalete uygun olmaması sebebi ile kuralın yok varsayılması halidir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

14. Türk Ticaret Kanunu'nun 2. Maddesine göre Kanunda aksine bir hüküm yoksa, ticari örf ve âdet olarak kabul edildiği belirlenmedikçe, teamül, mahkemenin yargısına esas olamaz. Ancak, irade açıklamalarının yorumunda teamüller de dikkate alınır.

Bir bölgeye veya bir ticaret dalına özgü ticari örf ve âdetler genel olanlara üstün tutulur. İlgililer aynı bölgede değilse, kanunda veya sözleşmede aksi öngörülmedikçe, ifa yerindeki ticari örf ve âdet uygulanır.

Ticari örf ve âdet, tacir sıfatını haiz bulunmayanlar hakkında ancak onlar tarafından bilindiği veya bilinmesi gerektiği takdirde uygulanır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

15. Sözleşme tarafların karşılıklı ve birbirine uygun irade açıklamaları ile kurulur. Bu irade açıklamalarından zaman olarak önce yapı-lana öneri (icap), öneriye uygun ve olumlu olarak yapılan açıklamaya ise kabul denir. Bir sözleşme yapmak için öneride bulunan bu önerisi ile bağlıdır. Ancak bağlı olma durumu önerinin bir süreye bağlı tutulup tutulmamasına göre değişir.

1. Öneri için bir süre belirtilmişse öneride bulunan süre sonuna kadar önerisi ile bağlıdır.
2. Öneri için süre belirtilmemişse önerinin hazırlar arasında yapıp yapılmadığına bakılır. Yüz yüze, ya da karşı tarafın öneriyi hemen öğrenebileceği telefon, whatsapp gibi ortamlarda yapılan öneri hazırlar arasında yapılmış sayılır. Bu halde öneri derhal kabul edilmezse öneren önerisiyle bağlı kalmaz. Hazırlar arasında olmayan, mektup, telgraf vb. yollarla yapılan öneri zamanında ve usulüne uygun olarak verilen cevabın beklenebileceği ana kadar bağlayıcıdır.

Kabul öneriye verilen ona uygun ve olumlu yanıttır. Kural olarak kabul beyanı bir şekle tabi değildir. Yapılan öneriye cevap verilmemesi, ret anlamına gelse de öneride bulunan kanun ya da işin özelliği gereği açık bir kabul beyanını beklemek zorunda değilse öneri de uygun bir şekilde reddedilmemişse sözleşme kurulmuş sayılır.

Türk Borçlar Kanunu uyarınca bir sonucun gerçekleşmesi karşılığında ödül vereceğini ilan yoluyla duyuran kimse, sözünü yerine getirmekle yükümlüdür. Ödül sözü veren, sonucun gerçekleşmesinden önce sözünden cayarsa veya sonucun gerçekleşmesini engellerse, dürüstlük kurallarına uygun olarak yapılan giderleri ödemekle yükümlüdür. Ancak, bir ya da birden çok kişiye ödenecek giderlerin toplamı, ödülün değerini aşamaz. Ödül sözü veren, giderlerinin ödenmesini isteyenlerin beklenen sonucu gerçekleştiremeyeceklerini ispat ederse, giderleri ödeme yükümlülüğünden kurtulur.

Öneren, önerisi ile bağlı olmama hakkının saklı olduğunu açıkça belirtirse veya işin özelliğinden ya da durumun gereğinden bağlanma niyetinde olmadığı anlaşılırsa, önerisi kendisini bağlamaz. Fiyatını göstererek mal sergilenmesi veya tarife, fiyat listesi ya da

benzerlerinin gönderilmesi, aksi açıkça ve kolaylıkla anlaşılmadıkça öneri sayılır.

Önerinin geri alınması mümkündür. Geri alma açıklaması, diğer tarafa öneriden önce veya aynı anda ulaşılmış ya da daha sonra ulaşmakla birlikte diğer tarafca öneriden önce öğrenilmiş olursa, öneri yapılmamış sayılır.

İsmlenmemiş bir şeyin gönderilmesi öneri sayılmaz. Bu şeyi alan kişi, onu geri göndermek veya saklamakla yükümlü değildir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 16.** İfa borcu sona erdiren sebeplerden ilki ve en doğal olanıdır. Ancak yapılan ifanın borcu sona erdirmesi, gereği gibi yapılması ile mümkündür. Bu doğrultuda borçların ifa zamanında ve ifa yerinde yerine getirilmesi önem taşır. Borcun ifa yerini belirlemede taraflar serbest olup ifa yerini birlikte kararlaştırabilirler. Taraflarca böyle bir kararlaştırma yapılmamışsa ve işin niteliğinden de borcun nerede ifa edileceği anlaşılmıyorsa bu durumda borcun niteliğine göre ifa yeri kanuna göre belirlenir:

Para borçları, alacaklının ifa zamanındaki yerleşim yerinde ifa edilir.

Parça borçları (parça borcu borcun konusu olan edimin bireysel özellikleri ile, somutlaştırılarak belirlendiği borç türüdür. Örneğin 35 ADFRR 21 plakalı aracı teslim borcu gibi) sözleşme kurulduğu anda parça borcunun konusunun bulunduğu yerde ifa edilir.

Diğer borçlarda ise borcun doğumu anında borçlunun yerleşim yerinde ifa edilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 17.** Borçlar için zamanaşımı, alacaklının alacağını talep etmesi için öngörülen, bu süre içerisinde talep ve dava edilmezse borçlunun artık ifaya zorlanamayacağı ancak kendi rızası ile ifa ederse de iadesini isteyemeyeceği süreyi ifade etmektedir. Zamanaşımına uğrayan borç bu sebeple eksik borç olarak kabul edilir. Zamanaşımının kesilmesi sebeplerinden birisi gerçekleşirse o ana kadar geçen süre sıfırlanarak baştan itibaren işlemeye başlar. Borçlar Kanunu'nda genel zamanaşımı süresi 10 yıl olup Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, her alacak on yıllık zamanaşımına tabidir. Kanunda 5 yıllık zamanaşımına tabi alacaklar da bulunmaktadır.

Zamanaşımı süreleri, sözleşmeyle değiştirilemez. Zamanaşımı, alacağın muaccel olmasıyla işlemeye başlar. Alacağın muaccel olmasının bir bildirimle bağlı olduğu hallerde, zamanaşımı bu bildirim yapılabileceği günden işlemeye başlar.

Asıl alacak zamanaşımına uğrayınca, ona bağlı faiz ve diğer alacaklar da zamanaşımına uğramış olur.

Aşağıdaki durumlarda zamanaşımı kesilir:

1. Borçlu borcu ikrar etmişse,
2. Borçlu borç için faiz ödemişse
3. Borçlu kısmen ifada bulunmuşsa
4. Borçlu borç için rehin vermiş veya kefil göstermişse.
5. Alacaklı, dava veya def'i yoluyla mahkemeye veya hakeme başvurmuşsa, icra takibinde bulunmuşsa ya da iflas masasına başvurmuşsa

Alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesi zamanaşımını kesen sebep değildir. Borcu sona erdiren sebeplerden birisidir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 18.** Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, her alacak on yıllık zamanaşımına tabidir. Aşağıdaki alacaklar için beş yıllık zamanaşımı uygulanır:

1. Kira bedelleri, anapara faizleri ve ücret gibi diğer dönemsed edimler.
2. Otel, motel, pansiyon ve tatil köyü gibi yerlerdeki konaklama bedelleri ile lokanta ve benzeri yerlerdeki yeme içme bedelleri.
3. Küçük sanat işlerinden ve küçük çapta perakende satışlardan doğan alacaklar.
4. Bir ortaklıkta, ortaklık sözleşmesinden doğan ve ortakların birbirleri veya kendileri ile ortaklık arasındaki; bir ortaklığın müdürleri, temsilcileri, denetçileri ile ortaklık veya ortaklar arasındaki alacaklar.
5. Vekâlet, komisyon ve acentelik sözleşmelerinden, ticari simsarlık ücreti alacağı dışında, simsarlık sözleşmesinden doğan alacaklar.
6. Yüklenicinin yükümlülüklerini ağır kusuruyla hiç ya da gereği gibi ifa etmemesi dışında, eser sözleşmesinden doğan alacaklar.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

19. Türk Ceza Kanunu'nda ceza sorumluluğunu kaldıran halleri şöyle sıralayabiliriz:

- İlginin rızası
- Meşru savunma
- Görevin ifası
- Hakkın kullanılması

Anılan bu hallerde eylem suç niteliği taşıma-maktadır. Öte yandan bir kişinin işlediği bir suçtan dolayı sorumlu tutulabilmesi için failin bu eylemden dolayı kınanabilecek durumda olması yani kusur yeteneğinin bulunması gerekir. Kusur yeteneğini tamamen kaldıran ya da azaltan ve buna bağlı olarak da failin ceza sorumluluğunu kaldıran ya da azaltan haller şunlardır:

- Yaş küçüklüğü
- Sağır ve dilsizlik
- Akıl hastalığı
- Geçici nedenler

Failin kusurluluk halini kaldıran haller ise şöy-le sıralanabilir:

- Zorunluluk hali
- Amirin emrini yerine getirme
- Cebir, Tehdit ve korkutma
- Yanılma

Haksız tahrik ise failin kusurluluk halini kal-dırmaz, haksız tahrik şiddetine göre ceza sorumluluğunu azaltır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

20. Cezanın ertelenmesi cezanın infaz edilmesi-nin belirli süre geri bırakılmasıdır. Türk Ceza Kanunu 51. maddede "hapis cezasının erte-lenmesi" başlığı ile düzenlenmiştir. Koşulları:

- İşlediği suçtan dolayı iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilen ki-şinin cezası ertelenebilir. Bu sürenin üst sınırı, fiili işlediği sırada 18 yaşını doldur-mamış veya 65 yaşını bitirmiş olan kişiler bakımından üç yıldır. Adli para cezaları-nın ve güvenlik tedbirlerinin ertelenmesi mümkün değildir.
- Erteleme kararının verilebilmesi için ki-şinin *daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı üç aydan fazla hapis cezasına* mahkûm edilmemiş olması gerekir. Daha önce işlenen suçun taksirli olması ertelemeye engel olmaz. Ayrıca önceden işlenen suç

kasıtlı suç olsa da alınan cezanın 3 aya kadar hapis ya da adli para cezası olması ertelemeye engel değildir.

- Erteleme kararı verilebilmesi için kişinin suçu işledikten sonra yargılama sürecinde gösterdiği pişmanlık dolayısıyla tekrar suç işlemeyeceği konusunda mahkemede bir kanaatin oluşması gerekir.

Cezanın ertelenmesi, mağdurun veya ka-munun uğradığı zararın aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi koşuluna bağlı tutu-labilir. Bu durumda, koşul gerçekleşinceye kadar cezanın infaz kurumunda çektilir-me-sine devam edilir. Koşulun yerine getirilmesi halinde, infaz hâkimi kararıyla hükümlü infaz kurumundan derhal salıverilir.

Cezası ertelenen hükümlü hakkında, bir yıl-dan az, üç yıldan fazla olmamak üzere, bir denetim süresi belirlenir. Bu sürenin alt sınırı, mahkûm olunan ceza süresinden az olamaz.

Denetim süresi içinde;

- a) Bir meslek veya sanat sahibi olmayan hükümlünün, bu amaçla bir eğitim prog-ramına devam etmesine,
- b) Bir meslek veya sanat sahibi hükümlünün, bir kamu kurumunda veya özel olarak aynı meslek veya sanatı icra eden bir başka-sının gözetimi altında ücret karşılığında çalıştırılmasına,
- c) 18 yaşından küçük olan hükümlülerin, bir meslek veya sanat edinmelerini sağlamak amacıyla, gerektiğinde barınma imkânı da bulunan bir eğitim kurumuna devam etme-sine mahkemece karar verilebilir.

Mahkeme, hükümlünün kişiliğini ve sosyal durumunu göz önünde bulundurarak, dene-tim süresinin herhangi bir yükümlülük belir-lemeden veya uzman kişi görevlendirmeden geçirilmesine de karar verebilir.

Hükümlünün denetim süresi içinde kasıtlı bir suç işlemesi veya kendisine yüklenen yüküm-lülüklerle, infaz hâkiminin uyarısına rağmen, uymamakta ısrar etmesi halinde; ertelenen cezanın kısmen veya tamamen infaz kuru-munda çektilirilmesi infaz hâkimliğince karar verilir. Denetim süresi yükümlülüklerle uygun veya iyi halli olarak geçirildiği takdirde, ceza infaz edilmiş sayılır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

1. Alacak Senetleri hesabına ilişkin olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Senet alındığı zaman, Alacak Senetleri hesabı borçlandırılır.
- B) Senet tahsil edildiğinde, Alacak Senetleri hesabı alacaklandırılır.
- C) Senet ciro edildiğinde, Alacak Senetleri hesabı borçlandırılır.
- D) Senet yenilendiğinde, Alacak Senetleri hesabı hem borçlandırılır hem de alacaklandırılır.

2. Aşağıdaki işlemlerden hangisinin yevmiye kaydında "basit madde" kullanılır?

- A) Yarısı peşin, yarısı kredili olarak KDV dahil 23.600 TL'ye mal satılması
- B) KDV'si peşin, kalanı için senet verilerek KDV hariç 10.000 TL'ye mal alınması
- C) Satıcılara olan KDV dahil 5.000 TL'lik bor-sun peşin ödenmesi
- D) Kayıtlı bedeli 8.000 TL olan bir demirbaşın KDV dahil 8.000 TL'ye satılması

3. Gelir ve giderlerin tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmesi, gelir ve karların aynı döneme ait gider ve zararlar karşılaştırılması hangi muhasebe temel kavramının bir gereğidir?

- A) Parayla ölçme
- B) Tutarlılık
- C) Maliyet esası
- D) Dönemsellik

4. İşletmedeki mevcut malın 7.000 TL'lik kısmının değerinde azalma olduğu anlaşılmış ve % 50 oranında karşılık ayrılmasına karar verilmiştir.

Buna göre, yapılması gereken yevmiye kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

A) ----- / -----
654 Karşılık Giderleri 7.000
158 Stok Değer Düşüklüğü
Karşılığı 7.000
----- / -----

B) ----- / -----
198 Diğer Çeşitli Dönen
Varlıklar 7.000
654 Karşılık Giderleri 3.500
157 Diğer Stoklar 7.000
158 Stok Değer Düşüklüğü
Karşılığı 3.500
----- / -----

C) ----- / -----
157 Diğer Stoklar 7.000
654 Karşılık Giderleri 3.500
153 Ticari Mallar 7.000
158 Stok Değer Düşüklüğü
Karşılığı 3.500
----- / -----

D) ----- / -----
157 Diğer Stoklar 7.000
654 Karşılık Giderleri 3.500
153 Ticari Mallar 7.000
129 Şüpheli Ticari
Alacaklar Karşılığı 3.500
----- / -----

5. Alacak karakterli olarak çalışan ve aktifteki ilgili asli hesapları düzenleyen hesaplara aktifi düzenleyici hesap denir.

Aşağıdakilerden hangisi aktifi düzenleyici hesap değildir?

- A) Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri
- B) Menkul Kıymet Değer Düşüklüğü Karşılığı
- C) Menkul Kıymetler İhraç Farkı
- D) İştiraklere Sermaye Taahhütleri

6. Aşağıdaki hesaplardan hangisi bir bilanço hesabıdır?

- A) Menkul Kıymet Satış Karları
- B) Hisse Senedi İptal Karları
- C) İştiraklerden Temettü Gelirleri
- D) Önceki Dönem Gelir ve Karları

7. ve 8. soruları aşağıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

İşletmenin 29.04.2013 tarihinde yapılan kasa sayımında kasada 1.200 TL noksanlık olduğu tespit edilmiş ve buna ilişkin muhasebe kaydı yapılmıştır.

7. Yapılan araştırmalar sonucunda, kasadaki 1.200 TL açığın, 01.04.2013 günü ödemesi yapılan bir elektrik faturası kaydının unutulmasından kaynaklandığı tespit edilmişse yapılması gereken kayıt aşağıdakilerden hangisidir? (KDV dikkate alınmayacaktır.)

- A) ----- / -----
770 Genel Yönetim Giderleri 1.200
197 Sayım ve Tesellüm
Noksanları 1.200
----- / -----
- B) ----- / -----
654 Karşılık Giderleri 1.200
197 Sayım ve Tesellüm
Noksanları 1.200
----- / -----
- C) ----- / -----
197 Sayım ve Tesellüm
Noksanları 1.200
198 Diğer Çeşitli Dönen
Varlıklar 1.200
----- / -----
- D) ----- / -----
100 Kasa 1.200
197 Sayım ve Tesellüm
Noksanları 1.200
----- / -----

8. Yapılan araştırmalar sonucunda, açığın nedeni tespit edilememiş ve kasa açığından veznedarın sorumlu tutulmasına (açığın veznedardan tahsil edilmesine) karar verilmişse yapılması gereken kayıt aşağıdakilerden hangisidir?

- A) ----- / -----
195 İş Avansları 1.200
197 Sayım ve Tesellüm
Noksanları 1.200
----- / -----
- B) ----- / -----
136 Diğer Çeşitli Alacaklar 1.200
197 Sayım ve Tesellüm
Noksanları 1.200
----- / -----
- C) ----- / -----
135 Personelden Alacaklar 1.200
197 Sayım ve Tesellüm
Noksanları 1.200
----- / -----
- D) ----- / -----
196 Personel Avansları 1.200
197 Sayım ve Tesellüm
Noksanları 1.200
----- / -----

9. İşletme 01.02.2013 tarihinde 2.500 TL'lik posta pulu almış ve bedelini nakden ödemiştir. 12.02.2013 tarihinde ise almış olduğu posta pullarının 500 TL'lik kısmını pazarlama, satış ve dağıtım faaliyetinde kullanmıştır. (İşletme posta pullarını önce aktifleştirip, kullandıkça giderleştirme yöntemini izlemektedir)

Buna göre, 01.02.2013 ve 12.02.2013 tarihlerinde yapılacak kayıtlarda aşağıdaki hesaplardan hangisinin kullanımı yanlıştır?

- A) Diğer Hazır Değerler hesabı 2.500 TL borçlu
- B) Kasa hesabı 2.500 TL alacaklı
- C) Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri hesabı 500 TL borçlu
- D) Diğer Menkul Kıymetler hesabı 500 TL alacaklı

10. Bir şirketin kurulması, yeni bir şubenin açılması ya da işlerin sürekli olarak genişletilmesi için yapılan ve karşılığında maddi bir değer elde edilmeyen giderlerin, aktifleştirilmeleri durumunda izleneceği hesap aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Haklar
- B) Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri
- C) Araştırma ve Geliştirme Giderleri
- D) Özel Maliyetler

11. İşletme yeni kurulmakta olan Y işletmesinin sermayesinin % 25'ini temsil eden 50.000 TL'lik sermaye payını almayı taahhüt etmişse; işletmenin taahhüdünden doğan bu borç, aşağıdaki hesaplardan hangisinin alacağına kaydedilmelidir?

- A) Diğer Menkul Kıymetler
- B) Bağlı Menkul Kıymetler
- C) İştirakler
- D) İştiraklere Sermaye Taahhütleri

12. Tekdüzen Hesap Planında, Hazırlık ve Geliştirme Giderleri hesabı aşağıdaki gruplardan hangisinde yer alır?

- A) Hizmet Üretim Maliyeti
- B) Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar
- C) Genel Yönetim Giderleri
- D) Maddi Olmayan Duran Varlıklar

13. ----- / -----

103 Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri XX
102 Bankalar XX
----- / -----

Yukarıdaki yevmiye kaydı aşağıdaki hangi işleme aittir?

- A) Verilen çekin iade edilmesine
- B) Çek tahsil edilmesine
- C) Bankaya çek verilmesine
- D) Verilen çekin bankadan ödenmesine

14. X Tekstil İşletmesi, yapmış olduğu (KDV dahil) 2.360 TL'lik komisyonculuk faaliyeti karşılığında, Bayan Y'nin ciro ettiği çeki almıştır.

Buna göre, işletme tarafından yapılması gereken yevmiye kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

A) ----- / -----
101 Alınan Çekler 2.360
643 Komisyon Gelirleri 2.000
391 Hesaplanan KDV 360
----- / -----

B) ----- / -----
121 Alacak Senetleri 2.360
643 Komisyon Gelirleri 2.000
391 Hesaplanan KDV 360
----- / -----

C) ----- / -----
100 Kasa 2.360
101 Alınan Çekler 2.000
391 Hesaplanan KDV 360
----- / -----

D) ----- / -----
121 Alacak Senetleri 2.360
600 Yurtiçi Satışlar 2.000
391 Hesaplanan KDV 360
----- / -----

15. Aşağıdaki hesaplardan hangisi Dönem Karı veya Zararı hesabına aktarılarak kapatılması gereken bir hesap değildir?

- A) Satılan Mamuller Maliyeti
- B) Satış İskontoları
- C) Maliyet Giderleri Karşılığı
- D) İştiraklerden Temettü Gelirleri

16. X Ticaret işletmesinin kuruluş sürecinde, şirketin ortaklarından Bay A, sermaye taahhüdünü 20.000 TL nakit olarak beyan etmiştir. Ancak nakit sıkıntısı yaşayan Bay A, taahhüdünün 5.000 TL'sini nakit olarak, geri kalanını ise 500 TL, 12.000 TL ve 2.500 TL'lik hamiline yazılmış, üç farklı çekli işletmeye vererek 01.06.2013 tarihinde yerine getirmiştir.

Buna göre, 01.06.2013 tarihinde işletme tarafından yapılması gereken yevmiye kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) ----- / -----
 100 Kasa 5.000
 101 Alınan Çekler 15.000
 101.01 Cüzdandaki Çekler
 501 Ödenmemiş Sermaye 20.000
 501.01 Bay A
 ----- / -----
- B) ----- / -----
 500 Sermaye 20.000
 501 Ödenmemiş Sermaye 20.000
 501.01 Bay A
 ----- / -----
- C) ----- / -----
 100 Kasa 5.000
 121 Alacak Senetleri 15.000
 501 Ödenmemiş Sermaye 20.000
 501.01 Bay A
 ----- / -----
- D) ----- / -----
 501 Ödenmemiş Sermaye 20.000
 501.01 Bay A
 100 Kasa 5.000
 101 Alınan Çekler 15.000
 101.01 Cüzdandaki Çekler
 ----- / -----

17. İşletme, alım satım amaçlı olarak 06.02.2013 tarihinde nominal değeri 2.500 TL olan XY işletmesine ait finansman bonosu 2.200 TL'ye Z Bankasından satın almıştır. İşletme, satın alma bedelini bankadaki hesabından havale ederek ödemiştir. İşletme, 07.04.2013 tarihinde ise, 06.02.2013 tarihinde satın almış olduğu XY işletmesi bonosunu 2.950 TL'ye satmıştır. Satış bedeli, işletmenin bankadaki hesabına yatırılmıştır.

Buna göre, 07.04.2013 tarihinde işletme tarafından yapılması gereken yevmiye kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) ----- / -----
 102 Bankalar 2.950
 111 Özel Kesim Tahvil
 Senet ve Bono 2.950
 ----- / -----
- B) ----- / -----
 102 Bankalar 2.950
 111 Özel Kesim Tahvil
 Senet ve Bono 2.500
 645 Menkul Kıymet Satış
 Karları 450
 ----- / -----
- C) ----- / -----
 102 Bankalar 2.950
 240 Bağlı Menkul Kıymetler 2.200
 645 Menkul Kıymet Satış
 Karları 750
 ----- / -----
- D) ----- / -----
 102 Bankalar 2.950
 111 Özel Kesim Tahvil
 Senet ve Bono 2.200
 645 Menkul Kıymet
 Satış Karları 750
 ----- / -----

18. İşletme Y Bankasına verdiği talimatla nominal değeri 2 TL, alış fiyatı ise 6 TL olan hisse senetlerinden 1.000 adet satın almış ve söz konusu işlemleri muhasebeleştirmiştir. İşletme, elindeki hisse senetlerinden 300 adedini 5 TL birim fiyattan satmış ve buna ilişkin olarak banka 300 TL komisyon gideri kesmiştir.

Buna göre işletme tarafından yapılması gereken yevmiye kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) ----- / -----
102 Bankalar 1.500
655 Menkul Kıymet Satış
Zararları 300
110 Hisse Senetleri 1.800
----- / -----
- B) ----- / -----
100 Kasa 1.500
655 Menkul Kıymet Satış
Zararları 300
110 Hisse Senetleri 1.800
----- / -----
- C) ----- / -----
102 Bankalar 1.200
653 Komisyon Giderleri 300
110 Hisse Senetleri 1.500
----- / -----
- D) ----- / -----
102 Bankalar 1.200
653 Komisyon Giderleri 300
655 Menkul Kıymet
Satış Zararları 300
110 Hisse Senetleri 1.800
----- / -----

19. Aşağıdakilerden hangisi 54 Kar Yedekleri grubuna ilişkin olarak yanlış ifade edilmiştir?

- A) Kar yedekleri genel olarak işletmenin önceki dönemde elde ettiği karlardan ayrılırlar.
B) Duran varlık satışından elde edilen kar, kar hesaplarına alınmadan doğrudan 549 Özel Fonlar hesabına alınabilir.
C) Ana sözleşme gereği ayrılan kar yedeklerine Statü Yedekleri denir.
D) Şirket genel kurul kararına göre ayrılan kar yedeklerine Yasal Yedekler denir.

20. Aralarında hiçbir ticari alış-veriş olmamasına rağmen X işletmesi, Y işletmesinden 11.800 TL'lik bir bono almıştır. X işletmesi daha sonra bu bonoyu Bay A'ya ciro etmiştir. Y işletmesi tarafından bono verilmesine ilişkin yapılacak yevmiye kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) ----- / -----
121 Alacak Senetleri 11.800
336 Diğer Çeşitli Borçlar 11.800
----- / -----
- B) ----- / -----
320 Satıcılar 11.800
121 Alacak Senetleri 11.800
----- / -----
- C) ----- / -----
136 Diğer Çeşitli Alacaklar 11.800
321 Borç Senetleri 11.800
----- / -----
- D) ----- / -----
120 Alıcılar 11.800
121 Alacak Senetleri 11.800
----- / -----

21. Kaynak hesaplarının işleyişine ilişkin aşağıdakilerden hangisi genel olarak yanlış bir ifadedir?

- A) Kaynak hesaplarında açılış için ilgili hesabın alacak tarafına kayıt yapılır.
- B) Kaynak hesaplarında artışlar için ilgili hesabın borç tarafına kayıt yapılır.
- C) Kaynak hesapları, ilgili dönem sonunda ya hiç kalan vermez ya da verecekse alacak kalanı verir.
- D) Dönem sonunda alacak kalanı veren pasif hesaplar, finansal durum tablosunun pasifini oluşturur.

22. İşletme, alıcılardan olan 6.000 TL'lik alacağını vadesinde tahsil edememiş ve dava konusu ettiği söz konusu alacağı için 02.05.2013 tarihinde aynı tutarda karşılık ayırmıştır. İşletme, dava sürecinde borçlunun borcunu kabul etmesi üzerine 6.000 TL'lik alacağını 12.11.2013 tarihinde tahsil etmiştir.

Buna göre, 12.11.2013 tarihinde işletme tarafından yapılması gereken yevmiye kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) ----- / -----
128 Şüpheli Ticari Alacaklar 6.000
654 Karşılık Giderleri 6.000
120 Alıcılar 6.000
129 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı 6.000
----- / -----
- B) ----- / -----
129 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı 6.000
654 Karşılık Giderleri 6.000
----- / -----
- C) ----- / -----
100 Kasa 6.000
129 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı 6.000
128 Şüpheli Ticari Alacaklar 6.000
644 Konusu Kalmayan Karşılıklar 6.000
----- / -----
- D) ----- / -----
644 Konusu Kalmayan Karşılıklar 6.000
690 Dönem Kar/Zararı 6.000
----- / -----

23. İşletme, tahsil edilemediği için icra takibi-ne aldığı ve önceki dönemde karşılık ayırdığı 300.000 TL'lik şüpheli alacaklarıyla ilgili olarak bu dönem 250.000 TL tahsilat yapmışsa, bu dönem yapılacak yevmiye kaydında aşağıdakilerden hangisinin kullanımı yanlıştır?

- A) Şüpheli Ticari Alacaklar hesabı 300.000 TL alacaklı
- B) Kasa hesabı 250.000 TL borçlu
- C) Önceki Dönem Gelir ve Karları hesabı 250.000 TL alacaklı
- D) Karşılık Giderleri hesabı 300.000 TL borçlu

24. Maliyeti 2.210 TL olan bir mal kaç TL'ye satılırsa, satış fiyatı üzerinden %15 kar elde edilmiş olur?

- A) 2.541
- B) 2.600
- C) 2.550
- D) 2.700

25. Brüt Satışlar	237.400 TL
Satılan Ticari Mallar Maliyeti	206.100 TL
Brüt Satış Karı	31.300 TL
Genel Yönetim Giderleri	9.400 TL
Faiz Gelirleri	4.000 TL
Komisyon Gelirleri	8.000 TL
Komisyon Giderleri	6.000 TL
İştiraklerden Temettü Gelirleri	2.000 TL

Yukarıdaki verilere göre işletmenin Dönem Karı ne kadardır?

- A) 35.900 TL
- B) 45.200 TL
- C) 29.900 TL
- D) 61.200 TL

MUHASEBE

1. **121 Alacak Senetleri Hs:** Bu hesap, işletmenin faaliyet konusunu oluşturan mal ve hizmet satışlarından kaynaklanan senede bağlanmış alacaklarını kapsar. Finansal kiralama işlemlerinden doğan senetli alacaklar da bu hesapta izlenir. Alınan senet tutarları bu hesaba borç, tahsilinde ise alacak kaydedilir.

Alacak Senedinin vade farkı eklenerek yenilenmesi durumunda yapılacak kayıt:

-----/-----	
121 Alacak Senetleri Hs	XX
- Cüzdandaki Senetler	
121 Alacak Senetleri Hs	XX
- Cüzdandaki Senetler	
642 Faiz Gelirleri Hs	XX
-----/-----	

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

2.

MADDE TÜRLERİ	
Basit (Yalın) Madde	Bir hesap borçlandırılırken diğer hesap alacaklandırılır.
Bileşik Madde	Bir hesap borçlanırken, birden fazla hesap alacaklandırılır ya da tersi.
Karışık (Karma) Madde	Birden çok hesap borçlandırılırken, aynı maddede birden çok hesap alacaklandırılır.
Tamamlayıcı (Düzeltilme) Madde	Noksan ya da yanlış yazılmış bir maddeyi tamamlamak ya da düzeltmek amacıyla yazılan maddeye denir.

A seçeneği: Yarı peşin, yarı kredili olarak KDV dahil 23.600 TL'ye mal satılması (soruda KDV % 18 olarak dikkate alınmıştır).

$$KDV = 23.600 \times 18/100 = 3.600$$

-----/-----	
100 Kasa Hs	11.800
120 Alıcılar Hs	11.800
600 Yurtiçi Satışlar Hs	20.000
391 Hesaplanan KDV Hs	3.600
-----/-----	

B seçeneği: KDV'si peşin, kalanı için senet verilerek KDV hariç 10.000 TL'ye mal alınması (KDV % 18 olarak dikkate alınmıştır).

$$KDV = 10.000 \times \% 18 = 1.800$$

-----/-----	
153 Ticari Mallar Hs	10.000
191 İndirilecek KDV Hs	1.800
100 Kasa Hs	1.800
321 Borç Senetleri Hs	10.000
-----/-----	

C seçeneği: Satıcılara olan KDV dahil 5.000 TL'lik borcun peşin ödenmesi.

-----/-----	
320 Satıcılar Hs	5.000
100 Kasa Hs	5.000

D seçeneği: Kayıtlı bedeli 8.000 TL olan bir demirbaşın KDV dahil 8.000 TL'ye satılması (soruda amortisman tutarı verilmediğinden tutarlar dikkate alınmamıştır.)

-----/-----	
100 Kasa Hs	XX
657 Birikmiş Amortisman Hs	XX
689 Diğer Olağandışı Gelir ve Kar Hs	XX
255 Demirbaşlar Hs	XX
391 Hesaplanan KDV Hs	XX
-----/-----	

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 3. Parayla Ölçme (Parayla İfade) Kavramı:** Varlıklarda ve kaynaklarda meydana gelen değişmelerin ortak bir ölçü olarak para birimiyle ifade edilmesi gerektiğini belirten kavramdır. Bu kavram gereği döviz cinsinden yapılan işlemler ulusal para cinsinden kayıtlara alınır.

Tutarlılık Kavramı (Tutarlı Rapor Sistemi Kavramı): Benzer olay ve işlemlerde kullanılan muhasebe politikalarının, kayıt düzenlerinin ve değerlendirme ölçülerinin yıllar itibarıyla değişmezliğini ifade eder. Gerekliğinde uygulanan muhasebe politikaları değiştirilebilir. Ancak bu değişikliklerin ve bunların parasal etkilerinin bilanço ve gelir tablosu dipnotlarında tam açıklama kavramı gereği belirtilmesi gerekir. Buna aykırı davranılırsa hem tutarlılık hem tam açıklama kavramına aykırı davranılmış olur.

Maliyet Esası Kavramı (Tarihi Maliyet): Para mevcudu ve alacaklar ile maliyetini belirlenemeyen kalemler dışındaki tüm varlıklar ve gider kalemleri, işletme tarafından edinilen varlık ve hizmetlerin muhasebeleştirilmesinde maliyetlerin esas alınması gerektiğini ifade eder.

Dönemsellik Kavramı: Bu kavram gereği işletmenin sınırsız kabul edilen ömrünün karşılaştırma ve analizlerin yapılabilmesi için belli dönemlere ayrılması ve her dönem faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanması gerekir. Bu kavram gelir ve karların aynı döneme ait gider ve zararlar karşılaştırılması gerektiğini ifade eder. Bu kavram gereği gelir ve giderler tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilir (tahsil esasına göre değil). Yani işletme cari döneme ilişkin bir geliri (gideri) tahsil etmese (ödemese) bile bu gelir (gider) cari dönem hesaplarında tahakkuk ettirilir. Diğer yandan işletme cari dönemde gelecek döneme ilişkin bir geliri (gideri) tahsil etse (ödesse) bile bu gelir (gider) gelecek dönem hesaplarında izlenir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

4. **158 Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-):** İşletmenin stoklarındaki malların değerinde meydana gelen düşme sonucunda ihtiyatlılık kavramı gereğince ayrılan karşılıklar bu hesapta izlenir.

Soruda 7.000 TL'lik malda değeri kaybı görülmüştür: Bu nedenle değer kaybına uğrayan mallar normal mallardan 157 Diğer stoklar hesabına alınır.

157 Diğer Stoklar	7.000
153 Ticari Mallar	7.000

Değeri düşen mal için (7.000 x %50) 3.500 TL karşılık ayrılmıştır:

654 Karşılık Gideri	3.500
158 Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı	3.500

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

5. **Düzenleyici Hesaplar:** Asli hesapları etkileyen ve bilgi ve değerlerini gerçek değerleriyle gösteren hesaplardır. Bu hesaplar THP'nda indirim (-) olarak gösterilirler.

- **Aktifi Düzenleyici Pasif Karakterli Hesaplar:** Aktif kalemleri düzenlemek için, aktifte indirim olarak yer alan hesaplardır.
- **Pasifi Düzenleyici Aktif Karakterli Hesaplar:** Pasif kalemleri düzenlemek için, pasifte indirim olarak yer alan hesaplardır.

Aktifi Düzenleyici Pasif Karakterli Hesaplar:	Pasifi Düzenleyici Aktif Karakterli Hesaplar:
• Verilen Çekler Ve Ödeme Emirleri Hs • Menkul Kıymet Değer Düşüklüğü Karşılığı Hs • Alacak Senetleri Reeskontu Hs • Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Geliri Hs • Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hs • Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı Hs • Diğer Alacak Senetleri Reeskontu Hs • Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı Hs • Diğer Dönen Varlıklar Karşılığı Hs • Bağlı Menkul Kıymetler Değer Düş. Karşılığı Hs • İştirakler Sermaye Taahhütleri Hs • İştirakler Sermaye Payı Değer Düşük Karşılığı Hs • Bağlı Ortaklıklar Sermaye Taahhütleri Hs • Bağlı Ortaklıklar Ser. Payı Değer Düş. Kar. Hs • Diğer Mali Duran Varlıklar Karşılığı Hs • Birikmiş Amortismanlar Hs • Birikmiş Tükenme Payları Hs	• Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri Hs • Menkul Kıymet İhraç Farkı Hs • Borç Senetleri Reeskontu Hs • Diğer Borç Senetleri Reeskontu Hs • Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hs • Ödenmemiş Sermaye Hs • Geçmiş Yıllar Zararları Hs • Dönem Net Zararı Hs

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

6. **A ve C seçenekleri:** 645 Menkul Kıymet Satış Kârları Hs ve 640 İştiraklerden Temettü Gelirleri Hs Gelir Tablosunda, 64 Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar grubunda yer alan gelir hesaplarıdır.
- B seçeneği:** 521 Hisse Senedi İptal Kârları Hs Bilançonun pasifinde, 5 Özkaynaklarda, 52 Sermaye Yedekleri grubunda yer alan bir hesaptır.
- D seçeneği:** 671 Önceki Dönem Gelir ve Kârları Hs Gelir Tablosunda, 67 Olağandışı Gelir ve Kârlar grubunda yer alan gelir hesaplarıdır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

7. 100 Kasa Hs borç kalanı kasada bulunması gereken nakdi gösterir. Sayım sonucu ise gerçekte kasada olan nakdi gösterir.

Fiili Sayım > Kasanın Borç Kalanı → Kasa Fazlası

Fiili Sayım < Kasanın Borç Kalanı → Kasa Noksanı

a) Kasa noksanlılığı tespit edildiğinde yapılan kayıt:

-----/-----	
197 Sayım ve Tesellüm Noksansları Hs	1.200
100 Kasa Hs	1.200
-----/-----	

b) Noksanlılığın nedeni bulunduğunda yapılacak kayıt: Bu durumda geçici hesap olan 197 Sayım ve Tesellüm Noksansları Hs alacaklandırılarak kapatılır ve zamanında unutulmuş gider olan 770 Genel Yönetim Giderleri Hs borçlandırılır.

-----/-----	
770 Genel Yönetim Giderleri Hs	1.200
197 Sayım ve Tesellüm Noksansları Hs	1.200
-----/-----	

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

8. a) Kasa noksanlılığı tespit edildiğinde yapılan kayıt:

-----/-----	
197 Sayım ve Tesellüm Noksansları Hs	1.200
100 Kasa Hs	1.200
-----/-----	

b) Noksanlılığın nedeni bulunamamış ve veznedar sorumluyorsa yapılacak kayıt: Bu durumda geçici hesap olan 197 Sayım ve Tesellüm Noksansı Hs alacaklandırılarak kapatılır ve sorumlu personelin hesabına alınarak 135 Personelden Alacaklar Hs borçlandırılır.

-----/-----	
135 Personelden Alacaklar Hs	1.200
197 Sayım ve Tesellüm Noksansları Hs	1.200
-----/-----	

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

9. I. Kullanıldığında Giderleştirme(soruda bu yöntem sorulmuştur): Bu yöntemde pul kullanılabildiği kadar bir varlık hesabında izlenir, kullanıldıkça dönem sonunda giderleştirilir.

a) Damga pulları satın alındığında yapılacak kayıt:

108 Diğer Hazır Değerler Hs	2.500	
100 Kasa Hs		2.500

b) Damga pulları kullanıldığında yapılacak kayıt:

760 Pazarlama Satış ve Dağıtım Gideri Hs	500	
108 Diğer Hazır Değerler Hs		500

II. Alındığında Giderleştirme: Bu yöntemde pul alındığında doğrudan gider yazılır, eğer ilgili dönemde tamamı kullanılmazsa cari dönemden alınarak gelecek dönem giderine aktarılır.

a) Damga pulları satın alındığında yapılacak kayıt:

760 Pazarlama Satış ve Dağıtım Gideri Hs	2.500	
100 Kasa Hs		2.500

b) Kullanılmayan damga pullarının dönem sonunda bir sonraki döneme aktarılması:

180 Gelecek Aylara Ait Giderler Hs	XX	
760 Pazarlama Satış ve Dağıtım Gideri Hs		XX

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

10. **260 Haklar Hs:** İmtiyaz, patent, lisans, marka ve unvan gibi bedeli ödenerek elde edilen hukuki tasarruflar ile kamu otoritelerinin işletmeye belirli alanlarda tanıdığı kullanma, yararlanma gibi yetkiler dolayısıyla yapılan harcamaları kapsar. Yapı işletme devret modelinde yapılan inşaatlarda bu hesapta izlenebilir. İntifa, sukna gibi tapu siciline tescil edilen gayrimenkul hakları, sınai ve edebi mülkiyet hakları ile imtiyazlar bu hesapta takip edilir.

262 Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri Hs (İlk Tesis ve Taazzuv Gideri): İşletmenin kurulması, yeni bir şubenin açılması, işlerin sürekli olarak genişletilmesi için yapılan ve karşılığında maddi bir kıymet (maddi duran varlık) elde edilmeyen giderlerin aktifleştirilmesi durumunda izlendiği hesaptır.

263 Araştırma ve Geliştirme Giderleri Hs: İşletmede yeni ürün ve teknolojiler oluşturulması, mevcutların geliştirilmesi ve benzeri amaçlarla yapılan her türlü harcamalardan, aktifleştirilen kısmı Bilançonun aktifinde, 26 Maddi Olmayan Duran Varlıklar grubunda bulunan bu hesabın borcunda izlenir.

264 Özel Maliyetler Hs: Kiralanan bir taşınmazın genişletilmesi veya ekonomik değerinin sürekli olarak artırılması amacıyla yapılan giderlerle (büyük bakım - onarım giderleri) söz konusu taşınmazın işletme tarafından kullanılması için yapılan ve kira süresinin sonunda mal sahibine bırakılacak olan tesisatın bedeli, Bilançonun aktifinde, 26 Maddi Olmayan Duran Varlıklar grubunda bulunan bu hesabın borcunda izlenir. Normal bakım - onarım harcamaları ise ister işletmenin aktifinde olsun ister kiralık ilgili departmana gider yazılır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

11. İşletme uzun vadeli yatırım amacıyla finansal araç satın aldığında 2 Duran Varlıklarda, 24 Mali Duran Varlıklar grubunun ilgili hesabında izlenir. Ancak geçici yatırım amacıyla finansal araç satın alınırsa 1 Dönen Varlıklarda, 11 Menkul Kıymetler grubunda izlenir.

Hesap	Niteliği
240 Bağlı Menkul Kıymetler Hs	- Bir yıldan uzun vadeli yatırım amaçlı alınan tahviller (borçlanma senetleri) %10 > ortaklık payı
242 İştirakler Hs	%10 ≤ ortaklık payı ≤ %50
245 Bağlı Ortaklıklar Hs	%50 < ortaklık payı

a) Sermaye taahhüt edilerek yerine getirilene kadar yapılacak kayıt:

-----/-----
242 İştirakler Hs XX
243 İştiraklere Sermaye Taahhütleri Hs XX

b) Taahhüt yerine getirildiğinde yapılacak kayıt:

-----/-----
243 İştiraklere Sermaye Taahhütleri Hs XX
102 Bankalar Hs XX

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

12. **27 Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar:** Belli bir rezervin kullanılması için yapılan ve rezervin tükenmesi ile değerini yitirecek olan giderler bu bilanço hesap grubunda izlenir. Örneğin bir maden çıkarmak için birçok arama, hazırlık ve geliştirme faaliyeti yapılır. Ancak yapılan harcamaların yararı oradan çıkarılacak maden miktarı ile sınırlıdır. Bilançoda 2 Duran Varlıklar grubunda yer alır.

27 Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar

271 Arama Giderleri
272 Hazırlık Ve Geliştirme Giderleri
277 Diğer Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar
278 Birikmiş Tükenme Payları (-)
279 Verilen Avanslar

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

13. Yapılan işlem sonucunda (aktif) 102 Bankalar Hs alacaklandırıldığı için hesaptan para çıktığı anlaşılmış yani ödeme yapılmıştır. Buna karşılık (aktifi düzenleyici pasif karakterli) 103 Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri Hs (-) da borçlandırıldığı için verilen çek azalmış yani ödenmiştir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

14. Yapılan işlem sonucunda işletme çek aldığından (aktif) 101 Alınan Çekler Hs 2.360 TL borçlandırılır, diğer taraftan gelir elde edildiği için 643 Komisyon Gelirleri Hesabı (2.360 x 18 / 118) 2.000 TL ve 391 Hesaplanan KDV Hs da 360 TL alacaklandırılır. Eğer işletme tekstil firması değil de komisyoncu olsaydı elde edilen gelir esas faaliyet geliri olacağından 600 Yurtiçi Satışlar Hesabında izlenecekti.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 15. 690 Dönem Karı veya Zararı Hs:** Gelir Tablosunda 69 Dönem Net Karı (Zararı) grubunda bulunan bir sonuç hesabıdır. Dönem sonlarında, sonuç hesaplarında yer alan gelir ve gider hesaplarının aktarıldığı hesaptır. Dönem sonlarında 6 grubunda yer alan bütün gelir ve giderlerden (bilançoaya aktarılanlar hariç) tamamı bu hesaba aktarılır. Gelir hesapları bu hesabın alacağına gider hesapları borcuna kaydedilir. Hesabın borç kalanı dönem zararını gösterir. Hesabın alacak kalanı vergi öncesi dönem karını gösterir.

Borç	690 Dönem Karı veya Zararı Hs	Alacak
Giderler	Gelirler	
61 Satış İndirimleri	60 Brüt Satışlar	
62 Satışlar Maliyeti	64 Diğer Faaliyetler Olağan Gelir ve Kar	
63 Faaliyet Gideri	67 Olağandışı Gelir ve Karlar	
65 Diğer Faal Olağan Gider ve Zararlar		
66 Finansman Gideri		
68 Olağandışı Gider ve Zararlar		
Zarar	Kar (vergi öncesi)	

620 Satılan Mamul Maliyeti Hs: Gelir Tablosunda, 62 Satışların Maliyeti grubunda yer alan gider hesabıdır ve 690 Dönem Kârı veya Zararı Hesabının borcuna aktarılarak kapatılır.

611 Satış İskontoları Hs: Gelir Tablosunda, 61 Satış İndirimleri grubunda yer alan gider hesaplarıdır ve 690 Dönem Kârı veya Zararı Hesabının borcuna aktarılarak kapatılır.

373 Maliyet Gider Karşılıkları Hs: Bilançoda, 37 Borç ve Gider Karşılıkları grubunda bulunan pasif bir hesaptır. Bu nedenle 690 Dönem Kârı veya Zararı Hesabına aktarılmaz.

640 İştiraklerden Temettü Gelirleri Hs: Gelir Tablosunda, 64 Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar grubunda yer alan gelir hesabıdır ve 690 Dönem Kârı veya Zararı Hesabının alacağına aktarılarak kapatılır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 16. 500 Sermaye Hs:** İşletme sahibinin veya ortaklarının işletmeye koydukları varlıkların izlendiği hesaptır.

501 Ödenmemiş Sermaye Hs (-): İşletme sahibinin veya ortaklarının işletmeye koymayı taahhüt ettikleri ancak henüz yerine getirmedikleri sermayenin izlendiği hesaptır.

a) İşletme sermaye artırmaya karar verdiğinde yapılacak kayıt:

-----/-----	
501 Ödenmemiş Sermaye Hs	90.000
500 Sermaye Hs	90.000
-----/-----	

b) Ortaklar sermaye taahhüdünü yerine getirdiğinde yapılacak kayıt: Ortak Bay A, sermaye taahhüdünün 5.000 TL'sini nakit olarak (100 Kasa Hs borçlu), geri kalanını ise işletmeye çek vererek (101 Alınan Çekler Hs borçlu) yerine getirmiştir. Bunun sonucunda taahhüt edilen sermaye yerine getirilmiştir (501 Ödenmemiş Sermaye Hs alacaklı)

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 17. a) Geçici yatırım amacıyla alınan bonoların kaydı:** borçlanma senetleri (tahvil, bono) ihraç tarihinden sonra alınmışsa alış bedeliyle kayda alınır. Nominal bedel ayrıca nazım hesaplarda bilgi amaçlı takip edilir.

111 Özel Kesim Tahvil Senet ve Bono Hs	2.200	
102 Bankalar Hs		2.200

b) Bonoların satış kaydı:

Satış Tutarı	2.950 TL (102 Bankalar Hs borçlu)
Alış bedeli	- 2.200 TL (112 Özel Kesim Tahvil Senet/Bono Hs alacaklı)
Satış Karı	750 TL (645 Menkul Kıymet Satış Karı Hs alacaklı)

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 18. a) Geçici yatırım amacıyla alınan hisse senetlerinin kaydı:** hisse senetleri alış bedeliyle kayda alınır. Nominal bedel ayrıca nazım hesaplarda bilgi amaçlı takip edilir. Alış Bedeli = 1.000 x 6 TL = 6.000 TL

110 Hisse Senetleri Hs	6.000	
102 Bankalar Hs		6.000

b) Hisse Senetlerinin satış kaydı:

Hissenin Alış Bedeli (300 x 6)	1.800 TL (Hisse Senetleri Hs alacaklı)
Hissenin Satış Tutarı (300 x 5)	1.500 TL
Satış Zararı	300 TL (Menkul Kıymet Satış Zararı Hs borçlu)
Hissenin Satış Tutarı (300 x 5)	1.500 TL
Kesilen Komisyon	300 TL (Komisyon Giderleri Hs borçlu)
Tahsil edilen net tutar	1.200 (Bankalar Hs borçlu)

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 19. 54 Kar Yedekleri:** Kanun, ana sözleşme hükümleri ya da ortaklıkların yetkili organları tarafından alınan kararlar uyarınca, önceki dönemlerden dağıtılmamış ya da işletmede alıkonulmuş kârlar bu hesap grubunda gösterilir. **(A seçeneği)**

540 Yasal Yedekler Hs: Türk Ticaret Kanunu hükümleri uyarınca anonim şirketlerin ayırmak zorunda oldukları yedekler bu hesapta gösterilir. I. Tertip yedek Akçe ve II. Tertip yedek Akçe olarak ikiye ayrılır.

541 Statü Yedekleri Hs: Şirket ana sözleşmesi hükümleri çerçevesinde ayrılan yedekler bu hesapta yer alır. **(C seçeneği)**

542 Olağanüstü Yedekler Hs: Yetkili organlar tarafından alınan kararlar uyarınca şirket genel kurulunda, yönetim kurulunun önerisi ile ayrılan yedekler bu hesapta izlenir. **(D seçeneği)**

549 Özel Fonlar Hs: İşletmede bırakılması ve tasarrufu zorunlu yasal fonlar ile diğer amaçlarla ayrılan fonların izlendiği hesaptır.

549 Özel Fonlar Hesabının Yardımcı Hesapları:	
00 Yenileme Fonu (B seçeneği)	04 Ar-Ge fonları
01 Sermaye İtfa Fonu	05 Kefalet Fonu
02 İstisna Konusu Yapılan Satış Kazançları	06 Ortak Dışı İşlemler Fonu
03 Alacaklarının tahsilinden vazgeçtiği borçlar	

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 20. Hatır senedi:** Ticari bir işlem karşılığı olmaksızın düzenlenmiş veya ciro edilmiş senetlerdir. Hatır senetleri vadeli olarak düzenlenir. Bu tür senetlerde keşideci durumunda olan kişi, gerçekte borçlu değildir fakat borçlu görünmeyi kabul etmiştir. Hatır senedi, veren firma yerine daha çok alan firma için bir anlam ifade etmektedir. Hatır senetleri genellikle bankalara teminata verilerek karşılığında kredi kullanılır. Bunun dışında çeşitli nedenlerle teminat ve ciro etmek amacıyla da kullanılır.

Y İşletmesinin hatır senedi (bono) vermesi kaydı: (sorulan)

136 Diğer Çeşitli Alacak Hs	XX
336 Diğer Çeşitli Borç (*)	XX

(*) Düzenlenen senet ticari işlemten kaynaklanmadığı için 321 Borç Senetleri Hs kullanılmaz. (kurum C seçeneğini doğru cevap kabul etmiştir)

X işletmesinin hatır senedini alması:

136 Diğer Çeşitli Alacaklar Hs (*)	XX
336 Diğer Çeşitli Borçlar Hs	XX

(*) Alınan senet ticari işlemten kaynaklanmadığı için 121 Alacak Senetleri Hs kullanılmaz.

Bu soru yanlıştır.

- 21. Özette hesapların işleyişi:**

Aktif Hesaplar Varlık Hesapları Pasifi Düzenleyici Aktif Karakterli Hs	
Borç	Alacak
Artış (+)	Azalış (-)
Borç Kalanı	

Pasif Hesaplar Kaynak Hesapları Aktifi Düzenleyici Pasif Karakterli Hs	
Borç	Alacak
Azalış (-)	Artış (+)
	Alacak Kalanı

Pasif (Kaynak) Hesaplar: İşletmenin kaynaklarındaki (Borçlar ve Özkaynaklar) fiili değişimleri izleyen hesaplardır. Kaynaklardaki artışlar için hesap alacaklandırılır (sağ taraf), azalışlar için ise hesap borçlandırılır (sol taraf). Pasif hesaplar alacak kalanı verirler veya kalan vermezler.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 22. a) Alacağın şüpheli hale gelmesi:** Alacak vadesinde tahsil edilemez ve hukuki süreç başlatılırsa şüpheli hale gelir.

128 Şüpheli Ticari Alacaklar Hs	6.000
120 Alıcılar Hs	6.000

- b) Şüpheli hale gelen alacağa ihtiyatlılık gereği karşılık ayrılması:**

654 Karşılık Giderleri Hs	6.000
129 Şüpheli Ticari Alacak Karşılığı Hs	6.000

- c) Şüpheli alacağın tamamının tahsili:** Kasaya para girişi olduğundan 100 Kasa Hs 6.000 TL borçlandırılır. 129 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hs 6.000 TL kapatılmak üzere borçlandırılır. 128 Şüpheli Ticari Alacaklar Hs 6.000 TL kapatılmak üzere alacaklandırılır.

128 Şüpheli Ticari Alacaklar Hs (şüpheli alacak)	6.000 TL (alacaklı)
129 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hs (ayrılan karşılık)	- 6.000 TL (borçlu)
Tahsil Edilmesi Beklenen Tutar	0 TL
100 Kasa Hs (tahsil edilen tutar)	6.000 TL (borçlu)
644 Konusu Kalmayan Karşılıklar Hs	6.000 TL (alacaklı)
Doğru yanıt "C" seçeneğidir.	

- 23. Alacağın şüpheli hale gelmesi:** Alacak vadesinde tahsil edilemez ve hukuki süreç başlatılırsa şüpheli hale gelir: Yapılacak kayıt:

128 Şüpheli Ticari Alacaklar Hs	300.000
120 Alıcılar Hs	300.000

- Şüpheli hale gelen alacağa ihtiyatlılık gereği karşılık ayrılması:

654 Karşılık Giderleri Hs	300.000
129 Şüpheli Ticari Alacak Karşılığı Hs	300.000

- Şüpheli ticari alacağın sonraki dönemde tahsili:

128 Şüpheli Ticari Alacaklar Hs (şüpheli alacak)	300.000 TL
129 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hs (ayrılan karşılık)	- 300.000 TL
Tahsil Edilmesi Beklenen Tutar	0 TL
100 Kasa Hs (tahsil edilen tutar)	- 250.000 TL
671 Önceki Dönem Gelir ve Kar Hs(*)	250.000 TL

24.11.2013 DUY ÇIKMIŞ SINAV SORU ÇÖZÜMLERİ

(*) İçinde bulunulan dönemden önceki dönemlere ait olan ve bu dönemlerin mali tablolarında hata ya da unutulma gibi nedenlerle gösterilmeyen tutarlar aslında 671 Önceki Dönem Gelir ve Kar Hسابında izlenir. Soruda işletme geçmiş döneme ait alacağını sonraki dönemde tahsil etmiştir. Eğer cari dönemde tahsilat gerçekleşmiş olsaydı 671 Önceki Dönem Gelir ve Kar Hs yerine 644 Konusu Kalmayan Karşılıklar Hs kullanılacaktı.

100 Kasa Hs	250.000
129 Şüpheli Ticari Alacak Karşılığı Hs	300.000
671 Önceki Dönem Gelir ve Karı Hs	250.000
128 Şüpheli Ticari Alacak Hs	300.000

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

24. Satış (100) X TL
Maliyet (85) 2.210 TL
 $85X = 221.000 \rightarrow \text{Satış (X)} = 2.600 \text{ TL}$
 $\text{Kar} = 2.600 - 2.210 = 390 \text{ TL}$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

25. Brüt Satış Karı	31.300
632 Genel Yönetim Giderleri	- 9.400
Faaliyet Karı	21.900
640 İştiraklerden Temettü Gelirleri	+ 2.000
642 Faiz Gelirleri	+ 4.000
643 Komisyon Gelirleri	+ 8.000
653 Komisyon Giderleri	- 6.000
Olağan Kar	29.900
67 Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	+ 0
68 Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar	- 0
690 Dönem Karı veya Zararı Hs	29.900

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

1. İşletme, gelir elde etmek amacıyla geçici olarak tuttuğu ve alış değeri 7.500 TL olan hisse senetlerinin tamamını 15.01.2015 tarihinde 7.250 TL ve peşin bedelle satmıştır. (Piyasa değerine göre düşüş olması nedeniyle bu hisse senetleri için 2014 yılı dönem sonunda 500 TL karşılık ayrılmıştır.)

Satış tarihinde yapılması gereken yevmiye kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

A) ----- / -----

100 KASA	7.250
119 Menkul Kıymet Değer	
Düşüklüğü Karşılığı	500
110 Hisse Senetleri	7.500
644 Konusu Kalmayan	
Karşılıklar	250

----- / -----

B) ----- / -----

100 Kasa	7.250
119 Menkul Kıymet Değer	
Düşüklüğü Karşılığı	250
110 Hisse Senetleri	7.500

----- / -----

C) ----- / -----

100 Kasa	7.250
119 Menkul Kıymet Değer	
Düşüklüğü Karşılığı	500
110 Hisse Senetleri	7.500
645 Menkul Kıymet	
Satış Karları	250

----- / -----

D) ----- / -----

100 KASA	7.250
655 Menkul Kıymet Satış	
Zararları	250
110 Hisse Senetleri	7.500

----- / -----

2. İşletme, 01.01.2014 tarihinden itibaren bir yıl için kiraladığı gayrimenkulü, 10.12.2014 tarihinde tahliye etmiştir. Mal sahibi, dükkân-da meydana gelen çeşitli hasarlar nedeniyle işletmenin daha önce 1.000 avro (1 avro 2,25 TL) olarak ödediği depozito tutarından 200 avro (1 avro 2,80 TL) kesmiş ve kalan tutarı işletmeye nakden ödemiştir.

Teminatın geri alınması ile ilgili yapılması gereken yevmiye kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

A) ----- / -----

100 Kasa	2.240
689 Diğer Olağandışı	
Gider ve Zararlar	560
126 Verilen Depozito ve	
Teminatlar	2.800

----- / -----

B) ----- / -----

100 Kasa	2.240
689 Diğer Olağandışı	
Gider ve Zararlar	560
126 Verilen Depozito ve	
Teminatlar	2.250
646 Kambiyo Karları	550

----- / -----

C) ----- / -----

100 Kasa	2.240
689 Diğer Olağandışı	
Gider ve Zararlar	10
126 Verilen Depozito ve	
Teminatlar	2.250

----- / -----

D) ----- / -----

100 Kasa	2.240
264 Özel Maliyetler	560
126 Verilen Depozito	
Teminatlar	2.250
646 Kambiyo Karları	550

----- / -----

3. İşletme, 01.02.2015 tarihinde, kayıtlı değeri 10.000 TL, birikmiş amortismanı 7.000 TL olan makineyi % 18 KDV ile birlikte 5.900 TL'ye satmıştır. Satış bedelinin KDV'si peşin tahsil edilmiş, kalan tutarın yarısı için alıcı portföyündeki alacak senedini ciro etmiş, kalan yarısı için ise çek vermiştir.

Makinanın satış kaydı işlemiyle ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Alınan çekler hesabı 2.500 TL borçlandırılır.
B) İndirilecek KDV hesabı 900 TL borçlandırılır.
C) Diğer olağandışı gelir ve karlar hesabı 2.000 TL alacaklandırılır.
D) Yevmiye maddesinin borç tarafının toplamı 12.900 TL'dir.

4. Birim maliyeti 30 TL, satış fiyatı 35 TL olan mamullerden 100 adedini kredili satışından sonra 20 adedi istenilen nitelikte bulunmayarak işletmeye iade edilmiştir.

Sürekli envanter yönteminin uygulandığı işletme iade alınan mamullerin kaydı ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır? (KDV dikkate alınmamıştır)

- A) Satıştan İadeler Hesabı 700 TL borçludur
B) Mamuller Hesabı 600 TL borçludur
C) Alıcılar Hesabı 700 TL alacaklıdır
D) Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabı 600 TL alacaklıdır

5. İşletme, müşterisi T AŞ'den olan 20.000 TL tutarındaki alacağının tahsili amacıyla 25.11.2014 tarihinde yasal yollara başvurmuştur. Alacağın 10.000 TL'si için dönem sonunda karşılık ayrılmasına karar verilmiştir. Dava 20.02.2015 tarihinde sonuçlanmış olup, bu tarihte mahkeme kararına göre alacağın 15.000 TL'sinin nakden tahsili yapılabilmiş, kalanından vazgeçilmiştir.

Yukarıdaki işlem ile ilgili olarak, işletmenin 31.12.2015 tarihinde yapması gereken kayıt aşağıdakilerden hangisidir?

- A) ----- / -----
129 Şüpheli Ticari
Alacaklar Karşılığı 10.000
644 Konusu Kalmayan
Karşılıklar 10.000
----- / -----
B) ----- / -----
644 Konusu Kalmayan
Karşılıklar 10.000
128 Şüpheli Ticari Alacak 10.000
----- / -----
C) ----- / -----
100 Kasa 15.000
128 Şüpheli Ticari Alacak 15.000
----- / -----
D) ----- / -----
644 Konusu Kalmayan
Karşılık 5.000
690 Dönem Karı
veya Zararı 5.000
----- / -----

6. İşletme, 05.01.2014 tarihinde 30.000 TL'ye (KDV hariç) bir makine almıştır. İşletme amortismanlarını azalan bakiyeler yöntemine göre hesaplamakta ve endirekt kayıt yöntemine göre kaydetmektedir.

Faydalı ömrü 5 yıl olan makine için işletmenin 31.12.2017 tarihinde ayırması gereken amortisman tutarı nedir?

- A) 4.320 TL B) 3.568 TL
C) 2.592 TL D) 3.888 TL

7. A İşletmesi, 15.02.2015 tarihinde komşusu K işletmesinden 3 ay vadeli 10.000 TL tutarında hatır senedi almıştır.

A İşletmesince yapılması gereken yevmiye kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) ----- / -----
 121 Alacak Senetleri 10.000
 321 Borç Senetleri 10.000
 ----- / -----
 B) ----- / -----
 121 Alacak Senetleri 10.000
 336 Diğer Çeşitli Borçlar 10.000
 ----- / -----
 C) ----- / -----
 136 Diğer Çeşitli Alacaklar 10.000
 321 Borç Senetleri 10.000
 ----- / -----
 D) ----- / -----
 136 Diğer Çeşitli Alacaklar 10.000
 336 Diğer Çeşitli Borçlar 10.000
 ----- / -----

8. İşletmede çalışan işçilerin şubat ayı bordo bilgileri aşağıda verilmiştir:

Brüt ücret	112.000
SGK işçi primi	10.000
SGK işveren primi	25.000
İşsizlik sigortası işçi payı	4.000
İşsizlik sigortası işveren payı	6.000
Avans mahsubu	8.000
Gelir Vergisi	7.500
Damga vergisi	1.500

İşçilere ödenecek net ücret ve 770 Genel Yönetim Giderleri Hesabına kaydedilecek tutar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 81.000 TL – 157.000 TL
 B) 85.000 TL – 157.000 TL
 C) 89.000 TL – 143.000 TL
 D) 81.000 TL – 143.000 TL

9. K AŞ 01.03.2015 tarihinde ihraç ettiği 2 yıl vadeli yıllık % 30 faizli, nominal değeri 1.000 TL olan tahvillerden 2.000 adedini toplam 1.880.000 TL'ye banka aracılığıyla satmıştır. İşletme yıllık mali tablo düzenlemektedir.

Tahvillerin ihraç tarihinde yapılması gereken yevmiye kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) ----- / -----
 102 Bankalar 1.880.000
 408 Menkul Kıymetler
 İhraç Farkları 120.000
 405 Çıkarılmış Tahviller 2.000.000
 B) ----- / -----
 102 Bankalar 1.880.000
 780 Finansman
 Giderleri 120.000
 405 Çıkarılmış Tahviller 2.000.000
 C) ----- / -----
 102 Bankalar 1.880.000
 308 Menkul Kıymetler
 İhraç Farkları 120.000
 405 Çıkarılmış Tahviller 2.000.000
 D) ----- / -----
 102 Bankalar 1.880.000
 780 Finansman
 Giderleri 50.000
 408 Menkul Kıymetler
 İhraç Farkları 70.000
 111 Özel Kesin Tahvil
 Senet ve Bonolar 2.000.000
 ----- / -----

10. Aşağıdaki hesaplardan hangisi aktif düzenleyici hesap değildir?

- A) Menkul kıymetler ihraç farkı
 B) İştiraklere sermaye taahhütleri
 C) Birikmiş tükenme payları
 D) Stok değer düşüklüğü karşılığı

11. ----- / -----

500 Sermaye	10.000
501 Ödenmemiş Sermaye	10.000

----- / -----

Yukarıdaki yevmiye maddesi, Ortak (K) ile ilgili bir durumu ifade etmektedir.

Bu maddenin açıklaması aşağıdaki seçeneklerden hangisidir?

- A) Ortak (K) 10.000 TL'lik sermaye taahhüdünde bulunmuştur.
- B) Ortak (K) 10.000 TL'lik sermaye taahhüdünü yerine getirmiştir.
- C) Ortak (K) 10.000 TL'lik sermaye taahhüdünden vazgeçmiştir.
- D) Ortak (K) işletmedeki sermayesinden 10.000 TL çekmiştir.

12. İşletme 01.10.2014 tarihinde (A) Bankasından 6 ay vade sonu ödemeli yıllık % 15 faiz oranı ile 100.000 TL tutarında yatırım kredisi almıştır. İşletme yıllık mali tablo düzenlemektedir.

Bu kredi ile ilgili olarak işletmenin 31.12.2014 tarihinde yapması gereken yevmiye kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

A) ----- / -----

102 Bankalar	100.000
780 Finansman Giderleri	7.500
300 Banka Kredileri	107.500

----- / -----

B) ----- / -----

780 Finansman Giderleri	3.750
381 Gider Tahakkukları	3.750

----- / -----

C) ----- / -----

300 Banka Kredileri	7.500
381 Gider Tahakkukları	7.500

----- / -----

D) ----- / -----

780 Finansman Giderleri	7.500
481 Gider Tahakkukları	7.500

----- / -----

13. (A) İşletmesi portföyündeki 5.000 TL tutarındaki alacak senedini, (T) firmasının iki yıl süreyle temsilciliğini yapmak amacıyla (T) firmasına teminat olarak vermiştir.

Teminatın verilmesine ilişkin olarak (A) İşletmesince yapılması gereken yevmiye kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

A) ----- / -----

126 Verilen Depozito ve Teminatlar	5.000
121 Alacak Senetleri	5.000

----- / -----

B) ----- / -----

226 Verilen Depozito ve Teminatlar	5.000
121 Alacak Senetleri	5.000

----- / -----

C) ----- / -----

920 Kıymetlerimizi Teminat Alanlar	5.000
121 Alacak Senetleri	5.000

----- / -----

D) ----- / -----

920 Kıymetlerimizi Teminat Alanlar	5.000
921 Teminattaki Kıymetlerimiz	5.000

----- / -----

14. Aşağıdaki hesaplardan hangisi maddi duran varlıklar hesap grubu arasında yer almaz?

- A) Yapılmakta olan yatırımlar
- B) Demirbaşlar
- C) İştirakler
- D) Yeraltı ve yerüstü düzenleri

15. (Z) işletmesinin mamul mallarına ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir:

Dönembaşı mamul stoku	3.000 TL
Dönem içi mamul tutarı	7.000 TL
Dönemsonu mamul stoku	4.000 TL
Yurtiçi satışlar	3.000 TL
Yurtdışı satışlar	9.000 TL
Satıştan iadeler	300 TL
Satıştan iskontolar	900 TL

Yukarıdaki verilere göre işletmenin satışlarından elde edilen kar ne kadardır?

- A) 10.800 TL B) 6.000 TL
C) 4.800 TL D) 4.500 TL

16. (Y) işletmesinin gelir tablosu kalemleri aşağıdaki gibidir:

Brüt satışlar	2.000.000
Finansman giderleri	300.000
Satışların maliyeti	900.000
Faaliyet giderleri	300.000
Diğer Faaliyetlerden Olağan gider ve zarar	250.000
Satış indirimleri	600.000
Olağandışı gelir ve karlar	400.000
Diğer faaliyetlerden olağan gelir ve karlar	1.370.000
Olağandışı gider ve zararlar	200.000

Yukarıdaki verilere göre işletmenin faaliyet karı nedir?

- A) 200.000 TL B) 500.000 TL
C) 1.020.000 TL D) 1.220.000 TL

17. (Z) işletmesinin dönem sonunda genel yönetim giderleri hesabının bakiyesi 3.000 TL'dir.

Bu tutarın sonuç hesaplarına yansıtılmasına ilişkin aşağıdaki kayıtlardan hangisi doğrudur?

- A) ----- / -----
632 Genel Yönetim Giderleri 3.000
770 Genel Yönetim Giderleri 3.000
----- / -----
690 Dönem Kar veya Zararı 3.000
632 Genel Yönetim Giderleri 3.000
----- / -----
- B) ----- / -----
632 Genel Yönetim Giderleri 3.000
771 Genel Yönetim
Giderleri Yansıtma 3.000
----- / -----
771 Genel Yönetim
Giderleri Yansıtma 3.000
770 Genel Yönetim Giderleri 3.000
----- / -----
690 Dönem Net Kar veya
Zararı 3.000
632 Genel Yönetim
Giderleri 3.000
----- / -----
- C) ----- / -----
771 Genel Yönetim
Giderleri Yansıtma 3.000
632 Genel Yönetim Giderleri 3.000
----- / -----
770 Genel Yönetim Giderleri 3.000
771 Genel Yönetim
Giderleri Yansıtma 3.000
----- / -----
692 Dönem Net Kar
veya Zararı 3.000
770 Genel Yönetim Giderleri 3.000
----- / -----
- D) ----- / -----
771 Genel Yönetim Giderleri
Yansıtma 3.000
770 Genel Yönetim Giderleri 3.000
----- / -----
632 Genel Yönetim Giderleri 3.000
771 Genel Yönetim
Giderleri Yansıtma 3.000
----- / -----
692 Dönem Net Kar veya
Zararı 3.000
632 Genel Yönetim
Giderleri 3.000
----- / -----

**18. Gelecek aylara ait gelirler hesabının nite-
liği ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden
hangisi doğrudur?**

- A) Alacak bakiyesi verir
- B) Borç bakiyesi verir
- C) Hem borç hem alacak bakiyesi verebilir
- D) Sonuç hesabıdır

**19. Aşağıdaki hesaplardan hangisi gelir tab-
losunda yer almaz?**

- A) İştiraklerden temettü gelirleri
- B) Konusu kalmayan karşılıklar
- C) Hazırlık ve geliştirme giderleri
- D) Reeskont faiz giderleri

**20. Satılan ticari mallar maliyeti hesabının
bakiyesi dönem sonunda hangi hesaba
devredilir?**

- A) 591 Dönem Net Zararı
- B) 692 Dönem Net Karı veya Zararı
- C) 590 Dönem Net Karı
- D) 690 Dönem Karı veya Zararı

1. 119 Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı Hs (-): Menkul kıymetlerin borsa veya piyasa değerlerindeki önemli ölçüde ve sürekli olarak ortaya çıkan değer azalışlarının kaydedildiği hesaptır. 7.500 TL'ye alınan hisse senetlerine 500 TL karşılık ayrılması kaydı:

654 Karşılık Giderleri Hs	500
119 Menkul Kıymet Değer Düşüklüğü Karşılığı	500

İşletme hisse senetlerinin sattığında yapılacak kayıt:

Satılan senedin alış bedeli	7.500 TL (10 Hisse Senet Hs alacaklı)
Satış Bedeli	7.250 TL (Kasa Hs borçlu)
Zarar	250 TL
Beklenen zarar (ayrılan karşılık)	500 (Men. Kıy. Değer Düş. Kar. Hs borçlu)
Fazla ayrılan karşılık	250 (Konusu Kalmayan Karşılık Hs alacaklı)

7.500 TL'lik hisse senetleri için 500 TL karşılık ayrıldığı için söz konusu hisse senetlerinin işletme için beklenen değeri 7.500 – 500 = 7.000 TL olacaktır. 7.250 TL'ye satılan bu hisse senetlerinden 7.250 – 7.000 = 250 TL kar elde edilir. Ancak bu tutar, daha önce karşılık ayrılarak gider yazılan 500 TL'den düşülür ve 644 Konusu Kalmayan Karşılıklar Hesabına aktarılır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

2. 126 Verilen Depozito ve Teminatlar Hs: İşletme tarafından 3.kişilere karşı bir işin yapılmasının üstlenilmesi, işletmenin gerçekleştirecek bir borcunun ödenmesi veya geri verilmek üzere aldığı bir değer için geri verilmesinin garanti edilmesi amacıyla, bir akdin karşılığı olarak nakden ödenen tutarların izlendiği hesaptır.

Depozito verildiğinde yapılacak kayıt: €1.000 x 2,25 = 2.250 TL

126 Verilen Depozito ve Teminatlar Hs	2.250
100 Kasa Hs	2.250

Depozito geri alındığında yapılacak kayıt:

Toplam kayıtlı depozito = €1.000 x 2,25 = 2.250 TL (126 Verilen Depozito ve Teminatlar Hs alacaklandırılır)

Depozito geri alındığında kur farkı = €1.000 x (2,80 - 2,25) = 550 TL (646 Kambiyo Karları Hs alacaklandırılır)

Hasar nedeniyle mal sahibinin kestiği tutar = €200 x 2,80 = 560 TL (689 Diğer Olağandışı dışı Gider Zarar Hs borçlandırılır)

Tahsil edilen tutar = (€1.000 - €200) x 2,80 = 2.240 TL (100 Kasa Hs borçlandırılır)

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

3. Makinenin KDV hariç satış tutarı = $5.900 / 1,18 = 5.000$ TL

KDV tutarı = $5.900 - 5.000 = 900$ TL (peşin)

Makinenin Maliyeti	10.000
Birikmiş Amortisman Tutarı	- 7.000
Net Aktif Değer	3.000
Demirbaşın Satış (yarısı çek, yarısı senet)	5.000
Net Aktif Değer	- 3.000
Satış Sonucu Kar	2.000

Yapılacak kayıt:

100 Kasa Hs	900
121 Alacak Senetleri Hs	2.500
101 Alınan Çekler Hs	2.500
257 Birikmiş Amortismanlar Hs	7.000
391 Hesaplanan KDV Hs	900
679 Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar Hs	2.000
253 Tesis Makine ve Cihazlar Hs	10.000

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

4. **Sürekli (Aralıksız) envanter yöntemi:** Bu yöntemde her mal satışından sonra o satışın maliyeti hemen kaydedilir. Aralıklı envanter yönteminde ise satılan malların maliyeti dönem sonunda topluca hesaplanır ve bir dönem boyunca yapılan bütün satışların maliyet kaydı bir kerede topluca kaydedilir.

İşletme ticari mal satması sonucu yapacağı kayıtlar:

Malın Satış Tutarı = $100 \text{ adet} \times 35 \text{ TL} = 3.500 \text{ TL}$

120 Alıcılar Hs	3.500
600 Yurtiçi Satışlar Hs	3.500

Malın Maliyet Bedeli = $100 \text{ adet} \times 30 \text{ TL} = 3.000 \text{ TL}$

620 Satılan Mamul Maliyeti Hs	3.000
152 Mamuller Hs	3.000

Satılan mamullerden 20 adedinin iade edilmesi kaydı:

İade edilen malın satış tutarı = $20 \text{ adet} \times 35 = 700 \text{ TL}$

610 Satıştan İadeler Hs	700
120 Alıcılar Hs	700

İade edilen malın maliyeti = $20 \text{ adet} \times 30 = 600 \text{ TL}$

152 Mamuller Hs	600
620 Satılan Mamul Maliyeti Hs	600

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

5. Şüpheli alacaklar (VUK): Ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmak şartıyla (çünkü sadece bu iki kazancın tespitinde tahakkuk esasının geçerlidir, tahsil esası geçerli olan kazanç ve iratlar için şüpheli alacak karşılığı ayrılamaz.) yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş dava veya icra safhasında bulunan alacaklar şüpheli alacak sayılır.

a) Alacağın şüpheli hale gelmesi (icraya/dava) ve karşılık ayrılması kaydı:

-----2014-----		
128 Şüpheli Ticari Alacak Hs	20.000	
120 Alıcılar (127 Diğer Ticari alacaklar Hs)	20.000	
- Protestolu alacaklar		
-----/-----		
654 Karşılık Giderleri Hs	10.000	
129 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hs	10.000	
-----/-----		

b) 2015 yılında şüpheli alacağın tahsil edilmesi kaydı:

Şüpheli alacak	20.000 TL
Tahsil edilen alacak	-15.000 TL
Vazgeçilen alacak (gerçekleşen zarar)	5.000 TL
Ayrılan karşılık (beklenen zarar)	10.000 TL
Vazgeçilen alacak (gerçekleşen zarar)	- 5.000 TL
Fazla ayrılan karşılık (konusu kalmayan karşılık)	5.000 TL

-----2015-----		
100 Kasa Hs	15.000	
129 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hs	10.000	
128 Şüpheli Ticari Alacaklar Hs	20.000	
644 Konusu Kalmayan Karşılıklar Hs (*)	5.000	
-----/-----		

(*) Alacak 2014 dönemine ait olduğundan bu hesap yerine 671 Önceki Dönem Gelir ve Karı Hs kullanılması daha doğru olur.

c) Dönemsonu kaydı: 31.12.2015 (yani dönem sonu) kaydında gelir ve gider hesapları 644 Konusu Kalmayan Karşılıklar Hesabı, 690 Dönem Kar veya Zararı Hesabına aktararak kapatılır.

-----/-----		
644 Konusu Kalmayan Karşılıklar Hs	5.000	
690 Dönem Karı veya Zararı Hs	5.000	
-----/-----		

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

6. Azalan Bakiyeler Yöntemi:

- Amortisman Oranı = Normal amortisman oranının 2 katı alınır.
- Amortisman oranı %50'yi geçemez.
- Amortisman oranı net değer üzerinden hesaplanır. Yani varlığın tutarından ayrılmış birikmiş amortismanlar çıkarılır. Son yılda ise tutarın tamamı amortisman olarak yazılır.
- Sadece I. Sınıf Tüccarlar kullanabilir

Normal amortisman oranı = $1/5 = \%20$

Azalan amortisman oranı = $\%20 \times 2 = \%40$

Yıl	Ayrılan Amortisman	Birikmiş Amortisman	Net Aktif Değer
2014	$30.000 \times \%40 = 12.000$	12.000	18.000
2015	$18.000 \times \%40 = 7.200$	19.200	10.800
2016	$10.800 \times \%40 = 4.320$	23.520	6.480
2017	$6.480 \times \%40 = 2.592$	26.112	3.888
2018	$3.888 \times \%100 = 3.888$	30.000	0

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 7. Hatır Senedi Alınması:** İşletmeler kredili mal almak ya da banka kredilerinden yararlanmak üzere, gerçekte işletmeye borçlu olmayan kişilerden bono alabilir veya bu kişilerin üzerine poliçe çekerek kabul edilmesini isteyebilir. Esas olarak komşuluk ve iş ilişkilerine, kişisel dostluklara dayanılarak imzalanan bu tür senetlere "Hatır Senetleri" denir. Alınan hatır senedi 336 Diğer Çeşitli Borçlar Hesabı karşılığında Alacak Senetleri Hesabına alınır. Ciro edilen, iskonto ettirilen veya teminat olarak verilen bu tür senetler vadelerinde işletme tarafından ödenerek geri alınır (veya senet tutarı vadede hatır senedi verene ödenir).

K İşletmesinin hatır senedi (bono) vermesi kaydı:

136 Diğer Çeşitli Alacak Hs	XX
336 Diğer Çeşitli Borç (*)	XX

(*) Düzenlenen senet ticari işlemde kaynaklanmadığı için 321 Borç Senetleri Hs kullanılamaz.

A İşletmesinin hatır senedini alması: (sorulan)

136 Diğer Çeşitli Alacaklar Hs (*)	XX
336 Diğer Çeşitli Borçlar Hs	XX

(*) Alınan senet ticari işlemde kaynaklanmadığı için 121 Alacak Senetleri Hs kullanılamaz. (Kurum B seçeneğini doğru cevap kabul etmiştir)

Soru yanlıştır.

8. Brüt Ücret	112.000
SGK işveren primi	+ 25.000
İşsizlik sigortası işveren payı	+ 6.000
İşverene Maliyeti (toplam gider)	143.000

Brüt Ücret	112.000
SSK İşçi Payı	- 10.000
İşsizlik sigortası işçi payı	- 4.000
Gelir vergisi	- 7.500
Damga Vergisi	- 1.500
Tahakkuk Eden Net Ücret	89.000
Kullanılan Avans	- 8.000
İşçiye Ödenecek Net Ücret	81.000

Ücret tahakkuk kaydı:

-----/-----	
770 Genel Yönetim Giderleri Hs	143.000
Brüt Ücret: 112.000	
SSK işveren Payı: 25.000	
İşsizlik sigortası işveren payı: 6.000	
335 Personale Borçlar	81.000
360 Ödenecek Vergi ve Borçlar Hs	9.000
- Gelir vergisi: 7.500	
- Damga vergisi: 1.500	
361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hs	45.000
- SSK işçi payı: 10.000	
- SSK işveren payı: 25.000	
- İşsizlik sigortası işçi payı: 4.000	
- İşsizlik sigortası işveren payı: 6.000	
196 Personel Avansları Hs	8.000
-----/-----	

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

9. **408 Menkul Kıymet İhraç Farkı Hs (-):** Yazılı değerinin altında çıkarılan tahvil ve diğer menkul kıymetlerin yazılı değerleri ile satış bedelleri arasındaki farktan gelecek yıllara ait olan kısmının izlendiği hesaptır.

Nominal değer (borç tutarı) (1.000 x 2.000 adet)	2.000.000 TL
İhraç bedeli (tahsil edilen tutar)	- 1.880.000 TL
İhraç Farkı (başabaşın altında ihraç)	= 120.000 TL

Ancak tahvil 2 yıl vadeli (24 ay) olduğu için:

2015 İhraç Farkı (cari dönem gideri) = 120.000 x (10/24) = 50.000 TL

2016-2017 İhraç Farkı (sonraki dönem gideri) = 120.000 x (14/24) = 70.000 TL

Bu durumda işletmenin tahvilleri ihraç ettiği tarihte yapacağı kayıt:

-----/-----	
102 Bankalar Hs	1.880.000
780 Finansman Gideri Hs (*)	50.000
408 Menkul Kıymetler İhraç Farkları Hs	70.000
405 Çıkarılmış Tahviller Hs	2.000.000
-----/-----	

(*) Bunun yerine ihraç tarihinde 308 Menkul Kıymetler İhraç Farkları Hesabında izlenerek 31.12.2015'te 780 Finansman Giderleri Hesabına da aktarılabilir. (Kurum A seçeneğini doğru cevap kabul etmiştir)

Soru yanlıştır.

10. **Düzenleyici Hesap:** bulunduğu hesap grubunun işleyiş kurallarının tersi şeklinde işlemektedir. Aktifte yer alan bir düzenleyici hesap pasif hesapların işleyişleri gibi işler. Pasifte yer alan bir düzenleyici hesap aktif hesapların işleyişi gibi işler.

- **Aktifi Düzenleyici Pasif Karakterli Hesap:** Açılış kaydı alacak tarafına yapılan ve alacak kalanı veren hesaba pasif karakterli hesap denir.
- **Pasifi Düzenleyici Aktif Karakterli Hesap:** Açılış kaydı borç tarafına yapılan ve borç kalanı veren hesaba aktif karakterli hesap denir.

Aktifi Düzenleyici Pasif Karakterli Hesaplar:	Pasifi Düzenleyici Aktif Karakterli Hesaplar:
• Verilen Çekler Ve Ödeme Emirleri Hs • Menkul Kıymet Değer Düşüklüğü Karşılığı Hs • Alacak Senetleri Reeskontu Hs • Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Geliri Hs • Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hs • Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı Hs • Diğer Alacak Senetleri Reeskontu Hs • Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı Hs • Diğer Dönen Varlıklar Karşılığı Hs • Bağlı Menkul Kıymetler Değer Düş. Karşılığı Hs • İştirakler Sermaye Taahhütleri Hs • İştirakler Sermaye Payı Değer Düşük Karşılığı Hs • Bağlı Ortaklıklar Sermaye Taahhütleri Hs • Bağlı Ortaklıklar Ser. Payı Değer Düş. Kar. Hs • Diğer Mali Duran Varlıklar Karşılığı Hs • Birikmiş Amortismanlar Hs • Birikmiş Tükenme Payları Hs	• Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri Hs • Menkul Kıymet İhraç Farkı Hs • Borç Senetleri Reeskontu Hs • Diğer Borç Senetleri Reeskontu Hs • Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hs • Ödenmemiş Sermaye Hs • Geçmiş Yıllar Zararları Hs • Dönem Net Zararı Hs

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 11. 500 Sermaye Hs:** İşletme sahibinin veya ortaklarının işletmeye koydukları varlıkların izlendiği hesaptır. Ortaklar işletmeye koymayı taahhüt ettikleri sermaye 501 Ödenmemiş Sermaye Hesabının borcuna, 500 Sermaye Hesabının alacağına kaydedilir. Şirket sermayesi artırıldığında aynı şekilde yine 501 Ödenmemiş Sermaye Hesabının borcuna ve 500 Sermaye Hesabının alacağına kaydedilir. Eğer sermaye azaltımına gidilirse bu durumda da 500 Sermaye Hesabının borcuna ve ilgili hesabın alacağına kaydedilir.

Ortakların koymayı taahhüt ettikleri sermayenin kaydı;

501 Ödenmemiş Sermaye	10.000	
500 Sermaye		10.000

Varsayım-1: Taahhüt edilen sermayenin yerine getirilmesi kaydı;

102 Bankalar	10.000	
501 Ödenmemiş Sermaye		10.000

Varsayım-2: Ortakların taahhüt ettikleri sermayeden vazgeçmesinin kaydı;

500 Sermaye	10.000	
501 Ödenmemiş Sermaye		10.000

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 12. a) Bankadan kredi kullanılması kaydı:**

-----01.10.2014-----		
100 Kasa Hs	100.000	
300 Banka Kredileri Hs		100.000

b) Dönem sonunda işleyen faiz (sorulan): 3 aylık faiz işlemiştir. Ancak vade sonuna kadar ödenmeyeceği için bekletilir.

780 Finansman Giderleri Hs	3.750	
381 Gider Tahakkukları Hs		3.750

c) Vade sonunda kredininin ödenmesi: 3 aylık daha faiz işlemiştir.

300 Banka Kredileri Hs	100.000	
780 Finansman Giderleri Hs.	3.750	
381 Gider Tahakkukları Hs	3.750	
102 Bankalar Hs		107.500

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 13. Nazım Hesaplar:** İşletmenin sahibi olmadığı ancak izlenmesine ihtiyaç duyulan değerlerin Tam Açıklama Kavramı gereği kaydedildiği hesaplardır. İşletmenin varlık ve kaynaklarında değişme neden olmayan işlemler nazım hesaplarda izlenir. Ancak bu işlemler gelecekte işletme değerlerinde bir değişime neden olabilir. Nazım hesap kullanacak işletmeler ihtiyaçlarına ve işletme yapısına uygun olarak nazım hesap grubu oluştururlar.

Nazım Hesapların İşleyişi: Nazım hesaplar ile kayıt yapılırken bir nazım hesap borçlandırılırken mutlaka diğer nazım hesap alacaklandırılır. Nazım hesaplar başka bir varlık veya kaynak hesabı ile kesinlikle kullanılmaz.

İşletmenin portföyünde bulunan alacak senedini teminat olarak vermesi:

-----/-----	
121 Alacak Senetleri	5.000
- Teminattaki senetler	
121 Alacak Senetleri	5.000
- Portföydeki senetler	
-----/-----	

Verilen teminatın bilgi amaçlı nazım hesaplarda izlenmesi:

-----/-----	
920 Kıymetlerimizi Teminat Alanlar Hs	5.000
921 Teminattaki Kıymetlerimiz Hs	5.000
-----/-----	

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 14. 25 Maddi Duran Varlıklar:** Bu grupta işletmenin faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen ve bir yıldan fazla yararlanılacağı düşünülen fiziki varlıkların ve bunlarla ilgili birikmiş amortismanların izlendiği hesap yer alır.

- 250 Arazi Ve Arsalar Hs
- 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hs
- 252 Binalar Hs
- 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hs
- 254 Taşıtlar Hs
- 255 Demirbaşlar Hs
- 256 Diğer Maddi Duran Varlıklar Hs
- 257 Birikmiş Amortismanlar Hs (-)
- 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hs
- 259 Verilen Avanslar Hs

242 İştirakler Hs: 24 Mali Duran Varlıklar grubunda bulunan aktif bir hesaptır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

15. Dönem Başı Mamul Stoku	+3.000
Dönem İçi Mamul Alışları	+7.000
Dönem Sonu Mamul Stoku	-4.000
621 STMM Hesabı	6.000

Gelir Tablosu:

Brüt Satışlar (Yurtiçi + Yurtdışı)	12.000
Satıştan İadeler	- 300
Satış İskontoları	- 900
NET SATIŞLAR	10.800
621 STMM Hesabı	- 6.000
BRÜT SATIŞ KARI	4.800

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

16. Gelir Tablosu:

Brüt Satışlar	2.000.000
Satış İndirimleri	- 600.000
NET SATIŞLAR	1.400.000
Satışların Maliyeti	- 900.000
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI	500.000
Faaliyet Giderleri	- 300.000
FAALİYET KARI VEYA ZARARI	200.000

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 17. Yansıtma:** 7/A ve 7/B seçeneklerindeki maliyet hesapları ile Maliyet Muhasebesi ile Genel Muhasebe arasındaki bağlantıyı sağlayan Maliyet Muhasebesi Bağlantı Hesaplarının, Gelir Tablosuna aktarılmasında yansıtma hesapları kullanılır.

a) 7/A Maliyet Hesaplarının 6 Gelir Tablosuna Yansıtılması:

620 Satılan Mamul Maliyeti Hs	XX
622 Satılan Hizmet Maliyeti Hs	XX
630 Ar -Ge Giderleri Hs	XX
631 Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri Hs	XX
632 Genel Yönetim Gideri Hs	3.000
660 Kısa Vadeli Borç Gideri Hs	XX
661 Uzun Vadeli Borç Gideri Hs	XX
711 Direkt İlk Madde ve Malzeme Yansıtma Hs	XX
721 Direkt İşçilik Gideri Yans Hs	XX
731 Genel Üretim Gideri Yans Hs	XX
741 Hizmet Üretim Gideri Yans Hs	XX
751 Ar – Ge Gideri Yansıtma Hs	XX
761 Pazarlama Satış ve Dağıtım Gideri Yansıtma Hs	XX
771 Genel Yönetim Gideri Yans Hs	3.000
781 Finansman Gideri Yansıtma Hs	XX

b) 7/A Maliyet Hesaplarının Kapatılması:

711 Direkt İlk Madde ve Malzeme Yansıtma Hs	XX
721 Direkt İşçilik Gideri Yans Hs	XX
731 Genel Üretim Gideri Yans Hs	XX
741 Hizmet Üretim Gideri Yans Hs	XX
751 Ar – Ge Gideri Yansıtma Hs	XX
761 Pazarlama Satış ve Dağıtım Gideri Yansıtma Hs	XX
771 Genel Yönet Gideri Yans Hs	3.000
781 Finansman Gideri Yans Hs	XX
710 Direkt İlk Madde ve Malzeme Giderleri Hs	XX
720 Direkt İşçilik Giderleri Hs	XX
730 Genel Üretim Giderleri Hs	XX
740 Hizmet Üretim Maliyeti Hs	XX
750 Ar – Ge Giderleri Hs	XX
760 Pazarlama Satış ve Dağıtım Gideri Hs	XX
770 Genel Yönetim Giderleri Hs	3.000
780 Finansman Giderleri Hs	XX

690 Dönem Kârı veya Zararı Hs: Dönem sonlarında sonuç hesaplarında (gelir tablosu hesaplarında) yer alan gelir ve gider hesaplarının aktarıldığı hesaptır. Gelir hesapları bu hesabın alacağına, gider hesapları borcuna kaydedilir. Hesabın kalanı, işletmenin vergiden önceki kârını veya zararını gösterir.

Gider Hesaplarının Kapatılması:

690 Dönem Karı Veya Zararı Hs	XX
610 Satıştan İadeler Hs	XX
611 Satış İskontoları Hs	XX
612 Diğer İndirimler Hs	XX
620 Satılan Mamuller Maliyeti Hs	XX
621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hs	XX
622 Satılan Hizmet Maliyeti Hs	XX
623 Diğer Satışların Maliyeti Hs	XX
630 Araştırma Ve Geliştirme Gideri Hs	XX
631 Pazar Satış Ve Dağıtım Gideri Hs	XX
632 Genel Yönetim Giderleri Hs	3.000
653 Komisyon Giderleri Hs	XX
654 Karşılık Giderleri Hs	XX
655 Menkul Kıymet Satış Zararları Hs	XX
656 Kambiyo Zararları Hs	XX
657 Reeskont Faiz Giderleri Hs	XX
658 Enflasyon Düzeltmesi Zararı Hs	XX
659 Diğer Olağan Gider Ve Zarar Hs	XX
660 Kısa Vadeli Borçlanma Gideri Hs	XX
661 Uzun Vadeli Borçlanma Gideri Hs	XX
680 Çalışma Kısım Gider Ve Zararı Hs	XX
681 Önceki Dönem Gider Ve Zararı Hs	XX
689 Diğer Ol. Dışı Gider Ve Zararı Hs	XX

Gelir Hesaplarının Kapatılması:

-----/-----		
600 Yurtiçi Satışlar Hs	XX	
601 Yurtdışı Satışlar Hs	XX	
602 Diğer Gelirler Hs	XX	
640 İştirakler Temettü Geliri Hs	XX	
641 Bağlı Ortaklıklardan Temettü Geliri	XX	
642 Faiz Gelirleri Hs	XX	
643 Komisyon Gelirleri Hs	XX	
644 Konusu Kalmayan Karşılık Hs	XX	
645 Menkul Kıymet Satış Karı Hs	XX	
646 Kambiyo Karları Hs	XX	
647 Reeskont Faiz Gelirleri Hs	XX	
648 Enflasyon Düzeltme Karı Hs	XX	
649 Diğer Olağan Gelir Ve Kâr Hs	XX	
671 Önceki Dönem Gelir Ve Kâr Hs	XX	
679 Diğer O. Dışı Gelir Ve Kâr Hs	XX	
690 Dönem Karı Veya Zararı Hs	XX	XX
-----/-----		

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 18. 380 Gelecek Aylara Ait Gelirler Hs:** Peşin tahsil edilen ve gelecek döneme ait olduğu için, cari dönemdeki hesaplara kaydedilmemesi gereken gelirleri izlemek için kullanılan pasif bir hesaptır. Dönemsellik kavramı gereği yapılan gelirler kendi dönemlerine kaydedilirler.

İşleyişi: Gelecek döneme ait olduğu halde peşin olarak tahsil edilen gelirleri, ait oldukları döneme kadar bu hesaba alacak olarak kaydedilirler. Hesapta bekleyen gelirler, ait olduğu dönemde ilgili gelir hesabının alacağına yazılırken bu hesabın borcuna kayıt yapılır.

Borç	380 Gelecek Aylara Ait Geliler Hs	Alacak
Azalışlar (-)		Artışlar (+)

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 19. 272 Hazırlık ve Geliştirme Giderleri Hs:** Bilançoda, 27 Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar grubunda izlenen aktif bir hesaptır.

640 İştiraklerden temettü gelirleri Hs, 644 Konusu kalmayan karşılıklar Hs ve 657 Reeskont faiz giderleri Hs: Gelir Tablosunun olağan faaliyet bölümünde bulunan hesaplardır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

20. 621 Satılan Ticari Mal Maliyeti Hs (-): Herhangi bir değişikliğe tabi olmadan satılmak amacıyla alınan ticari mallar ve benzeri kalemlerin maliyetlerinin izlendiği hesaptır. Bu hesap bir gider hesabıdır ve gelir tablosunda yer alır (-), bilançoda yer almaz.

690 Dönem Kârı veya Zararı Hs: Dönem sonlarında sonuç hesaplarında (gelir tablosu hesaplarında) yer alan gelir ve gider hesaplarının aktarıldığı hesaptır. Gelir hesapları bu hesabın alacağına, gider hesapları borcuna kaydedilir. Hesabın kalanı, işletmenin vergiden önceki kârını veya zararını gösterir.

690 DÖNEM KARI VEYA ZARARI HS	
B	A
Giderler	Gelirler
61 Satış İndirimleri	60 Brüt Satışlar
62 Satışlar Maliyeti	67 Olağandışı Gelir Ve Karlar
63 Faaliyet Gideri	64 Diğer Olağan Gelir Ve Kar
65 Diğer Olağan Gider Ve Zararlar	
66 Finansman Gideri	
68 Olağandışı Gider Ve Zararlar	
Ticari Zarar	Ticari Kar

Yani 621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabı dönem sonu itibarıyla 690 Dönem Karı veya Zararı Hesabına devredilerek kapatılır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

1. İşletmenin 31 Aralık 2015 tarihindeki 100.02 ABD Dolar kasası alt hesabının borç toplamı 176.000 TL, alacak toplamı ise 170.000 TL'dir. İşletmenin 31 Aralık 2015 tarihinde döviz kasasında bulunan Dolar mevcudunu değerlemesi sonucu yaptığı envanter kaydı ise aşağıdaki gibidir.

----- 31.12.2015 -----	
100 Kasa Hs	1.500
100.02 Dolar kasası	
646 Kambiyo Karları Hs	1.500
----- / -----	

İşletme dövizlerin değerlemesinde aralıklı envanter yöntemini kullanmaktadır. Bilanço günündeki döviz kuru 1 Dolar = 3 TL olduğuna göre işletmenin bilanço gününde kasasında kaç Doları vardır?

- A) 1.500 B) 2.000
C) 2.500 D) 7.500

2. (B) Limited şirketi 20 Aralık 2015 tarihinde bankada 1 ay vadeli %21 faizli 10.000 TL tutarında mevduat hesabı açtırmıştır.

İşletmenin 31 Aralık 2015 tarihinde bu işlemle ilgili yaptığı yevmiye kaydının borç tarafı ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Bankalar Hs borçlu
B) Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar Hs borçlu
C) Kasa Hs borçlu
D) Gelir Tahakkukları Hs borçlu

3. İşletme, alıcı Bay (B)'ye 10 Aralık 2015 tarihinde 15.000 TL + %10 KDV tutarında mal satmış, alıcı buna karşılık elindeki 10 Ocak 2016 vadeli ve 16.810 TL tutarındaki senedini işletmeye ciro etmiştir. Senedin satış bedelini aşan kısmı vade farkı olarak kabul edilmiştir.

Yukarıdaki verilere göre işletmenin 10 Aralık 2015 tarihinde yaptığı kayıta aşağıdaki hesaplardan hangisinin kullanımı doğrudur?

- A) Faiz gelirleri 310 TL alacaklı
B) Yurtiçi satışlar 16.810 TL alacaklı
C) Alacak senetleri 16.500 TL borçlu
D) Gelecek aylara ait gelirler 310 TL alacaklı

4. İşletmenin bir önceki dönemde yarısı için karşılık ayırdığı 8.000 TL tutarındaki şüpheli alacağın belli bir tutarı tahsil edilmiş, kalanı değersiz hale gelmiştir.

Bu alacak ile ilgili konusu kalmayan karşılık tutarı 500 TL olduğuna göre işletme şüpheli alacak için kaç TL tahsilat yapmıştır?

- A) 4.000 B) 4.500
C) 7.500 D) 8.500

5. İşletmenin bazı hesaplarının büyük defter kayıtları aşağıdaki gibidir;

600 Y. İÇİ SATIŞ	621 STMM
18.000	XX 750

610 Satıştan İadeler	611 Satış İskontoları
1.000	200

Stok kayıt yöntemi olarak sürekli envanter yöntemini benimsemiştir.

31 Aralık 2015 tarihinde yapılan envanter işlemleri sonucunda 690 Dönem Karı/Zararı Hesabının alacak bakiyesi 2.550 TL olduğuna göre 621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabının borç toplamı kaç TL'dir?

- A) 13.500 B) 14.250
C) 15.000 D) 15.750

6. ve 7. soruları aşağıdaki verilere göre cevaplayınız.

İşletme 1 Kasım 2015 tarihinde 2 yıllık dükkân kirası olarak 48.000 TL'yi %20 vergi kesintisi yaptıktan sonra çekle ödemiştir.

6. İşletme aylık mali tablo düzenlemektedir. İşletmenin ödeme tarihinde yaptığı kayıt ile ilgili aşağıdaki hesaplardan hangisi yanlış kullanılmıştır?

- A) Genel yönetim giderleri hesabı 4.000 TL borçlu
- B) Verilen çekler ve ödeme emirleri hesabı 38.400 TL alacaklı
- C) Gelecek yıllara ait giderler hesabı 44.000 TL borçlu
- D) Gelecek aylara ait giderler hesabı 2.000 TL borçlu

7. İşletme yıllık mali tablo düzenlemektedir. İşletmenin 31 Aralık 2015 tarihinde yaptığı kayıt ile ilgili aşağıdaki hesaplardan hangisi doğru kullanılmıştır?

- A) Gelecek aylara ait giderler hesabı 24.000 TL borçlu
- B) Genel yönetim giderleri hesabı 4.000 TL borçlu
- C) Gelecek yıllara ait giderler hesabı 44.000 TL borçlu
- D) Gelecek yıllara ait giderler hesabı 24.000 TL borçlu

8. ----- / -----
153 Ticari Mallar XX
621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti XX
----- / -----

Yukarıdaki yevmiye maddesi aşağıdaki işlemlerden hangisi ile ilgilidir?

- A) Satılan malların maliyet kaydı
- B) Alışların iadesi kaydı
- C) Satılan malların iadesine ilişkin maliyet kaydının iptal kaydı
- D) Satışların iadesi kaydı

9. Net satışlar ile satışların maliyeti arasındaki fark aşağıdakilerden hangisini verir?

- A) Faaliyet karı veya zararı
- B) Brüt satış karı veya zararı
- C) Olağan kar veya zarar
- D) Dönem karı veya zararı

10. İşletme 1 Aralık 2015 tarihinde bir kredi kuruluşundan 120.000 TL tutarında 2 yıl vadeli ve %10 faiz oranlı (anapara ve faizi vade sonunda birlikte ödenmek üzere) kredi almıştır.

Aylık mali tablo düzenleyen işletmenin Aralık ayı sonunda yapması gereken kayıt aşağıdakilerden hangisidir?

- A) ----- / -----
102 Bankalar 120.000
400 Banka Kredileri 120.000
----- / -----
- B) ----- / -----
780 Finansman Gideri 1.000
481 Gider Tahakkuku 1.000
----- / -----
- C) ----- / -----
780 Finansman Gideri 1.000
300 Banka Kredileri 1.000
----- / -----
- D) ----- / -----
780 Finansman Gideri 1.000
400 Banka Kredileri 1.000
----- / -----

11. İşletme, vadeli olarak yaptığı mal satışından dolayı borçlu olan Bay (B)'ye ödemesini vadesinden önce gerçekleştirdiği için indirim yapmıştır.

Bu işleme ilişkin olarak işletmenin yaptığı muhasebe kaydında aşağıdaki hesapların hangisinin kullanımı doğrudur?

- A) Yurtiçi satışlar hesabı borçlu
- B) Yurtiçi satışlar hesabı alacaklı
- C) Satış iskontoları hesabı borçlu
- D) Satış iskontoları hesabı alacaklı

- 12.** Stoklarını aralıklı envanter yöntemine göre izleyen işletmenin 31 Aralık 2015 tarihi itibarıyla genel geçici mizanında Ticari Mallar Hesabının borç bakiyesi 16.000 TL, sayımda bulunan stok mevcudunun ise 10.000 TL olduğu görülmüştür.

Buna göre dönem sonunda yapılan kayıtlara ilişkin aşağıdaki hesaplardan hangisi doğru olarak kullanılmıştır?

- A) Ticari mallar hesabı alacaklı 10.000 TL
B) Satılan ticari mallar maliyeti hesabı borçlu 10.000 TL
C) Ticari mallar hesabı borçlu 6.000 TL
D) Satılan ticari mallar maliyeti hesabı borçlu 6.000 TL

- 13. Aşağıdaki hesapların kullanımı ile ilgili yapılan açıklamalardan hangisi yanlıştır?**

- A) Verilen sipariş avansları hesabı ilk olarak borçlu çalışır
B) Peşin ödenen vergi ve fonlar hesabı ilk olarak alacaklı çalışır
C) Sayım ve tesellüm noksanları hesabı ilk olarak borçlu çalışır
D) Birikmiş amortismanlar hesabı ilk olarak alacaklı çalışır

- 14.** İşletmenin aktifinde kayıtlı 90.000 TL tutarındaki kamyonun birikmiş amortismanı 18.000 TL'dir. Araç kaza yaptığından dolayı kullanılmaz duruma gelmiştir. Araç 70.000 TL değer üzerinden kasko sigortalıdır.

Bu olayla ilgili işletmenin yaptığı muhasebe kaydına ilişkin aşağıdaki hesaplardan hangisi doğru olarak kullanılmıştır?

- A) Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar Hesabı 2.000 TL borçlu
B) Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar Hesabı 2.000 TL alacaklı
C) Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar Hesabı 2.000 TL alacaklı
D) Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar Hesabı 2.000 TL borçlu

- 15.** ----- / -----
257 Birikmiş Amortismanlar XX
299 Birikmiş Amortismanlar XX
----- / -----

Yukarıdaki yevmiye kaydı aşağıdaki hangi işlem ile ilgilidir?

- A) Dönem sonunda envanter işlemleri
B) Başka bir işletmeden amortismanı bulunan bir maddi duran varlığın satın alınması
C) Maddi duran varlığın satışı
D) Maddi duran varlığın hurdaya ayrılması

- 16. Araştırma ve geliştirme giderleri hesabında biriken tutarlar nasıl tasfiye edilir?**

- A) Yılsonunda tamamı kar/zarar hesabına atılır
B) İşletmenin tasfiye edilmesine kadar bilançonun aktifinde tutulur
C) 5 yılda ve eşit taksitler halinde itfa edilir
D) 3 yılda ve eşit taksitler halinde itfa edilir

- 17.** İşletmenin daha önce aldığı kredi karşılığında teminat olarak bankaya verdiği senetlerden vadesi gelen 50.000 TL tutarındaki senet, banka tarafından tahsil edilerek kredi borcundan mahsup edilmiştir.

Bu işleme ilişkin işletmenin yapacağı yevmiye kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) ----- / -----
Bankalar 50.000
Alacak Senetleri 50.000
----- / -----
B) ----- / -----
Banka Kredileri 50.000
Borç Senetleri 50.000
----- / -----
C) ----- / -----
Bankalar 50.000
Borç Senetleri 50.000
----- / -----
D) ----- / -----
Banka Kredileri 50.000
Alacak Senetleri 50.000
----- / -----

18. İşletme, 6 ay vadeli ve yıllık %10 faiz oranlı 1.000 adet finansman bonusu ihraç etmiştir. Bonoların birim nominal değeri 500 TL olup, satış fiyatı 450 TL'dir. Satışla ilgili olarak bankaya 5.000 TL komisyon ödenmiş, kalan tutar banka hesabına aktarılmıştır.

Bu işlemle ilgili yapılan muhasebe kaydında aşağıdaki hesaplardan hangisi yanlış kullanılmıştır?

- A) 102 Bankalar Hesabı 445.000 TL borçlu
B) 305 Çıkarılmış Bonolar ve Senetler Hesabı 500.000 TL alacaklı
C) 408 Menkul Kıymetler İhraç Farkları Hesabı 50.000 TL borçlu
D) 780 Finansman Giderleri Hesabı 5.000 TL borçlu

19. 190 Devreden KDV Hs 2.000 TL

191 İndirilecek KDV Hs 5.000 TL

İşletmenin ay sonundaki KDV hesaplarının bakiyeleri yukarıdaki gibidir.

Ay sonunda yapılan KDV mahsup işleminden sonra 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hs 8.000 TL (360.01 Ödenecek KDV) olarak hesaplandığına göre, 391 Hesaplanan KDV hesabının mahsup işleminden önceki bakiyesi kaç TL'dir?

- A) 1.000 B) 5.000
C) 7.000 D) 15.000

20. ----- / -----

692 Dönem Net K/Z Hs 20.000

690 Dönem K/Z Hs 20.000

----- / -----

Yukarıda gösterilen dönem sonu kayıtdan sonra işletmenin aşağıdaki kayıtlardan hangisini yapması gerekir?

- A) ----- / -----

590 Dönem Net Karı Hs 20.000

692 Dönem Net K/Z Hs 20.000

----- / -----

- B) ----- / -----

591 Dönem Net Zararı Hs 20.000

692 Dönem Net K/Z Hs 20.000

----- / -----

- C) ----- / -----

690 Dönem K/Z Hs 20.000

590 Dönem Net Karı Hs 20.000

----- / -----

- D) ----- / -----

690 Dönem K/Z Hs 20.000

591 Dönem Net Zararı Hs 20.000

----- / -----

1. Yabancı paraların “parayla ifade kavramı” gereği Türk Lirası cinsinden kayıtlarda izlenmesi gerektiği unutulmamalıdır.

$$\text{Dolar Kasa Hesabının Kalanı} = 176.000 - 170.000 = 6.000 \text{ TL}$$

$$\text{Değerlemeden doğan kur karı} = 1.500 \text{ TL}$$

$$\text{Bilanço günü kayıtlı dövizin değeri} = 6.000 + 1.500 = 7.500 \text{ TL}$$

$$\text{Döviz} \times \text{Kur (3,0)} = 7.500 \text{ TL}$$

$$\text{Döviz} = 7.500 / 3,0 = 2.500 \text{ Dolar}$$

Doğru yanıt “C” seçeneğidir.

2. **Dönemsonu (31.12.2015) faiz tahakkuk kaydı:** Hesap 20.12.2015'te açıldığına göre dönemsonuna kadar 10 günlük faiz işleyecektir. Ancak henüz vadesi gelmediğinden tahsil edilebilir durumda değildir.

$$\text{Faiz Tahakkuku Hs.} = \frac{10.000 \times 21 \times 10}{36.000} = 58 \text{ TL}$$

-----31.12.2015-----

181 Gelir Tahakkuku Hs. 58

642 Faiz Geliri Hs. 58

-----/------

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

3. İşletmenin mal satışı kaydı:

$$\text{Satış tutarı} = 15.000$$

$$\text{KDV} = 15.000 \times \%10 = 1.500$$

$$\text{Toplam alacak tutarı} = 15.000 + 1.500 = 16.500 \text{ TL}$$

$$\text{Müşterinin ciro ettiği senet tutarı} = 16.810 \text{ TL}$$

$$\text{Vade farkı} = 16.810 - 16.500 = 310 \text{ TL}$$

-----10.12.2015-----

121 Alacak Senetleri Hs. 16.810

600 Yurtiçi Satışlar Hs. 15.000

391 Hesaplanan KDV Hs. 1.500

642 Faiz Gelirleri Hs. 310

-----/------

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

4. **Alacağın şüpheli hale gelmesi kaydı:** İşletme 8.000 TL'lik alacağına daha önce 4.000 TL karşılık ayırdığında yapılacak kayıt:

-----/-----	
128 Şüpheli Ticari Alacaklar Hs	8.000
120 Alıcılar Hs	8.000
-----/-----	
654 Karşılık Giderleri Hs	4.000
129 Şüpheli Ticari Alacak Karşılığı Hs	4.000
-----/-----	

Şüpheli ticari alacağın tahsili:

Şüpheli alacak = 8.000 TL

Ayrılan karşılık (beklenen zarar) = 4.000 TL

Beklenen tahsilat = 8.000 – 4.000 = 4.000 TL

Fazla ayrılan karşılık (beklenenden fazla tahsilat) = 500 TL (ayrılan karşılıktan daha az zarar edilirse, konusu kalmayan karşılıklar hesabında izlenir.)

Yapılan tahsilat = 4.000 + 500 = 4.500 TL (beklenenin üzerinde tahsilat olmuş ki ayrılan karşılığın bir kısmı konusu kalmayan karşılık ile iptal edilmiş)

-----/-----	
100 Kasa Hs	4.500
129 Şüpheli Ticari Alacak Karşılığı Hs	4.000
128 Şüpheli Ticari Alacak Hs	8.000
644 Konusu Kalmayan Karşılık Hs	500
-----/-----	

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

5. Tüm gelir (alacak kalanı verir) ve giderler (borç kalanı verir) önce 690 Dönem Kârı veya Zararı Hesabına aktarılır. Bu hesap bir gelir tablosu hesabıdır ve alacak kalanı verirse şirketin kar borç kalanı verirse zarar ettiği anlamına gelir. Ancak her halde bu hesabın kalanı yine bir Gelir Tablosu hesabı olan 692 Dönem Net Kârı veya Zararı Hesabına, oradan da Bilanço'ya aktarılır (590 Dönem Net Kârı Hesabı veya 591 Dönem Net Zararı Hesabı).

Yukarıdaki verilere göre 690 Dönem Kârı veya Zararı Hesabının durumu:

690 Dönem Kârı veya Zararı Hs			
610 Satıştan İadeler Hs	1.000	600 Yurt İçi Satışlar Hs	18.000
611 Satış İskontoları Hs	200		
621 STMM	?		
Borç Toplamı	?	Alacak Toplamı	18.000
		Alacak Kalanı	2.550

Alacak Toplamı - Borç Toplamı = Alacak Kalanı

18.000 - Borç Toplamı = 2.550

Borç Toplamı = 18.000 – 2.550 = 15.450 TL

Borç Toplamı = Satıştan İadeler Hs + Satış İskontoları Hs + STMM

15.450 = 1.000 + 200 + STMM

STMM = 14.250 TL (borç kalanı)

621 STMM			
XX		750	
Borç Toplamı	14.250	Alacak Toplamı	750

STMM kalanı = Borç Toplamı – Alacak toplamı

14.250 = Borç Toplamı - 750

Borç Toplamı = 14.250 + 750 = 15.000 TL

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

6. Ödeme yapıldığında yapılacak kayıt: İşletme aylık finansal tablo düzenlemektedir.

Toplam Gider = 48.000 TL

GV Stopajı = 48.000 x %20 = 9.600 TL

Düzenlenen Çek = 48.000 – 9.600 = 38.400 TL

Aylık Gider = 48.000/24 ay = 2.000 TL

2015 Cari dönem gideri (1 ay) = 1 ay x 2.000 = 2.000 TL

2015 Gelecek dönem gideri (1 ay) = 1 ay x 2.000 = 2.000 TL

2015 Sonrası gideri = 22 ay x 2.000 = 44.000 TL

----- 01.11.2015 -----

770 Genel Yönetim Gideri	2.000
180 Gelecek Aylara Ait Gider Hs	2.000
280 Gelecek Yıllara Ait Gider Hs	44.000
103 Verilen Çek ve Ödeme Emri Hs	38.400
360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hs	9.600

-----/-----

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

7. a) Ödeme yapıldığında yapılacak kayıt: işletme yıllık finansal tablo düzenlemektedir.

Toplam Gider = 48.000 TL

GV Stopajı = 48.000 x %20 = 9.600 TL

Düzenlenen Çek = 48.000 – 9.600 = 38.400 TL

Aylık Gider = 48.000/24 ay = 2.000 TL

2015 Cari dönem gideri (2 ay) = 2 ay x 2.000 = 4.000 TL

2015 Sonrası gideri = 22 ay x 2.000 = 44.000 TL

-----01.11.2015-----

770 Genel Yönetim Gideri	4.000
280 Gelecek Yıllara Ait Gider Hs	44.000
103 Verilen Çek ve Ödeme Emri Hs	38.400
360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hs	9.600

-----/-----

- b) **Bilanço günü yapılacak kayıt:** Bilanço günü, gelecek dönemde izlenen ve vadesi 1 yılın altına inen kalemler; duran varlıklardan dönen varlıklara veya uzun vadeli borçlardan kısa vadeli borçlara aktırılır.

2016 Dönemi Gideri = 12 ay x 2.000 = 24.000 TL

-----31.12.2015-----	
180 Gelecek Aylara Ait Gider Hs	24.000
280 Gelecek Yıllara Ait Gider Hs	24.000
-----/-----	

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

8. a) **İşletmenin vadeli satış kaydı:** (sürekli envanter yöntemine göre)

-----/-----	
120 Alıcılar Hs	XX
600 Yurtiçi Satışlar Hs	XX
391 Hesaplanan KDV Hs	XX
-----/-----	

Satılan malın maliyet kaydı:

-----/-----	
621 STMM Hs	XX
153 Ticari mallar Hs	XX
-----/-----	

- b) **İşletmenin vadeli satıştan iade kaydı:** (sürekli envanter yöntemine göre)

-----/-----	
610 Satıştan İadeler Hs	XX
191 İndirilecek KDV Hs	XX
120 Alıcılar Hs	XX
-----/-----	

Satılan malın maliyet iptal kaydı: (sorulan)

-----/-----	
153 Ticari mallar Hs	XX
621 STMM Hs	XX
-----/-----	

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

9.

Gelir Tablosu Bölümleri ve Bölümlerin Hesaplanması
Net Satış= Brüt satışlar – Satış İndirimleri
1. Brüt Satış Karı / Zararı= Net Satış – Satışların Maliyeti
2. Faaliyet Karı / Zararı= Brüt Satış Karı/Zararı – Faaliyet Giderleri
3. Olağan Kar / Zarar= Faaliyet Karı/Zararı + Diğer Faaliyet Olağan Gelir Ve Karlar - Diğer Faaliyet Olağan Gider ve Zararlar - Finansman Giderleri
4. Dönem Karı / Zararı (vergi matrahı) = Olağan Kar/Zarar + Olağandışı Gelir ve Karlar - Olağandışı Gider ve Zararlar
5. Dönem Net Karı / Zararı = Dönem Karı/Zararı - Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılığı

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

10. a) İşletmenin uzun vadeli kredi çekme kaydı:

-----01.12.2015-----	
102 Bankalar Hs	120.000
400 Banka Kredileri Hs	120.000
-----/------	

b) 31.12.2015 kaydı: İşletme mali tablolarını aylık olarak düzenlediği için her ay sonunda işleyen faiz tahakkuk ettirilmelidir. **(sorulan)**

$$\text{Kredi Faizi} = \frac{120.000 \times 10 \times 1}{1.200} = 1.000$$

-----31.12.2015-----	
780 Finansman Gideri Hs	1.000
481 Gider Tahakkuk Hs	1.000
-----/------	

c) 31.12.2016 kaydı:

-----31.12.2016-----	
780 Finansman Gideri Hs	1.000
481 Gider Tahakkuk Hs (*)	12.000
381 Gider Tahakkuk Hs	13.000
-----/------	

(*) Vadesi 1 yılın altına düşen ve daha önce uzun vadeli borçlarda izlenen faiz tahakkukları kısa vadeli borçlara aktarılmalıdır.

-----31.12.2016-----	
400 Banka Kredileri Hs	120.000
303 Uzun Vadeli Kredilerin	
Anapara Taksit ve Faizi Hs (*)	120.000
-----/------	

(*) Uzun vadeli banka kredisinin vadesi 1 yılın altına indiğinde kısa vadeli borçlara aktarılır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

11. Kasa İskontosu (Erken ödeme iskontosu): Kredili satışlarda alıcının mal bedelini vadesinden önce ödemesi dolayısıyla alıcıya indirim yapılmasıdır. Bu durum sonradan yapılan bir iskonto olduğundan KDV matrahında değişiklik olacaktır. Burada alıcının KDV mükellefi olup olmamasına göre işlem yapılır.

Örnek: KLM AŞ elinde bulunan malı 20.000 TL'ye 3 ay taksitle ABC AŞ'ye satmıştır. Alıcı vade sonunu beklemeden 1 ay sonra borcun tamamını ödediğinden satıcı %2 iskonto yapmıştır. (KDV hariç %18)

a) Satıcının vadeli mal satış kaydı:

$$\text{Satışın KDV Tutarı} = 20.000 \times \%18 = 3.600 \text{ TL}$$

-----/------	
120 Alıcılar Hs	23.600
600 Y.İ. Satışlar Hs	20.000
391 Hesaplanan KDV Hs	3.600
-----/------	

b) Satıcının alacağı tahsil ve iskonto kaydı:

İskonto Tutarı = 20.000 x %2 = 400 TL

Tahsil edilecek tutar = 23.600 - 400 = 23.200 TL

-----/-----	
100 Kasa Hs	23.200
611 Satış İskontoları Hs (*)	400
120 Alıcılar Hs	23.600
-----/-----	

(*) Alış ve satıştan iadelerde KDV dikkate alınır. Ancak alış ve satıştan sonra yapılan iskontolarda KDV dikkate alınmaz.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.**12. Aralıklı (Süreksiz) Envanter Yöntemi:**

- Bu yöntemi birim değeri düşük fakat çeşitli çok malla çalışan işletmeler kullanır. (kırtasiye, market)
- Bu yöntemde dönem içerisinde 153 Ticari Mallar Hs stok gösterme fonksiyonunu yerine getiremez.
- Bu yöntemde dönemsonunda Ticari Mallar Hs'nin borç kalanı toplam mal mevcudunu gösterir, stokta kalan gerçek mal mevcudunu vermez. Çünkü dönem boyunca sadece işletmenin envanterine giren (satın alınan) mallara ilişkin maliyet bilgileri izlenebilirken, envanterden çıkan (satılan) mallara ilişkin herhangi bir bilgi izlenememektedir. Bu yüzden bu yöntemde yıl içerisinde satılan malın maliyeti için kayıt yapılmaz.
- Bu yöntemin esası, işletmedeki mal mevcudunun ancak, belirli aralarla yapılacak sayım ve değerlendirme ile bulunmasına dayanır.
- Bu yüzden dönemsonunda envanter çıkarılır ve Ticari Mallar Hesabı gerçek mal mevcudunu gösterir hale getirilir. Bunu yaparken satılan malın maliyeti dönemsonunda fiili sayım sonuçlarına dayanılarak belirlenir ve kayda alınır.

B 153 TİCARİ MALLAR HS A	
D. Başlı Mal	Alıştan İadeler
D. İçi Mal Alımı	Alış İskontoları
Mal Alış Giderleri	
Borç Kalanı 16.000	

Ticari Malın Borç Kalanı (toplam malın maliyeti)	16.000
Dönemsonu mal mevcudu (stokta kalan mal)	- 10.000
Satılan Ticari Malın Maliyeti	6.000

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 13.** 159 Verilen Sipariş Avansları Hs: aktif bir hesap olduğundan ilk olarak borçlu çalışır
 193 Peşin Ödenen Vergi Ve Fonlar Hs: aktif bir hesap olduğundan ilk olarak borçlu çalışır
 197 Sayım Ve Tesellüm Noksanları Hs: aktif bir hesap olduğundan ilk olarak borçlu çalışır
 257 Birikmiş Amortismanlar Hs: aktif düzenleyici pasif karakterli bir hesap olduğundan ilk olarak alacaklı çalışır

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

14. Kamyonun Maliyet Bedeli	90.000 TL
Kamyonun Birikmiş Amortismanı	-18.000 TL
Kamyonun Net Aktif Değeri (zarar)	72.000 TL
Kaskodan alınan tutar (gelir)	70.000 TL
Nihai zarar (kaskodan alınacak tutarla mahsuplaşma)	2.000 TL

136 Diğer Çeşitli Alacaklar Hs	70.000
257 Birikmiş Amortisman Hs	18.000
689 Diğer Olağandışı Gider ve Zarar Hs	2.000
254 Taşıtlar Hs	90.000

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 15. 294 Elden Çıkarılacak Stoklar Ve Maddi Duran Varlıklar Hs:** Çeşitli nedenlerle işletmede kullanıma ve satış olanaklarını yitiren stoklar ve duran varlıkların (hurda) izlendiği hesaptır.

Örnek: İşletmede 5.000 TL kayıtlı değeri, 3.000 TL birikmiş amortismanı olan binek otosunun kullanımına son verilmiş ve satılmasına karar verilmiştir.

294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve MDV Hs (*)	5.000
257 Birikmiş Amortismanlar Hs	3.000
254 Taşıtlar Hs	5.000
299 Birikmiş Amortismanlar Hs	3.000

(*) İşletme bu güne kadar 25 Maddi Duran Varlıklar Grubunda izlediği iktisadi kıymetini elden çıkarmaya karar verdiğinde 29 Diğer Duran Varlıklar grubuna alır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 16.**

AMORTİSMAN HESAPLAMA (VUK)
262 Kuruluş Ve Örgütlenme Giderleri Hs, 263 Araştırma ve Geliştirme Gideri Hs, 260 Haklar Hs: (Aksi belirtilmediği sürece) 5 yılda ve %20'den amortismanına (itfa edilir) tabi olur.
264 Özel Maliyetler Hs: özel maliyetlerden kira müddeti belli olmayanlar 5 yılda ve %20'den amortismanına tabi olur. Kira süresi belli ise kira süresince amorti edilir. Kira veya işletme hakkı süresi dolmadan, hakkının sona ermesi halinde henüz itfa edilmemiş olan giderler, boşaltma veya hakkın sona erdiği yılda gider yazılır.
261 Şerefiye Hs: (Aksi belirtilmediği sürece) 5 yılda ve %20'den amortismanına tabi olur. TMS şerefiyeye amortisman uygulamasına son vermiştir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

17. a) Senedin teminat olarak verilmesi ve teminat karşılığında kredi kullanılması kaydı:

-----/-----		
121 Alacak Senetleri Hs	XX	
-Teminattaki Çekler		
121 Alacak Senetleri Hs	XX	
-Cüzdandaki Çekler		
-----/-----		
102 Kasa Hs	XX	
300 Banka Kredileri Hs		XX
-----/-----		

- b) Alınan kredi karşılığında teminat olarak verilen senetlerden vadesi gelen senedin, banka tarafından tahsil edilerek kredi borcundan mahsup edilmesi

-----/-----		
300 Banka Kredileri Hs	XX	
121 Alacak Senetleri Hs	XX	
-Teminattaki Çekler		
-----/-----		

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

18. Finansman bonosunun ihracı kaydı:

Nominal Değer = 1.000 x 500 = 500.000 TL

İhraç Bedeli = 1.000 x 450 = 450.000

Toplam İhraç Farkı Gideri = 500.000 – 450.000 = 50.000 TL

Komisyon Gideri = 5.000 TL (*)

Hesaba yatırılan tutar = 450.000 – 5.000 = 445.000 TL

-----/-----		
102 Bankalar Hs	445.000	
408 Menkul Kıymet İhraç Farkı Hs (**)	50.000	
780 Finansman Gideri Hs (*)	5.000	
305 Çıkarılmış Bono ve Senet Hs		500.000
-----/-----		

(*) Finansman ihtiyacından doğan her türlü borçlanma maliyeti bu hesapta izlenir.

(**) İhraç farkının bir kısmı cari döneme ait olduğundan, bilanço gününe kadar 308'de gelecek döneme ait olan kısmı da 408'de izlenmelidir. Soruda ihraç tarihi verilmediğinden tüm ihraç farkı 408'de izlenmiştir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

19. 391 Hesaplanan KDV Hs (satışlardan dolayı alınan KDV)	?
190 Devreden KDV Hs (devreden KDV'nin mahsubu)	- 2.000 TL
191 İndirilecek KDV Hs (alışlardan dolayı ödenen KDV)	- 5.000 TL
360 Ödenecek Vergi Ve Fon Hs	8.000 TL

Hesaplanan KDV = 8.000 + 2.000 + 5.000 = 15.000 TL

391 Hesaplanan KDV Hs	15.000
190 Devreden KDV Hs	2.000
191 İndirilecek KDV Hs	5.000
360 Ödenecek Vergi ve Fon Hs	8.000

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

20. a) Net zararın tespiti: (zarar olduğundan vergi yok)

692 Dönem Net Karı veya Zararı Hs	XX
690 Dönem Karı veya Zararı	XX

b) Dönem net zararının bilanço hesabına devri: sorulan

591 Dönem Net Zararı Hs	XX
692 Dönem Net Karı veya Zararı Hs	XX

c) Ertesi yıl zararın ilgili döneme aktarılması:

580 Geçmiş Yıllar Zararı Hs	XX
591 Dönem Net Zararı Hs	XX

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.